

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการจัดทำแผนแม่บทและการประชาสัมพันธ์
ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ

สำหรับ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย

คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการจัดทำแผนแม่บทและประชาสัมพันธ์
ด้านสิ่งแวดล้อม

15030

ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย

คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2538

สารบัญ

	หน้า
1. บทนำ	
1.1 เหตุผลและความจำเป็น.....	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1-4
1.3 กลุ่มเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์.....	1-5
1.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ.....	1-7
2. แนวความคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา	
2.1 แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	2-1
2.2 แนวคิดเรื่องการเปิดรับสาร.....	2-7
2.3 แนวคิดเรื่องการยอมรับนวัตกรรม.....	2-13
2.4 แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์.....	2-19
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้.....	2-23
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก.....	2-23
2.7 แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม.....	2-25
3. ขอบเขตและวิธีการศึกษา	
3.1 ขอบเขตการศึกษา.....	3-1
3.2 วิธีการศึกษา.....	3-2
3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	3-8
3.4 มาตรการประเมินผลการประชาสัมพันธ์.....	3-8
3.5 กระบวนการจัดทำแผนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์.....	3-9
3.6 แผนการปฏิบัติงาน.....	3-10
4. ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ	
4.1 สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 กับการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย.....	4-1
4.2 สรุปกฎหมายสิ่งแวดล้อม.....	4-4
4.3 สรุปแผนปฏิบัติการ 21(Agenda 21) เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน.....	4-20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 สรุปงานวิจัยด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม.....	4-26
4.5 สรุปข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 - 2537.....	4-51
4.5.1 ปัญหาเกี่ยวกับน้ำ.....	4-51
4.5.2 ปัญหาด้านทะเล.....	4-65
4.5.3 ปัญหาด้านอากาศ.....	4-67
4.5.4 ปัญหาด้านที่ดินและป่าไม้.....	4-71
4.5.5 ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์.....	4-75
4.5.6 ปัญหาเมือง.....	4-81
4.5.7 ปัญหาเกี่ยวกับพลังงาน.....	4-87
4.5.8 ปัญหาเกี่ยวกับสารพิษอุตสาหกรรม และกากอุตสาหกรรม.....	4-89
4.5.9 ปัญหาด้านสาธารณสุข.....	4-92
4.5.10 ปัญหาวัฒนธรรม.....	4-95
4.5.11 ปัญหาด้านท่องเที่ยว.....	4-98
4.5.12 การรณรงค์ทางการประชาสัมพันธ์.....	4-102
4.6 เรื่องร้องทุกข์จากประชาชน.....	4-128
4.7 สรุปสาระสำคัญของแผนการประชาสัมพันธ์ระดับชาติ.....	4-130
5. ผลการศึกษา	
5.1 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก.....	5-1
ประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	5-1
5.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	5-2
5.1.2 รัฐวิสาหกิจและธุรกิจ.....	5-18
5.1.3 นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม.....	5-24
5.1.4 องค์กรพัฒนาเอกชน.....	5-31
5.1.5 สื่อมวลชน.....	5-51
5.1.6 องค์กรระหว่างประเทศ.....	5-57
5.2 รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจ.....	5-59
5.3 สรุปผลการวิจัย.....	5-124

เลขเรียกหนังสือ นศ.๒๑-๒๐๖๒/๑๕๖๑.

เลขทะเบียน 15030

วัน เดือน ปี ๑๕ ส.ค. ๕๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม	
6.1 แผนแม่บท.....	6-1
6.2 แผนปฏิบัติการ.....	6-10
7. บทสรุป.....	7-1
ภาคผนวก	
ผนวก ก รายชื่อหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์เจาะลึก.....	ผ1
ผนวก ข แบบสอบถามการวิจัยเชิงสำรวจ.....	ผ7
ผนวก ค รายชื่องานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่นำมาศึกษา.....	ผ19
ผนวก ง บรรณานุกรม.....	ผ28
ผนวก จ ประวัติคณะผู้ศึกษา.....	ผ31

1.1 เหตุผลและความจำเป็น

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทยในปัจจุบัน นับเป็นปัญหาที่สำคัญมาก เป็นอันดับแรก ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นแล้วจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีอยู่หลายด้าน อาจจำแนกให้เห็นชัดเจน เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมืองและปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท

ในชนบทของไทยนั้นปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ และที่ดิน สภาพการสูญเสียป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ยังมีอยู่อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ทั้งที่มีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านการอนุรักษ์ดูแลอยู่แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะการขาดความชัดเจน และจริงจังในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

สภาพปัญหาที่สำคัญ ได้แก่

1. ป่าไม้ ถูกบุกรุกและทำลายจำนวนมาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากข้อมูลของกรมป่าไม้ แสดงเนื้อที่ป่าที่เหลืออยู่ในประเทศในปี พ.ศ. 2536 เหลืออยู่ 83,450,623.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.02 ของเนื้อที่ประเทศ (กรมป่าไม้, 2537)

การที่พื้นที่ป่าไม้ของประเทศถูกบุกรุกทำลายจนมีจำนวนลดน้อยลงมีสาเหตุสำคัญ คือ ปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การเพิ่มของจำนวนประชากร และการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ของราษฎร เป็นต้น ปัญหาด้านระเบียบกฎหมายและนโยบาย เช่น ปัญหาการยอมรับสถานภาพของราษฎรที่เข้าไปบุกรุกทำลายป่า และปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้กระทำผิด เป็นต้น

พื้นที่ป่าไม้ที่ยังมีมากที่สุดคือ พื้นที่ภาคเหนือและเหลือน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลน ป่าชายเลนมีความสำคัญการสร้างควมสมบูรณ์ให้กับระบบนิเวศน์ชายฝั่ง ปัจจุบันป่าชายเลนถูกทำลายอย่างมากมายและรวดเร็ว เพื่อทำนาเกลือ ทำที่พักตากอากาศ เป็นต้น

2. น้ำ ความต้องการใช้น้ำของชุมชนต่างๆ เพื่อการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และอื่นๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมายส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับการใช้น้ำ เพื่อการเกษตรและชลประทาน รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่าในแหล่งต้นน้ำลำธาร ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติลดลงทุกปีนำไปสู่ปัญหาความแห้งแล้งและการขาดแคลนน้ำ ซึ่งรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน

3. ที่ดิน ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งประเทศ 320 ล้านไร่ ประมาณ 162 ล้านไร่ เป็นที่ดินที่มีปัญหา ให้ผลผลิตทางการเกษตรต่ำ เป็นพื้นที่ภูเขา ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ฯลฯ ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ นอกนั้นยังมีปัญหาการพังทลายของดิน การกัดเซาะชายฝั่งต่างๆ (ปริญญา นุตาลัยและคณะ, 2535)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง สัมพันธ์กับความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของชุมชน และความไม่เพียงพอของการให้บริการด้านสาธารณูปโภค เพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในชุมชน ได้แก่

1. มลพิษทางอากาศและเสียง จากกิจกรรมที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงต่างๆ เช่น รถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร
 2. มลพิษทางน้ำ เกิดการเน่าเสียของแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตชุมชนต่างๆ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง โดยเฉพาะกรณีน้ำเน่าเสียในแม่น้ำ พอง-ซี-มูล ซึ่งเกิดจากการระบายน้ำเสียของโรงงานน้ำตาลในบริเวณใกล้เคียง ปัญหาการเน่าเสียของแม่น้ำเหล่านี้ มีผลกระทบถึงการผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในชุมชนต่างๆ มาก ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำใช้ในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น
 3. ปัญหาการจราจร เพราะจำนวนรถยนต์ ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การขยายตัวของเมืองไม่มีแบบแผน ขาดการวางแผนแก้ปัญหาอย่างมีระบบ และการที่ผู้ใช้รถใช้ถนนไม่เคารพกฎจราจร
 4. ปัญหาน้ำท่วมและแผ่นดินทรุด โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ สมุทรปราการ เนื่องจากการสูบน้ำบาดาลมาใช้ในปริมาณสูงและการก่อสร้างอาคารสูงต่างๆ อย่างมากมาย
 5. ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและสารพิษต่างๆ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกวัน ยากต่อการทำลาย สร้างปัญหาทั้งด้านปริมาณและกลิ่นที่กระจายไปทั่วชุมชนต่างๆ
 6. ปัญหาชุมชนแออัด เกิดขึ้นมากในเขตเมืองใหญ่ๆ และเมืองอุตสาหกรรมต่างๆ
- หากจะมองโดยภาพรวมให้เห็นอย่างชัดเจนถึงปัญหาหลักๆ ของสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ทั้งชนบทและชุมชนแล้ว ที่สำคัญๆ ได้แก่

น้ำ เป็นปัญหาที่สร้างความวิตกกังวลทั้งในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชุมชนเมืองพิจารณาจากประเด็นสำคัญๆ คือคุณภาพของน้ำ ปริมาณของน้ำ และการจัดการน้ำ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเกี่ยวเนื่องไปถึงปริมาณน้ำในเขื่อนต่างๆ และปัญหาจากการสร้างเขื่อนต่างๆ ด้วย

ที่ดินและป่าไม้ มีการเคลื่อนไหวในภาครัฐบาล โดยการปฏิรูปที่ดิน การปรับโครงสร้างกรมป่าไม้ การยกเลิกเอกสารสิทธิของบุคคลที่มีอิทธิพลในเขตพื้นที่ป่าสงวนต่างๆ ส่วนในภาคประชาชนมีการเคลื่อนไหว เป็นลักษณะ ป่าชุมชนชาวบ้าน และการรณรงค์ขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ

พลังงาน การผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานที่สำคัญ 2 แหล่งคือ ถ่านหิน และพลังน้ำมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก และถูกคัดค้านจากประชาชนฝ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน ตัวอย่างสำคัญในเรื่องของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากถ่านหิน ได้แก่ กรณีแม่เมาะ ส่วนกรณีโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ได้แก่ เขื่อนปากมูล

เนื่องจากความต้องการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในเขตเมืองใหญ่และในเขตอุตสาหกรรมต่างๆ การวางแผนผลิตและควบคุมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

สารพิษ อุตสาหกรรมและกากอุตสาหกรรมความเจริญและความเติบโตทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมหลายประเภท รวมทั้งกากของเสียต่างๆ ที่โรงงานปล่อยทิ้งออกมาทำลายสภาพแวดล้อม ล้วนเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งต้องการมาตรการและแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน และเร่งด่วนด้วย

การท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลภาวะที่เป็นผลกระทบจากธุรกิจนั้น เช่น น้ำเสีย และขยะจากโรงแรม การทำลายมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของไทยหลายแห่งได้ทำลายสภาพไปเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น พัทธยา หาดป่าตอง ภูเก็ต และอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ ฯลฯ

การจราจร เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งทวีความรุนแรงจนปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤตเสียแล้วยากที่จะแก้ไขได้โดยง่าย และกำลังลามไปสู่เมืองใหญ่ ที่มีการท่องเที่ยวเป็นหลัก เช่น เชียงใหม่ หาดใหญ่ เป็นต้น

โรคเอดส์ จากข้อมูลของกองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ซึ่งพบผู้ป่วยโรคเอดส์รวม 3,769 ราย เสียชีวิต 1,343 ราย เป็นชายร้อยละ 87 หญิงร้อยละ 13 ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานและเกษตรกร รองลงไปเป็นทหาร (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2536) การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นจากสภาวะความเสื่อมโทรมของสังคมในด้านเพศสัมพันธ์และปัญหาจากโสเภณี

การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้สำเร็จไปได้ั้น นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวว่าไว้ว่าถ้าประชาชนมีการรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ก็สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจ แก้ปัญหาความยากจนได้ทุกแห่งอย่างไม่มีข้อยกเว้น ถ้ามีพลังในการแก้ปัญหาสามารถจะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถจะรักษาสังคมสร้างความเป็นปึกแผ่นของสถาบันชุมชนที่เป็นโครงสร้างทางศีลธรรมและถ้าศีลธรรมสามารถรักษาวัฒนธรรมไว้ได้ ก็จะเป็นพื้นฐานทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย คือ ตัวชุมชนที่รวมตัวกันทำอะไรทำอะไรไม่ว่าการบริหารจัดการเอง รวมทั้งบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือ ที่ดิน แหล่งน้ำในลุ่มน้ำในลุ่มน้ำนั้นอยู่ เขาสามารถจะรักษาไว้ได้ ตรงนี้เป็นกุญแจสำคัญที่สามารถจะไปหาการแก้ปัญหาในทุกเรื่องรวมทั้งโรคเอดส์ด้วย (มูลนิธิโลกสีเขียว, 2537)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสำคัญจะต้องเป็นความร่วมมือจากชุมชน และองค์กรชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นร่วมกันตระหนักถึงความจำเป็นเข้าใจในสาเหตุ และการแก้ไข นายแพทย์ประเวศ วะสี ยังกล่าวอีกว่าเราต้องการเวทีสาธารณะ (Public Forum) ที่มีทุกฝ่ายเข้ามา ทั้งนักการเมือง สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ทหาร และทุกฝ่ายในสังคม เข้ามาใช้ความจริง เป็นเวทีที่ใช้ความจริงเพราะสังคมไทยยังขาดความจริง เน้นการใช้อารมณ์กับใช้ความเห็นเป็นส่วนใหญ่ การใช้แต่อารมณ์และความเห็นอาจตกลงกันไม่ได้ง่าย ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจในเรื่องใหญ่ๆ ยากๆ ได้ จึงควรต้องใช้ ความจริง หรือ ข้อมูลที่ถูกต้องมาเป็นหลักในการถกเถียงด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้วการที่จะวางแผนแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น จะต้องมีการศึกษา หาข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีหน่วยงานที่ดำเนินการในด้านการวางแผนและนโยบายในการประชาสัมพันธ์ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในด้านสิ่งแวดล้อมและข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานหรือให้ความรู้ ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้โดยสะดวกด้วย

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม แก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ซึ่งเท่าที่ผ่านมา กรมส่งเสริมฯ ได้ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น การจัดนิทรรศการ การรณรงค์ การฝึกอบรม การสัมมนา การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการผลิตสื่อประเภทต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สไลด์ วิดีโอ สื่อวิทยุ เพื่อเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชนต่างๆ และให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ

เนื่องจากการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์นั้น มีหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวข้องอยู่มากมายทั้งนี้เพราะงานด้านสิ่งแวดล้อม เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก ดังจะเห็นได้จากทุกวันนี้ มีหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ มากมาย ทั้งภาครัฐ และเอกชน ต่างให้ความสนใจในการร่วมมือกันเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป แต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นต่างก็มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่แตกต่างกันไป บ้างก็มิกลุ่มเป้าหมายที่แน่ชัด บ้างก็เป็นการดำเนินการที่มุ่งหวังผลในแนวกว้างครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากอย่างไม่จำกัด นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ยังเป็นไปในลักษณะที่ต่างหน่วยงานก็ต่างทำมิได้มีการประสานงานหรือมีกรอบ หรือแนวทางด้านดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องซึ่งกันและกัน ทำให้ผลที่ปรากฏยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานหลักด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจึงพิจารณาเห็นว่า ควรมีการจัดทำแผนแม่บท การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศขึ้น เพื่อเป็นหลักในการกำหนดแนวนโยบายและทิศทางการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ตามขอบเขตการศึกษา (Terms of Reference) ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการศึกษาวิเคราะห์ขอบเขตการศึกษาของโครงการได้สรุปเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย และผลการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา จะถูกนำมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนแม่บทการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปสร้างแผนปฏิบัติ

2. จัดทำแผนปฏิบัติ ในการดำเนินงานของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในด้านการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นแกนกลางด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมโดยให้เป็นไปตามแผนแม่บทตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1.

3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดสื่อและวิธีการ รูปแบบ หรือเทคนิคเพื่อใช้ตามแผนปฏิบัติการดำเนินงานในวัตถุประสงค์ข้อ 2. ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิผล

1.3 กลุ่มเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยราชการที่มีหน่วยงานในสังกัดทำหน้าที่จัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คือ สำนักแผนและนโยบายสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หน่วยงานทั้งสาม คือศูนย์กลางของการกำหนดนโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ดำเนินการควบคุมป้องกันสภาวะแวดล้อมอันเป็นพิษ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนสาธารณชนทั่วไป ตลอดจนส่งเสริม ให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ทั้งนี้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ควรมีการจัดการให้ข้อมูลต่างๆ มีความถูกต้อง ชัดเจน และสามารถสร้างความเข้าใจ ตลอดจนความตระหนักในภาวะที่ทุกฝ่ายควรต้องรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงเป็นงานที่มีขอบข่ายการปฏิบัติงานกว้างขวางมาก ด้วยเหตุนี้ในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ของกรมฯ จึงควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลได้อย่างทั่วถึง กลุ่มต่างๆ ที่ควรกำหนดให้เป็นเป้าหมายของการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม คือ

1. **หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม** เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมประมง กรมเจ้าท่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมอนามัย และแม้แต่สถาบันการศึกษาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานราชการทุกแห่งมีความเกี่ยวข้องไม่ทางตรงก็เป็นในทางอ้อมกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ในขณะที่บางหน่วยงาน เช่น กรมป่าไม้ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตรง หน่วยงานอื่นๆ ก็ยังมีความเกี่ยวข้องไม่มากนักน้อยกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น กรมอนามัย ซึ่งมีความจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อปัญหาของผู้ได้รับผลกระทบ จากสิ่งแวดล้อม จนเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรคภัยจากมลพิษ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่สามารถจะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเกิดขึ้นได้หาก สิ่งแวดล้อมของภูมิประเทศ และแหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายไป เช่น ในกรณีของ พัทยา หาดป่าตอง และ เกาะพีพี ส่วนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้น ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนฝึกอบรมสร้างความรู้และจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนหรือประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้นโยบายของทุกฝ่ายตรงกัน รับกันสามารถจะเป็นนโยบายร่วมกัน เพื่อการปฏิบัติงานจากหน่วยงานราชการหลายร้อยหน่วย จะได้ไม่มีการขัดแย้งกัน ข้อมูลต่างๆ ก็ควรจะเป็นข้อมูลเดียวกัน โดยมีระบบฐานข้อมูลซึ่งดำเนินการโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. **หน่วยงานที่ให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม**

ในปัจจุบันหน่วยงานเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้จดทะเบียนไว้กับสำนักแผนและนโยบายสิ่งแวดล้อม มีอยู่ประมาณ 30 กว่าแห่ง โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ สามารถดำเนินการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) หรือ EIA โดยไม่ผิดกฎหมาย บทบาทของหน่วยงานนี้จึงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาผลกระทบของโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อจะได้นำผลกระทบนั้น มาพิจารณาว่า โครงการที่จะเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างไรแก่สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาทางระบบนิเวศน์ หรือปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และแต่ละโครงการจะมีการจัดการ

เพื่อลดผลกระทบเหล่านั้น ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือไม่ เพียงไร หน่วยงานเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงอีกกลุ่มหนึ่งของการประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทันสมัย และเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณของ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้เนื่องจากแนวโน้มของการตัดสินใจ เกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องได้มีการมีส่วนร่วมจากสาธารณชนด้วย กระบวนการรับฟังความเห็นจากสาธารณชน (Public Hearing) เป็นเรื่องใหม่ จึงต้องมีการจัดการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม ได้เกิดความเข้าใจและการยอมรับในขั้นตอนที่ถูกต้อง เพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติงานด้านให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ

ปัจจุบันกลุ่มที่มีความห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อมมีเป็นจำนวนมาก และรวมตัวกันจัดเป็นกลุ่มต่างๆ ในลักษณะขององค์กรเอกชนมากมาย องค์กรเหล่านี้ได้นำเสนอแนวคิดด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้คงอยู่ในสภาพที่ดี สมาชิกของกลุ่มองค์กรเหล่านี้มีทั้งนักวิชาการและบุคคลทั่วไปที่มีความตระหนักในความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมักเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดการสัมมนาสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึงปัจจุบัน เป็นประจำทุกปี การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ ที่มีความสนใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากบางกรณีข้อมูลทางวิชาการ หรือข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีการถ่ายทอดสื่อสารไปยังกลุ่มองค์กรเอกชนเหล่านี้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและปัญหาอื่นๆ ได้ กลุ่มองค์กรเอกชนและนักวิชาการ จึงสมควรที่จะเป็นเป้าหมายสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในแผนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชาติ

4. สื่อมวลชน

สื่อมวลชน คือ ช่องทางการสื่อสารไปยังกลุ่มต่างๆ ในสังคมทุกกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อมวลชนเป็นช่องทางนำเสนอความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนหลายกลุ่ม สื่อมวลชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะได้เป็นสถาบันถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างความเข้าใจผิดไปยังกลุ่มบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นช่องทางที่ประหยัดในการเผยแพร่ข่าวสารสู่สาธารณชน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านปฏิบัติ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการลดปัญหามลพิษ

5. ธุรกิจเอกชนที่ดำเนินกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันหน่วยงานธุรกิจเอกชนมากมาย เริ่มมีความสนใจในปัญหาของสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากความตระหนักในพิษภัย ซึ่งจะเกิดขึ้นกับสังคม และเนื่องมาจาก ธุรกิจบางอย่าง เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น ธุรกิจ อุตสาหกรรมต่างๆ การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง ฯลฯ ความตระหนักในผลกระทบที่ธุรกิจของตนทำให้เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ การนำกากเหลือจากกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมออกทิ้ง หรือกำจัด หรือการสร้างสถานะอันเป็นพิษต่อชุมชน ในรูปของควีนพิษ ฝุ่นละออง น้ำเสีย เสียง ฯลฯ ธุรกิจเอกชนที่มีความตระหนักในบทบาทของตนจึงต้องเร่งรัดในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มธุรกิจเอกชนดังกล่าว จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และสร้างจิตสำนึกว่าการสร้างภาวะให้กับสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกวิธี

6. ประชาชนทั่วไป

แม้ว่าประชาชนทั่วไปจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างท่วมท้นอยู่ในขณะนี้ แต่ก็ยังเป็นข่าวสารในลักษณะที่เป็น เบี่ยงหัวแตก กล่าวคือ มาจากหลายต้นตอ บ้างก็สอดคล้องกัน บ้างก็ขัดแย้งกันและบางครั้ง ข่าวสารอันท่วมท้นนี้ก็กลับทำให้ประชาชนทั่วไปรู้สึกสับสน ไม่สามารถได้ข้อเท็จจริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้แนวคิดของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของหน่วยงานมากมายในสังคมยังไม่มีความเป็นเอกภาพ ประชาชนยังสับสนและไม่ชัดเจนว่าบทบาทที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของตนคืออะไร

หน้าที่ของการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในงานประชาสัมพันธ์คือ การเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดการให้เกิดเครือข่าย ข้อมูลสิ่งแวดล้อมสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงาน หรือกลุ่มต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ภาพของการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ จึงควรเป็นการทำงานที่เป็นระบบเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงติดต่อกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

โครงการศึกษาจัดทำแผนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญสองประการ คือ

1. จัดทำแผนแม่บทของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงาน ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่ความเกี่ยวข้องกับกิจการด้านสิ่งแวดล้อมหรือมีบทบาทด้านการอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำแผนแม่บทนี้ไปใช้พัฒนาหรือจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของตน ซึ่งจะทำให้การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ดำเนินไปอย่างเป็นระบบโดยให้มีความสอดคล้องกับหลักการ 6 ประการ คือ

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

1.2 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

1.3 นโยบายของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณี กรมเจ้าท่า การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฯลฯ เป็นต้น

1.4 ทิศทางและกระแสความคิดด้านสิ่งแวดล้อม

1.5 ข้อตกลงจากการประชุม UNCED ใน Agenda ที่ 21 ซึ่งสรุปได้ 7 ประเด็นด้วยกัน 6 ประเด็นแรกเป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและแนวทางแก้ไข ในเรื่อง คุณภาพชีวิต การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การพิทักษ์บรรยากาศและมหาสมุทร การจัดการที่ดินฐานของมนุษย์ สารเคมี การจัดการของเสีย และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน และการนำเอาแนวทางปฏิบัติใน 6 ประเด็นที่เป็นแก่นมาใช้ให้เกิดผล โดยวางรูปแบบการปฏิบัติการเพื่อก่อให้เกิด

เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนามนุษย์ โดยต้องให้มนุษย์ทุกคนมีมาตรฐานการดำรงชีวิตพื้นฐานและมีพละนามัยสมบูรณ์ (Sitarz, 1993) ประเด็นที่ 7 ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้แผนปฏิบัติการประสบความสำเร็จ คือ ต้องให้ได้มาซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และอย่างกระตือรือร้นของทุกกลุ่มในสังคม เช่น กลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรม กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มการศึกษา กลุ่มคนทำงาน กลุ่มชาวนา กลุ่มท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการ ผู้หญิง เด็ก และกลุ่มอื่นๆ กระบวนการภูมิหลัง ทักษะ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่ม เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกที่มีการพัฒนาแบบยั่งยืน อาจสรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจะทำได้สำเร็จก็จากการมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบของประชากรทุกคนในโลกเท่านั้น

1.6 แผนหรือนโยบายอื่นๆ ที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

2. จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะของแผนปฏิบัติการต้องประกอบด้วย

- นโยบายและแผนปฏิบัติงานในระยะเวลา 3 ปี (ประมาณปี 2539-2541) สำหรับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยที่แผนปฏิบัติงานจะมีแผนการทำงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และแผนในการเป็นแกนกลางด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม
- แนวทางการประสานงานและแนวทางการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- แผนปฏิบัติการที่อธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาการประชาสัมพันธ์รายปี ในช่วง 3 ปีดังกล่าว และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย สื่อ วิธีการ เทคนิคต่างๆ ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
- แผนปฏิบัติการอาจจะมีการเสนอแนะโครงการนำร่อง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมเมื่อได้มีการศึกษาข้อมูลแล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

2.1 แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เกษม จันทรแก้ว (2523) อธิบายความหมายของคำว่า "สิ่งแวดล้อม" ว่า หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราอาจเกิดโดยธรรมชาติเรียกว่า สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละที่แต่ละแห่ง เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ดิน อากาศ แร่ธาตุ ฯลฯ และเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ได้แก่ บ้านเรือน เมือง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ถนน วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี เป็นต้น สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ก็คือทรัพยากรธรรมชาตินั่นเอง เพราะทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) นั้น หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ มนุษย์ต้องการปัจจัยสี่จากสิ่งแวดล้อม มนุษย์มีความสามารถทั้งสร้างและทำลายสิ่งแวดล้อมที่เป็นพืชและสัตว์ พร้อมกันนี้มนุษย์ยังคงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ดี ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ อากาศ พืชพรรณ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ จะอยู่ภายใต้การบงการของมนุษย์ทั้งสิ้น ในสมัยก่อนมนุษย์ยังมีน้อย จึงสามารถนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ได้โดยไม่มีผลกระทบต่อตนเอง เพราะธรรมชาติสามารถสร้างทดแทนขึ้นมาได้ทันความต้องการ ในปัจจุบันมนุษย์ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นและยังคงใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งไม่สามารถสร้างทดแทนได้ทันทั่วทั้ง การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและมลภาวะอื่นภายในระบบนิเวศน์จึงเกิดขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ จึงเป็นเครื่องเตือนให้มนุษย์ต้องหาวิธีการที่จะจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นให้มีคุณภาพเหมาะสมต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตขึ้น

ศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์ (2530) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่แวดล้อมตัวมนุษย์อยู่ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งมีได้มีแต่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีทั้งสิ่งแวดล้อมทางด้านชีวกายภาพ (Biophysical Environment) และสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Environment)

ในการศึกษาเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องศึกษาถึงแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

ศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์ (2530) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

1. บริการต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ช่วยให้มีมนุษย์อยู่รอดได้ และทำให้ความอยู่ดีกินดีของมนุษย์มีอยู่เรื่อยๆ หากมนุษย์รู้จักใช้บริการเหล่านี้อย่างฉลาด
2. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ มีขีดจำกัดในการรองรับของเหลือเศษที่เกิดขึ้นจากการผลิตและบริโภค
3. ระบบนิเวศน์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สามารถกลับคืนสู่สภาวะสมดุลได้หากการรบกวนจากภายนอกเป็นไปอย่างไม่รุนแรง

4. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์จากสัตว์ พืช และระบบนิเวศน์ต่างๆ ได้ตลอดไป อีกทั้งยังเป็นการป้องกันมนุษย์ สัตว์ และพืชมิให้ได้ผลกระทบกระเทือนทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

โดยสรุปแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กล่าวไปแล้วนั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลก ทำให้ตระหนักชัดเจนว่าถึงเวลาแล้วที่ทุกคนในส่วนของโลกจะต้องร่วมมือกันและแสวงหาวิธีการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ เอาไว้ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การดำรงชีพของมนุษย์อย่างมีคุณภาพ (Raymond Dasmann อ้างใน ขวลิขิต หมั่นนุช, 2536)

เนื่องจากเวลานี้ ปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ดินเสีย อากาศเป็นพิษ ป่าไม้ต้นน้ำลำธารถูกทำลาย กำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ปัญหาเหล่านี้มีผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรและการหลั่งไหลของชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ๆ ประการหนึ่งและการสร้างอุตสาหกรรมตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้โดยไม่คำนึงถึงผลสะท้อนที่จะตามมาในรูปความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประการหนึ่ง และปัญหาเหล่านั้นเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งหากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขแต่ต้นมือแล้วก็จะเกิดความเดือดร้อนต่อชีวิต สุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอันมาก

จากการศึกษาของนักวิชาการพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นของประชาชน
2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
3. ค่านิยมที่ไม่เหมาะสม
4. ปัญหาการเมือง
5. ภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุ (เย็นใจ เลหาวิช อ้างใน ขวลิขิต หมั่นนุช, 2536)

แต่นักวิชาการบางท่านได้จำแนกสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมออกเป็นสาเหตุใหญ่ๆ คือ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ (เล่มเดียวกัน)

ประวัติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย (นภาพร ศิวกุล, 2521)

ประวัติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่สมัยรัชการที่ 5 ซึ่งพระองค์ทรงมองเห็นการณ์ไกล จึงมีพระราชดำริที่จะทำนุบำรุงและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ซึ่งมีอยู่ในสมัยนั้นมากมาย โดยทรงโปรดฯ ให้ตั้งกรมราชโลหกิจและภูมิวิทยา กรมป่าไม้ กรมทะเลเขื่อนที่ดิน กรมคลองหรือกรมทตน้ำ ขึ้นตามลำดับ เพื่อควบคุมการทำเหมืองแร่ ป่าไม้ การใช้ที่ดิน และการใช้น้ำ รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวกับสัตว์ป่าและกิจการประมงด้วย นับเป็นการเริ่มต้นยุคของการอนุรักษ์ธรรมชาติขึ้นในประเทศเป็นครั้งแรกในรัชสมัยนี้เอง และยังคงดำเนินงานเรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ยุคที่นับว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย ต่อมาก็คือ นับตั้งแต่เกิดปัญหาแม่กลองเน่า ในปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมาเรื่อยไปจนกรณีทุ่งใหญ่ การ ขุดคลองคอดกระ ปีโตรเคมีคอลล เทมโก้ สถานีเรดาห์บนยอดดอยอินทนนท์ รางจันทร์ โรงไฟฟ้าปรมา ญู ฯลฯ เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้มีส่วนผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่ง แวดล้อมขึ้นในหมู่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ก่อให้เกิดชมรมอนุรักษ์ในสถาบัน เหล่านี้มีส่วนทำให้ประชาชนและรัฐบาลเข้าใจ มองเห็นความสำคัญและหันมาสนใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม มากขึ้น แม้ว่ากิจกรรมเหล่านี้จะต้องประสบกับอุปสรรคนานัปการจากความไม่เข้าใจของประชาชน

ความหมายของการอนุรักษ์

นิวัติ เรืองพานิช (2517) กล่าวว่า "การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้จะต้องสูญเสียทรัพยากร โดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด

ทวี ทองสว่าง (2520) กล่าวว่า อนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด เป็นเวลานานที่สุดจะต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ น้อยที่สุด

"Conservation the protection of resources need for the existence and pleasure of human being, conservation is the wise use as opposed to either boarding or wasting of such resources in order to benefit the largest number of person in present and future." (New Standard Encyclopedia)

"Conservation is the use of natural resources for the greatest number for the longest time." (B.J. Lonsdale, and Edward F.Doloder อ้างใน บุญลือ คชเสนีย์, 2532)

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment Conservation) หมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อม อย่างฉลาดไม่เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่ง แวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งการหาทางกำจัดและป้องกันมลภาวะหรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไม่ให้เกิด ขึ้นต่อสังคมมนุษย์

นิวัติ เรืองพานิช (2528) ได้ให้แนวคิดว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมให้เกิดผลนั้นมีแนวคิดการอนุรักษ์ 10 ประการดังนี้

1. ในการที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษา สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมและจะให้ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ซึ่งอยู่ใน แต่ละสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยต้องคำนึงถึงการสูญเสีย อันอาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
2. รักษาทรัพยากรที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง พร้อมทั้งประโยชน์และ การทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพ และเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งที่จะต้องตระหนักว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปจะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสภาวะแวดล้อม

3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้นโดยอาศัยอัตราการผลิต (เพิ่มพูน) เท่ากับอัตราการใช้หรืออัตราเกิดเท่ากับอัตราตาย

4. ประชากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาท่างปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้อย่างเพียงพอ

6. การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะต้องทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกกระบวนโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น วัย และคุณวุฒิ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกาลเทศะ

8. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

9. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรม หรือสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติเพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิตเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

10. ไม่มีโอกาสใดที่การอนุรักษ์จะสำเร็จ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์และการใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

หลักการอนุรักษ์

ในการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลดีต่อสาธารณะ ควรยึดหลักดังนี้ (ฝ่ายประชาสัมพันธ์กรมป่าไม้)

1. การสำรวจตรวจหา (exploration)

ประการแรกจะต้องสำรวจตรวจหาสิ่งที่เราต้องการนำมาใช้ประโยชน์ นักการป่าไม้จะเสาะแสวงหาพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่สำคัญ ในการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ นักธรณีวิทยาจะพยายามค้นหาแหล่งแร่ที่มีค่า ส่วนนักอุทกวิทยาก็ทำการสืบค้นหาแหล่งน้ำต่างๆ นักการเกษตรก็จะสำรวจตรวจหาวิธีการปรับปรุงที่ดิน เพื่อใช้ในการเพาะปลูก วิศวกรก็พยายามค้นหาวิธีที่จะนำพลังงานจากดวงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์ เป็นต้น

2. การป้องกัน (protection)

เมื่อสารจากทรัพยากรต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการนำมาใช้ประโยชน์ได้แล้ว ก็จะต้องมีการป้องกันมิให้ทรัพยากรเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นพิษภัย (pollution) เกิดความเสื่อมโทรม (deterioration) เกิดความเสียหาย (spoilage) หรือถูกทำลาย (destruction) ไป ในอดีตที่ผ่านมาได้เกิดการสูญเสียทรัพยากรน้ำในหลาย ๆ วิธีทาง เช่น น้ำซึมรั่วหายไปจากคูคลองส่งน้ำ หรือการระเหยของน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ความสูญเสียเหล่านี้อยู่ในวิสัยที่จะลดลงได้ ความเป็นพิษของน้ำและอากาศเป็นเรื่องที่ควบคุมได้ แต่ทรัพยากรธรรมชาติอีกหลายอย่างที่ถูกทอดทิ้ง ก็จะเสื่อมโทรมไปเองตามธรรมชาติได้เหมือนกัน เช่น ป่าไม้ที่ไม่มีไม้มีค่า ถ้าละทิ้งไม่ช่วยธรรมชาติในการบำรุงรักษาแล้ว พันธุ์ไม้ที่ไม่มีไม้มีค่าอาจจะบุกรุกป่าขึ้นมากขึ้น จนพันธุ์ไม้ชนิดมีค่าต้องลดน้อยลงและเสื่อมสูญไป พื้นดินที่ถูกชะละลายปล่อยให้หน้าดินถูกชะล้างด้วยแรงฝนและแรงลม ดิน ฤ ที่ตรงนั้นก็ค่อยๆ เสื่อมค่าลงไปได้เช่นกัน มีพลังงานอีกมากมายที่แฝงตัวอยู่ในธรรมชาติและยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ดังนั้น จึงมีแนวโน้มในอนาคตว่าควรจะต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมและมีการอนุรักษ์ที่สมควรประกอบกันไป

3. การลดอัตราการสูญเสีย (reduction of waste)

หลักการสำคัญของการอนุรักษ์อีกข้อหนึ่ง คือ การบริโภคให้ถูกหลักเศรษฐศาสตร์ และมีประสิทธิภาพ นั่นคือ เป็นการบริโภคที่มีการลดอัตราการเสื่อมโทรมให้มากที่สุด ทุกครั้งที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรย่อมจะมีสิ่งหนึ่งที่ทิ้งขว้างไปเสมือนของไม่มีค่าที่เรียกกันว่า "by product" นี่คือนั่นที่เราจะต้องอนุรักษ์และหาทางใช้ให้เป็นประโยชน์ ยกตัวอย่างทรัพยากรป่าไม้ เมื่อมีการโค่นต้นไม้ลงจะต้องลิดกิ่งก้านสาขาของต้นไม้ออก เพื่อสะดวกในการขนไม้ออกจากป่า กิ่งก้านที่ลิดออกก็จะถูกทิ้งให้ผุเปื่อยอยู่ในป่า นั่นแทนที่จะนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ เช่น ทำไม้ชิ้นเล็ก ๆ สำหรับปูพื้นที่เรียกว่า ปาร์เก้ หรือแม่แต่เศษซี้เลื่อยก็ควรนำมาเป็นส่วนประกอบของไม้อัดได้เช่นกัน ดังนั้น ด้วยวิธีทางใด ๆ ก็ตาม การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติใช้ให้เต็มที่ (fuller use) ซึ่งเท่ากับเราได้เพิ่มปริมาณของทรัพยากรนั้นไปในตัว

4. พยายามใช้สิ่งต่างๆ ที่มีคุณภาพรองลงมา (use lower-grade material)

การพยายามใช้สิ่งต่างๆ ที่มีคุณภาพรองลงมา และพยายามนำวิทยาการที่เหมาะสมมาช่วย เราก็อาจจะมีทรัพยากรเพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด และพบคุณค่าของทรัพยากรเหล่านั้นมากขึ้น เท่าที่ผ่านมาแล้วมนุษย์มักจะเลือกใช้แต่ของดีหรือดีที่สุดในขณะนั้น ทั้งที่บางครั้งไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ของที่มีคุณภาพสูงเช่นนั้นเลยก็ตาม เช่น สมัยก่อนนั้นผู้คนในจังหวัดภาคเหนือใช้ไม้สักทำรั้วบ้าน ทำหลังคาบ้าน และทำพื้น เป็นต้น

5. การปรับปรุงคุณภาพ (improve the quality)

ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ได้เรียนรู้วิธีใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพชั้นรองลงมา และยังได้ศึกษาวิธีการที่จะปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรเหล่านั้นด้วย เช่นหาวิธีการที่จะปรับปรุงน้ำเสียให้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกอีก เป็นต้น

6. การใช้สิ่งอื่นทดแทนกัน (substitution)

ในที่นี้หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีเหลือมาใช้ประโยชน์แทนทรัพยากรที่หาได้ยากขึ้น เช่น ใช้เสาเข็มคอนกรีตแทนการใช้ไม้เสาเข็มในการลงรากปลูกสร้างอาคาร เป็นต้น

7. การนำกลับมาใช้ประโยชน์ (re-cycling)

ในการผลิตต่างๆ ย่อมจะมีเศษวัสดุเหลืออยู่มาก เช่น เศษโลหะต่างๆ เป็นต้นว่า ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว สิ่งเหล่านี้นำไปหลอมกลับมาใช้ใหม่ได้อีก

G.H. Smith (อ้างใน ขวลิขิต หมั่นนุช, 2536) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด เกิดประโยชน์ยาวนานและกว้างขวางมากที่สุด
2. การอนุรักษ์หรือการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรทุกประเภทในเวลาเดียวกันไป
3. การวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติของมนุษย์
4. โดยทั่วไปแล้ว การอนุรักษ์ถือว่าเป็นมรรควิธีการดำรงชีวิตอย่างหนึ่ง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมที่มีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก
5. การอนุรักษ์ใดๆ จะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างฉลาดเพื่อให้เกิดผลต่อมนุษย์และสังคมโดยรวม
6. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ดีต้องอยู่ในระดับที่จะพียงฐานะความเป็นอยู่ที่ดีในระดับของการพัฒนาได้อย่างทั่วถึง และมีการกระจายการใช้ทรัพยากรอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง
7. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับทุกคนในทุกระดับทั้งในเมืองและชนบท
8. ความมั่นคงของประเทศจะขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรของประเทศนั้นๆ ด้วย
9. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าด้วยเหตุใดเท่ากับเป็นการบ่อนทำลายความเป็นอยู่ของมนุษย์และความเจริญของประเทศ
10. การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตที่ต่างต้องเื้อต่อกัน
11. มนุษย์จะต้องรู้และเข้าใจในธรรมชาติความเป็นไปตามธรรมชาติ
12. มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยเหลือนบรรเทาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติที่เสียไปได้
13. การอนุรักษ์นั้นเป็นไปเพื่อความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์ และเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจรวมถึงเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติด้วย

14. ในขณะที่ประชากรของโลกเพิ่มขึ้นทุกขณะ แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยลงเรื่อยๆ ซึ่งไม่มีใครทราบได้ว่าในท้ายที่สุดนั้น การใช้ทรัพยากรในอนาคตจะเป็นอย่างไร ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่นี้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประกอบด้วย การเปิดรับข่าวสาร 2 ลักษณะ คือ 1) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และ 2) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล

ชาร์ล เค อัทกิน (Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งมีหูตากว้างไกลมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

โรเจอร์ส และสเวนนิ่ง (Roger and Sevenning , 1969) ขยายแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนให้กว้างขวางออกไปอีกโดยให้คำนิยามว่า สื่อมวลชนนั้นคลุมถึงสื่อห้าประเภทคือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ นิตยสาร และโทรทัศน์ เหตุนี้ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขาทั้งสอง จึงต้องประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปีและอื่นๆ

ซึ่งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้รับสารอาจเปิดรับสารโดยผ่านกระบวนการในการเลือกรับข่าว (Selective Process) ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ คือ

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure) บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากแหล่งสารต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) นอกจากบุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติหรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของเขา จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ

3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selection Perception and Selective Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความสารที่ได้รับด้วย ตามประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเองหรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ และแรงจูงใจของตนเองในขณะนั้น

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) หลังจากที่บุคคลเลือกให้ความสนใจ เลือกรับรู้ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนแล้ว บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเอาไว้เป็นประสบการณ์ ในขณะที่เดียวกันก็มักจะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกันกับความสนใจของตนเอง

ขั้นตอนในการรับสื่อนี้ ชรามม์ (Schramm, 1973) อธิบายว่า ข่าวสารที่เข้าถึงความสนใจของผู้รับสาร จะมีแนวโน้มที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับเหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจหรือตั้งใจรับข่าวสารอย่างไรจากสื่ออื่น นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

ไฟรด์สัน (Friedson) ไรเลย์ (Riley) และฟลาวเวอร์แมน (Flowerman) มีความเห็นว่าการสนใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ก็เพื่อสนองความต้องการของตน ปรากฏการณ์นี้ เรียกว่า "พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร" นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้รับข่าวสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสาร และเหตุผลในการรับข่าวสารก็เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน และสื่อบุคคล

ในกระบวนการสื่อสารประกอบไปด้วยองค์ประกอบของการสื่อสารที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร (Source) 2) สาร (Message) 3) สื่อ (Media) 4) ผู้รับสาร (Receiver)

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะมีความสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการสื่อสารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารปรารถนา

1. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่ทำให้ผู้รับสาร ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลเดี่ยวหรือกลุ่มบุคคลที่สามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับเป้าหมายจำนวนมาก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว สื่อมวลชนในกระบวนการสื่อสารมวลชน เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารซึ่งมีลักษณะ โดยทั่วไปที่แตกต่างจากการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ 2 ประการคือ

1) กลุ่มผู้รับสารจะต้องเป็นกลุ่มชนขนาดใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในสังคมหรือมีประสบการณ์ร่วมกัน แต่เป็นกลุ่มชนที่มีความหลากหลาย และมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ไม่จำเป็นต้องรู้จักหรือมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาก่อน

2) สื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชนจะเป็นประเภทสื่อที่สัมผัสได้ด้วยการมองเห็น (Visual Transmitter หรือ Visual Media) เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อที่สัมผัสได้ด้วยการฟัง (Audio Transmitter) เช่น วิทยุ และสื่อที่สัมผัสได้ด้วยการมองเห็นและการฟัง (Audio-Visual Transmitter) ได้แก่ โทรทัศน์ เป็นต้น

อิทธิพลของสื่อมวลชน

โจเซฟ ที คลอปเปอร์ (Joseph T. Klapper อ้างใน ปรมะ สดะเวทิน, 2533) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมด้านต่างๆ ของประชาชนไว้ ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่างๆ ที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่

1.1 ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) ประชาชนจะมีความ

คิดเห็น ค่านิยม และมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติ ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลนั้นสัมผัสกับสื่อมวลชน ก็ จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมเหล่านี้ติดตัวมาด้วย

1.2 การเลือกรับของผู้รับสาร (Selective Processes) ประชาชนจะเลือกรับสารที่ สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่ไม่สอดคล้อง หรือขัดแย้งกับความคิดเห็น และความสนใจของตน ประชาชนจะพยายามตีความสารตามความเชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม และจะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิด และความเชื่อของตน

1.3 อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ข่าวสารจากสื่อมวลชนอาจไม่ได้ไป ถึงประชาชนทั่วไปในทันที แต่จะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ผู้นำความคิดเห็นมักจะเป็นคนที่ได้รับความเชื่อถือ เลื่อมใส และไว้วางใจจากประชาชนทั่วไป จึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการตัดสินใจ ของประชาชน

1.4 ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) การดำเนินธุรกิจ ด้านสื่อมวลชน ในสังคมเสรีนิยมซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันได้โดยเสรี ต่างฝ่ายต่างเสนอความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป และประชาชนก็มีเสรีภาพในการที่จะ เลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ และตัดสินใจว่าจะเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

2. อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชน เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น คือสื่อมวลชนจะ สนับสนุนทัศนคติ ทัศนคติ ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้ความ เข้มแข็งและพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมา เมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน จะเกิดขึ้นต่อเมื่อ บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว จากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้อง กับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติ และค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ในกรณีที่ บุคคลนั้นๆ ไม่เคยมีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อยๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสมมิใช่อิทธิ พลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใด หรือในระยะเวลายาวขึ้น

เมลวิน แอล เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1970) ให้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไว้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างของแต่ละบุคคล กล่าวคือ โครงสร้างทางบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ จะมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดแบบการรับรู้

หรือการเรียนรู้ของมนุษย์ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และข่าวสารต่างๆ ที่แตกต่างกันตามทฤษฎีนี้ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลในแง่การเรียนรู้ หรือการย้ายในสิ่งที่เขาได้อยู่แล้ว

2. ทฤษฎีการจัดประเภททางสังคม กล่าวว่า บุคคลในกลุ่มเดียวกันย่อมจะเปิดรับสาร และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเนื้อหาของข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความใกล้ชิดสนิทสนมผูกพันของกลุ่ม ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อกลุ่มคนเหล่านี้ ก็ต่อเมื่อส่งมาในลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม

3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร นักสังคมวิทยาชนบท เชื่อว่าเครือข่ายของชาวนามิเบียมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจยอมรับ หรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ และชาวชนบทมีความผูกพันทางสังคมอย่างแน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้าน ผู้นำความคิดเห็นในสังคมจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่ข่าวสาร และการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของบุคคลในสังคมนั้น ในกรณีเช่นนี้ สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อคนได้ในลักษณะ ทฤษฎีสื่อสารสองขั้นตอน (Two-Step Flow Theory) ซึ่งต้องอาศัยอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) เข้าร่วมด้วย

4. ทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคม กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลอาจขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานและสภาพแวดล้อมทางสังคม ถ้าสื่อมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม สื่อมวลชนอาจเพียงย้ำบรรทัดฐานเดิม และสร้างบรรทัดฐานใหม่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ทางอ้อม 3 ประการ คือ 1) สื่อมวลชนจะส่งเสริมสนับสนุนหรือย้ำบรรทัดฐานทางสังคมให้ดำรงอยู่ตลอดไป 2) สื่อมวลชนจะสามารถสร้างความรับผิดชอบร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคม 3) สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงแบบอย่างการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล โดยช่วยให้เกิดพฤติกรรมใหม่ แต่ต้องใช้ระยะเวลา

เออร์วิน พี เบททิงฮอส (Bettinghaus, 1968) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคมไว้ว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อ และทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้ฝังแน่นมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง แต่อาจเปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้บ้าง ในขอบเขตจำกัดของประสบการณ์ สิ่งที่สื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด คือ อารมณ์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมยังไม่ปรากฏผลจากการวิจัยแน่นอนว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแต่อย่างใด กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งสิ้น

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Schramm, 1973) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาได้สามลักษณะ ลักษณะที่หนึ่ง ประชาชนต้องได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา ลักษณะที่สอง ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง ลักษณะที่สาม ทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการอบรมสั่งสอน เด็กต้องได้รับการศึกษา ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ต้องได้รับการเรียนรู้ในการปรับปรุงอาชีพของตนให้ก้าวหน้า

2. สื่อบุคคล (Personal Media) สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป ได้แก่ ญาติ พี่น้อง สามเณรหรือภรรยา เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่จากองค์กรเอกชน นิสิต นักศึกษา

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล Rogers และ Shoemaker (1971) ได้กล่าวไว้ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไปหรือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อสาร และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นด้วย

ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถชักจูงถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันได้โดยทันที จัดเป็นลักษณะที่เป็นประโยชน์มากในการใช้เครื่องชักจูงโน้มน้าวใจผู้รับสาร ดังที่ สเตียร์ เชยประทีป (2525) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

1. สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบยุคสวิตช์ ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจก็สามารถได้ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการและเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน

การที่ช่องสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลมีระดับปฏิริยาตอบสนองหรือปฏิริยาสะท้อนกลับสูง สามารถทำให้ลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร การเลือกแปลหรือตีความสาร และการเลือกจำสารได้

2. สามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้แบ่งออกเป็น การติดต่อสื่อสารโดยตรง และการติดต่อสื่อสารโดยกลุ่มดังนี้ (สเตียร์ เชยประทีป, 2525)

1. การติดต่อโดยตรง (Direct contact) การติดต่อโดยตรงนี้ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน วิธีนี้หากประชาชนหรือผู้รับสารสงสัยไม่เข้าใจก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถ

สำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้น ในกิจการเผยแพร่ข่าวสารสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจ จึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือ การสื่อสารประเภทนี้ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2. การติดต่อโดยกลุ่ม (Group contact of community public) คือการติดต่อโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่างๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ การติดต่อโดยกลุ่มนี้ อาจทำได้โดยการประชุม อภิปราย และสนทนาภายในกลุ่มคือ จัดกลุ่มคนที่มีความสนใจกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสาร

สำหรับประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลนั้น นักวิชาการทางการสื่อสารส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อบุคคล ในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง ส่วนสื่อบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการชักจูงใจให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องนั้นๆ ตามแนวทางที่มุ่งหวัง ดังเช่น

โรเจอร์ส (Rogers, 1978) ได้กล่าวเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชน และสื่อบุคคลไว้ว่า ผลจากการวิจัยต่างๆ พบว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ซึ่งหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพราะข่าวสารที่ถ่ายทอดออกจากสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่น หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเบททิงฮอส (Bettinghaus, 1968) ที่ว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อและทัศนคติที่มีอยู่เดิม ให้ฝังแน่นมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง แต่อาจเปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้บ้างในขอบเขตจำกัดของประสบการณ์ ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงเป็นเพียงแหล่งความคิด และเป็นผู้วางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์นั้นเป็นผลจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเห็นหน้าเห็นตากันทั้งสิ้น

แคทซ์ และ ลาซาสเฟล (Katz and Lazarsfeld, 1955) ก็เห็นพ้องต้องกันว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ฉะนั้นสื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในชั้นจูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่าในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้างในการสร้างทัศนคติในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน

สำหรับปัจจัยที่ทำให้การติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลมากกว่าการติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน ตามแนวคิดของลาซาสเฟล และคณะมี 5 ประการคือ (Lazarsfeld and Menzel, 1968)

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้ เนื่องจากการหลีกเลี่ยงการสนทนาหรือรับฟัง เป็นไปได้ยากกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ซึ่งผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติ และความเชื่อของตนหรือเรื่องที่ไม่สนใจได้ง่าย
2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้สนทนากันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ถ้าหากเนื้อหาที่สนทนานั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะมีลักษณะง่าย ๆ เป็นกันเองจึงง่ายต่อการชักจูงใจให้คล้อยตาม
4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อตัดสินใจ และความคิดเป็นของผู้ที่เขารู้จักและนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน แล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

นอกจากนี้ ทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (Multi-Step Flow of Communication) ยังได้กล่าวไว้ว่า ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักจะผ่านผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) หรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าเสียก่อน แล้วบุคคลเหล่านี้จะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ประชาชนเป้าหมายคนอื่นต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้งผู้ถ่ายทอดมักจะสอดแทรกทัศนคติหรือความคิดเห็นของตนลงไป ทำให้ผู้รับสารคนต่างๆ ได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของคู่สนทนาแทรกมาด้วย ซึ่งมีผลไม่น้อยที่จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม (Katz, 1955)

2.3 แนวคิดเรื่องการยอมรับนวัตกรรม

แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นับเป็นแนวความคิดใหม่ที่มีผู้ให้ความสนใจทั่วโลก แต่ยังมีประชาชนบางกลุ่มไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีพอ จึงถือได้ว่าแนวคิดดังกล่าวนี้เป็น "นวัตกรรม" สำหรับประชาชนโดยทั่วไป

ความหมายของนวัตกรรม

โรเจอร์ส (Rogers, 1971) ได้อธิบายความหมายของ "นวัตกรรม" ไว้ว่า นวัตกรรมหมายถึงความคิด (idea) การปฏิบัติ (practice) หรือวัตถุประสงค์ของ (object) ใหม่ ๆ ซึ่งวัดได้จากตัวผู้รับนวัตกรรม นวัตกรรมบางอย่างอาจจะเป็นของเก่า หรือแนวคิดเก่าสำหรับสังคมหนึ่ง แต่อาจเป็นของใหม่สำหรับอีกสังคมหนึ่ง หรืออาจหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังมีได้นำมาเผยแพร่ เช่น แนวความคิดเรื่องการสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

บาร์เน็ต (Barnett, 1963) ได้ให้ความหมายของ "นวัตกรรม" ไว้ว่า หมายถึง แนวความคิดต่างๆ แบบแผนพฤติกรรม หรือสิ่งของใหม่ที่แตกต่างไปจากที่มีอยู่เดิม ของใหม่ในที่นี้ครอบคลุมไปถึงเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มองเห็น สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้า รวมทั้งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรม ความประพฤติ ตามระบบสังคม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ วิทยาการใหม่ๆ และสิ่งที่ไม่เห็นเป็นวัตถุ

คำว่า "ใหม่" ในเรื่องของนวัตกรรม จึงไม่จำเป็นต้องเป็นความรู้ใหม่ของคน หรือเคยได้ยินได้ฟังเรื่องดังกล่าวมาชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ได้ แต่ยังไม่ได้พัฒนาทัศนคติ ที่จะชอบหรือไม่ชอบ จะยอมรับหรือปฏิเสธ นวัตกรรมจึงอาจเป็นความใหม่ในเรื่องความรู้ ทัศนคติ หรือเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมนั้น (นักธุนันท์ เฉลิมวงศาเวช, 2535)

องค์ประกอบในการเผยแพร่ นวัตกรรม

ในการเผยแพร่แนวคิด หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ไปสู่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดก็ตาม ประกอบด้วยองค์ประกอบในการเผยแพร่ 5 ประการ คือ (Rogers,1971)

1. ผู้ส่งสาร หรือผู้เผยแพร่ นวัตกรรม
2. นวัตกรรม
3. สื่อหรือช่องทาง
4. ผู้รับ นวัตกรรม

องค์ประกอบในการเผยแพร่ นวัตกรรมมีลักษณะคล้ายกับองค์ประกอบของการสื่อสาร โดยเฉพาะองค์ประกอบของการสื่อสารของ เดวิด เค เบร์โล (Berlo,1960) ซึ่งประกอบไปด้วย S (แหล่งสาร) M (แหล่งสาร) C (ช่องรับสารหรือสื่อ) R (ผู้รับสาร) หรือ S-M-C-R Model และโรเจอร์ส (1971) ได้เปรียบเทียบการเผยแพร่ นวัตกรรมกับแบบจำลอง S-M-C-R โดยโรเจอร์ส ได้เพิ่มองค์ประกอบ E ซึ่งหมายถึง ผลกระทบ หรือผลของการสื่อสารดังนี้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1

องค์ประกอบของการสื่อสาร	แหล่งสาร	สาร	ช่องสาร	ผู้รับสาร	ผลของการสื่อสาร
ตามแบบจำลอง S-M-C-R (E)					
(David K. Berlo)	(S)	(M)	(C)	(R)	(E)
องค์ประกอบของการ เผยแพร่ข่าวสาร	-ผู้ประพันธ์	นวัตกรรม	ช่องสาร	สมาชิกของ	ผลในช่วงระยะหนึ่งซึ่งอาจเป็น
(Rogers & Shoemaker)	-เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	(คุณสมบัติของ	(ช่องสาร	ระบบสังคม	1.การเปลี่ยนแปลงระดับความรู้
	-พัฒนากร	นวัตกรรมใหม่	หรือช่องสาร		2.การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
	-นักอนุรักษ	สายตาของผู้รับ	ปีจเลข(พน)		3.การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
	าสา	-ประโยชน์เชิงเกียบ			
		-ความเข้ากันได้			
		-ความสลับซับซ้อน			
		-ความสามารถทดลอง			
		ไม่ได้)			

ตารางเปรียบเทียบองค์ประกอบของการสื่อสารกับองค์ประกอบของการเผยแพร่ข่าวสาร

ที่มา Rogers & Shoemaker, 1971

จากแผนภาพจะเห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารและการเผยแพร่ข่าวรรมนั้น มิได้แตกต่างกันมาก ซึ่งอันที่แท้จริงแล้วข่าวรรม ก็คือสารหรือข่าวสารซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งขององค์ประกอบของการสื่อสาร การเผยแพร่ข่าวรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน เมื่อมีผู้รับสารได้รับความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับข่าวรรมก็จะมีผลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธข่าวรรมที่ถูกเผยแพร่ผ่านช่องสารหรือสื่อต่างๆ การที่บุคคลจะเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ ทักษะ หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับข่าวรรมที่ถูกเผยแพร่ ซึ่งก็หมายถึงการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง

กระบวนการตัดสินใจยอมรับข่าวรรมของบุคคล

กระบวนการในการตัดสินใจเกี่ยวกับข่าวรรมของบุคคลจะผ่านขั้นตอน (Stages) ต่างๆ จนกระทั่งขั้นสุดท้าย คือ การยอมรับหรือปฏิเสธข่าวรรมนั้น ซึ่งโรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971) ได้แบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นความรู้ (Knowledge Stage)
2. ขั้นการจูงใจ (Persuasion Stage)
3. ขั้นการตัดสินใจ (Decision Stage)
4. ขั้นยืนยัน (Confirmation Stage)

ลักษณะของข่าวรรมและอัตราการยอมรับข่าวรรม

ข่าวรรมหรือแนวความคิดต่างๆ ที่ถูกนำไปเผยแพร่ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดก็ตาม อัตราการยอมรับข่าวรรมหรือแนวความคิดนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 5 ประการคือ

1. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการยอมรับหรือปฏิเสธข่าวรรมนั้น
2. ความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ค่านิยม และความต้องการของประชาชน
3. ความสลับซับซ้อนของข่าวรรม
4. ความสามารถในการนำไปทดลองใช้ได้
5. ความสามารถสังเกตเห็นผลได้

คุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของประชาชน หากว่าการดำเนินโครงการใดๆ ก็ตามประชาชนเห็นว่า ได้รับประโยชน์ ซึ่งอาจหมายถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเสียค่าใช้จ่ายต่ำ หรือการมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เป็นต้น ประชาชนก็จะยอมรับข่าวรรมนั้นได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกัน ในการรณรงค์ใดๆ ก็ตาม หากต้องการให้บรรลุเป้าหมายจะต้องศึกษาถึงความต้องการของประชาชนในสังคมนั้นๆ ด้วย

ขั้นตอนในการยอมรับข่าวรรม

โรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971) ได้แบ่งกระบวนการยอมรับข่าวรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นความรู้ 2) ขั้นจูงใจ 3) ขั้นการตัดสินใจ และ 4) ขั้น

การยืนยัน ซึ่งคล้ายกับขั้นตอนในการยอมรับนวัตกรรมของนักสังคมวิทยาชนบท คือ บิลและโบห์เลน (Beal and Bohlen, 1957) ได้เสนอขั้นตอนในการยอมรับนวัตกรรมไว้ 5 ขั้นตอน พร้อมกับเสนอข้อสรุปที่เขาได้พบในการวิจัยว่า

1. ขั้นการรับรู้ (Awareness Stage) : เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มรับรู้และเรียนรู้นวัตกรรมนั้น แต่ยังไม่ขาดรายละเอียด
2. ขั้นสนใจ (Interest Stage) : เป็นขั้นที่บุคคลมีความสนใจนวัตกรรมนั้นและแสวงหา รายละเอียดเพิ่มเติม
3. ขั้นประเมินผล (Evaluation Stage) : เป็นขั้นที่บุคคลนำนวัตกรรมมาไตร่ตรองดู ว่านวัตกรรมนั้นดีหรือไม่ ควรจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ซึ่งขั้นนี้จะอยู่ภายในจิตใจของบุคคลแต่ละคน
4. ขั้นทดลองปฏิบัติ (Trail Stage) : เป็นขั้นที่บุคคลนำเอานวัตกรรมนั้นมาทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง
5. ขั้นการยอมรับ (Adoption) : เป็นขั้นสุดท้ายเมื่อได้ทดลองปฏิบัติจนเป็นที่พอใจแล้ว ถ้าบุคคลเห็นว่านวัตกรรมนั้นมีคุณค่าเขาก็จะยอมรับนวัตกรรมนั้นนำไปปฏิบัติต่อไป

กระบวนการหรือขั้นตอนในการยอมรับนวัตกรรม ดังที่ โรเจอร์สและชูเมคเกอร์ และตาม ทฤษฎีของบิลและโบห์เลน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมของบิลและโบห์เลนในหน้าที่จะ พบว่า ทุกขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมจะมีการสื่อสารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ จึง อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาดังพฤติกรรมสื่อสารของบุคคลจะเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในการศึกษาดัง กระบวนการยอมรับนวัตกรรมของบุคคล ดังตารางที่ 2.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.2

ขั้นการรับรู้	ขั้นการแสวงหาความรู้	ขั้นประเมินผล	ขั้นการทดลองนำไปใช้	ขั้นการยอมรับ
รับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม หรือมีความรู้แต่ยัง ขาดรายละเอียดใน การปฏิบัติ	แสวงหาความรู้และ รายละเอียดเกี่ยว กับนวัตกรรมเพิ่มเติม	ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในตัว บุคคลที่จะตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม	การนำไปทดลอง ปฏิบัติ	การยอมรับ นวัตกรรมนั้น
1. สื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร)	1. สื่อมวลชน 2. เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม	1. เพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อน	1. เพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อน	1. เพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อน
2. เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม	3. เพื่อนบ้านหรือ กลุ่มเพื่อน	2. พ่อค้า	2. พ่อค้า	2. พ่อค้า
3. เพื่อนบ้านหรือ กลุ่มเพื่อน	4. พ่อค้า	3. เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม	3. เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม	3. เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม
4. พ่อค้า		4. สื่อมวลชน	4. สื่อมวลชน	4. สื่อมวลชน

ตารางแหล่งข่าวสารในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรม

(Bohlen, 1964)

จะเห็นได้ว่าลักษณะของผู้ยอมรับนวัตกรรมเร็วกว่า จะมีลักษณะดังนี้คือ ในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จะมีการศึกษาสูงกว่า อ่านออกเขียนได้มากกว่า มีการถือครองที่ดินมากกว่า มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า มีระดับของการได้ชั้นทางสังคมสูงกว่าผู้ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่า และในด้านพฤติกรรมสื่อสาร ผู้ที่จะยอมรับนวัตกรรมเร็วกว่า จะมีส่วนร่วมในสังคมมากกว่า มีการติดต่อกับบุคคลอื่นมากกว่า มีการเปิดรับสื่อหลายช่องทาง มีการใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลมากกว่า มีความพยายามในการแสวงหาข่าวสารมากกว่า มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมากกว่า และมีระดับของความเป็นผู้นำสูงกว่าผู้ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่า

2.4 ความหมายของการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ คือ กระบวนการที่องค์กรปฏิบัติ เพื่อสร้างเสริมทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ดี ที่สาธารณชนมีต่อองค์กรนั้น เพื่อสร้างความเข้าใจ ได้รับความสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรนั้นๆ

ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคำว่า ประชาสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนทั่วไปอีกมาก เนื่องจากคนส่วนใหญ่มักมองเพียงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจึงเป็นการประชาสัมพันธ์ เช่น เรียกการให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดว่า เป็นการประชาสัมพันธ์ แท้ที่จริงแล้ว การประชาสัมพันธ์มิได้มีความหมายเพียง กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แต่หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่รวมอยู่ในกระบวนการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างทัศนคติและความสัมพันธ์ขององค์กรกับสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง อันจะเอื้อให้การดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านอื่นๆ ขององค์กรได้บรรลุผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

การประชาสัมพันธ์จำเป็นต่อองค์กร

ในอดีต หน่วยงานทั้งหลายมักไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของงานประชาสัมพันธ์ เนื่องจากมองไม่เห็นประโยชน์ปัจจุบันของงานนี้ ความคิดเรื่องการประชาสัมพันธ์เริ่มขึ้นในประเทศตะวันตก และได้แพร่หลายเข้ามาสู่ประเทศไทย เมื่อประมาณ 30 กว่าปีมาแล้ว ในระยะแรกคนไทยไม่ได้เห็นความแตกต่างของการประชาสัมพันธ์กับการโฆษณา และยังสนใจแต่เพียง หน้าที่ในการใช้ข่าวสารต่างๆ กับสาธารณชนทั่วไป

เมื่อได้ศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาต่างๆ ที่องค์กรเหล่านี้ประสบก็ได้พบว่า สาธารณชนทั่วไปขาดข้อมูล ข่าวสารต่างๆ อันเป็นฐานที่จำเป็นจะต้องมี ก่อนที่จะพัฒนาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเหล่านั้น ไปเป็นความรู้สึกที่ดี ทัศนคติที่ดีต่อองค์กร การขาดข้อมูลข่าวสารจากองค์กร ทำให้สาธารณชนมองข้ามประโยชน์และบทบาทที่จำเป็นขององค์กรต่อสังคมไป องค์กรธุรกิจมักถูกมองว่า มุ่งจะหาผลกำไรใส่ตน โดยไม่คำนึงถึง ว่าเป็นการผลิตสินค้าที่ประชาชนจำเป็นต้องบริโภคหรือเป็นแหล่งจ้างงานใหญ่ ที่ช่วยให้ประชาชนของประเทศกลุ่มใหญ่มีงานเลี้ยงชีพ

องค์กรสมัยใหม่ จึงเริ่มให้ความสำคัญกับงานประชาสัมพันธ์ เนื่องจากตระหนักว่า แรงสนับสนุนจากสาธารณชนที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นสิ่งจำเป็น แรงสนับสนุนทั้งในแง่ของการใช้สินค้าและบริการโดยตรงจากองค์กร และในแง่ของการเผยแพร่ความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรให้ขยายต่อไป เป็นสิ่งที่องค์กรทั้งเล็กและใหญ่ปรารถนา นอกจากนี้ ภาพพจน์ที่ดีขององค์กรในหมู่สาธารณชนยังช่วยดึงดูดให้นักลงทุนที่มีความสามารถ สนใจจะเข้ามาร่วมงานกับองค์กรด้วย ช่วยให้

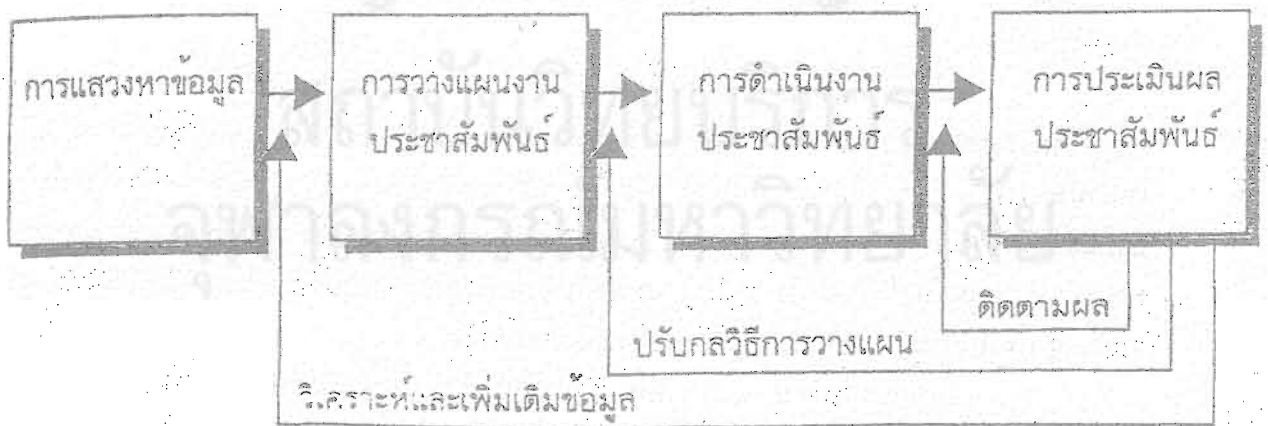
องค์กรสามารถจ้างบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มาพัฒนากิจการในองค์กรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

กระบวนการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นงานที่มีกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องกัน 4 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาข้อมูล (Research Listening) เป็นการหาความคิด ทัศนคติ และปฏิกิริยาของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและนโยบายของสถาบัน และประเมินค่า เป็นการหาความจริงเกี่ยวกับว่า "อะไรคือปัญหาของเรา"
2. การวางแผนงาน (Planning-Decision Making) เกี่ยวข้องกับการนำเอาทัศนคติ ความคิดเห็น ความคิด และปฏิกิริยาต่างๆ มาพิจารณาวางแผนนโยบายของสถาบันจะได้แผนงานที่ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย เป็นขั้นที่จะต้องตัดสินใจว่า จะสามารถทำอะไรได้บ้าง"
3. ปฏิบัติงาน (Communication-Action) เกี่ยวข้องกับการอธิบายให้ผู้ที่มีอำนาจหรือมีผลต่อโครงการของเราถึงสิ่งที่เราจะทำ เป็นการบอกว่าเราทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไปทำไม
4. ประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลดูว่าแผนงานที่เราวางไว้และเทคนิคที่เราทำได้ผลเพียงไร "เราทำงานได้ผลอะไรบ้าง"

แผนภูมิที่ 2.1 กระบวนการประชาสัมพันธ์

การรณรงค์ทางการประชาสัมพันธ์

การรณรงค์ เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการหนึ่งทางการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์เป็นการเลือกและการกำหนดเวลา ความครอบคลุมในการกระจายข่าวโดยผ่านสื่อ (จำนวนหนึ่ง) ณ เวลาใดที่จะให้สารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุดต่อความพยายามที่ได้มีการลงทุนลงแรงนั้น

วัตถุประสงค์ของการรณรงค์

- เป็นที่รู้จัก
- เพื่อเป็นการแนะนำความคิดใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่หรือนวัตกรรมไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้
 - เพื่อกระตุ้นและย้ำเตือนกลุ่มเป้าหมายต่อเรื่องรวมทั้งนำเสนอ
 - สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก เพื่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจและร่วมพลังในการสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อมให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
 - เพื่อเชิญชวนให้กลุ่มเป้าหมายและสาธารณชน รวมทั้งอนุชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - เพื่อดึงดูดความสนใจและการเสาะแสวงหาข้อมูลความรู้ในเรื่องเหล่านั้นเพิ่มเติม

หลักการของการรณรงค์

1. กำหนดตำแหน่งของเรื่องที่จะนำเสนอให้มีความเหมาะสมกับระดับของผู้รับสาร ทั้งนี้เพื่อให้สารนั้นอยู่ในความทรงจำ หรือเกิดมีความประทับใจต่อผู้รับสาร หรือผู้บริหารระดับสูง
2. เป็นการที่ต้องสามารถให้คำตอบต่อคำถามของกลุ่มเป้าหมายว่า "ทำไมต้องทำ เช่นนี้ ทำไมต้องทำเช่นนั้น" และสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจว่าเขาจะได้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น ถ้ามีการปฏิบัติหรือกระทำสิ่งนั้นแล้ว
3. เป็นการนำเสนอว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินทั้งของส่วนตนและส่วนรวม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หรือทั้งในช่วงเวลาเฉพาะหน้าหรือในเวลาต่อไป

ขั้นตอนของการรณรงค์

การรณรงค์เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือก การกำหนดเวลาความครอบคลุมในการส่งสารโดยผ่านสื่อ ณ เวลาที่จะให้สารเข้าถึงประชาชนเป้าหมายได้มากที่สุด ขั้นตอนของการรณรงค์ ประกอบด้วย

1. การวิจัย/การศึกษาข้อมูล เป็นการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของ ทัศนคติ แรงจูงใจ พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อเรื่องราวที่จะนำเสนอ
2. วางแผนรณรงค์
 - กำหนดวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ว่าต้องการให้บรรลุเป้าหมายอะไรบ้าง (informational, motivational objectives)

- กำหนด Theme ของการรณรงค์ หรือแก่นสาระของเรื่องที่ต้องการรณรงค์
การกำหนด Theme ของการรณรงค์จะช่วยในการต่อเนื่องและเชื่อมโยงสารต่อๆ ไป และเป็นการช่วยให้
ภาพสรุปรวมที่สำคัญของข่าวสารทั้งหมดที่ต้องการรณรงค์

- กำหนดกลุ่มเป้าหมายว่ามีใครบ้าง
- กำหนด/เตรียมงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการดำเนินการโครงการ
รณรงค์

3. เลือกใช้และกำหนดสื่อสำหรับการรณรงค์ ซึ่งประกอบด้วย

- ความครอบคลุมของสื่อ (reach)
- ความบ่อยครั้งในการใช้สื่อแต่ละประเภทที่เลือกใช้ (frequency)
- ความต่อเนื่องในการกระจายข่าวและการใช้สื่ออื่น (continuity)

4. กำหนดเนื้อหาข่าวสารและออกรูปแบบข่าวสาร

- กระทำครัด ฟัง/ดูแล้วเข้าใจง่าย ดึงดูดความสนใจและสื่อความหมายของ
เรื่องที่น่าสนใจ
- มีขนาดพอเหมาะและชัดเจน เช่น พอเหมาะกับเวลาที่ใช้กับสื่อแต่ละชนิด มี
ความชัดเจนในความหมายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏ เป็นต้น
- ง่ายต่อการจดจำ ภาษาไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย

5. กำหนดระยะเวลาของการรณรงค์ ตั้งแต่วันเริ่มจนกระทั่งการสิ้นสุดการรณรงค์โดย
ผ่านสื่อที่ได้มีการเลือกหรือกำหนดไว้ ได้แก่

- วัน
- สัปดาห์
- เดือน ปีแห่งการรณรงค์

6. เสนอโครงการรณรงค์ต่อฝ่ายบริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ และดำเนินการขั้นต่อไป

7. เริ่มทำการรณรงค์ตามแผน

8. ประเมินผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ (Concept of Knowledge)

เบนจามิน เอส บลูม (Bloom, 1971) กล่าวว่า "ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่วๆ ไป ระลึกได้ถึงวิธีการ กระบวนการหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้นความจำคาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของ "ความรู้" ไว้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า "ความรู้" เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการมองเห็น หรือได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) กล่าวว่า "ความรู้" เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจดจำได้หรือระลึกได้ โดยการมองเห็น ได้ยิน ความรู้ในที่นี้คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล กล่าวว่า "ความรู้" หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นความจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายๆ ที่เป็นอิสระแก่กันไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ้งยากซับซ้อน และมีความหมายต่อกัน

กล่าวโดยสรุป ความรู้จึงหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ สิ่งของ เหตุการณ์หรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกตประสบการณ์หรือจากรายงานสืบสวน ซึ่งหมายความว่า การรับรู้ข้อเท็จจริงต้องอาศัยเวลา

2.6 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความตระหนัก (Concept of Awareness)

แนวความคิดของเบรคเลอร์ (Breckler, 1986 อ้างใน วรรณมา เจียรตันศิริกุล, 2531) เบรคเลอร์ กล่าวว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่างๆ ที่โน้มน้าว หรือที่จะสนองตอบในทางบวกหรือทางลบเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์

องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักมี 3 ประการ คือ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่าย และมีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ

2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่างๆ

3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทาง วาจา กริยา ทำทาง ที่มีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

จากแนวความคิดของเบรคเลอร์ นำมาอธิบายถึงความตระหนัก ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ว่า เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า คือ ข่าวสารความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยผ่านสื่อต่างๆ แล้วจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกจะทำหน้าที่ในการประเมินคุณค่ายอมรับหรือไม่ และให้ความสำคัญต่อสิ่งเร้ามากหรือน้อยแค่ไหน

ความตระหนัก เป็นความสัมพันธ์ของความสำนึก (Consciousness) และทัศนคติ (Attitude) เป็นภาวะของจิตใจซึ่งไม่อาจแยกเป็นความรู้สึกหรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด (Eysenck et al, 1972)

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของ "ความตระหนัก" ไว้ว่า หมายถึงการกระทำที่แสดงว่า จำได้ การรับรู้หรือมีความรู้และความตระหนัก มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)

เบนจามิน บี โวลแมน (Wolman, 1973) กล่าวถึงความตระหนักอย่างจำกัดว่า "ความตระหนัก" เป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึก

เดวิด อาร์ แครธโวล และคณะ (อ้างใน อุทุมพร ทองอุไทย, 2523) ให้ความหมายว่า "ความตระหนัก" หมายถึง ความรู้สึกไวต่อการมีอยู่ของปรากฏการณ์บางอย่างและของสิ่งเร้าบางอย่างซึ่งเราต้องการรับรู้

เบนจามิน เอส บลูม (Bloom, 1971) กล่าวว่า "ความตระหนัก" คล้ายกับความรูตรตรงที่ทั้งความรู้ และความตระหนักต่างไม่เน้นที่ลักษณะของสิ่งเร้า แต่ความตระหนักต่างกับความรู้ตรงที่ความตระหนักไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนัก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า "ความตระหนัก" หมายถึง การที่บุคคลถูกคิดได้ หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์ ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้ถูกคิดถึงสิ่งใด สิ่งหนึ่งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจแต่ไม่ได้แสดงว่า บุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ได้กล่าวถึงความหมาย "ความตระหนัก" ไว้ว่า เป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain) แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำ หรือความสามารถระลึกได้ ความตระหนักหมายถึง ความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521) ได้ให้ความหมายของ "ความตระหนัก" ว่า ความตระหนัก หมายถึง ความรู้ตัวอยู่แล้ว คือ การที่รู้ว่าสิ่งนี้มีอยู่หรือเป็นอยู่ แต่ไม่รู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับความรู้

ความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Affective Domain) ซึ่งเกือบคล้ายความรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมต่ำสุดของความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ปัจจัยด้านความรู้สึก หรืออารมณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้และความคิดเสมอ (ประสาธน์ อิศรปริดา, 2533) ส่วนความรู้เป็นเรื่องที่เกิดจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์การสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรอง คิดหาเหตุผล แต่ความตระหนักเป็นเรื่องของโอกาส การได้รับสัมผัสจากสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมโดยไม่ตั้งใจ

กล่าวโดยสรุปคือ ความตระหนักและความรู้นั้น มีความสัมพันธ์กันคือ ทั้งความตระหนักและความรู้ต่างก็เกี่ยวข้องกับการสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรอง โดยมีความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ซึ่งได้จากการสังเกต และการรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนักเป็นความรู้สึกในสภาวะจิต ไม่เน้นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้นต้องผ่านการมีความรู้อีกก่อน

การวัดความตระหนักเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกจึงต้องอาศัยวิธีการวัดที่มีเทคนิคเฉพาะ ซึ่งอาจวัดได้โดยวิธีการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบตรวจรายการ (checklist) มาตรฐานวัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) หรือการใช้ความหมายภาษา (Semantic Differential Technique หรือ S.D.)

2.7 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมต่างๆ นั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์เริ่มอยู่กันเป็นชุมชน ซึ่งเกิดได้หลายลักษณะ หลายรูปแบบ และหลายวัตถุประสงค์ จึงไม่มีนักวิชาการคนใดสามารถให้คำนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมได้อย่างครอบคลุมและถูกต้อง นอกจากนี้ขอบข่ายเนื้อหาของสาระของการมีส่วนร่วมยังไม่กระจ่างเท่าที่ควรอีกด้วย อย่างไรก็ตาม นักวิชาการจำนวนหลายท่านได้ให้คำนิยามคำว่า "การมีส่วนร่วม" ตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่เน้นเฉพาะตามความสนใจของตนเอง

ผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมบางเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เสนอแนะว่า "การเปลี่ยนทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ" Kurt Lewin (อ้างใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบหลายเรื่องเกี่ยวกับการวัดประสบการณ์การเรียนรู้สองอย่างคือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญต้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการสนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

การมีส่วนร่วมยังเกิดจากแนวความคิดอื่นๆ เช่น

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมี

บทที่ 3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษา

การเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ โดยผ่านสื่อต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในข้อมูลข่าวสารต่างๆ อันจะมีผลต่อการพัฒนาทัศนคติ ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ถูกต้อง

1. ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ศึกษาสถานการณ์ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย ย้อนหลังเป็นระยะเวลา 3 ปี ทั้งนี้จะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การใช้สื่อประเภทต่างๆ และผลการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
- วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของประเทศไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับ
 - เนื้อหาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - การใช้สื่อ
 - กลุ่มเป้าหมาย
 - ผลสำเร็จของการดำเนินงาน
 - ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการศึกษาประชาสัมพันธ์
- คาดการณ์ถึงแนวโน้มที่ควรจะเป็นไปได้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ในอนาคตอย่างน้อย 3 ปี ข้างหน้าทั้งนี้ให้พิจารณาถึงแนวโน้มของปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจด้วย
- ข้อมูล ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงได้รับรู้ (ตามสิทธิที่ระบุใน มาตรา 6 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535)

2. จัดทำแผนแม่บทโดยอาศัยผลการศึกษาในข้อ 3.1 เป็นข้อมูลพื้นฐาน และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของหน่วยงานหลักๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับทิศทาง หรือกระแสสิ่งแวดล้อมของโลกและข้อตกลงจากผลการประชุม UNCED ใน Agenda ที่ 21 และแผนหรือนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แผนแม่บทครอบคลุมรายละเอียดดังนี้

1. นโยบายและทิศทางของรัฐต่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม
2. การประสานงานระหว่างรัฐกับเอกชน และระหว่างภาครัฐด้วยกัน
3. สื่อที่ใช้ และแนวทางการประสานงานด้านการใช้และการผลิตสื่อ
4. การส่งเสริมบทบาทองค์กรภาคเอกชนเกี่ยวกับงานด้านการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม
5. โครงสร้างการจัดองค์กรด้านการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมของรัฐ และบทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6. การติดตามและประเมินผล
7. เสนอแนะกลยุทธ์หรือกลวิธีเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปได้ใน ทางปฏิบัติอย่างน้อย 3 แนวทาง ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพย์สินและคุณภาพชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. จัดทำแผนปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนแม่บท โดยมีระยะเวลาของแผน 3 ปี จะต้องครอบคลุมรายละเอียดดังนี้

- นโยบายและแผนของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระยะ 3 ปี เพื่อให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นแกนกลางด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม
- แนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการประสานงาน
- กำหนดกิจกรรมและเนื้อหาการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมเป็นรายปี
- ควรมีการเสนอแนะโครงการนำร่องด้วย
- กลุ่มเป้าหมาย คือ วิธีการหรือรูปแบบหรือเทคนิคต่างๆ

3.2 วิธีการศึกษา

จากขอบเขตการศึกษา ข้อ 2.1 ขอเสนอวิธีการศึกษาดังนี้

3.2.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จะศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องย้อนหลังในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย

- รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทางด้านสิ่งแวดล้อมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สิ่งแวดล้อม
- การตรวจตัดข่าว (Clipping) ซึ่งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เนื้อหาข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่ได้มีการเผยแพร่และนำเสนอในหนังสือพิมพ์ย้อนหลัง 3 ปี โดยศึกษา Clipping ข่าวที่มีการนำเสนอในหนังสือพิมพ์ที่มีผู้นิยม 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน Bangkok Post ผู้จัดการ และฐานเศรษฐกิจ
- เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ พระราชบัญญัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารจากหน่วยงานทางราชการ และภาคเอกชน ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ดูแลจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องร้องเรียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จากกระทรวงมหาดไทยและกรมควบคุมมลพิษ ฯลฯ

การศึกษาในส่วนนี้จะได้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ ในด้านต่างๆ คือ

- ข้อมูลเกี่ยวกับข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในรายงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตงานศึกษา และงานวางแผนประชาสัมพันธ์
- ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยบางส่วน ได้แก่ เนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่ได้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แล้ว ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3.2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องกับตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจ และได้ปฏิบัติงานในเรื่องที่ผู้วิจัยมีความต้องการจะศึกษา การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือความพยายามจะดึงข้อมูลที่มีความละเอียดซับซ้อนเพื่อให้ได้รายละเอียดซึ่งผู้วิจัยเองก็ไม่สามารถคาดคะเนหรือใช้การสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ประเด็นคำถาม สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

- overview ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัส
- ผลกระทบด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน Field of specialization ของผู้ให้สัมภาษณ์
- แนวทางการแก้ปัญหา
- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปัจจุบันลำดับความสำคัญ
- แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคม และเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต (3 ปีข้างหน้า)
- ปัญหาและกระแสวิกฤตสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันและในอนาคต
- การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ควรมียุทธศาสตร์และแนวทางอย่างไร
- บทบาทของรัฐในแง่ของการประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรทำอย่างไร
- บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร
- บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร
- รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้สัมผัสกับปัญหาต่างๆ ได้มีโอกาสถ่ายทอดความคิดและประสบการณ์กับผู้วิจัย จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ในขณะที่เทคนิคการเก็บข้อมูลแบบอื่นๆ เช่น การประชุมกลุ่ม (Focus Group) อาจเป็นการสกัดกั้นการให้ข้อมูล เนื่องจากอาจมีบุคคลเข้าประชุมมากกว่า 10 คน ขึ้นไป ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนจึงไม่สามารถพูดถึงปัญหาหรือประสบการณ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ การสัมภาษณ์จะทำกับกลุ่มบุคคลเฉพาะกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งนักวิชาการทางด้านนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยกำหนดกลุ่มผู้ที่จะสัมภาษณ์ จำนวน 60 ตัวอย่าง แบ่งเป็น กลุ่มบุคคลต่างๆ ดังนี้

- ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้แก่

ก. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตงานที่ได้มีการดำเนินไปแล้วและสถานภาพด้านการใช้สื่อ งบประมาณ บุคลากร ฯลฯ ของหน่วยงานตลอดจนผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินด้านประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ข. หน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมควบคุมมลพิษ สำนักแผนและนโยบายสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ระดับสูงของจังหวัดบางจังหวัด กรมโยธาธิการ การนิคมอุตสาหกรรม ฯลฯ เพื่อทราบถึงสถานการณ์ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

- ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในภูมิภาคต่างๆ และผู้นำชุมชนในท้องถิ่นจำนวน 15 ตัวอย่าง โดยจะสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคต่างๆ ลำดับความสำคัญของปัญหา การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา บทบาทในการรณรงค์ให้ประชาชน หรือผู้เกี่ยวข้องร่วมแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา การคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคต เป็นต้น

- นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารในหน่วยงานธุรกิจ ที่มีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและนักการเมือง จำนวน 10 ตัวอย่าง โดยจะสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานใน NGO แต่สำหรับกลุ่มผู้บริหารในหน่วยงานธุรกิจจะสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ ด้านการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม ที่หน่วยงานได้มีการดำเนินการไปแล้ว โดยเฉพาะในส่วนที่ได้มีการระบุไว้ในขอบเขตการศึกษา

- สื่อมวลชน 10 ตัวอย่าง

3.2.3 การวิจัยสำรวจ (Survey Research)

ก. ประเด็นที่ศึกษา

จะทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับประชาชนทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่จากภูมิภาคต่างๆ เพื่อศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ซึ่งหมายถึง perceived knowledge เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

- การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน
- การรับรู้ผลของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีต่อส่วนรวม
- การรับรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ความตระหนัก (Awareness) ซึ่งหมายถึง ความเข้าใจและสำนึกได้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ในที่นี้จะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- การให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ความเข้าใจต่อวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

3. พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งหมายถึง การกระทำหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับที่เป็นการกระทำโดยส่วนรวมร่วมกับผู้อื่น และการกระทำโดยส่วนตัว

เหตุผลที่ใช้เลือกพื้นที่การศึกษาและเก็บข้อมูลโดยวิธีการสำรวนนั้นมีข้อ

พิจารณาคือ

1. เป็นเขตที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องมลภาวะต่างๆ ชัดเจน เช่น อากาศเสียน้ำเสีย ขยะมูลฝอย เช่น ในเขตเมืองใหญ่และเขตอุตสาหกรรมตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ
2. เป็นเขตที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องคุณค่าหรือการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ปัญหาการจราจร
3. เป็นเขตที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ชายฝั่งทะเลและแหล่งน้ำผิวดิน

จากเหตุผลที่ใช้พิจารณาได้เลือกพื้นที่การศึกษาและสุ่มตัวอย่างในพื้นที่ต่อไปนี้

ประชาชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยเฉพาะสมุทรปราการ จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชน 180 ตัวอย่าง เพื่อทราบปัญหาสิ่งแวดล้อมแบบเมือง และเขตอุตสาหกรรม โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ประชาชนในเขตต่างจังหวัด จะเก็บข้อมูลกับประชาชนในภูมิภาคต่างๆ โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากจังหวัดต่างๆ ในแต่ละภูมิภาคซึ่งดูพื้นที่ที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจน

สำหรับพื้นที่การสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

ภาคกลาง

1. จังหวัดสระบุรี อำเภอพระพุทธบาท มีปัญหาเรื่องมลภาวะอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม (ปูนซีเมนต์และโรงโม่หิน) ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทั้งอุตสาหกรรมและชุมชน เก็บตัวอย่างทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

2. จังหวัดอยุธยา อำเภอบางปะอินมีปัญหา น้ำเสียจากอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ระบายลงแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมืองมีปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรมอันเป็นผลจากการท่องเที่ยว การเก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมือง อำเภอปากช่อง มีปัญหาเรื่องน้ำใช้อุปโภคบริโภค การใช้สารเคมีในการเกษตร เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

2. จังหวัดขอนแก่น อำเภอน้ำพองมีปัญหา น้ำพองเน่าเสีย อันเกิดจากของเสียอุตสาหกรรม (โรงงานกระดาษและโรงงานน้ำตาล) เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

ภาคเหนือ

1. จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองและอำเภอแมริ่ม อำเภอเมืองมีปัญหาแบบเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ขยะมูลฝอย น้ำเสียและการจราจร ปัญหาทางรองลงมาคือ การท่องเที่ยวและผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม อำเภอแมริ่มมีปัญหาสารพิษจากการเกษตร เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

2. จังหวัดลำปาง อำเภอแม่เมาะมีปัญหาสภาพอากาศ (โรงไฟฟ้าถ่านหินและอุตสาหกรรมเซรามิค) อำเภอแจ้ห่มมีปัญหาการทำลายป่าไม้ เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

ภาคตะวันออก

1. จังหวัดระยอง อำเภอเมืองและอำเภอมอบตาหุดมีปัญหาสำคัญคือ การขาดแคลนน้ำใช้ ปัญหาน้ำเสียจากชุมชน และมลภาวะจากอุตสาหกรรม ปัญหารองลงมาคือ ชยะมูลฝอย เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

2. จังหวัดชลบุรี เมืองพัทยา ปัญหาน้ำเสียจากชุมชนที่มีผลกระทบต่อชายฝั่งทะเล และปัญหาแบบเมือง อันได้แก่ ชยะมูลฝอย การไร้ที่ดิน เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

ภาคตะวันตก

จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอเมืองปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อันเนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการขยายตัวของชุมชน อำเภอศรีสวัสดิ์มีปัญหาการทำลายป่าไม้และสัตว์ป่า เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

ภาคใต้

1. จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง อำเภอปากพนังมีปัญหาป่าชายเลน การขาดแคลนน้ำ ปัญหาการระบายน้ำเค็มจากนาุ้ง อำเภอหัวไทรมีปัญหาการระบายน้ำเค็มจากนาุ้งอันมีผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตร

2. จังหวัดสงขลา อำเภอหาดใหญ่มีปัญหาการจราจรและชยะมูลฝอย อำเภอเมืองมีปัญหาของเสียจากอุตสาหกรรมและชุมชนที่มีผลทำลายทรัพยากรธรรมชาติในทะเลสาบสงขลา ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้อุปโภคบริโภค เก็บตัวอย่างรวมกันทั้งหมด 45 ตัวอย่าง

บริเวณพื้นที่การศึกษาที่สำรวจวิจัยและลักษณะของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประเมินว่าเกิดในพื้นที่การศึกษาได้สรุปในตารางที่ 3.1

พื้นที่การศึกษาที่เลือกเก็บตัวอย่างเพื่อสำรวจวิจัยถึงการรับรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจในปัญหา การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการรับสื่อหรือข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ นั้น บางพื้นที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมในบางกรณีก็กำลังได้รับการแก้ไขจากภาครัฐบาล เช่น การแก้ไขปัญหาน้ำเสียที่พัทยา และภูเก็ต แต่ในหลายฯ แห่งก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข มีเพียงแต่แผนแม่บทหรือกำลังศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม พื้นที่ศึกษาบางแห่งก็มีประชาชนหรือองค์กรเอกชนเข้ามามีบทบาทในการรับรู้และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ในกรุงเทพฯ ที่มีปัญหาเรื่องชยะมูลฝอย ปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาการจัดทำแผนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจึงต้องใช้ผลการวิเคราะห์จากการสำรวจวิจัยจากประชาชนทั่วไปประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

ตารางที่ 3.1

พื้นที่การศึกษาและลักษณะปัญหาถึงแนวค้อม

พื้นที่การศึกษา	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลางและภาคใต้ (รวมภาคเหนือ)						ภาคใต้ (รวมภาคเหนือ)				การให้บริการ ในการเกษตร และการประมง
	น้ำเสีย อุตสาหกรรม	น้ำเสีย ชุมชน	อากาศ เสีย	ขยะ มูลฝอย	การขาดแคลน น้ำใช้	การใช้ ที่ดิน	การระบาย น้ำ	จราจร	ศิลปะ วัฒนธรรม	ป่าไม้ สัตว์ป่า	คุณภาพ น้ำทะเล	แนว ปะการัง	ทัศนียภาพ	
กรุงเทพมหานคร	**	**	**	**	.	**	**	**
ภาคกลาง														
1. สุพรรณบุรี														
อ. พระศากุนบาท	.	.	**	.	**
2. อุทัย														
อ. บางปะอิน	**
อ. เมือง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ														
1. นครราชสีมา														
อ. ปากช่อง ต. ปักธงชัย	**	**
2. อุบลราชธานี														
อ. นาโพธิ์	**	**	.
ภาคเหนือ														
1. เชียงใหม่														
อ. เชียง ต. แม่ริม	.	**	.	**	**	**	**
2. ลำปาง														
อ. แม่เงา	.	.	**
อ. แม่จัน
ภาคตะวันออก														
1. ระยอง	**	**
อ. เมือง
2. จันทบุรี														
อ. บางละมุง	.	**	.	**	**
(สัตหะ)
ภาคตะวันตก														
1. ราชบุรี														
อ. ปะทิว	.	**	**	.
อ. ศรีสวัสดิ์
ภาคใต้														
1. นครศรีธรรมราช														
อ. ปะทิว	.	**	.	**	**
อ. พังงา	.	**	.	**	**
2. สุราษฎร์														
อ. เมือง	**	**
อ. พะทิว

หมายเหตุ
 ** ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาเด่นชัด
 . ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหารองลงมา
 . ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่เด่นชัดหรือไม่เกิดขึ้น

3.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษา เพื่อจัดทำแผนเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น ผลที่คาดว่าจะได้รับคือ การจัดทำแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ซึ่งแผนแม่บทจะเป็นแผนระดับประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนนำไปสร้างแผนปฏิบัติ ส่วนแผนปฏิบัติการสำหรับ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สิ่งทีคาดหวังคือทำให้เกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายต่างๆในระดับต่างๆ ดังนี้

- (1) ความรู้ (Knowledge)
- (2) ความตระหนัก (Awareness)
- (3) พฤติกรรม (Behavior)

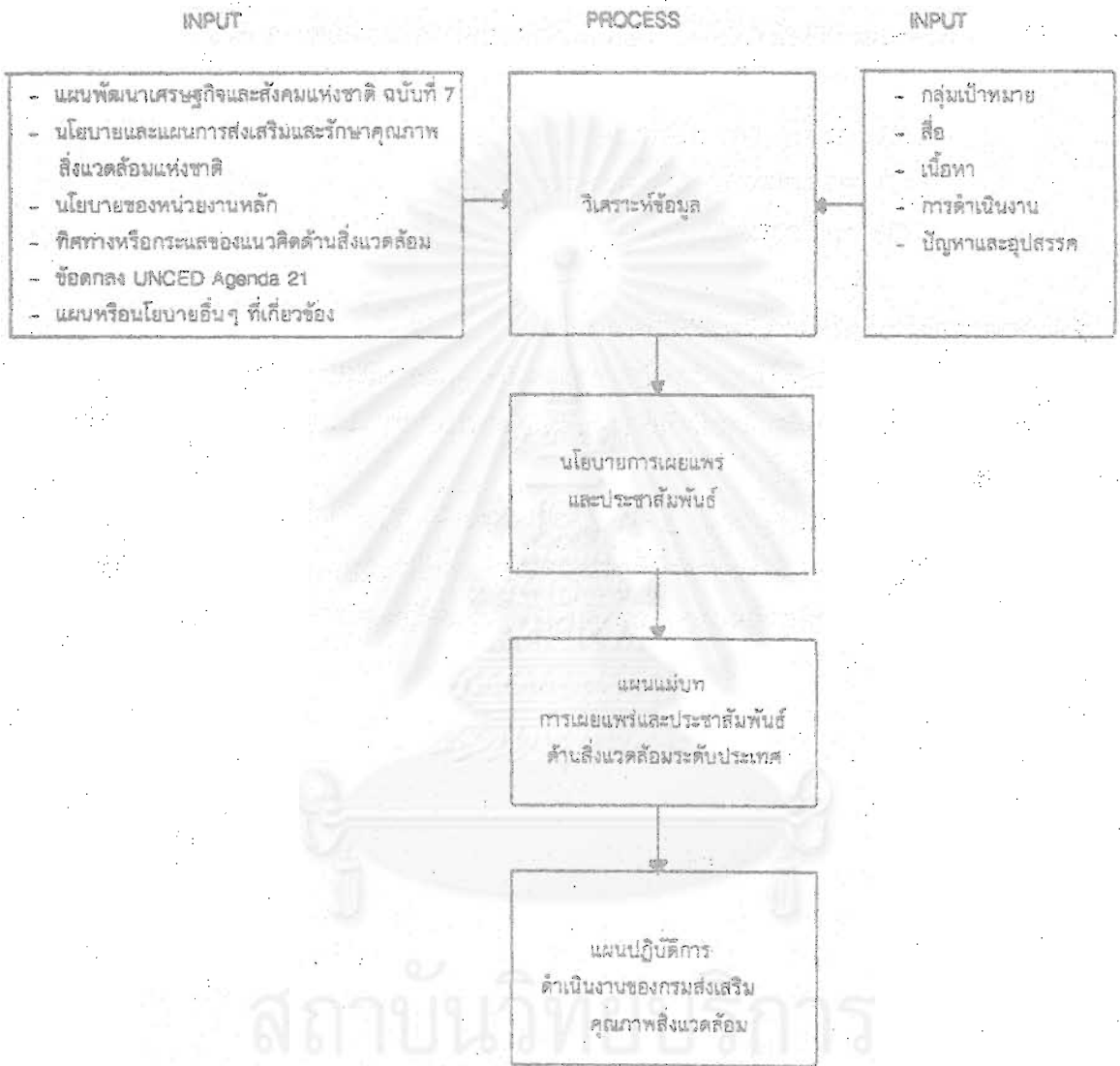
3.4 มาตรการประเมินผลการประชาสัมพันธ์

ในแผนปฏิบัติการสำหรับ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะต้องมีมาตรการในการประเมินความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ใน 3 ระดับ ดัชนีดังกล่าวจะแบ่งได้ออกเป็นในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย (ลดลง คงเดิม หรือเพิ่มขึ้น)
- (2) ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย (ลดลง คงเดิม หรือเพิ่มขึ้น)
- (3) พฤติกรรมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ลดลง คงเดิม หรือเพิ่มขึ้น)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.5 กระบวนการจัดทำแผนการเผยแพร่
และประชาสัมพันธ์ของ
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.6 แผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรม	พ.ศ.2537					พ.ศ.2538						
	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. เสนอ Conceptual report												
2. จัดประชุมผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง												
3. เสนอ Conceptual Report ฉบับแก้ไข												
4. ศึกษาเอกสาร												
4.1 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการขยายแพร่ประชาสัมพันธ์												
4.2 ตรวจสอบตัวข่าว												
4.3 ตรวจสอบเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง												
5. สัมภาษณ์เจาะลึก												
5.1 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม												
5.2 ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน												
5.3 นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารหน่วยงานธุรกิจ												
5.4 สื่อมวลชน												
6. การวิจัยเชิงสำรวจ												
7. จัดทำแผนแม่บทของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม												
8. จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม												
9. รายงานความก้าวหน้า												
10. ร่างผลการศึกษาระยะสุดท้ายของโครงการ												
11. จัดสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง												
12. รายงานผลการศึกษาระยะสุดท้าย												

ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ

4.1 สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 กับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นแผนที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ จะรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ในอัตราที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพควบคู่ไปกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมสู่ประชากรส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถที่จะช่วยตัวเองได้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้มิให้เสื่อมโทรมลง

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญแก่ชนบท ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือประชาชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยแนวทางดังนี้

1. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในเรื่องการศึกษาและสาธารณสุข โดยมุ่งให้มีการกระจายการพัฒนาในพื้นที่ชนบทและส่งเสริมให้เอกชนหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้เน้นในเรื่องดังต่อไปนี้

1.1 เร่งกระจายโอกาสและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คือให้ความสำคัญในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาให้กว้างขวาง เน้นการฝึกทักษะ ความรู้ด้านอาชีพ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

1.2 ปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เอกชนและองค์กรเอกชนเข้ามาลงทุนด้านการศึกษาและสาธารณสุข

1.3 ให้มีความร่วมมือในการฝึกทักษะวิชาชีพ ระหว่างสถานบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรมฝีมือแรงงาน กับสถานประกอบการ

1.4 พัฒนาและขยายสาธาณสุขมูลฐานในเขตเมืองมากขึ้น แต่ยังคงสนับสนุนการดำเนินการในชนบทอย่างต่อเนื่อง

1.5 ลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเมืองโดยปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานีนอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน

1.6 ทรนงค้อย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

1.7 สนับสนุนบทบาทของสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม เพื่อให้ประชาชนปรับตัวเข้าได้กับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการจัดการดังนี้

2.1 ให้มีกลไกรัฐประสานงานและสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของชุมชนและองค์กรทางด้านศีลธรรม เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาฯ

2.2 ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัวด้วยการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง

2.3 จัดระบบให้สวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง เช่น คนชรา คนพิการ ทูพพลภาพ

2.4 ฝึกกำลังของชุมชน องค์กรภาคเอกชน สถาบันทางศาสนา และภาครัฐ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังคม

3. พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีแนวทางดังนี้

3.1 นำหลักการ "ผู้สร้างปัญหามลพิษจะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษ" มาใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535)

3.2 ให้ปรับปรุงองค์รบทบาท และกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยการกระจายอำนาจสู่ส่วนการปกครองท้องถิ่น

และให้ดำเนินได้ด้วยตัวเอง หรือให้จัดจ้างเอกชนดำเนินการแทน และท้องถิ่นสามารถเก็บค่าบริการ การจัดการสิ่งแวดล้อมได้

3.3 ระดมการลงทุนในการลดและควบคุมมลพิษ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น รัฐให้เงินอุดหนุนในการสร้างระบบบำบัดและกำจัดน้ำเสียชุมชน และระบบกำจัดมูลฝอยแก่ท้องถิ่น

3.4 ให้มีการผนึกกำลังร่วมมือกันทั้ง ภาครัฐ เอกชน และประชาชน (องค์กร 3 ฝ่าย) เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังกำกับ ดูแล ป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยว

4. แนวทางปรับปรุงบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนในชนบท ทำให้เป็นมรดกของชาติและเป็นรากฐาน สำหรับการพัฒนาแบบยั่งยืน

4.1 สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐ โดยการส่งเสริมองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน

4.2 จัดการควบคุมดูแลให้รัฐสามารถปฏิบัติตามแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ และการสร้างจิตสำนึกของประชาชนที่มีส่วนได้เสียกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน และการประเมินผลอัตราการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงมาตรการอนุรักษ์ฯ

4.3 ลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต โดยเร่งรัดการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน และให้มีการเปิดเผยข้อมูลการวางแผนและการดำเนินงานให้เป็นที่ทราบแก่ผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

4.4 นำมาตรการทางเงินและการคลังช่วยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม เช่น การจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูที่หลังจากการทำเหมือง การปรับภาษีที่ดินปลงกันการถึงก้าไ้

4.5 จัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ประกอบการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ และลดความสับสนในเรื่องข้อมูลจากหน่วยงาน

4.6 เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติเพื่อรองรับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสม

สรุปแนวทางการพัฒนาทั้ง 4 แนวทางคือ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรม สังคม และ แนวทางการปรับปรุงบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 7 จะมีลักษณะสาระสำคัญคือ

1. กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมสู่ส่วนท้องถิ่น
2. ส่งเสริมให้เอกชน องค์กรเอกชนหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือบทบาทในการจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม
3. กำหนดแนวทางมาตรการทางการเงินเข้ามาช่วยแก้ไข ควบคุมปัญหามลภาวะ และสิ่งแวดล้อม
4. กำหนดแนวทางในการให้ประชาชนได้รับข่าวสารข้อมูลจากรัฐในเรื่องการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

4.2 สรุปกฎหมายสิ่งแวดล้อม

1. ความหมายและขอบเขต

ตามกฎหมายไทยแต่เดิมนั้น คำว่า “สิ่งแวดล้อม” ไม่มีบทนิยามไว้ มีแต่คำว่า “คุณภาพสิ่งแวดล้อม” ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับพ.ศ. 2518 ว่าหมายถึง “คุณภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์ สืบไปของมนุษยชาติ” ในช่วงเวลาต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับ พ.ศ. 2535 ที่มีการปรับปรุงหลักกฎหมายให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยมีลักษณะการกระจายอำนาจในการควบคุมและอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2535 นี้ได้ให้บทนิยามคำว่า “สิ่งแวดล้อม” หมายถึง “สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้น” ส่วนคำว่า “คุณภาพสิ่งแวดล้อม” ยังคงบทนิยาม พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2518

ความหมายและขอบเขตของคำว่า “กฎหมายสิ่งแวดล้อม” ในการศึกษานี้หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมปัญหามลพิษและปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของ ประเทศไทยเท่านั้น

2. ลักษณะของกฎหมายสิ่งแวดล้อม

หลักการของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย แต่เดิมนั้นใช้หลักทรัพย์สินสิทธิ ซึ่งพิจารณา 4 ประเด็น คือ

1. สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินแผ่นดิน
2. กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง
3. ทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ
4. เหตุเดือดร้อนรำคาญและแดนกรรมสิทธิ์

หลักกฎหมายที่ยึดหลัก 4 ประการดังกล่าวนี้ ยังไม่สามารถจัดการแก้ไขควบคุมเรื่อง ของคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากร ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2518 และการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 เป็นพระราช บัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2518 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการ สำหรับควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษจากชุมชนให้เกิดความชัดเจนขึ้นกว่าเดิมแต่กฎหมายทั้ง สองฉบับยังหลีกเลี่ยงที่จะตรากฎหมายเพื่อการควบคุมมลพิษโดยตรง จึงปรากฏว่าการกำหนด และบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ โดยอาศัยอำนาจกฎหมายเหล่านี้เพื่อการควบคุมมลพิษไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร ในปีพ.ศ. 2535 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่หลายฉบับ ที่มีบทกฎหมายข้อบังคับในการควบคุมมลพิษและการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษแต่ที่มีความ สำคัญเด่นชัดนั้นมีด้วยกัน 3 ฉบับคือ

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2525
2. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
3. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ในบรรดากฎหมายทั้งสามฉบับดังกล่าวข้างต้นนี้ กฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่อาจจะกล่าวได้ว่ามีความสำคัญที่สุดในการให้อำนาจแก่ประชาชนในการจัดการกับผู้กระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยหรือสังคม สำหรับสาระสำคัญและหลักการของพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับสรุปได้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

กฎหมายนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วันนับแต่ร่างตั้งจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 4 เมษายน 2535) และได้ยกเลิก พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมมาทั้งหมด แต่บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบประกาศหรือคำสั่งซึ่งได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเดิมที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายนี้ เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2518 ที่ใช้อยู่ยังไม่มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียงสมควรปรับปรุงใหม่

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติสำคัญเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ การประกาศเขตควบคุมมลพิษและกำหนดมาตรฐานการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ

สำหรับหลักการทั่วไปในการควบคุมมลพิษของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ 2 ประการคือ

1. หลักการที่ว่า "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" (Polluter - Pay Principle หรือ PPP)
2. หลักความรับผิดชอบเด็ดขาดในทางแพ่งและความรับผิดในการทดแทนความเสียหายที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติ

หลักผู้ก่อมลภาวะมีหน้าที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

อาจจะกล่าวได้ว่า ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ขึ้นใช้บังคับ ประเทศเราไม่เคยนำหลักกฎหมายว่าด้วย “ผู้ก่อมลภาวะมีหน้าที่เสียค่าใช้จ่าย (Polluters Pay Principle - PPP)” มาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับใดเลย และแม้ว่ากระทรวงอุตสาหกรรมจะได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานออกประกาศกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภทและทุกขนาดต้องทำการบำบัดน้ำเสีย ที่เกิดจากการประกอบกิจการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนจะระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องของการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรมเท่านั้น เพราะกฎหมายว่าด้วยโรงงานมิได้มีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับหลัก “PPP” ใดๆ

แต่เนื่องจาก มลภาวะที่เกิดขึ้นในประเทศเรานั้นส่วนมากมีที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนต่าง ๆ เป็นสำคัญ พระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมฉบับใหม่ จึงได้นำหลัก “PPP” มาบัญญัติไว้ เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเพื่อการขจัดมลภาวะด้วย (มาตรา 63 มาตรา 70 และมาตรา 72) ทั้งในลักษณะที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษต้องเสียค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและดำเนินงานระบบบำบัดมลพิษนั้นเอง หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษต้องจัดส่งของเสียมาบำบัดยังระบบบำบัดมลพิษรวมของทางราชการ โดยทั้งนี้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะกำหนดอัตราค่าบริการตามความเหมาะสม (มาตรา 89)

อย่างไรก็ตาม สำหรับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทผู้ใช้บริการรายย่อยก็อาจจะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าบริการการใช้ระบบบำบัดมลพิษรวมของทางราชการได้

กล่าวโดยสรุป หลัก “PPP” ในพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมฉบับ พ.ศ. 2535 ตัวอย่างได้แก่

1. ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและบำบัดมลพิษให้ได้มาตรฐานที่กำหนด (มาตรา 68 และมาตรา 70)
2. ในกรณีที่มีระบบบำบัดมลพิษรวม คือ ค่าบริการที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องเสีย (มาตรา 71 และมาตรา 72)

3. ในกรณีที่มีระบบบำบัดมลพิษของตนเองแล้ว ไม่ทำการบำบัดมลพิษตามที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ตามกฎหมายต้องเสียค่าปรับในอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 91 ส่วนผู้ที่ให้บริการระบบบำบัดมลพิษรวม หากไม่ยอมชำระค่าบริการ หรือฝ่าฝืนไม่จัดส่งของเสียไปบำบัดตามที่กฎหมายกำหนด ก็มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะต้องเสียค่าปรับตามมาตรา 90 หรือมีโทษทางอาญาตามมาตรา 104 แล้วแต่กรณี

หลักความรับผิดเด็ดขาดในทางแพ่ง

มาตรา 96 “แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัยหรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใดก็ตามเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตามเว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นว่านั้นเกิดจาก

1. เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม
2. การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ
3. การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น

ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทำให้ราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย”

**ความรับผิดในการทดแทนความเสียหายที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติ
มาตรา 97 “ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วย**

กฎหมายอันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นของรัฐ หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น”

2. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

กฎหมายนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม 2535 โดยได้ยกเลิก พระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2512 รวมทั้งบทแก้ไขเพิ่มเติมต่อมาทั้งหมด แต่บรรดา กฎกระทรวงและประกาศที่ ออกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานให้คงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งกฎหมายนี้

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันและไม่เอื้ออำนวยต่อการ ส่งเสริมการประกอบกิจการโรงงานเนื่องจากกำหนดให้โรงงานทุกลักษณะต้องขออนุญาตเช่น เดียวกันทั้ง ๆ ที่ตามสภาพที่เป็นจริงโรงงานต่าง ๆ มีลักษณะที่แตกต่างกัน โรงงานบางประเภทไม่ จำเป็นจะต้องควบคุมดูแลการตั้งโรงงาน เพียงแต่ดูแลการดำเนินงานเท่านั้น คงมีแต่โรงงาน ประเภทที่อาจเกิดอันตรายจากการประกอบกิจการได้เท่านั้นที่ควรจะต้องควบคุมการจัดตั้งอย่างเคร่ง ครัด จึงสมควรปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลให้สอดคล้องกับสภาพการประกอบกิจการ ด้วยการ ให้โรงงานบางลักษณะอาจประกอบกิจการได้ภายใต้ระบบการกำกับตามปกติ และโรงงานบาง ลักษณะจะต้องแจ้งให้ทราบก่อนจึงจะเริ่มประกอบกิจการได้ โดยคงมีแต่โรงงานบางลักษณะที่จำ เป็นเท่านั้นที่จะยังคงใช้ระบบการอนุญาต และสมควรปรับปรุงวิธีการอนุญาตให้เหมาะสม ยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีการประสานงานกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับการอนุญาตตามกฎหมายให้พิจารณาลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันเพื่อความสะดวกแก่ผู้ ประกอบการ และสมควรปรับปรุงการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้เป็นไปได้โดยได้ผลยิ่ง ขึ้น ด้วยการให้มีการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตการประกอบกิจการโรงงานให้ชัดเจน และ กำหนดขั้นตอนการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเพื่อบังคับให้โรงงานปฏิบัติ ตามกฎหมาย พร้อมกับปรับปรุงอัตราโทษและกำหนดให้มีการร่วมรับผิดชอบสำหรับผู้ทำงานในโรง งานนอกเหนือจากเจ้าของโรงงานเพื่อให้การควบคุมโรงงานเป็นไปอย่างได้ผลยิ่งขึ้น

3. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กฎหมายนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2535 โดยได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 รวมทั้งฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด และยกเลิก พระราชบัญญัติควบคุมการใช้จุจจาระเป็นปุ๋ย พ.ศ. 2480 รวมทั้งฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด แต่บรรดากฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่ได้ถูกยกเลิกไปโดยกฎหมายนี้ ให้ใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งกฎหมายนี้ ทั้งนี้จนกว่าจะได้มีกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนี้

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติควบคุมการใช้จุจจาระเป็นปุ๋ย พ.ศ. 2480 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมดูแลในด้านสาธารณสุข ได้ใช้บังคับมานานแล้ว แม้ว่าจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้งก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของสังคม จำเป็นต้องขยายขอบเขตการกำกับดูแลกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสามารถนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึง และโดยที่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวพันกับความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด แต่บทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันยังมิได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมให้มีลักษณะการกำกับดูแลและติดตามและปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษตามกฎหมายปัจจุบันให้สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด จะนั้นเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบันและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้จุจจาระเป็นปุ๋ยเสียใหม่ และรวมกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นฉบับเดียวกัน

นอกจากพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับ ที่กล่าวมาแล้วนี้ยังมีกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีลักษณะของการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ได้อำนาจแก่ราษฎรหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น บทบาทต่าง ๆ จะอยู่ที่องค์กรของรัฐซึ่งกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้จะมีลักษณะควบคุมการใช้ทรัพยากรหรือกำหนดมาตรฐานของคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติหรือคุณภาพสภาพแวดล้อม เช่น กฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ และการใช้ที่ดิน กฎหมายการควบคุมผังเมืองและแหล่งชุมชน ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับรายชื่อกฎหมายเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และองค์การของรัฐที่รับผิดชอบดูแลกำกับกฎหมายเหล่านี้ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1

กฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กฎหมายเฉพาะเรื่องที่ใช้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	องค์การที่รับผิดชอบ
1. การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	
1.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
2. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	
2.1 พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2.2 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2.3 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2.4 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2.5 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2.6 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า	
3.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3.2 พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3.3 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3.4 พระราชบัญญัติสำหรับรักษาสัตว์ป่า พ.ศ. 2464	กระทรวงมหาดไทย
3.5 พระราชบัญญัติกำหนดอาคารที่นกอินทรีทำรังอยู่ตาม ธรรมชาติเป็นเขตหวงห้าม พ.ศ. 2455	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กฎหมายเฉพาะเรื่องที่ใช้ในการอนุรักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

องค์การที่รับผิดชอบ

4. การอนุรักษ์ทรัพยากรแร่ธาตุ

4.1 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510	กระทรวงอุตสาหกรรม
4.2 พระราชบัญญัติ การทำเหมืองแร่ พ.ศ.2461	กระทรวงอุตสาหกรรม
และกระทรวงเกษตรฯ
4.3 พระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2509	กระทรวงอุตสาหกรรม
4.4 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กระทรวงเกษตรฯ
4.5 พระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2496	กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
4.6 พระราชกฤษฎีกาไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2511	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย
4.7 พระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
พ.ศ. 2511	กระทรวงเกษตรฯ

5. การอนุรักษ์ทรัพยากรดินและการใช้ดิน

5.1 ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497	กระทรวงมหาดไทย
5.2 พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
พ.ศ. 2518	กระทรวงเกษตรฯ
5.3 พระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
พ.ศ. 2517	กระทรวงเกษตรฯ
5.4 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2485	กระทรวงมหาดไทย
5.5 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485	กระทรวงเกษตรฯ
5.6 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2513) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
โรงงาน พ.ศ. 2512	กระทรวงอุตสาหกรรม
5.7 พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482	กระทรวงเกษตรฯ
5.8 พระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. 2461	กระทรวงเกษตรฯ
กระทรวงอุตสาหกรรม

5.9 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2518	กระทรวงอุตสาหกรรม
5.10 พระราชบัญญัติหัวเมือง พ.ศ. 2518	กระทรวงมหาดไทย
5.11 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2486	กระทรวงสาธารณสุข
5.12 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	กระทรวงยุติธรรม
5.13 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	กระทรวงมหาดไทย
5.14 พระราชบัญญัติคลองประปา พ.ศ. 2522	กระทรวงเกษตรฯ
5.15 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522	กระทรวงมหาดไทย
5.16 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510	กระทรวงอุตสาหกรรม
5.17 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295	กระทรวงคมนาคม/ กระทรวงมหาดไทย

6. การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและสัตว์น้ำจืด

6.1 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535	กระทรวงคมนาคม
6.2 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490	กระทรวงเกษตรฯ
6.3 พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม พ.ศ. 2516	กระทรวงอุตสาหกรรม
6.4 ประกาศกระทรวงเกษตรฯ "เรื่องห้ามมิให้ใช้เครื่องมือ บางชนิดจับสัตว์น้ำในลำคลอง" และเรื่องห้ามมิให้ ใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมงในน่านน้ำจืด"	กระทรวงเกษตรฯ

7. การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

7.1 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	กระทรวงศึกษาธิการ
---	-------------------

8. การควบคุมมลพิษทางอากาศ	
8.1 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535	กระทรวงสาธารณสุข
8.2 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 4 (2514) ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512	กระทรวงอุตสาหกรรม
8.3 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522	กระทรวงมหาดไทย
8.4 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	กระทรวงอุตสาหกรรม
8.5 พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2521	กระทรวงมหาดไทย
8.6 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 16	กระทรวงมหาดไทย
8.7 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522	กระทรวงคมนาคม
8.8 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2524) กำหนดมาตรฐาน คุณภาพอากาศในบรรยากาศ	กระทรวงวิทยาศาสตร์

9. การควบคุมมลพิษทางน้ำ	
9.1 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535	กระทรวงสาธารณสุข
9.2 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2451	กระทรวงมหาดไทย
9.3 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496	กระทรวงมหาดไทย
9.4 พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2496	กระทรวงมหาดไทย
9.5 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	กระทรวงยุติธรรม
9.6 ประมวลกฎหมายอาญา	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงยุติธรรม
9.7 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยบ้านเมือง พ.ศ. 2535	กระทรวงมหาดไทย
9.8 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องควบคุมการระบาย น้ำทิ้ง พ.ศ. 2534	กรุงเทพมหานคร

9.9 พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482	กระทรวงเกษตรฯ
9.10 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485	กระทรวงเกษตรฯ
9.11 พระราชบัญญัติรักษาคล่องประปา พ.ศ. 2456	กระทรวงอุตสาหกรรม
9.12 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	กระทรวงอุตสาหกรรม
9.13 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535	กระทรวงคมนาคม
9.14 พระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. 2461	กระทรวงเกษตร/อุตสาหกรรม
9.15 พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ร.ศ. 121	กระทรวงเกษตรฯ
9.16 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2477	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงสาธารณสุข
9.17 พระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2521	กระทรวงอุตสาหกรรม
9.18 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กระทรวงเกษตรฯ
9.19 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490	กระทรวงเกษตรฯ
9.20 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติ น้ำบาดาลที่ใช้บริโภค	กระทรวงอุตสาหกรรม
9.21 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจาก อาคาร ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 107 ตอนที่ 18 30 มกราคม 2533	กระทรวงวิทยาศาสตร์

10. การควบคุมมลพิษทางเสียง

10.1 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535	กระทรวงสาธารณสุข
10.2 กฎกระทรวงฉบับที่ 2 ออกตามพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2512	กระทรวงอุตสาหกรรม

กฎหมายเฉพาะเรื่องที่ใช้ในการอนุรักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

องค์การที่รับผิดชอบ

10.3 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522	กระทรวงมหาดไทย
10.4 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2512	กระทรวงมหาดไทย
10.5 พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่อง
ขยายเสียง พ.ศ. 2521	กระทรวงมหาดไทย
10.6 ประมวลกฎหมายอาญา	กระทรวงมหาดไทย/
กระทรวงยุติธรรม
10.7 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 16	กระทรวงมหาดไทย
10.8 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	กระทรวงอุตสาหกรรม
10.9 พระราชบัญญัติการเดินทางเร็วในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2466
และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535	กระทรวงคมนาคม

11. การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะ

11.1 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข
11.2 พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495	กระทรวงมหาดไทย
11.3 ประมวลกฎหมายอาญา	กระทรวงมหาดไทย/
กระทรวงยุติธรรม
11.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	กระทรวงมหาดไทย
11.5 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485	กระทรวงเกษตรฯ
11.6 พระราชบัญญัติคลองประปา พ.ศ. 2456	กระทรวงเกษตรฯ
11.7 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512	กระทรวงอุตสาหกรรม
11.8 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510	กระทรวงสาธารณสุข
11.9 พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121	กระทรวงเกษตรฯ

11.10 พระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2521	กระทรวงอุตสาหกรรม
11.11 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กระทรวงเกษตรฯ
11.12 พระราชบัญญัติควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2481	กระทรวงสาธารณสุข/ กระทรวงมหาดไทย
11.13 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 295	กระทรวงคมนาคม/ กระทรวงมหาดไทย

12. การควบคุมวัตถุมีพิษ

12.1 ประมวลกฎหมายอาญา	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงยุติธรรม
12.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	กระทรวงอุตสาหกรรม
12.3 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	กระทรวงอุตสาหกรรม
12.4 พระราชบัญญัติแอม์ พ.ศ. 2510	กระทรวงอุตสาหกรรม
12.5 พระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. 2461	กระทรวงเกษตร/ กระทรวงอุตสาหกรรม
12.6 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510	กระทรวงสาธารณสุข
12.7 พระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. 2510	กระทรวงเกษตร/ กระทรวงสาธารณสุข/ กระทรวงอุตสาหกรรม
12.8 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518	กระทรวงสาธารณสุข
12.9 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหาร พ.ศ. 2507	กระทรวงสาธารณสุข
12.10 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2517	กระทรวงสาธารณสุข
12.11 พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518	กระทรวงเกษตรฯ

กฎหมายเฉพาะเรื่องที่ใช้ในการอนุรักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

องค์การที่รับผิดชอบ

12.12 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

กระทรวงสาธารณสุข/
กระทรวงมหาดไทย

13. การควบคุมผังเมืองและแหล่งชุมชน

13.1 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 19

กระทรวงศึกษาธิการ

13.2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กระทรวงมหาดไทย

13.3 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512

กระทรวงอุตสาหกรรม

13.4 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม
ประเทศไทย พ.ศ. 2522

กระทรวงอุตสาหกรรม

13.5 พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518

กระทรวงมหาดไทย

คลังกรรมมหาวิทยาลัย

4.3 สรุปแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

แผนปฏิบัติการ 21 เป็นเอกสารสำคัญฉบับหนึ่งที่สหประชาชาติกล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานและความร่วมมือในระดับประเทศและระหว่างประเทศเพื่อที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องโดยให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง แผนปฏิบัติการ 21 ไม่มีลักษณะการผูกมัดทางกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เป็นพันธกรณีทางศีลธรรมและฉันทามติทางการเมืองระหว่างประเทศระดับสูง ซึ่งประเทศต่าง ๆ ที่ให้การรับรองเอกสารฉบับนี้รวมทั้งประเทศไทย จำเป็นต้องดำเนินงานให้สอดคล้องตาม

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ 21 เกี่ยวกับแนวคิดหลักการและการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

มนุษยชาติในโลกกำลังเผชิญกับสภาวะที่เลวร้ายลงในเรื่องความยากจน ความหิวโหย ความเจ็บป่วย การไม่รู้หนังสือ และความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี ความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศยากจนกับประเทศร่ำรวยยังคงมีอยู่ต่อไป ทนทางเดียวที่จะนำไปสู่ลักษณะที่สมดุล ตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิตเพื่อคนทั้งหมดคือการจัดการและคุ้มครองระบบนิเวศให้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ให้มีความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันในระดับโลกเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

ในเอกสารแผนปฏิบัติการ Agenda 21 มีหัวข้อหลักที่กล่าวถึงการดำเนินงานรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของความปลอดภัยและมั่นคงในอนาคตของประเทศต่าง ๆ ในโลกดังนี้

Agenda 21 กล่าวไว้ว่า ประชากร การบริโภค และเทคโนโลยี เป็นพลังผลักดันหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และมีความจำเป็นต้องดำเนินการอะไรบางอย่างเพื่อที่จะลดรูปแบบของการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยและไร้ประสิทธิภาพในบางส่วนของโลก ในขณะที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้นในส่วนอื่น ๆ ของโลก Agenda 21 ยังเสนอนโยบายและแผนงานในการที่จะบรรลุถึงความสมดุลอย่างยั่งยืนระหว่างการบริโภคประชากรและสมรรถนะของโลกในการดำรงสิ่งมีชีวิต (Earth's life supporting capacity) รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะ

ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในขณะเดียวกันกับที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่าง
ระมัดระวัง

Agenda 21 เสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับความเสื่อมโทรมของดิน อากาศและน้ำ
และเสนอแนวทางเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้และความหลากหลายชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต การต่อสู้กับ
ความยากจน แก้ไขการบริโภคฟุ่มเฟือย การวางแผนการจัดการกับการศึกษา สุขภาพอนามัย การ
แก้ปัญหาของเมืองใหญ่ ๆ และของเกษตรกร กล่าวถึงบทบาทของทุก ๆ กลุ่มไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล
นักธุรกิจ สหภาพแรงงาน นักวิทยาศาสตร์ อาจารย์ คนพื้นเมือง สตรี เด็กและเยาวชน Agenda 21
กล่าวย้ำว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นหนทางที่จะเอาชนะทั้งในเรื่องของความยากจนและการ
ทำลายสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน เราประเมินความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ในรูปของตัวเงิน
ระบบบัญชีซึ่งวัดค่าความมั่งคั่งของประเทศจำเป็นต้องนำเอาคุณค่าเต็มจำนวน (full value) ของ
ทรัพยากรธรรมชาติ และค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนเต็มจำนวน (full cost) จากการเสื่อมโทรมของสิ่ง
แวดล้อมในการพัฒนามาคิดคำนวณไว้ด้วย โดยหลักการผู้ที่ทำให้เกิดมลพิษ (polluters) ควรจะ
เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในการลดความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย
นั้น ควรจะมีการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการต่าง ๆ รัฐบาล
ควรลดหรือยกเลิกเงินอุดหนุนต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย

หัวข้อหลักของ Agenda 21 ข้อหนึ่งก็คือความจำเป็นที่จะขจัดความยากจนโดยให้
ประชาชนที่ยากไร้มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนได้มากยิ่งขึ้น
ในการให้ความเห็นชอบต่อ Agenda 21 ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายต่างยอมรับถึงบทบาท
ในการแก้ไขสิ่งแวดล้อมมากกว่าประเทศที่ยากจน ซึ่งได้ก่อให้เกิดมลพิษ (pollution) น้อยกว่า
ประเทศที่ร่ำรวยยังให้คำมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนประเทศอื่น ๆ
ดำเนินการพัฒนาในลักษณะที่เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมน้อยลง นอกเหนือจากด้านการ
เงินแล้ว ประเทศที่ยากจนต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือในการเสริมสร้างความชำนาญ
การหรือสมรรถนะ (capacity) ในการที่จะวางแผนและดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่
ตั้งไว้ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและทักษะด้วย ระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและ
ประเทศที่ยังยากจนอยู่

Agenda 21 ยังเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ดำเนินกลยุทธ์การพัฒนา ประเทศในลักษณะที่ยั่งยืน โดยการเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง แม้ว่ารัฐบาลจะมีความรับผิดชอบหลักในการชี้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง แต่จำเป็นต้องดำเนินงานโดยร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การระหว่างประเทศ ภาคธุรกิจ รัฐบาล มลรัฐ องค์การส่วนจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น องค์การเอกชนตลอดจนกลุ่มประชาชน ในระดับต่าง ๆ

Agenda 21 ยังกล่าวด้วยว่าความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันในระดับโลก (global partnership) เท่านั้นที่จะทำให้มั่นใจว่าทุก ๆ ประเทศจะมีอนาคตที่มั่นคงและปลอดภัยร่วมกัน มากยิ่งขึ้น

Agenda 21 ได้สนับสนุนให้มีการจัดข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจสำหรับการพัฒนา แบบยั่งยืน ซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องจัดสรรให้กับผู้ที่ต้องการใน เวลาที่ต้องการ และในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้ให้บริการได้รับข้อมูลข่าวสารและทักษะที่จำเป็นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ในบางกรณีจำเป็นต้องนำเอาความรู้ใหม่แบบดั้งเดิมและพื้นเมืองของท้องถิ่น มาให้ประโยชน์ด้วย

ประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศควรจัดสรรข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรและการพัฒนาเพื่อการจัดการในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับประชาชนในระดับ ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ประชาชนต้องการ

- ได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้นในเรื่องสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น อากาศในเมือง น้ำจืด ทรัพยากรที่ดิน (รวมทั้งป่าไม้และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์) สภาพการแปรเป็นทะเลทราย การเสื่อมโทรม ของดิน ความหลากหลายทางชีวภาพ ทะเลหลวงและชั้นบรรยากาศของโลกในตอนบน เป็นต้น

- ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมทางด้านประชากร ชุมชนเมือง ความยากจน สุขภาพ สิทธิในการ เข้าถึงทรัพยากร ความสัมพันธ์ระหว่างประชนดินทางด้านสิ่งแวดล้อมกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งสตรี คน พื้นเมือง เยาวชน เด็ก และคนพิการ

ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการจัดทำดัชนีทางด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำรายงานของประเทศ เช่นในเรื่องการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมแผนงานสหประชาชาติที่จะติดตามสภาวะการณ์ทางด้านความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ข้อมูลทั้งสองด้านควรจะนำไปใช้เพื่อการติดตามการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในกรณีที่ต้องการใช้ระบบข้อมูลที่ซับซ้อนและเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เช่นการใช้ข้อมูลจากดาวเทียม ประเทศกำลังพัฒนาต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ได้มาและเพื่อการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ข้อมูลทางด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทเอกชนควรนำมาใช้ประโยชน์เช่นเดียวกัน และในบางกรณีประเทศกำลังพัฒนาต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิ่งที่ต้องการเหล่านี้

จาก Agenda 21 และเอกสารที่สำคัญในการประชุม Earth Summit ของสหประชาชาติที่จัดขึ้น ณ นครริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 ได้ก่อให้เกิดปฏิญญาระหว่างประเทศที่เรียกว่า ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development)

ปฏิญญาริโอกล่าวหาว่า หนทางเดียวที่จะให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระยะยาวก็คือการที่จะเชื่อมโยงให้เข้ากับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประเทศต่าง ๆ ได้สถาปนาความร่วมมือในระดับโลกขึ้นใหม่ที่เสมอภาค เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญของสังคม และจำเป็นต้องสร้างข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะคุ้มครองการรวมตัวกัน (integrity) ของสิ่งแวดล้อมโลกและระบบของการพัฒนา

ปฏิญญาริโอรวมเอาความคิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ประชาชนควรมีชีวิตที่สมบูรณ์และเกิดผลผลิตสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ
- การพัฒนาในวันนี้จะต้องไม่ขัดขวางความต้องการเพื่อการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม

ของคนในยุคปัจจุบันและในยุคต่อ ๆ ไป

- ประเทศต่าง ๆ มีสิทธิอธิปไตยที่จะใช้ประโยชน์ทรัพยากรของตน โดยที่ไม่เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

- ประเทศต่าง ๆ ควรจัดทำกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้ผู้ก่อความเสียหายจ่ายค่าชดเชยสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดน

- ประเทศต่าง ๆ ควรใช้แนวทางป้องกันเพื่อคุ้มครองสภาพแวดล้อม ในกรณีที่เกิดภัยคุกคามที่เป็นอันตรายหรือเป็นความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขกลับคืนได้ ความไม่แน่นอนทางวิทยาศาสตร์ไม่ควรถูกนำขึ้นมาอ้างเพื่อจะประวิงการดำเนินมาตรการที่คุ้มทุนหรือได้ผลดีในการป้องกันมิให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

- เพื่อที่จะบรรลุถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะเป็นส่วนสำคัญที่ไม่สามารถแยกออกได้จากกระบวนการพัฒนา

- การขจัดความยากจนและลดระดับความเหลื่อมล้ำในมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในส่วนต่าง ๆ ของโลก เป็นสิ่งสำคัญที่จะบรรลุถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนและที่จะตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่

- ประเทศต่าง ๆ ควรร่วมมือกันในการอนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูความสมบูรณ์และการรวมตัวของระบบนิเวศโลก ประเทศที่พัฒนาแล้วยอมรับถึงความรับผิดชอบในการดำเนินงานระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากความกดดันที่สังคมของประเทศเหล่านี้ได้สร้างไว้ต่อสิ่งแวดล้อมโลก และการที่ประเทศเหล่านี้มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรการเงิน

- ประเทศต่าง ๆ ควรลดและจัดแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน และสนับสนุนนโยบายทางด้านประชากรที่เหมาะสม

- ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมจะได้รับการจัดการด้วยดี โดยการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องทุกคน ประเทศต่าง ๆ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สาธารณชนเกิดความตระหนักและเข้ามีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง

- ประเทศต่าง ๆ ควรประกาศใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนากฎหมายของประเทศในเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษ และจากความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในกรณีที่มีอำนาจดำเนินการได้ ควรให้มีการประเมินความเสี่ยงของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการล่วงหน้า

- ประเทศต่าง ๆ ควรร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเสรีระหว่างประเทศซึ่งจะ

นำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ประเทศ นโยบายทางด้านสิ่ง
แวดล้อมไม่ควรถูกนำไปใช้ในวิถีทางที่ไม่ถูกต้องเพื่อสร้างข้อจำกัดในการค้าระหว่างประเทศ

- โดยหลักการผู้กระทำให้เกิดมลพิษควรจะรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ประเทศต่าง ๆ ควรเตือนภัยซึ่งกันและกันถึงการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติหรือกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่ออันตรายข้ามพรมแดน

- การพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นใน
ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประเทศต่าง ๆ ควรแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะบรรลุถึง
เป้าหมายของความยั่งยืน

- การเข้ามีส่วนร่วมของสตรีเป็นสิ่งสำคัญที่จะบรรลุถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความคิด
สร้างสรรค์ อุดมคติ และความกล้าของเยาวชน และความรู้ของคนพื้นเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน
ประเทศต่าง ๆ ควรให้การยอมรับ และสนับสนุนเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และผลประโยชน์ของคน
พื้นเมือง

- ภาวะสงครามเป็นสิ่งที่ทำลายล้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเทศต่าง ๆ ควรเคารพ
ในกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งทางอาวุธ
(armed conflict) และควรร่วมมือกันเพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีผลตลอดไป

- สันติภาพ การพัฒนา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่พึ่งพาซึ่งกันและกันและ
ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

4.4 สรุปงานวิจัยด้านการเผยแพร่ ทัศนคติ ความคิดเห็นและผลกระทบของสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจงานวิจัยในด้านสิ่งแวดล้อมที่เน้นเฉพาะด้านการเผยแพร่ ทัศนคติ
ความคิดเห็นและผลกระทบของสิ่งแวดล้อมแล้วนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับ
ปริญญาโท การศึกษาครั้งนี้จะได้แยกกล่าวถึงงานวิจัยเหล่านี้ใน 3 หัวข้อคือ

1. ศึกษาแยกตามหัวเรื่องที่ได้มีการวิจัยแล้ว เพื่อที่จะได้ทราบว่า เรื่องที่วิจัยแล้วมี
เรื่องใดบ้าง และผลการวิจัยเป็นอย่างไร โดยสรุปในแต่ละหัวเรื่อง

2. ศึกษาแยกตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้มีการศึกษาวิจัยแล้ว ซึ่งจะรวมถึงพื้นที่ต่าง ๆ ที่
ได้มีการศึกษาวิจัยแล้วด้วย

3. ศึกษาแยกตามวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้กล่าวมา

แล้ว

1. ศึกษาแยกตามหัวเรื่องต่าง ๆ ที่ได้มีการศึกษาวิจัยแล้ว

จากงานวิจัยที่สำรวจแล้วทั้งหมด 64 เรื่องอาจแยกออกเป็นหัวเรื่องต่าง ๆ ได้ดังนี้

นี้

- 1.1 สิ่งแวดล้อม - ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ในด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.2 สิ่งแวดล้อม - การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด ความรู้ ความตระหนัก
- 1.3 มลพิษสิ่งแวดล้อม
- 1.4 สิ่งแวดล้อม - ความรู้และทัศนคติต่อสารเคมีและปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 1.5 ชยะ - การมีส่วนร่วม พฤติกรรม ความรู้และทัศนคติ
- 1.6 น้ำ - การพัฒนา พฤติกรรมและจิตสำนึก
- 1.7 น้ำ - ผลกระทบ
- 1.8 ป่าชายเลน - การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด การมีส่วนร่วม และ

ผลกระทบ

- 1.9 ป่าไม้ - ความตระหนัก ทักษะคิด การมีส่วนร่วมและพฤติกรรม
- 1.10 ผลจากสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการย้ายถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของประชากร
- 1.11 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ - ผลกระทบและความคิดเห็น
- 1.12 การท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- 1.13 หนังสือพิมพ์กับการเสนอเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.14 โทรทัศน์กับสิ่งแวดล้อม

1.1 หัวเรื่อง “สิ่งแวดล้อม - ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ในด้านสิ่งแวดล้อม”

ในหัวเรื่องนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2533 “นฤมิต โรหิตจันทร” ได้ศึกษา ประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีต่อความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโครงการ “รักเจ้าพระยากับตาวิเศษ” ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีการรณรงค์มากในยุคนั้น ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักโครงการ “รักเจ้าพระยากับตาวิเศษ” จากสื่อ

ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติของประชาชน โดยเฉพาะสื่อประเภท สปอติโฆษณาทางโทรทัศน์และเสื่อยืดที่มีสัญลักษณ์โครงการ

ในปี พ.ศ. 2535 “อักษร แจ่มศรี” ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ และทัศนคติของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับโครงการรณรงค์” สะอาด เขียวสด ลดมลพิษ ผลการวิจัยพบว่า เพศ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และภูมิลำเนาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไปและกับโครงการรณรงค์นี้ แต่อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโครงการนี้ ความคิดเห็นและทัศนคติของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร พบว่า โครงการนี้ “สะอาด เขียวสด ลดมลพิษ” จะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ถ้าหากได้รับความร่วมมือจากประชากรในพื้นที่ มีการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน มีการจัดสรรงบประมาณเพียงพอ และมีการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาที่พบในการดำเนินงานของโครงการนั้น ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ จำนวนผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ งบประมาณมีจำกัด ตามลำดับ สำหรับวิธีการรณรงค์ที่จะให้ได้ผลมากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์

ในปี พ.ศ. 2535 เช่นเดียวกัน “พจนา วาสีรัตน์” ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์โครงการธิงค์เอิร์ธในการให้ความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงความรู้ และทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัย พบว่า ในด้านการให้ความรู้นั้น นักเรียนจะมีความรู้เพิ่มขึ้นมากหรือน้อยมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นเรียน ฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัว และการเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในด้านทัศนคตินั้นพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเท่านั้น ตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีผลทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลง ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มเวลาเผยแพร่ของโครงการธิงค์เอิร์ธมากขึ้น และจะช่วยนำไปเผยแพร่ให้กับผู้ใกล้ชิดต่อไป

สรุปแล้วในหัวเรื่องนี้โครงการรณรงค์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีการศึกษาวิจัยถึงประสิทธิผลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ได้รับความร่วมมือและส่วนใหญ่การรณรงค์ได้ผลน่าพึงพอใจ

1.2 หัวเรื่อง “สิ่งแวดล้อม - การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด ความรู้ ความตระหนัก”

ในหัวเรื่องนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2531 “มนัส สุวรรณ” จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ศึกษาเรื่องการให้ความรู้ ความเข้าใจระดับตำบลในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดน่าน งานวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการนำร่องเพื่อจัดระบบบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ผลของการวิจัย พบว่า ประชาชนทั่วไปมีความรู้พื้นฐานเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตค่อนข้างดี มีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา โครงข่ายและลักษณะทางสังคมไม่มีความสลับซับซ้อน ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือ ปรีกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่บ้านของตน ในด้านสื่อที่มีในท้องถิ่นแม้จะมีค่อนข้างจำกัด แต่ที่ปรากฏก็มีศักยภาพค่อนข้างสูงในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนได้แก่ หอกระจายข่าว วิทยุและโทรทัศน์ ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อผลการวิจัยเรื่องนี้คือ หลักการให้ความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญคือ ต้องให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นโดยไม่เลือกเพศและวัย ควรทำอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนที่แน่นอน ควรเน้นการใช้สื่อที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2531 เช่นกันนั้น “อุดม เกิดพิบูลย์” มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทและหน้าที่ขององค์กรประชาชนในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดลำปาง ใช้การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อแสวงหาข้อมูลที่บ่งชี้ถึงความตระหนักในปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนมีความตระหนักในปัญหาและความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ดีว่า ควรจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะมีสภาวะแวดล้อมที่บ่งชี้ถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมดังกล่าว ส่วนเจ้าหน้าที่มีความตระหนักถึงความบกพร่องในโครงสร้างทางด้านองค์กรในปัจจุบัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการประสานงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงโครงสร้างของงานบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับปัญหาที่เป็นอยู่โดยเฉพาะในส่วนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

ในปี 2531 เช่นกัน “วรรณณา เจียรตินศิริกุล” ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีความสัมพันธ์

ในเชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการรับชมรายการข่าว และส่งเสริมความรู้ทั่วไป มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ข้อค้นพบที่น่าสังเกตคือ การรับชมรายการที่ส่งเสริมความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 “ศิริธรรม ไรจนสุพจน์” ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อมวลชนกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เกินครึ่งดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์แบบทั่ว ๆ ไป มีเพียง 1 ใน 3 ที่ดูและอ่านแบบเจาะจง ประเภทของข่าวสารที่ประชาชนนิยมดูมากที่สุดได้แก่ รายการข่าวและวิเคราะห์ข่าว การอ่านหนังสือพิมพ์และดูโทรทัศน์ทั้งแบบเจาะจงและแบบทั่วไปมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะแบบเจาะจงมีความสัมพันธ์สูงกว่าแบบทั่วไปจนสามารถใช้เป็นดัชนีอธิบายความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด รองลงมาได้แก่ระดับการศึกษา การอ่านหนังสือพิมพ์และการดูโทรทัศน์แบบทั่วไป

ในปี 2534 “อารยา ศุภทอมงคล” ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ การเปิดรับมีลักษณะเป็นการตั้งใจดูหากเป็นเรื่องหรือประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ตรงกับความสนใจ ปัญหาที่คนกรุงเทพมหานครสนใจและเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นต้องแก้ไข คือ ปัญหาอากาศเป็นพิษ น้ำเสีย และการตัดไม้ทำลายป่า ประชาชนที่เปิดรับและสนใจโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการแก้ไขป้องกันและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม โฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เห็นบ่อยครั้งได้แก่ การอนุรักษ์ต้นไม้และป่าไม้ การอนุรักษ์สัตว์ป่าและอากาศเป็นพิษ ประชาชนส่วนใหญ่สามารถจำโฆษณาที่ออกอากาศได้ โฆษณานั้นทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปิดรับและความสนใจในโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าตามที่โฆษณาแนะนำ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 “ไพลิน ศศิณารักษ์แก้ว” ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร สิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใน กรุงเทพมหานครมีระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม จากสื่อมวลชนและสื่อโทรทัศน์ในระดับ ปานกลาง มีความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับปาน กลางเช่นเดียวกัน ระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนของประชาชนพบว่า มี ความแตกต่างตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทาง โทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“ลดาวัลย์ พอใจ” ในปี 2538 ได้ศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความ ตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่ง แวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มี ความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยว กับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในระดับต่ำ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับ ปานกลาง ส่วนความตระหนักนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ แต่พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อสามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตพิบูลย์ได้

สรุปแล้วในหัวข้อ สิ่งแวดล้อมกับการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด ความรู้ ความตระหนัก นั้น ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้และความตระหนักในเรื่องสิ่ง แวดล้อม เช่นเดียวกับการเปิดรับสื่อประเภทรายการข่าวหรือความรู้ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม หรือหมายความว่าถ้าเปิดรับสื่อมากมีการศึกษาสูงจะมีระดับความรู้ ความเข้าใจ มีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงตามไปด้วย

1.3 หัวเรื่อง มลพิษสิ่งแวดล้อม

ในหัวเรื่องนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2534 “นิรมล กลับลุ่ม” ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมของนัก ศึกษาวิทยาลัยครูเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นัก

ศึกษาวิทยาลัยครูมีความรู้และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครอยู่ใน
เกณฑ์ปานกลาง

ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะให้จัดสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาและให้มีกิจกรรมเสริมความรู้เรื่อง
มลพิษสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า เพศ ภูมิลำเนาเดิม สาขาวิชา และการเรียนวิชา
ทางสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ. 2535 “มงคล วุฒินาทกุล” ได้ทำวิทยานิพนธ์ในสาขานิติศาสตร์เรื่อง
“การใช้หลักการ ผู้สร้างปัญหามลพิษเป็นผู้รับภาระในการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำจาก
ภาคอุตสาหกรรม” ปัญหามลพิษทางน้ำในประเทศไทยนั้นเกิดจาก ภาคชุมชน ภาคเกษตร
กรรม และภาคอุตสาหกรรม โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อ
แรงมากที่สุดจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อแรงมากที่สุดจากแหล่งกำเนิดมลพิษทั้ง
สามประเภทหากเกิดการแพร่กระจายของมลพิษออกไป ในทางนิติศาสตร์สิ่งแวดล้อมถือเป็นสา
ธารณสมบัติของแผ่นดิน ในขณะที่ทางเศรษฐศาสตร์ถือเป็นสินค้าสาธารณะ ลักษณะสำคัญของ
ทั้ง 2 สาขา ก็คือไม่สามารถ เรียกเก็บค่าใช้จ่ายชดเชยจากสิ่งแวดล้อมได้ โดยผู้ให้ประโยชน์จากสิ่ง
แวดล้อมจะผลักภาระดังกล่าวให้กับสังคมกลายเป็นต้นทุนทางสังคม ซึ่งประชาชนต้องรับภาระ
ร่วมกัน ผลจากลักษณะดังกล่าวทำให้มีการใช้สิ่งแวดล้อมจนเกินขีดความสามารถในการฟื้นฟู
สภาพของสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการขยายตัวของปัญหามลพิษอย่างกว้างขวาง ปัญหาดังกล่าวอาจ
แก้ไขได้โดยการใช้หลักการพบเศรษฐศาสตร์ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” มาใช้ในทางกฎหมาย โดย
กำหนดให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระในค่าบำบัดน้ำเสีย ค่าทดแทนความเสียหายที่เกิดจากการ
แพร่กระจายมลพิษ และค่าใช้จ่ายอื่นในสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ. 2538 เช่นกัน “อาคม จันมะโน” ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกัน
และการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนต่อปัญหามลพิษอากาศในเขตกรุงเทพมหานคร
เป็นการศึกษาถึงการรับรู้ พฤติกรรมการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มประชาชนที่ตั้งถิ่น
ฐานอยู่ริมถนนที่มีการจราจรหนาแน่น มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศอยู่เป็นประจำจำนวน 6 สาย
คือ พหลโยธิน ราชปรารภ เยาวราช บำรุงเมือง ตามเสน และถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน ผลจาก
การวิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะมีการรับรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหามลพิษของอากาศ อยู่ในระดับปาน
กลางระดับการศึกษาที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของการรับรู้เกี่ยวกับสภาพ

ปัญหามลพิษทางอากาศ ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกำบังและส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ความแตกต่างกันในด้านระดับการศึกษาก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมกำบังและส่งเสริมสุขภาพต่อปัญหามลพิษทางอากาศ ในขณะที่เดียวกันการรับรู้สภาพปัญหามลพิษทางอากาศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังและส่งเสริมสุขภาพ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เป็นเรื่องของผลกระทบจากมลภาวะที่เกิดจากการสร้างทางด่วนและการใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว โดยในปี 2534 “อัจฉรา กลิ่นสุคนธ์” ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยริมทางด่วนต่อผลกระทบบางประการจากทางด่วนสายดาวคะนอง-ท่าเรือ” ผลจากการศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกต่อผลกระทบจากทางด่วน พบว่ามีความคิดเห็นให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาที่ดินที่อยู่อาศัยและค่าเช่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความคิดจะเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและที่อยู่อาศัย แต่ไม่คิดจะย้ายที่อยู่อาศัยหลังจากมีทางด่วน ได้รับผลกระทบทางเสียง ความสั่นสะเทือนจากการจราจรบนทางด่วน แต่ไม่มีอาการและความเสียหายต่ออาคารบ้านเรือน กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการระบบทางด่วนขั้นที่ 2 มีความคิดเห็นสนับสนุนให้มีการสร้างทางด่วนสายใหม่เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด แต่ถ้าเฉลี่ยหรือคร่อมที่ดินที่อยู่อาศัยของตนจะไม่สนับสนุนให้สร้าง วิธีแก้ไขและลดผลกระทบจากทางด่วนควรให้มีการสร้างกำแพงกันเสียงและความสั่นสะเทือนบริเวณจุดขึ้นลงทางด่วน มีจราจรคอยควบคุมความเร็ว มีการรณรงค์ป้องกันฝุ่นละอองบริเวณจุดขึ้นลงทางด่วน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 “สุนารี ประสานเสริมส่ง” ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกำบังเปิดรับข่าวสารและทัศนคติที่มีต่อน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วของผู้เลือกใช้น้ำมันเบนซินสำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้น้ำมันเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วจากสื่อมวลชนมากกว่าจากสื่อบุคคล โดยเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ เพื่อน/คนใกล้ชิด นิตยสาร/วารสาร วิทยุและช่างเครื่องยนต์ โดยผู้ใช้น้ำมันเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วจากสื่อบุคคลน้อยกว่าเพศชาย ข่าวสารเกี่ยวกับน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วที่ได้รับมีปริมาณปานกลาง และเป็นข่าวสารในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ เหตุผลสำคัญของการใช้น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วคือต้องการช่วยลดมลภาวะในอากาศซึ่งเป็นแนวโน้มที่มีผู้นิยมใช้มากใน

อนาคต ข้อเสนอแนะที่สำคัญก็คือ ให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วอย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

สรุปแล้วในหัวเรื่อง มลพิษสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องมลพิษอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ระดับการศึกษาที่ต่างกันเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.4 หัวข้อเรื่อง สิ่งแวดล้อม - ความรู้ และทัศนคติ ต่อสารเคมีและปัญหาสิ่งแวดล้อม

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

“อุบลวรรณ มิ่งแก้ว” จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2528 ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช บริเวณลุ่มน้ำบางปะกง ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ถ้าได้มีการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้เหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อม นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องตามหลักวิชา ในปีเดียวกันและจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เช่นกัน “ยุทธพร แก้ววิเชียร” ได้ศึกษาเรื่อง เจตคติของประชากรในบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ต่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา จากการศึกษาพบว่า ประชากรในบ้านด่านเกวียนมีเจตคติต่อการทำเครื่องปั้นดินเผาค่อนข้างดีมาก ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและรายได้ไม่คงที่รวมคิดเป็นร้อยละ 89.17 ไม้พืนที่นำมาใช้เผาเครื่องปั้นดินเผานั้นต้องซื้อมาจากที่อื่น ซึ่งมีกำหนดส่งไม่แน่นอนทำให้ไม่คล่องตัวในการทำอุตสาหกรรมประเภทนี้เท่าที่ควร

ในเรื่องปัญหาของสิ่งแวดล้อมนั้น ในปี พ.ศ. 2532 “วิฑูรย์ กรุณา” ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ผลจากการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีความเห็นทางบวกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท ส่วนใหญ่ร้อยละ 98.1 มีความเห็นว่าควรจะมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเพื่อที่จะได้สามารถควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

ในปี 2536 “สมชัย สุชาติเจริญ” จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาเรื่อง การประสานงานในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณี กองสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นการศึกษาปัญหาการประสานงานระหว่าง กองสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรมกับกองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและยังศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประสานงานทั้งภายในและภายนอก ผลจากการศึกษาพบว่า การประสานงานมีปัญหาทั้งภายในและภายนอก ภายในนั้นเป็นด้านการติดต่อสื่อสาร จึงควรจัดแผนผังและกำหนดสายงานให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการติดต่องาน ส่วนภายนอกนั้นควรปรับปรุงวิธีปฏิบัติของผู้ประกอบการต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการปฏิบัติ อำนวยความสะดวกและใช้เวลาให้น้อยที่สุดเพื่อการบริการประชาชน

สรุปแล้วในหัวข้อเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้ประชากรที่ศึกษาจะมีความรู้และทัศนคติค่อนข้างดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการประสานงานติดต่อในระดับต่าง ๆ ด้วย โดยที่สำคัญต้องพยายามปรับปรุงวิธีการให้การศึกษาหรือจัดระบบให้ชัดเจนก็จะช่วยให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

1.5 หัวข้อเรื่อง ชยะ - การมีส่วนร่วม พฤติกรรม ความรู้และทัศนคติ

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2531 “ดำรงศ เทพบุญ” ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเก็บ - ขน มูลฝอยในเขตเทศบาล ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย 7 แห่ง ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านเก็บ - ขน มูลฝอยของเทศบาลที่ดีที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลที่เก็บขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ น่าน ตามด้วย ลำปาง ลำพูน พะเยา เชียงราย อุตรดิตถ์ และแพร่ ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2534 “สมพงษ์ สุสุภอรรถ” ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานรักษาความสะอาดเกี่ยวกับมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งศึกษาใน 2 ประเด็นคือ การบริหารงานรักษาความสะอาดของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะจัดระบบบริหารในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจหรืออื่น ๆ ก็ไม่มีผลแตกต่างกับที่จัดในรูปแบบของหน่วยราชการ มีปัญหาอุปสรรคมากมายจากการขยายตัวของเมืองและประชากรอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยจนนโยบายต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง กฎหมายล่าช้าและขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณ ประเด็นที่ 2 ที่ศึกษาเกี่ยว

กับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเก็บขนขยะของบริษัทเอกชนที่รับจ้างเหมาให้เก็บขยะ พบว่าประชาชนพอใจในระดับปานกลางเท่ากับที่กรุงเทพมหานครทำเอง และประชาชนยังได้ แสดงความคิดเห็นและความต้องการให้เก็บขนขยะบ่อย ๆ ครั้งมากขึ้นด้วย

ในด้านของการเก็บขยะทางน้ำนั้น ในปี พ.ศ. 2533 “วิไลลักษณ์ โหรรุาน” จาก มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการเก็บขนมูลฝอย ทางน้ำ ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณของบางกอกน้อย เขตบางกอกน้อย และบริเวณริมคลอง ซักพระ เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ที่ดีต่อการให้บริการเก็บขนมูลฝอยทางน้ำ ปัญหาสำคัญที่พบคือ เรือเก็บขยะส่งเสียงดังมาก มีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้โดยการเผยแพร่ข่าวสารด้านบริการเก็บขยะให้สม่ำเสมอและมากกว่า ปัจจุบัน

ในด้านการจัดการขยะมูลฝอยนั้น “วิภาเทัญ เจียสกุล” ในปี พ.ศ. 2536 ได้ศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลางกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการทิ้งขยะแบบแยกประเภทร้อยละ 39.5 ของทั้งหมด กลุ่มที่มีการศึกษาสูง รายได้สูง มีอาชีพรับราชการ มีการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยมาก จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ รายได้ต่ำ ฯลฯ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการทิ้งขยะดีกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ในด้านของการเปิดรับข่าวสารกับขยะนั้น “สุภารัตน์ จตุระกุล” ได้ศึกษา พฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อ การหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยการศึกษาแยกตามลักษณะประชากรของกลุ่ม ตัวอย่าง และศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมด้วย ผลจากการศึกษาพบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน จะเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยก ประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และยังมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการมี ส่วนร่วมด้วย ในเรื่องขยะที่มีอันตรายนั้นได้มีการศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติใน การจัดการขยะมูลฝอยอันตรายนอกจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย โดย ประมวล พูนสังข์ เมื่อ พ.ศ. 2536 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมี

ความรู้ในวัยเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยอันตราย แต่มีทัศนคติด้านบวกต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอันตราย ในด้านการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายนั้นมีความแตกต่างของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท มีข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมหรือให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยอันตรายรวมทั้งวิธีการจัดการที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

ในปีพ.ศ. 2537 "วิรัช ชมชื่น" ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอุปสรรคในการกำจัดมูลฝอย สภาพที่เป็นปัญหามากที่สุด การกำจัดมูลฝอยประเภท เศษอาหาร เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ ร่วงลงมาได้แก่ ขยะจำพวก ขวด แก้ว กระป๋อง ซึ่งมักทิ้งร่วมกับขยะชนิดอื่นๆ จึงมีข้อเสนอแนะให้เน้นถึงความจำเป็นในการปลูกฝังสามัญสำนึกและการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและมลพิษที่กำลังเกิดขึ้น รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดและแยกประเภทขยะด้วย

สรุปแล้วผลการวิจัยเรื่องต่าง ๆ ในด้านขยะมูลฝอยนั้นจะพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเก็บขยะมูลฝอยแบบต่าง ๆ แต่ปัญหาคือมีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดและการแยกประเภทของขยะน้อย ระดับการศึกษามีผลต่อการกำจัดและทิ้งขยะมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อและบุคคลต่าง ๆ ก็มีความสัมพันธ์ในด้านบวกกับการกำจัดและการทิ้งขยะมูลฝอยอย่างมากด้วย

1.6 หัวข้อเรื่อง น้ำ - การพัฒนา พฤติกรรม และจิตสำนึก

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2535 "กาญจนา ธรรมประทานกุล" ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการกำหนดนโยบายและการวางแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำของกรมชลประทาน ผลจากการวิจัย สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการชลประทานเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและเผยแพร่แนวความคิดด้านเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ จะต้องมีการเตรียมการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานและวิธีดำเนินงานรวมทั้งระบบงาน เพื่อสร้างคุณภาพ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจัดระบบและการบริหารข้อมูลเพื่อการเผยแพร่ โดยการสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวางโดยเฉพาะระหว่างสื่อมวลชนต่าง ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 “สุมาลี ตั้งจิตต์ศิลา” ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่เปิดรับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ และสื่อบุคคลคือ สามี/ภรรยา ระดับการศึกษาและการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม พฤติกรรมการเปิดรับสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

ในปี พ.ศ. 2536 เช่นกัน “วรรณิ จงศักดิ์สวัสดิ์” ได้ศึกษาเรื่อง ผลของสื่อมวลชนในการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำ เป็นการศึกษาผลของสื่อมวลชนในการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบและมีพฤติกรรมร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจในปัญหามลพิษทางน้ำ ในระดับปานกลางและมาก มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และวิทยุ ส่วนใหญ่เข้าใจสถานการณ์ของมลพิษทางน้ำค่อนข้างดี มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และมีการปฏิบัติตนในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ในด้านผลของสื่อมวลชน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านปัญหามลพิษทางน้ำไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้แต่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ

สรุปแล้วในหัวข้อนี้ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเผยแพร่ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้และให้ความสนใจในระดับปานกลางและมาก สื่อที่เปิดรับข่าวสารมากที่สุดคือ โทรทัศน์

1.7 หัวเรื่อง น้ำ - ผลกระทบ

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่น ๆ และน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2528 “เดือน ทองทับ” ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อคุณภาพของน้ำในลำธาร บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าลุ่มน้ำที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรและมีป่าไม้เหลืออยู่น้อยกว่าร้อยละ 70 เช่น ลำ

พระยาธาร ลำพระเพลิง และลำตะคอง นั้นมีความชุ่มชื้น การนำไฟฟ้า ของแข็งที่หมดที่ละลายน้ำ ได้ ความเป็นกรด ความเป็นด่าง และความกระด้างของน้ำสูง ตรงข้ามกับลุ่มน้ำที่ยังปกคลุมด้วย ป่าไม้อย่างหนาแน่นและไม่ได้รับการรบกวนจากกิจกรรมทางการเกษตรจะมีค่าต่าง ๆ ดังกล่าวต่ำ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นผลกระทบในทางลบที่มีต่อคุณภาพของน้ำเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากป่าไม้ไปทำการเกษตรคุณภาพของน้ำยังพอยอมรับได้ไม่เสียถึงขั้นรุนแรง

ในปี พ.ศ. 2529 “สิทธิ มีอ่อน” ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ต่อคุณภาพน้ำทางกายภาพบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง ผลการศึกษารูปได้ว่า คุณภาพของน้ำ ในบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง โดยทั่วไปแล้วอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติจะมีเพียงบางค่าเท่านั้นที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อย่างไรก็ตามก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 “สุธี วัฒนสุวรรณ” ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อธาตุอาหารในน้ำบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง ผลการศึกษพบว่า ลุ่มน้ำบางปะกงมีปริมาณธาตุอาหารสูงที่สุด โดยเฉพาะไนโตรเจนและคลอไรด์ แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่มขององค์การอนามัยโลก ดังนั้นคุณภาพน้ำในบริเวณลุ่มน้ำบางปะกงในด้านปริมาณธาตุอาหาร ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ

“ผลการรณ จุฬามณี” ในปีพ.ศ. 2534 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำต่อศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำ บริเวณศูนย์การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ป่าเต็งรังธรรมชาติ ป่าธรรมชาติ ผสมป่าปลูก และพื้นที่เกษตรกรรมต่อศักยภาพการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ผลจากการวิจัยพบว่า การใช้ที่ดิน ที่แตกต่างกันของพื้นที่ลุ่มน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำทั้งสามมีผลทำให้ปริมาณฟอสเฟตและคลอโรฟิลล์-เอ แตกต่างกัน ส่งผลให้กำลังผลิตปฐมุณีแตกต่างกันด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินเหนืออ่างเก็บน้ำ ในลักษณะพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำสูงกว่าป่าเต็งรัง ธรรมชาติ และป่าธรรมชาติผสมป่าปลูก

สรุปแล้วในเรื่องผลกระทบของดินในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อน้ำนั้น ส่วนใหญ่หลายพื้นที่
คุณภาพของน้ำยังอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

1.8 หัวข้อเรื่อง ป่าชายเลน - การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ ทักษะ การมีส่วนร่วมและ ผลกระทบ

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจดังนี้

“พิศศิลป์ จิตเนาวสาร” ในปีพ.ศ. 2535 ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเปิดรับข่าว
สาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน
ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน แต่ไม่มี
ความสัมพันธ์กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
และความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม แต่ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับ
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ในปี 2535 เช่นกัน “ชฎา ณรงค์ฤทธิ” ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการทำนาทุ่งใน
พื้นที่ป่าชายเลนต่อคุณสมบัติของดิน บริเวณอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผลการศึกษาพบว่า ดินป่าชายเลนทุ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในระดับปานกลางถึงสูง โดยทั่วไปดินป่า
ชายเลนทุ่งมีระดับความอุดมสมบูรณ์ต่ำกว่าดินป่าชายเลนธรรมชาติ ความรู้ที่สามารถนำไปใช้
ประโยชน์ในการปรับปรุงดินป่าชายเลนทุ่งและเป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่า
ชายเลน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ทำลายสภาพระบบนิเวศป่าชายเลน

สรุปแล้วพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับ
ทัศนคติและการมีส่วนร่วม แต่ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในด้านของผลกระทบ
จากการเลี้ยงกุ้งนั้น ดินในป่าชายเลนทุ่งมีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าดินป่าชายเลนธรรมชาติ

1.9 หัวข้อเรื่อง “ป่าไม้ - ความตระหนัก ทักษะ ทักษะ การมีส่วนร่วมและพฤติกรรม”

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่นและน่าสนใจ ดังนี้

“จิระวัฒน์ เนียมสุวรรณ” ในปี พ.ศ. 2527 ได้ศึกษาเรื่อง เจตคติของนักศึกษา
เกษตรจากวิทยาลัยเกษตรกรรมที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลจากการวิจัยพบว่า

นักศึกษาชายและหญิง อยู่ในชนบทหรือในเมืองมีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาเกษตรมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นเรื่องที่จะทำให้อุบัติภัยที่ จะร่วมกันสนับสนุนนโยบายดังกล่าวต่อไป

ในปี 2530 “ประสพสุข ตีอินทร์” ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูงกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความเชื่อว่า ถ้าให้เป็นผู้ดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้แล้วจะ ทำได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้และตำรวจ ยังเชื่อว่าจะทำให้การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ลดลง แต่ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ขาดอำนาจในการจับกุม ขาดเจ้าหน้าที่สนับสนุน ความร่วมมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยต่าง ๆ ตามลำดับ

ในปี 2533 “สมศักดิ์ สุริยะเจริญ” ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของปลัดอำเภอ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการวิจัยพบว่า ปลัดอำเภอมีความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของปลัดอำเภอ บัณฑิตที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของปลัดอำเภอมี 5 ปัจจัยคือ ภูมิลาเนาเดิม ภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน ชนิดป่าไม้ใน เขตปฏิบัติงาน กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และแหล่งข่าวสาร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการให้ความรู้ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและศูนย์ข้อมูลในระดับอำเภอด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 “บุษบา ภูสกุล” ได้ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้และการมีส่วนร่วม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

สรุปแล้วพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมและมีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ ในระดับปานกลาง - สูง ในแง่ นักศึกษาเกษตรก็มีทัศนคติที่ดี ต่อการอนุรักษ์ แต่บุคคลเหล่านี้ยังต้องการข้อมูล ความรู้ และความสนับสนุนจากระดับต่าง ๆ อีก

มาก ในแง่ของประชาชนนั้น สื่อมวลชนมีส่วนร่วมกระตุ้นให้เกิดความรู้และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากขึ้น

1.10 หัวเรื่อง “ผลจากสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการย้ายถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของประชากร”

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่น และน่าสนใจดังนี้

ในด้านการย้ายถิ่น ในปี พ.ศ. 2527 “สุนิตย์ จีระพิชญกุล” ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นตามฤดูกาลของประชากรในเขตดินเค็ม อำเภอโนนไทย และอำเภอยามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ผลจากการวิจัยพบว่า ในปีหนึ่ง ๆ ประชากรใน 2 เขตนี้จะมีเวลาว่าง 1 - 4 เดือนในช่วงนี้เขาจะอพยพย้ายถิ่นไปรับจ้างทำงานของหมู่บ้านเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของตน เนื่องจากทำการเกษตรไม่ได้ผล เพราะปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นตามฤดูกาลของประชากร ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษา อายุ รายได้ จำนวนปัญหาในการประกอบอาชีพและรายการวิทยุที่ฟัง ตามลำดับ ตัวแปรที่ทำให้ย้ายถิ่นน้อยคือ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ และความใกล้ชิดไกลเส้นทางคมนาคม สิ่งที่รัฐบาลต้องทำการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนคือ การจัดหาแหล่งน้ำ สร้างงานในชนบท เพื่อแก้ปัญหาการย้ายถิ่นนี้

ในปี 2534 “เติมศักดิ์ สุขวิบูลย์” ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการพัฒนาเมืองที่มีต่อการย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลจากการวิจัยพบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สมรสแล้ว วัยกลางคน (36 ปี) อาชีพรับจ้าง และค้าขาย การศึกษาส่วนใหญ่คือระดับประถม ย้ายเข้ามาในช่วง 5 ปี ด้วยสาเหตุทางเศรษฐกิจมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถดึงดูดการย้ายถิ่นของประชากรในวันแรงงานได้ ด้วยการเป็นศูนย์กลางความเจริญและแหล่งการจ้างงาน

ในด้านการเปลี่ยนแปลงของประชากรนั้น ในปี 2630 “พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์” ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองหลักที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ : กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่ ผลของการวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านสังคมเมื่อมองทุกด้านแล้วมีค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ แต่โครงการพัฒนาเมืองหลักนั้นจะเห็นผลได้ต้องใช้เวลาช้านานมาก 15 - 25 ปี เมืองเชียงใหม่ดำเนินการไปได้เพียง 5 ปี ผลจึงยังไม่เด่นชัด การพัฒนาเมืองเชียงใหม่จะเน้นด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว บริการ อุตสาหกรรมการผลิตและ

หัตถกรรม ที่จะช่วยสร้างรายได้ และการจ้างงานให้แก่คนในชนบทได้เป็นอย่างดี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 “นิพนธ์ เว็ทชัยตระกูล” ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลง สภาวะแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองที่สืบเนื่องมาจากโครงการอาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง (โครงการ อพป.) กรณีศึกษา : อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สภาวะแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการ อพป. มีการเปลี่ยนแปลงในทางพัฒนาขึ้นทุกด้าน ยกเว้นการรักษาจากแพทย์แผนโบราณและการรู้หนังสือ หมู่บ้านที่อยู่และไม่อยู่ในโครงการ อพป. มีความแตกต่างกันในด้านสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง สรุปแล้วโครงการ อพป. มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น สรุปแล้ว ทางย้ายถิ่นของประชากรเกิดจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและการทำงานมากที่สุด ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงของประชากรนั้นโครงการพัฒนาต่าง ๆ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่

1.11 หัวเรื่อง “สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ - ผลกระทบและความคิดเห็น”

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัย ที่เด่นและน่าสนใจ ดังนี้

“ไพโรจน์ สิทธิกาผล” ในปี พ.ศ. 2529 ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีผลกระทบต่อการกระทำ ความผิดของเยาวชน โดยศึกษาจากเยาวชนที่กระทำความผิด 4 ประเภทคือ ฆาตกรรม โจรกรรม ทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัส ช่มชู้กระทำความผิด จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีผลกระทบต่อการกระทำ ความผิดของเยาวชน มีดังต่อไปนี้ เยาวชนมาจากครอบครัวที่เคยอาศัยอยู่ในเขตเกษตรกรรมมาก่อน มักกระทำความผิดในเวลาากลางคืน สถานที่กระทำความผิดมักเป็นที่เปลี่ยว ใช้อาวุธปืนเป็นหลัก สาเหตุของการกระทำความผิดนั้น ฆาตกรรมเกิดจากการป้องกันตนเอง ถูกดูหมิ่นศักดิ์ศรี โจรกรรมสาเหตุมาจากเพื่อนฝูงและต้องการใช้เงิน ทำร้ายร่างกายสาเหตุจากการก่อการทะเลาะวิวาท ต้องการแก้แค้น เมาสุรา ช่มชู้กระทำความผิดชื่อนั้นเกิดจากมีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์และโอกาสเปิดให้กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2529 เช่นกัน “พ.ต.ต.วิชัย เย็นสุดใจ” ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทอุกฉกรรจ์ในเขตห้องที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า คดีอุกฉกรรจ์คือ คดีฆ่าคนตายเกิดมากที่สุด และคดีวางเพลิงเกิดน้อยที่สุด ถ้าแบ่งตามพื้นที่ในเขตบางเขนพบว่า ย่านสะพานใหม่เกิดคดีอุกฉกรรจ์มากที่สุด ย่านเกษตรเป็นย่านที่เกิดคดีอุกฉกรรจ์น้อยที่สุด อาวุธที่ใช้ได้แก่ ปืน มี และอาวุธ

อื่น ๆ เหลือส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21 - 40 ปี ช่วงเวลาของการเกิดเหตุมากที่สุดคือ ช่วง 18.00 - 21.00 น.

ในปี 2534 “ณรงค์ ขำเพชร” ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และความคิดเห็นของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในการใช้วิธีการคุมประพฤติต่อผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อความรู้ และความคิดเห็นในการใช้วิธีการคุมประพฤติต่อผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการคุมประพฤติต่อผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความคิดเห็นในเรื่องนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีโอกาสได้รับความรู้จากการอบรม หรือทำคดีที่เกี่ยวข้องมากกว่าคนอื่น ๆ จากผลการศึกษานี้ สรุปได้ว่า สำนักงานคุมประพฤติกลางและสำนักงานจังหวัดควรให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมให้ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปแล้วในเรื่องปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพนั้น การกระทำความผิด คดี อุกฉกรรจ์ต่าง ๆ เกิดจากสิ่งแวดล้อมคล้าย ๆ กันคือ เป็นเวลากลางคืน ที่เปลี่ยว ใช้อาวุธปืน เป็นต้น ในด้านของเจ้าหน้าที่ที่พิจารณาในด้านการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดด้านสิ่งแวดล้อมยังต้องให้ความรู้และความเข้าใจอีกมาก

1.12 หัวเรื่อง “การท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม”

ในหัวข้อนี้ มีงานวิจัยที่เด่น และน่าสนใจดังนี้

ในปี พ.ศ. 2533 “เสาวณิต ตั้งตระกูล” ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ผลจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ส่วนที่ไม่พึงพอใจได้แก่ สภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ปริมาณถังขยะ การตั้งร้านอาหาร ป้าย ทางเดินลงสู่ชายหาด นักท่องเที่ยวที่มีอายุการศึกษา อาชีพ ที่อาศัย ประสบการณ์แตกต่างกัน พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดหัวหินแตกต่างกัน

ศึกษารวมชาติ ในด้านนักทอ่งเกี่ยววั้นพอใจทัศนียภาพที่สะอาด เรียบร้อย งดงาม ซึ่งผู้ประกอบ
การก็ต้องมีส่วนช่วยดูแลความสะอาดและงดงามของชายหาดด้วย

1.13 หัวเรื่อง “หนังสือพิมพ์กับการเสนอเนื้อหาด้วสิ่งแวดล้อม”

ในหัวข้อนี้มีงานวิจัยที่เด่น และน่าสนใจ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2533 “ณรงค์ ขำวิจิตร” ได้ศึกษาเรื่อง หนังสือพิมพ์รายวันกับการเสนอ
เนื้อหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความ
คิดเห็นของครูในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวัน 6 ฉบับ
ได้แก่ สยามรัฐ มติชน ไทยรัฐ เดลินิวส์ แนวหน้า และบ้านเมือง ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาด้าน
สิ่งแวดล้อมที่นำเสนอมากที่สุด คือการคมนาคมขนส่ง โดยสยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้เนื้อหา
ทางด้านนี้มากที่สุด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เสนอบ่อยที่สุด โดยเสนอในรูปแบบข่าวมากที่สุด ใน
ด้านความคิดเห็นของครู พบว่า หนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาด้วสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง มติ
ชนเสนอเนื้อหาด้วสิ่งแวดล้อมมากกว่าฉบับอื่น หัวข้อ การคมนาคมขนส่ง เป็นเรื่องที่น่าสนใจ
มากที่สุด ครูต้องการให้เสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าวและหนังสือพิมพ์รายวันทำให้นักเรียนเข้าใจ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นและควรเสนอเนื้อหาด้วสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

ในปี 2534 “ฤดีมาศ ปางพุดมพิงศ์” ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการ
ประสานประโยชน์ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม :
ศึกษากรณีการสร้างเขื่อนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นการศึกษา
หนังสือพิมพ์ 10 ฉบับ แยกตามเนื้อหา 3 ประเภทคือ โครงสร้างพื้นฐาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ประสานประโยชน์ระหว่างพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับการอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า มีการเสนอ
เนื้อหาในด้วการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานน้อยกว่าด้วการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประสาน
ประโยชน์ หรือมีการเสนอเฉพาะด้วด้วด้วหนึ่งคือ โครงสร้างพื้นฐานหรือการอนุรักษ์มากกว่า
ด้วการพัฒนาประโยชน์ ซึ่งการที่จะเสนอเนื้อหาด้วใดเกิดจากกระแสของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ในสังคมช่วงนั้น นโยบายของหนังสือพิมพ์ ทัศนคติของนักข่าว แหล่งข่าวและความน่าเชื่อถือของ
ข่าว หนังสือพิมพ์ ประเภทปริมาณ หรือคุณภาพไม่มีความแตกต่างกันในการเสนอเนื้อหาด้วกล่าว

ในปี พ.ศ. 2536 "จิตติมา นิยมสราญ" ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของ บรรณารักษ์ชาวและผู้อ่านชาวเกี่ยวกับการเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะ กรณีหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เน้นศึกษากลุ่มบุคลากรด้านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 13 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักข่าวสิ่งแวดล้อมเห็นว่า หนังสือพิมพ์ยังเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมน้อยเกินไป เพราะส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญ กับข่าวการเมือง เศรษฐกิจและข่าว อาชญากรรมมากที่สุด ปัญหาในการเขียนข่าวด้านสิ่งแวดล้อมคือ ขาดแหล่งข้อมูลหรือผู้รู้ในการ ให้ข่าวอย่างละเอียด เทียงตรง ส่วนใหญ่ได้ข้อมูลจากองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชน ส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจข่าวสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ในด้านปัจจัยต่าง ๆ ของกลุ่ม ผู้อ่านต่อการเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เพศ อายุ สาขาวิชาที่จบ ตำแหน่งงาน สังกัดหนังสือพิมพ์ใดไม่มีผลต่อความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมมีแต่ระดับการศึกษา เท่านั้น ที่มีผลต่อความตระหนัก กล่าวคือ ยิ่งมีการศึกษาสูงก็จะมีผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 "วิลาสินี พิพิธกุล" ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของหนังสือพิมพ์ใน การสื่อสารเรื่องความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม กรณีมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัด ลำปาง ผลของการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมในรูปแบบ ของรายงานเหตุการณ์โดยชูประเด็นของความขัดแย้ง และผลกระทบมากกว่าการให้ความรู้ ความ เข้าใจและสร้างความตระหนักความจำเป็นของการแก้ไขในระยะยาว มีผลให้สังคมตื่นตัวกับเหตุ การณ์ความเสี่ยงเป็นครั้ง ๆ ไป ประสิทธิภาพของการรายงานข่าวขึ้นอยู่กับ นโยบายการเลือกสรร และกำหนดสาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์ ประสิทธิภาพของนักข่าว ความจำกัดของข้อมูล ข่าวสาร

สรุปแล้วในหัวข้อนี้พบว่า ในด้านการเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์ยังให้ ความสำคัญไม่มากนัก และมักเสนอประเด็นตามความสนใจ หรือกระแสของสังคมในขณะนั้น จึง มักเป็นด้านความขัดแย้งและผลกระทบมากกว่า การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือประสาน ประโยชน์ ประชาชนผู้อ่านยังสนใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านกลุ่มผู้อ่านยังขาดข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ติดต่อ และประสิทธิภาพของการเสนอข่าวยังขึ้นอยู่กับนโยบายของหนังสือพิมพ์ด้วย

1.14 หัวเรื่อง “โทรทัศน์กับสิ่งแวดล้อม”

ในหัวข้อนี้ มีงานวิจัยที่เด่น และน่าสนใจ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2531 “วรรณภา เจียรตันศิริกุล” ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศชายรับชมละครบันเทิง และรายการภาพยนตร์มากกว่าหญิง ประชากรที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป รับชมรายการข่าวและส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าระดับอายุอื่น ๆ ระดับอายุ 15 - 29 ปี รับชมรายการภาพยนตร์มากกว่าระดับอายุอื่น ๆ ประชากรที่มีอาชีพรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจชมข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป รับชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ การรับชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในปี 2534 “อารยา ศุภอุทมมงคล” ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ โดยดูบ่อยครั้งมีลักษณะการดูเป็นการตั้งใจหากเป็นเรื่องที่ตรงกับความสนใจ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นว่าสำคัญคือ อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย การตัดไม้ทำลายป่า รูปแบบข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนเปิดรับมากที่สุด คือโฆษณาทางโทรทัศน์ ที่เห็นบ่อยครั้งได้แก่ การอนุรักษ์ต้นไม้และป่าไม้ การอนุรักษ์สัตว์ป่า และอากาศเป็นพิษ ประชากรที่เปิดรับและสนใจโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะมีความตระหนักในปัญหาและมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการแก้ไข ป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ต่อมาในปี 2536 “ไพลิน ศศิธนากรแก้ว” ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานคร เปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนและสื่อโทรทัศน์ในระดับปานกลาง ระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สรุปแล้ว โทรทัศน์มีส่วนสำคัญ ในการเผยแพร่ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะรับชม ทำให้มีผลดีต่อความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. เป็นการศึกษาแยกตามกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรที่ศึกษาและพื้นที่ต่าง ๆ ที่งานวิจัยเหล่านั้นได้ใช้ในการศึกษาวิจัยแล้ว

ดังนั้นจึงขอกล่าวแยกออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 2.1 ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแล้ว
- 2.2 ขนาดของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแล้ว
- 2.3 พื้นที่ที่ทำการศึกษาแล้ว

2.1 ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแล้ว

กลุ่มเป้าหมายหรือประชากรจากงานวิจัยทั้งหมดที่ศึกษาแล้วในหัวข้อ 1 มีลักษณะต่าง ๆ อาจจำแนกออกตามอาชีพ หรืออายุ ได้ดังนี้

ประชาชน (ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ทำการวิจัย)	ร้อยละ 30
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน (เช่นเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน)	ร้อยละ 10
หัวหน้าครัวเรือน (ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ทำการวิจัยแยกเป็นครัวเรือน)	ร้อยละ 10
นักศึกษา (ทั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ)	ร้อยละ 8
นักท่องเที่ยว (ทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ)	ร้อยละ 8
สื่อมวลชน	ร้อยละ 6
นักเรียน (ทั้งมัธยมศึกษาและประถมศึกษา)	ร้อยละ 6
ปลัดอำเภอและนายอำเภอ	ร้อยละ 6
คนงานหรือกรรมกร	ร้อยละ 2
กำนันผู้ใหญ่บ้าน	ร้อยละ 2
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	ร้อยละ 2
เยาวชน	ร้อยละ 2

ถ้าหากจะพิจารณาตามอายุของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเหล่านี้ ส่วนใหญ่พบว่า จะอยู่ในวัยทำงานมากที่สุด ประมาณ 80 % ดูได้จากอาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่ สื่อมวลชน ผู้ประกอบการ ข้าราชการต่าง ๆ กลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุเกิน 60 ปีนั้นไม่มีเลย ส่วนที่เป็นเยาวชนนั้นมีประมาณ 20 % คือกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชนอื่น ๆ ส่วนที่เป็นเด็ก และเด็กเล็กนั้นไม่มีเลย ทั้งนี้คงจะเนื่องจากการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องที่เผชิญกับปัญหานั้นโดยตรง จึงมีใช้กลุ่มคนชราหรือเด็กที่จะตอบคำถามได้ดี

หากจะพิจารณาแยกตามเพศ ที่ศึกษาส่วนใหญ่ในแต่ละกลุ่มจะแยกศึกษาทั้งจากเพศหญิงและเพศชาย ในจำนวนเท่า ๆ กัน ยกเว้นเฉพาะที่บอกอาชีพชัดเจน เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ซึ่งไม่ได้ระบุว่ามิใช่เพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะการศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อมอาจไม่มีความจำเป็นต้องแยกเพศ เพราะทุกคนในสังคมเดียวกันย่อมเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เหมือน ๆ กัน

2.2 ขนาดของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแล้ว

กลุ่มเป้าหมายหรือจำนวนประชากรที่ศึกษาของงานวิจัยเรื่องต่าง ๆ จำแนกออกตามขนาดได้ดังนี้

จำนวน ต่ำกว่า 100 คน	ร้อยละ 3
จำนวน 100 - 199 คน	ร้อยละ 15
จำนวน 200 - 299 คน	ร้อยละ 29
จำนวน 300 - 399 คน	ร้อยละ 29
จำนวน 400 - 499 คน	ร้อยละ 30
จำนวน 500 - 699 คน	ร้อยละ 10
มากกว่า 700 คน	ร้อยละ 3

จากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่านิยมศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 200 - 500 คน เป็นส่วนใหญ่ รวมแล้วถึงประมาณ 70 %

2.3 พื้นที่ที่ทำการศึกษาแล้ว

พื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยที่งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมได้ศึกษาแล้วทั้งหมด แบ่งออกเป็นดังนี้

ในเขตกรุงเทพมหานคร	ร้อยละ 55
ภาคกลาง เช่น นครปฐม บางปะกง หัวหิน	ร้อยละ 10
ภาคตะวันออก (ทั้งภาคและที่จันทบุรี)	ร้อยละ 6
ภาคเหนือ เช่น พิษณุโลก ลำปาง เชียงใหม่ ฯลฯ	ร้อยละ 20
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น นครราชสีมา	
เลขบุรีรัมย์	ร้อยละ 10
ภาคใต้ เช่น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช	ร้อยละ 8
ทั่วประเทศ	ร้อยละ 6

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าในกรุงเทพมหานคร มีการทำวิจัยมากที่สุด ถึงร้อยละ 55 รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคกลางและอีสาน ภาคใต้ ภาคตะวันออก และทั่วประเทศ ตามลำดับ

3. เป็นการศึกษาแยกตามวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยทั้งหมดที่ได้ศึกษาแล้ว งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้ศึกษาแล้วทางด้านการเผยแพร่ ทัศนคติ ความคิดเห็นและผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ ถึงร้อยละ 85 ของงานวิจัยทั้งหมดที่ศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แล้วใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ การทดสอบ T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าความสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การหาค่าไค - สแควร์ ฯลฯ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างในแบบต่าง ๆ ทั้งแบบเจาะจง แบบหลายขั้นตอน และแบบบังเอิญตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ใช้ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

การใช้แบบสอบถามนั้นในการปฏิบัติยังแบ่งเป็น แบบสอบถามที่ให้กลุ่มเป้าหมายเขียนคำตอบเองโดยส่งกลับทางไปรษณีย์ หรือผู้วิจัยตามไปเก็บยังหน่วยงานหรือพื้นที่นั้น ๆ ส่วนอีกแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในหลาย ๆ เรื่องนั้น เป็นการให้แบบสอบถามเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เนื่องจากเกรงว่า ประชากรอาจจะไม่สามารถเข้าใจหรือตอบปัญหาได้ดี จึงใช้การถามด้วยแบบสอบถามซึ่งผู้เก็บข้อมูลจะต้องเขียนให้ตรงกับคำตอบ และไม่มีอคติ คำตอบจึงจะเชื่อถือได้ แบบสอบถามและสัมภาษณ์ใช้คู่ประมาณ 10 %

2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ในการสำรวจความคิดเห็นและอื่น ๆ วิธีนี้มีใช้อยู่บ้างพอสมควรประมาณ 12 % โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล วิธีวิธีนี้มักจะใช้เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่จำนวนไม่มากและเป็นกลุ่มที่เฉพาะเจาะจง

3. ใช้วิธีการสังเกต แล้ววิเคราะห์ เปรียบเทียบ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการสังเกต เรื่องนั้น ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน มักใช้ในเรื่องการศึกษาเรื่องผลกระทบ สังเกตลักษณะการใช้พื้นที่ต่าง ๆ วิธีนี้งานวิจัยกลุ่มนี้ใช้อยู่ประมาณ 8 %

4. การวิจัยจากเอกสารและการวิเคราะห์เนื้อหา เอกสารโดยเฉพาะ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ วิเคราะห์แผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลประกอบการสำรวจ หรือบางเรื่องเป็นการศึกษาจากเอกสาร กฎหมาย แล้วใช้การวิเคราะห์ ตีความ วิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยกลุ่มนี้มีประมาณ 5 %

4.5 สรุปข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2535 - 2537)

4.5.1 ปัญหาเกี่ยวกับน้ำ

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

1. การขาดแคลนน้ำ

สาเหตุ มีกล่าวถึงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนตุลาคม โดยสรุปได้ว่า มีการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภคทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด รวมทั้งขาดแคลนน้ำทำการเกษตร ทั้งนี้เป็นเพราะป่าไม้มีน้อยและยังมีการทำลายป่ามากฝนจึงไม่ตก การให้สัมปทานตัดไม้ การส่งเสริมพืชเศรษฐกิจการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เขื่อนและอ่างเก็บน้ำ ทำให้สูญเสียพื้นที่ป่า อันเป็นที่มาของระบบธรรมชาติที่เกื้อกูลสิ่งมีชีวิต ทำให้ปริมาณน้ำในเขตร่มน้ำต่าง ๆ น้อยลง

นอกจากนี้คนใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย สนามกอล์ฟใช้น้ำอย่างมากมายเกินความจำเป็น

การปล่อยน้ำเสียจากแหล่งชุมชนหนาแน่น โรงงานอุตสาหกรรม สารเคมีจากการเกษตรกรรมและขยะมูลฝอย เป็นสาเหตุของการขาดแคลนน้ำสะอาดใช้

ได้มีการเสนอมาตรการการแก้ไขไว้ด้วย คือ

1. ให้มีการฟื้นฟูต้นน้ำลำธาร เช่น โครงการแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา 6 ด้านไว้ โดยการส่งเสริมการปลูกป่า
2. ขุดลอกคลอง ขุดบ่อน้ำตื้น ขุดบ่อบาดาล สร้างอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายน้ำล้นเขื่อน เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ
3. สร้างกังปุนเก็บน้ำฝน ส่งร่นน้ำบรรเทาความเดือดร้อน
4. ทำฝนเทียมให้ตกบริเวณเหนือเขื่อน
5. ควบคุมการใช้น้ำของสนามกอล์ฟ กำหนดพื้นที่และเวลาในการทำนาปรัง กำหนดพื้นที่ทำนาเกลือเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
6. เพิ่มมาตรการในการแก้ไขสภาพน้ำเน่าเสียตามแหล่งน้ำ
7. ควรมีการจัดตั้งองค์การระดับนโยบายส่วนกลาง เป็นผู้พัฒนาและแก้ปัญหาหน้า
8. จัดทำกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวกับน้ำ (2535)

จากการตรวจสอบสภาพการช่วยเหลือการขาดแคลนน้ำในโครงการเจ้าพระยาใหญ่ของคณะกรรมการแก้ไขวิกฤตการณ์ภัยแล้งในลุ่มน้ำเจ้าพระยา พบว่า สภาพน้ำในเขื่อนภูมิพลมีปริมาณน้ำเหลืออยู่พอที่จะนำมาใช้ได้เพียง 1,351 ล้านลูกบาศก์เมตร น้อยกว่าที่ประมาณการไว้ถึง 133 ล้านลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ อยู่ในสถานการณ์วิกฤตมาก ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำของทั้ง 2 เขื่อน เมื่อ 1 มกราคม 2537 จะมีไม่เกิน 2,500 ลูกบาศก์เมตร จากเดิมที่คาดว่าจะมีปริมาณน้ำประมาณ 3,000 - 3,500 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งจำเป็นต้องนำมาใช้ในการเกษตร 2,900 ลูกบาศก์เมตร และนำมาใส่น้ำเค็มและผลิตน้ำประปาด้วย ทำให้เกิดสภาพขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง

จากปัญหาดังกล่าว กรมชลประทานได้แก้ไขโดยการจัดสรรน้ำดังต่อไปนี้
ชลประทาน บริโภค และปลูกพืชในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ขึ้นไปถึงท้ายเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ เหลือ 400 ล้านลูกบาศก์เมตร จากปีปกติ 800 ล้านลูกบาศก์เมตร

ผลักต้นน้ำเค็ม เหลือ 200 ล้านลูกบาศก์เมตร จากเดิม 600 ล้านลูกบาศก์เมตร

จัดให้พื้นที่ตั้งแต่เขื่อนเจ้าพระยา เพียง 1,300 ล้านลูกบาศก์เมตร จากปกติ 4,500 ล้านลูกบาศก์เมตร

นอกจากนี้ยังสั่งให้งดปลูกข้าวนาปรัง และให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยแทนโดยขอให้มีการประกันราคาพืชผลด้วย รวมถึงการเสนอให้เก็บค่าธรรมเนียมพิเศษจากสถานบริการหรือภาคอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำพุ่งเพียง

สาเหตุหลัก ๆ ของวิกฤตการณ์การขาดแคลนน้ำนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่าเกิดจาก

1. ปริมาณน้ำฝนเหนือเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ได้ลดน้อยลงเป็นลำดับใน 2-3 ปีมานี้
2. ผู้ใช้น้ำในพื้นที่เหนือเขื่อนบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นไป มีการใช้น้ำและขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น
3. มีผู้ใช้น้ำมากขึ้นในกลุ่มเจ้าพระยา ทำให้ความสมดุลไม่เกิดขึ้น

สภาวะการขาดแคลนน้ำดังกล่าวจึงเข้าสู่จุดวิกฤตและรุนแรงมาก จะต้องมีการผันน้ำจากแหล่งอื่น ๆ เข้ามาเพิ่ม เช่น แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง ส่งผลให้ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำเหล่านั้นต้องได้รับความเดือดร้อนไปด้วย แม้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเองก็ยังสั่งหยุดผลิตกระแสไฟฟ้า ณ เขื่อนอุบลรัตน์ และเขื่อนห้วยกุ่ม เนื่องจากปริมาณน้ำที่ใช้งานได้ค่าติดลบ ทำให้ไม่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ (2536)

ปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นประเด็นหลักที่สื่อมวลชนให้ความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ราบลุ่มเจ้าพระยา ซึ่งรวม 22 จังหวัดทางภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบนรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ที่จะได้รับผลกระทบนี้ สืบเนื่องมาจากน้ำในเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์มีปริมาณน้ำเหลืออยู่น้อยที่สุดในรอบ 30 ปีที่ผ่านมาและน้อยกว่าปี 2536 ถึงเท่าตัว คือในปี 2537 เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์มีน้ำจัดสรรในหน้าแล้งเพียง 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ในขณะที่หน้าแล้งปี 2536 มีน้ำจัดสรรถึง 4,000 ล้านลูกบาศก์เมตร

จากการที่น้ำในเขื่อนหลักทั้ง 2 มีปริมาณเหลือน้อย ส่งผลกระทบต่อการทำนา
ปรังบนที่ราบลุ่มเจ้าพระยา ปริมาณน้ำที่จะมาผลิตน้ำประปา การผลักดันน้ำเค็มและการผลิตไฟ
ฟ้า จนหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องต่างออกมารณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัด และมี
มาตรการให้งดการทำนาปรัง เพื่อต้องการเก็บน้ำไว้จัดสรรเพื่อการอุปโภค บริโภคให้ตลอดหน้า
แล้งนี้

จากการที่รัฐบาลออกประกาศเตือนถึงวิกฤตการณ์ภัยแล้งเนื่องจากน้ำในเขื่อน
หลัก (ภูมิพลและสิริกิติ์) มีปริมาณน้ำน้อย และขอร้องให้ชาวนางดทำนาปรัง แต่เนื่องจากราคา
ข้าวดีชาวนาที่อยู่เหนือเขื่อนจึงยังคงทำนาปรังกันต่อไป โดยมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำจากคลองชล
ประทานเข้าสู่พื้นที่นาของตนเอง ทำให้ประชาชนที่อยู่ท้ายน้ำซึ่งเป็นคนในเมืองได้รับผลกระทบ
จากการขาดน้ำเร็วขึ้น ปัญหาระหว่างการแย่งชิงน้ำระหว่างเกษตรกรกับคนในเมืองจึงเกิดขึ้น
(2537)

2. น้ำเสีย

ได้มีการกล่าวถึงปัญหาน้ำเสียในจังหวัดภูเก็ต บริเวณอ่าวป่าตอง กระณ
กะตะ ที่เกิดจากการขยายตัวและพัฒนาของภูเก็ต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 7 ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และหากปล่อยไปเรื่อย ๆ โดยไม่จัดการอะไรลงไปก็จะทำให้
ภูเก็ตเกิดปัญหาที่สำคัญทางสิ่งแวดล้อม ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐเรียกร้องให้ผู้ที่
เป็นเจ้าของกิจการและโรงงานมีการติดตั้งเครื่องบำบัดคุณภาพน้ำเสียก่อนทิ้งไปโดยเร็ว

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงลำน้ำที่เน่าเพราะโรงงานน้ำตาลปล่อยกากน้ำ
ตาลลงน้ำจนเกิดความเสียหายอย่างรุนแรง คุณภาพน้ำเสียทำให้ปลาตาย ทำความเสียหายต่อ
อุปกรณ์การผลิตน้ำประปา วิธีการแก้ไขโดยการปล่อยน้ำดีจากเขื่อนอุบลรัตน์ออกมาได้น้ำเสียก็
ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ให้น้ำสาวยั่งยืนขึ้นมาได้ (2535)

คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตกรุงเทพมหานครถึงจุดวิกฤตแล้ว ตั้ง
แต่ย่านสะพานพุทธ - สะพานสารสิน ซึ่งวัดค่าออกซิเจนได้เพียง 0-0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งปกติต้อง
มากกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร และถ้าจะมาทำน้ำประปาต้องมีมากกว่า 5 มิลลิกรัมต่อลิตร

นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบสารเคมีในเลือดของเกษตรกรชาวอำเภอหล่ม
สักในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักมีสารเคมีเจือปนในระดับที่อาจเป็น
อันตรายต่อผู้ใช้ สาเหตุใหญ่เกิดจากการตกค้างของสารพิษจากยาปราบศัตรูพืช

จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำจังหวัดชลบุรี พบว่าอยู่ในภาวะที่ไม่ได้มาตรฐาน แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำระยอง และแม่น้ำตราด มีค่า BOD สูงกว่าระดับมาตรฐาน คือเกิน
ระดับ 1.15 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีสิ่งเจือปนที่เป็นสารพิษอยู่ในน้ำเกินกว่ามาตรฐานที่สำนักงาน
สิ่งแวดล้อมกำหนด สิ่งเจือปนที่พบ ได้แก่ สารตะกั่ว และสารปรอท จัดว่าอยู่ในภาวะอันตราย ทั้ง
นี้อาจเป็นผลพวงมาจากโครงการอีสเทิร์นซีบอร์ด (นโยบายพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก) ซึ่ง
ก่อปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม รวมถึงระบบนิเวศ ทั้งมลพิษทางน้ำและทางอากาศ

ในส่วนของผลตรวจสอบปริมาณออกซิเจนในน้ำบริเวณกวีวันพะเยา พบ
ว่าต่ำกว่ามาตรฐาน อันอาจเนื่องจากน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ ในเขตเทศบาลไหลลงสู่กวีวันพะเยา
โดยไม่ได้ผ่านระบบกำจัดน้ำเสีย แต่ทั้งนี้คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดได้อนุมัติงบประมาณ
สนับสนุนส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้เทศบาลเมืองพะเยาจำนวนกว่า 10 ล้านบาท เพื่อก่อสร้าง
วางระบบน้ำ รองรับน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ ที่จะไหลลงสู่กวีวันฯ

นอกจากนี้ยังเกิดวิกฤตการณ์น้ำเน่าเสียในแม่น้ำท่าจีน ซึ่งส่วนหนึ่งมีผล
มาจากวัชพืชและผักตบชวาเป็นเหตุ กรมชลประทานได้พิจารณาหาทางแก้ไข ด้วยการวางแผน
กำจัดผักตบชวาอย่างจริงจัง โดยจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นมา และใช้เครื่องจักร เช่นรถขุดแบคโฮ
เรือยนต์บรรทุก รถเครน ในการดำเนินการ ซึ่งใน พ.ศ. 2536 จะดำเนินการในแม่น้ำท่าจีน (จังหวัด
สุพรรณบุรี) พ.ศ. 2537 ในแม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก และอีกต่อ ๆ ไปในลำน้ำต่าง ๆ ในภาคกลาง

โรงงานฟีนิกส์ พัลพ & เพเพอร์ ถูกสั่งปิด เนื่องจากน้ำในลำน้ำพองเน่า
และสันนิษฐานว่าเกิดจากโรงงานดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม แม้โรงงานดังกล่าวจะถูกสั่งปิด แต่
น้ำพองก็ยังคงเน่าอีก จึงตรวจสอบคาดว่าเกิดจากโรงงานน้ำตาล โรงงานกระดาษ และโรงงาน
แป้งมันสำปะหลัง

คุณภาพน้ำทะเลบริเวณอ่าวภูเก็ตนั้นได้รับผลกระทบจากการดูตหาย
บริเวณอ่าวบ้านแหลม กล่าวคือ เป็นการเพิ่มปริมาณตะกอนในน้ำ แต่เฉพาะช่วงเวลาก่อสร้าง

การปิดประตูฝายเชียงรายเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการเก็บน้ำ ก่อให้เกิดปริมาณน้ำในตัวเมืองเชียงรายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตถึง 2 ฝายฝั่งของลำน้ำกกทรุดตัว พังหลายหลายจุด สำหรับผลกระทบบริเวณท้ายหลังฝาย ปริมาณน้ำได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ปลาหลายชนิดไม่สามารถปรับตัวได้ ประกอบกับพันธุ์ปลาต่าง ๆ ในแม่น้ำโขงกว่า 1,000 ชนิดไม่มีโอกาสขึ้นไปวางไข่และเจริญเติบโตในลำน้ำกกได้อีกต่อไป เพราะเส้นทางการอพยพของปลาได้ถูกปิดลง ที่สำคัญการปิดฝายกั้นน้ำจะทำให้น้ำในเขตตัวเมืองเชียงรายถูกยกระดับสูงขึ้นเกิดภาวะน้ำนิ่งในบางจุด โดยเฉพาะริมฝั่ง ปริมาณน้ำที่สูงขึ้นและเอ่อล้นเข้าสู่คลองระบายน้ำสายย่อย ๆ ซึ่งเป็นน้ำเสียจากบ้านเรือนประชาชนในเขตเทศบาลและสารพิษต่าง ๆ ไม่สามารถระบายออกมาได้ จะถูกสะสมตามลำคลองและริมฝั่ง มีผลต่อระบบนิเวศวิทยาของสัตว์น้ำและน้ำดิบที่นำมาทำน้ำประปา

เกี่ยวกับการแก้ไขคุณภาพน้ำเน่าเสีย ได้มีการริเริ่ม “โครงการคลองสีเขียว”

โดยหน่วยงานภาคี ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ธนาคารไทยพาณิชย์ บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และบริษัท พีพีเซนเตอร์ จำกัด เพื่อบรรเทาการเน่าเสียของน้ำในเขตชุมชน โดยเฉพาะภายในเขตคลองชั้นในของกรุงเทพฯ โดยแก้ไขน้ำเสีย ด้วยการให้ระบบเติมอากาศที่ผิวน้ำด้วยเครื่องเติมอากาศแบบ spiral aerator ซึ่งจะมีฟองลอยน้ำเพื่อปรับระดับชั้นลงตามระดับของน้ำได้ รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชน 2 ฝั่งคลองได้มีการพัฒนาชุมชนทุกวิถีทางที่จะลดการสร้างน้ำเสียด้วยการประกาศเป็น “เขตรักษา” อีกด้วย (2536)

แม่น้ำเจ้าพระยามีจุดวิกฤติ โดยเฉพาะคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ที่รับน้ำเสียและระบายน้ำสู่แม่น้ำเจ้าพระยา จุดวิกฤติที่สุดของแม่น้ำเจ้าพระยา คือ ช่วงสะพานพุทธถึงท่าเรือคลองเตย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมจึงได้ออกกฎหมายคุ้มครองการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร 10 ประเภท เช่น โรงแรม อาคารชุด โรงพยาบาล ฯลฯ ที่จะต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้กรุงเทพฯ ยังมีโครงการสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ โครงการบำบัดน้ำเสียระยะสั้น ได้แก่ โครงการปรับปรุงบึงมักกะสัน โรงบำบัดน้ำเสียบึงพระราม 9 และโรงบำบัดน้ำเสียพุทธมณฑลสาย 2 ส่วนโครงการบำบัดน้ำเสียระยะยาว ได้แก่ โครงการบำบัดน้ำเสียสี่พระยา และโครงการบำบัดน้ำเสียกรุงรัตนโกสินทร์

จากการที่แม่น้ำหลายสายเริ่มเน่าเสีย กรมโรงงานได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อสำรวจและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบและควบคุมการปล่อยน้ำทิ้งของโรงงานที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำทั้ง 7 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน ป่าสัก บางปะกง พอง ซี และมูล โดยการตรวจสอบพบว่าแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีนเริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤตเนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ริมแม่น้ำดังกล่าวจำนวนมาก

ลำน้ำพองเริ่มเน่าเสีย เชื้อนอบลดร์ตัน ซึ่งเป็นเชื้อที่กั้นลำน้ำพอง ประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำและประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งริมฝั่งลำน้ำพอง ต้องพึ่งพิงการระบายน้ำจากเชื้อนอบลดร์ตัน ทั้งในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมและขับไล่เน่าเสียทำให้น้ำพองเกิดภาวะเน่าเสียเมื่อโรงงานฟินิกซ์ พัลฟ์ แอนด์ เพเพอร์ ปล่อยน้ำเสียทำให้ปลาในลำน้ำพองตายเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าโรงงานฟินิกซ์ พัลฟ์ แอนด์ เพเพอร์ จะแก้ปัญหา โดยนำน้ำเสียไปใช้เพาะปลูกยูคาลิปตัสในพื้นที่ 800 ไร่ แต่อย่างไรก็ตามสามารถปรับน้ำเสียจำนวนมากนี้ได้

นอกจากนี้การเกิดของนิคมอุตสาหกรรมขอนแก่น จะก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงการใช้น้ำเกิดขึ้น และน้ำในเชื้อนอบลดร์ตันคงไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับความเติบโตนี้ได้ และภาพของการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำพองจะชัดเจนขึ้น (2537)

3. การสร้างเขื่อน

ปัญหาโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่มีการกล่าวมากที่สุดในปี 2535 คือ ปัญหาเขื่อนปากมูล ซึ่งมีกระแสข่าวการคัดค้านตั้งแต่เดือนธันวาคม 2534 โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ออกมาชี้แจงถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเกิดขึ้นโดยเฉพาะผลประโยชน์ที่ได้จากกระแสไฟฟ้าที่มาจากเขื่อน ในส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ยืนยันว่ามีน้อย ฝ่ายที่คัดค้านคือชาวบ้านและองค์กรเอกชนและนักอนุรักษ์ที่ได้ชี้ประเด็นถึงความเสียหายของธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี เชื้อชาติ ป่าไม้ โดยเฉพาะการระเบิดแก่งตะนะ ในเขตอุทยานแห่งชาติเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

มีประเด็นเกี่ยวกับเขื่อนอื่น ๆ คือ คันกันน้ำเค็มทะเลสาบสงขลา จะก่อให้เกิดผลกระทบคือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพประมงและชาวนาทุ่งจะหมดอาชีพไป ตั๋ววี้น้ำเค็ม น้ำกร่อย น้ำจืดกว่า 700 ชนิดจะสูญหายไป ปัญหาดินเป็นกรดจะตามมาหลังการสร้างเขื่อน สารพิษ เช่นแคลเซียม ตะกั่ว จะไหลลงทะเล

นอกจากนี้ยังมีการคัดค้านเขื่อนแก่งเสือเต้นและเขื่อนรก การคัดค้านเขื่อนแก่งเสือเต้นโดยเหตุผลที่ว่าน้ำจะท่วมพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งป่าดึกขนาดใหญ่ และไม่ได้ตอบสนองความต้องการใช้น้ำของคนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง (2535)

การก่อสร้างเขื่อนปากมูลมีความก้าวหน้าอย่างดี คาดว่าในปลายปี 37 จะสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ระบบได้ จากรายงานการตรวจสอบโครงการโดยธนาคารโลกก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

กรณีการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ชาวบ้านผู้ต่อต้านประมาณ 5,000 คน ได้รวมตัวชุมนุมประท้วงคณะสำรวจจากธนาคารโลกที่มาศึกษาข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจในการจัดสรรเงินกู้แก่โครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น

ชาวบ้านในพื้นที่โครงการสร้างเขื่อนระบายน้ำลุ่มน้ำสายบุรี และนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมตัวกันคัดค้านการสร้างเขื่อนดังกล่าวที่จังหวัดยะลา โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้เกิดความสูญเสียทางนิเวศวิทยา และมีผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมของอิสลาม เนื่องจากพื้นที่เขื่อนจะครอบคลุมมัสยิดและกุโบะ ฯลฯ

แม้ว่ากระแสการคัดค้านการสร้างเขื่อนจะเพิ่มมากขึ้น แต่ในปี 2536 กรมชลประทานก็ยังมีแผนการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่อีกถึง 15 โครงการ มูลค่า 29,510 ล้านบาท โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการแม่หวัง จังหวัดเชียงใหม่ โครงการลำมูลบน และลำแมน จังหวัดนครราชสีมา และยังมีโครงการพัฒนาระยะยาวเพื่อแก้ปัญหาขาดน้ำในอนาคตอีก 19 โครงการ ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาคความเป็นไปได้ ประกอบด้วยโครงการแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ โครงการเขื่อนแควน้อย จังหวัดพิษณุโลก โครงการผันน้ำกก อิง ยม น่าน จังหวัดเชียงราย พะเยา

น่าน โครงการแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โครงการป่าสัก จังหวัดลพบุรี สระบุรี โครงการประแสร์ จังหวัดระยอง โครงการเขื่อนทด่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการลี้ยัด จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการเขื่อนกั้นน้ำทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลา พัทลุง โครงการพัฒนาพุดควงเครีจ จังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช โครงการเขื่อนทด่น้ำบ้านน้ำน้อย จังหวัด สุราษฎร์ธานี โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการท่าชะงับร่อ จังหวัดชุมพร โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตรัง-ปะเหลียน จังหวัดตรัง โครงการปรับปรุงปากแม่น้ำโกลก จังหวัดนราธิวาส โครงการน้ำเลย จังหวัดเลย โครงการน้ำก่ำ จังหวัดนครพนม โครงการพัฒนาลุ่มน้ำชิตอนบนเขื่อนชีบน และยางนาสี จังหวัดชัยภูมิ โครงการน้ำก่ำตอนบนในพระราชดำริ จังหวัดนครพนม สกลนคร

การสร้างเขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท ทำให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาด้านท้ายเขื่อนมีระดับน้ำต่ำ ทำให้ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าแม่น้ำลพบุรีลดลง จนกลายเป็นคลองระบายน้ำของโครงการชลประทาน ในบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากมีแนวลำน้ำในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังมีการทิ้งขยะเน่าเสียลงไปมากมายทำให้ปัจจุบันแม่น้ำลพบุรีใช้การไม่ได้เลย (2536)

โครงการสร้างเขื่อนปากมูล ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องการจ่ายค่าชดเชยให้กับประชาชนที่ต้องสูญเสียอาชีพประมงเนื่องจากการสร้างเขื่อน

โครงการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น หรือโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำยม โดยกรมชลประทานได้รับการต่อต้านจากประชาชนตำบลสะเอียบ ในด้านการเก็บข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้กรมชลประทานขาดข้อมูลในการประมวลต้นทุนการโยกย้ายที่จะนำเสนอต่อธนาคารโลก นอกจากนี้โครงการนี้ยังถูกนักอนุรักษ์โจมตีในเรื่องป่าสักทองในอุทยานแห่งชาติแม่ยมที่ถูกนำท่วมเนื่องจากการสร้างเขื่อน

เขื่อนแม่วง เป็นโครงการของกรมชลประทาน เดิมกำหนดจุดที่จะก่อสร้างบริเวณช่องเขาขาดแต่ปัจจุบัน ย้ายจุดสร้างมาอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ที่เขาสบกบ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำชั้น 1A และเป็นต้นน้ำแม่วงก์แทน โครงการนี้ได้เปิดให้มีการไต่สวนสาธารณะ ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากเนื่องจากผิดรูปแบบของการไต่สวนสาธารณะที่จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานทุกประเด็น แต่สิ่งที่ทำคือการลงประชามติเรียกร้องให้มีการสร้างเขื่อนโดยที่ประชาชนที่มาร่วมลงประชามติยังขาดข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจ

เขื่อนน้ำเทิน 2 ในลาว โครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 เป็น 1 ในโครงการผลิตไฟฟ้าตามแผนความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 600 MW ขณะนี้ได้มีการสำรวจพื้นที่ชั้นดินและออกแบบวิศวกรรม โดยจะเริ่มก่อสร้างปลายปี 2537 และผลิตกระแสไฟฟ้าปลายปี 2541

ประเด็นที่นักอนุรักษ์เป็นห่วงคือ การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้และระบบนิเวศวิทยา ผลกระทบต่อการอพยพของปลาในแม่น้ำ ปากแม่น้ำโขงจะประสบปัญหาน้ำทะเลหนุน ความรับผิดชอบต่อชนกลุ่มน้อยที่ได้รับผลกระทบ และลารยังขาดแคลนบุคคลากรที่จะมาตรวจสอบเรื่องผลกระทบจากสร้างเขื่อน นอกจากนี้การเปิดให้เอกชนเข้ามาลงทุนสร้างเขื่อนยังเป็นเรื่องใหม่ที่ลารยังไม่มีประสบการณ์ อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ (2537)

4. นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลพยายามผลักดันให้มีการแก้ไขจัดการปัญหาเรื่องน้ำในระดับนโยบายกล่าวคือ ได้มีการร่างระเบียบกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแลและจัดการทรัพยากรน้ำ โดยใช้ชื่อว่าสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีที่ได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรม มีอำนาจหน้าที่ดูแลในเรื่องการกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องสิทธิการใช้น้ำ พิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำ แต่งตั้งคณะกรรมการดูแลลุ่มน้ำ ซึ่งมีทั้งหมด 25 ลุ่มน้ำ กำหนดประเภทอุตสาหกรรมกับการใช้น้ำให้เหมาะสม ฯลฯ ซึ่งในปี 2535 กฎหมายดังกล่าวกำลังอยู่ในระหว่างการยกร่างโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (2536)

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในลุ่มเจ้าพระยา ได้ผลักดันมาตรการออกมาสำหรับทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

ระยะสั้น

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและช่วยกันประหยัดน้ำอย่างจริงจัง
2. ยุติการทำนาปรังโดยเด็ดขาด
3. ให้การประสานครหลวง และโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เก็บสำรองน้ำไว้ให้มากที่สุด

ปิด

4. แจ้งข่าวแก่ผู้เดินเรือถึงเส้นทางที่สัญจรทางน้ำได้ และเส้นทางไหนจะ
 5. เร่งระดมสร้างทำนบชั่วคราวปิดกั้นคลองเชื่อมต่าง ๆ ภายในเดือน
 6. ให้การประสานครหลวง ทรนรงค์เรื่องการหมุนเวียนใช้น้ำประปาใน
 7. ปรับระบบการเกษตร
 8. ทำฝนหลวง
- ระยะยาว

1. เร่งพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น เช่น เขื่อนขนาดใหญ่ที่หยุดพัฒนาไปตั้งแต่ปี 2514 โครงการใหม่ ๆ ได้แก่ โครงการแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ (1,200 ล้านลูกบาศก์เมตร) โครงการเขื่อนแม่วังก์ลุ่มสะแกกรัง จังหวัดนครสวรรค์ (250 ล้านลูกบาศก์เมตร) โครงการเขื่อนป่าสัก จังหวัดลพบุรี (800 ล้านลูกบาศก์เมตร) โครงการแควน้อย จังหวัดพิษณุโลก (800 ล้านลูกบาศก์เมตร)

2. การจัดการเรื่องการใช้น้ำ (Demand Side Management) เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำที่ช่วยกับส่งเสริมการนำน้ำกลับมาใช้อีก โดยนำน้ำที่ผ่านระบบบำบัดน้ำเสียกลับมาใช้อีก

3. โครงการเพิ่มปริมาณน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ครอบคลุมให้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยรับผิดชอบศึกษาโครงการผันน้ำให้เขื่อนภูมิพลและกรมชลประทานรับผิดชอบศึกษาโครงการผันน้ำ กก-อิง-น่าน ลงอ่างเก็บน้ำสิริกิติ์

รัฐบาลได้มีแผนเร่งรัดขยายระบบประปาไปสู่ชนบทเพื่อให้ประชาชนในชนบทมีน้ำสะอาดใช้รูปโภคและบริโภคกันอย่างทั่วถึงโดยจะจัดให้มีระบบประปาครอบคลุมหมู่บ้านในชนบททั่วประเทศให้ได้ร้อยละ 70 ภายในระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ปี 2536-2544

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จัดทำคู่มือชี้แจงบรรณคดีที่สุด เกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้มาตรฐานน้ำทิ้งจากอาคาร(2536)

โครงการผันน้ำมาลงเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ จากการทำน้ำในเขื่อนทั้งสองมีปริมาณน้อยในหน้าแล้ง ทำให้รัฐต้องดึงน้ำจากแหล่งอื่น คือ แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลองเข้ามาเพิ่ม นอกจากนี้ในแผนระยะยาว รัฐมีโครงการที่จะผันน้ำจากลุ่มน้ำอื่นเพื่อมาเพิ่มจำนวนน้ำในเขื่อนทั้งสอง ได้แก่ การผันน้ำจากลุ่มน้ำของไทยที่ไหลลงสาละวินและแม่โขง

- การร่างพระราชบัญญัติน้ำ วิกฤติการณ์น้ำที่เกิดขึ้น สืบเนื่องมาจากการบริหารและการจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพดังนั้นจึงมีการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำขึ้นมา ดังนี้

- ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ที่จัดทำโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ที่จัดทำโดยนักวิชาการทางนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้รับการมอบหมายจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

- ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรน้ำที่จะรวบรวมหน่วยงานที่จัดการน้ำที่กระจัดกระจายมารวมไว้ด้วยกัน เพื่อการจัดการน้ำที่มีเอกภาพ

โครงการผันน้ำโขง - ซี - มูล คือโครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้ในภาคอีสาน โดยจะมีการสร้างฝายเพื่อเก็บกักน้ำเช่น ฝายราชสีไศล อำเภอศรีสะเกษ เป็น 1 ใน 20 ฝายของโครงการนี้ ที่ได้รับการคัดค้านในเรื่องการสูญเสียป่าไม้ ต้นไม้ที่จมอยู่ในน้ำจะทำให้น้ำเน่า และการสร้างฝายทำให้กระแสน้ำไหลช้าลงกลายเป็นน้ำนิ่ง ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ

ส่วนโครงการโขง - ซี - มูล ก็ถูกโจมตีในเรื่องการทำลายป่าบุ่ง ป่าทามที่มีความหลากหลายของพรรณพืชกว่า 100 ชนิด

โครงการผันน้ำจากสาละวิน โดยการสร้างเขื่อน 7 เขื่อน เพื่อผันน้ำมาลงเขื่อนภูมิพล มีโครงการแม่ละมา - แม่ตื่น จังหวัดตาก โครงการน้ำปายตอนบน - แม่แดง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการห้วยระเนง-แม่ตื่น จังหวัดตาก โครงการน้ำเงา-แม่ตื่น (รอยต่อจากจังหวัดตากกับแม่ฮ่องสอน) โครงการน้ำปาย ตอนล่าง-แม่แจ่ม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการน้ำเมย - แม่ตื่น จังหวัดตาก โครงการสาละวินตอนบน-แม่แดงอยู่ในเขตพม่า ขณะมีการศึกษาเบื้องต้นไปแล้ว

2 โครงการคือ โครงการแม่ละเมาและโครงการห้วยชะแงง ปรากฏว่า ชาวบ้านในพื้นที่ที่ต้องถูกน้ำท่วมต่างตัดด้านโครงการโดยอ้างว่าทำลายที่อยู่และที่ทำกิน รวมทั้งป่าไม้ที่ชุมชนอาศัยอยู่ ในขณะที่ NGO ขอให้มีการศึกษาและปรึกษาสาธารณชนเรื่องความต้องการใช้น้ำและการจัดการทรัพยากรน้ำ ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ขยายขอบเขตการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำสาละวิน ขอให้มีการตั้งคณะกรรมการอิสระเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกขั้นตอน เปิดเผยแพร่รายการการศึกษาถึงระยะและให้จัดประชุมย่อยเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่อประชาชน

โครงการพระราชดำริ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดแคลนน้ำจืดในการบริโภคและการทำเกษตร สภาพดินเปรี้ยว ปัญหาน้ำเค็มรุกล้ำพื้นที่เพาะปลูก น้ำเสียจากนาุ้ง น้ำท่วม รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างผู้ทำนาุ้งและผู้ทำนาข้าวในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและแหล่งน้ำ ในหลวงจึงมีพระราชดำริให้มีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยจะมีการก่อสร้างประตูปรับน้ำปากพนัง กำหนดเขตที่เหมาะสมเพื่อแยกน้ำจืดและน้ำเค็มให้แน่ชัดและสร้างอ่างเก็บน้ำหรือฝายทดน้ำเพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตรและการบริโภค

เมื่อโครงการเสร็จจะมีการเปลี่ยนแปลงคือ การประมงน้ำเค็มต้องเปลี่ยนเป็นการประมงน้ำจืด การเลี้ยงกุ้งกุลาดำในบางอำเภอจะได้รับผลกระทบ ผักตบชวาจะแพร่ระบาดมากขึ้น และยังมีประเด็นที่กรมชลประทานต้องทำการศึกษาต่อ คือเรื่องสาธารณสุข โดยมีความเสี่ยงว่าการสร้างประตูปรับน้ำจะเป็นการเพิ่มแหล่งเพาะพันธุ์ยุงดำซึ่งเป็นพาหะของโรคเท้าช้าง การแพร่กระจายสารหนู การสร้างบันไดปลาโจน และผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่ง เช่น ป่าชายเลน

ขณะนี้ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินโครงการ คือ การขุดเขยให้กับชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน

โครงการคั่นกันน้ำเค็มทะเลสาบสงขลา มีจุดประสงค์ในการสร้าง คือ เพื่อพัฒนาทะเลสาบสงขลาให้เป็นแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่ รองรับความต้องการใช้น้ำของพื้นที่จังหวัดสงขลา ทัทลุง และบางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช สถานที่เหมาะสมที่จะสร้างคือบริเวณ

เกาะใหญ่ แหวมของถนน ขณะนี้กำลังศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม นักวิชาการและนักอนุรักษ์ออกมาโต้แย้งว่า วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสร้างเขื่อนเพื่อการเกษตรหรือเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองใหญ่ในภาคใต้ และจากการศึกษาพบว่า โครงการนี้จะทำให้ฝักตบชวาชขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสภาพความเป็นน้ำจืดจะเข้ามาแทนที่น้ำกร่อยในบริเวณน้ำเหนือเขื่อน และมีผลกระทบต่อสัตว์น้ำกร่อยโดยเฉพาะปลาโลมาหัวบาตร นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน ตะกอนในลุ่มน้ำของทะเลสาบเพิ่มขึ้นสภาพน้ำที่จะเป็นกรด สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรจะเปลี่ยนแปลงไป ฯลฯ

เดิมทะเลสาบสงขลา มีปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมเนื่องจากการขยายตัวของเมืองและชุมชน การรุกตัวของน้ำเค็มเนื่องจากน้ำจืดลดลง การตื้นเขินของทะเลสาบ เนื่องจากการทับถมของตะกอนตามธรรมชาติ และการพังทลายหน้าดินจากพื้นที่เกษตร ซึ่งนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เสนอทางแก้ไขโดยการขุดลอกและฟื้นฟูทะเลสาบแทน

การพัฒนาบึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยโครงการดังกล่าวจะมีการถมพื้นที่ให้เป็นเกาะหลายเกาะ ทำให้แหล่งน้ำมีขนาดเล็กลง กรมประมงจึงหวังดีที่ว่า แหล่งน้ำที่มีอยู่ในบึงสีไฟอาจจะไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อพันธุ์พืชและสัตว์ในระบบนิเวศที่มีลักษณะพื้นที่แบบลุ่มน้ำขัง (Wet land) โดยกรมประมงเสนอว่าการพัฒนาบึงสีไฟควรทำในรูปแบบของการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำขัง (Wet land Management) เพื่อรักษาระบบนิเวศที่เหมาะสม

โรงไฟฟ้าพลังน้ำศิริธารแบบสูบกลับ อ.มะขาม จ.จันทบุรี เป็นโครงการของกรมไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าในภาคตะวันออก โครงการก่อสร้างเริ่มตั้งแต่ปี 2536 ถึงสิ้นปี 2544 ขณะนี้กำลังศึกษาความเป็นไปได้ในด้านวิศวกรรมและทางด้านสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบไม่ว่าจะเป็นด้านป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ สัตว์น้ำและสภาพพื้นดิน โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำศิริธารเป็นโครงการแรกของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่มีการศึกษาความเป็นไปได้ก่อนการก่อสร้าง โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณโครงการออกมาแสดงความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ

4.5.2 ปัญหาด้านทะเล

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

1. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่กำลังเกิดขึ้นกับทะเล

ทะเลเป็นที่พึ่งแหล่งสุดท้ายของมนุษย์ เพราะในปัจจุบันมนุษย์ในประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น และเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นดิน มนุษย์จึงต้องพึ่งพาทะเลเพื่อให้รอดพ้นจากความขาดแคลน

แนวปะการังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลนานาชนิด ชาวประมงอาศัยจับสัตว์น้ำในบริเวณแนวปะการังมาเป็นอาหาร นอกจากนี้แนวปะการังยังเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือแนวปะทะเพื่อช่วยลดความแรงของคลื่น ป้องกันไม่ให้ชายฝั่งถูกคลื่นกัดเซาะจนพังทลายได้

ในปัจจุบันแนวปะการังทางด้านฝั่งอ่าวไทยด้านตะวันตก ตั้งแต่จังหวัดชลบุรีจนถึงตราดถูกทำลายอย่างรุนแรง เนื่องจากการทอดสมอเรือของนักท่องเที่ยวซึ่งจอดเรือตามแนวปะการัง จึงได้มีโครงการปลูกปะการังเทียม บริเวณพัทยาในบริเวณเกาะครก (2536)

ในปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลในบริเวณทะเลอ่าวไทยค่อย ๆ ลดลงเนื่องจากการทำประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของทะเล

ส่วนทางด้านชายฝั่งทะเลอันดามันซึ่งมีความยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตร เริ่มถูกทำลายลงเนื่องจากการทำประมงไม่ถูกวิธี รวมทั้งน้ำเสียจากแหล่งเพาะเลี้ยงชายฝั่งและจากตัวเมือง อย่างไรก็ตาม 6 จังหวัดชายทะเลอันดามัน ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันดามัน เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์ครบ 50 ปี

เกี่ยวกับปัญหาคราบน้ำมันในท้องทะเลซึ่งมักเกิดจากการรั่วไหลจากเรือบรรทุกน้ำมัน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งมีชีวิต สัตว์และผู้ที่อาศัย อยู่ตามชายฝั่ง ตลอดจนมีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา

เมื่อวันที่ 6 มีนาคมที่ผ่านมาเรือบรรทุกน้ำมัน “ไทยวิสาทกิจ5” ซึ่งบรรทุกน้ำมัน 5 ล้านลิตร ชนกับเรือสินค้าปาลามา “โบเวนคิงส์” ทำให้น้ำมัน 4.8 แสนลิตรทะลักลงทะเล เกิดคราบน้ำมันลอยทั่วท้องทะเล

ส่วนในเรื่องของทะเลกับการท่องเที่ยว ปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวหัวหินเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก และส่วนหนึ่งถูกวางกองสุมอยู่บริเวณชายหาดหัวหิน ส่งกลิ่นเหม็นไปทั่ว

กลุ่มกรีนพีซ ซึ่งเป็นกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เปิดเผยว่าการที่แนวหินปะการังมีสีจางลง เป็นผลมาจากน้ำทะเลมีอุณหภูมิสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าโลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น (2537)

ปัจจุบันประเทศไทยมีนักวิทยาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับธรรมชาติทางทะเลเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลอุทยานทางทะเลทั้งหมด 15 แห่งทั่วประเทศ (2535)

2. มาตรการแก้ไขปัญหาสีแวดล้อมทางทะเล

ในภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทะเล อย่างเช่นบริษัทซีทราน ทราเวลได้ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมของทะเลด้วยการจัดโครงการ “รักษ์ทะเล” ทำอะไรเพื่อเป็นการคืนกำไรให้กับธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีโครงการเก็บขยะใต้ท้องทะเล บริเวณพัทยาและเกาะล้าน (2535)

ในภาคเอกชนได้ร่วมจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทะเล อย่างเช่นบริษัทฟูจิไฟด์ฟิล์ม (ประเทศไทย) จำกัด ได้ร่วมกับจังหวัดชุมพร จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทะเลไทยขึ้น

เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์ปลาดอลาม ได้มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการอนุรักษ์ปลาดอลาม โดยมีนักวิชาการ นักวิจัย ประมาณ 250 คนจาก 30 ประเทศเข้าร่วมประชุม (2536)

4.5.3 ปัญหาด้านอากาศ

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

1. ปัญหอากาศในเมืองที่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหรือเมืองที่ใช้เป็นที่ทิ้งกากสารเคมีเป็นพิษ

ส่วนปัญหามลพิษทางอากาศในชนบทนั้น จะพบในเขตซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงาน อุตสาหกรรม เช่นเดียวกัน อาทิเช่น เหมมาและฝุ่นละอองจากโรงงานปูนซิเมนต์ในจังหวัด

สระบุรีและคลังเก็บสินค้าปูนซิเมนต์ ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนจากการที่มีฝุ่นละอองมากเกินไป

ปัญหามลพิษอากาศที่เกิดขึ้นในชนบทที่สำคัญอีกกรณีหนึ่งคือ การที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะปล่อยสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ซึ่งเป็นของเสียที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเผาไหม้ในโรงไฟฟ้า ออกสู่บรรยากาศ สารดังกล่าวได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว ที่อากาศปิดทำให้ประชาชนป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจเป็นจำนวนมาก ทั้งยังส่งผลกระทบต่อพืชผลการเกษตรและสัตว์เลี้ยงอีกด้วย (2536)

ปัญหามลพิษทางอากาศยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของเมืองใหญ่ โดยเฉพาะเมืองที่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม และโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ฝุ่นควันและเหมมาต่าง ๆ ที่ปล่อยออกจากโรงงาน ทำให้บริเวณใกล้เคียงได้รับอากาศที่เป็นพิษ โดยเฉพาะในปี 2536 ตรวจพบว่าโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ปล่อยสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ออกสู่บรรยากาศเกินมาตรฐาน

ปัญหามลพิษทางอากาศในจังหวัดกาญจนบุรี เกิดจากการขนย้ายกากวัตถุเคมีที่ถูกไฟไหม้ที่ท่าเรือคลองเตย กรุงเทพฯ ย้ายไปฝังทิ้งที่เชิงเขาแหลมใกล้บ้านท่าแจ้ง ตำบลวังดัง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากผนังคอนกรีตของบ่อฝังได้เกิดรอยร้าวแตกออก ทำให้สารพิษรั่วไหลออกมาสู่ชั้นบรรยากาศและแหล่งน้ำ (2536)

กิจกรรมของมนุษย์มีผลให้เกิดรอยรั่วของแผ่นชั้นโอโซน ซึ่งแผ่นชั้นโอโซนมีคุณสมบัติในการป้องกันต้นไม้อัตว์ และมนุษย์ ให้รอดพ้นจากอันตรายของรังสีอัลตราไวโอเล็ตในแสงแดด สาเหตุที่ทำให้แผ่นชั้นโอโซนเกิดรอยรั่ว ก็เนื่องมาจากการใช้สารเคมีโคลโรฟลูโอโรคาร์บอนหรือ CFCs ของมนุษย์ (2537)

2. ปัญหาอากาศเป็นพิษเนื่องมาจากรถยนต์

มีการวิจัยโดยนักวิทยาศาสตร์และแพทย์ชาวญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีมลพิษทางอากาศเลวร้ายที่สุดในโลก นอกจากนี้ยังพบสารพิษและสารก่อมะเร็งในอากาศมากกว่า 10 ชนิด กระจายอยู่ในบรรยากาศ จากการเก็บตัวอย่าง

อากาศจากที่ต่าง ๆ ที่กรุงเทพมหานครกว่า 30 แห่ง พบระดับปริมาณสารตะกั่ว ผุ่นละออง และก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ในอากาศสูงกว่ามาตรฐานความปลอดภัยสากลถึงร้อยละ 30 (2535)

สำหรับกรณีผุ่นควันที่เกิดจากยานพาหนะ ก็ยังเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากปีที่ผ่าน ๆ มาโดยในปี 2536 ได้มีการตรวจพบว่าเด็กนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนติดถนนใหญ่ได้รับสารตะกั่วในปริมาณสูง และมีปริมาณสารตะกั่วสะสมในเลือดมากกว่าเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนซึ่งไม่ติดถนนใหญ่

จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรุงเทพฯ พบว่า ยังคงอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดคือผุ่นละออง ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานคุณภาพอากาศ (2536)

เด็กในเมืองหลวงสุดดมควันพิษจากท่อไอเสียรถยนต์ซึ่งมีสารพิษ เช่นสารตะกั่วเข้าไป ส่งผลให้สมองและสุขภาพของเด็กถูกทำลาย (2537)

3. ปัญหาโลกร้อนขึ้น

ขณะนี้โลกร้อนระอุขึ้นโดยอุณหภูมิของอากาศใกล้ผิวโลกสูงขึ้นอย่างผิดปกติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้สร้างความวิตกกังวลแก่นักวิทยาศาสตร์ และนักนิเวศวิทยาทั่วโลก เพราะผลกระทบเริ่มเห็นเด่นชัดจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป อันก่อให้เกิดการเสียสมดุลในระบบนิเวศของโลก

โลกร้อนขึ้นอย่างผิดปกติ มีสาเหตุมาจากปรากฏการณ์เรือนกระจก ซึ่งเกิดจากการที่ โลกปลดปล่อยก๊าซต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติในการดูดซับคลื่นความร้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คาร์บอนไดออกไซด์ ขึ้นไปสะสมอยู่ในบรรยากาศในปริมาณที่มาก ก๊าซเหล่านี้จะรวมตัวกันเป็น ชั้นหนาปกคลุมผิวโลก ดูดซับและสกัดกั้นคลื่นความร้อนที่แผ่ขึ้นมาจากผิวโลกไม่ให้แพร่กระจาย ออกไปสู่อากาศ จึงส่งผลให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันนี้กรมอุตุนิยมวิทยา ไม่สามารถพยากรณ์ภูมิอากาศได้ตรงตามข้อมูลทางสถิติ เนื่องจากปรากฏการณ์เรือนกระจก ซึ่งทำให้โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นอย่างผิดปกติ

ในเรื่องของโอโซนในชั้นบรรยากาศ มีการพบว่าสาร CFCs หรือโคลโรฟลูโอโร คาร์บอน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โอโซนในชั้นบรรยากาศลดลง ซึ่งส่งผลให้รังสีอัลตราไวโอเล็ต ในแสงแดดเข้าสู่บรรยากาศโลกมากขึ้น ก่อให้เกิดมะเร็งผิวหนัง (2536)

กิจกรรมของมนุษย์มีผลให้เกิดรอยรั่วของแผ่นชั้นโอโซน ซึ่งแผ่นชั้นโอโซนมีคุณสมบัติในการป้องกันต้นไม้ สัตว์ และมนุษย์ ให้รอดพ้นจากอันตรายของรังสีอัลตราไวโอเล็ตในแสงแดด สาเหตุที่ทำให้แผ่นชั้นโอโซนเกิดรอยรั่ว ก็เนื่องมาจาก การใช้สารเคมีโคลโรฟลูโอโรคาร์บอน หรือ CFCs ของมนุษย์ (2537)

4. มาตรการลดปัญหามลพิษทางอากาศ

รัฐบาลเองได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดให้ผู้ผลิตน้ำมันเพิ่มสารเพิ่มคุณภาพน้ำมัน และลดสารที่ก่อให้เกิดมลภาวะ โดยกระทรวงพาณิชย์ได้ร่างประกาศกำหนดคุณภาพน้ำมันดีเซลสำหรับเครื่องยนต์ดีเซลหมุนเร็ว โดยให้ลดกำมะถันจากร้อยละ 0.5 ในปัจจุบัน ให้เหลือร้อยละ 0.25 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2535 และระยะที่สองจาก 0.25 เหลือ 0.05 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 และยังกำหนดให้ลดค่าความถี่จำนวนความหนืดลง ซึ่งจะช่วยให้ น้ำมันเบาขึ้น ช่วยลดควันดำ สารมลพิษ เหมม่า และฝุ่นละอองได้ (2535)

มีการประชุมสิ่งแวดล้อมโลกที่เรียกว่า Earth Summit เมื่อปีที่ผ่านมาที่ประเทศบราซิล ในที่ประชุมมีมติให้ร่างสนธิสัญญาว่าด้วยการป้องกันการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก โดยมีตัวแทนจาก 160 ประเทศทั่วโลกร่วมลงนาม

สืบเนื่องจากการให้สัตยาบันในพิธีสารมอนทรีออลของไทยเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2532 ซึ่งบังคับให้ทุกประเทศที่ให้สัตยาบันต้องมีแผนการยกเลิกการใช้สารทำลายโอโซนทั้งหมด กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงได้เตรียมเสนอแผนการยกเลิกการใช้สารซีเอฟซี และสารทำลายโอโซนอื่น ๆ ภายในปี 2540 พร้อมเสนอมาตรการเฉพาะสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมดในประเทศซึ่งรวมถึงมาตรการด้านภาษีด้วย

ในส่วนของมูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดย ดร.พิจิตต รัตตกุล ก็ได้ดำเนินกิจกรรมรณรงค์แก้ไขมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่อง

ส่วนปัญหามลพิษทางอากาศ ได้มีการเผยแพร่เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมจากญี่ปุ่น กล่าวคือประเทศญี่ปุ่นได้ค้นพบวิธีทำให้การเผาไหม้ในเครื่องยนต์สมบูรณ์ที่สุด ควันเสียจากรถยนต์ก่อปัญหาน้อยที่สุด

สำหรับ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพ จัดการประชุมว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการของ แพลนชั้นโอโซน ระหว่างวันที่ 15 - 24 พฤศจิกายนนี้ที่ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ โดยมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม 127 ประเทศ (2536)

พิษจากสารตะกั่วที่เกิดจากการใช้เชื้อเพลิงในยานพาหนะ มีผลกระทบต่อระบบการทำงานของร่างกาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสมอง ดังนั้นการใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการแก้ปัญหามลพิษ

กรมอนามัยร่วมกับภาคเอกชน ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมปัญหาตะกั่วในอากาศ โดยเป็นการสนับสนุนโครงการวิจัย และเป็นกิจกรรมเพื่อร่วมรณรงค์สร้างสำนึกสำหรับเด็กนักเรียน ด้วยการส่งภาพประกวด

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทสำคัญในฐานะ บริษัทน้ำมันแห่งชาติ ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการลดปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน เพื่อเป็นการแก้ปัญหามลพิษในอากาศ

มีความพยายามที่จะให้พื้นที่สีเขียวในเขตพญาไท เป็นปอดของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีต้นไม้เป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถฟอกอากาศเสียในกรุงเทพมหานครได้ เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันพื้นที่สีเขียวดังกล่าวกลับถูกนำไปใช้เป็นที่ก่อสร้างอาคารแทน

ศูนย์ตรวจระดับไอเสียจากรถยนต์ จะเปิดให้บริการในเดือนมกราคม 2538 โดยจะทำการตรวจสอบมาตรฐานยานยนต์ทุกแบบทุกรุ่นทั้งที่ผลิตในประเทศ และนำเข้าสำเร็จจากต่างประเทศ โดยใช้มาตรฐานการตรวจวัดของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นระบบที่ได้มาตรฐานที่สุด ศูนย์แห่งนี้ก่อสร้างเพื่อเป็นการรองรับกฎหมายควบคุมนโยบายสารพิษจากยานยนต์ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในเดือนมกราคม 2538

ในด้านของการแก้ปัญหาควันดำ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้ดำเนินการรณรงค์แก้ปัญหาารถปล่อยควันดำ กล่าวคือทางกรมควบคุมมลพิษได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 10 ล้านบาท จัดทำสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ รณรงค์แก้ปัญหามลพิษทางอากาศ ส่วนทางมูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับการขนส่งทางบกและกรมตำรวจตรวจจับรถที่ปล่อยควันดำ และยังเสนอให้มีการเปิดให้เอกชนเปิดสถานตรวจสอบสภาพรถยนต์ได้ (2537)

4.5.4 ปัญหาที่ดินและป่าไม้

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

1. การทำลายป่า

ปัจจุบันที่ดินและป่าไม้ของประเทศได้ถูกบุกรุกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยจะถูกนำไปพัฒนาในด้านที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจที่สูงกว่า อาทิเช่น การบุกรุกทำลายป่าชายเลนเพื่อทำนาเกลือ โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกพื้นที่ป่าชายเลนลดลงจาก 129,430 ไร่ในปี 2532 เป็น 70,362.5 ไร่ ในปี 2534 นอกจากนี้ก็มีการนำที่ดินไปพัฒนาเป็นโรงแรม รีสอร์ท ที่พัก สนามกอล์ฟ โดยที่ดินส่วนใหญ่จะถูกเปลี่ยนมือซื้อขายจากเกษตรกรไปสู่นายทุน เมื่อเกษตรกรขายพื้นที่ได้แล้ว ก็ไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนต่อไป ทำให้กลายเป็นปัญหาต่อเนื่องเรื่อย (2535)

ในปี 2536 ปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือเขตป่าสงวนโดยนายทุนก็ยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่อง โดยนายทุนเหล่านี้จะนำพื้นที่ไปสร้างรีสอร์ทหรือสถานที่พักผ่อน กรณีที่เห็นชัดและได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดคือ การตัดถนนผ่าอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า เกาะเสม็ดของระยองรีสอร์ท ซึ่งนายสาวิตรี โพธิวิหค รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าของ (2536)

ปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าสงวน ก็ยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่อง มีการอนุมัติจับกุมผู้กระทำผิดในการบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติบริเวณภูเขื่อน และภูผาล้อม ในพื้นที่อำเภอภูเรือ และอำเภอด่านซ้าย ทั้งหมด 142 คดี สำหรับบริษัทเพชรบุรีเรียลเอสเตท จำกัด ผู้ทำประโยชน์ในนามโครงการภูเรืออินทยาน ได้บุกรุกพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติกว่า 8 พันไร่ ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินคดี (2537)

2. การตรวจการแก้ไข

รัฐบาลเองก็ได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดการปฏิรูปที่ดินให้เกษตรกรที่ยากจนและไม่มีที่ดินทำกิน เช่นโครงการ คจก. ที่ต่อเนื่องมาจากปี 2534 และทำการจำแนกการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ (Zoning) ได้แก่พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตลุ่มน้ำและเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตเศรษฐกิจและพื้นที่เพื่อการเกษตร โดยได้พิจารณาการจัด Zoning ใน 63 จังหวัด มีป่าทั้งสิ้น 1,220 ป่า เป็นพื้นที่ป่าสงวน 148.7 ล้านไร่ และพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ 29.6 ล้านไร่ ตามนโยบายการอนุรักษ์ป่าไม้ที่กำหนดเป้าหมายจะให้มียาอนุรักษ์ 25 % และเขตเศรษฐกิจ 16 %

นอกจากนี้ยังได้มีการยกย่อง พระราชบัญญัติสงวนป่า ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อรองรับนโยบายป่าไม้แห่งชาติที่ต้องการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงเอื้อประโยชน์จากที่ดินในเขตป่าสงวนเสื่อมโทรมในรูปเอกสารเช่าพื้นที่เพื่อการปลูกป่า (ไร่ละ 10 บาท/ปี เป็นเวลา 30 ปี) ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนได้พากันคัดค้าน เพราะเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้สนับสนุนให้เป็นไปในรูปธุรกิจ ทางที่ถูกรัฐควรส่งเสริมให้ราษฎร เอกชน และหน่วยงานรัฐมีส่วนร่วมฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมของรัฐมากกว่าการสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

นอกเหนือจากการพยายามเพิ่มพื้นที่ป่าในเนื้อที่ของประเทศแล้ว คณะรัฐมนตรียังได้เห็นชอบตามที่กรมที่ดินเสนอเรื่องห้ามออกโฉนดที่ดินสำหรับเกาะแล้ว เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2535 หลังจากที่ถูกกระทรวงดังกล่าวได้มีการพิจารณามาหลายสมัย ทั้งนี้เพื่อให้มีหลักการป้องกันมิให้มีการบุกรุกยึดถือครอบครองที่เกาะ และรักษาสภาพเกาะที่เหลือ สำหรับการสำรวจเบื้องต้น พบว่ามีประมาณ 773 เกาะ (2535)

ในด้านการปฏิรูปที่ดินให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการในรูปการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) โดยนำพื้นที่ป่าสงวนในเขตเศรษฐกิจและป่าเสื่อมโทรมมาพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติ เพื่อนำมาปฏิรูปให้เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีที่ทำกิน โดยในปี 2536 กรมป่าไม้ได้กันพื้นที่และส่งมอบกระทรวงเกษตรเพื่อทำการปฏิรูปไปแล้ว 20 ล้านไร่ ในพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด 51 ล้านไร่ และในการนี้ได้โอนที่ดินในโครงการ คจก. จำนวน 6 แสนไร่ ที่ยกเลิกไปเนื่องจากมีปัญหาในการปฏิบัติให้เข้ามาสู่การปฏิรูปในรูปของ สปก. เพื่อออกเอกสารสิทธิให้เกษตรกรด้วย

ในด้านการจัดการป่าชายเลน กระทรวงเกษตรได้ขยายขอบเขตการอนุรักษ์ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นจากสมัยรัฐบาลอานันท์จาก 200,000 ไร่ เป็น 2.4 ล้านไร่ แต่ได้กำหนดให้มีแนวทางการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยกำหนดมาตรการและเงื่อนไขให้ใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนได้ โดยผู้ใช้ต้องปลูกป่าทดแทน นอกจากนี้ยังได้นำแนวทางการปฏิรูปที่ดินมาใช้ในเขตพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรมด้วย

ส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าโดยรัฐบาล กระทรวงเกษตรได้ขออนุมัติหลักการจากคณะรัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรมีอำนาจพิจารณาการเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติของหน่วยราชการ และสามารถพิจารณาอนุมัติโดยไม่ต้องผ่านคณะรัฐมนตรีดังนี้ คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต 39 โครงการ กรมชลประทาน 47 โครงการ กรมทางหลวง 67 โครงการ วัด และพุทธอุทยาน 15 โครงการ โรงเรียน 44 โครงการ ตลอดจนกิจกรรมทหารและการก่อสร้างของหน่วยราชการเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าการกระทำในลักษณะดังกล่าว เป็นการรวมอำนาจให้อยู่ที่คนเพียงคนเดียว และไม่ใช่นโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (2536)

รัฐบาลจึงมีนโยบายให้สำรวจจำนวนพื้นที่ที่ราษฎรถือครองในป่าอนุรักษ์ เพื่อทำการจัดการประชากรในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีหลักการว่าจะต้องย้ายออก แต่ถ้าไม่สามารถย้ายออกได้ ก็ต้องพิจารณาว่าบริเวณที่ประชาชนอาศัยอยู่นั้นเป็นพื้นที่เปราะบางที่เสี่ยงต่อการทำลายระบบนิเวศหรือไม่ ถ้าไม่ก็จะกันออกจากการเป็นพื้นที่อนุรักษ์และออกเอกสารสิทธิให้เป็นพื้นที่ของราษฎรต่อไป

สำหรับด้านการปฏิรูปที่ดินนั้น ทางสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้ทั้งหมดกว่า 11 ล้านไร่ และจัดสรรให้กับเกษตรกร 592,809 ราย แต่ก็ได้เกิดปัญหาขึ้นในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งราษฎรที่ได้เอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01 นั้นมีคหบดีของจังหวัดภูเก็ตด้วย จึงทำให้เกิดกระแสข่าวว่ารัฐบาลปฏิรูปที่ดินเพื่อนายทุน (2537)

3. การรณรงค์ปลูกป่า

เนื่องในโอกาสอันเป็นมหามงคล ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์เป็นปีที่ 50 ในปี พ.ศ. 2539 หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจเอกชนและประชาชนทั่วไป ได้พร้อมใจกันจัดทำโครงการ ปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำสร้างความ เป็นอยู่ที่ดีให้กับราษฎรที่อยู่บนเขา และลดปัญหาการสูญเสียชีวิตของประชาชนชาติ

ในการปลูกป่านี้นี้ จะเลือกพื้นที่ที่ไม่ใช่ที่ดินของราษฎรให้ทำกิน เริ่มปลูกจากบนภูเขาหัวโล้นและปลูกจากข้างบนยอดสูงมา ซึ่งในการปลูกแบบนี้อาจจะมีพังทลายของดินลงมาจึงต้องปลูกแฝกปูพรมลงก่อนเพื่อกันดินพังทลาย และยังช่วยรักษาความชุ่มชื้นของผิวดิน สำหรับพันธุ์ไม้ที่จะนำมาปลูกนั้นก็คัดเลือกพันธุ์ไม้พื้นเมืองเดิมที่เคยขึ้นในท้องถิ่นนั้นมาปลูก เช่น ภาคเหนือก็คัดเลือกพันธุ์ไม้สัก ไม้แดง ไม้มะค่า ภาคใต้จะเป็นไม้โคกสะหย้า ภาคอีสานเป็นไม้เต็ง รัง หากพื้นที่บางแห่งค่อนข้างขาดน้ำ ไม่สามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิดให้ทำแผงดักหมอกด้วยวัสดุท้องถิ่นราคาถูกปักไว้ข้างหลุมที่ปลูกต้นไม้ เพื่อตอนปลายจะได้ช่วยป้องกันแดด ตอนกลางคืนมีหมอกละอองน้ำจับเกาะกลายเป็นหยดน้ำ ไหลสู่โคนต้นไม้ พืชจะได้อาศัยเลี้ยงต้นไม้ในระยะแรก ๆ

อย่างไรก็ตาม อัตราการทำลายป่าที่เฉลี่ยปีละประมาณ 1 ล้านไร่ นั้นยังอยู่ในอัตราสูง สิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการไปพร้อมกับ การปลูกป่าถาวร จึงควรที่จะอยู่ที่การลดอัตราการทำลายป่าไม้ เฉลี่ยให้ลดลงในแต่ละปีด้วยเช่นกัน

4.5.5 ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

1. การอนุรักษ์สัตว์ใกล้สูญพันธุ์

สัตว์ที่กำลังประสบปัญหาใกล้สูญพันธุ์หรือต้องมีการดูแลเนื่องจากลดจำนวนลงไปมากได้แก่

1.1 ช้าง

ปัญหาเริ่มต้นด้วยการเสนอข่าวโคกนาฏกรรมของช้างที่ถูกทำร้ายและหารุณจากกิจกรรมที่มนุษย์ทำหลายอย่าง เช่น ช้างที่ถูกใช้งานตัดไม้ ช้างตกลำตกลเหวนรกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เนื่องจากการตัดถนนเข้าไปเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การล่าช้าง การบุกรุกป่า และการตัดถนน ตลอดจนพื้นที่ป่าที่ลดลงทำให้ไม่มีอาหารเพียงพอสำหรับช้าง กรมป่าไม้ยอมรับว่าขาดงบประมาณซื้ออาหารให้ช้าง เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุหรือปัจจัยส่งเสริมให้ช้างมีจำนวนลดน้อยลงอย่างมาก กลุ่มอนุรักษ์กลุ่มแรกที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือปัญหานี้คือมูลนิธิเพื่อนช้าง ซึ่งมีการประสานข้อมูลและความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มีโครงการสร้างโรงพยาบาลช้าง การจัดพิธีต่อชะตาช้างที่บริเวณน้ำเหวนรก เพื่อไว้อาลัยช้างที่ตายขอให้วิญญาณช้างคุ้มครองช้างที่ยังอยู่และ การกั้นพะเนียดตามแนวน้ำตกเหวนรก เพื่อป้องกันช้างตกลงไปตาย (2536)

กลุ่มอนุรักษ์กลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ มูลนิธิคนรักช้างได้ริเริ่ม 3 โครงการ คือ ศูนย์เลี้ยงช้าง การร่วมเป็นพ่อแม่บุญธรรมช้าง และคลินิกเคลื่อนที่ โครงการเรารักช้างที่จังหวัดหนองคาย และชมรมคนรักช้างที่สุรินทร์ซึ่งมีโครงการติดไม้โคจรซึ่งที่ตัวช้างเพื่อการศึกษาชีวิตและดูแลสุขภาพช้าง อย่างไรก็ตาม การล่าช้างและการใช้งานช้างในการทำไม้เรื้อน ตลอดจนการตัดงาช้างเพื่อป้องกันการล่าเอง ซึ่งบางกรณีเกิดผิดพลาดทำให้ช้างตาย โคกนาฏกรรมเกี่ยวกับช้างยังคงมีอยู่ไม่ขาดสาย ช้างเลี้ยงอันนี้ ถูกกวาดบรรทุกขบวนที่ลำพูน ช้างจุ่มจิม (ดูแม่ด) ถูกใช้เป็นเครื่องมือรักษาหินของมนุษย์ ช้างป่าต้องหนีไฟป่าที่ช่วยขมแห้ง บางกรณีความขาดแคลนอาหารในป่าที่มีพื้นที่ลดน้อยลง ทำให้ช้างบุกรุกที่ทำเกษตรของชาวบ้าน เช่นที่บริเวณป่าไม้รอบเขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่ดงใหญ่ จังหวัดบุรีรัมย์ ช้างป่าทำร้ายคนที่บุกรุกเข้าป่า แม้นแต่ที่อินเดียก็มีข่าวทำนองเดียวกันคือช้างป่าตกลงเข้าเมืองเพราะไม่มีอาหารเพียงพอในป่า

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนทำให้หลายฝ่ายเริ่มมองหาแนวทางเพื่อแก้ไข ปัญหาซึ่งก็มีความคิดหลาย ๆ แนว เช่น แนวคิดปากันชนของมูลนิธิเพื่อนช้าง เป็นแนวทางคืน ช้างสู่ธรรมชาติ แนวทางของนักอนุรักษ์คือการแก้ไขกฎหมายให้เลิกใช้ช้างเป็นพาหนะและให้มีการปกป้องช้างให้มากขึ้น มีผู้เสนอแนวคิดว่าการจัดพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าด้วยการแบ่งป่า เป็นผืนเล็ก ๆ ทำให้ไม่มีความต่อเนื่องของป่า ช้างขยายพันธุ์ข้ามเขตข้ามกลุ่มไม่ได้ เป็นผลให้ช้าง รุ่นต่อ ๆ มาอ่อนแอลง เป็นการทำลายพันธุ์ช้างอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ของหลาย กลุ่มเพื่อช่วยเหลือเรื่องการค้าช้าง เช่น คอนเสิร์ตช่วยอนุรักษ์ช้างโดยวงดนตรี “ฟองน้ำ” การบิน ไทยสนับสนุนการอนุรักษ์ “ทัวร์ช้าง” และแอมเวย์รณรงค์ขายสินค้าที่มีรูปช้างประดับเพื่อหาราย ได้ช่วยช้าง (2537)

1.2 ปลาพะยูน

ปลาพะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม อยู่กันเป็นฝูง กินหญ้าทะเล เป็นอาหาร ปัจจุบันเหลืออยู่น้อยมาก มักมีชาวพะยูนตายอย่างลึกลับ เช่นที่ประเทศออสเตรเลีย (2535) ในประเทศไทยพะยูนฝูงใหญ่ ๆ ที่เหลืออยู่พบบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลตรัง - สตูล พะยูน เป็นสัตว์ที่มักอยู่อาศัยบริเวณน้ำตื้นที่แสดงอาทิตย์ส่องถึงและหญ้าทะเลสามารถขึ้นได้ และเนื่องจากเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม การคลอดลูกของปลาพะยูนมีการตกกร อันเป็นเหตุให้ฉลามชอบ มากินแม่ลูกพะยูนในช่วงคลอดลูก อันตรายของพะยูนยังอาจเกิดจากใบพัดเรือดีเอาเมื่อพะยูนขึ้น มาหายใจเหนือผิวน้ำ หรือโดนอวนลากอวนรุนของชาวประมง ชาวบ้านพบซากพะยูนมาเกยตื้นที่ ชายหาดจังหวัดตรัง ชาวบางกระแสะกล่าวถึงความเชื่อทางไสยศาสตร์ทำให้มีการล่าพะยูน เพื่อเอา อวัยวะบางส่วนมาเป็นเครื่องรางของขลังแต่ประมงจังหวัดสตูลออกมาชี้แจงว่าไม่มีการกว้านซื้อ เชี่ยวพะยูนไปเป็นเครื่องรางในเขตจังหวัดสตูล ชาวประมงมีความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ดี ไม่มี ใครมาติดต่อซื้อด้วย (2536)

สมาคมหยาดฝน - องค์กรเอกชนท้องถิ่นของจังหวัดตรัง ได้เริ่มส่งเสริมการอนุรักษ์ พะยูน ผู้ว่าราชการจังหวัดตรังได้ประกาศการออกข้อกำหนดห้ามใช้เครื่องมือที่เป็นอันตรายต่อ สัตว์น้ำแต่ยังมีชาวพะยูนติดอวนชาวประมงที่จังหวัดภูเก็ต และพบพะยูนแม่ลูกอ่อนติดโป๊ะตายที่ ชายฝั่งจังหวัดสตูล สมาคมหยาดฝนพยายามปลุกจิตสำนึกประชาชนเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร ทะเล ผลักดันให้มีการประกาศเขตอนุรักษ์พันธุ์พะยูน โดยมีโครงการทดลองที่ชายหาดบ้านเจ้า

ใหม่ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแล “เจ้าโตน” ลูกปลาพะยูน นอกจากนี้ จังหวัดตรังยังมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นจุดขายที่ปลาพะยูนฝูงสุดท้าย (2537)

1.3 เต่าทะเล

เต่าทะเลประสบปัญหาของการใกล้สูญพันธุ์เนื่องมาจากความเชื่อของผู้บริโภคว่าไข่เต่าเป็นอาหารที่มีคุณภาพสูง ทำให้มีผู้บริโภคกันมาก การเก็บไข่เต่าขายจึงเป็นอาชีพเป็นลำเป็นสันของชาวบ้านบริเวณชายฝั่งที่มีเต่ามาวางไข่ นอกจากนั้นการรุกรานพื้นที่บริเวณเต่าวางไข่เพื่อใช้ในการท่องเที่ยว เช่นที่ จังหวัดภูเก็ตทำให้เต่าทะเลลดปริมาณน้อยลงจนใกล้สูญพันธุ์ จึงเกิดโครงการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลขึ้นในหลายพื้นที่ เช่นที่เกาะมันใน จังหวัดระยอง จัดโดยกองทัพเรือ งานประเพณีอนุรักษ์เต่าทะเลที่จังหวัดภูเก็ต โดยโรงแรมลาгуน่า ภูเก็ต การอนุรักษ์เต่าทะเลของชาวประมงที่จังหวัดตรัง และองค์กรอีกหลายองค์กร ประเทศอื่น ๆ ในโลกก็กำลังตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์เต่าทะเลเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ที่ประเทศเวเนซุเอลา มีโครงการอนุรักษ์เต่าทะเลมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่ทำในประเทศไทย (2537)

1.4 ปลาโลมาหัวบาตร

ข่าวการพบฝูงปลาโลมาหัวบาตรในทะเลสาบสงขลา โดยชาวบ้านตำบลลำปำ จังหวัดพัทลุง นักวิชาการให้ความเห็นว่าปลาเหล่านี้หลงมาจากทะเลหลวงและอาจมีชีวิตอยู่ไม่นานในสิ่งแวดล้อมใหม่ สื่อมวลชนให้ความเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับปลาชนิดนี้ยังมีค่อนข้างจำกัด ยังคงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอีกมากและแสดงความเป็นห่วงว่า โครงการคั่นกันน้ำเค็มทะเลสาบสงขลาอาจมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของปลาโลมาฝูงนี้ ที่ผ่านมามีพบปลาโลมาหัวบาตรเสียชีวิตเนื่องจากติดอวนชาวประมง ปลาโลมาประเภทอื่น ๆ ที่พบในประเทศไทยก็มีเช่นที่อ่าวห้วยกอ ได้มีการเร่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาโลมาเพื่อความอยู่รอดของสัตว์ชนิดนี้ (2537)

1.5 นก

ป่าที่ราบต่ำ (Lowland forest) ในพื้นที่จังหวัดกระบี่เป็นแหล่งที่พบพันธุ์นกหายากหลายชนิด ที่พบเป็นจำนวนน้อยมากคือนกแก้วแว้วว์ท้องดำ การบุกรุกทำลายป่าที่ราบต่ำก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นกแก้วแว้วว์ท้องดำหายไป อาจกล่าวได้ว่าป่าที่ราบต่ำจังหวัดกระบี่เป็นแหล่งเดียวในประเทศที่พบนกแก้วแว้วว์ท้องดำ และนกพันธุ์นี้อาจสูญพันธุ์ในที่สุด (2536)

นกอีกพันธุ์หนึ่งที่มีวงจรชีวิตที่นาพิศวงคือ นกเงือก ซึ่งพบในป่าเขตร้อน แหล่งที่พบมากที่สุดคือ ที่วนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และทางภาคใต้ นกเงือกอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ ปัจจุบันมูลนิธิศึกษาวิจัยนกเงือกได้ดำเนินการศึกษาระบบนิเวศของนกเงือก มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 โดยได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ผลจากการศึกษาจะทำให้เข้าใจวงจรชีวิตของนกเงือกว่าสัมพันธ์กับความสมบูรณ์ของป่า เพราะนกเงือกเป็นสัญลักษณ์ของป่าสมบูรณ์ (2537)

1.6 สัตว์อื่น ๆ

สัตว์อื่น ๆ ที่ประสบชะตากรรมจนอาจสูญพันธุ์ไปในไม่ช้าได้แก่ เสือ องค์การพิชิตนาเอกชนท้องถิ่นให้ข้อมูลว่า เสือในจีนใกล้สูญพันธุ์เนื่องจากถูกฆ่าเฉลี่ยวันละ 2 ตัว เพื่อเอากะดูไปทำยาแผนโบราณ ส่วนที่อินเดียมีการฆ่าเสือถลกหนังตากแห้งไว้ขาย เสือกลายเป็นสินค้าทำรายได้สูงให้กับสองประเทศ เป็นที่นาวิตก สัตว์อื่น ๆ ที่อยู่ในชายใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกนางแอ่นบ้าน สมเสร็จ สัตว์ป่าหายากหลายพันธุ์ในเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เช่น จิวแดง ควายน้ำ ภูปรี ในป่าที่หนองคาย สำหรับในต่างประเทศได้แก่ นกอินทรีพันธุ์ฟิลิปปินส์ ปลาฉลามวาฬ อารติก ค่างสีทองพันธุ์บราซิล แนวทางที่จะป้องกันไม่ให้สูญพันธุ์คือการอนุรักษ์ และการใช้เทคโนโลยีผสมเทียมสัตว์ป่าเพื่อช่วยสัตว์พันธุ์ที่มีลูกยากให้ขยายพันธุ์ได้ ตัวอย่างเช่น ที่รัฐบาลจีนขยายพันธุ์เสือไซบีเรียจนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่วนสัตว์ในสหรัฐ สงวนพันธุ์ลิงกอริลล่า โดยการหาคู่ผสมพันธุ์ให้ (2536-2537)

2. การทารุณสัตว์และแนวทางแก้ไขปัญหา

2.1 การฆ่าสัตว์

สัตว์ป่าในประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลงเนื่องจากพื้นที่ป่าในไทยลดลงเป็นอันมาก ความตายของสัตว์ยังเกิดจากน้ำมือมนุษย์ที่ล่า เพื่อความพอใจหรือเพื่อนำอวัยวะบางส่วนของสัตว์มาขาย การลักลอบทั้งตัดป่าและล่าสัตว์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ยังคงมีอยู่ในบางพื้นที่เช่นที่จังหวัดตาก สุพรรณบุรี นครสวรรค์ กาญจนบุรี การล่านก ล่าสัตว์ เพื่อนำสินค้าป่ามาขาย เช่นหนังเสือที่ห้วยขาแข้ง หรือการฆ่าสุนัข ดูกแก ฯลฯ ในพื้นที่บางจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำอวัยวะมาขายให้กับผู้บริโภคที่นิยมกินของพิศดารเป็นยาอายุวัฒนะ สำหรับที่อื่น ๆ ในโลกก็พบปัญหาคล้าย ๆ กัน เช่น การฆ่าเสือ เอากะดูมาทำยาในจีน ในบริเวณทั่วโลกเหนือมีการล่าปลาวาฬขาวเพื่อเอาหนังและไขมันมาขาย (2536-2537)

2.2 การกักขังสัตว์

ธุรกิจค้าขายสัตว์ป่าเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในทุกทวีปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตที่ยังคงมีป่าสมบูรณ์เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกา และอเมริกาใต้ ได้กลายเป็นแหล่งลักลอบจับสัตว์ป่าเพื่อนำไปขายในเมืองใหญ่ ๆ เช่น โฮจิมินห์ซิตี้ ก็มีธุรกิจค้าขายสัตว์ป่าที่ใหญ่โต สัตว์ที่นำมาขาย อาจถูกนำไปฆ่าหรือนำไปกักขังไว้เพื่อความพอใจ หรือเพื่อธุรกิจ เช่น การจับชะนีไปขังในสวนสัตว์เพื่อความพอใจของผู้เข้าชม การจับสัตว์มาขังเพื่อเปิดสวนสัตว์เชิงธุรกิจในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า การนำสัตว์มาแสดงกิจกรรม เพื่อความบันเทิงของมนุษย์ เช่น ที่สวนสัตว์ทะเล ตัวอย่างเช่น สวนสัตว์ทะเลที่เม็กซิโกซิตี้ มีบ่อเลี้ยงปลาที่ไม่ได้มาตรฐาน มีอาหารไม่เพียงพอ ประกอบกับระบบถ่ายเทของเสียไม่ดี ทำให้ปลาลาภป่วยเป็นโรคผิวหนัง ตกอยู่ในสภาพทรมาณ การทารุณสัตว์โดยไม่ได้ตั้งใจยังเกิดขึ้นในกรณีเกิดสงคราม เช่นที่บอสเนียสวนสัตว์ตกอยู่ในอันตรายแต่สัตว์หนีไปไหนไม่ได้เช่นคน ความคิดเรื่องการจัดการสวนสัตว์ให้ใหญ่โตมีสัตว์มากมายยังคงมีอยู่ เช่นที่สวนสัตว์ดุสิต มีโครงการแลกเปลี่ยนเพื่อนำสัตว์เข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเชื่อว่าการเก็บสัตว์ป่าไว้ในสวนสัตว์ เป็นวิธีการอนุรักษ์สัตว์ป่าวิธีหนึ่ง แต่วิธีการนี้ก็กำลังถูกทบทวนว่าเป็นการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ที่ถูกต้องแน่หรือ

เริ่มมีการพูดถึง แนวคิดเรื่องการปล่อยสัตว์ในสวนสัตว์คืนสู่ป่า แต่ยังคงมีความหวงวิตกกันว่า การปล่อยคืนสู่ป่าสำหรับสัตว์ที่เกิดและโตในสวนสัตว์อาจทำให้สัตว์ที่ยังไม่คุ้นกับชีวิตป่ารักษาตัวไม่รอด สวนสัตว์บางแห่งกำลังพยายามทำเรื่องนี้ให้เป็นจริงขึ้นมา ฟาร์มจะเริ่มรับแนวคิดเรื่องการปล่อยจะเข้าสู่ธรรมชาติ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรีมีโครงการทำธนาคารน้ำเชื้อเพื่อเก็บพันธุ์สัตว์ที่ต้องการไว้แล้วปล่อยสัตว์ให้ออกไปอยู่กับธรรมชาติโดยไม่ต้องหวังว่าอาจสูญพันธุ์ไป กลุ่มอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนโดยสัตวแพทย์ปานเทพ รัตนากร ก็มีแนวคิดผลักดันให้คืนสัตว์สู่ธรรมชาติ(2536-2537)

3. การทำลายสิ่งแวดลอมที่มีผลกระทบต่อสัตว์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมของการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่าหากยังคงเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันคือมีการทำลายป่าทั้งด้วยน้ำมือมนุษย์และด้วยไฟป่า สัตว์จะไร้ที่อยู่อาศัย ปัญหาทางทำลายสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และต่อสัตว์มีอยู่มากมาย เช่น มลภาวะใน

ทะเลเหนือคราบน้ำมันจากเรือเดินสมุทรทำให้มากในทะเลเหนือตาย มีการพูดถึงการควบคุมด้วยกฎหมาย MARPOL ซึ่งเป็นกฎหมายป้องกันการสร้างมลภาวะในทะเล นอกจากนี้ยังมีการทำลายแนวปะการังชายฝั่งจนเสียหายหนัก และเนื่องจากปะการังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำหลายชนิด เมื่อถูกทำลายลงโดยการวางสมอเรือและนักท่องเที่ยว แนวปะการังจึงเสียหายทั่วโลก แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำจึงลดน้อยลง ในประเทศไทยชายฝั่งทะเลจังหวัดนครศรีธรรมราชมีปัญหาวิกฤตต้องเร่งเพาะปะการังให้สัตว์น้ำกลับมาชุกชุมเช่นเดิม นอกจากปะการังแล้วสาหร่ายทะเลซึ่งมักพบตามชายฝั่งก็ลดน้อยลง จากการศึกษาสภาพแวดล้อมถูกทำลายจึงต้องมีการหาทางแก้ปัญหาด้วยการใช้สาหร่ายทะเลเทียม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างวงจรโซ่อาหารขึ้นมาใหม่ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศน์ทรัพยากรชายฝั่งให้สมบูรณ์เช่นเดิม (2536-2537)

4. การศึกษาและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสัตว์และการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์

การศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับสัตว์เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้มีจิตใจเป็นห่วงใยธรรมชาติและชีวิตสัตว์มาโดยตลอด ได้มีการศึกษาหาข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับสัตว์ทั้งที่สูญพันธุ์ไปแล้ว คิดว่าสูญพันธุ์ไปแล้ว และสัตว์ทั่ว ๆ ไปที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ได้แก่ ชาวการค้นพบสัตว์หลายชนิดที่คิดว่าสูญพันธุ์ไปแล้วในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศไทย เช่น ปลาบึก ค้างคาวคิตตี้ฮอกโนส (2536) การพบซากไดโนเสาร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระนามเป็นชื่อสายพันธุ์ไดโนเสาร์ที่พบ มีข่าวเกี่ยวกับการพบซากหอยอายุ 190 ล้านปี บนภูเขาในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู

สำหรับความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทั่ว ๆ ไป มักมีปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ไทยสม่ำเสมอ เช่น ชาวการพบนกนางแอ่นย้ายถิ่นที่มาอยู่บริเวณถนนสีลมเป็นประจำทุกปี หลงทางไปที่ประเทศอังกฤษระหว่างการอพยพย้ายถิ่นโดยยังไม่ทราบสาเหตุ ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์สัตว์แปลก ๆ จากหลายถิ่น เช่น กวางกินพืชแห่งทะเลทรายคาลาฮารี เนื่องจากัวร์แห่งอัฟริกาได้ นกกระสาคอดำ เต่าปูลู ม้าน้ำ แมลงทับ การศึกษาวิจัยทดลองวัฏจักรชีวิตแมลงทับ แมงกระพุนเหลี่ยม สัตว์อันตรายในท้องทะเล และการค้นพบสัตว์พันธุ์ใหม่ในเวียดนาม ชาวความรู้เกี่ยวกับสัตว์เช่น นกใช้แสงสว่างเป็นเครื่องมือนำร่องเหมือนเข็มทิศในการเดินทาง

การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าได้มีการดำเนินการโดยหลายฝ่าย เช่น การสร้างพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์น้ำที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้งบประมาณ 20 ล้านบาท การตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มอีก 2 แห่งที่ภาคใต้ และภาคอีสาน การเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจในการนำสัตว์มาเลี้ยง เช่น การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงในบริเวณวัด เป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ (2537)

4.5.6 ปัญหาเมืองปี พ.ศ. 2536

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เพราะในปัจจุบันแรงงานตามต่างจังหวัดมีการอพยพเข้ามาในเมืองหลวงมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องความแออัดของที่อยู่อาศัย และปัญหาใหญ่ที่ตามมา ซึ่งกรุงเทพฯ กำลังเผชิญหน้าอย่างหนักนั่นคือปัญหา “ขยะล้นเมือง”

ในปีนี้ จากการสำรวจของสถาบันสิ่งแวดล้อมของโลก กรุงเทพมหานครถูกจัดอันดับให้เป็นเมืองที่สกปรกเป็นอันดับหกของโลก จากการศึกษานักวิชาการ พบว่า ปัญหามลภาวะของกรุงเทพฯ นั้นนอกจากน้ำเสีย เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมกว่า 5,000 โรง ระบายน้ำเสียสู่อ่างน้ำลึกลงแล้ว อากาศเสียจากสภาพการจราจรที่แออัด และขยะมูลฝอยที่ล้นเมืองเหล่านี้ กำลังเป็นปัญหาวิกฤตที่คนกรุงเทพฯ กำลังเผชิญอยู่

ตัวการที่ทำให้กรุงเทพฯ สกปรก เนื่องจากการเพิ่มสูงของประชากรที่มากขึ้นเรื่อย ๆ จากประชาชน 5,000,000 คนเศษ และมีปริมาณขยะมูลฝอยในปี 2530 ประมาณ 1,720 ล้านตัน จนถึงปี 2534 ปริมาณขยะได้เพิ่มสูงขึ้นถึง 2,060 ล้านตัน จากจำนวนประชากร 5.7 ล้านคน ขณะที่ความสามารถสูงสุดในการทำลายขยะของโรงงานกำจัดขยะที่มีอยู่ทำลายได้เพียงวันละ 1,280 ตัน จากจำนวนทั้งหมดประมาณ 5,000 ตันวัน ซึ่งที่เหลือนี้เองต้องนำไปกองไว้กลางแจ้งเพื่อรอให้เกิดการสลายตัวตามธรรมชาติ จึงเป็นเหตุให้มีกองขยะล้นเมืองอย่างที่เห็นอยู่ทุกวันนี้

การแก้ไขปัญหาเหล่านี้สามารถทำได้จากการร่วมมือของทุกฝ่ายโดยเฉพาะประชาชน
เองที่ต้องช่วยกันเอาใจใส่ ดูแลรักษาความสะอาดกันมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีอีกหลายวิธีในการ
แก้ปัญหาอันได้แก่ การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การใช้แล้วนำกลับมาใช้อีก (Reuse) และการ
นำมาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก เป็นต้น

นอกจากนั้น กรุงเทพฯ ร่วมกับองค์การร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (ไจก้า) ยัง
วางแผนนโยบายการกำจัดขยะโดยการใส่รถไฟแล้วนำไปฝังกลบในพื้นที่ของกรมป่าไม้ บริเวณป่า
สงวนท่ากระ बाद ตำบลท่าเกษม จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นโครงการที่คาดว่าจะอีก 10 ปีข้างหน้าจะ
แล้วเสร็จ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างและขนถ่ายสูง อีกทั้ง
อยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน ซึ่งอาจถูกต่อต้านจากชาวบ้านในละแวกนั้นได้ จึงต้องมีการปรึกษาหารือ
กันอีกครั้งหนึ่ง

อีกวิธีการหนึ่งสำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาค่ากำจัดขยะ ซึ่งตัวการสำคัญคือ ขยะ
จำพวกพลาสติก ที่ยากต่อการทำลาย โดยจะกำหนดมาตรฐานสัญลักษณ์สำหรับพลาสติกที่จะ
นำกลับมาทำกระบวนการรีไซเคิลได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาค่ากำจัดขยะลงได้บ้าง โดยอยู่ในภายใต้
การดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรม วิธีดังกล่าวนี้สามารถใช้ได้ผลมาแล้วกับประเทศต่าง
ๆ ทั่วโลก

นอกจากปัญหาเรื่องขยะแล้ว ปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียยังเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่กำลัง
วิกฤตอยู่ในปัจจุบัน พื้นที่คลองต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมเคยใสสะอาด ชาวบ้านใช้อาบกินได้ แต่ใน
ปัจจุบันแม้แต่สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในคลองเหล่านั้น ก็มีอาจทนสภาพความเน่าเสียเหล่านั้นได้ จึง
ได้เกิดโครงการบูรณะคลองสายสำคัญของกรุงเทพฯ เช่น โครงการบูรณะคลองหลอด ซึ่งใน
ปัจจุบันมีความตื่นตัวและมีสภาพเน่าเสียส่งกลิ่นคุ้ง กรุงเทพฯ จึงจัดทำโครงการบำบัดน้ำ
เสียรัตนโกสินทร์ขึ้น และคลองหลอดก็เป็นหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ พื้นที่ที่ต้องเร่งบำบัดอย่างเร่ง
ด่วน โดยการใช้ระบบการบำบัดน้ำเสียแบบ Two - Stage Activated Sludge เพื่อบำบัดน้ำเสียใน
ปริมาณ 4 หมื่นลูกบาศก์เมตรต่อวัน และมีประสิทธิภาพในการกำจัดไนโตรเจนและฟอสฟอรัส
โดยใช้งบประมาณทั้งหมด 883 ล้านบาท

นอกจากนั้น ปัญหาด้านคุณภาพอากาศ อันเกิดจากการจราจรที่แออัด และการเพิ่มจำนวนของสิ่งก่อสร้างในเมืองอย่างรวดเร็ว หนาแน่น โดยมีได้คำนึงถึงระบบการหมุนเวียนที่ดีของอากาศ ทำให้ในเมืองเกิดความร้อนมากกว่าปกติ และยังเกิดปัญหาเรื่องเสียงเป็นพิษตามมาด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สามารถทำได้โดย

1. การวางแผนการดำเนินการก่อสร้างและการวางผังเมืองอย่างเหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ของชุมชน
3. การกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการใช้ที่ดิน ทั้งภาคกิจกรรมและความหนาแน่นให้เป็นไปตามผังเมือง
4. การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ
5. การกำหนดให้กิจกรรมแต่ละประเภทมีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ปัญหาการทรุดโทรมของตัวอาคาร และความขัดแย้งขององค์ประกอบอันได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างศิลปะพื้นบ้านและศิลปะต่างถิ่น เหล่านี้ก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาความไม่สวยงาม และเกิดความรกรุงรัง ทำให้ภูมิทัศน์ที่ดีของเมืองหลวงเสียหายลง และสูญเสียความสวยงามมีระเบียบไปได้ เช่น ป้ายโฆษณาที่วางกันเกลื่อนเมืองอย่างไม่เป็นที่เป็นต้น (2536)

ปัญหาการจราจรได้ทวีความรุนแรงขึ้น จนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องเร่งทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วนที่สุดของกรุงเทพฯ ในขณะนี้ เนื่องจากผลกระทบมากมายที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาสุขภาพจิตเสื่อมโทรมของคนเมืองหลวงที่ต้องเผชิญหน้ากับสภาวะวิกฤตของการจราจรทั้งเช้าและเย็น ปัญหาเศรษฐกิจ ความสิ้นเปลืองเวลาและทรัพยากรน้ำมันอย่างสูญเปล่า และเป็นอีกประเด็นปัญหาใหญ่ ที่ทำให้นักลงทุนชาวต่างชาติไม่ตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ส่วนหนึ่งมาจากความคับคั่งของรถและการไม่รักษากฎกติกาในการขับรถของคนกรุงเทพฯ และส่วนหนึ่งมาจากการวางระบบผังเมืองที่ไม่ถูกวิธีและการขาดการเอาใจใส่แก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ ของรัฐบาล

จากปัญหาดังกล่าวที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งวันที่ 10 ธันวาคม 2536 ผู้

บัญชาการตำรวจนครบาลได้แจ้งถึงโครงการในพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ ร่วมกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒนวรณิศจักรยานยนต์มาใช้แก้ไขปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ เป็นโครงการนำร่อง และยังได้พระราชทานแนวทางการปฏิบัติแก้ไขปัญหาการจราจรด้วย 5 ประการสรุปดังนี้

1. ส่งสนับสนุนให้ผู้ที่ใช้รถใช้ถนนเคารพกฎจราจรและมีวินัยในการใช้รถใช้ถนน
2. จัดรถจักรยานยนต์เคลื่อนที่ไปแก้ปัญหาในจุดที่ทำให้รถติด
3. ให้รถเคลื่อนไปตามความเหมาะสม ตามความเร็วคือควบคุมถนน หน่วยจักรยานยนต์ต้องควบคุมถนนในสายที่รับผิดชอบ
4. ถนนที่เป็นคอขวดให้ใช้หน่วยจักรยานยนต์เข้าไปช่วยเคลียร์ เร่งการไหลให้สะดวกยิ่งขึ้น
5. ขอความร่วมมือจากประชาชนให้ชะลุมือชะลวยกัน ช่วยกันแก้ปัญหาจราจรติด โดยกำหนดจุดในการปฏิบัติตามโครงการนี้ จะเริ่มที่ถนนสายสำคัญ คือ ถนนพหลโยธิน และถนนวิภาวดีรังสิต โดยจะเริ่มปฏิบัติการจริงในวันที่ 6 กันยายน 2536 ซึ่งจะใช้รถจักรยานยนต์ทั้งหมด 150 คัน ซึ่งต่อมาได้มีการขยายไปยังโครงการต่าง ๆ ที่ถนนรามคำแหง และถนนตากสิน

นอกจากนั้น ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานรถจักรยานยนต์เพิ่มอีก 100 คัน รวมรถที่นำมาใช้ในโครงการ 250 คัน ซึ่งสามารถลดปัญหาการจราจรให้เกิดความคล่องตัวขึ้นได้มากพอสมควร

นอกจากการแก้ปัญหาด้วยรถจักรยานยนต์แล้ว โครงการในพระราชดำริต่อมาคือการเร่งขยายผิวจราจรในท้องถนนกรุงเทพฯ ด้วย รวมไปถึงการขยายในส่วนที่มีลักษณะเป็นคอขวด เช่น การขยายสะพานผ่านฟ้าจากเดิมเป็นอีกด้านละสองเลน และจุดต่าง ๆ อีกหลายที่เช่น สะพานหัวช้าง เขตปทุมวัน ก็อยู่ในโครงการซึ่งจะเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรอีกเช่นกัน โดยโครงการต่าง ๆ ในพระราชดำรินี้ได้กระทำสืบต่อมาจากปี 2536 จนถึงในปี 2537 ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาการจราจรในจุดที่คับคั่งได้มาก และโครงการดังกล่าวก็จะยังคงดำเนินการต่อไปตามจุดต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพฯ

อีกแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาการจราจรที่เป็นอัมพาตของกรุงเทพฯ นั้นคือ

โครงการรถไฟฟ้ามหานคร โครงการรถไฟฟ้าธนายง และโครงการทางรถไฟและถนนยกระดับของ บริษัทโฮฟเวลล์ ซึ่งในแต่ละโครงการนั้นต้องใช้งบประมาณในวงเงินตั้งแต่ขั้นต่ำสุดคือ 444,000 ล้านบาท จนถึงขั้นสูงสุดคือ 560,000 ล้านบาท ซึ่งโครงการดังกล่าวต่อมาได้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์มากมาย โดยเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีสมาคมและกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ลุกขึ้นมาคัดค้านโครงการต่าง ๆ กันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมลภาวะทางเสียงที่จะเกิดขึ้น การสูญเสียทัศนียภาพของกรุงเทพฯ เพราะวางรถไฟทุก 700 เมตร ต้องมีการสร้างเสานับรวมดูแล้วมีมากกว่า 100 ต้น และรถไฟลอยฟ้า นั้นจะมีระดับเสียงประมาณ 74 เดซิเบล โดยมาตรฐานเสียงกำหนดไว้ 70 เดซิเบล ในขณะที่ในกรุงเทพฯ ในขณะนี้เสียงดังเฉลี่ย 75 - 80 เดซิเบล ซึ่งโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทางเสียงได้ นับว่าเป็นปัญหาที่ทางรัฐบาลต้องหารือกันอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดผลกระทบดังกล่าวให้น้อยที่สุด และนอกจากนั้นปัญหาทางงบประมาณที่มีการคาดการณ์ว่าต้องบานปลายออกไปหลายร้อยล้านแน่นอน นับเป็นปัญหาที่ทางรัฐบาลต้องพิจารณากันอย่างเร่งด่วนถึงผลได้และผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

จากการพิจารณาในประเด็นที่ว่า จะสร้างรถไฟฟ้าเหนือดินหรือใต้ดิน พบว่าการก่อสร้างเหนือดินจะทุนค่าใช้จ่ายได้มากกว่า มีความรวดเร็วกว่า และสามารถแก้ปัญหาการจราจรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ดังนั้นตามมติรัฐบาลเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2537 จึงได้มีมติให้สร้างรถไฟฟ้าลอยฟ้าแทน ภายใต้การดำเนินการของกลุ่มธนายง

นอกจากปัญหาการจราจรที่กำลังเร่งแก้ไขกันอย่างเร่งด่วนนั้น อีกประเด็นปัญหาที่สำคัญคือปัญหาการศึกษาและสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสมของเด็กจำนวนมากในกรุงเทพฯ ที่มีสภาพการดำเนินชีวิตแบบเลื่อนลอยตามยถากรรม จากการศึกษาพบว่า มีเด็กจำนวนมากที่ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่กลับต้องมาหาเลี้ยงชีพด้วยการขายพวงมาลัย ขายหนังสือพิมพ์ตามสี่แยกต่าง ๆ รับจ้างเข็ดรถ หรือแม้แต่หาเลี้ยงชีพด้วยการหาเศษขยะตามแหล่งขยะต่าง ๆ ไปขาย เพื่อนำเงินมาเลี้ยงครอบครัว ยิ่งซ้ำร้ายไปกว่านั้น บางคนต้องไปเป็นขอทานหรือเป็นโสเภณีตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ซึ่งกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องเร่งทำการแก้ไขโดยด่วน และการสนับสนุนร่วมมือจากหลายฝ่าย เพราะถ้าพึ่งรัฐบาลเองคงมีเงินช่วยเหลือในขณะนี้ได้ไม่เพียงพอ และถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีมูลนิธิต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายองค์กรแต่ก็ยังไม่พอเพียงต่อการแก้ไขปัญหาอยู่ดี ปัญหาการศึกษาของเด็ก และปัญหาโสเภณีเด็ก จึงได้กลายเป็นปัญหาระดับชาติอีกปัญหาหนึ่งในปัจจุบัน

และอีกปัญหาหนึ่งสำหรับชาวกรุงเทพฯ ที่นับว่าเป็นปัญหาเรื้อรังและยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายฝ่ายจะพยายามเร่งทำการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแล้วก็ตาม นั่นคือ ปัญหามลภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดจากสาเหตุความมั่งงายของคนนั่นเอง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ กล่าวว่า ปัญหาหลักในกรุงเทพฯ ซึ่งเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพฯ มีอยู่ 4 ปัญหาหลักคือ อากาศเสีย น้ำเสีย ปัญหามลพิษ และชุมชนแออัด โดยปัญหาเรื้อรังดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความถดถอยของสภาพจิตใจของคนในปัจจุบัน เช่น ความมั่งงายของโรงงานซึ่งปล่อยน้ำเสีย ลงมา ความมั่งงายของคนซึ่งทิ้งขยะไม่เลือกที่ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น ทุกคนได้รับเท่ากันหมดไม่ว่าคนรวยหรือจน และอีกปัญหาหนึ่งที่กรุงเทพฯ กำลังหนักใจอยู่ในตอนนี้คือปัญหาการขาดแคลนน้ำ และปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน ซึ่งกำลังเร่งทำการแก้ไขและนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาทำการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วมซึ่ง เพราะจะส่งผลถึงปัญหาการจราจรให้ยิ่งเป็นอัมพาตหนักขึ้นอีกด้วย

นอกจากนั้น กรุงเทพฯ ยังเร่งสร้างสวนสาธารณะและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมตามที่ตั้ง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อคนกรุงเทพฯ จะได้มีปอดเมืองไว้ช่วยให้อากาศและสภาพจิตใจของคนดีขึ้น เช่น โครงการทางเดินเรียบเจ้าพระยาในเขตคลองสาน เพื่อสร้างทัศนียภาพและสวนสาธารณะให้กับประชาชนริมเจ้าพระยา

ส่วนการแก้ไขปัญหามลพิษทางกรุงเทพฯ ได้นำแนวทางใหม่มากำจัดขยะ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ นั่นคือ การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง โดยมีถังขยะแยกประเภทไว้ทิ้งขยะเปียกและแห้งตามจุดต่าง ๆ แต่จะได้พอมากขึ้นถ้าประชาชนให้ความร่วมมือทิ้งขยะกันถูกประเภทของถังมากกว่านี้

นอกจากนี้ยังทดลองการใช้จุลินทรีย์ในการลดมลภาวะในขยะมูลฝอยมาทดลองใช้ โดยเริ่มที่โรงงานอ่อนนุชเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2537 ปรากฏว่าสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้ประมาณ 40% และลดกลิ่นได้ประมาณ 90% ซึ่งนับว่าได้ผลมากและได้นำมาใช้กับโรงงานกำจัดขยะตามที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ แล้ว นอกจากนี้รัฐยังได้กำหนดงบประมาณกลางจำนวน 2 พันล้านบาท เพื่อสร้างโรงงานขยะเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งโรงงานนี้จะสามารถเผา

ขยะได้วันละ 2250 ตัน ผลิตรกระแสไฟฟ้าวันละ 40-60 เมกะวัตต์ ซึ่งนับว่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ในการแก้ปัญหาหมอกควันพิษในกรุงเทพฯ ได้ (2537)

4.5.7 ปัญหาเกี่ยวกับพลังงาน

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม สมาชิกแทนราษฎร ซึ่งมีนายชินวรณ์ มฤคพิทักษ์ เป็น ประธานกรรมการ ได้ทำรายงานจากการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ซึ่งมีข้อดี ของการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เพียงข้อเดียวคือ เป็นการผลิตไฟฟ้าที่ไม่มีการปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์มาสู่บรรยากาศ และมีข้อเสียของการสร้างโรงไฟฟ้าถึง 13 ข้อ อาทิเช่น มี ต้นทุนการผลิตต่อกิโลวัตต์ชั่วโมงสูงกว่าการใช้ถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ กรณีเกิดอุบัติเหตุมีการ รั่วไหลของกัมมันตภาพรังสี จะทำให้เกิดความผิดปกติทางพันธุกรรมของพืชและสัตว์ รวมทั้ง มนุษย์ซึ่งแพทย์ปัจจุบันยังไม่สามารถรักษาอาการผิดปกติให้หายเป็นปกติดังเดิมได้ ยังไม่มีวิธีการ กำจัดกากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ที่เหมาะสม โรงไฟฟ้านิวเคลียร์จะเป็นเป้าหมายของการก่อวินาศ กรรม

ทางด้านโรงไฟฟ้าแม่เมาะนั้น นายวีรวุฒิ ชลายน ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าแม่เมาะคน ใหม่ได้กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาการปล่อยสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ โดยการหยุดซ่อม เครื่องในฤดูหนาวเพื่อเป็นการลดการผลิตไปในตัว และจะติดตั้งจุดตรวจความเร็วของลมและ สภาพภูมิอากาศ และปริมาณของสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมาจากปล่องด้วย สำหรับการควบคุมคุณภาพอากาศที่แม่เมาะในช่วงฤดูหนาว ทางโรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ดำเนินการมาตรการ ป้องกันและแก้ไขโดยนำถ่านหินลิกไนต์คุณภาพดี คือมีปริมาณซัลเฟอร์ไดออกไซด์ต่ำ (1.7%) มา ใช้ร่วมกับน้ำมันดีเซลพ่นเร็วแทนถ่านหินลิกไนต์ธรรมดา ทำให้ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ลดลง น้อยลงกว่าปีที่ผ่านมา 35-40 %

แต่สำหรับโรงไฟฟ้าบางปะกง ชาวบ้านในเขตโรงไฟฟ้าในรัศมี 5 กิโลเมตร รอบโรงไฟ ฟ้าได้รับความเดือดร้อนจากการปล่อยควัน ซึ่งเป็นฝุ่นผงเหล็กสีดำทั่วบริเวณตำบลท่าข้าม และ อ.บางปะกง ซึ่งฝุ่นควันได้สร้างความสกปรกให้กับชาวบ้านทุกหลังคาเรือน และบางคนก็มีอาการ ตามผิวหนัง ซึ่งชาวบ้านก็หวาดกลัวว่าจะหนีกับกรณีของแม่เมาะ

สำหรับเรื่องพลังงานนั้น สำนักนโยบายพลังงานแห่งชาติ เห็นว่าในภาวะความต้องการพลังงานเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมนั้น การใช้ "คลื่นโคส" เทคโนโลยีที่ทำให้ถ่านหินสะอาดเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด เนื่องจากถ่านหินเป็นพลังงานที่พร้อมแล้วและราคาก็พอประมาณและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ แทบจะไม่มีเถ้าถ่าน ฝุ่นละอองหรือสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (2536)

ในการแก้ปัญหาไฟฟ้าตกหรือดับ ทางการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่งต่างทุ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อแก้ปัญหานี้โดยทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ใช้งบประมาณ 29,000 ล้านบาท เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตสำรองเป็นร้อยละ 25 ซึ่งจะทำให้ระบบผลิตมีกำลังไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอีก 10% แต่จะมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น 6 สตางค์ ทางการไฟฟ้านครหลวง ใช้งบประมาณ 11,900 ล้านบาท และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ใช้งบประมาณ 18,000 ล้านบาท เพื่อปรับปรุงระบบติดตั้งการจ่ายไฟต่าง ๆ คาดว่าภายในปี 2539-2540 จะสามารถมีระบบไฟฟ้าใช้และแก้ปัญหาไฟฟ้าตกหรือดับได้ทั่วประเทศเกือบ 100%

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ให้เอกชนลงทุนในโครงการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตอิสระรายใหญ่ (ไอทีพี) เพื่อเป็นการรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต และได้มีแผนการที่จะรับซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีน คือ ดาวหม่า จีน สำหรับประเทศมาเลเซีย อาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนไฟฟ้าในช่วงพีค (ความต้องการใช้สูงสุด) ของแต่ละประเทศ

นอกจากนั้นคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ยังได้อนุมัติโครงการของเอกชนในกิจการผลิตกระแสไฟฟ้าและไอน้ำจำนวน 5 โครงการ ซึ่งมีกำลังการผลิตรวมกันทั้งหมด 172.5 เมกะวัตต์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ที่ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนผลิตไฟฟ้าด้วยระบบการผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้าร่วมกัน (Cogeneration)

ทางด้าน ดร.พิจิตต์ รัตตกุล กรรมการผู้อำนวยการมูลนิธิป้องกันควันพิษและสิ่งแวดล้อมเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ที่จะกำจัด ฆะโดยการเผาและผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งโรงไฟฟ้า 1 โรง จะสามารถกำจัดฆะได้วันละ 2,250 ตัน ตลอด 24 ชั่วโมง ผลิตกระแสไฟฟ้าวันละ 60 เมกะวัตต์ และควบคุมคุณภาพอากาศด้วยระบบฟอกอากาศ 2 ระบบ คือ Electrostatic Precipitator

และระยะ Acrabber ที่ไม่ก่อมลพิษในอากาศ ซึ่งการกำจัดวิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันแพร่หลายในต่างประเทศ เพราะการฝังขยะด้วยวิธีฝังกลบ หรือเทกองกลางแจ้ง จะก่อปัญหาหมอกพิษ เกิดปัญหาหน้าขยะและปัญหาสารพิษที่ปะปนอยู่ในขยะด้วย

สำหรับเรื่องโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ทางรัฐบาลได้มีมติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เตรียมแผนวิจัยความปลอดภัยและจัดตั้งหน่วยงานเพื่อควบคุมดูแล หากจะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในอนาคต ด้านสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ก็ประกาศว่าจะเปิดโรงงานผลิตยูเรเนียมจากแร่โมนาไซต์ เพื่อผลิตยูเรเนียมกึ่งสำเร็จรูป ผลผลิตที่ได้จะนำไปเผาให้เป็นสารประกอบออกไซด์ แล้วนำไปผลิตเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ชนิดเม็ด เรื่องสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์นั้น จังหวัดกระบี่ก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่ถูกคาดหมาย เป็นสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ซึ่งประชาชนในจังหวัดกระบี่แสดงความไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ เพราะจังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดท่องเที่ยว มีความสวยงามทางธรรมชาติ จึงไม่สมควรที่จะสร้างโรงไฟฟ้า (2537)

4.5.8 ปัญหาเกี่ยวกับสารพิษ อุตสาหกรรม และกากอุตสาหกรรม

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

ปัญหาเรื่องของเสียและการปล่อยของเสียจากกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมสู่สิ่งแวดล้อมยังคงเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ใช้ควบคุมยังมีความหละหลวม ทำให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตาม อาทิเช่นมีการเปิดเครื่องบำบัดน้ำเสียเฉพาะเวลากลางวันหรือเฉพาะเวลาที่เจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบ ส่วนที่เหลือก็ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม แม่น้ำลำคลองสาธารณะ โดยเฉพาะน้ำเสียเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

สืบเนื่องจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่บริเวณริมลำน้ำพอง ได้ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำน้ำในปี 2535 กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงได้เข้าไปทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบ โดยในปี 2536 ได้สั่งปิดโรงงานผลิตเยื่อกระดาษพินิกซ์ พัลน์แอนด์เพเปอรั จำกัด เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมทำการตรวจสอบว่าโรงงานได้ปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำพองในช่วงฝนตกหนักหรือไม่ นอกจากนั้นกรมโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ คลองสาธารณะ ถ้าโรงงานใดฝ่าฝืนกฎจะถูกสั่งปิดโรงงานทันที และทางกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมเจ้าท่า และกรมควบคุมมลพิษก็จะทำงานภายใต้มาตรฐานเดียวกันอีกด้วย

กระทรวงอุตสาหกรรมยังได้สั่งปิดโรงงานเหล็กสยามสตีลไพน์ ซึ่งเป็นโรงงานที่ได้ตรวจ
สอบพบว่าได้ปล่อยมลพิษ และเคยมีการร้องเรียนตั้งแต่ปี 2532 โดยพบว่าโรงงานได้ปล่อยน้ำทิ้ง
จากโรงงานสู่ภายนอกทำให้ดินบริเวณภายนอกโรงงานมีสีแดง เพราะการไหลล้นของกรด มุ่งลวด
และเหล็กบริเวณโรงงานทำปฏิกิริยากับกรดอย่างรุนแรงจนเกินจะแก้ไขได้

สำหรับเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายในนิคมอุตสาหกรรมนั้น ทางกรมอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้ว่าจ้างสถาบันวิจัย จุฬาฯ ศึกษาปัญหาและรวบรวมรายละเอียดใน
ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในนิคม 7 แห่งคือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ลาด
กระบัง บางพลี บางปู แหลมฉบัง มาบตาพุด และลำพูน ซึ่งก่อนหน้านี้ทาง กนอ. ก็ได้ว่าจ้าง
บริษัท เมอร์คิวคเกอร์และบริษัท เทม ออเดอร์ อินเตอร์เนชันแนล เซอร์วิส ควอลิมิเทด ว่าจ้างผู้
เชี่ยวชาญมาดูแลระบบสาธารณูปโภค 4 ระบบในนิคมอุตสาหกรรม คือระบบน้ำประปา ระบบ
บำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะและกากอุตสาหกรรม และระบบระบายน้ำป้องกันปัญหาน้ำท่วม

ทางด้านจังหวัดภูเก็ตที่จะมีการถมทะเลนั้น รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ EIA
ของโครงการไม่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) เนื่องจากยังมี
ข้อบกพร่องโดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบต่อป่าชายเลนบริเวณเกาะมี และขาดความละเอียดใน
การศึกษาด้านผลกระทบระบบนิเวศน์ชายฝั่ง

หลังจากที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในพิธีสารมอนทรีออล ซึ่งเป็นมาตรการควบคุม
การผลิต การใช้และการค้าสารเคมีที่ทำลายชั้นโอโซน ทำให้ประเทศไทยต้องจัดทำแผนงานการ
เลิกใช้สารซีเอฟซี ภายใน 6 ปี คือตั้งแต่ ปี 2536 - 2541 ทำให้ภาคอุตสาหกรรมที่ใช้สารเคมีที่
ทำลายโอโซน ต้องปรับตัวหันมาใช้สารเคมีชนิดอื่นแทน โดยทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้
สนับสนุนให้ใช้สารแฮลอน 1211 แทนซีเอฟซี ในเครื่องป้องกันอัคคีภัย เนื่องจากสามารถนำกลับ
มาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ (2536)

ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะออกกฎกระทรวงอุตสาหกรรมให้โรงงานอุตสาหกรรม
ขนาดใหญ่บางประเภทติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบตรวจสอบสภาพแวดล้อมทั้งทางอากาศและ
น้ำ โดยส่งสายตรงมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรมในลักษณะออนไลน์ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อ
สามารถเรียกดูข้อมูลได้ทันทีเมื่อ เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางโรงงานจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ขอค่าใช้จ่ายเอง คาดว่ากฎกระทรวงนี้จะประกาศได้ในราวต้นปี 2538

ทางด้านจังหวัดระยองได้ให้อุตสาหกรรมจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการควบคุมดูแลด้าน สภาวะและสิ่งแวดล้อม โดยทางอุตสาหกรรมจังหวัดระยองได้ดำเนินการให้มีการกำหนดแนวพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการประกอบอุตสาหกรรม ในลักษณะนิคมอุตสาหกรรม เพื่อขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและอ้อม ส่วนโรงงานที่ตั้งอยู่ริมน้ำจะควบคุมด้านการปล่อยน้ำเสีย โดยเน้นให้มีการผ่านระบบบำบัดที่ได้มาตรฐานและหากมีกระแสการต่อต้านการตั้งโรงงานจากประชาชนจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สำหรับเรื่องการทำจัดขยะนั้น มูลนิธิป้องกันควันพิษและสิ่งแวดล้อมได้เรียกร้องให้กรุงเทพมหานครระมัดระวังการเก็บขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยไม่ให้ปนกับขยะบ้าน และให้มีการทำลายที่ถูกต้อง เนื่องจากขยะจากอุตสาหกรรมเป็นขยะที่มีพิษ หากไม่มีการกำจัดที่ถูกต้อง สารพิษมีโอกาสสลายเจือปนไปกับน้ำขยะ ไหลซึมสู่น้ำ และจะหวนกลับมาสู่มนุษย์ในที่สุด ซึ่งจากการเก็บตัวอย่างน้ำจากชุมชนใกล้กองขยะพบว่าน้ำมีสารพิษโลหะหนักเกินกว่ามาตรฐาน กำหนด 6-7 เท่าตัว

จากเหตุการณ์ที่มีคนงาน 12 รายของนิคมอุตสาหกรรมลำพูนเสียชีวิตนั้น ทางการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ออกมาแถลงว่า สาเหตุการตายของคนงานไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำงานในนิคม แต่ตายเนื่องจากโรคเอดส์ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้ว นิคมอุตสาหกรรมลำพูนได้ก่อบริษัทต่อสู้สิ่งแวดล้อมไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษในแม่น้ำกวังและในอากาศ ปัญหาการนำขยะสารพิษออกมาทิ้งใกล้กับแหล่งชุมชน ปัญหาการไม่เอาใจใส่ชีวิตและสุขภาพคนงาน ปัญหาเหล่านี้ทำให้ประชาชนไม่เชื่อในสิ่งที่ กนอ. แถลง แต่จากการที่มีนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน ทำให้รายได้ของชาวบ้านสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประเทศ คือชาวลำพูนมีรายได้ 60,000 บาทต่อปี แต่รายได้เฉลี่ยของประเทศคือ 12,000 บาทต่อปี แต่ทว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ทำให้การขยายตัวของนิคมเป็นไปด้วยดี จึงทำให้นิคมอุตสาหกรรมเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถขยายงานอุตสาหกรรมต่อไปได้ ซึ่งอันที่จริงนั้นทางนิคมอุตสาหกรรมควรจะแก้ปัญหที่เกิดขึ้นมากกว่าการประชาสัมพันธ์

องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ (อป.) จะจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษโดยดึงเอกชนเข้าร่วมลงทุน โดยจะใช้ต้นยูคาลิปตัสเป็นวัตถุดิบของโรงงาน ซึ่งโครงการนี้หลายฝ่ายก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ทางผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งโรงงาน ให้การสนับสนุนเพราะเป็นการทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ทางด้านองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชนทั่วไปกังวลเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม กลัวว่าทางโรงงานจะปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำมูลเหมือนกรณีโรงงานพินิกซ์ พัลป์ ที่จังหวัดขอนแก่น

สำหรับกรณีการถมทะเลที่จังหวัดภูเก็ต ชาวภูเก็ตก็แสดงความไม่เห็นด้วยต่อโครงการนี้ เพราะการถมทะเลจะเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเล และผลประโยชน์ก็ตกอยู่กับบรรดาเจ้าของที่ดินและผู้บุกรุกที่ดินชายฝั่งอ่าวภูเก็ตเท่านั้น ทางด้านคณะกรรมการสิทธิการสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎรก็ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติถมที่ชายตลิ่งและที่ได้น้ำทะเลของกระทรวงมหาดไทย เพราะเห็นว่าไม่มีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม และเท่ากับเป็นการสนับสนุนการถมทะเลให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นการสร้างความชอบธรรมต่อผู้อนุญาตทำการถม

4.5.9 ปัญหาด้านสาธารณสุข

1. การรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่

ในเรื่องของการสูบบุหรี่ ปีนี้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ขึ้นภาษีบุหรี่ ทั้งที่ผลิตภายในประเทศ และที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ อีกในอัตราร้อยละ 5 จึงทำให้อัตราภาษีบุหรี่ขึ้นสูงร้อยละ 60 ทั้งนี้เพื่อเป็นการต่อต้านการสูบบุหรี่ ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขได้รายงานว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1.3 ล้านคน โดยที่มากกว่า 5 แสนคนอยู่ในกลุ่มวัยรุ่น

มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้ไม่สูบบุหรี่จะได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะแต่อย่างไรก็ตามผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ก็ยังนิ่งเฉยไม่ปฏิบัติตาม. (2536)

เกี่ยวกับปัญหาการสูบบุหรี่ แม้ว่าจะมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 โดยมีการประกาศห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ แต่ผู้สูบบุหรี่ก็ยังคงไม่ปฏิบัติตาม (2537)

2. การรณรงค์เลิกใช้ไฟม

อย่างไรก็ตามก็ได้มีการรณรงค์ให้ใช้ภาตพลาสติกบรรจุอาหารแทนไฟม โดย
ทั้งนี้เพื่อเป็นการร่วมรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการเผาไฟมก็ให้เกิดมลพิษทางอากาศ
นอกจากนี้ยังเป็นการลดปริมาณขยะ เพราะสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (2536)

3. โรคที่เกิดจากมลภาวะและแนวทางแก้ปัญหา

ส่วนเรื่องของมลพิษในอากาศ มีการพบว่าการเผาไหม้เชื้อเพลิงเป็นสาเหตุสำคัญ
ให้เกิดโรคร้ายแรงเกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้คุณภาพภูมิโลกสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม มลพิษดัง
กล่าวก็ยากที่จะหยุดยั้ง เนื่องจากความต้องการเชื้อเพลิงทั่วโลกสูงขึ้น

แสงแดดมีอันตรายต่อผิวหนังของมนุษย์ เนื่องจากรังสีอัลต้าไวโอเล็ตในแสงแดด
นั้น มีผลต่อขบวนการทางชีววิทยาของผิวหนัง ผลในระยะสั้นก่อให้เกิดอาการแดง และการไหม้
ของผิวหนัง ผิวหนังมีสีคล้ำขึ้น ผิวหนา ส่วนผลในระยะยาวก่อให้เกิดริ้วรอยและมะเร็งผิวหนัง
(2536)

รายงานยอดผู้ป่วยทั่วประเทศในปี 2536 พบว่า โรคระบบทางเดินหายใจอักเสบเป็น
โรคที่ประชาชนเป็นกันมากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คือเป็นจำนวนถึง 16 ล้านกว่าราย เสียชีวิต 8 พัน
กว่าราย ทั้งนี้สาเหตุมาจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหามลพิษทาง
อากาศ โรคสมองเสื่อมเป็นโรคที่เกิดจากพิษของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมที่สะสมในร่างกาย โรค
นี้เกิดขึ้นกับผู้ที่ได้รับสารพิษนี้เข้าไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อู่ซ่อม
รถ หรือผู้ที่อยู่ในบริเวณที่มีการจราจรแออัด

นอกจากนี้ยังมีการพบสารพิษในขยะบริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมลำพูน โดยพบโลหะ
หนักมีพิษเจือปนในกองขยะซึ่งมีปริมาณเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง น้ำผิวดิน ทั้งนี้จึงได้มีการ
เสนอให้รื้อระบบกำจัดกากอุตสาหกรรมของนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศ มีการกำหนดให้การ
นิคมอุตสาหกรรมจัดทำแผนงานแก้ไขปัญหทั้งระบบ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้
ตระหนักถึงคุณภาพของแม่น้ำเจ้าพระยาในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่เน่าเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขต
กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดสร้างระบบกำจัดน้ำเสียในโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
จำนวน 45 แห่ง ใน 9 จังหวัด (2537)

4. โรคเอดส์

เกี่ยวกับสถานการณ์โรคเอดส์ พบว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นในปัจจุบันทวีเอเชียกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มว่าโรคเอดส์เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในหลายประเทศ โดยในประเทศไทย มีผู้ติดเชื้อเอดส์ราว 5 แสนคน ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์แล้วถึง 1,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 47,500 ล้านบาท และคาดว่าภายในปี 2543 ประเทศไทยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการแพทย์อันเป็นผลเนื่องจากโรคเอดส์ คิดเป็นมูลค่าถึง 9 00 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 225,000 ล้านบาท (2536)

ด้านปัญหาโรคเอดส์ ในปีนี้โครงการโรคเอดส์ สภากาชาดไทย ได้ทำการทดสอบวัคซีนโรคเอดส์ในอาสาสมัครคนไทย จำนวน 30 ราย โดยใช้วัคซีนของบริษัท United Biomedical Inc. หรือ UBI ซึ่งถือว่าเป็นการทดสอบวัคซีนในระยะที่ 2 ส่วนการทดสอบในระยะที่ 3 ซึ่งจะทำให้การทดสอบกับคนหลายพันคน ยังจะไม่มีผลการทดสอบเนื่องจากที่ประชุมสถาบันโรคภูมิแพ้และโรคติดต่อ และสถาบันวิจัยสุขภาพไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่มั่นใจว่าการทดลองจะได้ผลหรือไม่

การเพิ่มจำนวนของผู้ติดเชื้อเอดส์ สูงขึ้นเดือนละประมาณ 1,000 คน หรือไม่ต่ำกว่า 30 คนต่อวัน โรคที่จำนวนผู้ป่วยเอดส์ร้อยละ 77 มีอายุระหว่าง 20 - 39 ปี ซึ่งส่งผลให้หลายครอบครัวประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ หากคนไทยยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องค่านิยมทางเพศ และยาเสพติดแล้ว คาดว่าจะมีคนไทยติดเชื้อเอดส์ถึง 1,380,000 คน ในปลายปี 2543

มีการผลิตถุงยางอนามัยสำหรับสตรีออกจำหน่าย แต่ก็ยังไม่ได้รับความนิยมเนื่องจากมีขนาดใหญ่ และส่วนใหญ่ยังคิดว่าน่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ชายที่จะต้องใช้ถุงยางอนามัย แต่อย่างไรก็ตามก็ถือได้ว่าเป็นทางเลือกใหม่ในการป้องกันโรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์ (2537)

4.5.10 ปัญหาวัฒนธรรม

สรุปประเด็นข่าวที่สำคัญ

ได้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ และเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่าง ชาวจังหวัดลพบุรี กับ กรมศิลปากร ในกรณีที่ กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะพระปรางค์สามยอดที่เกิดการทรุดโทรมตามอายุที่เก่าแก่ โดยเกิดการทรุดตัวลงของพระปรางค์ทางด้านทิศเหนือ ซึ่งทางกรมศิลปากรได้ทำการรื้อขึ้นส่วนบริเวณยอดของพระปรางค์ซึ่งประกอบด้วยศิลาแลงทั้งหมด 19 ชั้นลงมา เป็นสาเหตุให้ชาวจังหวัดลพบุรีเกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่พอใจ ที่เห็นยอดของพระปรางค์ดังกล่าวถูกรื้อทำลายลง เนื่องจากชาวลพบุรีเกรงว่าการบูรณะใหม่นั้นอาจจะไม่เหมือนของเดิม และเนื่องจากการบูรณะพระปรางค์สามยอดในครั้งนี้ ทางกรมศิลปากรมิได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบก่อนล่วงหน้า จึงทำให้เกิดกระแสการต่อต้านดังกล่าว ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว ทางกรมศิลปากรจำเป็นต้องชลอโครงการไว้ก่อน และมีการทบทวนปัญหา รวมทั้งแนวทางปฏิบัติกันใหม่

นอกจากนี้ ก็ยังมีปัญหาในเรื่องภาษาท้องถิ่นที่กำลังจะค่อย ๆ หายไป และใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯ แทน เนื่องจากว่าวิธีการสอนภาษาไทยมุ่งเน้นให้นักเรียนออกเสียงชัดเจนทุกคำ ครูและอาจารย์ต้องการให้บรรลุผลตามเป้าหมายจึงเข้มงวดกับเด็ก จนกระทั่งพูดภาษาไทยกรุงเทพฯ กับเด็กตลอดเวลา และที่คนที่ว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นภาษาของผู้มีอารยธรรมสูง มีอำนาจ ส่วนภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาต่ำต้อย ต้อยอำนาจ และมีฐานะยากจน ชาดแคลนโภชนทรัพย์ จึงเห็นว่า ภาษาท้องถิ่นสู้ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่ได้ ฉะนั้นจึงควรเรียนรู้และพูดภาษาไทยกรุงเทพฯ ให้ได้ดีกว่าภาษาท้องถิ่น หากให้เด็กได้เรียนรู้สองภาษา จะกลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้สมองทำงานสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น นอกจากนี้แล้วภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์หนึ่งอีกด้วย (2536)

ในปีพุทธศักราช 2537 นี้ รัฐบาลชุด “ชวน หลีกภัย” กำหนดให้เป็นปีแห่งการรณรงค์วัฒนธรรมไทย สื่อมวลชนทุกแขนงได้รับการร้องขอให้เป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการรณรงค์ครั้งนี้ ด้วยเพราะสื่อมวลชน สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและประชาชนได้ดีเข้าถึงประชาชนได้สะดวก และกว้างขวางโดยเฉพาะสื่อมวลชนวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ขาดไม่ได้ ซึ่งทางกรมประชาสัมพันธ์ก็มีบทบาทอย่างสูงในการตอบ

สนองนโยบายดังกล่าว เนื่องจากความร่วมมือทั้งของสื่อทั้งโทรทัศน์และวิทยุ เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้กับประชาชน ไม่เพียงในประเทศ ยังรวมถึงต่างประเทศด้วย ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานอื่นหันมาสนใจ

ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้ทำต่อเนื่อง คือเรื่องรณรงค์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ทั้งการพูด อ่าน และเขียน ปัจจุบันเยาวชนไทยให้ความสำคัญในส่วนนี้น้อยมาก ใช้คำสแลง ไม่สุภาพ และใช้คำย่อมากเกินไปจนผิดความหมาย นอกจากภาษาแล้วยังให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการอบรมอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นผู้ที่ช่วยสอดส่องดูว่า ในหมู่บ้านมีการละเล่นประเภทใดบ้างที่แตกต่างจากที่อื่น และเป็นศิลปะประจำท้องถิ่น เพื่อที่ทางกรมประชาสัมพันธ์จะได้ศึกษาหาข้อมูลและนำเผยแพร่กับประชาชนต่อไป สำหรับต่างประเทศได้มีการขอความร่วมมือ จากสถานีโทรทัศน์ประเทศต่าง ๆ โดยส่งเทปเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ที่มีการติดต่อเรียบร้อยแล้วไปเผยแพร่โดยผ่านทางสถานทูตไทยในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้คนไทยในต่างแดนได้ดูและเรียนรู้วัฒนธรรมไทยไปได้พร้อม ๆ กัน และยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ปัญหาทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรมการไหว้ ขณะที่คนไทยมักจะไม่ค่อยนิยมไหว้กัน เมื่อพบปะก็ทักทายกันธรรมดาเพียงยิ้มให้แล้วกล่าวสวัสดิ์เฉย ๆ ซึ่งทางผู้ทรงศรัทธาความรู้สึกวิตกว่าการไหว้จะหายไปจากประเพณี ส่วนคนเมืองและองค์กรของรัฐได้นำการไหว้ไปใช้ในอีกรัตนูประสงค์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับรากฐานความเป็นมาแบบดั้งเดิม การไหว้จึงลดคุณค่าลงมาเป็นเพียงวิถีปฏิบัติในการทักทายเท่านั้น ซึ่งกระนั้นในบางครั้งพวกเขาเองก็สับสนขัดแย้งกับตนเอง

วัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องของวิถีชีวิต แต่เดิมวัฒนธรรมไทยเป็นไปในเชิงอุดมคติ นามธรรม ความละเอียดอ่อน เป็นวัฒนธรรมแบบวิถีชีวิตของความพอดี แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมเหล่านี้กำลังจะเปลี่ยนไป เพราะปัจจุบันในเรื่องของอุตสาหกรรมที่เข้ามามีบทบาท ข่าวสารข้อมูลที่เป็นกระบวนการที่เข้ามาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่กว้างขวางและลึกลับ ความเป็นนานาชาติ หรือโลกาภิวัตน์ ซึ่งเราปรับแต่ของต่างประเทศอย่างเดียวไม่ได้เผยแพร่ความเป็นไทยออกไปเลย ในกรณีดังกล่าวก็ควรส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมโดยเดินสายกลางรักษาของเดิมที่สำคัญ ปรับบางส่วนทำให้เข้ากับกระแสได้พอสมควร จำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ให้คนส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจและบริโภควัฒนธรรมอย่างเข้าใจ

สรุปปัญหาทางวัฒนธรรมไทยสายตาของหน่วยงานรัฐบาล

1. สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยควรได้รับการส่งเสริมสืบไป
2. วิถีครอบครัวและชุมชนไทยการพัฒนาเน้นเศรษฐกิจมากเกินไป ทำให้สถาบันครอบครัวและชุมชนขาดความเข้มแข็ง
3. ชนบทรวมนิยมประเพณีไทยถูกละเลยนำไปใช้ในทางไม่ถูกไม่ควร
4. ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติเกิดการวิบัติผิดเพี้ยน
5. ระเบียบวินัยถูกมองข้าม เข้าใจผิดว่า มีเสรีภาพอย่างไรชอบเขต
6. ค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมอันเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางสังคมถูกทำลาย
7. วิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทยถูกดูหมิ่น
8. รสนิยมในการแต่งกายไทยถูกปล่อยปละละเลย
9. ศิลปะไทยที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับความนิยมเอาใจใส่เท่าที่ควร
10. การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวมุ่งแสวงหาเงินเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบทางวัฒนธรรม
11. การพัฒนาประเทศที่มุ่งหวังสร้างความสำเร็จทางด้านวัตถุเป็นหลัก ละเลยต่อความสำเร็จทางด้านจิตใจ

รัฐได้กำหนดให้เป็นปรัณรงค์วัฒนธรรมเพื่อ ประการแรก “วัฒนธรรมเพื่อชาย” เป็นการตอบสนอง การขยายตัว และเติบโตทางเศรษฐกิจ ทุนนิยมในภาคบริการ ซึ่งความหมายของคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” ที่กำหนดในปีนี้ได้แก่ ศิลปะ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ทั้งหลาย ที่จะอวดอ้างกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ เช่นงานฝีมือ งานศิลปะ ฟ้อนรำ การแต่งกาย ตัวอย่างเหล่านี้ปัจจุบันได้สื่อออกมาเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ทั้งวัฒนธรรมไทย ประการที่สอง “วัฒนธรรมเพื่อชีวิต” เป็นความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของคนในสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ รวมเรียกว่า “วิถีชีวิต”

ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว รัฐบาลได้ให้ สวท. เป็นแกนในการเผยแพร่กิจกรรมดังกล่าวในปี 2537

4.5.11 ปัญหาด้านท่องเที่ยว

1. ด้านการจัดการ

1.1 เกี่ยวกับป่าไม้ วนอุทยานแห่งชาติและแหล่งท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวมีแนวความคิดในการเปิดวนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้เอกชนเข้ามาจัดการโดยได้รับสัมปทานจากรัฐบาล จนทำให้เกิดกระแสการต่อต้านจากนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ขาดการจัดการที่ดี การจัดการอุทยานควรเป็นหน้าที่ของกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ หน่วยงานอื่น ๆ ควรจะเข้าไปเสริมเท่านั้น

- ขาดงบประมาณในการจัดการและบุคลากร รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่จะรักษาสภาพป่าธรรมชาติเอาไว้

- ขาดข้อมูลข่าวสารที่จะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว รวมทั้งความปลอดภัยและการควบคุมราคาค่าบริการนักท่องเที่ยว

- ปัจจุบันวนอุทยานแห่งชาติและแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดการจัดการที่ดี มีการบุกรุกที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ เช่นที่เกาะเต่า โดยเอาพื้นที่ไปทำการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ เช่น โรงแรม บ้านพัก และบางส่วนก็ใช้เป็นที่อยู่อาศัย รวมทั้งทำการเกษตรด้วย รวมทั้งต้องการที่ดินมาเป็นเจ้าของโดยมีการใช้เล่ห์เหลี่ยม เพื่อให้ที่ดินเป็นของตนเองทวีมากขึ้น พื้นที่อุทยานแห่งชาติเต็มไปด้วยมลภาวะ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย อาคารที่พักโรงแรมไม่กลมกลืนกับธรรมชาติ ทัศนียภาพเสื่อมโทรม การทำไร่เลื่อนลอยในพื้นที่ภูเขา การล่าสัตว์ เช่นที่อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว

2. ด้านการอนุรักษ์ทำลาย

2.1 ป่าไม้ - วนอุทยาน

- ขาดสถาบันด้านสิ่งแวดล้อมที่เติบโตแข็งแรงหรือมีพลังพลดีที่จะไปผลักดันต่อรองกับรัฐบาล หรือสถาบันทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้น ฟื้นฟูจึงจะขับเคลื่อนไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรให้ผลอย่างจริงจังขณะนี้ หน่วยงานที่รักษาตามอุทยานแห่งชาติเหมือนบุคคลที่โลกลืม ทำให้ขวัญกำลังใจเจ้าหน้าที่ป่าไม้เสื่อมถอยไปเรื่อย ๆ

- กระแสนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ขณะนี้คือ ความห่วงใยต่อการละเลยไม่เอาใจใส่และไร้การเหลียวแลจากภาครัฐทุกยุคทุกสมัย แม้ว่าในปัจจุบัน ด้านสิ่งแวดล้อมจะถึงขั้นวิกฤตแล้วก็ตามที่ สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้ถูกทำลายลงจนบางอย่างเกือบสูญพันธุ์

- เกิดปัญหาการท่องเที่ยวแบบทำลายระบบนิเวศน์ ในขณะที่เดียวกันมีหน่วยงานบางแห่งก็พยายามจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- นอกจากนี้ยังมีโครงการ Green Plan เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติของสมาคมโรงแรมสาขาภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการเพื่อกระตุ้นจิตสำนึก และอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างของบุคคลต่าง ๆ และเป็นโครงการรองรับโครงการ “ธงสีน้ำเงิน” (Blue Flag Campaign) ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวแห่งประชาคมยุโรป ที่มุ่งให้โรงแรมมีมาตรฐานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน

- สถานที่อีกแห่งหนึ่งที่สำคัญและได้มีการอนุรักษ์คือ อุทยานแห่งชาติทะเลอันดามัน อยู่ในจังหวัดสตูล เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นหนองน้ำ ยังมีสัตว์ป่าหลงเหลือ เช่น หมาน้ำ นกเงือก สมเสร็จ กระเจิง เม่น ไก่ป่า และยังมีแหล่งท่องเที่ยวในอุทยาน เช่น น้ำตกยาโรย น้ำตกโตนปลิว ซึ่งมีน้ำไหลตลอดทั้งปี พุงหญาวังประ ซึ่งเป็นพุงหญาในที่ราบใหญ่ด้านทิศตะวันตกของอุทยานฯ สัตว์ป่าส่วนใหญ่ถูกพบที่นี่

- ที่จังหวัดตรัง มีการบุกรุกอุทยานแห่งชาติเจ้าไหม วนอุทยานดังกล่าวอยู่ในตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง มีความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน จนในที่สุดหลายหน่วยงานต้องจับเข้าหาทางยุติปัญหา ในที่สุดผลสรุปออกมาว่า ควรจะให้ชาวบ้านอยู่ต่อ เพราะเขามาอยู่ก่อนประกาศเขตอุทยานฯ จริง แม้เด็กชาวบ้านเจ้าไหมจะยุติ แต่เชื่อว่า ตึกการบุกรุกของนายทุนยังไม่จบ และยังคงมีต่อไปอีก

2.2 วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล

- ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลได้ถูกทำลาย หรือสูญหายไปจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือความเห็นแก่ตัวของบุคคลบางกลุ่ม จนทำให้ปรากฏภาพแห่งความหายนะเช่นที่หมู่เกาะแห่งทะเลไทยฝั่งอันดามัน ได้แก่ แถบจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตรวดี ลงไปถึงด้านทิศใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่หมู่เกาะในเขตจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี ทะเลฝั่งอันดามัน เริ่มตั้งแต่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดระนอง หมู่เกาะสุรินทร์ เกาะตาชัย เกาะลันเตา เกาะโหลง เกาะกระดาน เกาะรอก หมู่เกาะมาตรา ไปจนถึงหมู่เกาะ ตะรุเตา สถานที่เหล่านี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและกำลังกระโจนไปสู่ขีดสุดของความล้มเหลว ขาดการดูแลและควบคุมสภาพ

แวดล้อม และรักษาธรรมชาติของหมู่เกาะให้ยั่งยืนนาน

- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ดำเนินการโครงการความร่วมมือระหว่างไทย - นอร์เวย์ ติดตั้งทุ่นลอย จำนวน 7 ทุ่น ในจุดต่าง ๆ ได้แก่ บริเวณเกาะสี่ซัง จังหวัดชลบุรี เขตน้ำน่าน้ำระยอง จังหวัดระยอง บริเวณเกาะช้าง จังหวัดตราด บริเวณแท่นขุดเจาะปลาทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี บริเวณเกาะเต่า จังหวัดชุมพร เขตน้ำน่าน้ำสงขลา จังหวัดสงขลา และบริเวณชายฝั่งหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และให้บริการแจกจ่ายข้อมูลทางสมุทรศาสตร์แก่ผู้ใช้ลักษณะเครือข่าย

สำหรับในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ได้มีประกาศเรื่องการนำเรือทุกชนิดเข้าไปในเขตอุทยาน อนุญาตให้จอดได้เฉพาะในที่กำหนดไว้เท่านั้น เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรปะการัง เรือลำใดเจตนาฝ่าฝืนจะดำเนินการตามกฎหมายทันที

จังหวัดตรัง มีการอนุรักษ์พะยูนที่ยังหลงเหลืออยู่ รวมทั้งคงสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของจังหวัด

2.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม

- โครงการจัดงานฉลองมรดกโลก 600 ปี ศรีอยุธยา ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 20 - 28 พฤศจิกายน 2536

- โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและโบราณสถานที่พระราชวังสนามจันทร์ อุทยานศิลปวัฒนธรรมที่ 6 และอนุสาวรีย์ยาเหล ที่จังหวัดนครปฐม การอนุรักษ์ที่สำคัญอื่นได้แก่

- การอนุรักษ์วนอุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานดำ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อำเภอโนนสัง อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้มีการค้นพบฟอสซิลของไดโนเสาร์ และสัตว์โบราณอื่น ๆ มากที่สุด และยังพบสุสานหอยอายุประมาณ 280 ล้านปี ที่อายุเก่าแก่ที่สุดที่เคยพบในประเทศไทยในขณะนี้ จนกระทั่งมีผู้ตั้งฉายาว่า "ภูเวียงพิพิธภัณฑ์เมืองไทย" หลักฐานอื่นอีกมากมายเช่น ถ้ำฝ่ามือแดง หลักศิลาจารึก หลักเสมาโบราณ พระพุทธรูปยุคทวารวดี หลุมฝังศพ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ

- ที่ภูพานคำ มีการค้นพบฟอสซิลหอย จะเข้ พบหลักฐานทางโบราณคดี ได้แก่ ภาพฝ่ามือแดง และคำ ซึ่งหายาก ภาพลายเรขาคณิต พะลานหินรูปร่างแปลกตา ล้ำธาร สายน้ำตก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานสำคัญแสดงถึงความยิ่งใหญ่ อารยธรรมล้ำเลิศของบรรพบุรุษไทย ทางจังหวัดกำลังหาทางป้องกันกการลักลอบขุดเอาซากหอยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน

- ที่เชียงใหม่มีโครงการอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย โดยวิธีอนาสติโลซิส (Anastylosis) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นวิธีการที่ยอมรับและใช้ในการบูรณะโบราณสถานทั่วโลก แต่ขัดต่อความรู้สึกของประชาชน เพราะต้องรื้อชิ้นส่วนโบราณสถานลงมาประกอบกับเคยมีตัวอย่างมาแล้วว่า โบราณสถานหลายแห่งที่เคยบูรณะแล้วมีรูปแบบผิดไปจากเดิม เปรียบเสมือนการทำลายโบราณสถานมากกว่า

- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านศิลปวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่ง คือ อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โครงการดังกล่าวเป็นโครงการเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่พระองค์ได้ทรงบุกเบิกงานดาราศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทย นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนด้าน

วิทยาศาสตร์ธรรมชาติวิทยา สิ่งแวดล้อม ดาราศาสตร์ อวกาศ เทคโนโลยีและพลังงาน เป็นศูนย์กลางพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และเป็นสถานที่สำคัญของการท่องเที่ยว

- ที่อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคือ ถ้ำเขาชนไก่ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของป่าและสมุนไพร เป็นแหล่งต้นน้ำ มีหินงอกหินย้อย และได้มีการพบศิลาจารึก มีข้อความจารึกไว้ชัดเจนว่า “ณ วันที่ 17 มกราคม รศ.129 (ตรงกับ พ.ศ. 2453) ในสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พบพระแสงศรกำลังราม ณ ที่นี้”

- การอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจอีกโครงการหนึ่งได้แก่ การจัดตั้งห้องสมุดกล้วยไม้ ระพี สาคริก ซึ่งอยู่ ณ ชั้น 2 อาคาร 3 หอสมุดแห่งชาติวาสกรี เป็นห้องสมุดกล้วยไม้แห่งแรกของประเทศไทย และได้รับการสนับสนุนจากธนาคารไทยพาณิชย์

3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีบทบาทเข้าทำการสนับสนุนโครงการพัฒนา ดอยตุง เพื่อพัฒนาให้พื้นที่โครงการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับชาติ โดยได้ร่วมกับคณะทำงาน เพื่อจัดทำแผนแม่บทโครงการพัฒนาดอยตุง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 ไปจนถึง พ.ศ. 2545 เป็นโครงการ 4 ปี โดยได้มีการวางแผนงานของโครงการ 6 แผนงานคือ

1. แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
2. แผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
3. แผนงานพัฒนาสื่อความหมาย
4. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด
6. แผนงานด้านการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกและแผนงานคุณภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

ทั้งหมดนี้โดยกู้เงินจาก โอดีซีเอฟ จากประเทศญี่ปุ่น 36 ล้านบาท และยังจัดอบรมพนักงาน ทั่วประเทศจำนวน 100 คน เพื่ออำนวยความสะดวกและบริการแก่นักท่องเที่ยว

- ที่จังหวัดสงขลาที่โครงการจัดสร้างกระเช้าไฟฟ้าและภัตตาคารและสวนสัตว์เปิดที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมีโครงการฟื้นฟูอุทยานนกน้ำ “คูซูด” ที่ทะเลสาบสงขลา ตำบลคูซูด อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา เดิมอุทยานนกน้ำคูซูด มีนกมากกว่า 120 ชนิด จำนวนนับแสนตัว ปัจจุบันได้ลดจำนวนลงอย่างน่าใจหายบางอย่างสูญพันธุ์โดยไม่มีโอกาสพบเห็นอีกเลย ดังนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้จัดโครงการพัฒนาบริเวณอุทยานนกน้ำ โดยจัดสรรงบประมาณ 30 ล้านบาท เพื่อฟื้นฟูให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริมที่มีคุณภาพและสภาพสมบูรณ์ และให้เป็นไปตามลักษณะที่เป็นธรรมชาติที่สุด (2536)

4.5.12 การรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมในหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้มีผลกระทบต่อทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ยังผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นอากาศที่ร้อนขึ้นทุกปี ความแห้งแล้งที่แผ่กระจายออกไป หรือลมมรสุมที่เกิดมากขึ้น ผลกระทบของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์มีมากขึ้น รุนแรงขึ้น ทำให้ทั่วโลกเริ่มตระหนักและหันมาช่วยกันรณรงค์ให้รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคต จะเห็นได้จากการจัดการประชุมสัมมนาในระดับโลก หรือระดับภูมิภาค และก่อตั้งองค์การด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เช่น กรีนพีซ เป็นต้น

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และเร่งรณรงค์เพื่อรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดความตื่นตัวและหลายฝ่ายเข้ามามีบทบาท พยายามที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ได้มีการระดมความคิดด้วยการประชุม สัมมนา รวมถึงการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ มากมาย

ในปี 2535 การรณรงค์ในระดับโลกเริ่มต้นขึ้นจากการประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development - UNCED) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า เอิร์ธ ซัมมิต (Earth Summit) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร เมืองหลวงของประเทศบราซิล ระหว่างวันที่ 3 - 14 มิถุนายน 2535 ถือเป็นการจัดประชุมระดับโลกเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาครั้งแรก ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการประชุมนับหมื่นคน อันประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐบาลกว่า 160 ประเทศ ที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ผู้นำรัฐบาลพร้อมผู้ติดตาม ตลอดจนคณะผู้สื่อข่าวจากทั่วโลก และตัวแทนจากองค์กรเอกชน อีกประมาณ 2,000 คน สำหรับประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ทรงทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมประชุม โดยมีคณะผู้แทนประกอบด้วยบุคคลสำคัญจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งนายเกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ตัวแทนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และได้ตัดสินใจลงนามในอนุสัญญาและข้อตกลงทุกฉบับของการประชุมรวมทั้งอนุสัญญา 2 ฉบับ ที่ว่าด้วยการคุ้มครองบรรยากาศโลก และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ด้านนโยบายของรัฐบาลเอง ก็ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2535 มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งการมีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ การร้องเรียนกว่าโทษผู้กระทำผิดกฎหมาย การควบคุมมลพิษหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิที่จะขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชน ด้านคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและมีสิทธิที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากรัฐ (มาตรา 7,8,9)

ด้านองค์กรเอกชน ได้มีองค์กรพัฒนาเอกชนประมาณ 100 องค์กร ร่วมมือกันจัดงานสัมมนาว่าด้วยเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ประจำปี

2535 หรือสิ่งแวดล้อม'35 ซึ่งได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 3 เพื่อแสวงหาทางออกของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้สนใจจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมการสัมมนากว่า 2,000 คน

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) นำโดย ดร. จิรพล ลินธนาวา จัดการแสดงนิทรรศการผลิตภัณฑ์เพื่อโลกสวย ครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตของผู้ผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกัน

ด้านของสื่อ สื่อวิทยุที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม หรือ "กรีนเวฟ" (คลื่นสีเขียว) ได้ถือกำเนิดขึ้น ภายใต้การดูแลของกลุ่มเอไอเอ็ม มีเดีย นำเสนอข่าวสารข้อมูลและเรื่องราวด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรณรงค์ให้กลุ่มผู้ฟังหันมาสนใจการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้จัดการท่องเที่ยวแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมขึ้น 3 ครั้ง (กรีน ทริป) โดยการคัดเลือกผู้โชคดีที่หวังใยในสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ กรีนทริปครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน ใช้ชื่อว่า "โครงการรณรงค์รักษาความสะอาดชายหาดชะอำ" ครั้งที่ 2 และ 3 คือ "โครงการท่องเที่ยวทัศนศึกษาแม่น้ำเจ้าพระยา มุ่งหน้าสู่พระราชวังบางปะอิน"

ส่วนภาคธุรกิจเอกชน ก็ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมในหลายหน่วยงาน คือ

- บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (CP) ก่อตั้งมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท โดยได้มีการจัดโครงการค่ายเกษตรน้อย ทำกิจกรรมสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เยาวชนได้นำเอาธรรมชาติมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ โดยการจัดอบรมในสถานที่ต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

- บริษัทน้ำเข่ารถยนต์วอลโว่ จัดทำโครงการ "ร่วมรักษาโลกให้สวยงาม" ร่วมกับมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย จัดทำโปสเตอร์รณรงค์ให้ประชาชนร่วมอนุรักษ์สัตว์ป่าจำนวน 7 ภาพ ได้แก่ กูบรี เลียงผา เสือ เต่ากระ สมเสร็จ ช้าง นาก โดยส่วนหนึ่งได้บริจาคให้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปใช้แจกจ่ายให้นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

- โครงการรักษ์น้ำ รักขโลก ของบริษัท เข็มเอ็มซี สิทธิผล ตัวแทนจำหน่าย

รณนทีมิตซูบิชิ ได้ออกกรรมรงค์เขาวงกตกับสิ่งแวดล้อมใน 10 จังหวัดภาคเหนือ มีนักเรียนร่วมกิจกรรมกว่า 25,000 คน มีการสร้างโครงการสิ่งแวดล้อมขึ้นในโรงเรียนกว่า 350 โครงการ รวมทั้งได้จัดการประชุมสมัชชาเขาวงกตภาคเหนือโดยให้ตัวแทนเขาวงกตจากทุกโรงเรียนได้ร่วมกันนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน (2535)

การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับนโยบาย รัฐบาลได้เตรียมศึกษาแนวทางที่จะแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมออกมาโดยตรง โดยจะตั้งเป็นกระทรวงสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ และอาจตั้งเป็นกระทรวงน้ำก่อน เนื่องจากเห็นว่าในปัจจุบันการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ มีหลายหน่วยงานที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งเตรียมประกาศให้ปี 1995 (2538) เป็นปีสิ่งแวดล้อมอาเซียนเพื่อให้ปี 1995 เป็นปีที่จุดให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียน

ในด้านการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมเกิดความตื่นตัวในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน และมีกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย

หน่วยงานของรัฐ ได้แก่

1. กระทรวงมหาดไทยจัดทำโครงการคืนธรรมชาติให้แผ่นดิน เพื่อถวายเป็นราชสักการะในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงครองราชย์ครบ 50 ปี ในปี 2539 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ 3 ด้านคือ น้ำ ดิน ป่าไม้ โดยจะทำการปลูกต้นไม้จำนวน 9 ล้านต้นในปี 2536 และปีต่อไปปีละ 30 ล้านต้น จนครบ 99 ล้านต้นทั่วประเทศในปี 2539 การปรับปรุงบำรุงรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติที่สร้างขึ้นอำเภอละ 9 แห่งต่อปี ปรับปรุงดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และป้องกันการพังทลายของหน้าดิน โดยการส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว และหญ้าแฝก ในช่วงปี 2536-2539 และจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ครบทุกตำบล ตำบลละ 1 ชุดในปี 2539

2. กรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการ 4 ธันวาคม วันสิ่งแวดล้อมไทย น้อมใจถวาย โดยทำการปลูกต้นไม้ บนถนนสายสำคัญ ทาสีรั้ว เกาะกลางถนน ทำความสะอาด ทาสีสะพานลอย และพัฒนาความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ

3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดให้มีรางวัลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสครบรอบ 100 ปี แห่งวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ในฐานะที่ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เพื่อยกย่องผู้ อุทิศตนทำประโยชน์แก่ชุมชน โดยได้มอบรางวัลให้กับนายพิศิษฐ์ ชาญเสนาะ นายกสมาคม หยาตฝน ซึ่งเป็นผู้มีผลงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลตะวันตกภาคใต้ ทำให้เกิดการอนุรักษ์ป่าชายเลน หญ้าทะเล เต่าทะเล และปลาพะยูน

4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับมูลนิธิร็อคกี้ เฟลเลอร์ เป็นศูนย์กลางเครือข่าย คอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการสืบค้นข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยสิ่งแวดล้อม ให้บริการแก่ เครือข่ายทั่วโลก

5. กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดสร้างอุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ที่อำเภอ ห้วยท้อ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นที่ฝึกสอน บรรยาย อบรม และจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเปิดแสดงนิทรรศการกลางแจ้งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี โดยจะเริ่มเปิดแสดงตั้งแต่ปี 2537

6. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทุมเกล้าฯ ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ในฐานะที่ทรงเป็นผู้นำทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศ และการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศชาติ

7. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จัดสัมมนาโต๊ะกลมเรื่อง "ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม" เพื่อระดมความคิดเห็นระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนร่วมแก้ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และแถลงนโยบายรัฐบาลที่จะสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรเอกชน ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ตามนโยบายการจัดตั้งกองทุน

8. กรมสามัญศึกษา จัดสัมมนาโครงการฟื้นฟูอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม แก่คณะ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด 300 คน

9. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหนังสือชุดสิ่งแวดล้อม

เฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ 48 ปี โดยเนื้อหามุ่งเน้นให้ความรู้ในเรื่องมลพิษสิ่งแวดล้อมเป็นรูปธรรมแจกจ่ายแก่โรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกระดับชั้น มูลนิธิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ โดยจัดทำ 4 เล่มคือ มลพิษน้ำ มลพิษอากาศ มลพิษดินและ การกีดเซาะดิน ชยะและสารอันตราย

10. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จัดงานสัปดาห์ออกกำลังกายเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อรณรงค์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมแก้ไข ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ โดยมีการออกนิทรรศการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ นิทรรศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

11. สำนักงานสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดให้มีรางวัลครอบครัวเกษตรกร อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีเด่น โดยส่งเสริมให้ครอบครัวปลูกฝังบุตรหลานให้รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม โดยในปี 2537 ได้มอบรางวัลให้กับครอบครัวนายเผด็จ ลิ่มอุบัติตระกูล จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากครอบครัวของนายเผด็จ มีการรักษาความสะอาดบ้านเรือน นำวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมัก ปลูกพืชกินได้ในรั้วบ้าน ทำไร่นาสวนผสม ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี และเป็นผู้นำชาวบ้านในการทำความสะอาดหมู่บ้าน ปลูกป่าในหมู่บ้าน

12. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์ศูนย์วิจัยนโยบายและการพัฒนา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ร่วมกับเอ็มเอ็มซี ดีทริคัล สร้างค่ายเยาวชนรักเรา รักโลก ณ อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช จังหวัดตาก โดยใช้เป็นสถานที่อบรมเยาวชน และให้อุทยานเป็นโรงเรียนธรรมชาติในการให้การศึกษาแก่เยาวชน

13. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เป็นเจ้าภาพจัดงานวันเกษตรแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 17-23 กุมภาพันธ์ 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่โครงการหลวง และโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

14. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับมหาวิทยาลัยบูรพา จัดโครงการส่งเสริมการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ "ลดน้ำเสีย ฟอกน้ำใส

เติมน้ำใจให้พื้พญา” มุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ อบรมให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป คุณค่าของทรัพยากรน้ำ การใช้น้ำอย่างประหยัด การมีส่วนร่วมอนุรักษ์น้ำในท้องถิ่นของตน รวมทั้งได้ก่อตั้งกลุ่มนิสิตอาสาสมัคร พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเมืองพญา

15. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำรายการสารคดีสั้นแนวอนุรักษ์ธรรมชาติ “พิทักษ์สิ่งแวดล้อม พิทักษ์ชีวิต” ออกอากาศทางช่อง 7 ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 18.20 น. โดยมุ่งให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนให้รู้จักธรรมชาติ อนุรักษ์ชาติ และช่วยกันรักษาธรรมชาติ มีเนื้อหาตั้งแต่การกำเนิดโลก การเกิดฝน กำเนิดชีวิต จนกระทั่งการเกิดเป็นป่าดงดิบแสดงให้เห็นระบบแห่งความสมดุลย์ของธรรมชาติ พร้อมความรู้ด้านระบบนิเวศ การเกิดป่าไม้ ลำธาร และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อยู่บนโลก รวมทั้งสิ้น 120 ตอน

16. คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย จัดสัมมนาผู้นำศาสนาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีการบรรยายเรื่องศาสนากับสิ่งแวดล้อม และนโยบายและแผนงานของรัฐเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

17. กรุงเทพมหานคร และกลุ่มบริษัทไวชรอย จัดโครงการประกวด “โรงเรียนเวรวักรสิ่งแวดล้อม” โดยมีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครจัดกิจกรรมและมีแนวคิดสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน ให้หลักเกณฑ์การตัดสิน 5 หัวข้อที่สำคัญคือสะอาด เขียวสด รมเย็น ประหยัดการใช้ทรัพยากร และนำกลับมาใช้อีกครั้ง

18. หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม นครราชสีมา วิทยาลัยครูนครราชสีมา จัดโครงการถ่ายทอดความรู้แก่พระสงฆ์และจัดอบรมวิทยากรท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรม เนื่องจากมีแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก

19. ราชบัณฑิตยสถาน จัดการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “สิ่งแวดล้อม..ผลกระทบต่อสังคมไทย” เนื่องในวันสถาปนาครบรอบ 60 ปี

บริษัทธุรกิจ ได้แก่

1. สื่อวิทยุที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม กรีนเวฟ หรือคลื่นสีเขียว จัดกิจกรรมกรีทริป ครั้งที่ 4 - 6 ดังต่อไปนี้
ครั้งที่ 4 บินไปที่คนศึกษาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ประเทศสิงคโปร์
ครั้งที่ 5 กิจกรรมดูนกที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ครั้งที่ 6 ศึกษาเรื่องป่าชายเลนที่จังหวัดระยอง
2. บริษัท เทเลคอมเอเชีย จำกัด จัดกิจกรรมโครงการ “ห้องเรียนธรรมชาติที่ 60” ซึ่งมีรูปแบบการจัดกิจกรรมในลักษณะที่ให้เด็กนักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริงโดยออกทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดกิจกรรมไปดูนกน้ำ ที่สุพรรณบุรี นครปฐม ศึกษาพันธุ์ไม้ ในสวนหลวง ร. 9 ทั้งนี้ได้ดำเนินการโดยการคัดเลือกเด็กจากสถาบันการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 9 - 14 ปี มาร่วมโครงการท่องเที่ยวและทัศนศึกษาธรรมชาติไปในตัว
3. บริษัท พูจีไฟโตฟิล์ม จำกัด จัดทำโครงการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อเคลื่อนที่บนรถประจำทาง โดยจัดทำโฆษณาติดที่รถประจำทางปรับอากาศสายต่าง ๆ รวมทั้งการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “เยาวชนกับสิ่งแวดล้อม”
4. สมาคมวิศวกรสิ่งแวดล้อมไทย จัดนิทรรศการเอ็นทีเคอาเซียน แสดงผลงานการศึกษาวิจัย พัฒนาสินค้าและบริการ เทคโนโลยี ตรวจสอบและควบคุมมลพิษด้านต่าง ๆ น้ำ อากาศ เสียง ดิน และให้คำปรึกษาแก่ผู้สนใจในงานสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดวงเงินอุดหนุนไม่สูงกว่า 10 ล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ในปี 2536 ได้มีองค์กรพัฒนาเอกชนจดทะเบียนเป็นองค์กรคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว จำนวน 18 องค์กร
5. บริษัท พีพีเซ็นเตอร์ จำกัด ร่วมทุนกับบริษัท อินโนเวทีฟ แมททีเรียล ซีเอสเต็ม คอร์ปอเรชั่น ของประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งบริษัทพีริเมียร์ไอเอ็มเอส ทำธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่การดูดตะกอน ลอกกัลคลอง โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาช่วย โดยได้เริ่มทดลองงานขุดคลองประปาสามเสน เทพารักษ์ สมุทรปราการ และคลองใต้อินทิต คลองบางขุนนนท์ ได้ผลสำเร็จเป็นอย่างดี

6. บริษัท เอ็มเอ็มซี สิทธิผล จำกัด เปิดตัวโครงการ “รักเรา รักโลก” ซึ่งเป็นโครงการสร้างสรรค์รณรงค์เพื่อสังคม มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนโดยเฉพาะในต่างจังหวัด โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน ให้เยาวชนได้มีโอกาสร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ถึงประชาชนทั่วไปทางสื่อมวลชน ในรายการรักเรา รักโลก ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 6.55 - 7.00 น. วิทยุ FM 102 เมกะเฮิรตซ์ เวลา 18.20 - 18.50 น. คอลัมน์รักเรา รักโลกในหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ประจำวันอาทิตย์

7. นายบริพัตร ศิริอรุณรัตน์ เยาวชนไทยได้รับการคัดเลือกให้เดินทางไปร่วมประชุมด้านสภาพแวดล้อมระหว่างเยาวชนจากทั่วโลกประจำปี 2536 ที่จัดขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ณ กรุงวอชิงตัน ดีซี นายบริพัตรได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของประเทศไทย เนื่องจากเป็นผู้มีผลงานดีเด่น และร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมโดยมีส่วนร่วมกิจกรรมขององค์กรต่าง ๆ เช่น มูลนิธิคนรักช้าง มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย มูลนิธิสืบนาคะเสถียร และเป็นผู้นำค่ายอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเยาวชน

8. กรีน เวฟ คลีนซีเรียว วิทยุเพื่อสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมในรูปแบบกรีนทริป ต่อเนื่องมาจากปี 2535 และ 2536 เป็นการท่องเที่ยวแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยในปี 2537 ได้จัดกรีนทริปหมายเลข 7 เก็บขยะที่อุทยานภูหินร่องกล้า หมายเลข 8 ตัดป้ายรณรงค์รักษาความสะอาดที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะพีพี หมายเลข 9 ตามรอยศิลป์ มุ่งศึกษาวัฒนธรรมไทยที่จังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี ซึ่งทางคณะผู้จัดรายการพบว่าภายหลังจากร่วมกิจกรรมกันแล้ว กลุ่มลูกทัวร์ยังคงจับกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น เพื่อออกท่องเที่ยวและทำประโยชน์ให้กับสังคม โดยก่อตั้งชมรม “กรีนคลับ” และทำกิจกรรมครั้งแรกคือการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวหาดพะยูน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

9. จอห์น เดนเวอร์ ศิลปินชาวอเมริกา ร่วมกับโครงการริงเจอร์ จัดคอนเสิร์ตรณรงค์สิ่งแวดล้อมให้เยาวชนเห็นความสำคัญเรื่องสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิต

15030

ห้องสมุดกษัตริย์แห่งประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร
ภาควิชาการศึกษาศาสตร์

10. บริษัท เมืองทองโซโก จัดกิจกรรมประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภายใต้ชื่อ โครงการ “เยาวชนสร้างสรรค์กับโซโก” โดยการเชิญชวนให้นักเรียนส่งผลงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน กลุ่มที่ได้รับรางวัลที่ 1,2,3 จะได้รับทุนการศึกษากลุ่มละ 30,000, 20,000 และ 15,000 บาท พร้อมโล่ห์เกียรติยศ ตามลำดับ
11. บริษัท บางจาก จำกัด (มหาชน) ร่วมกับมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์ จัดโครงการ ประกวดหนังสือภาพสำหรับเด็กอายุ 7-12 ปี ขนาด 18.5 x 26 ซม. หน้า 16-20 หน้า หนังสือที่ได้รับรางวัลจะได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการ สร้างสรรค์สื่อที่ดีสำหรับเด็ก
12. บริษัท เอ็งเคิลไทย จัดประกวดภาพประดิษฐ์ในหัวข้อ “อนุรักษ์ธรรมชาติ” เพื่อให้ เด็ก ๆ รู้จักรักษาและให้ทรัพยากรอย่างประหยัด โดยกำหนดให้เด็กนักเรียนชั้นประถม 1-6 ส่งภาพซึ่งประดิษฐ์จากธรรมชาติ หรือเศษวัสดุขนาด 30 x 40 เซนติเมตรเข้าร่วมการประกวด
13. บริษัท เทเลคอมเอเชีย จำกัด จัดกิจกรรมห้องเรียนธรรมชาติ โดยใช้ชื่อ “มหัศจรรย์ พันธุ์พฤษชาติสวนหลวง ร.9” โดยนำเยาวชนจากโรงเรียนในเขตประเวศ และโรงเรียนสุเหร่า ทับช้างคลองบนสวนหลวง เข้าร่วมโครงการจำนวน 60 คน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยศึกษาพันธุ์ไม้ในสวนหลวง ร. 9
14. บริษัท TT & T จำกัด ร่วมกับโครงการเสียงเด็ก จัดโครงการ “ค่ายสานศิลป์กับ TT & T” โดยเปิดโอกาสให้บุตรหลานของพนักงานองค์การโทรศัพท์และเด็ก ๆ ทั่วไปที่สนใจ เข้าร่วมโครงการเข้าค่าย ทั้งนี้จะจัดให้มีกิจกรรมสอดแทรก เช่นวาดภาพ เชิดหุ่น ประดิษฐ์สิ่งของ จากวัสดุหาง่ายจากธรรมชาติรอบ ๆ ตัว เช่น พืชผัก ผลไม้ เปลือกข้าวโพด และให้เด็ก ๆ ช่วยกัน แต่งเพลงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้ชื่อเพลงว่า “น้ำอ้วน” ซึ่งหมายถึงน้ำที่อ้วนท้วนสมบูรณ์ตลอดเวลา
15. บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด (โค้ก) จัดการประกวดโค้กมิวสิคควอร์ต โดยสอดแทรก การปลูกฝังแนวความคิดด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีให้กลุ่มเยาวชน

ชนที่เข้าประกวด ให้ช่วยกันดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดให้มีเทรนนั่งแคมป์สำหรับผู้เข้าแข่งขัน เพื่อร่วมทำกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ ล่องแพ ป่าไม้

16. บงล. ชีทแก้ว จัดทำโครงการผู้ใหญ่อยุ่ใจดี ด้วยการบอกรับสมาชิกรายปีหนังสือแนวอนุรักษ์ธรรมชาติให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนในชนบทกว่า 150 แห่งทั่วประเทศ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่ชนบท

17. บงล. ทิสโก้ ได้ก่อตั้งทิสโก้เอิร์ธรูปี ขึ้นในปี 2534 เพื่อนำพนักงานทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและรักษาธรรมชาติให้ดียิ่งขึ้น และในปี 2537 ผู้บริหารได้พาพนักงานไปปลูกต้นไม้ให้ขีด ณ จังหวัดกาญจนบุรี

18. บริษัท สวีเดนมอเตอร์ส จำกัด (วอลโว่) จัดทำโครงการเสริมขีดนิรภัยกับความปลอดภัยผู้ใช้รถ โดยประสานงานกับกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อสร้างกิจกรรมและปลูกฝังสำนึกความปลอดภัยให้กับผู้ใช้รถ

19. โครงการรักเรา รักโลก ของบริษัท เอ็มเอ็มซี สิทธิผล (มิตรบุษิณี) จัดกิจกรรมรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมต่อจากปี 2535 และ 2536 ดังนี้

- ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้ จำนวน 30,000 คน
- จัดทำถังขยะรีไซเคิล เป็นถังขยะแยกประเภทมี 4 ประเภท คือถังใส่ถุงพลาสติก ถังใส่กระป๋องขวดแก้ว ถังใส่กล่องโฟม และถังใส่กระดาษ เพื่อนำขยะมาทำการรีไซเคิล โดยมอบให้กรุงเทพฯ กระทรวงวิทยาศาสตร์ และอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ
- จัดทำกรวยยาง เลื่อนจากรสะท้อนแสงในโครงการตามพระราชดำริ เพื่อมอบให้กับสถานีตำรวจทั่วประเทศ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหัจจราจร
- ให้ทุนวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และพัฒนาในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

20. สมัชชาประชาชาติกำหนดให้วันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี เป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก

ตามมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 1972 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนทั่วโลกให้ตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยในปี 2537 ใช้คำขวัญสำหรับการเฉลิมฉลองว่า “โลกใบเดียว ครอบครัวยุคเดียวกัน” โดยในปี 2537 ได้จัดการเฉลิมฉลองประจำปีขึ้นที่ประเทศอังกฤษ และในประเทศไทยก็มีกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองในหลายหน่วยงานเช่นกัน ได้แก่

- กองทัพบกจัดทำโครงการ “กองทัพบกร่วมใจสร้างสวรรค์สังคมไทยและสิ่งแวดล้อม” โดยช่วยกันรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่า ทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ รณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร รวมทั้งร่วมกับบริษัทแกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์จัดคอนเสิร์ต เอิร์ธเดย์ และจัดประกวดคำขวัญชิงเอิร์ธเดย์ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในวันคุ้มครองโลก

- สมาคมบ้านเยาวชน จัดโครงการเดินทางสู่อ้อมกอดธรรมชาติและวัฒนธรรมในวันสิ่งแวดล้อมโลก

- บริษัท ชิกก้า ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก โดยพนักงานและนักเรียนปลูกต้นไม้ที่สวนลุมพินี และเข้าร่วมโครงการปลูกป่าร่วมรักโลก ที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี

หน่วยงานเอกชน แยกเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน

1. สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมผลิตภัณฑ์เพื่อโลกสวย ครั้งที่ 2 เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม มีทางเลือกในการซื้อหาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้ผู้ผลิตได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อนำมาปรับปรุงการผลิตให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำโปสเตอร์รณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม 4 ชุด เพื่อชักชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ชุด เส้นทางของสายน้ำ การใช้น้ำอย่างถูกต้อง โรงพยาบาลเพื่อโลกสวย และโรงเรียนเพื่อโลกสวย

3. สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การประปานครหลวง และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดสัมมนา การดำเนินงานที่มีส่วนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรม โดยในครั้งแรกได้จัดการสัมมนา “กรีนโอเปอเรชั่น อินโอเทล อินดีสทรี” เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรมได้ปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน และ

ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ

4. มูลนิธิสิ่งแวดล้อมโกลด์แมน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มอบรางวัลโกลด์แมนให้กับนางเตือนใจ ดีเทศน์ ในฐานะเป็นผู้ที่มีผลงานด้านสิ่งแวดล้อมดีเด่นของทวีปเอเชีย โดยมีผลงานในการทำงานร่วมกับชาวไทยภูเขา ด้วยการเกษตรแบบยั่งยืน อันมีผลต่อการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมของโลก

5. มูลนิธิโลกสีเขียว เปิดให้บริการศูนย์ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้สนใจทั่วไป ณ ที่ทำการมูลนิธิ ถนนมหาชัย ท่าเตียนโดยมีการจัดทำฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์ ซึ่งรวบรวมมาจากสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ มาบรรจุลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เทปคาสเซ็ท และวีดีโอเทป

6. มูลนิธิโลกสีเขียว จัดทำหนังสือสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย แนวโน้มวิกฤตรอบด้าน 2537 ประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในรอบปี โดยอาศัยสถิติข้อมูลที่มีหลักฐานอ้างอิง ทั้งในด้าน ดิน น้ำ อากาศ ป่า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน อุตกิจอุตสาหกรรม การจัดการของรัฐ และการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาขององค์กรประชาชน

7. ได้มีการจัดตั้งสมาคมความคิดวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นประสบการณ์และข้อมูลข่าวสารทางด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ระหว่างนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนและวิจัยของนิสิต ทั้งระดับปริญญาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา เสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสมาชิกมีทั้งภาครัฐ เอกชน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกันเป็นประจำ

8. องค์กรพัฒนาเอกชน 150 องค์กรร่วมมือกันจัดงานสัมมนาสิ่งแวดล้อม'36 ต่อเนื่องจากปี 2535 เพื่อแสวงหาทางออกของปัญหาสภาวะแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรของประเทศบนพื้นฐานความร่วมมือจากทุกฝ่ายนำเสนอต่อรัฐบาล โดยจัดขึ้นเป็นครั้งที่ 4 ในหัวข้อเรื่อง "การจัดการทรัพยากรโดยองค์กรประชาชน" และในครั้งนี้ได้ขยายขอบข่ายไปสู่ภูมิภาค เพื่อให้เกิดความตื่นตัวและร่วมมือในระดับภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น

9. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ถูกก่อตั้งขึ้น เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนองค์กรหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เป็นหน่วยงานกลางที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน ทั้งนี้จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยในปลายปี 2536 สถาบันสิ่งแวดล้อม โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อให้ธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยในขั้นแรกได้จัดทำโครงการ 2 ประเภทคือ โครงการที่สมาชิกทั้งหมดเห็นชอบและร่วมมือปฏิบัติ และโครงการที่ให้การสนับสนุนเฉพาะราย โดยในระยะแรกจะดำเนินงานใน 5 โครงการแรกได้แก่

1. โครงการหมู่บ้านปลอดสารพิษ เกษตรธรรมชาติในชนบท
2. โครงการพัฒนาคล่องหลอด แก้ปัญหาน้ำเสียในคลองเป็นตัวอย่างพัฒนาคล่องต่าง ๆ
3. โครงการศึกษานโยบาย การเผาถิกไนต์เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน
4. โครงการสร้างจิตสำนึก กระตุ้นให้ประชาชนรู้คุณค่าและวิธีการถนอมรักษาสิ่งแวดล้อม
5. โครงการฉลากสีเขียว สินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม

10. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจัดการประชุมสมาชิกครั้งที่ 2 เพื่อรายงานผลงานและความคืบหน้าของโครงการ 5 โครงการใหญ่ ๆ คือ โครงการหมู่บ้านปลอดสารพิษ โครงการบูรณะคล่องหลอด โครงการศึกษาการใช้ถิกไนต์เพื่อการพลังงานในประเทศ โครงการฉลากสีเขียว โครงการคิวซีด้านสิ่งแวดล้อมในบริษัท

11. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจัดการสัมมนา “แก้วิกฤตสิ่งแวดล้อม : แปรแนวคิดสู่การปฏิบัติ” เพื่อระดมหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชนทั่วไป นักการเมือง และภาครัฐบาลร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และมีส่วนร่วมแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมของชาติ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการประชุมสัมมนา ได้ข้อเสนอว่าวิธีการแก้ปัญหาจะเป็นลักษณะการนำนโยบายจากส่วนกลางลงไปแก้ปัญหาท้องถิ่นไม่ได้ เพราะปัญหาไม่เหมือนกัน และมีความเห็นว่า ควรเพิ่มบทบาทของ NGO เพราะเป็นองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ คลุกคลีกับประชาชนและรู้ปัญหาชุมชนดี แต่ที่ผ่านมายังขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล

12. มูลนิธิอาเซียน ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้ทุนสนับสนุนงานสาธารณประโยชน์ ได้จัดการเสวนาโต๊ะกลมในหัวข้อเรื่อง “ประชาชนกับการกำหนดนโยบายและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม” เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งจากภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน

13. สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันจัดรางวัล “การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม” เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี เพื่อกระตุ้นให้องค์กรธุรกิจเอกชนและภาครัฐ ดำเนินการผลิตสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาวะแวดล้อมของประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้แผนงานที่ส่งเข้าพิจารณาจะต้องเป็นแผนงานที่ดำเนินการในเชิงพาณิชย์ และปฏิบัติงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

14. สมาคมเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย จัดโครงการเรือเยาวชนสร้างสรรค์ไทยรุ่นที่ 1 โดยนำเยาวชนจากทั่วประเทศกว่า 200 คน ที่ผ่านการคัดเลือกโดยการแข่งขันเรื่องความเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สังคม ร่วมทำกิจกรรมภายในเขตกรุงเทพมหานครและบนเรืออันดามัน โดยเยาวชนจะได้มีโอกาสเข้าพบนายกรัฐมนตรี ทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ แบ่งกลุ่มอภิปรายเสนอความคิดเห็น ฟังการบรรยายในเรื่องสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด โรคเอดส์ ครอบครัวยุคใหม่ ฯลฯ

15. กองทัพบก ร่วมกับธุรกิจเอกชน ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ แกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนท์ เอ็มเอ็มซี สีทิพย์ โดยมียัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำเป็นโครงการใหญ่ชื่อ “โครงการโลกสวยด้วยมือเรา” และมีโครงการรณรงค์ย่อย ๆ ในด้านต่าง ๆ จากเมืองสู่ชนบท

16. มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์ ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา จัดทำโครงการค่ายเด็กรักธรรมชาติ ณ เขาใหญ่ เพื่อให้เยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้สัมผัสธรรมชาติ เห็นการดำเนินชีวิตสัตว์ป่า และแสดงความสามารถต่าง ๆ เช่น วาดภาพระบายสี เดินป่า

17. สมาคมพฤษชาติแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมกล้วยไม้

แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกันจัดงานแสดงการประกวดกล้วยไม้ในวัน
สิ่งแวดล้อมโลก เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กล้วยไม้ของไทย

18. ชมรมสภาวะแวดล้อมสยาม จัดพิธีมอบเกียรติบัตรแก่หน่วยงาน องค์กร และ
บุคคลากร จากสาขาต่าง ๆ ที่มีผลงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีเด่นประจำปี 2537 เนื่องใน
โอกาสวันสิ่งแวดล้อมโลก

โครงการรณรงค์แยกตามประเภททรัพยากร

1. ปัญหาเมือง

1.1 โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ริเริ่มจัดวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาด
หรือ clean up the world ขึ้นในวันที่ 19 กันยายน สำหรับในประเทศไทย สมาคมสร้างสรรค์ไทย
หรือตาวีเศษได้รับเชิญเป็นตัวแทนสนับสนุนโครงการ และร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ “ร่วมใจทำไทย
ให้สะอาด” โดยรณรงค์ให้ประชาชนทำความสะอาดหน้าบ้านก่อนจะเดินรณรงค์ไปตามสถานที่
ต่าง ๆ รวมทั้งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โดยให้ประชาชนทั่วไปออกมาช่วยกันทำความสะอาด
เก็บขยะในวันที่ 19 กันยายน ซึ่งมีประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก รวม
ทั้งหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน อาทิ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย บริษัทน้ำมันศาลเท็กซ์
เซลส์ เอสซี ปตท. การท่าเรือ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กองทัพเรือ สมาคมโรงแรมไทย สมาคมธุรกิจ
ท่องเที่ยว ก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย

1.2 ห้างสรรพสินค้าโรบินสันร่วมกับสมาคมสร้างสรรค์ไทย จัดทำโครงการแยก
ขยะภายในห้าง โดยจัดทำถังขยะแยกประเภทวางตามจุดต่าง ๆ ภายในบริเวณห้าง เพื่อรณรงค์
ให้ลูกค้าหันมาช่วยกันแยกขยะ ทั้งนี้ขยะบางส่วนเช่นกระดาษจะถูกนำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปรีไซเคิล

1.3 ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์วอลโว่ จัดทำโครงการ “วอลโว่ร่วมรักษาสภาพแวดล้อม
และความปลอดภัย” โดยร่วมกับสมาคมป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติจัดทำธงวอลโว่ เพื่อส่งมอบ
ให้สมาคมป้องกันอุบัติเหตุ แจกจ่ายให้กับนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อทำการโบกสัญญาณให้
รถหยุดเวลาจะข้ามถนน

1.4 กรมทางหลวงจัดโครงการรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อม ถนนวิภาวดีรังสิตให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาดร่มรื่น โดยทำการปลูกต้นไม้เพื่อทำบริเวณสองข้างถนน และทำความสะอาดคูคลอง

1.5 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จัดทำโครงการ “ผู้ฝันวันถนนสวย ร่วมใจช่วยแก้ปัญหามลภาวะ” โดยการสำรวจที่อยู่ของนักเรียนและโรงเรียนนำมาเป็นฐานข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างแผนที่จำแนกเขตพื้นที่จำนวนผู้โดยสาร และจัดทำรถรับส่ง กำหนดช่วงเวลารับส่ง ระยะเวลาในการเดินทาง และจัดเส้นทางให้เหมาะสมกับการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน รวมทั้งการจัดหาเงินอุดหนุนเบี้ยดำให้โรงเรียนนำไปซื้อรถ

1.6 แคนเนรมิตร่วมกับมูลนิธิป้องกันควันพิษ ร่วมกันรณรงค์ “โรงเรียนปลอดควันพิษ” เพื่อเชิญชวนให้ผู้ปกครองนักเรียนดับเครื่องยนต์ขณะจอดรถรับ-ส่งนักเรียน

1.7 จังหวัดสมุทรปราการร่วมกับบริษัทปรากฏการณ์เจริญยนต์ปากน้ำ จัดทำโครงการ “สัปดาห์ขจัดมลพิษจากรถจักรยานยนต์” โดยจัดตรวจสภาพและซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ส่งเสียงดังและปล่อยควันเสียให้ฟรี

1.8 บริษัท สวีเดนมอเตอร์เตอร์ จำกัด (วอลโว่) จัดทำโครงการกำจัดอากาศเสีย โดยนำเอาระบบการฟอกอากาศทันสมัยมาใช้ในห้องอบสี ซึ่งช่วยกรองอากาศให้บริสุทธิ์ก่อนที่จะถูกปล่อยออกสู่ภายนอก รวมทั้งได้จัดระบบรักษาความสะอาดในโรงงานแบบ 5 ส. คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัยให้พนักงานช่วยกันทำความสะอาด 10 นาทีก่อนเลิกงาน

1.9 บริษัท เอสเตทวัน ร่วมกับเทศบาลบางบัวทอง จัดโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำถังขยะมอบให้กับเทศบาลตามจุดต่าง ๆ

1.10 สมาคมสร้างสรรค์ไทยมอบประกาศนียบัตรให้กับพนักงานกวาดถนนดีเด่น ในเขตกรุงเทพฯ เพื่อสนับสนุนและให้กำลังใจกับพนักงานกวาดถนน ที่ช่วยกันรักษาความสะอาด ของบ้านเมือง

1.11 สมาคมสร้างสรรค์ไทยร่วมกับกองทัพเรือ คณะลูกเสือและยุวกาชาด จาก โรงเรียนทวีธาภิเศก พ่อค้า แม่ค้า และประชาชนช่วยกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมบริเวณวัดอรุณราชวราราม โดยการช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัด พัฒนาหน้าวัด ตั้งกระถางต้นไม้ ปลูกต้นไม้เพื่อฟ้างัดไต่ตะ เก้าอี้นั่งเล่น จัดตั้งถังดับเพลิงและทำอ่างล้างจานบริเวณที่ขายอาหาร และมอบรถขนขยะขนาดเล็กพร้อมกับถังขยะตาวิเศษให้กับวัดอีก 50 ใบ

1.12 บริษัท เอ็มเอ็มซี สิทธิผล จำกัด จัดทำโครงการโลกสดในบ้านเกิด โดยการ ทำถังขยะแยกประเภทแจกจ่ายหน่วยงานต่าง ๆ ตามโครงการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม “รักเรา รักโลก”

2. ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

2.1 กองทัพบกจัดกิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา โดยทำการปลูกต้นไม้ใน สถานที่ต่าง ๆ

2.2 จังหวัดระนอง จัดทำโครงการสวนป่าจุฬามณี เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬามณีวลัยลักษณ์

2.3 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จัดทำโครงการปลูกต้นไม้ 14,000 ต้นในปี 2536 โดยร่วมกับอุทยานแห่งชาติน้ำตกภูซาง และทำการบำรุงรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติตาม โครงการปลูกป่า 99 ล้านต้นของกระทรวงมหาดไทย

2.4 จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ร่วมปลูกต้นไม้ 1 แสนต้น ปลูกหญ้าแฝก 1 แสนกอ ในพื้นที่ 100 ไร่ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ 66 พรรษา

2.5 โครงการราชพฤกษ์ ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์ด้านการปลูกป่า นำโดยคุณหญิงกัลยา โสภณพานิช ได้จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้คนไทยรักและหวงแหนต้นไม้ ฯลฯ ในงานนี้บริษัทแอมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์ ได้ขอเทป กล้าร้อง - ร้องเพื่อคนกล้า เพื่อหาเงินสมทบทุนในโครงการด้วย

2.6 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ร่วมกับจังหวัดลำปางจัดงานวันโลกช้าง เพื่อหารายได้ทำโครงการอาหารกลางวันช้างมอบให้ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ที่บ้านทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เพื่อให้ช้างซึ่งเป็นสัตว์ป่าของไทยมีอาหารบริโภคอย่างอุดมสมบูรณ์

2.7 จังหวัดแม่ฮ่องสอน รณรงค์วันแสงไฟดับ เพื่อลดการเผาป่าและเผาเศษไม้ใบหญ้า เพื่อลดปัญหาไฟป่า และส่งเสริมให้เกษตรกรนำเศษใบหญ้าไปทำเป็นปุ๋ยหมัก สำหรับการปลูกต้นไม้และการเกษตรอื่น ๆ

2.8 สมาคมสร้างสรรค์ไทยร่วมกับโรงแรมแมริออท รอยัล การ์เดิน ริเวอร์ไซด์ จัดนิทรรศการงานสมุนไพรและพันธุ์ไม้ไทยโบราณ เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ไทยโบราณ สนับสนุนให้ประชาชนเห็นคุณค่าของว่านและสมุนไพรที่หายากเป็นประโยชน์ในการรักษาโรค

2.9 บริษัท ฟุจิ โฟโต้ฟิล์ม จำกัด จัดการประกวดภาพถ่าย "พรรณไม้ไทยให้คุณค่า" เพื่อเผยแพร่ถึงคุณค่าและความสำคัญ ความหลากหลายของพรรณไม้ไทยให้เป็นที่รู้จัก

2.10 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจัดสัมมนาหัวข้อ "พฤกษศาสตร์ไทยในอนาคต" เพื่อระดมความคิดจากนักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ทั่วประเทศ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และหาแนวทางการพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ให้ไปอย่างมีระบบแบบแผนสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

2.11 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 เชิญชวนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการรับพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมทั่วประเทศ ไป

ดำเนินการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟู ทั้งนี้ได้กำหนดให้วันที่ 3 มิถุนายน 2537 เป็นวันเริ่มปลูกป่า โดยรณรงค์ให้มีการปลูกป่าทั่วประเทศ ทั้งในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม สองข้างถนนทั่วประเทศ โรงเรียน วัด ศาสนสถาน สถานข้าราชการต่าง ๆ ปรากฏว่ามีหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือในโครงการเป็นจำนวนมาก อาทิ กองทัพบก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรมชลประทาน สถาบันการศึกษา คณะกรรมการสภาสตรีแห่งชาติ กลุ่มบริษัทเอกชน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยให้มีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ หรือสละกำลังทรัพย์เพียงเล็กน้อยเพื่อเป็นทุนในโครงการใหญ่ ๆ โดยมีเป้าหมายที่จะปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ จำนวนไม่น้อยกว่า 50 ล้านต้น ในระยะเวลา 5 - 10 ปี โดยในปี 2536 ได้จัดโครงการปลูกต้นไม้ดังนี้

- โครงการประชาร่วมใจทอดผ้าป่าต้นไม้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ต้นไม้ที่มีอยู่เดิมและปลูกป่าในจังหวัดต่าง ๆ ร่วมกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน และพระสงฆ์ในวัด โดยได้จัดทำอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- โครงการค่ายเยาวชนสู่ความเขียวขจี โดยการนำเยาวชนจากโรงเรียนต่าง ๆ ร่วมกันปลูกป่า ณ สวนป่าสิริกิติ์ภาคกลาง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมไปถึงจังหวัดอื่น ๆ ในภาคอีสาน

- โครงการแรลลี่สู่ความเขียวขจี โดยการจัดแข่งขันแรลลี่จากกรุงเทพ ผ่านนครราชสีมา ยโสธร มุกดาหาร นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และเวฬุพัทปลูกต้นไม้ที่ตามจุดต่าง ๆ

2.9 มูลนิธิสืบนาคะเสถียร ได้จัดสร้างรูปปั้นสืบนาคะเสถียร ไว้ที่อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง เพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับสืบนาคะเสถียรผู้พลีชีพเพื่อรักษาป่า รวมทั้งจัดทำโครงการร่วมมรดกโลก โดยการรับบริจาคเงินจากประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปซื้อกล้าไม้ปลูกเป็นแนวกันไฟให้กับอุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง

2.10 โครงการโลกสวยด้วยมือเราสู่ชนบทจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ใกล้บ้าน โดยเข้าไปจัดทำค่ายเยาวชนอนุรักษ์ให้กับนักเรียนใน 77 อำเภอในภาคอีสาน 11 จังหวัด โดยทำการบรรยายเผยแพร่ให้เยาวชนเข้าใจคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว แล้วร่วมกันปลูกต้นไม้ในสถานที่ต่าง ๆ

2.11 บริษัทเนสท์เล่ไทย จำกัด ได้จัดทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ เนื่องในโอกาสครบ 100 ปีเนสท์เล่ ในประเทศไทย โดยจัดทำโครงการใน 4 ลักษณะคือ

- ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ให้คืนสู่สภาพเดิมหลังจากถูกทำลายไปกว่า 3,000 ไร่ โดยร่วมมือกับกรมป่าไม้ทยอยปลูกต้นไม้ไปปีละ 100 ไร่ เป็นเวลา 3 ปี และบำรุงรักษาต่อไปจนครบ 8 ปี

- จัดทำหนังสือพิเศษ “น้ำหนาว...ป่างามด้วยน้ำใจ” เพื่อเผยแพร่ความงามของป่าไม้ที่ควรค่าแก่การเก็บรักษา และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพป่าจัดพิมพ์จำนวน 210,000 เล่ม แจกจ่ายให้กับผู้สนใจ

- จัดกิจกรรมให้เยาวชน “เยาวชนคืนคู่...สู่ธรรมชาติ” โดยเน้นเยาวชนที่ผ่านการคัดเลือกเดินทางไปทัศนศึกษาธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว

- จัดงานกาล่า ดินเนอร์ “น้ำหนาว...ป่างามด้วยน้ำใจ” เพื่อหาเงินสมทบทุนการปลูกป่า

2.12 บริษัทโรมอนแลนด์ จำกัด ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมอนามัยสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข จัดการประกวดวาดภาพโครงการอนุรักษ์ต้นไม้

2.13 บริษัท โกดัก ฟิล์ม จำกัด จัดทำโครงการประกวดอนุรักษ์ช้างไทย โดยการมอบภาพช้างไทยจำนวน 100 กว่าภาพ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่คณะสัตวแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.14 โครงการชิงเอิร์ธ จัดทำโดยวี “ร้อยป่าพรรณไม้” โดยการเก็บภาพป่าที่พร้อม รื่น สวยงาม และพรรณไม้นานาชนิดมารวบรวมไว้ในไดอารี่ พิมพ์จำหน่ายเพื่อเป็นรายได้มอบให้กับมูลนิธิสืบนาคะเสถียร เพื่อใช้ในกิจกรรมอนุรักษ์ป่า

2.15 บริษัทเทเลคอมเอเชีย จำกัด จัดทำ สคส. ปฏิทิน ภาพนก เพื่อให้ทุกคนได้มีความรู้อยากมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติ

3. ทรัพยากรน้ำ

3.1 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2536 คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาฯ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระเกียรติคุณประกาศรางวัล “ผลงานคิดค้นหรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยประจำปี 2536” แก่เครื่องกั้นน้ำซึมพัฒนา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานรูปและพระราชดำริแก่กรมชลประทานในการสร้างและพัฒนา เพื่อให้บรรเทาปัญหาหน้าผาเสียและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

3.2 สมาคมสร้างสรรคไทย จัดทำโครงการพัฒนาลองตัวอย่างในซอยต้นสน เพื่อขจัดมลภาวะในน้ำพัฒนาเป็นคลองตัวอย่าง โดยดำเนินการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย และสร้างท่อรับน้ำเสียจากบ้านเรือนในซอย

3.3 คณะกรรมการอำนวยการโครงการโลกสวยด้วยมือเรา จัดทำโครงการคลองสีเขียว “คืนน้ำใส สูดลมสวย” เพื่อบรรเทาสภาพน้ำเสียในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระบบบำบัดน้ำรวมเริ่มจากเขตกรุงเทพฯชั้นใน โดยการติดตั้งอุปกรณ์ช่วยบรรเทาสภาพน้ำเสีย แทนระบบอัดอากาศ เพื่อวัดผลและหาค่า บีโอดี ค่าออกซิเจนในน้ำ ก๊าซไข่เน่าและของแข็งแขวนลอย รวมทั้งมีแผนการกำจัดวัชพืช ในครั้งนี้ได้มีหน่วยงานอื่น ๆ ให้การสนับสนุนได้แก่ไบเบ้ทาวเวอร์ บริษัท พีพีเซ็นเตอร์

3.4 กรมชลประทานร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์ และโรงแรมสยามซิตี้ จัดประกวดภาพเขียน “รักษน้ำเพื่อชีวิต” เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์น้ำให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3.5 บริษัทสยามซานิทาเวอร ผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์คอตโต้ ได้นำผลิตภัณฑ์รุ่นประหยัดน้ำเข้าสู่ตลาด โดยใช้ระบบอัดอากาศเข้าไปแทนที่น้ำ แต่แรงดันยังเท่าเดิม รวมทั้งช่วยลดแรงค์การใช้ตัวอย่างประหยัด

3.6 บริษัท เอ็มเอ็มซี สิทธิผล จำกัด ร่วมกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จัดประกวดคำขวัญในหัวข้อ “คุณค่าน้ำกับสังคมไทย” โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ นักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป

3.7 สมาคมสร้างสรรค์ไทยจัดทำโครงการ “ร้านอาหารรักเจ้าพระยา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันรณรงค์และเผยแพร่ให้ร้านอาหารและภัตตาคารในกรุงเทพฯ และจังหวัดที่แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน 8 จังหวัด ติดตั้งถังดักไขมัน เพื่อป้องกันแม่น้ำเน่าเสีย

3.8 ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน ร่วมกับสมาคมสร้างสรรค์ไทย จัดโครงการประกวดโรงเรียนประหยัดน้ำไฟดีเด่น เพื่อให้เด็กนักเรียนและครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของน้ำไฟ และหันมาให้ความร่วมมือช่วยกันประหยัด ทั้งนี้เหตุผลที่เริ่มกิจกรรมจากระดับโรงเรียนก็เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชนที่เผยแพร่ความรู้และปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรมอันดีแก่เยาวชนของชาติ การตัดสินใจพิจารณาจากสำเนาใบเสร็จค่าน้ำไฟในโรงเรียน รวมทั้งให้นักเรียนนำไปเสร็จค่าน้ำไฟ จากที่บ้านมาประกวดในห้องเรียน เพื่อพิจารณาครอบครัวดีเด่นด้วย

3.9 บริษัท สวีเดน มอเตอร์ส (วอลโว่) จัดทำโครงการวอลโว่ร่วมรักษาสภาพแวดล้อม โดยจัดทำโครงการบอมน้ำดื่มในโรงงาน และเก็บน้ำที่ใช้แล้วจากโรงเรียนให้ตกตะกอนแล้วผ่านกรรมวิธีไส้สารเคมีและจุลินทรีย์ให้น้ำมีสภาพคืนตัวโดยแยกออกจากของเสียให้ตกผลึกแล้วนำผลึกไปทิ้ง นำน้ำผ่านท่อน้ำดีกระจายออกให้ขอซิเจนเข้ามา แล้วจึงทำไปใช้ใหม่

3.10 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ร่วมกับมูลนิธิเพื่อสิ่งแวดล้อม และการประสานรณรงค์จัดทำโครงการรณรงค์ประหยัดการใช้น้ำ โดยการจัดประกวดเคล็ดลับการประหยัดน้ำ โดยผู้ที่ชนะเลิศจะได้รับรางวัลและเคล็ดลับที่เข้ารอบจะนำไปจัดทำคู่มือการประหยัดน้ำ จำนวน 100,000 เล่ม มอบให้กับการประสานรณรงค์หลวงนำไปแจกจ่ายประชาชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประหยัดการใช้น้ำ

3.11 ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จัดโครงการ สปีดท์เรารักน้ำ โดยร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ การประสานรณรงค์ และศูนย์การค้าฟิวเจอร์พาร์ต บางแค รณรงค์ให้ประชาชนประหยัดน้ำและรักษาแหล่งน้ำอย่างถูกวิธี

4. ทรัพยากรทางทะเล

4.1 กองทัพเรือ กรมประมง และกรมป่าไม้ ร่วมกันจัดทำโครงการอุทยานใต้ทะเล จุฬารัตน์ 36 เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย

ลักษณะ เนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ 36 พรรษา เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ปะการัง
พืชใต้น้ำ และสภาพธรรมชาติของเกาะสุรินทร์ สิมิลัน ให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะแหล่ง
ปะการังที่กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ในโครงการจะได้รับความคุ้มครองและป้องกันมิให้ถูกทำลาย
หรือรบกวนจากชายฝั่ง การใช้อุปกรณ์การประมงที่ผิดกฎหมาย

4.2 กรมประมงจัดทำโครงการอนุรักษ์เต่าทะเล เพื่ออนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลไทยโดย
การเพาะพันธุ์แล้วปล่อยลงทะเล

4.3 กองทัพเรือจัดทำโครงการ อนุรักษ์ทะเลไทยครั้งที่ 3 โดยจัดให้มีการผูกทวน
เพื่อรักษาแนวปะการังบริเวณหมู่เกาะสุรินทร์

4.4 สถาบันวิจัยชีววิทยาและประมงทะเล จังหวัดภูเก็ต ร่วมกับบริษัทไทยวารี
สอร์ท ดีเวลลอปเม้นท์ จัดประเพณีอนุรักษ์เต่าทะเลครั้งที่ 1 พร้อมแจกเอกสารเผยแพร่ 5,000 ชุด

4.5 บริษัท พูจีโอดีฟิล์ม จัดโครงการประกวดภาพถ่าย "เรารักทะเลไทย" และ
นิทรรศการภาพถ่ายทางทะเล

4.6 ชมรมเพื่อนดาน้ำ ร่วมกับมหาวิทยาลัยบูรพา จัดทำโครงการปะการังเทียม
บริเวณชายฝั่งทะเล พัทธยา โดยการนำวัสดุบางประเภทเช่น ยางรถยนต์ ซีเมนต์ ไปวางในบริเวณ
ที่เหมาะสมในทะเล เพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของปะการังและสัตว์น้ำ โดยได้เริ่มจากบริเวณเกาะครก
เป็นจุดแรก

4.7 ฐานทัพเรือสัตหีบ ร่วมกับสมาคมสร้างสรรค์ไทย และโรงแรมดุสิตธานี ร่วม
กันจัดทำโครงการอนุรักษ์เต่าทะเล โดยการปล่อยเต่าทะเล ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งได้จัดกิจกรรมนำพ่อแม่บุญธรรมหรือพ่อแม่อุปถัมภ์เต่า เข้าร่วมกิจ
กรรมปล่อยเต่า ณ อ่าวมเตยงาม อ่ามอ่าวสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวมทั้งได้บริจาคเงินให้กองทัพเรือ นำ
ไปใช้ในการขยายงานเพาะพันธุ์เต่าด้วย

4.8 โครงการชิงเคิร์ช ร่วมกับจังหวัดตรัง จัดสัปดาห์รักษึปลาพะยูน เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนตระหนักในควมสำคัญของพะยูน และช่วยกันอนุรักษ์ โดยจัดให้มีการประกวดวาดภาพปลาพะยูน แต่งกลอนสุภาพกล่าวถึงปลาพะยูน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

4.9 บริษัท พูจีไฟโตฟิล์ม จำกัด จัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายใต้น้ำ “โลกสดใสใต้ทะเล” เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสวยงามของทรัพยากรทางทะเลช่วยกันรักษา

5. พลังงาน

สำนักงานพลังงานแห่งชาติ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จัดทำโครงการประหยัดพลังงาน (Demand Side Management) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้พลังงานมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี 2536 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์พลังงานให้บริการฝึกอบรมการบำรุงรักษาเครื่องใช้พลังงานตรวจเช็คสภาพเครื่องใช้พลังงานโดยผู้เชี่ยวชาญ และบริการประสานงานระหว่างภาครัฐและสถาบันการเงินในการขอลดหย่อนภาษีเครื่องจักรนำเข้า จัดหาเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่โครงการประหยัดพลังงาน คาดว่าในปี 2539 จะลดความต้องการไฟฟ้าได้ 226 เมกะวัตต์ ลดต้นทุนการผลิตไฟฟ้าได้ 6,750 ล้านบาท

6. อากาศ

6.1 บริษัท ยางสยาม จำกัด สนับสนุนการจัดทำป้ายคุณภาพอากาศ และการเตือนภัยให้กับมูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้รณรงค์ป้องกันควันพิษในเขตชุมชนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร

6.2 สมาคมสร้างสรรค์ไทยจัดโครงการประกวดคำขวัญรณรงค์ “เลิกใช้โฟม” เพื่อรณรงค์ให้เลิกใช้สาร CFC ในการผลิต

7. ศิลปกรรม

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจัดกิจกรรมเนื่องในวโรกาส 100 ปี พระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะที่ทรงเป็นผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถาน โดยเปิดพิพิธภัณฑท์ให้ชม ฉายภาพยนตร์พระราชกรณียกิจ วิดีโอ และ สไลด์ เกี่ยวกับศิลปโบราณวัตถุ (2536)

รายงานของ ESCAP เมื่อปลายปี 2536 ซึ่งว่ากรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยมีปัญหาภาวะที่ร้ายแรงที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชีย ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยลดลงอย่างรวดเร็ว พืชพรรณ สัตว์ป่าต่าง ๆ มีจำนวนลดลงไปจนเกิดการสูญพันธุ์เพิ่มขึ้น การพัฒนาของไทยสร้างผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์อย่างมากมาย เช่น ความฟุ้งเฟ้อ การบริโภคเกินความจำเป็น รวมทั้งปัญหาสังคมนานาประการ การพัฒนาทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทกับเมือง ระหว่างคนรวยและกับคนจน ระหว่างกลุ่มคนที่มีทรัพยากรมากกับกลุ่มที่ยากไร้

แนวทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลจากการประชุมสัมมนาเพื่อหาทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักวิชาการหลายแขนง ได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งพอจะสรุปได้ 3 แนวทางคือ

แนวทางที่ 1 การปรับแก้ปัญหาในระดับนโยบาย มีผู้เสนอความคิดเห็นว่าจะต้องมีการปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ต้องวิเคราะห์ว่าที่ผ่านมาแนวทางการพัฒนามีข้อผิดพลาดอย่างไร ยุทธศาสตร์ใหม่ น่าจะเป็นอย่างไร ต้องพิจารณายุทธศาสตร์ที่เอื้อให้เศรษฐกิจไทยสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 2 กลุ่มธุรกิจเอกชน จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด โดยไม่คำนึงถึงการผลิตร่วมจะทำลายสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ธุรกิจควรมีจิตสำนึกเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น และควรกระทำอย่างจริงจัง ไม่ใช่ทำเพียงเพื่อสร้างภาพลักษณ์

แนวทางที่ 3 ประชาชนในระดับท้องถิ่นและชุมชนต่าง ๆ จะต้องเข้ามาเคลื่อนไหวแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

นอกจากนั้น ยังได้มีข้อเสนอในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนได้รู้จักและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และเกิดจิตสำนึกที่จะร่วมกันอนุรักษ์ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของตนเอง รวมทั้งได้มีผู้เสนอให้จัดทำโครงการนำร่องระหว่างภาครัฐและเอกชน

ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีโครงการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม ของหน่วยงานต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ และพบว่า มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากหลายฝ่ายเริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพยายามแสวงหาความร่วมมือในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่

เริ่มจากการที่ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสมัชชาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกครั้งที่ 16 ด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในระหว่างวันที่ 16 - 20 กุมภาพันธ์ 2537 โดยได้มีการหารือกันถึงเรื่องอากาศ น้ำ ป่าไม้ และทรัพยากรทางทะเล พร้อมทั้งหามาตรการป้องกันปัญหา และที่จะได้รับประโยชน์ร่วมกันคือ การขจัดกากอุตสาหกรรม ปัญหาการขจัดมลพิษทางทะเล ปัญหาควีนฟิช และปัญหาด้านพลังงาน นอกจากนี้ในปี 2537 รัฐบาลไทยยังได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ ร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก เกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามโครงการความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของเดนมาร์ก เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะจากที่ประชุมองค์การ ประชาชาติ และให้เงินยืม (grant) 500 ล้านบาทเพื่อใช้ในการศึกษามลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการเขาเทีร์นซีบอร์คและอีสเทีร์นซีบอร์ค

4.6 เรื่องร้องทุกข์จากประชาชน เก็บข้อมูลจากกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2538

เรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีประมาณปีละ 80 เรื่อง
เรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อมเรียงตามลำดับ

1. มลพิษจากโรงงาน
2. น้ำ
3. ชยะ
4. ดินและเสียงดัง
5. อากาศ
6. ป่าไม้และการก่อสร้าง

พื้นที่ที่มีการร้องเรียนมากที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อมเรียงตามลำดับ

1. กรุงเทพมหานคร
2. ภาคกลางและอีสาน

3. ภาคเหนือและใต้

4. ภาคตะวันออก

เรื่องร้องทุกข์ต่าง ๆ ที่กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์นี้เป็นหน่วยงานที่รับเรื่อง
ราวร้องทุกข์ทุกเรื่อง จากสถิติที่เก็บไว้ตั้งแต่ปี 2536-2537 มีเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งหมดปีละประมาณ
4,000 เรื่อง มีเรื่องราวร้องทุกข์ที่ถูกร้องเรียนเข้ามามากที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้ *

1. เรื่องที่ดิน เช่น การบุกรุกที่สาธารณะ ถูกโกง

2. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ประพฤติมิชอบ เช่น คอรัปชั่น กดขี่
ประชาชน ฯลฯ

3. ปัญหาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดย ส.ส.เป็นผู้ร้องเรียนเป็นส่วน
ใหญ่

4. เรื่องร้องเรียนจากสำนักเลขาธิการและกฤษฎีกา

5. เรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น คดีต่าง ๆ และด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ปัญหาที่พบจากการเก็บข้อมูล

1. ได้ข้อมูลมาจาก กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักปลัดกระทรวง
มหาดไทย เพียงแห่งเดียว อีกแห่งหนึ่งคือ ฝ่ายเรื่องราวร้องทุกข์สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี
กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะเป็นเรื่องที่ร้องทุกข์ถึงรัฐมนตรีโดยตรง ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ได้รับ เนื่องจาก
ฝ่ายสำนักเลขาธิการแจ้งว่า ไม่สามารถจะเปิดเผยข้อมูลได้ถือเป็นความลับ แต่อย่างไรก็ตามเรื่อง
ร้องทุกข์ต่าง ๆ ทุกเรื่องท้ายสุดก็ต้องมารวมกันไว้ กองตรวจราชการ และเรื่องราวร้องทุกข์เช่น
เดียวกัน

2. เอกสารเรื่องราวร้องทุกข์ไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ไม่มีการลงทะเบียน
เอกสารที่รับเข้าและส่งออก เพิ่งจะเริ่มทำในช่วง พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา จึงเป็นการยากที่เก็บข้อมูล
ย้อนหลังหลาย ๆ ปี

* สัมภาษณ์ นายรัชชัย สีสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายกองตรวจราชการและเรื่องราวร้อง
ทุกข์ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย. 16 มิถุนายน 2538

4.7 สรุปสาระสำคัญของแผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ

1. การประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมา

- 1.1 ในอดีตงานประชาสัมพันธ์เป็นเพียงการเผยแพร่ผลงานตามภารกิจปกติระดับกระทรวง ทบวง กรม เท่านั้น มีลักษณะ 'คอยเป็น คอยไป'
- 1.2 องค์กรประชาสัมพันธ์ของกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่จัดรูปองค์กรเป็นหน่วยงานระดับกอง และฝ่าย นอกนั้นจัดรูปเป็นหน่วยงานระดับงาน และสำนักสารนิเทศ
- 1.3 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่มียังมีจำนวนบุคลากร เฉลี่ยประมาณ หน่วยงานละไม่เกิน 20 คน
- 1.4 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่มีงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ

2. วัตถุประสงค์หลักของแผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ

แผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยต่อประชาคมโลก โดยเผยแพร่นโยบายและจุดยืนของประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเชิงรุกให้ทันต่อเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
2. อำนวยให้ประชาชนทั่วไป นักลงทุนภาคเอกชนทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ ได้รับทราบนโยบายของรัฐและข่าวสารด้านต่าง ๆ ตามความเป็นจริง
3. สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและความชอบธรรมในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการสร้างความปรองดองในชาติและความเสียสละ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติในระยะยาว

3. เป้าหมายของแผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ

- 3.1 แผนประชาสัมพันธ์ระดับชาติ มีเป้าหมายที่จะเร่งดำเนินการงานประชาสัมพันธ์ รวม 6 แผนงานคือ
 - 1) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ
 - 2) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านสังคม
 - 3) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 4) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านการเมืองและการปกครอง
- 6) แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านความมั่นคงของชาติ

3.2 แผนงานประชาสัมพันธ์แต่ละด้าน เน้นเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญสูง มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องผนึกความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกหมู่เหล่า เป็นอันดับแรก

4. แนวทางการประชาสัมพันธ์

แผนประชาสัมพันธ์นี้ได้กำหนดแนวความคิด นโยบาย เหตุผลความจำเป็น เป้าหมาย และเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อเป็นกรอบกว้างให้หน่วยงานรับผิดชอบนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกัน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

แนวความคิดและนโยบาย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจนานาชาติ และความจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกหมู่เหล่า รวมทั้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ทั้ง 3 ประการ คือ การสร้างความเจริญอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การกระจายรายได้และความเจริญ สู่ภูมิภาคและชนบท และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจจึงประกอบไปด้วย แผนรุก คือ การผนึกพลังความร่วมมือ ร่วมใจของประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการใช้แรงงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และขีดความสามารถการแข่งขันในนานาชาติ และแผนรับคือ การกระจายรายได้ และความเจริญสู่ภูมิภาค และแก้ปัญหาความยากจนในชนบท

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 เรื่อง คือ

- 1) นโยบายกระจายรายได้ และความเจริญสู่ภูมิภาค
- 2) ปัญหาภัยธรรมชาติ
- 3) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย (ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย)
- 4) นโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มอนุภาครุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และ
- 5) นโยบายการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกระยะที่ 2

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านสังคม

แนวความคิดและนโยบาย

จากการที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาด้านสังคมใหม่ ๆ หลายประการ ซึ่งสืบเนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ช่องว่างทางเศรษฐกิจและปัญหาครอบครัว ความเสื่อมสลายของชุมชนและสภาพแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม โสเภณีเด็ก โรคเอดส์ ยาเสพติด และความเสื่อมโทรมของสุขภาพจิต ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม การพัฒนาด้านการศึกษา การรณรงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก และโสเภณีเด็ก ตลอดจนบทบาทของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านสังคม ให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติเป็นอันดับแรก โดยเน้นการพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูง เพื่อประโยชน์ต่อการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในระยะยาว

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวความคิดและนโยบาย

การผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการในระยะที่ผ่านมา อาศัยความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำเป็นปัจจัยเกื้อหนุนมาโดยตลอด แต่ในอนาคตข้อได้เปรียบทั้งสองประการจะลดลงอย่างมาก ในขณะที่การแข่งขันในตลาดต่างประเทศกลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนา และประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นโดยการ

- 1) ชักนำให้ภาคอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพและการผลิตมากขึ้น
- 2) ส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- 3) เพิ่มการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบยั่งยืน
- 4) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 5) เพิ่มการวิจัยและพัฒนา
- 6) เพิ่มมาตรการสนับสนุนของรัฐต่อการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการใช้ประโยชน์

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ความสำคัญในด้านประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ 2 เรื่องคือ

- 1) การวิจัยและพัฒนา
- 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวความคิดและนโยบาย

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทั้งในชนบท และในเมืองอย่างหนัก สาเหตุเนื่องมาจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย โดยปราศจากการฟื้นฟูบูรณะอย่างจริงจัง และไม่มีแผนการบริหาร และจัดการที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์แบบยั่งยืน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีแผนการพัฒนาและจัดสรรการใช้ประโยชน์ แผนการบริหาร และจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการใช้ประโยชน์แบบยั่งยืนในระยะยาว

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นความสำคัญเฉพาะด้านการฟื้นฟูบูรณะ 4 เรื่องคือ

- 1) การแก้ปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
- 2) การปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ
- 3) การแก้ปัญหาหาลพิษ
- 4) การแก้ปัญหาหาลพิษด้านกากของเสีย

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านการเมืองและการปกครอง

แนวความคิดและนโยบาย

การปลูกฝังจิตสำนึกในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จำเป็นต้องเร่งดำเนินการในทุกหน่วยของสังคมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความรับผิดชอบเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วม และการใช้สิทธิทางการเมือง ดำเนินถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านการเมืองและการปกครอง ให้ความสำคัญเรื่อง

1) การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกในการเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งอย่างสุจริต และยุติธรรม

2) การปกครองท้องถิ่นตาม พ.ร.บ.สภาตำบล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 7

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ

แนวความคิดและนโยบาย

ท่ามกลางปัญหาที่มีการกระทบกระทั่งกับประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดน และกระแสการเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ไปสู่ประชาคมโลกของสื่อมวลชนทุกประเภท โดยเฉพาะสื่อมวลชนต่างประเทศ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในทางลบต่อประเทศไทย ซึ่งเป็นผลเสียต่อนโยบายการสร้างความสำคัญที่ตีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และต่อนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ จึงได้วางนโยบายและมาตรการอ้างความมั่นคงของชาติขึ้น เพื่อให้ประชาคมโลกได้ตระหนักถึงนโยบายและหลักการของประเทศไทยที่ไม่แทรกแซงปัญหาภายในของประเทศเพื่อนบ้าน และได้เห็นถึงความจริงจังใจของประเทศไทยที่ปรารถนาให้เกิดความปรองดองของกลุ่มชนในประเทศเพื่อนบ้าน

ขอบเขตของแผนงาน

แผนงานประชาสัมพันธ์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ จึงให้ความสำคัญต่อการแปลงนโยบายของสภาความมั่นคงแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2 เรื่องคือ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทย - พม่า และระหว่าง ไทย - กัมพูชา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5 ผลการศึกษา

5.1 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มองเห็น
2. ผลกระทบทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ
3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์และขอบเขตการทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์
4. แนวทางในการแก้ไขปัญหา
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยในปัจจุบัน เรียงตามลำดับความสำคัญ
6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต (3 ปีข้างหน้า)
7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต
8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทยควรมีนโยบายอย่างไร
9. บทบาทของรัฐในแง่การประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร
10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร
11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร
12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

5.1.1 สรุปผลการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัส

โดยภาพรวมจะพบว่า ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยส่วนใหญ่จะมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากใกล้ตัวออกไปสู่ปัญหาที่ไกลตัว โดยจำแนกออกเป็นปัญหาใหญ่ ๆ ดังนี้

- ปัญหาน้ำเน่าเสีย มลพิษทางน้ำ เกิดเนื่องมาจากการใช้น้ำในโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้น้ำเป็นปริมาณมาก เช่น โรงงานกระดาษ โรงงานฟอกย้อม โรงงานอาหาร และโรงงานต่างๆเหล่านี้ ปล่อยน้ำเสียที่ไม่ได้ผ่าน การบำบัดออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงชีวิตสัตว์น้ำ และมนุษย์เองก็ไม่สามารถนำน้ำจากแหล่งน้ำเหล่านั้นมาใช้บริโภคได้ นอกจากนี้ น้ำทิ้งจากครัวเรือน หรือการทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดน้ำเสีย

- ปัญหาอากาศเสีย อากาศเป็นพิษ เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัย 2 ประการที่สำคัญคือ ประการแรกเกิดจากอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงเป็นแหล่งพลังงาน กระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมบางประเภทก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น เหมืองถ่านหิน ก๊าซเสียของโรงงานที่ปล่อยออกสู่บรรยากาศ ประการที่สองคือเกิดจากการใช้ยานพาหนะ รถยนต์ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มีการใช้รถยนต์เป็นจำนวนมาก

- ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นปัญหาสำคัญของเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีการใช้รถเป็นจำนวนมาก ปัญหาการจราจรทำให้ผู้คนเสียสุขภาพจิต นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องคือปัญหาอากาศเป็นพิษ และเสียงดัง

- ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยในขณะนี้ เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากการบุกรุกที่เพื่อทำการเกษตร ความต้องการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชผัก ผลไม้ รวมไปถึงผลของการที่รัฐบาลให้สัมปทานป่าไม้ในอดีต นโยบายที่มีผิดพลาดของรัฐบาล พื้นที่ป่าจึงถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก แม้ปัจจุบันจะมีการส่งเสริมให้มีการปลูกป่า แต่จะเป็นในลักษณะสวนป่าที่ไม่สมบูรณ์ ไม่ใช่ป่าตามสภาพความเป็นจริง

- ปัญหาภาวะเรือนกระจก ความเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศ อุณหภูมิ ชั้นโอโซน ถูกทำลาย เนื่องจากมีการตัดไม้ทำลายป่า การใช้สารที่ทำลายชั้นโอโซน CFC และการเผาไหม้ต่างๆ ส่งผลให้อุณหภูมิสูงขึ้น น้ำแข็งในเขตกัปวารละลาย ปัญหาน้ำท่วม อากาศร้อนขึ้น

- ปัญหาอุตสาหกรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้มีการระดมทรัพยากรธรรมชาติมาใช้
อย่างมากมาย ทำให้ทรัพยากรต่างๆถูกทำลาย ทั้งป่าไม้ แร่ธาตุ แหล่งน้ำ มีการนำสารเคมีที่เป็น
อันตรายเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต และปล่อยของเสียออกมาทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความ
เสื่อมโทรมของทรัพยากร

- ปัญหาการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช และการใช้ปุ๋ยเคมี เกิดขึ้นเนื่องจากเกษตรกรต้อง
การศึกษา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง มีการใช้ปุ๋ยเคมีเกินขนาด ทำ
ให้ดินขาดความสมดุล นอกจากนี้เมื่อใช้สารเคมีแล้ว ยังทำให้สารเคมีซึมลงแหล่งน้ำ ทำให้น้ำเสีย มี
สารเคมีสะสมในแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภค

- ปัญหาขยะ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ไม่มีที่ทิ้งขยะ เช่นในเขตกรุงเทพมหานคร สมุทร
ปราการ และปัญหาขาดการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล รวมไปถึงยังไม่มีวิธีการกำจัดขยะจาก
โรงงานอุตสาหกรรม

- ปัญหาชุมชนแออัด โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมือง เกิดขึ้นเนื่องมาจากความยากจน มีรายได้
ไม่เพียงพอของคนในชนบท ทำให้มีการอพยพมาหางานทำในเมือง เป็นเหตุให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด
สลัม และปัญหาอื่นๆตามมา คือปัญหาเด็กเร่ร่อน จรจัด ขอดทาน

- ปัญหามรดกทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมของประเทศถูกทำลาย แหล่งธรรมชาติที่ควร
อนุรักษ์ของประเทศ 263 แห่ง ปัจจุบันมีคุณภาพที่เสื่อมโทรม ตราบใดที่การขยายตัวทางการท่องเที่ยว
เพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นเหตุให้เร่งการทำลายแหล่งธรรมชาติมากขึ้น

- ปัญหาความขัดแย้งระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการ
พัฒนาในบางด้านเช่นการพัฒนาพลังงาน การนำทรัพยากรธรรมชาติ แร่ธาตุมาใช้ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยง
ไม่ได้ที่จะต้องส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้นหน่วยงานบางหน่วย เช่น กรมพัฒนาและส่งเสริม
พลังงาน กรมทรัพยากรธรณีทำงานด้วยความยากลำบาก

- ปัญหาเรื่องดินเค็ม การส่งน้ำในพื้นที่ที่มีดินเค็ม ส่งผลถึงการแพร่กระจายของดินเค็มในพื้นที่
ที่ใกล้เคียง

- ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ปัญหาสวนสาธารณะในเมืองใหญ่ไม่เพียงพอ ปัญหาขาดระเบียบบนทาง
เท้า ปัญหาคราบน้ำมันในทะเล ปัญหาน้ำท่วมขังในบริเวณตรอกซอยต่างๆ ปัญหาการรุกตัวของน้ำ
เค็มเข้ามาในแหล่งน้ำ

โดยสรุป พบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย

2. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ (exploitation)

2. ผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปเป็นวงจร เริ่มจากผลกระทบทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ดังนี้คือ

ด้านกายภาพ ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมคือความเสื่อมโทรมของทรัพยากร เช่น ทรัพยากรน้ำ เมื่อมีการทิ้งน้ำเสียจากบ้านเรือน หรือโรงงานอุตสาหกรรมสู่น้ำลำคลอง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพไปในทางลบ สัตว์น้ำ กลิ่นเหม็นรบกวนผู้อยู่อาศัย หรืออากาศพิษ ควันพิษ ทำให้เมืองเสื่อมโทรม รุมนแออัด ทำให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดยัดเยียด บ้านเมืองสกปรก เกิดขยะ การก่อสร้างทำให้เกิดฝุ่นละอองและเสียงรบกวน เขม่าควัน ไอเสีย การเผาไหม้ต่างๆส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ เกิดความผิดปกติของสภาพดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ฝนแล้ง น้ำในเขื่อนลดลง ดินเค็ม ปลูกพืชไม่ได้

ด้านสังคม ผลกระทบทางกายภาพจะส่งผลกระทบต่อสังคมหรือประชาชนในชุมชนนั้น ๆ การพัฒนาอุตสาหกรรม ปล่อยน้ำเสีย ควันพิษ มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่นมลพิษอุตสาหกรรมก่อให้เกิดความเจ็บป่วยในหมู่คนที่อาศัยอยู่ข้างเคียง ทำให้เป็นโรคต่างๆ เช่น โรคทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง โรคปอด อากาศ น้ำ อาหารเป็นพิษ บั่นทอนสุขภาพของคนในสังคม บั่นทอนสุขภาพของเด็กๆที่กำลังเจริญเติบโต น้ำเสีย ดินเสีย ปลูกพืชไม่ได้ผล ทำให้เกิดความยากจน ผู้คนหลังไหลเข้ามาหางานทำในเมือง ย้ายถิ่นฐาน เปลี่ยนอาชีพ ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด และอาชญากรรมตามมา

ด้านเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ตามมาในลำดับสุดท้ายของลูกโซ่ ก็คือการต้องเสียค่าใช้จ่าย ลงทุน ในการบำบัด แก้ไขมลพิษ เป็นผลครบวงจรที่ตามมาในอันดับสุดท้าย รัฐต้องเสียค่ารักษาพยาบาลคนที่ได้รับความเจ็บป่วยเนื่องมาจากมลพิษต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสียไป ทำการเกษตรไม่ได้ผลดี ต้องจ่ายเงินซื้อปุ๋ยเคมีมาใช้บำรุงดิน เสียงบประมาณในการปลูกป่า ทรัพยากรเสื่อมโทรม ต่างชาติไม่ยอมเข้ามาท่องเที่ยว สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจไม่ดี รายได้ของประเทศลดน้อยลง และรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมใน field of specialization ของผู้ให้สัมภาระ

ในกรณีที่ผู้ให้สัมภาระทำงานในหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงผู้ให้สัมภาระจะมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี โดยจำแนกปัญหาตาม field of specialization ของผู้ให้สัมภาระได้ดังนี้

- ปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ มลพิษทางน้ำ น้ำเน่าเสีย เกิดขึ้นจากการทิ้งของเสีย ขยะ น้ำเสีย ออกจากบ้านเรือน และการที่โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำระบายน้ำทิ้ง น้ำชุมชนลงสู่แม่น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมในประเทศไทยส่วนใหญ่ต้องใช้น้ำในกระบวนการผลิต จึงมีการระบายน้ำทิ้งซึ่งน้ำทิ้งเหล่านั้นอาจมีมลสารเข้มข้น กากอุตสาหกรรม สารพิษเจือปน จึงเป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย พบว่าโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมีส่วนที่ทำให้แม่น้ำเสียร้อยละ 33 โรงงานสุรา เครื่องดื่มร้อยละ 24 โรงงานกระดาษร้อยละ 16 ที่เหลือเป็นโรงงานอื่น ๆ เช่น โรงงานฟอกย้อม ถลุงเหล็ก ผลิตอาหาร เป็นต้น

- ปัญหาการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค รวมไปถึงน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องที่มาจากความต้องการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นสูงมาก ทำให้มีการดึงน้ำไปใช้ ตลอดจนการเพิ่มจำนวนประชากร ทำให้ความต้องการน้ำโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น ในบางพื้นที่จึงต้องประสบกับปัญหาขาดแคลนน้ำ

- ปัญหาอากาศเป็นพิษ คุณภาพอากาศเสื่อมโทรม เป็นปัญหาที่พบมากในเขตกรุงเทพมหานครและเขตอุตสาหกรรมที่มีการใช้พลังงานในปริมาณสูงโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเขตที่มีทั้งโรงงานอุตสาหกรรมและการจราจรติดขัดอันเนื่องมาจากปริมาณรถที่เพิ่มสูงขึ้น โดยพบว่าในปัจจุบันมีรถในกรุงเทพมหานครถึง 2 ล้านคัน แม้อกฎหมายจะบังคับให้รถยนต์นั่งต้องติดเครื่องกรองอากาศ (กรองสารพิษ) แต่ก็ทำได้เพียงร้อยละ 20-30% เท่านั้น ยังมีรถประเภทอื่น ๆ ที่สภาพเครื่องยนต์ยังสร้างควันพิษอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนควันจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้น ถึงแม้จะกำหนดให้เขตอุตสาหกรรมย้ายออกจากกรุงเทพฯ ไปอยู่ทางตอนใต้ เช่นสมุทรปราการ แต่ลมทางทิศใต้ก็ยังพัดเข้าหากรุงเทพฯ ทำให้ประชาชนในกรุงเทพฯ ต้องรับเอาสารพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมจากสมุทรปราการอีกด้วย

- ปัญหาจราจรติดขัด เกิดขึ้นจากปริมาณรถมาก รถในเขตกรุงเทพฯเพิ่มขึ้นปีละ 2 แสน 5 หมื่นคัน แต่พื้นที่ถนนมีเพียงร้อยละ 8% ในขณะที่เมืองอื่น ๆ มีพื้นที่ถนนร้อยละ 18-25% การก่อสร้างเพิ่มไม่ทันความต้องการ ปัญหาการจราจรติดขัดจึงเพิ่มมากขึ้นทุกวัน

- ปัญหาการขยายตัวของอุตสาหกรรม ปัจจุบันการขยายตัวของอุตสาหกรรมอยู่ในอัตราสูง ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก ความต้องการไฟฟ้า พลังงานเพิ่มมากขึ้น และมีกากอุตสาหกรรม กากสารพิษเพิ่มมากขึ้น ก่อมลพิษให้กับสภาพแวดล้อม โดยในปี 2534 มีกากอุตสาหกรรมจำนวน 2 ล้านตัน ร้อยละ 40 อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คาดว่าในปี 2539 จะมีกากอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 3.5 ล้านตัน/ปี และในปี 2544 เพิ่มขึ้นเป็น 6 ล้านตัน/ปี

- ปัญหาที่ดินและป่าไม้ เกิดขึ้นเนื่องจากขาดแผนการจัดการที่ดิน ขาดการระบุขอบเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์และพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ทำให้เกิดการรุกรานป่า การทำลายสภาพแวดล้อม บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร เมื่อดินเสื่อมคุณภาพก็เปลี่ยนที่ใหม่ไปเรื่อย ๆ เพราะค่านึงถึงแต่ปริมาณการผลิต ไม่คำนึงถึงพื้นที่ดินที่ถูกทำลายไป เป็นปัญหาที่สำคัญในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสงวน ป่าอนุรักษ์เพื่อหาที่เพาะปลูกใหม่ เมื่อความอุดมสมบูรณ์ของดินเสื่อมลง ผลผลิตไม่พอ ยังชีพก็บุกรุกป่าเพิ่มเติม ส่งผลกระทบต่อดิน ฝนตกลงมาก็กัดเซาะหน้าดิน เพิ่มปริมาณตะกอนในลำน้ำ และเมื่อฝนตกลงมาไม่มีต้นไม้ดูดซับน้ำก็ทำให้เกิดน้ำท่วมเป็นปัญหาต่อเนื่องกันไป

- ปัญหาผังเมือง เป็นความไม่มีระบบระเบียบของเมือง การคมนาคมไม่เป็นระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการไม่เพียงพอ การก่อสร้างไม่ได้สัดส่วน ทำให้เกิดปัญหาการติด ขุมชนแออัด น้ำท่วม ขาดระเบียบทางเท้า สวนสาธารณะไม่เพียงพอ ฯลฯ

- ปัญหาการประมง มีการจับปลามากเกินไป ทำให้ปริมาณปลาลดลง รวมไปถึงการทิ้งของเสียในบริเวณจับสัตว์น้ำ คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ทำให้ปลาอาศัยอยู่ไม่ได้ จำนวนปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ จึงลดลง

- ปัญหาโบราณสถานโบราณวัตถุถูกทำลาย เนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างโรงงาน อาคารสถานที่ เป็นการเข้าไปทำลายบรรยากาศ ความเป็นธรรมชาติ โบราณสถานโบราณวัตถุทำลายไปโดยไม่รู้คุณค่า ขาดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยแต่ดั้งเดิม

- ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร เป็นปัญหาร่วมกันระหว่างการพัฒนาประเทศและการอนุรักษ์ การพัฒนาประเทศในหลายด้าน เช่น การนำเอาแร่ธาตุออกมาใช้ ถูกต่อต้านด้วยเหตุผลที่ต้องจะอนุรักษ์ แต่ในขณะเดียวกันประเทศก็มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา

4. แนวทางการแก้ไขปัญหา

โดยส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์จะเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในภาพรวม มิใช่การแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง โดยให้ความสำคัญกับวิธีการต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้

- การใช้มาตรการทางกฎหมาย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะต้องมีกฎหมายที่เข้มงวดเข้ามาควบคุม รวมถึงกำหนดบทลงโทษผู้ที่ทำให้สิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหาย อาทิเช่นกฎหมายต่อไปนี้

1. กฎหมายด้านโรงงานอุตสาหกรรม เช่น พรบ. โรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ.2535 กำกับดูแลโรงงานในทุก ๆ ด้าน ขั้นตอนการขออนุญาต ขั้นตอนการกำกับดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย

2. พรบ.วัตถุอันตราย ควบคุมตั้งแต่การสั่งซื้อขนส่ง จัดเก็บ การใช้งาน และการกำจัดที่ถูกต้องเหมาะสม ทบพจนข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสม

3. กฎหมายผังเมือง กำหนดเขตก่อสร้าง อาคาร โรงงาน

4. กฎหมายก่อสร้าง ควบคุมการก่อสร้าง ฝุ่นละออง เสียง

5. กฎหมายโบราณสถาน กำหนดขอบเขตโบราณสถานที่ชัดเจน และห้ามไม่ให้บุกรุกเข้าไป

นอกจากนั้น ควรจะต้องมีการกำหนดค่ามาตรฐานต่างๆ เช่น มาตรฐานน้ำทิ้ง มาตรฐานระดับสารอันตรายที่ระบายออกจากปล่องมาตรฐานรถยนต์ เครื่องยนต์ การตรวจวัดคุณภาพอากาศ รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขพรบ.โรงงาน และพรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ครอบคลุมการป้องกัน ควบคุมและบริหารการจัดการสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน และนำมาบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพ

- การใช้การประชาสัมพันธ์เข้ามาช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนทุกระดับ ให้การศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรและสถาน-การณ์ที่เป็นอยู่ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ มีประโยชน์อย่างไร เกี่ยวข้องกับชีวิตคนเราอย่างไร ปัจจุบันถูกทำลายไปมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งรณรงค์ปลูกจิตสำนึกประชาชน ให้เห็นคุณค่าและวางแผนทรัพยากรธรรมชาติ ให้ช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพสมดุลย์ตามธรรมชาติ โดยจะต้องใช้กลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ผ่านสื่อต่างๆ หรือให้รัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนช่วยกันโดยวิธีต่างๆ

- ใช้มาตรการทางเศรษฐกิจเข้ามาควบคุม เช่น การจัดเก็บค่าน้ำที่รวมค่าน้ำบำบัดน้ำเสียเข้าไว้ด้วยกัน ให้ประชาชนช่วยกันรับผิดชอบและรู้สึกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้หลักการ "ผู้สร้างมลพิษจะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษ" หรืออาจจัดเก็บค่าน้ำบำบัดลักษณะภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ฯลฯ

- การจัดตั้งกองทุนเรื่องสิ่งแวดล้อม รัฐบาลให้เงินช่วยเหลือสนับสนุนตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม และตั้งองค์อิสระดำเนินงาน ระดมทุนจากเอกชน ประชาชนทั่วไป มาลงทุนในโครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- ใช้มาตรการด้านการส่งเสริม เช่น สนับสนุนให้มีการสร้างศูนย์กำจัดกากสารพิษอุตสาหกรรม กำจัดขยะ ในเขตที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ต้องใช้น้ำ ให้สารเคมีที่ต้องการบำบัด โดยการสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาลงทุน หรือร่วมกับรัฐบาล รวมทั้งทำการวิจัยพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการกำจัดขยะ กากของเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

- สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่สะอาด หรือปลอดภัยในการผลิตหรือประกอบการ เช่น การนำพลังงานที่ปลอดภัยมาใช้ น้ำสะอาดหรือใช้จากการประกอบการมาใช้ประโยชน์ซ้ำ การใช้สารเคมีให้น้อยลง ใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมี เป็นต้น

- การแก้ไขโดยมองสิ่งแวดล้อมเป็นระบบรวม เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ การเกษตร ฯลฯ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ต้องจัดการเป็นระบบ อาจตั้งหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานกลางดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ยกกระดับให้เทียบเท่ากระทรวง รวมทั้งจะต้องมีข้อมูลที่ต้องการในการตัดสินใจ มีข้อมูลจากทุกฝ่าย ทุกด้าน เพื่อให้แผนงานสิ่งแวดล้อมชัดเจน

✓ *ไว้ คอลงของ คอลงกันแก้ไข*
- รัฐควรกระจายอำนาจให้กับประชาชน ให้ประชาชน องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีองค์กรเครือข่ายในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน ให้ชาวบ้านได้เห็นความสำคัญของทรัพยากร และการจัดการทรัพยากรในระดับท้องถิ่น เป็นการเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ไปหาระบบใหญ่

- สนับสนุนการศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อม เปิดให้มีสถาบันการศึกษาที่สอนด้านสิ่งแวดล้อม กำหนดหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เด็กได้เรียนรู้

- กำหนดการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ เขตที่อยู่อาศัย เขตอุตสาหกรรม การวางผังเมืองเพื่อรองรับการเจริญเติบโต มีแผนการใช้ที่ดิน (Land Use Policy) บังคับใช้กฎหมายก่อสร้าง

- กำหนดจุดร่วมให้การพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ไม่ใช่หยุดการพัฒนาหรือละเลยสิ่งแวดล้อม พิจารณาแผนพัฒนาโครงการต่างๆ ทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสัมมนา เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม แสวงหาความร่วมมือจากหลายๆฝ่ายให้เข้ามาช่วยกัน

5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเรียงตามลำดับความสำคัญ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเรียงตามลำดับ ดังนี้

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางน้ำ น้ำเน่าเสีย เป็นปัญหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดระบุถึง และให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากเห็นว่าน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณภาพน้ำที่เลวลงจะส่งผล กระทบต่อชาวบ้านที่นำน้ำในแม่น้ำมาใช้ การทำน้ำประปา น้ำสะอาด และน้ำดิบหาได้ยาก ต้องมีค่าใช้จ่ายในการบำบัดมากขึ้น จึงทำให้น้ำมีราคาแพงขึ้น ทั้งน้ำดื่ม น้ำอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการเกษตร ขลประทาน และอุตสาหกรรม

- ปัญหามลภาวะทางอากาศ เป็นปัญหาที่จังหวัดใหญ่ๆของประเทศกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ต้องเจอกับสภาพปัญหานี้อยู่ตลอดเวลา อันเป็นผลเนื่องมาจากการจราจร ฝุ่นละออง ไอเสีย จากโรงงานอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง ทำให้ยากต่อการจัดการ เนื่องจากเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

- ปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูล การไม่มีถังขยะ ไม่มีวิธีกำจัดขยะที่ถูกต้อง ไม่มีการแยกแยะประเภทขยะนำไปทิ้งรวมกันทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เพราะกองขยะเป็นที่อาศัยของพาหะนำโรค

- ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย เป็นปัญหาสำคัญอันดับแรกในเขตชนบท การที่ป่าไม้ถูกทำลายจะส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า และเป็นเหตุให้เกิดภาวะน้ำท่วม ชาติแล่นน้ำ ฝนแล้ง ซึ่งเป็นผลกระทบที่กระจายไปทั่ว

- ปัญหาเรื่องการใช้ที่ดินและการเกษตร การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแบบผิดวิธี ทำให้ดินขาดความสมบูรณ์ ขาดการบำรุงดิน ทำให้ต้องมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมี เกิดการกัดเซาะพังทลายของหน้าดิน และการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติม

- ปัญหามลภาวะอุตสาหกรรม ของเสียที่เกิดจากอุตสาหกรรม สารพิษ โลหะหนัก สารเคมี น้ำมัน ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

- ปัญหาความยากจนในชนบท ชาวบ้านมีรายได้ไม่พอใช้จ่าย ทำให้ต้องอพยพเข้ามาในเมืองเกิดปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ตามมา

- ปัญหาการวางผังเมืองไม่ทันกับความเจริญของท้องถิ่น ไม่มีแผนการใช้ที่ดิน ก่อสร้าง ถนนดิน ฯลฯ ไม่มีกฎหมายเข้ามาควบคุม

- ปัญหาเรื่องการใช้ทรัพยากรโดยขาดการวางแผน ไม่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาว่าจะพัฒนาไปจุดไหน จะพิจารณาเฉพาะเรื่องรายได้ หรือคุณภาพชีวิตประชาชน

6. แนวโน้มผลกระทบด้านสังคม และเศรษฐกิจในอนาคต (3 ปีข้างหน้า)

ในเรื่องแนวโน้มผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต 3 ปีข้างหน้า ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมองเห็นว่า หากปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังตั้งแต่บัดนี้ ผลกระทบที่มีต่อสังคมและเศรษฐกิจจะบรรเทาเบาบางลงไป

แต่โดยส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คงจะยังไม่ได้รับการแก้ไข แม้ในอีก 3 ปีข้างหน้า เนื่องจากการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ปัจจุบันยังไม่เห็นทางออกในการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญมากนัก แม้แต่เรื่องปลูกป่าซึ่งเป็น

เรื่องที่ย้ายที่สุด รัฐบาลก็ยังมั่นนโยบายที่ผิดพลาด ดังนั้นปัญหาก็ยังคงมีอยู่และจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจำนวนอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้น รัฐส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเจริญเติบโตต่างชาติเข้ามาลงทุน ต้องให้ทรัพยากรมากขึ้น เกิดน้ำเสีย อากาศเสีย ปริมาณสารพิษปล่อยออกสู่อากาศมากขึ้น ผลกระทบที่เกิดกับสังคมและเศรษฐกิจก็จะเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยจำแนกผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

ด้านสังคม ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทบความเป็นอยู่ของคนในสังคม ในระยะยาวจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย วิถีชีวิตของคน ทำให้คนเจ็บไข้ได้ป่วย เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมไป สูญเสียทรัพยากรที่มีค่าของสังคม แรงงานที่ใช้ในการทำงาน รวมไปถึงคนในชนบทก็ไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยังคงมีปัญหาเรื่องการอพยพ ความแตกต่างระหว่างรายได้ของคนรวยและคนจนเพิ่มมากขึ้น คุณภาพชีวิตคนส่วนใหญ่ลดลง

ด้านเศรษฐกิจ รัฐต้องใช้งบประมาณมหาศาลมาแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่สูญเสียไป ทรัพยากรที่เสื่อมโทรม น้ำเสียจากชุมชน โรงงาน อากาศสารพิษจากอุตสาหกรรม ชยะ ทั้งในกรุงเทพ ปริมณฑล และต่างจังหวัด ต้องใช้เงินงบประมาณในการบำบัด สร้างความสมดุลเพิ่มมากขึ้น และในอีกด้านหนึ่งยังต้องใช้งบประมาณมาเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บป่วยเป็นโรคร้ายไข้เจ็บเพิ่มมากขึ้น เพราะที่ผ่านมารัฐมองแต่การพัฒนาที่ตัวรายได้ ไม่ได้มองที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม

7. ปัญหาและกระแสดังสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

พิจารณาแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้คือ

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองภาพรวมของปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ไปในแนวทางเดียวกันว่า มีปัญหา 2 ประการคือ

1. ปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากร เนื่องจากมีการผลิตพัฒนาขึ้นมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เป็นจำนวนมาก

2. ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การผลิตของอุตสาหกรรม การใช้สารเคมี สารพิษ ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม การเผาไหม้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำลายชั้นโอโซน โลกร้อนขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากโลกทั้งโลกเป็นระบบนิเวศระบบหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังนั้นเมื่อเกิดผลกระทบที่ใดก็ย่อมส่งผล กระทบไปยังที่อื่น ๆ ด้วย

- กระแสสิ่งแวดล้อม และแนวคิดในเรื่องสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

ในภาพรวมจะเห็นว่า ทั่วโลกมีความตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ประเทศพยายามรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศเกิดจิตสำนึกในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักร่วมกันในการที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพสมดุล และกระจายแนวคิดออกสู่ระดับสากล จะเห็นได้จากการจัดประชุมเพื่อหาแนวทางร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติเป็นประจำ (The Earth Summit) โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจทั้งหลายได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งนอกเหนือจากภาครัฐบาลของแต่ละประเทศแล้ว องค์กรเอกชนซึ่งร่วมรณรงค์และร่วมแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมก็เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งในระดับประเทศและสากล เช่น Green Peace Green House ปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสนใจและร่วมกันแก้ไขในขณะนี้คือการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ มีการรณรงค์ให้เลิกใช้สารบางชนิดที่ทำลายชั้นบรรยากาศ ทำลายโอโซน

ในด้านธุรกิจเอง ก็ให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้จากการใช้เรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นยุทธวิธีในเชิงการค้า เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อม นำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นกลไกการค้า โดยต้องมีการลงทุนในเรื่องสิ่งแวดล้อม มิฉะนั้นจะไม่รับซื้อสินค้า การกำหนด ISO 14000 มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบบันทึกผลสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี รวมไปถึงการที่ธุรกิจเอกชนได้มีความสนใจสนับสนุนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนกิจกรรมของ NGO เพราะทั่วโลกมองว่าเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่รอไม่ได้แล้ว อาจก่อให้เกิดผล กระทบต่อประชากรโลกได้

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังคงมีประเทศบางประเทศที่แม้จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ยังคงขาดความสำนึกในบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องดูแลสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จึงทำให้เกิดความเห็นแก่ได้มองเฉพาะผลประโยชน์ของประเทศตนเอง เช่น ผลักภาระโรงงานที่เป็นอันตรายไปสร้างในประเทศด้อยพัฒนา นำเอากากสารพิษ นิวเคลียร์ แบตเตอรี่ไปทิ้งในประเทศอื่น

8. นโยบายและแนวทางการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ในเรื่องนโยบายและแนวทางการประชาสัมพันธ์ในด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมองเห็นว่าในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ดีอยู่แล้ว มีสื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังคงมองเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ หน่วยงานที่ทำไม่ได้ประสานงานกัน ไม่ได้มีจุดหมายร่วมกันว่าจะมุ่งไปที่จุดไหนและในบางครั้งก็ไม่ต่อเนื่อง หรือบางครั้งก็ขัดแย้งกันเอง จึงได้เสนอแนะนโยบายและแนวทางการประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

✓ ต้องเพิ่มการผลิตสื่อ เพราะปัจจุบันมีสื่อน้อย ให้มีสื่อต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะสื่อเพื่อให้นักศึกษาแก่เด็ก สื่อประกอบการเรียนการสอน รวมทั้ง การสร้างกิจกรรม และผลักดันให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่สร้างกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

✓ ต้องสร้างจิตสำนึกให้กับกลุ่มต่าง ๆ ทั้งประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบการ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้รู้จักสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่ดี-ไม่ดี เป็นอย่างไร เผยแพร่ข้อมูลให้กับประชาชนทุกระดับ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและเกิดความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ นอกจากเสนอ ปัญหาแล้ว จะต้องเสนอแนะวิธีป้องกันแก้ไข เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง

ทั้งนี้ในการปลูกจิตสำนึกนั้น ควรจะเริ่มจากเด็กและเยาวชน โดยจะต้องสร้างจริยธรรม และ สร้างวินัยตั้งแต่เด็กให้เป็นนิสัย ให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ให้เด็กเกิดความคิดที่ดี ๆ และถูกต้องเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ร่วมกันสร้างสังคมในอนาคต

อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์บางท่าน ได้เสนอแนะให้เริ่มสร้างจิตสำนึกในระดับผู้ใหญ่ก่อน เพราะเห็นว่าผู้ใหญ่เป็นตัวอย่งที่ดีกับเด็ก ทั้งที่เป็นผู้ปกครอง พ่อ-แม่ ในบ้าน และครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้อบรมสั่งสอนเด็ก ๆ

- ส่งเสริมให้ระดับท้องถิ่นเมืองครุฑแลสิ่งแวดล้อม ให้ระดับท้องถิ่นเกิดความรู้ความเข้าใจ และร่วมกันอนุรักษ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชาวบ้าน ชุมชนซึ่งอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้เป็นผู้ดูแลสิ่งแวดล้อม

- ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนทั้งในระดับพื้นฐานและวิชาการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในระบบของทรัพยากร และเข้าใจเหตุและผลในการอนุรักษ์

- การให้กำลังใจและสนับสนุนผู้ที่ดี เช่น ยกย่องให้เป็นตัวอย่าง ให้รางวัล ประกาศความดี เพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะทำต่อไป และเป็นตัวอย่างแก่คนอื่น ๆ

นอกเหนือจากแนวทางการประชาสัมพันธ์แล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านยังเสนอให้ใช้กฎหมาย เข้ามาบังคับและกำหนดแนวทางปฏิบัติของคนในสังคมด้วย เนื่องจากมีความเห็นว่าการรณรงค์ชัดเจนให้ปฏิบัติอะไรก็ตามต้องมาพร้อมกับ Enforcement และต้องมีทางออกให้ประชาชน แทนที่จะ รณรงค์เฉย ๆ ถ้าไม่ปฏิบัติตามทางออกที่เสนอจึงค่อยใช้ Enforcement

9. บทบาทของรัฐในแง่การประสานงานระหว่างองค์กรและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรทำอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองเห็นว่าการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐในปัจจุบัน หน่วยงาน เกือบทุกหน่วยงานเมืองครุฑด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ และมีบทบาทหน้าที่ต่างกันไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่การประสานงานเพื่อร่วมกันแก้ปัญหายังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ความแตกต่างกันในแง่

กฎหมายบางครั้งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน หรือขัดแย้งกันขึ้น ทั้งที่จะเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นหลัก ดังนั้นจึงมีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่จะปรับบทบาทของรัฐในหลายแนวทาง เพื่อปรับปรุงการทำงานที่เป็นอยู่ดังนี้

- ควรจะมีหน่วยงานที่ดูแลทรัพยากรธรรมชาติเพียงหน่วยงานเดียว โดยการจัดการทั้งระบบ เนื่องจากปัจจุบันมีหน่วยงานที่จัดกระจายดูแลสิ่งแวดล้อม ไม่ทราบว่าเป็นของหน่วยงานไหน จึงควรจัดระเบียบหน่วยราชการที่ดูแลสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยอาจตั้งเป็นกระทรวง รวบรวมหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมไว้ด้วยกัน และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ กำหนดบทบาทที่ชัดเจน และประสานงานร่วมกัน

- จัดทำแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเป็นแผนรวม โดยมีแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในด้านต่าง ๆ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีนโยบาย จุดมุ่งหมาย และแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ภายใต้แผนเดียวกัน เพื่อให้งานมีความเป็นเอกภาพ และหน่วยงานต่าง ๆ สามารถประสานงานกันได้

- กระจายอำนาจออกสู่ประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในปัจจุบันมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่รณรงค์แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก ควรสนับสนุนการทำงานขององค์กรเอกชน เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนในท้องถิ่นได้มากกว่า ให้องค์กรเอกชนเป็นส่วนประสานงานเชื่อมระหว่างรัฐกับประชาชน โดยรัฐจะต้องให้งบประมาณสนับสนุน เนื่องจากอัตรากำลังของรัฐเองมีไม่เพียงพอ

- รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการเพิ่มงบประมาณและอัตรากำลังคน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ควรมีการตรากฎหมายให้อำนาจแก่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ให้สามารถปราบปรามผู้กระทำผิด และสร้างความเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อมได้ โดยให้มีกฎหมายควบคุมและมีบทลงโทษที่รุนแรง

- รัฐต้องเผยแพร่ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไปยังประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับเยาวชน ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญ ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงภัยของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและคนในท้องถิ่นได้ร่วมมือกันแก้ปัญหา เพราะมีศักยภาพในการแก้ปัญหามากกว่า รวมทั้งควรจะได้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยแก้ปัญหาด้วย เพราะมีความพร้อมในเรื่องงบประมาณและกำลังคน

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์หน่วยราชการด้วยกันเอง พบว่าหลายหน่วยงานยังไม่ทราบว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นใหม่ ทำให้ภาพลักษณ์ไม่ชัดเจน ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านมีความเข้าใจว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่ในการปกป้องและยับยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อม บางท่านเข้าใจว่ามีหน้าที่ประสานงานสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ให้มีความเข้มแข็งขึ้น จึงมีทั้งผู้ที่ไม่มองเห็นว่ากรมส่งเสริมฯ ทำหน้าที่ได้ดีอยู่แล้ว หรือเห็นว่าไม่มีบทบาทอะไรที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามได้มีหลายท่านให้ข้อเสนอแนะถึงบทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ควรจะเป็น ในหลายแนวทางดังนี้

- ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของกรมฯ เองเป็นอันดับแรก ว่ามีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร รวมไปถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม (พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535) ให้ประชาชนได้รับทราบ เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ที่เพิ่งบังคับใช้

- ทำหน้าที่ในการรณรงค์ ส่งเสริม และร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนากิจการด้านสื่อและการใช้สื่อให้เข้าถึงประชาชน ให้มากที่สุด ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สร้างความรู้ความเข้าใจตามกลุ่มเป้าหมาย และให้ประชาชนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

- ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า พัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการ ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ เป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานในเรื่องสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำอย่างไรจึงจะยอมรับ

- เป็นศูนย์กลางข้อมูลทางวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าให้หน่วยงานอื่น ๆ นำไปใช้ได้ ให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลในระดับประเทศ เพื่อที่หน่วยงานอื่น ๆ จะได้นำไปดำเนินการเผยแพร่ รวมทั้งควรติดตามข่าวสารปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกด้วย

- เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ วางแผนกำหนดกลยุทธ์ วิธีการร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน ติดตามและประเมินผล คือทำหน้าที่ทั้งการประสานเรื่องนโยบาย และการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดูแลสิ่งแวดล้อม

- ทำหน้าที่ดูแลเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสร้างความรู้ความเข้าใจในตัวกฎหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และให้รู้ว่หน่วยงานไหนดูแลเรื่องอะไร เป็นตัวกลางที่จะทำให้องค์กรต่าง ๆ มีกำลังหรืออำนาจในการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ

- ควรกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบออกสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลปัญหาถึงในระดับท้องถิ่น ไม่ใช่เฉพาะส่วนกลาง

- ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมฯ ควรจะมีความรู้ทั้งในระดับทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะจะต้องมีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติ

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร องค์กรธุรกิจ

- ควรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ในการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- ต้องมีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป - เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่การพัฒนาอุตสาหกรรมจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ผู้ประกอบการต้องมีความเข้าใจเหตุผลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้ความรู้แก่พนักงาน สร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม กำหนดหน้าที่พนักงานในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม

- รับผิดชอบต่อสังคม เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาคืออื่น ๆ สนับสนุนองค์กรต่าง ๆ ที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม องค์กรที่ทรงรณรงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเข้ามาร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือให้เงินทุนสนับสนุน ต้องมีจิตใจสนับสนุน ทั้งในเรื่องกำลังคน เงินงบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือรัฐบาล และองค์กรเอกชนในการแก้ปัญหา

อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็มองเห็นว่าปัจจุบัน ธุรกิจเอกชนก็มีความตระหนักมากขึ้น และให้ความสำคัญกับด้านนี้มากขึ้น ที่สำคัญคือต้องสร้างความเข้าใจให้กับภาคธุรกิจ ให้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหามากขึ้น เพราะธุรกิจมีบทบาทสำคัญในจุดที่เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียได้

องค์กรเอกชน (NGO)

ในปัจจุบันนี้มีองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งทำหน้าที่ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นมากมาย เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เข้าถึงประชาชนได้ มีเครือข่ายกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านมองว่า การทำงานของ NGO ในปัจจุบันอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ประสานงานกัน จึงมีผู้เสนอแนะบทบาทของ NGO ที่ควรจะเป็นดังนี้

- ควรมีการรวมตัวกันและมีทิศทางที่ชัดเจน อยู่ในแผนเดียวกัน เพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน มีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดว่าทำเพื่อใคร ทำเพื่อประโยชน์อะไร

- ควรจะเข้ามามีส่วนสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล เพราะมีความคล่องตัว บุคลากรมีจิตสำนึกและเข้าถึงประชาชนได้มากกว่ารัฐบาล เข้าถึงท้องถิ่นได้มากกว่า และสามารถเป็นผู้นำความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นได้ ควรจะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน

- ในการปฏิบัติงานของ NGO ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักวิชาการมีความเป็นกลาง โดยไม่มีความลำเอียงเพื่อผลประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่ง และควรแยกเรื่องการอนุรักษ์กับการพัฒนาออกจากกัน

- ในกรณีที่ NGO ไม่เห็นด้วยกับโครงการของหน่วยงานรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะเสนอทางออกให้กับองค์กรที่ทำอยู่ด้วย ไม่ใช่ไม่เห็นด้วยและต่อต้านเพียงอย่างเดียว ไม่ควรมองอะไรในมุมแคบเกินไป

- อยากให้ NGO ทำงานมากกว่าพูด

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ควรพัฒนาอย่างไร

โดยภาพรวมพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคือรายการอะไร บางส่วนมีความเข้าใจว่ารายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทุกรายการ กิจกรรม แม้กระทั่งคอนเสิร์ต เป็นงานของกรมส่งเสริมฯ จึงมีความเห็นวารายการที่ทำอยู่คืออยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้แนวคิดในการพัฒนารายการอีกหลายแนวทาง พอสรุปได้ดังนี้

1. รายการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ดีพอใช้ เนื้อหาน่าสนใจ แต่มีลักษณะกระจัดกระจายเป็นภาพกว้าง ๆ ไม่บอกให้คนดูทราบว่าจะทำอะไร เป็นเรื่องไกลตัวชาวบ้าน

2. สิ่งที่ต้องปรับปรุง มีดังนี้

2.1 ต้องมีวัตถุประสงค์ให้แน่ชัดขึ้น มีน้ำหนัก เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกอย่างจริงจัง เนื้อหาควรให้เข้าใจง่าย เน้นพฤติกรรม ชีวิตประจำวัน ใช้ภาษาที่ชาวบ้านฟังแล้วเข้าใจ บอกแนวทางให้ปฏิบัติให้สามารถทำได้ด้วย ควรแบ่งกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน และทำรายการให้เหมาะสมกับกลุ่ม

2.2 รูปแบบอาจเป็นสารคดี บทละครสั้น ๆ หรือ spot โฆษณา

2.3 ควรหาเวลาที่มีคนดูมาก ๆ เช่น ช่วงก่อนหรือหลังข่าว 20.00 น.

2.4 ควรใช้ความถี่ในการออกอากาศ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์

2.5 น่าจะเพิ่มรายการที่มีรูปแบบใหม่ ๆ เช่น case study ของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ถ้าทำดีก็ชมเชย

3. การประชาสัมพันธ์ ควรมีหน่วยปฏิบัติ มีคณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ต้องเป็น Two-way communication

4. เน้นการศึกษาในระดับเยาวชน ผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน ปลุกฝังความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เด็ก ให้อยู่ในหลักสูตร ให้เด็กได้รู้ว่สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเป็นอย่างไร

5. ควรเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่น และเด็กในโรงเรียนได้เข้าใจ สร้างจิตสำนึกให้คนมีความรักในสิ่งแวดล้อม ช่วยกันดูแลและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.2 รายงานผลการสัมภาษณ์เจาะลึกความคิดเห็นของกลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจ

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มองเห็น

ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจพูดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- ปัญหาอากาศเป็นพิษ เกิดจากควันรถ ฝุ่นละออง เขม่า ฝนตกลงมาก็ไม่สามารถเก็บน้ำฝนไว้ใช้ได้ ในอากาศมีทั้งกรดและด่าง รัฐบาลไม่แก้ไขอย่างจริงจัง

- ปัญหาขยะ กทม.ไม่จัดเก็บเท่าที่ควร และสำนึกของคนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญ

- ปัญหาการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพ

- มลภาวะทางเสียง โดยเฉพาะเสียงจากรถยนต์ การจราจร

- ปัญหาโรงงานอุตสาหกรรม ภาควิศวกรรม

- น้ำเสีย ไม่สามารถใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองได้ มีการทิ้งขยะ ของเสีย น้ำมันเครื่อง น้ำเสียจากอุตสาหกรรม ลงในแม่น้ำลำคลอง

- ปัญหาป่าไม้ ต้นน้ำลำธารถูกทำลาย

- ปัญหาการท่องเที่ยวทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการทรัพยากรไม่ดีพอ การท่องเที่ยวส่งเสริมให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ระมัดระวัง

- ปัญหาความยากจน ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ความเจริญไม่กระจายออกไปสู่ชนบท

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พูดกันทุกวันนี้ รวมถึงนักสิ่งแวดล้อมยังคุณสมบัติ เพียงแต่พูดกันถึงปัญหาเท่านั้น ว่ามีอะไรบ้าง แต่ไม่มีใครสามารถจัดระบบปัญหาได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงไม่ได้รับการแก้ไขในเชิงวิทยาศาสตร์

2. ผลกระทบทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านกายภาพ เกิดผลกระทบโดยตรงต่อสภาพทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ ทรัพยากรเสื่อมโทรม การกระจุกตัวในเมืองใหญ่

ผลกระทบด้านสังคม มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน สุขภาพจิตเสื่อม ประชาชนมีสุขภาพไม่ดี ทำให้เกิดโรค

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเสียไปด้วย อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้สัมภาษณ์บางท่าน มีความเห็นว่าสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เป็นผลทางลบ แต่เป็นผลทางบวก เป็นผลกระทบที่ดี เมื่อมีกระแสสิ่งแวดล้อม ผลกระทบและการพัฒนาจะควบคู่ไปกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ยก

ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมก็มีการจ้างงาน การ กระจายรายได้ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้น ก็กลายเป็น Value Circle สร้างงานใหม่ขึ้นมาอีก จึงเป็นสิ่งที่ดีที่คนนำมิตินี้เข้ามาด้วย

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสนใจและขอบเขตการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

- ปัญหามลพิษทางอากาศ ฝุ่นละอองรบกวน ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากโรงไฟฟ้า ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากควันรถตามท้องถนน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆที่มีการจราจรมาก
- ปัญหาน้ำเสีย มีการปล่อยน้ำเสียมากโดยไม่มีการบำบัด
- ปัญหาการจราจรติดขัด ใช้เวลานานในการเดินทาง กระทบกระเทือนต่อการติดต่อธุรกิจ
- ปัญหาการก่อสร้าง ก่อสร้างเคมีที่ใช้ในการผลิต และการจัดเก็บสารเคมีไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน
- ปัญหาเรื่องระบบการระบายน้ำ ในชุมชนไม่มีระบบการระบายน้ำที่ดี
- ปัญหาการท่องเที่ยว การจัดสรรทรัพยากรไม่ดี

4. แนวทางในการแก้ไขปัญหา

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นในเรื่องของการแก้ไขปัญหาแตกต่างกันไป แต่โดยสรุปสามารถแยกแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ 2 ระดับคือ

การแก้ไขปัญหาในภาพรวม รัฐจะต้องกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาระยะยาว มีแผนการป้องกันดูแลสิ่งแวดล้อม ให้ทุกคนช่วยกันรักษา ร่วมมือกับภาคเอกชน ประชาสัมพันธ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้คนมีความเข้าใจ ให้ความรู้ในเรื่อง พลังงาน และต้องส่งเสริมให้มีการกำหนดมาตรฐานต่างๆ มาตรฐานน้ำมัน มาตรฐานคุณภาพอากาศ มาตรฐานเสียงดัง และออกกฎหมายต่างๆจัดการทันทีถ้าไม่ปฏิบัติตาม

นอกจากนั้นผู้เสนอแนะว่าต้องเข้าใจแนวคิดของการพัฒนา ต้องกำหนดแนวคิดเรื่อง การพัฒนา และเรื่องสิ่งแวดล้อม ต้องมีความเข้าใจ มิฉะนั้นจะพัฒนาไม่ได้ ในปัจจุบัน เราปฏิเสธคาร์บอนไดออกไซด์ แต่เราขับรถ เราเปิดแอร์

การแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

- ปัญหามลพิษอากาศจากโรงไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเตรียมวางแผนสำหรับโรงไฟฟ้าใหม่ที่จะสร้างให้มีคุณภาพดีขึ้น อย่างน้อยให้ได้ตามกฎระเบียบของรัฐหรือดีกว่า ถ้าประเทศไทยไม่มีมาตรฐาน ควรใช้มาตรฐานต่างประเทศ

- ปัญหามลพิษอากาศจากการจราจร บังคับให้มีการใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว การปลูกต้นไม้

- ปัญหาการจราจร จัดเวลาออกจากบ้านของเด็กนักเรียน คนทำงาน ข้าราชการ ให้มีการใช้รถร่วมกัน รถโรงเรียน ระบบขนส่งมวลชน รถไฟฟ้า บนพื้นผิวการจราจรห้ามรถทุกคันจอด และควรจะมีถนนสำหรับรถจักรยาน ให้คนขี่รถจักรยาน

- ปัญหาการขยายตัวของอุตสาหกรรม ให้มีการจัดการเรื่องการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ (Zoning) รวมทั้งต้องมีการจัดการและควบคุมไปพร้อมๆกัน

- เรื่องระบบระบายน้ำ การทำเรื่องจะร่วมกับสำนักงานเขตคลองเตย จัดระบบระบายน้ำให้กับทำเรือ

- ปัญหาสารเคมี การทำเรือมีแนวทางการจัดเก็บสินค้าอันตราย 3 มาตรการ วางระบบการขนถ่าย การจัดเก็บสินค้า วางมาตรการความปลอดภัยต่างๆ รวมถึงการออกแบบคลังสินค้าเพื่อจัดเก็บสินค้าอันตรายให้มีความทันสมัย มีระบบเตือนภัย ระบบดับเพลิง และระบบกักสารเคมีเมื่อเกิดการรั่วไหล

- ปัญหาป่าไม้ ควรจะทำอย่างจริงจัง ให้ทหารป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า

อย่างไรก็ตาม ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากผู้ให้สัมภาษณ์ท่านอื่น คือมีความเห็นว่าทางที่ดีที่สุดไม่ควรทำประชาสัมพันธุ์ เพราะต้องทำความเข้าใจก่อนว่า การพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมต้องเปลี่ยนแปลงได้ และจัดการได้ ไม่งั้นนั้น คนจะต่อต้านอยู่ตลอดเวลา

5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยในปัจจุบัน เรียงตามลำดับความสำคัญ

- ปัญหาอากาศเสีย อากาศเป็นพิษ มีฝุ่นละอองและก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ สารพิษ เข้าไปสะสมอยู่ในตัวคน

- ปัญหาน้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย

- ปัญหาขยะมูลฝอย กากสารพิษ

- ปัญหาชุมชนแออัด การกระจุกตัวในเมืองใหญ่

- ปัญหาเรื่องวินัยของคนในประเทศ สูญเสียวัฒนธรรมที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดจิตสำนึก

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจของประเทศในอนาคต (3ปีข้างหน้า)

ผลกระทบด้านสังคม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเยาวชน และสมาชิกของสังคม ปัญหาสังคมอื่นๆจะเพิ่มมากขึ้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สูญเสียเงิน ใช้ทรัพยากรไม่รู้คุณค่า ค่าครองชีพจะสูงขึ้น การลงทุนในโครงการใหม่ๆ ต้องใช้เงินมากขึ้น ประเทศขาดรายได้จากการท่องเที่ยว เพราะคนจะหนีไปเที่ยวที่อื่น ซึ่งมีความเป็นธรรมชาติมากกว่า

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโลกปัจจุบัน ได้แก่

อุณหภูมิโลกจะร้อนขึ้น เนื่องมาจากการเผาไหม้สิ่งต่างๆ การใช้สารเคมีที่ทำลายบรรยากาศ เมื่ออุณหภูมิโลกร้อนขึ้น ทำให้ระบบไอโซนมีการเปลี่ยนแปลง ความร้อนผ่านมายังโลกได้มากขึ้น เกิดผลกระทบต่อคนบนโลก

- ปัญหาป่าไม้ในเขตร้อนถูกทำลาย
- ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก

กระแสสิ่งแวดล้อมโลก ทั่วโลกให้ความสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านพลังงาน มีความระมัดระวังผลกระทบที่จะเกิดกับอากาศ การนำเอาพลังงานที่ไม่ก่อมลพิษมาใช้ เช่น ก๊าซธรรมชาติ โลกวิวัฒน์ทำให้ข้อมูลข่าวสารถึงกันเร็ว ผลกระทบเกิดขึ้นในที่หนึ่ง ที่อื่นก็จะรับรู้และเตรียมตัวป้องกันได้

8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทยควรมีนโยบายอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอวิธีการทางการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมในหลายรูปแบบ ดังนี้

1. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม เช่น การลดภาษีเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
2. หน่วยงานราชการควรเป็นตัวอย่างในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สร้างบรรยากาศที่ดี เป็นแบบอย่างของคนที่มาติดต่อราชการ
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบเพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เพราะทุกคนมีส่วนทำให้เกิดปัญหา และทุกคนควรจะมีส่วนในการแก้ปัญหานี้ด้วย ดังนี้
 - 3.1 สร้างจิตสำนึกให้กับคน สร้างความตระหนัก ต้องทำให้คนมีวินัย ต้องให้อยู่ร่วมกัน ทั้งคนและสัตว์ ให้รู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดกับลูกหลานของตัวเองในอนาคต
 - 3.2 บรรจุเรื่องสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตั้งแต่เด็ก
 - 3.3 รณรงค์เริ่มจากท้องถิ่น ให้ผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระ เป็นแกนนำประชาชนในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม

9. บทบาทของรัฐในแง่การประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านมีความเห็นว่า การทำงานของรัฐดีขึ้น มีหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้เพิ่มขึ้น กรมควบคุมมลพิษ ซึ่งมีการประสานงานกันดี มีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา นอกจากนี้มีความเห็นว่า การทำงานของรัฐบาลในปัจจุบัน ยังขาดความร่วมมือที่ดีต่อกัน และขาดเป้าหมายหลักที่ตรงกัน จึงเสนอแนะแนวทางดังต่อไปนี้

- รัฐควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจน และวางแผนประสานงานให้หน่วยงานต่างๆนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ดูแลในเรื่องมาตรการ มาตรฐานที่เหมาะสม ต้องกำหนดนโยบายที่ถูกต้อง ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจด้วย หลายโครงการมีปัญหาเพราะมีเรื่องการเมือง ราษฎรเข้ามาเกี่ยวข้อง

- ถ้ามีการเปลี่ยนรัฐบาล ตัวองค์กรที่ทำงานต้องไม่เปลี่ยนนโยบายตามด้วย

- ควรให้คนระดับล่างหรือเจ้าของพื้นที่ที่มีปัญหาเข้าใจปัญหา เพื่อให้เกิดผลดีในทางปฏิบัติ

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. เป็นหน่วยงานกลาง สร้างจุดมุ่งหมายและแนวทางให้สอดคล้องกัน ทำให้เกิดความร่วมมือสู่เป้าประสงค์ร่วมกัน ประสานงานหน่วยงานต่างๆให้สัมฤทธิ์ผล

2. รวบรวม จัดทำ และให้บริการข้อมูล ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อม ในฐานะศูนย์ข้อมูล ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อม

3. ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่นหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3.2 สร้างทัศนคติที่มีต่อธุรกิจ และอุตสาหกรรมใหม่ การพัฒนาอุตสาหกรรม เกิดขึ้นได้ มนุษย์สามารถดูแลได้

บางท่านมีความเห็นว่า บทบาทที่เป็นอยู่มีความเหมาะสมแล้ว และขอให้มีการดูแลรักษาและติดตาม

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

องค์กรธุรกิจ

- รัฐมีขีดจำกัดในการทำงาน ดังนั้นองค์กรธุรกิจซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพจึงช่วยรัฐได้ดี ในการหาทาง ป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่คำนึงถึงผลกำไรมากเกินไป

- การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในปัจจุบัน เป็นการสร้างภาพพจน์บริษัทมากกว่าธุรกิจควรจะสร้างจิตใจ ควรจะมีการทำประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อม ปลูกต้นไม้ ปลูกป่า

- ปัจจุบันเป้าหมายการทำงานของธุรกิจเอกชนเป็นเป้าหมายที่แคบ ความคิดจำกัด ถ้าคิดว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องมองถึงผลกระทบทั่วไป และช่วยกันทำ

องค์กรพัฒนาเอกชน

- เป็นคนกลาง ทำเพื่อคนทั่วไป มีความน่าเชื่อถือมากกว่า มีศักยภาพมากกว่ารัฐบาล

- การทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในปัจจุบัน เป็นลักษณะต่างคนต่างทำ มีการรวมตัวกันไม่ดีนัก ทำได้เพียงชี้ปัญหา สะท้อนปัญหา แต่ไม่ได้แก้ไข ไม่ได้ปฏิบัติจริง

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

- รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมมีน้อยมาก ควรมีความชัดเจน ในข้อมูล ประเด็น ควรก่อให้เกิดพฤติกรรมตามมาด้วย

- ควรปรับปรุงรูปแบบรายการให้น่าสนใจ มีความเพลิดเพลินน่าดู

- ควรปรับปรุงรายการให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์เสมอ

- ควรเพิ่มสื่อต่างๆให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ควรจะบอกให้ทราบว่าสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ

- ควรมีสารคดีในแง่ positive ของการพัฒนาบ้าง ในระยะยาวจะทำให้ผู้รับสื่อมีโอกาสได้เลือกในสิ่งที่ถูกต้อง ควรให้ความจริงแก่ราษฎร นำเสนอทั้งผลดี ผลเสียของโครงการ เช่นโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ที่ทำให้เกิดมลพิษอากาศ แต่เมื่อมีการปรับปรุงแล้วก็ไม่ทำให้เกิดมลภาวะ ก็ควรมีการนำเสนอต่อ

สาธารณชนด้วย

5.1.3 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มองเห็น

ปัญหาในเมือง ได้แก่ ปัญหาน้ำ ปัญหารถจร ปัญหาขยะ ปัญหาอากาศเป็นพิษ สำหรับปัญหาในชนบท ได้แก่ ปัญหาการทำลายทรัพยากร ปัญหาการทำลายคุณภาพดิน การขาดระบบโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ สาธารณูปโภคต่าง ๆ

2. ผลกระทบด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านกายภาพ

- เมื่อทำลายป่าไม้ ก็จะส่งผลถึงการขาดแคลนน้ำ
- ชุมชนเป็นชุมชนที่ไม่น่าอยู่อาศัย ขาดระเบียบในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
- มีผลต่อความสวยงาม ทัศนียภาพของประเทศเสียไป

ผลกระทบทางด้านสังคม

- ประชาชนเจ็บป่วยซึ่งเป็นผลกระทบจากมลพิษในด้านต่าง ๆ
- ชาวชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง ชุมชนชนบทล่มสลาย

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

- สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดการแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม
- สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสนใจและขอบเขตการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

ปัญหาเมือง

- ปัญหาขยะมูลฝอย : เป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ปัญหาไม่ใช่อยู่ที่ด้านเทคนิค แต่อยู่ที่ความไม่จริงจังและจริงจังของผู้บริหาร ตลอดจนไม่ตระหนักในความสำคัญของปัญหา ปัญหาขยะที่สำคัญคือขยะอุตสาหกรรม ซึ่งแต่ละปีมีปริมาณถึง 4 แสนลูกบาศก์เมตร แต่สามารถกำจัดได้เพียง 4 หมื่นลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 10% เท่านั้น แต่อีกร้อยละ 90% ไม่สามารถกำจัดได้

- ปัญหาฝุ่นและก๊าซพิษ : ในการรณรงค์ให้ความสนใจไปที่สารตะกั่ว ซึ่งมีมาตรฐานไม่เกิน 10 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ในความเป็นจริงวัดได้เพียง 0.1-0.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

หรือเรื่องพิษตะกั่วในเลือดเด็ก หรือตรวจจับควันดำจากรถเมล์ รถดีเซล ทั้ง ๆ ที่ตัวที่เป็นอันตราย คือ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ จากรถเบนซิน สำหรับปัญหานี้ ยังทำการรณรงค์ไม่ถูกจุด

ปัญหาชนบท

- ปัญหาความเสื่อมโทรมของทะเลไทย : จะเห็นได้จากสิ่งสกปรกในแหล่งน้ำ ปัญหาการบุกรุกป่าชายเลนเพื่อทำนากุ้ง ปัญหาน้ำเสียของนากุ้งลงทะเล ทำให้เกิดผลกระทบต่อประมงชายฝั่ง ถึงแม้ว่าเราจะสามารถทำรายได้จากการส่งออกกุ้งได้เป็นจำนวนมหาศาล แต่เราก็ต้องสูญเสียความสมบูรณ์ของทะเลไทย และชาวประมงพื้นบ้านก็สูญเสียรายได้เนื่องจากจำนวนสัตว์น้ำในทะเลลดลง

- ปัญหาความเสื่อมโทรมของชายฝั่ง : ปัจจุบันเรามีกิจกรรมมากมายบริเวณชายฝั่ง ทำให้เกิดการพังทลายของชายฝั่งทั่วไปเป็นขอบเขตกว้างขวางและน่ากลัว ถนนที่ผ่านบริเวณใกล้ ๆ ทะเลบางแห่งถูกน้ำเซาะจนพัง การที่จะสร้างสิ่งก่อสร้างลงทะเล จะทำให้เกิดปัญหากับบริเวณชายฝั่ง และในทะเลยังไม่ได้รับการดูแลที่ทั่วถึง จะเห็นได้จากน้ำมันรั่วลงทะเล บางครั้งก็ไม่สามารถบอกได้ว่ามาจากไหน เนื่องจากคนยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องทะเล ก็เลยยังไม่มีมาตรการดูแลอย่างชัดเจน

✓ - ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การจัดสรรน้ำ การแบ่งปันน้ำ : รัฐบาลจัดการหรือดูแลได้ไม่ถึง ไม่มีประสิทธิภาพพอ และในขณะเดียวกันการจัดการน้ำของชาวไร่ชาวนาก็ไม่มีประสิทธิภาพ คือมีน้ำมากก็ใช้มาก ไม่มีก็ใช้น้อย

- ปัญหาการรุกรานป่าไม้ : สังคมชนบทบางแห่งยังดำรงชีพด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์จากป่า ซึ่งการเข้าไปทำให้พื้นที่ป่าเสียหายก็มีผลกระทบต่อเรื่องระบบนิเวศน์ด้วย

- ปัญหาการจัดการทรัพยากรป่าไม้ เกิดสภาพวิกฤตต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ดินพังทลาย ทำให้คนเสียชีวิต แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ชุมชนแตกสลาย ชุมชนชนบทล่มสลาย ผู้ทำลายป่าไม้คือคนจนที่จับจอบจับเสียม คนอยู่เบื้องหลังเป็นผู้ทำลาย ในลักษณะเศรษฐกิจป่า คนจนบุกเมือง คนจนเป็นเพียงเครื่องมือในการทำลายทรัพยากร สิ่งแรกเราควรวินิจฉัยว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดได้อย่างไร เป็นการเข้าใจผิดของคนนั่งห้องแอร์ มองว่าคนชนบทไม่เข้าใจปัญหาทรัพยากรป่าไม้ สมมุติฐานถูกตั้งไว้แบบนี้ วิธีรักษา สภาพแวดล้อม โดยการประชาสัมพันธ์ ทำสติกเกอร์ แจกทั่วประเทศ ปลุกต้นไม้ไว้สองข้างทาง ประชาสัมพันธ์ด้วยคำกลอนทั่วประเทศทำมา 20 ปีแล้วแต่ป่าก็หายหมดโดยวิธีการ

1. มองว่าคนชนบทเป็นตัวการทำลายป่า ไม่เข้าใจความสำคัญของป่า
2. ให้อำนาจในการเปิดป่า แต่ป่าก็ถูกทำลาย
3. ปลุกต้นไม้ ปลุกแล้วก็ตาย เพราะไม่มีคนดูแล

เดี๋ยวนี้เราพยายามกระตุ้นให้ปลูกต้นไม้ คนปลูกป่าด้วยโทรศัพท์ แต่ป่าถูกทำลาย เขารณรงค์คนในเมือง แต่คนทำลายจริงกลับอยู่ที่ชนบท พันธมิตรระดับล่างเราไม่เคยทำ คนเมืองกระตุ้นให้คนชนบทตัดไม้ เพราะต้องการซื้อที่ดิน เดียวนี้คนไปซื้อที่ดินจากคนที่บุกรุกทำลายป่า ทำไมคนที่ทำลายป่าจึงเป็นพันธมิตรกับคนที่ต้องการผลประโยชน์ ทำไมไม่เป็นพันธมิตรกับกรมป่าไม้ รัฐบาล แต่ไปเป็นเครื่องมือให้กับเขา

- ปัญหาความอ่อนแอของสังคม คือการขาดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ : ประชากรของประเทศได้รับการศึกษาถึงขั้นอุดมศึกษามีจำนวนน้อยมาก ซึ่งเกิดจากระบบการศึกษาของประเทศไม่เอื้อ ความยากจนของครอบครัว ความไม่เพียงพอของโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะมีการขยายมหาวิทยาลัย แต่ก็ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพมาเป็นผู้สอน

4. แนวทางการแก้ไขปัญหา

- เริ่มต้นทีนโยบาย โดยกำหนดให้มีการจัดการแบบเบ็ดเสร็จ โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเข้าไปดูแลทรัพยากรโดยรวมของทั้งพื้นที่ เนื่องจากในปัจจุบันพื้นที่เดียวกัน มีหลายหน่วยงานดูแล ทำให้การตกลงแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำได้ช้า ไม่คล่องตัว

- รัฐต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายในการพัฒนาว่าจะพัฒนาด้านใดก่อน ระหว่างมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือเศรษฐกิจ แล้วจึงวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับแนวทางพัฒนาด้านนั้น ๆ

1. ปัญหาทางทะเล จะต้องพิจารณาแต่ละเรื่องให้ชัดเจนก่อนที่จะทำอะไร ต้องใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา ปัญหาถึงจะหยุดยั้งได้ และที่สำคัญ รัฐต้องเห็นว่านี่คือปัญหาใหญ่ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้มงวด จะปล่อยให้ทำไปก่อนแล้วศึกษาตามหลังไม่ได้ เพราะจะสายเกินแก้

2. ปัญหาสารพิษตกค้าง ทำการแก้ไขโดยการควบคุมการนำเข้าสารพิษอันตรายที่มีฤทธิ์ตกค้างหรือสะสมในธรรมชาติ และเลิกใช้สารพิษอันตรายที่พบว่าเป็นพิษเป็นภัย

3. ปัญหาเรื่องป่าไม้ นั้น คนในป่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ การรักษาไม่ใช่วันตัดคืนมาซิดเส้นว่ามีบริเวณนี้เป็นวนอุทยานหรือป่าสงวน แล้วไล่คนที่เคยอาศัยอยู่ในป่าออกไป เพียงเพราะต้องการรักษาสิ่งมีชีวิต แล้วคนเหล่านั้นจะย้ายไปอยู่ที่ไหน ถ้าคิดจะเอาคนออกจากป่าเรามีพื้นที่รองรับเขาหรือไม่ ความสำคัญระหว่างคนกับป่าเป็นพลวัต เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ถ้าจะให้คนออกจากป่า ยิ่งยากขึ้น เพราะร้อยละ 90% ของพื้นที่ในไทยมีคนอยู่ทั้งนั้น ควรใช้วิธีเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นความร่วมมือ ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานพึ่งพิง มีใช้แยกออก คนเราควรมี benefit sharing มีโครงการของรัฐหลายแห่งไปตั้งศูนย์อนุรักษ์ป่า พิทักษ์ป่า เกษตรปลูกเสื่อ ชาวบ้านมาช่วยรักษาป่า แต่สุดท้ายเรื่องอนุญาตให้ใครทำอะไร เป็นเรื่องของรัฐคนเดียว คิดว่าเราควรรู้จักตัวแปรระดับล่างและสร้าง partnership การทำประชาสัมพันธ์ในวันข้างหน้าควรทำอย่างไร ไม่ให้คนเข้าเมือง ทำให้เขามีกินมีใช้ แนวโน้มของแผน 8 เน้นคนไม่ให้เป็นภาคเด่นของการพัฒนา

- สำหรับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว รัฐต้องใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกับผู้ที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ออกกฎหมายเพิ่มเติมให้ทันต่อเหตุการณ์ มีบทลงโทษเพียงพอที่จะไม่ให้เกิดการฝ่าฝืนขึ้นอีก

✓ - รัฐต้องเพิ่มบุคลากรทางด้านติดตามตรวจสอบให้มากขึ้น

- ปัญหาความอ่อนแอของสังคม ต้องทำการปรับเงินเดือนครู เพื่อจูงใจให้คนเก่งอยากมาเป็นครู กระจายโรงเรียนดี ๆ ออกไปทุก ๆ ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นสร้างโรงเรียนเอง เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น

- รมว.ศึให้การศึกษาแก่เยาวชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ประชาชนทุกคนจะต้องตระหนักในปัญหาเหล่านี้และช่วยกันแก้ไขปัญหา

5. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปัจจุบัน ลำดับความสำคัญ

ปัญหาในสังคมเมือง คือ ปัญหาฝุ่นละอองและก๊าซพิษอื่น ๆ ปัญหามลพิษทางน้ำ และ ปัญหาขยะ สำหรับปัญหาในชนบท คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และปัญหาการรุกรานป่าไม้

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

ความคิดเห็นในเรื่องนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ความเห็นคือ

- น่าจะดีขึ้น ถ้ามีการนำแนวคิดต่าง ๆ ไปปฏิบัติจริง อย่างน้อยที่สุดก็ยังมีการยับยั้งให้ช้าลง

- คาดว่าไม่มีปัญหาใดเลยที่จะได้รับการแก้ไขให้บรรเทาลงได้ ปัญหาต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาขยะอุตสาหกรรม ที่ยังไม่มีการจัดการที่เป็นรูปธรรม และตราบดีที่เรายังไม่รู้จักการจัดการเรื่องทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกต้อง ปัญหาเรื่องชุมชนลุ่มสลาย คนต้องอพยพย้ายถิ่นฐานกลายเป็นปัญหาของสังคมอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ ในด้านเศรษฐกิจที่เรากำลังเร่งพัฒนาให้เจริญ จะกลายเป็นผู้ทำลาย ทำให้สังคมอ่อนแอ คนชนบทอพยพเข้าเมือง ก่อให้เกิดปัญหาเสื่อมโทรมในกรุงเทพ

- แนวโน้มอยู่ตัวเรากำหนด ไม่สามารถบอกได้ว่าอนาคตจะเป็นเช่นไร ถ้าเราไม่แก้ไขปัญหา ความเสื่อมโทรมก็จะเกิดขึ้น ถ้าตั้งใจแก้ไขปัญหา มันก็จะเปลี่ยนแปลง แต่ปัญหาใหม่ ๆ ก็จะตามมา มันจะไม่มีทางที่ทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด แต่มีทางที่จะทำให้ปัญหาทุเลาลง จนกระทั่งอยู่ในสภาวะที่จัดการได้ตลอดเวลา

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันและในอนาคต

1. ปัญหาในการเพิ่มจำนวนประชากร ทำให้ต้องนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ในปริมาณมาก และเกิดปัญหาผลกระทบต่าง ๆ ตามมา

2. ปัญหาที่เกิดจากอุตสาหกรรมและการเกษตร ทำให้เกิดสารพิษปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ดิน ทะเล มีการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง และปุ๋ย เกิดการสะสมของสารเคมี ทำให้ดินมีความกระด้าง

3. ปัญหาการแพร่กระจายของความแห้งแล้งและการขาดแคลนอาหาร

4. ปัญหาฝนกรด อันเกิดจากสารพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยออกสู่อากาศ

5. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า การสูญเสียป่าเขตร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งผลิตออกซิเจนของโลกหายไป ปัญหาภาวะเรือนกระจก และการลดน้อยลงของโอโซน

6. การเอารัดเอาเปรียบในสังคมโลก ประเทศใหญ่ตักตวงทรัพยากรจากประเทศกำลังพัฒนาไปใช้ ทำให้ประเทศที่จนอยู่แล้วยิ่งจนมากขึ้นไปอีก เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมากขึ้น มีความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้และคุณภาพชีวิต ประเทศด้อยพัฒนาจะประสบกับปัญหาหนี้สิน เพราะต้องนำเงินมาพัฒนาโครงการด้านต่าง ๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7. ปัญหาการแข่งขันทางด้านอาวุธยุทธภัณฑ์ มีการสะสมกำลังอาวุธและใช้เงินจำนวนมหาศาลในการทดลองการผลิตกำลังอาวุธต่าง ๆ

8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ควรมีนโยบายและแนวทางอย่างไร

- ประชาสัมพันธ์ให้คนทุกระดับรับทราบหน้าที่ของแต่ละคนในการมีส่วนร่วมที่จะช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยแนวทางการประชาสัมพันธ์ควรมี 2 แนวทางคือ

1. การปรับปรุงเป้าหมายของโครงการต่าง ๆ ให้มุ่งเน้นไปที่ประชาชนเป็นหลัก คือตอบสนองความต้องการของประชาชน พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ใช่เน้นที่การพัฒนาเฉพาะด้านเศรษฐกิจ

2. การสร้างเงื่อนไขให้ประชาชนต้องทำตามเงื่อนไข คือต้องมีการควบคุมการใช้ทรัพยากรที่เคร่งครัดมากขึ้น

- ปัญหาทรัพยากรเป็นประโยชน์ของคนระดับสูง แต่คนในระดับล่างกลับไม่เคยถูกสร้าง ถ้าแผนประชาสัมพันธ์ที่จะทำนั้นคือ ทำอย่างไรให้มีการสร้างพันธมิตรกับคนระดับล่าง ในหลวงทรงมองเรื่องนี้มานานแล้ว มองบ้านเล็กในป่าใหญ่ มองเห็นความสำคัญของคนกับธรรมชาติ แต่ประเด็นบ้านเล็กในป่าใหญ่รัฐไม่เคยหยิบยกขึ้นมา คนที่เขียนแผนสิ่งแวดล้อม มักเป็นคนที่เรียนมาทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ ตอนนี้มีกรรมาธิการอุทยานแห่งชาติ โดยใช้แผนที่เก่ามาดูแล้วประกาศเป็นป่าอุทยาน ปรากฏว่าพื้นที่ทำกินของราษฎร กลายเป็นคนบุกรุกป่า การอนุรักษ์กลายเป็นความขัดแย้ง ทำไมชาวเขาไปกินยาตายที่หาคัดใหญ่ เพราะคนต้องอพยพกลับไปสู่จุดเดิม การอพยพของคนทำให้เกิดการทำลายป่า

- ให้คนรับรู้ถึงปัญหาและยอมรับความมั่นใจมาจากเขา เมื่อรู้แล้วก็ช่วยกันแก้ปัญหาก็ต้องลงมือแก้ปัญหากันอย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่พูดอย่างเดียว

- เผยแพร่กฎหมาย บทลงโทษแก่สาธารณชนทั่วไป หรือผู้ประกอบการให้ทราบให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

✓ - การเผยแพร่สื่อควรจะเผยแพร่ให้แก่ผู้บริหารประเทศ เจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการ ไม่ใช่ทำสื่อเฉพาะประชาชนหรือเอกชนรายย่อยเท่านั้น

✓ - ควรมีความตั้งใจตอบแทนแก่ผู้ประกอบการที่ช่วยแก้ไขปัญหามลพิษอย่างแท้จริง

9. บทบาทของรัฐในแง่ของการประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

- ออกกฎหมายควบคุมสิ่งแวดล้อม เตรียมบุคลากร รมรณรงค์ส่งเสริมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเตรียมงบประมาณ

- ปัจจุบันการจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นการจัดการแบบแยกส่วน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องเดียวกัน ซึ่งทำให้การจัดการโดยภาพรวมไม่ประสบผลสำเร็จ และปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่ารัฐ ดังนั้นสิ่งที่รัฐควรทำคือส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้มีบทบาทในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมดำเนินไปได้

✓ - รัฐต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทุกหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ต้องแสดงให้เห็นว่า รัฐเห็นภาวะของราษฎรเป็นภาวะของตน พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกพร้อมที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีเสมอ สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีก่อน แล้วค่อยแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร

- เริ่มต้นจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานในด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ตั้งขององค์กร และเป็นแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ให้แก่ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

- ประสานงานกับองค์กรของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ควรมีบทบาทในการเปลี่ยนมุมมอง (reorient) คนของรัฐใหม่ กรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมขอให้เข้าใจแผน 8 และร่วมมือกัน อย่าไปยึดติดกับรูปแบบเก่า สิ่งจำเป็นคือ reorient ภาครัฐให้เข้าใจยังไม่เห็นกรมไหนทำให้เป็นรูปธรรม แผน 8 เป็นการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมใหม่ รัฐจะจัดสร้างคนมารองรับแผนได้อย่างไร กรมส่งเสริมต้องมีวิสัยทัศน์

- ทำการรณรงค์ส่งเสริมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการให้ความรู้และการเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมทางด้าน training และควรมีบทบาทเชิงรุกให้มากกว่าที่เป็นอยู่ หากทางแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ หรือถ้าทำไม่ได้ก็แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ที่มีความพร้อมในการทำงานมากกว่า

- จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนภาคเอกชนในการแก้ปัญหา

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

องค์กรธุรกิจ ✓ - ควรมีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องสังคมให้มากกว่าที่เป็นอยู่

✓ - ควรปลูกฝังสร้างจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรตนเอง และพยายามทำให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับแนวคิดนี้

✓ - ภาคธุรกิจทำลายและสร้างความอ่อนแอให้ชุมชน อยากรให้ภาคธุรกิจมีความเข้าใจ และจริงจังกับชุมชน

✓ องค์กรเอกชน - มีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ควรพิจารณาภาพรวมของการพัฒนาประเทศและมองผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักด้วย และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานราชการในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ทำการปลูกฝังความคิด พิจารณาเข้าไปในตัวประชาชน ถ้าสามารถทำได้ ปัญหาทุกปัญหาจะได้รับการแก้ไข และปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา แต่ไม่ควรทำงานในลักษณะที่ก่อให้เกิดการเผชิญหน้าหรือการทำลาย

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

- กรมฯ ควรวางแนวทางหรือกำหนดทิศทางที่จะเสนอเรื่องราวการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ต่อประชาชนมากกว่าที่จะให้ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนด

- เนื้อหาของรายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม ควรเน้นว่านี่ ตัวอย่างไม่ควรเป็นของต่างประเทศหมด ควรคัดเลือกเฉพาะที่เหมาะสมกับปัญหาในบ้านเรา

- ควรแสดงให้เห็นบทบาทของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

- รายการของกรมฯ ดีอยู่แล้วแต่ควรจะต้องรายการที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบข้อมูลจากกรมฯ กรมฯ ควรมีระบบตรวจสอบข้อมูลและเสนอแนะประเด็นสำคัญสำหรับนักจัดรายการทั่ว ๆ ไปด้วย

5.1.4 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกความคิดเห็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มองเห็น

ปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ที่นโยบาย ปัญหาทุกปัญหาสืบเนื่องมาจากนโยบายที่ขาดข้อเท็จจริงทำให้เกิดปัญหา เมื่อเกิดแล้วก็แก้ยาก เพราะระบบราชการไม่อำนวยความสะดวกให้มีการแก้ไขอะไรได้ง่าย ๆ ระบบราชการเองก็ไม่สามารถจะแก้ได้ง่าย ๆ ในช่วงที่ประเทศเปลี่ยนเป็นระบบอุตสาหกรรม ปัญหาที่พบก็ยิ่งมากขึ้น ประชาชนเริ่มเข้าใจว่า ปัญหาต่าง ๆ อาจแก้ไม่ได้โดยรัฐบาล ประชาชนจึงเริ่มเรียกร้อง เช่นเกษตรกรชาวอีสานเรียกร้องให้มีการจัดการน้ำ เมื่อมีการเรียกร้อง รัฐบาลจึงเริ่มตอบสนองด้วยการแก้ไข ดังนั้นในระยะยาว รัฐจะต้องปรับตัว เท่าที่ผ่านมาเป็นบทเรียนของประเทศ บทเรียนนี้ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงระดับนโยบาย

นโยบายของรัฐที่มีทิศทางเดียวกับการพัฒนาของโลก ที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ ซึ่งทำให้นโยบายรัฐในด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน ด้านหนึ่งเหมือนเป็นแฟชั่น อีกด้านหนึ่งเหมือนถูกผลักดันจากเงื่อนไขบางอย่างเพื่อจะให้ทิศทางเศรษฐกิจที่เป็นแบบที่รัฐบาลต้องการ โดยใช้การพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนประกอบให้เห็นว่าได้มองเห็นปัญหาแล้ว แต่ความจริงดูเหมือนว่าผู้นำของรัฐในสังคมไทยยังไม่ได้มองปัญหานี้ในลักษณะที่ต้องการแก้ปัญหาตั้งแต่สาเหตุอย่างจริงจัง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากคนขาดความรับผิดชอบ ขาดการศึกษา จึงต้องให้ความรู้แก่คนก่อน ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่

1. ปัญหาป่าไม้ ทั้งป่าบกและป่าเลน เกิดปัญหาการพังทลายของดิน การเกิดน้ำท่วม การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ หรือปลานชนิดต่าง ๆ เช่น การถางป่าบริเวณที่ราบต่าง ๆ เพื่อปลูกยางพารา การขาดมาตรการคุ้มครองที่ดี ปัญหานี้เป็นปัญหาค่อนข้างใหญ่ และมีผลกระทบต่อสังคมไทย ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และสังคมโลกในระยะยาว ถ้าไม่เริ่มการแก้ปัญหาตั้งแต่ปัจจุบัน อีก 10 ปี ปัญหานี้ก็ยิ่งแก้ไม่ได้ การแก้ปัญหาโดยการปลูกป่า ตามที่รัฐบาลพยายามทำอยู่นั้น มันแก้ปัญหานี้ไม่ได้ เพราะยังมีรายละเอียดอีก

2. ปัญหาน้ำเสีย น้ำขาดแคลนและน้ำปนเปื้อนสารเคมีจากอุตสาหกรรม คุณภาพน้ำที่เปลี่ยนแปลงไปเกิดเป็นมลภาวะทางน้ำ เพราะการระบายน้ำเสียจากครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ไม่มีการกรองเอาสิ่งสกปรกหรือตะกอน หรือทำการบำบัดในเบื้องต้น ก่อนการปล่อยลงสู่แม่น้ำตามธรรมชาติ การลักลอบขนถ่ายน้ำเสียจากบ่อเก็บไปปล่อยลงทะเลทำให้สัตว์น้ำตายเป็นจำนวนมาก

3. ปัญหาดิน เกิดปัญหาทั้งโครงสร้างและเคมีของดิน เนื่องจากการทำเกษตรกรรมแบบเดี่ยวมาตลอดเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมทั้งการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงของเกษตรกรที่มากเกินไปที่

ทรัพยากรธรรมชาติจะสามารถรองรับและฟื้นตัวได้ทัน รวมไปถึงการชะล้างดินก่อให้เกิดการดินเซินและการขุ่นของลำน้ำและชายทะเล ส่งผลกระทบถึงความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ที่ราบปากพ่วงที่เกิดปัญหาจนทำให้ประชาชนประสบกับความยากจนเพราะประกอบอาชีพไม่ได้ และต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น หรือบริเวณทะเลสาบสงขลาที่เช่นเดียวกัน

4. ปัญหามลภาวะทางอากาศ สาเหตุหลักเนื่องมาจากการจราจรที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ไม่ว่าจะเป็นตามเมืองใหญ่ๆ หรือแม้กระทั่งเมืองที่กำลังจะเจริญ อีกทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลเองเสมือนเป็นการผลักดันให้เอกชนผู้ดำเนินการมีอิทธิฤทธิ์ที่จะทำลายสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้ โดยมีกำไรจากการประกอบการเป็นผลตอบแทน

5. ปัญหาขยะ

6. ปัญหาสารพิษตกค้างในอาหาร

7. ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรระหว่างภาคอุตสาหกรรมและชาวบ้าน

2. ผลกระทบด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ผลกระทบทางกายภาพ

- เมื่อตัดต้นไม้จนหมด ระดับน้ำใต้ดินก็หมด การเจาะน้ำบาดาลต้องลึกมากขึ้น ชาวบ้านก็เริ่มบุกรุกป่าดิบ ป่าเปลี่ยนสภาพ สัตว์ป่าก็ไม่มีที่อยู่

- ถ้าไม่มีป่า ฝนก็ไม่ตก ดินเสื่อมสภาพ จนไม่สามารถจะทำการเพาะปลูกได้ ต้องใช้สารเคมีในปริมาณมากขึ้นทุกวัน แหล่งน้ำธรรมชาติเราก็ไม่สามารถช่วยน้ำได้เพราะมีแต่สารเคมี

- ปริมาณสัตว์น้ำลดลง และต้องตายตั้งแต่ด้วยอนุบาล

- การสูญเสียทรัพยากรในชนบท คือ วัตถุประสงค์และพลังงาน ซึ่งการสูญเสียนี้เป็นการสูญเสียอธิปไตยของชาติ บริษัทต่างชาติใช้สิทธิทางกฎหมายระหว่างประเทศในการใช้ทรัพยากรของเรา เราสูญเสียอธิปไตยอย่างไม่มีกำกวม

- อาหารทะเลแทบจะไม่มี คนในท้องถิ่นต้องยอมรับอาหารทะเลแช่แข็ง ซึ่งก็ไม่แน่ใจว่าจะปลอดภัยหรือไม่

ผลกระทบทางสังคม

- เมื่อเกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ชาวบ้านก็ทำการเกษตรไม่ได้ ก็ไปขายแรงงานในเมือง เกิดปัญหาจราจร ชุมชนแออัด ขยะ ในชนบทเหลือแต่เด็กและคนแก่ สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลง รับวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามา

✓ มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตของคนในสังคม

- วิถีชีวิตของชาวประมงริมทะเลสาบสงขลา ต้องเปลี่ยนอาชีพไปทำสวน ทำไร่ แต่เนื่องจากขาดทักษะและประสบการณ์ ขาดความอดทน จึงดำเนินอาชีพนี้ไม่ยั่งยืน กลายเป็นกลุ่มเร่ร่อน มีอาชีพไม่มั่นคง หนุ่มสาวก็อพยพเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่ ประกอบอาชีพที่สังคมพึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา คนแก่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง อาหารไม่สมบูรณ์ โรคภัยก็เบียดเบียน ปัญหาสุขภาพไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร เข้าวรชนหันไปพึ่งยาเสพติด

- รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอที่จะส่งลูกเรียนในเมือง ดังนั้นเยาวชนวัยเรียนบางคนจำเป็นต้องพึ่งตนเองโดยการขายตัวเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน บางคนที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็กลับมาอยู่ในท้องถิ่น หาทางออกในทางที่ผิด

- ทำให้ชุมชนล่มสลาย เมื่อมีการอพยพทำให้วัฒนธรรมแตกสลาย ขาดการยึดเหนี่ยว

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

- ต้องสูญเสียงบประมาณในการฟื้นฟูรักษาผลที่เกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

- คนจนก็ยิ่งจนมากขึ้น คนรวยก็ยิ่งรวย ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยขยายขึ้นในระบบทุนนิยมที่มีใครยิวสาวได้สาวเอา

- ประชาชนสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอพยพย้ายถิ่น

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสนใจและขอบเขตการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

- ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ที่จะมีผลต่อจำนวนผลผลิตที่จะลดลง มีการรณรงค์รักษาต้นน้ำด้วยการทำ Contour คือปลูกต้นไม้รอบต้นน้ำบนภูเขา พืชที่ใช้ เช่น กระจง ที่ช่วยรักษาต้นน้ำและป้องกันดินพังทลาย

- ที่ดินในเขตป่าสงวน ในช่วงที่ประกาศพื้นที่ป่าสงวนขาดการสำรวจจึงเกิดการซ้อนทับกับพื้นที่ดั้งเดิมและที่ดินทำกินของชุมชน จึงเกิดความขัดแย้งตลอดมา

- นโยบายของรัฐ เช่น นโยบายปราบคอมมิวนิสต์ ส่งเสริมให้มีที่ดิน ตั้งชุมชนในเขตป่าสงวน แต่เมื่อเปลี่ยนนโยบาย ประกาศเป็นเขตป่าสงวน คนเหล่านี้ไม่ยอมย้ายออก จึงเกิดการปะทะกับรัฐบาล

- การส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ เกิดการขยายที่ทำกิน ทำให้เกิดการรุกล้ำเข้าไปในเขตป่าสงวน ในระยะหลังรัฐต้องการให้ชาวบ้านย้ายออก ก็เกิดปัญหาความขัดแย้ง ในปัจจุบันรัฐกำลังใช้ สปก. ในการแก้ปัญหาเหล่านี้

- ปัญหาจุดเปลี่ยนแปลงของทะเลสาบสงขลา ที่อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง

1. มีสภาพตื้นเขินปีละ 5 เซนติเมตร เพราะมีตะกอนดินที่ถูกน้ำหลากไหลพัดพามาจากบริเวณเทือกเขาบรรทัด ร่วมกับซากกิ่งไม้และเศษวัสดุจากการทำเครื่องมือจับปลาของชาวประมงในท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะทำให้ทะเลตื้นเขินแล้ว ยังทำให้กระแสน้ำไหลช้าลง เพราะสภาพธรรมชาติของทะเลสาบในช่วงเดือน 11-12 เป็นฤดูน้ำหลาก ทำให้น้ำในทะเลไหลเชี่ยวขับเอาตะกอนและเศษขยะที่ไม่มากเกินไป ออกสู่อ่าวไทย แต่ปัจจุบันขยะในทะเลสาบมากเกินไป เกินกว่าที่ทะเลสาบจะกำจัดออกไปได้โดยวิธีธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีการถ่ายของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอหาดใหญ่ลงสู่ทะเลสาบ ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ทะเลตื้นเขินเพิ่มขึ้นทุกปี

2. พบเห็นคราบน้ำมันอันเนื่องจากการรั่วไหลของปิโตรเลียมของเกษตรกร พอถึงหน้าฝนก็ถูกชะล้างลงสู่ลำคลองและไหลกระจายไปในทะเลสาบส่งผลกระทบต่อสัตว์วัยอ่อนต้องตายและปริมาณสัตว์น้ำทุกชนิดก็ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในกรณีของพรุควนเครื่องซึ่งนำเน่าเสียที่เกิดจากการนำเปื้อนของใบไม้ซากไม้ พอฤดูน้ำหลาก น้ำเสียเหล่านี้ก็จะไหลสู่ทะเลสาบทำให้สัตว์น้ำในทะเลสาบอยู่ไม่ได้เช่นกัน

3. โดยสภาพธรรมชาติของน้ำในทะเลสาบแบ่งได้เป็น 3 โซนคือ โซนน้ำเค็ม โซนน้ำกร่อย และโซนน้ำจืด ซึ่งในแต่ละโซนจะมีพืชที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของน้ำเจริญเติบโตอยู่ เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก วัชพืชในแต่ละโซนก็จะถูกพัดพาไปสู่โซนอื่น ซึ่งไม่มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตต่อไป วัชพืชเหล่านี้ ก็จะหมดสภาพและเขาตายไป กลายเป็นแพลงตอนและเกิดซาก (กาก) ส่วนหนึ่งทับถมอยู่ในบริเวณผิวน้ำดินทะเล ส่งผลให้ทะเลตื้นเขิน และส่งผลต่อเนื่องให้พืชน้ำรูก้ำเข้าไปในเขตทะเลที่ตื้นเขินในขณะเดียวกัน น้ำทะเลที่อุดมไปด้วยแพลงตอน ซึ่งพร้อมจะเป็นอาหารของสัตว์น้ำ แต่เมื่อปริมาณสัตว์น้ำลดลง ทำให้แพลงตอนเสื่อมสลายกลายเป็นกรดทับถมหน้าดิน บริเวณที่ทะเลตื้นเขินนั่นเอง แต่บริเวณดังกล่าวไม่มีความเหมาะสมที่จะให้สัตว์น้ำวัยอ่อนฝังตัวได้

4. สัตว์วัยอ่อนจะตาย หากรัฐบาลมีนโยบายปิดกั้นทะเลสาบ เนื่องจากวงจรธรรมชาติของสัตว์น้ำทะเลเริ่มจากการปฏิสนธิจะเกิดขึ้นในบริเวณอ่าวไทย ซึ่งมีความเค็มพอเหมาะ พอถึงหน้าลมมรสุม (ในเดือนเมษายนคือลมอ่าว) ลมจะพัดพาสัตว์น้ำวัยอ่อน เข้าสู่ทะเลสาบไปรวมตัวกันที่บริเวณทะเลสาบหน้าหมู่บ้านลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุงซึ่งถือเป็นเสมือนบ้านของสัตว์ทะเลทุกชนิดและจะอยู่อาศัยเจริญเติบโต จนถึงวัยผสมพันธุ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูกาลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฝนเริ่มตก น้ำไหลป่าลงมาจากเทือกเขาบรรทัดและอุณหภูมิต่ำในทะเลสาบแต่ละจุดจะแตกต่างกัน สัตว์น้ำทะเลแต่ละชนิดก็จะกระจายพันธุ์ไปอยู่ในบริเวณที่อุณหภูมิเหมาะสม และเป็นผลผลิตให้ชาวบ้านได้จับไปกินและขาย และสัตว์น้ำส่วนหนึ่งก็จะไหลไปตามกระแสน้ำออกสู่อ่าวไทยและไปวางไข่ต่อ รอการปฏิสนธิเป็นวัฏจักรเช่นนี้ตลอด ซึ่งหากรัฐบาลมีนโยบายจะปิดกั้นทะเลสาบสงขลา ก็จะทำให้สัตว์วัยอ่อนตาย เพราะบริเวณปากอ่าวไทยมี

อุดมภูมิไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต และถูกปิดกั้นไม่ให้เข้าไปเติบโตอยู่ในแหล่งรวมใหญ่ในทะเลสาบ ซึ่งมีความเหมาะสม

- ปัญหาการเกษตรซึ่งขณะนี้อยู่ในสภาพกำลังหดตัว เนื่องจาก

1. ทรัพยากรด้อยคุณภาพลงไป คือไม่มีน้ำ เกษตรกรก็ต้องหันมาใช้จากแหล่งอื่น ๆ

2. ทรัพยากรที่เกษตรกรจะพึ่งพิงของรัฐ รัฐจะให้ตามที่ มี เช่นน้ำหมด รัฐก็ไม่ปล่อยน้ำไป เชื้อนไปสู่ภาคเกษตรแต่ปล่อยสู่ภาคอุตสาหกรรม จึงเห็นว่านโยบายของรัฐไม่ค่อยพัฒนาทางด้านการเกษตร จะเน้นพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม ฉะนั้นคนในภาคเกษตรจะต้องดิ้นรนด้วยตัวเอง ในด้านการเกษตรที่บอกว่าจะมีประมาณร้อยละ 80 ต่อไปก็จะลดลงจนเหลือประมาณร้อยละ 50 ที่ดินของภาคเกษตรก็จะถูกซื้อเพื่อจะเป็นปัจจัยในด้านอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้คนในภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ถ้ารัฐทำให้ภาคอุตสาหกรรมเติบโตต่อไปได้ จะทำให้ประชาชนอยู่ได้ แต่ถ้าอุตสาหกรรมไม่เติบโตอย่างที่หวังไว้ หรือมีการแข่งขันในด้านการผลิตมากขึ้น ฐานการผลิตอาจย้ายสู่เวียดนาม หรือจีนตอนใต้ ทำให้คนจากภาคเกษตรเหล่านี้มีปัญหาก็กลับไปภาคเกษตรไม่ได้เลย

- ปัญหาการใช้สารพิษเป็นปริมาณมากในการเกษตรโดยเฉพาะเกษตรแผนใหม่

- ปัญหาการเสื่อมโทรมของสภาพดิน น้ำและป่าไม้ เพราะถูกแผ้วถางเพื่อทำการเกษตร

- ปัญหาสุขภาพของเกษตรกรที่เกิดจากการใช้สารเคมี

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมโบราณสถาน ถ้าโบราณสถานถูกพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมแล้ว ปัญหาของโบราณสถานมีมากมาย ซึ่งเป็นการสูญเสียคุณค่าอย่างถาวรสร้างใหม่ไม่ได้ อย่างต้นไม้ป่าไม้ หากมีความตั้งใจพัฒนาและปรับปรุงจริง ยังมีภรรกัดกลับมาได้ แต่โบราณสถานนั้นเป็นไปไม่ได้ สิ่งแวดล้อมโบราณสถาน ขาดการมีประสิทธิภาพสิ้นเชิงที่จะทำได้ดี ตรงกันข้ามมีการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณูปโภค ค่านิยมของคน ทำให้สิ่งแวดล้อมโบราณวัตถุเสียหาย

- ปัญหาโรคที่เกิดจากสารพิษเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโรคจากพิษตะกั่ว โรคปอดอักเสบ โรคจากก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ซึ่งพบอาการในลักษณะนี้เรื้อรังมากขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อระบบในร่างกายหลายระบบ

- ปัญหาชาวประมงที่อยู่ตามแนวชายฝั่ง พวกเขาหากินอยู่กับชายฝั่ง ป่าชายเลน ภูเขาทะเล และปะการัง ทำอย่างไรให้ประชาชนสำนึกและคิดใหม่ ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับหมู่บ้านเล็งเห็นร่วมกันว่า พวกเขาจะมีชีวิตอยู่รอดได้ก็ต่อเมื่อทรัพยากรชายฝั่งต้องอุดมสมบูรณ์ ทะเลสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ ภูเขาทะเลตามแนวชายฝั่งระหว่างป่าชายเลนกับปะการังต้อง

อุดมสมบูรณ์ กุ้ง หอย ปู ปลา จะได้มาอาศัย หลบภัย กินอาหาร สืบพันธุ์ และตามแนวชายฝั่งที่ลึกลงไป
บางแห่งจะมีปะการัง หินโสโครกและเกาะแก่ง ซึ่งรวมเรียกว่าระบบนิเวศชายฝั่ง

- ปัญหาปะการัง ปะการังที่อุดมสมบูรณ์จะมีพันธุ์สัตว์น้ำได้มากถึง 3000 ชนิด ก่อนนี้ชาวบ้านไม่เคยได้ให้ความสนใจ แต่หลังจากมีการใช้ระเบิดและยาเบื่อมาก ทำให้ปะการังตายและถูกคลื่นซัดมากอง
อยู่บริเวณชายหาด เป็นภาพที่น่าสลดใจ จึงได้มีการศึกษาเรื่องปะการังชายฝั่งที่สำคัญ 3-4 จุดของจังหวัด
ตรัง และเห็นว่าจะต้องเร่งมือให้ชาวจังหวัดตรังเห็นความสำคัญของปะการัง จึงเกิดการอนุรักษ์ปะการัง
ในอำเภอสิเกา กันตั้งและปะเหลียน โดยความร่วมมือของจังหวัดตรัง และได้รับความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อม

- ปัญหาพื้นที่ปลาชุกชุม คือ บริเวณอ่าวหน้าบ้านของประชาชน ให้พวกเขาที่มีจิตสำนึกและร่วมมือ
กันเลิกใช้เครื่องมือจับปลาที่ไม่เหมาะสม ที่ทำลายล้างเผ่าพันธุ์ปลา โดยเฉพาะอ่าวสิเกาตอนเหนือและ
อ่าวรอบ ๆ เกาะลิบง ชาวบ้านสามารถปกป้องไว้ได้ ทำให้มีปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้นจาก
80 บาทต่อครอบครัวต่อวันเป็น 250 บาทต่อครอบครัวต่อวัน เมื่อทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมีรายได้
ประจำ ไม่ต้องไปทำงานนอกพื้นที่ ผู้หญิงก็ทำงานบ้านได้ อีกทั้งสามารถทำงานในเชิงเพิ่มผลผลิต เช่น
แกะเนื้อปู จะเห็นว่ามีความประโยชน์มากในเชิงเศรษฐกิจ

- การอนุรักษ์สัตว์ที่หายาก คือ

1. พะยูน จะเห็นว่าพะยูนต้องอาศัยหญ้าทะเลเป็นอาหาร ปัจจุบันหญ้าทะเลในประเทศไทยเหลืออยู่น้อย
จะมีบ้างก็ทางฝั่งอันดามัน และมีมากที่สุดที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ซึ่งมีความหลากหลาย
ประมาณ 8-9 ชนิด จากทั้งหมด 12 ชนิด จังหวัดตรังเองมีการอนุรักษ์หญ้าทะเลมากขึ้น ก่อนนี้ไม่มีใครให้
ความสนใจและให้ความสำคัญ แต่ปัจจุบันชาวบ้านและบุคคลทั่วไปเข้าใจเรื่องหญ้าทะเลมากขึ้นในฐานะ
ที่เป็นระบบนิเวศย่อยที่สำคัญ พะยูนที่เข้ามากินหญ้าทะเลก็ไม่ถูกทำร้าย ชาวบ้านให้ความรักเหมือน
เพื่อน เพราะพะยูนที่เข้ามากินหญ้าทะเล เป็นตัวชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ เป็นตัวดึงความร่วมมือจากภาย
นอกให้ช่วยกันอนุรักษ์ทะเล เป็นตัวบังคับให้รัฐบาลรักทะเล เพราะไม่เช่นนั้นพะยูนจะสูญพันธุ์

2. เต่าทะเล แต่ก่อนเต่าทะเลขึ้นมา ชาวบ้านเจอรังมี 120 ฟอง ขายได้ฟองละ 10-15 บาท
ชาวบ้านถือว่าเป็นความโชคดี มีเท่าไรขายหมด เพราะคนตรังและคนทั่วไปชอบกินไข่เต่าตะนู แต่
ปัจจุบันมีหลายหมู่บ้านที่ทางสมาคมหยาดฝนไปทำงานอยู่ คิดตรงกันข้าม เมื่อถึงฤดูวางไข่เต่าทะเลในฝั่ง
อันดามันประมาณเดือนธันวาคม ชาวบ้านจะเดินตามชายหาดในตอนเช้ามืดเพื่อตรวจดูว่ามีเต่าขึ้นมาวาง
ไข่หรือไม่ ถ้ามีก็จะบักธงไว้ หากอยู่ไกลก็จะย้ายเข้ามาไว้ใกล้ชุมชนเพื่อให้พักเป็นตัวอ่อน แล้วปล่อยเต่าลง
ทะเลตามธรรมชาติ อันนี้เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นจุดหักเหในเรื่องความคิดของชาวบ้านจากผู้ทำลายเป็น
ผู้สรรสร้าง

- โครงการอนุรักษ์แม่น้ำตรัง ที่ตรังมีความเสี่ยงมาก คลองห้วยยางซึ่งเคยสะอาด แต่ปัจจุบันกลายเป็นคลองระบายน้ำชั้นหนึ่งของ จ.ตรัง มีน้ำสกปรกดิบจากเมือง โรงพยาบาล โรงแรม ตลาด แทบทุกแห่ง จะเห็นว่าทั้งกลิ่น สี เชื้อโรค สารพัดอย่าง แล้ว จากคลองห้วยยางก็ไหลลงสู่แม่น้ำตรังห่างจากจุดสูบน้ำมา เลี้ยงคนตรังไม่มากนัก ส่วนคลองน้ำเจ็ด ซึ่งเป็นคลองเมือง ในหน้าแล้งก็รับภาระน้ำเสียไม่ไหวก็เน่าเสีย ส่วนคลองอื่น ๆ สายเล็ก ๆ ที่ไหลลงสู่แม่น้ำตรังจำนวนมาก ที่ถูกโรงงานอุตสาหกรรมเทิกเฉยละเลย เป็น โรงงานประเภทผลิตภัณฑ์ทางประมง บางแห่งก็ลักลอบปล่อยจนเกิดเป็นเรื่องราวกับประชาชนเพราะได้ รับความเดือดร้อนมาก เช่นโรงงานน้ำยางชั้นลาเท็กซ์ มีอุบัติเหตุบ่อบำบัดแตกบ้าง แอบเจาะรูปล่อยบ้าง โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่สิเกา ปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง ทำให้สัตว์น้ำตายลอยเป็นแพ ที่กระบี่ก็เช่น เดียวกัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มปล่อยน้ำเสียลงคลองเล็ก ๆ ทำให้น้ำเน่าเสียทั้งสาย ในทะเลสาบสงขลา ก็เช่นเดียวกัน และที่พัทลุง น้ำเสียจากเมือง จากโรงงาน การเลี้ยงหมูตามแนวชายฝั่ง ซึ่หมูลอยเป็นแพ สิ่ง เหล่านี้เป็นปัญหามาก

- ปัญหาป่าพรุ ป่าพรุถูกปฏิบัติด้วยโครงการพัฒนาต่าง ๆ อย่างแย่มาก ด้วยเจตนาดี แต่ด้วยความรู้ไม่เท่าทัน ทำการขุดพรุ ถมพรุ กักน้ำในพรุ มองถึงพันธุกรรมของพืชและสัตว์ในพรุเป็นกลุ่มพิเศษ มีพัฒนาการควบคุมกับพรุมาแต่ดั้งเดิม ทั้งพืช สัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก และปลาในพรุต่างมีคุณค่าทั้งสิ้น พรุช่วยกั้นกรองน้ำ ดูดซับน้ำไว้ เพื่อให้ชาวบ้านรอบ ๆ พรุ ได้ขุดบ่อลงไป และมีน้ำใต้ดินสูงใช้ได้ ตลอดปี แต่การปฏิบัติต่อพรุอย่างหยาบคาย โดยมากในหน้าแล้งพรุก็ถูกไฟเผา บางแห่งถูกขุดเป็นที่ท่องเที่ยว บางแห่งโครงการของรัฐ ขลประทาน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น ทุ่งกระจูด จ.สุราษฎร์ธานี ชาวบ้านสานเสื่อ สานหมวก สานของใช้ในครัวเรือน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้น ถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นเศรษฐกิจพื้นถิ่นที่ยั่งยืนได้ ก็ถูกทำลายลงไป

4. แนวทางแก้ไขปัญหา

มนุษย์ควรได้รับบทเรียนและเข้าสู่กระบวนการคิดใหม่ ซึ่งต้องคิดให้ทันกับกระแสใหม่หรือ เทคโนโลยีใหม่ และเลิกวิธีคิดเดิม ๆ คือ

1. เรื่องของกาย - แนวคิดที่ว่าจะให้เกิดการกินดีอยู่ดี ทำให้คนหลงกันอยู่ตรงนี้ เพื่อตอบสนองของกายและเศรษฐกิจเป็นหลัก เพื่อมุ่งให้เกิดการกินดีอยู่ดี ทั้ง ๆ ที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตอบสนอง ให้ไม่พอ

2. เรื่องของจิต - ซึ่งเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ควรจะ "อยู่เย็นเป็นสุข"

3. เรื่องของวิญญาณ - ควรเป็นแนวคิดให้เกิดการ "อยู่รอดปลอดภัย"

รัฐต้องมีเอกภาพในการแก้ปัญหา ไม่มีการแบ่งหน้าที่ ดังกรณีสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กระจัด กระจายอยู่กับกรมศาสนาบ้าง กรมศิลปากรบ้าง หลายหน่วยงานไม่ตามาร่วมประสานงานกันได้

✓ 1. ระดมงบประมาณมาแก้ไข้ปัญหา

2. การเข้ามาเสริมของรัฐจะช่วยให้ชาวบ้านอยู่รอด โดยเฉพาะการช่วยในเรื่องอาชีพของประชาชน ให้เข้าถึงปัญหาแท้จริงของหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือได้ คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานด้านการเกษตรควรเข้ามาช่วยเหลือในแง่ชีวิตความเป็นอยู่ ระบบการเกษตร แนววิธีการผลิตที่เหมาะสม และการช่วยเหลือก็ควรทำอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมอาชีพโดยหน่วยงานของรัฐบาลที่ทำมาแทบทุกพื้นที่ไม่ได้ผล เช่น นโยบาย 4 ประสาน อันประกอบด้วย รัฐ เอกชน เกษตรกร และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ปัญหาคือกู้เงินมาแล้ว คิดหนี้เพราะถูกกดราคา ไม่ได้รับตามราคาประกันที่ประกาศไว้ การส่งเสริมพืชแผนใหม่เช่นมะเขือเทศ ก็ได้ผลในระยะแรก แต่เมื่อทำไป 2-3 รุ่นเริ่มไม่ได้ผล เพราะคุณภาพดินเสื่อมลง ใช้สารเคมีมาก สุขภาพเสื่อม ไม่มีเวลาสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน กรมการพาณิชย์ ควรช่วยในแง่ตลาดรายย่อย สนับสนุนตลาดกลางในรูปของสหกรณ์

✓ 3. ควรวางนโยบายเป็นภาพรวมเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาว

รักษากฎหมาย

1. กำหนดมาตรการเด็ดขาดกับพวกที่จับสัตว์น้ำ ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเบือ ระเบิด อวนตาถี่ และอวนรุน

2. ไม่ให้เอกชน นายทุนเข้ามาปลูกป่า และไม่ต้องอพยพชาวบ้านออกไป แต่เปลี่ยนเป็นให้ชุมชนรักษาป่าแทน เนื่องจากชาวอีสานมีวัฒนธรรมบางอย่างในการรักษาป่าคือ วัฒนธรรมในแง่ปู่ ตาคือ ป่ารักษาน้ำ และวัฒนธรรมในแง่วิถีชีวิต คือ เรื่องของการหาอยู่หากิน

3. หยุดปัญหาปัจจุบันให้ได้ และหยุดการสร้างปัญหาต่อไป

แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เริ่มจากรู้จักความรู้ รู้จักวัฒนธรรม รู้จักภูมิปัญญา คนกับป่าอยู่ด้วยกันได้ด้วย ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และนำความรู้ให้สังคมโดยรวมนำมาใช้ได้

1. ให้ความรู้ การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมในเด็ก และเปลี่ยนพฤติกรรมในผู้ใหญ่

2. ปลูกจิตสำนึก แต่วัฒนธรรมของเรายากในการปลูกจิตสำนึก เพราะเป็นวัฒนธรรมที่สลับอำนาจ บูชาเงิน ไม่ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ใจร้อน ไม่ต้องการเห็นผลระยะยาว ชี้แจงใจ รักสนุก เหล่านั้นปลูกจิตสำนึกได้ยาก เพราะฉะนั้น การปลูกจิตสำนึกต้องรณรงค์อย่างเข้มแข็งจริง ๆ การรณรงค์อย่างที่เป็นอยู่คิดว่าเป็นแค่ผิวเผินเท่านั้น

ในกรณีการแก้ปัญหาคำการปิดกั้นทะเลสาบสงขลา คือการทำบันไดปลาโจน แต่ก็จะมีความเป็นไปได้เฉพาะปลาบางชนิด เช่น ปลาหมอ ปลาช่อน แต่กุ้งไม่สามารถจะกระโดดได้ สำหรับปัญหาจุดเปลี่ยนแปลงของทะเลสาบสงขลา แก้ไขโดยการขุดลอกร่องน้ำ ตั้งแต่บริเวณสะพานเปรมฯ บ้านปากอ อ.สิงหนคร จ.สงขลา ไปยังจุด เกาะใหญ่ ถึงอำเภอกระแสดินธุ์ และจาก อ.ปากพะยูน ไปถึงเกาะสี่เกาะห้า เพื่อให้สัตว์น้ำวัยอ่อนว่ายไปถึงแหล่งรวมใหญ่ (บ้านปลา) ซึ่งการขุดร่องน้ำทั้ง 2 จุดจะทำให้หน้าทุกสายพุ่งไปสู่จุดรวมใหญ่หน้า ต.ลำปำ และบริเวณเกาะใหญ่

การแก้ปัญหาป่าชายเลนนั้นภาระกิจหลักของชาวบ้านมี 2 ประการ คือ

1. ป้องกันไม่ให้มีการทำลายป่าชายเลนโดยเฉพาะที่อยู่ใกล้บ้านบริเวณที่พวกเขาอาศัย
2. พื้นฟูป่าชายเลนเหล่านั้นให้มีความอุดมสมบูรณ์ ใช้พอสมควร และจับกุ้ง หอย ปู ปลา มากกว่าที่จะตัดไม้มาใช้ มีการตั้งกรมการดูแลรักษาป่า พื้นฟูป่าชายเลน จนกระทั่งในปัจจุบันมีป่าชายเลนประมาณ 6 ป่า เนื้อที่ประมาณ 3000 กว่าไร่ ซึ่งในอนาคตจะขยายเป็น 65 ป่า โดยความร่วมมือจากกรมป่าไม้ จังหวัดตรัง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และหากรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ มีความเข้าใจและรักป่าจริง ๆ ภายในเวลา 3 ปี เพียงแค่จังหวัดตรังสามารถอนุรักษ์ได้ถึง 27500 ไร่ โดยความร่วมมือของประชาชน เพื่อฟื้นฟูและปกป้องป่าในรูปของป่าชายเลนชุมชน

การแก้ปัญหาหญ้าทะเล คือ การไม่ทำลายแล้วหญ้าทะเลก็จะขึ้นมาเอง และการไม่ใช่เครื่องมือที่ทำลาย เช่น ระเบิด อวนรุน อวนลาก เป็นต้น และห้ามไม่ให้คนอื่นนำเข้ามาใช้ในเขตที่พวกเขาอนุรักษ์ด้วย เนื่องจากหญ้าทะเลฟื้นตัวไว หากไม่มีการรบกวนและทำลาย และจะเป็นแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์ให้สัตว์น้ำต่าง ๆ

การแก้ปัญหาในโครงการอนุรักษ์แม่น้ำตรัง คือ เริ่มที่การทำงานกับเยาวชนโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตามแนวชายฝั่งทั้งหมด 14 โรงเรียน โดยใช้แม่น้ำเป็นห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ว่าแม่น้ำมีอะไรบ้าง คุณภาพน้ำเป็นอย่างไร ระบบเกษตรสองฝั่งเป็นอย่างไร มีการทิ้งของเสียลงแม่น้ำอย่างไร เรือดูดทรายตามจุดต่าง ๆ ทำให้ตลิ่งพังอย่างไร มีการตรวจสอบข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ เชิงสถิติชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในฤดูต่างๆ น้ำสูงสุดน้ำต่ำสุดและภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้เพื่อยกระดับจิตสำนึกและความเข้าใจของนักเรียนต่อแม่น้ำให้มากขึ้น ให้มีความสุขกับการศึกษา ทำให้นักเรียนรักแม่น้ำ ได้เรียนโดยตรงกับแม่น้ำ มีความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ในแต่ละโรงเรียนจะมีกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์แม่น้ำตรังขึ้น โรงเรียนเหล่านี้ก็จะไปศึกษาแม่น้ำตรังโดยร่วมกับชุมชน เพื่อขอความรู้ว่าชุมชนกับแม่น้ำอยู่กันอย่างไร เมื่อ 20-30 ปีก่อน ดูการเปลี่ยนแปลงที่จำได้ว่า แม่น้ำตรังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง สัตว์น้ำและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง เพื่อให้เห็นประวัติศาสตร์ การพัฒนาของแม่น้ำมาตลอด

5. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปัจจุบัน ลำดับความสำคัญ

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์แทบทุกท่านเห็นว่าสำคัญได้แก่ ปัญหาป่าไม้และปัญหาอากาศเป็นพิษ และนอกนั้นก็ปัญหาคัดค้านโครงการลงมา คือ ปัญหาน้ำ ปัญหายยะ ปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาการปลูกสร้างที่ทำลายวิถีทัศน์ ปัญหาการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย และปัญหาการขาดระเบียบวินัยของคนในสังคม ปัญหาสารพิษ

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

1. มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจาก

1.1. คนจะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และการวางแผนจัดการแก้ไขก็เป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้น

1.2. ขณะนี้อยู่ในสภาวะวิกฤติที่ทุก ๆ คนหันมาช่วยกันแก้ไข ในอนาคตเราจะวางแผนจัดการแก้ไขได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ในปัจจุบันนี้ การแก้ไขยังไม่คืบหน้า เพราะ ผู้สร้างปัญหายังไม่ใช่ผู้แบกรับภาระ แต่จะเกิดขึ้นในอนาคต คือ ใครสร้างปัญหาก็ต้องรับภาระแก้ไขปัญหานั้น ๆ ด้วย ปัจจุบันใช้ภาษีของราษฎรไปแก้ไขปัญหา ต่างคนต่างรับไป ผู้สร้างก็ตั้งหน้าตั้งตาสร้างปัญหา ผู้รับภาระก็รับไป และรัฐยังลดภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนอีกด้วย ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังนั้นสังคมต้องมีขบวนการอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้ระเบียบของรัฐ ไม่ยึดนโยบายรัฐบาล ไม่แสวงหากำไร ไม่รับใช้ทุน ไม่รับใช้พรรคการเมืองใด แก้ไขปัญหาอย่างเดียว องค์กรเหล่านี้จะไม่มีรายได้ ต้องได้รับการอุดหนุนจากสังคม ความอิสระขององค์กรจะทำให้มันเคลื่อนไหวตามเจตน์จำนงได้อย่างต่อเนื่อง

2. ไม่คิดว่าทุกอย่างจะดีขึ้น มีแต่สถานการณ์ที่ไม่ดี ปัญหาจะไม่ดีขึ้น ตราบใดที่ไม่ถอนวัฒนธรรมใหม่เป็นค่านิยมพื้นฐาน เช่นการประหยัด การพึ่งตนเอง การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2.1. จะเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย ทั้งนี้เนื่องจากรายได้หลักจากการประมง ไม่ได้มาจากการจับสัตว์น้ำในทะเล แต่ได้มาจากการทำนาุ้ง ซึ่งทำให้เกิดการลบล้างป่าชายเลนในหลายพื้นที่ ทำให้หน้าเฝ้าเสีย

2.2. การขยายความเจริญสู่ท้องถิ่นจะทำให้ชาวชนบทหันมาใช้ชีวิตแบบคนกรุงจะมีความเป็นวัตถุนิยม

2.3. ปัญหาโรคจากสิ่งแวดล้อมและการทำงานก็จะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม รัฐยังไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้เท่าที่ควร รัฐจะต้องมีนโยบายในเรื่องของสุขภาพ เรื่องของสิ่งแวดล้อม และเรื่องการลงทุนที่ชัดเจน คือ การลงทุนที่มีเทคโนโลยีที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และควรลงทุนในอุตสาหกรรมด้านข้อมูลข่าวสารมากกว่าอุตสาหกรรม เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า และในเรื่องของการเกษตร ก็ควรจะมีการส่งเสริมการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี นอกจากนโยบายของรัฐแล้ว ใน

การแก้ปัญหาประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ประชาชนจะต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทรัพยากรธรรมชาติ และไม่มั่งงาย ถ้าเราเห็นสิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง เราอาจจะต้องแนะนำ ถ้าไม่ได้เรื่องก็ไปแจ้งกับคนที่รับผิดชอบ โดยประชาชนจะต้องมีกลไกเข้าไปตรวจสอบเขา ให้อำนาจประชาชนในการตรวจสอบและการบริหารแผ่นดินกับประชาชน ในสภาพปัจจุบันนั้น ประชาชนไม่มีอำนาจตรวจสอบ จึงไม่มีการถ่วงดุลกัน และที่สำคัญประชาชนจะต้องตื่นตัวในฐานะที่เป็น watch dog และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วย ที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาประชาชนจะต้องมีการรวมกลุ่มกันในท้องถิ่นด้วย

2.4. ปัญหาการทำลายป่าไม้ จะเป็นอย่างเดิม คือมีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ เมื่อมองประกอบกับธุรกิจที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เช่นยุคาลิปดัส โรงงานเยื่อกระดาษ จะมองเห็นได้ชัดว่าจำนวนป่าไม้จะลดลง นอกจากนี้เราจะเจอกับภาวะภัยแล้ง และปัญหาคุณภาพน้ำอันเป็นผลมาจากอุตสาหกรรม ปัญหาทรัพยากรร่อยหรอลง และภาคเกษตรจะมีปัญหาเรื่องสิทธิบัตร เกษตรกรจะถูกผลกระทบจาก GATT จะมีการจำกัดพืชที่เพาะปลูก เราอาจจะเสียเปรียบเขาเช่น เรื่องสมุนไพร และจะทำให้คนจะออกจากภาคเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรม จะเห็นภาพการย้ายตัวเข้าสู่เมืองใหญ่มากขึ้น

3. ถ้าแก้ปัญหาที่คนได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมก็จะลดลง เพราะในอนาคตข้างหน้า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป และในอีก 3 ปีข้างหน้า การพัฒนาอาจช้าลง เพราะชุมชนเรียนรู้ว่า วิธีการเจรจาให้ได้ผลต้องแสดงออก โครงการของรัฐแม้จะเป็นโครงการที่ดีก็จะทำได้ลำบาก

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันและในอนาคต

ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก มักจะเป็นปัญหาของประเทศแถบตะวันออก คือ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการเผาผลาญน้ำมันเชื้อเพลิงทำให้เกิด greenhouse effect ปัญหาการทำลายโอโซน ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งถูกทำลาย ปัญหามลพิษทางทะเล ปัญหาขยะล้นโลก และทุกประเทศทั่วโลกจะได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเหมือนกันหมด

ในยุคนี้เป็นยุคโลกข่าวสาร เมื่อโลกเรามีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะอยู่ประเทศใดก็ตามก็จะพลอยได้รับผลกระทบนั้นไปด้วย เช่น ปัญหาโลกร้อน ดูว่าประเทศใดได้รับผลกระทบมากกว่ากัน ปัญหาของยุโรปกับตะวันออกจะไม่เหมือนกัน ถ้าโลกร้อน ประเทศทางยุโรปอาจมีผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้น แต่ทางตะวันออกอากาศจะร้อนมากกว่าเดิม เราอาจเดือดร้อนมากกว่าเขา ปัญหาที่ทั่วโลกจัดเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นปัญหาของประเทศแถบตะวันออกเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น ปัญหาประชากรทรัพยากรถูกทำลาย ในประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีปัญหาเรื่องประชากร จึงควรมีการจำกัดจำนวนประชากร ประเทศเหล่านั้นต้องรับนโยบายจากประเทศอื่นที่เจริญแล้ว ประเทศที่พัฒนาแล้วไม่ต้องควบคุมมาก เพียงแต่คอยควบคุมประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นเมื่อประเทศกำลังพัฒนาประสบปัญหาความแห้งแล้ง จึงต้องบริหารจัดการกับประเทศนั้นเสียก่อน ประเทศกำลังพัฒนาจึงเสียเปรียบ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นผู้

เพราะข้อมูลอย่างเช่นประเทศไทย มีการวิเคราะห์โดยธนาคารโลก เราไม่มีการศึกษาตัวเรา และเราก็ไม่รู้
จักตัวเรา ดังนั้นเราควรจะศึกษาตัวเราเองโดยการเร่งสร้างคนให้มีความรู้

การสูญเสียแหล่งพันธุกรรม ความร้อน ฯลฯ กระแสเหล่านี้ ถูกครอบงำด้วยธุรกิจข้ามชาติเป็น
หลัก ผู้นำกระแสหลัก เช่น ธนาคารชาติ องค์การอาหารและยา สหประชาชาติ ซึ่งมีนโยบายที่ไม่เป็น
อิสระ ถูกครอบงำจากธุรกิจข้ามชาติ ตลอดจนที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ซึ่งมีปัญหามาก เช่นป่าเมือง
ไทย ข้อเสนอผิดพลาดมาตลอดคือ การให้ปลูกต้นยูคาลิปตัส ไม้ผล ไม้สนใจสิ่งที่มีชีวิตอื่น ๆ ผบประโยชน์
ก็ตกอยู่กับบริษัทที่ปลูก

กระแสสิ่งแวดล้อมโลกจะแย่ง เนื่องจากเป็นสังคมบริโภค ไม่เคารพธรรมชาติ และวัตถุนิยม ทั้ง
โลกเป็นวัฒนธรรมนี้ ดังนั้นทั่วโลกจึงน่าจะเลวลง หรืออาจจะมีการตกลง และมีการผลักดันเข้าสู่รัฐบาล
ของประเทศต่างๆ ให้มีสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อม

8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ควรมีนโยบายและแนวทางอย่างไร

- การประชาสัมพันธ์ ควรที่จะพอได้แล้ว มีรายการโทรทัศน์มากมาย แต่หากคนปฏิบัติไม่ได้เลย ที่
ผ่านมาเป็นการรณรงค์ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมผลิตโปสเตอร์ รายการโทรทัศน์มาก แต่มักเป็น
การผลิตแบบไม่ได้ช่วยความเข้าใจและไม่ช่วยให้เกิดการตัดสินใจ การประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมามีการใช้สื่อ
ครบทุกสื่อ แต่จะอย่างไรให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ในสื่อไม่บอกว่าจะต้องทำอะไร องค์การธุรกิจก็ ตื่นตัว แต่
ไม่รู้จะทำอย่างไร เลยพยายามตั้งองค์กร NGO เอง ทำให้ไม่มีการเชื่อมโยงระหว่าง NGO กับองค์กรธุรกิจ
ประชาสัมพันธ์ต้องมีหน้าที่ สื่อ ชี้นะ หาแนวทางแก้ไขปัญหา สื่อของรัฐมักนำเสนอในทางเดียว และ
พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งไม่ให้ปรากฏในสื่อ สื่อเอกชนก็ช่วยได้บ้างก็เป็นเรื่องการเสนอข่าว

- ควรมีนโยบายชัดเจนในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการนำข้อมูลพื้นฐานจากพื้นที่ไปตอบสนอง
ระดับนโยบาย เพื่อนำไปพิจารณาจัดทำ Master Plan ให้สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่ และเสริม
เทคโนโลยีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาคนในพื้นที่ ไม่ต้องเน้นการพัฒนาแบบสูตรสำเร็จจากข้างบน
อย่างกรณีการสร้างเขื่อนปิดกั้นทะเลสาบสงขลา ควรรับข้อเสนอจากเสียงของชาวบ้าน หากไม่เช่นนั้นจะ
ทำให้ชาวบ้านกับข้าราชการไม่เข้าใจกัน สร้างความแตกแยก

✓ - ต้องทำการเผยแพร่และรณรงค์อยู่ในตัวด้วย ไม่ใช่เผยแพร่อย่างเดียว ซึ่งมีอยู่มากแล้ว หน่วยงาน
ของรัฐเช่นกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรเข้ามารณรงค์ คือก่อผลในเชิงทัศนคติและพฤติกรรม
ทางความคิด ความเชื่อและความเข้าใจ และมีการประเมินผลเพื่อให้รู้ถึงผลของการรณรงค์ หัวใจของมันก็
คือ ต้องเกิดผลเชิงปฏิบัติการ ต้องสื่อให้คนคิดใหม่ เข้าใจตัวเอง ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและสิ่ง
แวดล้อมเป็นองค์รวม

✓ 1. เผยแพร่ข้อมูลและทางแก้ไขปัญหาที่เป็นจริงและเกิดผลในเชิงปฏิบัติการ ควรเผยแพร่ให้ทราบถึงอันตรายจากสารพิษ วิธีแก้ไข วิธีหลีกเลี่ยง บทบาททางออกที่สามารถปฏิบัติได้โดยตรง องค์กรเอกชนจะช่วยให้ในแง่ส่งเสริมข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาควรใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ชาวบ้าน ก็ต้องบอกว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับพวกเขาถ้าป่าหมดไป ยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวยกกรณีที่ประสบความสำเร็จมาให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย และเน้นการปฏิบัติให้มากขึ้น ลดขั้นตอนที่ยุงยากลง

- การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงปัญหา ผลดีผลเสีย ควรจะเน้นน้อยลง เนื่องจากประชาชนนั้นทราบกันอยู่แล้ว แต่ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงหน้าที่ของคนในสังคมต่อการร่วมสร้างสรรพสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม หรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เสียไปแล้ว ให้ประชาชนได้รับรู้สิทธิ ปกป้องสิทธิของตนเอง รู้ถึงสิทธิของตนเองที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และรู้จักกลไกที่จะปกป้องสิทธิของตนเองด้วย และการประชาสัมพันธ์นั้นควรจะทำในระดับท้องถิ่น ไม่ใช่เป็นการประชาสัมพันธ์ที่มาจากส่วนกลางเพียงส่วนเดียว ควรจะต้องเน้นการครอบคลุมพื้นที่ และประชาชนเป้าหมายและเน้นให้ประชาชนเป้าหมายรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและอาจมีคณะกรรมการสภาคิสำหรับการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่นั้น ๆ

✓ - ได้มีการรณรงค์และมีการตื่นตัวสูง แต่ไม่มีการพฤติกรรม คนที่ได้รับข้อมูลจะมีระดับความรู้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเกินเลยผลประโยชน์เขา ก็จะถูกต่อต้าน การประชาสัมพันธ์ได้นำไปปรับใช้กระแสนิยมไม่ได้เอาไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาล้างแวดล้อมในธุรกิจของเขา เช่น เรื่องแม่น้ำเจ้าพระยา มีการรณรงค์ แต่ยังไม่ลงในระดับแก้ไขปัญหา การประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันยังไม่ลงลึกในการแก้ปัญหายังอยู่ในลักษณะที่เป็นแฟชั่น

✓ - การประชาสัมพันธ์ก็ควรจะสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ โดยจะต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นพื้นฐานความรู้ของสังคมไทยที่มีมาใช้ทรัพยากรของดิน ในระยะยาวควรจะทำในเรื่องการศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น

✓ - ต้องเป็นกระบวนการที่ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศปรับเปลี่ยนท่าทีและพฤติกรรม ให้เกิดจิตสำนึก ใหม่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นการประชาสัมพันธ์ควรจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

✓ 1. ระดับชุมชนระดับหมู่บ้าน เป็นการประชาสัมพันธ์ที่สำคัญมากที่สุด ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่พวกเขามีว่ามีดีอะไร ถ้าพวกเขาู้และเข้าใจภาวะแวดล้อมกับตัวเขาว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร อนาคตเป็นอย่างไร พวกเขาจะช่วยกันรักษาและปกป้อง ดูแล เป็นชีวิตจิตใจจริง ๆ และการประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้านด้วยกระบวนการศึกษานี้ และการใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สำคัญมากตลอดแนวชายฝั่งและตลอดแนวป่าแนวเขา ต้องประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าให้ได้

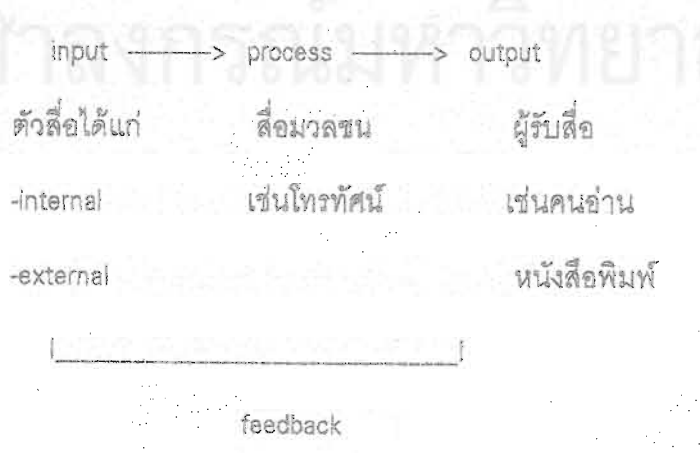
2. ระดับคนชั้นกลาง คนทั่ว ๆ ไป ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการสำนึก ทำให้เกิดการทบทวนพฤติกรรมของตนเองของตัวบุคคลต่อการใช้ทรัพยากรหรือสัมพันธ์กับทรัพยากร ตั้งแต่ นักอุตสาหกรรม พ่อค้า เกษตรกรรายใหญ่ ชาวประมงขนาดใหญ่ คนในเมือง คนชั้นกลาง คนทั่วไป

3. คนของรัฐ ทำการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจและเปลี่ยนพฤติกรรมของตนต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จะโทษชาวบ้านตามลำพังไม่ได้ บุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ ต้องมีความอ่อนโยนต่อธรรมชาติ ต่อสิ่งแวดล้อมให้เป็นเยี่ยงเป็นอย่าง

กลุ่มเป้าหมายจึงควรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนยากจนที่อยู่กับทรัพยากรธรรมชาติในชีวิตประจำวัน กลุ่มที่ 2 คือ คนชั้นกลาง คนที่ใช้ชีวิตหรือประกอบอาชีพโดยตรง หรือโดยอ้อมกับธรรมชาติ กลุ่มที่ 3 คือ ข้าราชการ รัฐบาล นักการเมือง ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ทั้งสามลักษณะนี้ต้องครอบคลุมถึงทุกคนในประเทศไทย ในทุกส่วนของระบบนิเวศให้ช่วยกัน ก็คิดว่าการประชาสัมพันธ์คงต้องมองในลักษณะนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการร่วมมือกัน เอื้ออำนวยให้เกิดการร่วมมือระหว่างคนกลุ่มต่างๆ เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ก็มีทั้งสื่อของรัฐ หรือหนังสือพิมพ์ของสื่อมวลชนที่สามารถจะใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ แต่อยู่ที่ว่าคนที่จะนำสื่อไปส่งเคราะห์เพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์มีน้อย เพียงแค่ความสวยงาม มีประโยชน์ แต่ไม่เข้าใจเนื้อหาสาระก็ไม่สัมฤทธิ์ผล

✓ - อยากให้เกิดการรวมตัวของสื่อมวลชนในการขึ้นำปัญหา แต่แหล่งข่าวจะต้องเชื่อถือได้ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

- รัฐควรมีหน่วยงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ และให้บริการมากกว่านี้ ควรให้ข้อมูลในสิ่งที่คนอยากรู้ มีทั้งฝ่ายรุกคือเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ และฝ่ายรับคือเมื่อมีคนขอข้อมูลก็ควรจะให้ ควรมี feedback ทันที และควร define ให้ชัดเจนว่าจะประชาสัมพันธ์เชิงรับและรุกอย่างไร เชิงรับจะทำอะไรบ้าง และเชิงรุกแบ่งเป็น งานที่หน่วยงานเริ่มเอง (organizer) ร่วมกับเขา (co-organizer) ให้เงินช่วยเหลือ (sponsor) ร่วมให้เงินช่วยเหลือ (co-sponsor)

9. บทบาทของรัฐในแง่ของการประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

รัฐทำการเชื่อมประสานงานระหว่างเบญจภาคี คือ รัฐ นักวิชาการ ธุรกิจ สื่อมวลชน/NGO และประชาชน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ประสานงานกันด้วยความรู้สึกเท่าเทียมกัน ให้เกียรติกัน มิใช่ผู้มีอำนาจเป็นผู้จัดการทุกอย่าง รัฐไม่ควรเข้าไปปรับเปลี่ยนทุกอย่าง เพราะบางอย่างก็เหมาะสมในตัวมันอยู่แล้ว มันมีระบบของตัวเอง บางครั้งเข้าไปจัดการก็อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ รัฐควรกำหนดกลไกให้เกิดความร่วมมือในทางปฏิบัติให้ชัดเจน โดยรัฐต้องใจกว้างมิใช่มองว่าบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นปรปักษ์ขัดผลประโยชน์ เพราะจริง ๆ แล้ว ความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชน

- รัฐให้การสนับสนุนการทำงานของ NGO และดึง NGO เข้ามาร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะงานบางอย่างราชการไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าราชการไม่ปรับตัว รัฐจะหมดบทบาทไป และเอกชนจะเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ควรเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องต่อการปฏิบัติ รัฐควร screen ประชาชน โดยโครงสร้าง รัฐต้องเป็นตัวแทนของประชาชนในสังคมเสรี ภาคเอกชนมีอิสระในการขายสินค้า แต่รัฐควรจะเข้ามามีบทบาท และเป็นตัวแทนของประชาชน ในการตรวจสอบและควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดการเอาเปรียบ ต้องมีกลไกคอยตรวจสอบ รัฐจึงควรมีบทบาทตรงนี้ คือวางนโยบายและติดตาม เพื่อให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ในความเป็นจริง รัฐคงทำได้ไม่หมดทุกจุด และควบคุมไม่ได้ทุกจุด เพราะฉะนั้นควรยืมมือ NGO มาช่วยเหลือ โดยที่รัฐคอยช่วยในการประสานงาน และให้ NGO ช่วยเสริมเป็นบางจุด

- รัฐน่าจะกำหนดนโยบายที่ถูกต้อง ที่ดี ที่เหมาะสม ในการเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมสามารถที่จะดำรงอยู่ควบคู่กับการพัฒนาได้ กรม กอง หน่วยงานที่มีหน้าที่ทางด้านสร้างนโยบายก็ต้องทำหน้าที่ให้ถูกต้อง การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) การอนุมัติโครงการต่าง ๆ ต้องทำอย่างรอบคอบ อย่างเปิดเผย นี่คือในเชิงนโยบาย ถ้าในทางปฏิบัติมีกฎหมายนโยบายออกมาแล้ว ต้องมีการบังคับใช้ให้ถูกต้อง การบังคับใช้ให้ถูกต้องไม่เฉพาะรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นฝ่ายทำงานเพียงฝ่ายเดียว จะต้องให้โอกาสชุมชน มีผู้นำชุมชนในส่วนของประชาชนมีสิทธิ์ มีส่วนในการดูแลควบคุมด้วย และในส่วนของผู้ประกอบการต่าง ๆ อย่างมีความเห็นแก่ได้ ต้องมองอนาคต ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างแท้จริง อย่างมีจิตสำนึก เรื่องอุตสาหกรรมทุกคนเห็นว่ามีผลสำคัญ แต่อุตสาหกรรมที่สำคัญต้องหมายถึงอุตสาหกรรมที่ดี มีกระบวนการผลิตที่สะอาด และต้องมีจิตสำนึกด้วย

- เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อประชาชน ให้โอกาสต่อประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่นโครงการป่าชายเลนชุมชน ไม่ใช่เข้าไปเป็นผู้สอนประชาชนอย่างเดียว แต่จะต้องนำความรู้ของประชาชนที่พวกเขามีอยู่แล้ว เอามาประยุกต์ใช้ให้ผสมกลมกลืนกัน

เพื่อให้การพัฒนาสิ่งแวดล้อมดำเนินไปอย่างถูกต้อง โดยมีรากฐานที่สำคัญคือภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กันไปด้วย มีหน้าที่บอกกับประชาชน ชี้นำเอาความรู้ของประชาชนมาใช้ จึงจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

✓ รัฐจะต้องสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือขึ้นในสังคมไทย ต้องจัดหน่วยงานประสานหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องก่อให้เกิดองค์กรร่วมระหว่างองค์กรของรัฐ องค์กรของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ในการนี้กำลังเข้าร่วมตรวจสอบ สอดส่อง ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมในเรื่องของโรงเรียน มหาวิทยาลัย ควรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาให้ทันสมัย มหาวิทยาลัยต้องตื่นตัว ครูอาจารย์จะต้องอุทิศตัวรับใช้ด้านนี้ให้มากกว่านี้

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร

- ควรแยกบทบาทของกรมฯ ให้ชัดเจน เนื่องจากรู้สึกว่างานของกรมฯ จะซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ควรมีสัญลักษณ์ (symbol) เป็นของตนเอง

- พิจารณาตัวเองหาข้อดี/ข้อด้อย และมององค์กรพัฒนาเอกชนและชาวบ้านว่ามีข้อดี/ข้อด้อยอะไร อย่างไร และควรเติมให้เต็มอย่างเหมาะสม เพราะบางอย่างเอกชนทำไม่ได้แต่รัฐทำได้ ในขณะเดียวกันบางอย่างรัฐก็ไม่สามารถทำได้ ต้องการความช่วยเหลือจากเอกชนเช่นกัน มีบทบาทที่เด่นชัดในการที่จะประสานองค์กรที่เกี่ยวข้องในภาคต่าง ๆ ของประเทศให้มีความกลมเกลียวและมีความมั่นคง เข้มแข็งในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สำหรับกิจกรรมที่ร่วมกับประชาชน หรือ NGO นั้นควรที่จะขยายผลผลักดันไปสู่ภูมิภาคอื่นที่ยังมิได้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันให้กว้างขวางขึ้น

- มีบทบาทในการศึกษาข้อมูลในพื้นที่แล้วให้การศึกษา เผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริงสู่องค์กรต่าง ๆ และประชาชน และในภาครัฐระดับนโยบายต้องรับรู้ รับข้อมูลจาก NGO แล้วกระจายไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งเก็บข้อมูลพื้นฐานมีการตรวจสอบข้อมูล และตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลที่มีพลวัต และให้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมาย และประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข ฝึกให้ชาวบ้านรู้จักเก็บข้อมูล เป็นการอบรมและสร้างความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

- ควรมีบทบาทในการยับยั้งแสดงความไม่เห็นด้วยต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงานที่กระทำการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นตัวแทนของประชาชนในการร้องเรียนเมื่อเกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องรอให้ประชาชนเป็นผู้ร้องเรียน

- สร้างความสัมพันธ์และช่วยเหลือองค์กรเอกชนโดยอาจจัดประชุมสัมมนา ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ดี มีมาตรการในการเร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ได้มากขึ้น และระบุให้เห็นว่าใครทำถูกต้องเพื่อเข้าไปหนุนจนเกิดการกระทำและผลักดันให้คน ๆ นั้นได้ดียิ่งขึ้น ด้วยวิธีใดก็ได้แล้วแต่ เช่น Networking และงบประมาณส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น ควรให้ทุนสร้างเครือข่ายโดยให้องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นเครือข่ายร่วมเพื่อสร้าง

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระบบฐานข้อมูลสามารถเป็นคำตอบสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลในอนาคต ชักชวนให้ภาคธุรกิจเข้ามาช่วยรณรงค์ เพื่อให้เห็นปัญหาต่าง ๆ เป็นผู้ประสานงานระหว่างรัฐ NGO หน่วยงานธุรกิจและประชาชน และในการทำงานต้องร่วมมือกับองค์กรในพื้นที่ 50:50 ไม่ใช่โยนงานไปให้หรือเอาแผนไปให้ทำ

- ความคุ้มค่าและสื่อมวลชนให้เข้าใจปัญหาและวางตัวเป็นกลาง

- ส่งเสริมการตรวจสอบความคุ้มค่าในพืชผักปลอดสารพิษ เป็นตัว guarantee ซึ่งกรมวิชาการเกษตรทำแล้วแต่ไม่ทั่วถึง

- งานประชาสัมพันธ์นั้นยังไม่มีเอกภาพ จะอยู่ในฐานะที่ให้เงินคนอื่นไปทำ กรมส่งเสริมฯจะเป็นแหล่งทุน ซึ่งจริง ๆ แล้วน่าจะมีแนวทางในระยะยาวที่จะสร้างอะไรที่เป็นการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง อาจจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนก่อนว่าจะทำอะไร จะได้ผลมากน้อยแค่ไหน ที่ออกมาไม่เป็นเอกภาพนั้น เพราะว่าจะเน้นหลายประเด็นไม่ทราบว่าจะรณรงค์ในเรื่องอะไร และก็จะไม่ส่งผลกระทบ

- ควรมีการดูแล ตรวจสอบในการปฏิบัติงานขององค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะโรงงาน หรือสิ่งที่มีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ควรมีการสัมพันธ์กับหน่วยงานข้างเคียงในการแก้ปัญหา

- ควรแต่งตั้งตัวแทนของกรมส่งเสริมฯ ในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งไม่ควรจะเป็นตัวแทนของทางราชการฝ่ายเดียว อาจแต่งตั้งประชาชนที่อยู่กับสิ่งแวดล้อมในจุดต่าง ๆ เป็นตัวแทนของกรมส่งเสริมฯดูแลเฝ้าระวัง

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร

องค์กรพัฒนาเอกชน

- องค์กรพัฒนาเอกชนมีศักยภาพและทรัพยากรเทียบรัฐไม่ได้ แต่ได้คลุกคลีใกล้ชิดกับปัญหาและประชาชน จะสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ไปถึงหน่วยงานของรัฐ เมื่อแก้เองไม่ได้ก็ผลักดันให้รัฐแก้ การรณรงค์ต่าง ๆ นั้น องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าถึงตัวบุคคลมากกว่า แต่ก็ต้องได้รับความสนับสนุนจากรัฐ รัฐควรสนับสนุนในการยกระดับองค์ความรู้ให้องค์กรพัฒนาเอกชน และสนับสนุนการผลิตสื่อซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนได้เร็ว

- ควรเป็นแกนกลางเชื่อมระหว่างรัฐกับชาวบ้าน โดยการหาข้อเท็จจริงจากราชการเพื่อประเมินความขัดแย้ง และนำข้อมูลจากชาวบ้านมาสู่ระดับนโยบาย เพื่อให้มีการเจรจาให้เกิดความเข้าใจตกลงกันและลดความขัดแย้ง นอกจากนั้นในบางพื้นที่ควรมีลักษณะฝึกชาวบ้านให้รู้จักคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยองค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องมีบทบาทพัฒนาเคียงบ่าเคียงไหล่ และสนับสนุนเงินทุนบางส่วน และหาวิธีการให้เงินทุนนั้น ๆ คงอยู่กับหมู่บ้านตลอดไป

- รวมมือประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ เพื่อจะช่วยให้ทำงานดียิ่งขึ้น องค์กรหนึ่งอาจทำหน้าที่ด้านศึกษาข้อมูล โดยมีองค์กรอื่นร่วมรับทราบและรณรงค์ให้ แต่การประสานงานในลักษณะ formal ก็ไม่เหมาะกับองค์กรพัฒนาเอกชน เพราะรวมตัวกันมากเกินไปก็นำไปสู่ความขัดแย้ง

✓ องค์กรพัฒนาเอกชนนั้น จะต้องไวต่อสถานการณ์ สามารถคิดค้นสิ่งใหม่ ไม่กลัวที่จะถูกวิจารณ์จากสังคม และให้ทางเลือกกับสังคมใหม่ ซึ่งธุรกิจจะไม่มีตรงนี้ เป็นบทบาทที่เกินเลยในสังคมไป 1 ก้าว NGO จะต้องยืดหยุ่น ไม่มีศัตรูที่ถาวร ร่วมมือกับธุรกิจ ไม่ยึดติดกับรูปแบบเก่าของ NGO สามารถปรับตัวให้เข้ากับความหลากหลาย อย่างไรก็ตามจะต้องมีจุดยืน และคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายในแต่ละท้องถิ่น และไม่ถูกครอบงำ

องค์กรธุรกิจ

- จะถูกมองว่าเข้ามาช่วยแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร ไม่รู้ว่ามี ความจริงใจในการทำงานมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงควรให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปตรวจสอบ และ องค์กรธุรกิจควรปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

- สามารถส่งเสริมชุมชนให้รักษาสิ่งแวดล้อมได้ ธุรกิจบางประเภทสามารถสร้างแนวความคิดด้านการอนุรักษ์ให้กับประชาชนทั่วไป เช่นการเปลี่ยนแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวแบบบริโภคนิยม (monoculture) ให้เป็นแนวคิดการท่องเที่ยวแบบให้การศึกษา

- ธุรกิจนั้นควรจะมียุทธศาสตร์ที่ยั่งยืน ธุรกิจควรจะมองว่าการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของตัวเองด้วย เพราะมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และจะต้องทำให้เขาเข้าใจว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเรื่องเดียวกับการทำธุรกิจ คือ ต้องทำให้เข้าใจว่าการรักษาสิ่งแวดล้อม การลดมลพิษ กับการผลิตเป็นเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ยังทำให้เขามีศักยภาพที่จะแข่งขันในระยะยาวกับธุรกิจอื่น ๆ ได้ใน 2 เหตุผล คือ ทำให้ศักยภาพการผลิตของเขาเป็นศักยภาพการผลิตแห่งอนาคต และอีกด้านคือการยอมรับ เพราะด้านการตลาดในอนาคตประชาชนจะนำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมาพิจารณามากขึ้น มองถึงจริยธรรมของผู้ประกอบการมากขึ้น

- ธุรกิจควรจะมียุทธศาสตร์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากส่วนนี้มากที่สุด และส่งผลในเรื่องความยากจนในชนบท ภาคธุรกิจนั้นจะคิดว่าเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นการคืนกำไรให้กับสังคม แต่ยังไม่ถึงระดับที่ออกเป็นกฎหมายข้อบังคับ ยังไม่เกิดในลักษณะที่เอามาคิดเป็นต้นทุน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และบริษัทต่าง ๆ ควรจะคิดถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น คิดถึงสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องลงไปเป็นต้นทุน และคิดในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร และสุดท้ายคือคืนกำไรให้กับสังคม ธุรกิจนั้นควรจะมียุทธศาสตร์ทั้งในการปฏิบัติและบทบาทในการผลักดันในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

- เนื่องจากผู้ชมไม่มีภูมิหลังคือความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จะปูพื้นให้คนฟังเข้าใจได้อย่างไรในเวลาจำกัด จึงควรจัดทำเป็นรายการชุด (series) โดยอาจให้คนฟังมีส่วนร่วมกับการด้วย เช่นโทรศัพท์เข้ามาถามได้ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากปัจจุบันมีเวลาจำกัด สามารถนำเสนอได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ควรจะจัดทำรายการที่เข้าถึงชาวบ้าน ระดมความคิดให้ชาวบ้านเกิดการปฏิบัติ ควรสร้างการเผยแพร่ที่เป็นระบบ เพื่อหวังผลในเชิงปฏิบัติ มีความต่อเนื่องอย่างจริงจัง

- เนื้อหาควรจะเป็นการวิเคราะห์และชี้ทางแก้ปัญหา อาจเป็นการพยากรณ์ปัญหาล่วงหน้า ให้ความรู้ในประเด็นที่จะเป็นปัญหาในอนาคต เพื่อเตรียมการแก้ปัญหาให้คนที่ได้รับผลกระทบมีความรู้ความเข้าใจ

- รายการที่ออกมาดูเหมือนไม่ลึก เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป อาจเป็นเพราะฐานข้อมูลไม่ลึกเท่าที่ควร กรมส่งเสริมฯ ไม่ได้เข้ามาทำในระดับของข้อมูล ซึ่งจะไม่ค่อยดีในแง่การเกิดผลในระยะยาว

- รายการเผชิญหน้าสภาวะสิ่งแวดล้อม เป็นรายการที่ดีสำหรับชนชั้นกลาง ควรเพิ่มความถี่ในการออกอากาศ กระจายช่อง ขยายเวลา และเปลี่ยนเวลาในการออกอากาศด้วย สำหรับรายการโลกสวยด้วยมือเรานั้น ไม่ค่อยเข้าใจ และเวลาออกอากาศก็ไม่ได้

- ควรปรับเทคนิคและสื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกของผู้คนส่วนใหญ่ในแต่ละภาค เพื่อจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของชีวิต แต่คนฟังคนดูจะดูแบบเฉิน ๆ ไม่ตั้งใจ จึงควรนำเสนอให้เห็นว่าขาดดิน ขาดน้ำ ขาดป่า แล้วชีวิตคุณจะเป็นอย่างไร ความต่อเนื่องในจิตสำนึกในส่วนที่กำลังประสบปัญหาอย่าให้ผ่านแล้วผ่านไป สื่อควรมีการขยายถึงแนวทางในการแก้ไขที่เป็นทางเลือก ให้ประชาชนได้คิดและเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

- โปสเตอร์ควรทำให้น้อยลง เพราะบางครั้งดูแล้วเป็นการสร้างขยะ และ Spot น่าจะให้ภาคธุรกิจทำจะดีกว่า

- การอบรมควรจะทำให้เกิด Impact ให้มาก ดูแล้วบรรยากาศเหมือนทำให้เสร็จเพื่อรายงานขาดการ Implement ที่ต่อเนื่อง การอบรมเปรียบเสมือนการเอาต้นไม้มาเพาะ จะต้องสร้างวิถีคิดใหม่และควรส่งเสริมเป็นรายจังหวัด Set เครือข่ายให้เข้มแข็ง สร้างเยาวชน กระตุ้นความคิด และนำผลไปขยาย

- รายการที่ออกจะเป็นในลักษณะการสื่อสารทางเดียว คือ One-way communication ถ้าจะทำให้ดีควรจะเป็นลักษณะแบบรายการเผชิญหน้าสภาวะสิ่งแวดล้อม หรือรายการเวทีชาวบ้านของปัญหาสิ่งแวดล้อม จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เห็นเหตุการณ์ สอดคล้องกับสถานการณ์ และเป็นลักษณะ Two-way

communication คือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะอะไรก็ได้ เขาอาจจะต้องการเปิด Channel รับฟังและปรับเปลี่ยน

- การจ้างบริษัทแปซิฟิกมาทำรายการ พูดได้ว่าดีในการเผยแพร่ แต่การจะทำอะไรต้องหวังผล ไม่ใช่แค่บอกให้รู้เท่านั้น จะดูกระบวนการก็ต้องดูผลลัพธ์ที่สำคัญ ไม่ทราบว่าจะกรมส่งเสริมฯตั้งเป้าหมายไว้อย่างไร ถ้าเพียงแคให้ได้รับความสนุกสนาน บันเทิง เอาปัญหามาให้เห็น ก็ไม่ช่วยหยุดยั้งการทำลายทางกรมส่งเสริมฯต้องหาคำตอบ แต่ก็สนับสนุนให้ทำต่อไป ทำเป็นม้วนล้น ๆ และต้องเผยแพร่มาสู่โรงเรียน สถาบันต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.5 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกความคิดเห็นของสื่อมวลชน

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มองเห็น

ได้แก่ ปัญหาราจร ปัญหาการใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาผังเมือง ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการใช้พื้นที่ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อทำนาุ้ง

2. ผลกระทบด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวลิดรอนการพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้กระทำมาทั้งในอดีตและที่จะกระทำต่อไปในอนาคต

ผลกระทบด้านกายภาพ คือ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ฝนแล้ง ไม่มีน้ำ เมื่อฝนตกลงมาไม่มีต้นไม้อุดซับน้ำ ก็ทำให้น้ำท่วม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะหน้าดินถูกชะล้าง การทำนาุ้ง ทำให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรม น้ำเน่า

ผลกระทบด้านสังคม คือ คนในเมืองเสียทั้งสุขภาพกายและจิต ร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงาน คนในชนบทมีรายได้น้อยลง เพราะผลผลิตไม่ได้ตามฤดูกาล ต้องอพยพย้ายถิ่นเข้ามาหางานในเมืองเพราะความยากจน

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ คือ การสูญเสียรายได้เนื่องจากความไม่พร้อมในการทำงาน

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์และขอบเขตการทำงานของสื่อมวลชน

ได้แก่ปัญหาไซเบอร์ โจรแอดส์ สิทธิมนุษยชน ปัญหาทางกายภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

4. แนวทางแก้ไขปัญหา

การให้ความรู้ต่อสาธารณชนโดยใช้สื่อต่าง ๆ ทั้งเผยแพร่ทางสื่อมวลชน การบรรยาย การรวมงานกับหน่วยเคลื่อนที่ องค์การพัฒนาเอกชน สถานศึกษา การอบรมร่วมกับเยาวชน และการลงมือทำกิจกรรมเพื่อสะท้อนภาพและปัญหาต่อสาธารณชน

รับฟังเสียงสะท้อนหรือ feedback จากชาวบ้านและประชาชนในการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาเป็นแนวคิดและการบริหารทรัพยากร ปัจจุบันการแก้ปัญหาที่ประชาชนจะเป็นผู้คิด ประชาชนจะมีส่วนร่วมต่อเมื่อแผนนั้นออกมาแล้ว นั่นเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งถ้าประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น ก็ไม่เห็นด้วยในทิศทางที่คิดออกมาเพื่อแก้ปัญหา ความร่วมมือก็จะมี ความขัดแย้งก็จะตามมา และอาจเกิดการรวมตัวต่อต้านขึ้น รัฐก็แก้ปัญหาโดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง ๆ ไป ไม่ได้แก้ที่รากเหง้าปัญหาจึงยังคงอยู่

อาจเกิดการรวมตัวต่อต้านขึ้น รัฐก็แก้ปัญหาโดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง ๆ ไป ไม่ได้แก้ที่รากเหง้าปัญหาจึงยังคงอยู่

- หลีกเลี่ยงปัญหาที่จะทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้กระดาษ 2 หน้า การใช้หมวกฟอกที่ไม่ทำให้เกิดน้ำเสีย

- ในบางปัญหาจะได้รับความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาย่างจริงจังจากสาธารณชนที่เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้

- การแก้ปัญหาจะเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ เหตุการณ์เฉพาะหน้า ยังไม่มีการแก้ที่ต้นเหตุ

- อยากให้รัฐแก้ไขการก่อสร้างอาคารสูงริมแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะทำให้ทัศนียภาพของแม่น้ำเสียไป และอยากให้ทหารเป็นผู้นำในการแก้ไข ดังที่เคยย้าย จปร.ไปที่เขาชะงือก หรือเตรียมย้ายโรงเรียนเตรียมทหารออกไป ต่อไปควรจะย้ายกระทรวงสถานศึกษาออกไป

5. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปัจจุบัน ลำดับความสำคัญ

1. ปัญหาเรื่องอากาศเสีย ฝุ่น กลิ่นที่ปะปนอยู่ในอากาศ

2. ปัญหานโยบายของรัฐ

3. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

4. ปัญหาเกี่ยวกับขยะและสิ่งปฏิกูลและการจัดการ

5. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวสังคมและวัฒนธรรม

ธรรม

6. ปัญหาการแบ่งสรรทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เป็นธรรม

7. ปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานครและเมืองท่องเที่ยวใหญ่ ๆ

8. ปัญหามลภาวะทางเสียงที่เกิดจากรถจักรยานยนต์

9. ปัญหาเรื่องน้ำ

10. ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อทำนาุ้ง

11. ปัญหาความแห้งแล้ง

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

ด้านสังคม

- ปัญหาพื้นฐานคือเรื่องค่านิยมที่มีผลเป็นลูกโซ่ต่อการใช้ทรัพยากรเช่นยิ่งเราใช้รถคันใหญ่เท่าใด ก็ยิ่งเปลืองน้ำมันมากเท่านั้น

- เมืองจะมีขนาดใหญ่ขึ้นเพราะการโยกย้ายถิ่นฐานของประชาชนมาสู่ที่ซึ่งมีเศรษฐกิจดีกว่า ซึ่งจะเพิ่มความต้องการด้านการใช้ทรัพยากรอย่างมาก

ด้านเศรษฐกิจ คือ เมื่อป่าไม้หมดไป น้ำไม่พอสำหรับทำการเกษตรและอุตสาหกรรม เราคงต้องซื้อไฟจากต่างประเทศ ต้นทุนการผลิตสินค้าทุกอย่างจะเพิ่มสูงขึ้น มันจะกระทบกับเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงประเทศ

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันและในอนาคต

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเชื่อมต่อกันทั้งโลก และหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศของไทยจะเกิดขึ้นมาก ได้รับเงินสนับสนุนจากประเทศที่เจริญแล้ว เพราะประเทศที่เจริญแล้วตระหนักถึงปัญหาที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเขาได้

ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกที่สำคัญคือปัญหาปฏิกิริยาเรือนกระจก ซึ่งต้องการความร่วมมือระดับนานาชาติในการปกป้องระบบนิเวศของโลก มิฉะนั้นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นผิวโลกจะเสียหายและเปลี่ยนแปลงจนยากเกินกว่าจะแก้ไขได้

ในอนาคต หลังจากการสิ้นสุดของสงครามเย็น ระบบความสัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ ในโลกจะเปลี่ยนไปสู่การไร้ระบบดวงดูล โลกจะมีความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ทางทะเล เนื่องจากบนบกมีอาณาเขตแน่นอน แต่ผลประโยชน์ทางทะเลยังไม่ได้รับการสำรวจอีกมาก และมีอาณาเขตไม่แน่นอนเมื่ออยู่ในน่านน้ำสากล ประเทศต่าง ๆ จะแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างเสรี ในขณะที่โลกยังขาดระบบปกป้องทรัพยากรทางน้ำเหล่านี้

8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ควรมีนโยบายและแนวทางอย่างไร

- หน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ร่วมกัน ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและชุมชน ขณะนี้ยังไม่มี การประชาสัมพันธ์อย่างถูกต้อง เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิธีการ ไม่เคยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว และควรทำการประชาสัมพันธ์ทั้งแบบมีวิเมนและเจาะกลุ่มโดยตรง

- รัฐหรือนำรัฐบาลควรทำตัวเป็นตัวอย่างให้กับประชาชน ทุกวันนี้รัฐใช้วิธีการแนะนำมากกว่านำ ดังนั้นการนำคือการทำให้ดูเป็นตัวอย่างเลย ถ้าระดับผู้นำพูดอย่างแต่ทำอย่าง มันก็เป็นแค่ลมปากรัฐควรบ่อนข้อมูลให้กับสื่อต่าง ๆ โดยการบ่อนข้อมูลต้องดูที่ธรรมชาติของสื่อว่าเป็นสื่อชนิดใด ตั้งอยู่ที่ไหน แล้วจึงบ่อนข้อมูลให้ตรงกับความต้องการ ดังนั้นคนของรัฐต้องใช้สมองในการทำงานให้มากกว่านี้ รัฐต้องเป็นผู้คิดผู้เสนอ หาข้อมูลเหมือนนักข่าวและเสนอไปยังสื่อต่าง ๆ

- ให้ประชาชนมีความเข้าใจสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เกิดรอบตัวได้ แสดงให้คนเห็นว่า ตัวเองสามารถทำอะไรเพื่อสิ่งแวดล้อมได้บ้างและการกระทำของตนเองจะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง ทำความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจนและลึกซึ้ง ต้องให้ทุกคนเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึง

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ต้องรู้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมกระทบมาถึงตัวเองได้อย่างไร การบอกวิธีแก้ ปัญหาควรบอกในลักษณะรูปธรรม สามารถทำได้จริง การพูดแบบกว้าง ๆ ลอย ๆ เช่นการติดสติ๊กเกอร์ อย่ายัดไม้ทำลายป่า ในกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯไม่ตัดไม้จึงประนามพวกที่ตัดไม้ แต่คนกรุงเทพฯซื้อเฟอร์นิเจอร์ไม้ใช้ ดังนั้นควรชี้ให้เห็นว่าเขามีส่วนร่วมในการทำลายสิ่งแวดล้อมทางอ้อม ถ้าเขารู้ก็จะแก้ไขได้ ถูกจุด ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

- สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน โดยเริ่มจากคนเป็นกลุ่ม ๆ โดยเฉพาะควรจะเริ่มจากเด็ก ๆ วัยรุ่น เพราะจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต อาศัยสื่อมวลชนที่มีอยู่เข้ามาช่วย ปัจจุบันสื่อมวลชนตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมาก จะเห็นได้จากการมีรายการโทรทัศน์ วิทยุเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ ควรใช้สื่อให้เป็นประโยชน์

9. บทบาทของรัฐในแง่ของการประสานงานระหว่างองค์กรและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรทำอย่างไร

- หน่วยงานราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในระบบราชการของไทย โดยเฉพาะเมื่อเป็นรัฐบาลผสม จะปิดกั้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ประกอบกับกระทรวงวิทย์ฯ ดูแลเรื่องสำคัญถึง 3 เรื่อง คือ วิทยาศาสตร์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นควรมีกระทรวงสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ เพื่อให้มีอำนาจเต็มในการดูแลด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ และทำให้ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นความสำคัญอันดับแรก

- รัฐควรเปิดเผยระบบข้อมูล ขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานรัฐให้ประชาชนได้รับรู้ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องทรัพยากรของประเทศชาติมากกว่านี้

- เปลี่ยนบทบาทจากผู้ทำมาเป็นผู้ประสานงาน ควรเปิดใจให้กว้าง รับฟังความคิดเห็นรอบด้าน อย่างกุ่มอำนาจการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้เพียงคนเดียว ช่วยสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน อย่าคิดว่าเป็นการข้ามหน้าข้ามตาและมีความจริงจังในการแก้ไข้ปัญหา

- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะใช้ทรัพยากรของประเทศชาติมากกว่านี้

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

- กระตุ้นจิตสำนึกของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสร้างระบบความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่มีความตื่นตัวทางด้านสิ่งแวดล้อม นำระบบงานและแนวคิดของภาคเอกชนไปใช้ในการร่างเครือข่ายระหว่างรัฐและเอกชนได้เป็นอย่างดีในอนาคต การกระตุ้นจิตสำนึกถือได้ว่าเป็นการตั้งรับและสร้างพื้นฐานสำหรับการแก้ไข้ปัญหาในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกว่าในการไล่ตามปัญหา

- สร้างความรู้ ความตระหนักให้แก่คน ไม่ใช่การสอนหรือบอก ควรให้เขาเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ด้วยตนเอง

- อยากให้มีหน่วยงานที่ดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงวิชาการ มีการวิจัย ค้นคว้า หาทางแก้ไขอย่างจริงจัง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

- ปัจจุบัน สาธารณชนยังไม่ทราบว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทำอะไรบ้าง จะช่วยสังคมได้อย่างไร สาธารณชนยังไม่รู้วิธีการติดต่อ เพราะบทบาทยังน้อยในสังคม

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

องค์กรธุรกิจที่เข้ามาจับงานด้านสิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะมีเจตนาดี แต่ยังไม่ถึงที่สุด เนื่องจากการมุ่งเน้นการรณรงค์มากเกินไป เมื่อการรณรงค์สิ้นสุดหรือไม่ได้รับความสนใจแล้ว ก็จะเข้าสู่จุดอับเนื่องจากไม่มีแผนระยะยาวในด้านสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ดังนั้นองค์กรธุรกิจควรสร้างโครงการด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นมา โดยความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้อย่างแท้จริง ได้รับความประโยชน์กันโดยทั่วไป

องค์กรธุรกิจควรชักชวนกันรักษาสภาพแวดล้อมแต่พองาม บางองค์กรธุรกิจทำอะไรนิดหน่อยก็ไปคุยเสียใหญ่โต และ NGO ก็เกินไป หากจะมีการพัฒนา ก็จะด้านเสียทุกเรื่อง ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานได้ยาก ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงการใหญ่ ๆ การแสดงความคิดเห็นข้อมูลทางออกทางเลือก บางครั้งก็มีอยู่ แต่บางครั้งก็ไม่ได้อะไร เกิดความเสียหายในการพัฒนาประเทศ

- แต่ละองค์กรควรมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม มิใช่ว่าทำอะไรหลาย ๆ ด้าน

- เปิดใจกว้างที่จะร่วมงานร่วมกับกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนด้วยกันยอมรับบทบาททั้งผู้นำและผู้ตาม

- ควรทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมใหญ่ ๆ ที่ทำเพื่อสร้างข่าวให้กับหน่วยงาน แต่ควรทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

- ปลุกฝังที่เด็ก ๆ เท่าที่ผ่านมามีการทำเฉพาะกลุ่มสามารถรับรู้กันในคนบางกลุ่มเท่านั้น

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

- รูปแบบรายการที่ผลิตออกมาในเชิงสารคดี เป็นสิ่งที่ทำให้คนเบื่อ ไม่มีความลึก เป็นแค่คำบอกเล่าแบบหยาบ ๆ มันไม่จับความรู้สึก คนต่างจังหวัดดูแล้วห่างเหินมาก เช่นพูดเรื่องป่า คนดูควรเป็นชาวบ้าน การผลิตสื่อต้องดูกลุ่มเป้าหมาย ถ้าจะเลี้ยงควรหลีกเลี่ยงวิธีการมานั่งเล่าปัญหา ควรมีเป็นบางรายการ แต่ไม่ใช่เหมือนกันทุกรายการ ควรใช้รูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ลำตัด ลิเก การตั้งชื่อรายการก็ล้มเหลว ฟังดูไม่เข้าท่า สรุปเรื่องสื่อในภาพรวมยังแข็งเกินไป ไม่น่าสนใจ ที่ผ่านมามีการสร้างกระแสเรื่องสิ่งแวดล้อม

ล้อมซึ่งทำมา 5 ปีแล้ว ควรปรับเปลี่ยนไปยังเรื่องอื่นคือ how to ได้แล้วเพราะทุกคนรู้แล้วว่าปัญหาคืออะไร แต่ how to ว่าจะทำอะไร ดังนั้นจึงควรบอกวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

- รายการเผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม แม้จะต้องเสียค่าจ้างทำแพงมาก แต่รายการทำได้ค่อนข้างดี มีเหตุผลแง่มุมในการดำเนินที่ดีและนำเสนอเรื่องที่กำลังมีปัญหามาเสนอ แม้จะต้องจ้างแพงก็คุ้มค่า

- เครดิตของรายการไปอยู่กับผู้ผลิตเสียหมด เป็นรายการที่ดีแต่นำเสนอแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินอยู่มากขึ้น เพื่อความเข้าใจและความร่วมมือจากคนในชาติ แทนที่จะมีแต่เรื่องการเมืองดีปัญหาที่เกิดขึ้น

- การให้ความรู้ด้วยภาพวิดีโอที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ควรทำเผยแพร่หลาย ๆ ก๊อปปี้ ส่งให้ห้องสมุด โรงเรียน สถานศึกษา หรือแจ้งให้หน่วยงาน สถานศึกษา องค์กรเอกชน ทราบว่ามีสื่ออันเป็นความรู้ให้บริการอย่างไม่คิดมูลค่า กำหนดเวลาการให้บริการ กำหนดบทลงโทษหากขอยืมไปแล้วไม่รับผิดชอบ ประเมินผลโดยทำแบบสอบถาม เพื่อดูปฏิกิริยาสะท้อนกลับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.6 รายงานผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกความคิดเห็นขององค์กรระหว่างประเทศ

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มองเห็น

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่องค์กรระหว่างประเทศได้สัมผัสมีแทบทุกปัญหา คือ ปัญหาป่าไม้ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาไอโซนถูกทำลาย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพ ปัญหาการใช้สารเคมี ปัญหาหลัก คือ ความไม่เข้มแข็งของการใช้กฎหมายบังคับ เพราะตัวบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการล้วนไม่เข้มแข็ง การรณรงค์และประเมินผลทำกันเป็นพัก ๆ เป็นสมัยนิยมสั้น ๆ ไม่จริงจัง ซึ่งสิ่งที่ประเทศไทยขาดมากที่สุด คือ การประสานงาน

2. แนวทางแก้ไขปัญหา

แต่เดิมมีคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการ นักธุรกิจ สื่อมวลชน ศิลปิน เป็นต้น และกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง เป็นระดับปฏิบัติงานได้จริง ๆ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและเป็นระดับนโยบาย ไม่มีสื่อมวลชนในคณะกรรมการเลย

แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ควรจะให้การอบรมและให้ข้อมูล หรือทางโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มุ่งประเด็นปัญหาไปที่ Environmental Management คือใช้วิธีการจัดสรรเงินให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนขนาดเล็ก นำไปใช้พัฒนาตามความต้องการ รวมทั้งจัดสรรผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา อุปกรณ์ ให้การอบรม เพื่อให้แต่ละประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถยืนได้ด้วยตนเอง และจะมีความกระตือรือร้นในการที่จะแก้ไขด้วย เพราะเป็นการให้เข้ามาแก้ไขด้วยตนเอง

3. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยควรมีนโยบายและแนวทางอย่างไร

แผนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมควรจะเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่น แบ่งกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดสื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม สื่อที่ใช้ควรไปถึงระดับปฏิบัติการให้มากที่สุด เนื่องจากสื่อที่ใช้ในปัจจุบันอยู่ในระดับผู้วางแผนเท่านั้น และอาจให้แต่ละท้องถิ่นผลิตสื่อด้วยตนเอง เพราะเข้าถึงชาวบ้านได้ดีกว่าสื่อที่มาจากส่วนกลาง

การปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ คือ

1. คอยให้มีเหตุการณ์ - ข้อมูลควรถูกต้องและให้ทันต่อสถานการณ์
2. สร้างเหตุการณ์ขึ้น - สร้างข่าวหรือประเด็นข่าวขึ้นโดยอาศัยนักข่าวเป็นผู้จุดประเด็น
3. การมีส่วนร่วมทุกฝ่าย คือ

- นักวิชาการ : ให้ความรู้ที่ถูกต้อง
- สื่อมวลชน : รับข้อมูล มีความเป็นกลาง
- ข้าราชการ : ดูแลให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การประชาสัมพันธ์ที่ดี คือ

1. ต้องหาทางออกให้ประชาชน
2. แสดงให้เห็นว่าทำตามแล้วได้ประโยชน์

4. บทบาทของรัฐในแง่ของการประสานงานระหว่างองค์กรและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรทำอย่างไร

แม้ว่ารัฐตื่นตัวมากขึ้น มีการออกกฎหมายควบคุม มีแผนและการดูแลให้ปฏิบัติตามแผน ถึงแม้ว่ากฎหมายที่ออกใหม่ในปี 2535 จะมีความทันสมัย แต่การปฏิบัติยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ และควรทำการรณรงค์ให้ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน เพราะยังมีประชาชนอีกมากที่ไม่รู้กฎหมาย

5. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างไร

องค์กรธุรกิจ - ทำการปลูกฝังความคิดให้กับองค์กรธุรกิจว่า การป้องกันหรือการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการลงทุนระยะยาว

องค์กรพัฒนาเอกชน - ควรจัดให้มีการไต่สวนสาธารณะ (public hearing) แต่เรื่องที่ต้องเป็นปัญหาที่ไม่เกินความเป็นจริง

6. รายการของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

- เนื้อหาที่ใช้ควรมีความตื่นเต้น เหมาะสำหรับสื่อมวลชนนำไปเป็นข่าว
- ให้ความรู้ที่นำไปใช้ได้ โดยมีนักวิชาการหรือครู-อาจารย์เป็นผู้แนะนำ
- ทำเนื้อหาให้เป็นเรื่องที่สนุก โดยอาจใช้พิธีกรหรือดาราเป็น presenter
- เตือนเรื่องที่น่าสะพรึงกลัว เพื่อให้ทุกคนระวังและป้องกัน

5.2 รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.3 และเพศชายร้อยละ 49.7
2. อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปีมากที่สุด คือร้อยละ 42.5 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 25.7
3. สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 50.7 เป็นผู้ที่มีสมรสแล้ว รองลงมาคือ โสด ร้อยละ 45.7 นอกนั้นคือผู้ที่หย่า, หม้าย และแยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 26.2 รองลงมาในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ปริญญาตรี ร้อยละ 25.7 และมัธยมศึกษา ร้อยละ 25.3
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ได้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่นนั้นต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 21.8 รองลงมาคือผู้ที่อยู่มากกว่า 30 ปี ร้อยละ 21.5
6. อาชีพ
 - 6.1 อาชีพหลัก จากการสอบถามถึงอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายคือ ร้อยละ 18.1 รองลงมาคือรับราชการ ร้อยละ 16.9 นักเรียนนักศึกษา และพนักงานบริษัท ร้อยละ 15.6 และ 14.9 ตามลำดับ
 - 6.2 อาชีพรอง ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างไม่มีอาชีพรองถึงร้อยละ 78.7
7. รายได้รวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อเดือนในระหว่าง 5,000-10,000 บาท มากที่สุดคือ ร้อยละ 34.4 รองลงมาคือต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 25.6
8. ภูมิลำเนาและการย้ายถิ่น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น แต่จะอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นมาตั้งแต่เกิดคือ ร้อยละ 49.9 สำหรับผู้ที่ย้ายมาจากที่อื่นมี ร้อยละ 43.7

9. การเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม/ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 90.1 ไม่เคยเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อมมีเพียงร้อยละ 9.9 ซึ่งก็คือ ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชมรมอนุรักษ์พันธุ์ปลา ชมรมอนุรักษ์ป่า เป็นต้น

สำหรับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 66.9 ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ที่เคยมีประสบการณ์มีร้อยละ 33.1 โดยมีประสบการณ์หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ กิจกรรมเกี่ยวกับการเก็บขยะและรักษาความสะอาด มากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	338	49.7
ชาย	342	50.3
รวม	680	100.0

ตารางที่ 2 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	81	11.9
20-30 ปี	289	42.5
31-40 ปี	175	25.7
41-50 ปี	78	11.5
มากกว่า 50 ปี	57	8.4
รวม	680	100.0

ตารางที่ 3 แสดงสถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	4	0.6
สมรสแล้ว	311	45.7
หม้าย, หย่า	345	50.7
แยกกันอยู่	19	2.8
ไม่ระบุ	1	0.1
รวม	680	100.0

ตารางที่ 4 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	178	26.2
มัธยมศึกษา	172	25.3
ปวส., ปวท., อนุปริญญา	110	16.2
ปริญญาตรี	175	25.7
สูงกว่าปริญญาตรี	17	2.5
อื่น ๆ	24	3.5
ไม่ระบุ	4	0.6
รวม	680	100.0

ตารางที่ 5 แสดงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้ของกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	148	21.8
5 - 10 ปี	108	15.9
11 - 15 ปี	41	6.0
16 - 20 ปี	77	11.3
21 - 25 ปี	66	9.7
26 - 30 ปี	64	9.4
มากกว่า 30 ปี	146	21.5
ไม่ระบุ	30	4.4
รวม	680	100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพหลัก	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	115	16.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	26	3.8
พนักงานบริษัท	101	14.9
เกษตรกร	17	2.5
ประมง	6	0.9
ค้าขาย	123	18.1
รับจ้างแรงงาน	93	13.7
นักเรียน, นักศึกษา	106	15.6
แม่บ้าน, พ่อบ้าน	26	3.8
ธุรกิจส่วนตัว	41	6.0
อื่น ๆ	26	3.8
รวม	680	100.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แสดงอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพรอง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีอาชีพรอง	535	78.7
รับจ้างแรงงาน	18	2.6
ประมง	3	0.4
เกษตรกร	30	4.4
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	38	5.6
ค้าขาย	41	6.0
อื่น ๆ	15	2.2
รวม	680	100.0

ตารางที่ 8 แสดงรายได้รวม (ต่อเดือน) ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้รวม (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	174	25.6
5,000 - 10,000 บาท	234	34.4
10,001 - 15,000 บาท	63	9.3
15,001 - 20,000 บาท	40	5.9
มากกว่า 20,000 บาท	35	5.1
ไม่ระบุ	134	19.7
รวม	680	100.0

ตารางที่ 9 แสดงการย้ายถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง

การย้ายถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ที่นี้มาตั้งแต่เกิด	339	49.9
ย้ายมาจากที่อื่น	297	43.7
มาอยู่ที่นี้ชั่วคราว	35	5.1
ไม่ระบุ	9	1.3
รวม	680	100.0

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนผู้ที่เคย/ไม่เคยเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม

การเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	613	90.1
เคยเป็น	67	9.9
รวม	680	100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา
 สิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยมีประสบการณ์	455	66.9
เคยมีประสบการณ์	255	33.1
รวม	680	100.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่ว ๆ ไปและข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่ว ๆ ไป

จากการสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่ว ๆ ไป จากสื่อประเภทต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ โดยมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเท่ากับ 4.6, 3.8 และ 2.9 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวทุกวัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่รับข่าวสารทั่ว ๆ ไป จากโทรทัศน์ทุกวันมีร้อยละ 80.7 และรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ทุกวันมีร้อยละ 50.3 สำหรับผู้ที่รับข่าวสารจากวิทยุทุกวันมีร้อยละ 34.4 สำหรับสื่ออื่น ๆ คือ นิตยสาร วารสาร ส่วนใหญ่จะอ่านนาน ๆ ครั้ง คือร้อยละ 39.0 ดังตาราง .

ตารางที่ 12 แสดงความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อต่าง ๆ

สื่อที่เปิดรับ	ความบ่อยครั้ง					ค่าเฉลี่ย
	ทุกวัน	3/4 ครั้ง/ สัปดาห์	1/2 ครั้ง / สัปดาห์	เดือนละ 1/2 ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	
หนังสือพิมพ์	342 (50.3)	127 (18.7)	80 (11.8)	24 (3.5)	84 (12.4)	3.8
วิทยุ	234 (34.4)	84 (12.4)	87 (12.8)	30 (4.4)	189 (27.8)	2.9
โทรทัศน์	549 (80.7)	67 (9.9)	27 (4.0)	6 (0.9)	22 (3.2)	4.6
นิตยสาร วารสาร	41 (6.0)	72 (10.6)	86 (12.6)	84 (12.4)	265 (39.0)	1.7
สื่ออื่น ๆ	16 (2.4)	5 (0.7)	4 (0.6)	6 (0.9)	31 (4.6)	0.2

2.2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม

2.2.1 แหล่งข่าวสาร/ประเภทของสื่อ

จากการสำรวจถามถึงแหล่งข่าวสาร, ประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่าง
ได้รับความรู้หรือข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารหรือ
ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดคือ ร้อยละ 71.0 ดังตาราง

ตารางที่ 13 แสดงประเภทของสื่อที่เผยแพร่ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
มากที่สุด

ประเภทสื่อที่เผยแพร่สิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	57	8.4
โทรทัศน์	483	71.0
หนังสือพิมพ์	98	14.4
วารสาร, นิตยสาร	7	1.0
เอกสารอื่น ๆ	4	0.6
บุคคลในครอบครัว	7	1.0
เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงาน	11	1.6
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4	0.6
ผู้นำชุมชน	2	0.3
ผู้บังคับบัญชา	1	0.1
อื่น ๆ	5	0.7
ไม่ระบุ	1	0.1
รวม	680	100.0

2.2.2 ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.9 และ 2.8 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อแต่ละประเภทพบว่า ผู้ที่รับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ทุกวันมีร้อยละ 50.0 ผู้ที่รับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์ทุกวันมีร้อยละ 29.7 สำหรับวิทยุและนิตยสาร วารสารนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รับฟังข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากวิทยุ นาน ๆ ครั้ง เช่นเดียวกับ นิตยสาร วารสาร ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 14 แสดงความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

สื่อที่เปิดรับ	ความบ่อยครั้ง					ค่าเฉลี่ย
	ทุกวัน	3/4 ครั้ง/ สัปดาห์	1/2 ครั้ง / สัปดาห์	เดือนละ 1/2 ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	
หนังสือพิมพ์	202 (29.7)	96 (14.1)	85 (12.5)	59 (8.7)	161 (23.7)	2.8
วิทยุ	118 (17.4)	80 (11.8)	76 (11.2)	52 (7.6)	232 (34.1)	2.1
โทรทัศน์	340 (50.0)	151 (22.2)	95 (14.0)	27 (4.0)	50 (7.4)	3.9
นิตยสาร วารสาร	26 (3.8)	31 (4.6)	33 (4.9)	70 (10.3)	302 (44.4)	1.1
สื่ออื่น ๆ	14 (2.1)	5 (0.7)	6 (0.9)	7 (1.0)	25 (3.7)	0.2

2.2.3 รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เคยรับชม รับฟัง

จากการสัมภาษณ์ถึงความบ่อยครั้งในการรับชมรับฟังรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยรับชมรับฟัง สำหรับผู้ที่เคยรับชมรับฟังก็ยังคงรับชมรับฟังรายการเฉพาะที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงค่อนข้างน้อย เนื่องจากอยู่ในช่วงเวลาที่ไมสะดวกต่อการรับชมรับฟัง เช่นเวลาที่อยู่ในระหว่างเดินทางไปทำงานกลับบ้าน หรือเวลาที่ไมว่าง เวลากำลังทำงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามรายการที่มีการรับชมมากกว่ารายการอื่น ๆ คือรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพิทักษ์ชีวิต (ช่อง 7 จันทร์-ศุกร์ 18.00 น.) และรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (ช่อง 9 จันทร์-ศุกร์ 18.40 น.) พฤติกรรมการรับชมรับฟังรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้ที่เคยรับชมรับฟัง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการรับชมรับฟัง เป็นบางครั้งหรือนาน ๆ ครั้ง ดังตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงชื่อรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างเคยชมรับฟัง

ชื่อรายการ	ความบ่อยครั้ง					ค่าเฉลี่ย
	ประจำวัน	บ่อยมาก	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
เผชิญหน้าสภาพแวดล้อม ช่อง 5 อาทิตย์ 18.30 น.	15 (2.2)	18 (2.6)	108 (15.9)	90 (13.2)	449 (66.0)	0.6
พิทักษ์สิ่งแวดล้อม พิทักษ์ชีวิต ช่อง 3 จันทร์-ศุกร์ 11.59 น.	12 (1.8)	18 (2.6)	73 (10.7)	91 (13.4)	486 (71.5)	0.5
พิทักษ์สิ่งแวดล้อม พิทักษ์ชีวิต ช่อง 7 จันทร์-ศุกร์ 18.00 น.	15 (2.2)	33 (4.9)	114 (16.8)	91 (13.4)	427 (62.8)	0.7
พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ช่อง 9 จันทร์-ศุกร์ 18.40 น.	10 (1.5)	25 (3.7)	121 (17.8)	108 (15.9)	416 (61.2)	0.7
เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ของเขา ช่อง 5 พุธ 18.30-19.00 น.	5 (0.7)	17 (2.5)	86 (12.6)	92 (13.5)	480 (70.6)	0.5
สารคดีโทรทัศน์เพื่อสิ่งแวดล้อม ช่อง 9 สุุกร์ 7.00-7.30 น.	7 (1.0)	27 (4.0)	75 (11.0)	82 (12.1)	489 (71.9)	0.5
เยาวชนกับสิ่งแวดล้อม ช่อง 9 พฤษัก 18.50 น.	9 (1.3)	32 (4.7)	93 (13.7)	108 (15.9)	438 (64.4)	0.6
พิทักษ์แผ่นดิน วิทยุ FM 102 จันทร์- เสาร์ 15.30-16.00 น.	2 (0.3)	13 (1.9)	34 (5.0)	63 (9.3)	568 (83.5)	0.3
หนึ่งนาทีกับความรู้สึก สิ่งแวดล้อม กรีนเวฟ ทุกวัน ๆ ละ 3 เวลา	13 (1.9)	25 (3.7)	73 (10.7)	71 (10.4)	498 (73.2)	0.5

2.2.4 รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชอบมากที่สุด

รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าชอบมากที่สุดคือ “รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม” ทางช่อง 9 รองลงมาคือ เมิวญหน้าสภาวะแวดล้อม ดังตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงชื่อรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชอบรับฟังหรือชมมากที่สุด

ชื่อรายการ	จำนวน	ร้อยละ
โลกสวยด้วยมือเรา	14	2.1
เผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม	40	5.9
หนึ่งนาที่กับความรู้อันสิ่งแวดล้อม	29	4.3
ทุ่งแสงตะวัน	33	4.9
พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ช่อง 9	45	6.6
กระจกหกด้าน	7	1.2
สัตว์โลกผู้น่ารัก	8	1.2
รักทะเล ของเครือข่ายอนุรักษ์	2	0.3
เยาวชนกับสิ่งแวดล้อม	26	3.8
เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของเรา	7	1.0
พิทักษ์สิ่งแวดล้อม พิชัยชีวิต	27	4.0
สารคดีโทรทัศน์เพื่อสิ่งแวดล้อม ช่อง 9	17	2.5
สู่โลกกว้าง	4	0.6
ส่องโลก	7	1.0
พิทักษ์แผ่นดิน	4	0.6
มรดกโลก	1	0.1
รักษ์โลก	1	0.1
บันทึกคนเดินทาง	1	0.1
ดินดำน้ำชุ่ม	6	0.9
รู้แล้วต้องขยาย	1	0.1
เรารักตัดไม้	1	0.1
โลกสีเขียว	1	0.1
โรงเรียนของหนู	1	0.1
จำชื่อรายการไม่ได้	38	5.7
ไม่ระบุ	361	53.1
รวม	680	100.0

2.2.5 การรับข่าวสารสิ่งแวดลอมจากสื่อบุคคล

จากการสอบถามถึงความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารสิ่งแวดลอมจากสื่อบุคคล ซึ่งหมายถึง การที่ได้พูดคุย สนทนาเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดลอม การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดลอม หรือการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดลอมซึ่งกันและกัน กับสื่อบุคคลต่าง ๆ ได้แก่บุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ นั้น ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้พูดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมกับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานมากที่สุด รองลงมาคือ บุคคลในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 1.8 และ 1.6 ตามลำดับ) ดังตาราง

ตารางที่ 17 แสดงความบ่อยครั้งในการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม (ปัญหาความรู้ การแก้ปัญหา กับบุคคลต่าง ๆ

บุคคลที่พูดคุย สนทนาเกี่ยวกับ สิ่งแวดลอม	ความบ่อยครั้ง					ค่าเฉลี่ย
	บ่อยมาก	บ่อย	ไม่บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	
บุคคลใน ครอบครัว	69 (10.1)	146 (21.5)	110 (16.2)	182 (26.8)	173 (25.4)	1.6
เพื่อนบ้าน/ เพื่อนร่วมงาน	54 (7.9)	183 (26.9)	126 (18.5)	197 (29.0)	120 (17.6)	1.8
เจ้าหน้าที่ของ ทางราชการ	9 (1.3)	50 (7.4)	61 (9.0)	122 (17.9)	438 (64.0)	0.6
ผู้นำชุมชนใน ท้องถิ่นของท่าน	6 (0.9)	26 (3.8)	44 (6.5)	89 (13.1)	515 (75.7)	0.4
ผู้บังคับบัญชา ของท่าน	10 (1.5)	49 (7.2)	46 (6.8)	92 (13.5)	483 (71.0)	0.5

2.2.6 ความสนใจข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 59.6 ระบุว่า ตนเองมีความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก ผู้ที่มีความเห็นว่าตนเองสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมน้อยมีร้อยละ 28.8 ดังตาราง

ตารางที่ 18 แสดงความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

ความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจมากที่สุด	49	7.2
สนใจมาก	405	59.6
สนใจน้อย	196	28.8
ไม่สนใจ	30	4.4
รวม	680	100.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่อมวลชนในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่อมวลชนในปัจจุบันยังมีการเผยแพร่ไม่ถึงปานกลาง คือที่เห็นว่ามี การเผยแพร่ น้อยมีร้อยละ 39.7 และที่ มีความเห็นว่ามี การเผยแพร่ในระดับปานกลางมีร้อยละ 39.4

สำหรับความต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหรือไม่นั้น กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 93.5 มีความต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยมีเหตุผลเพื่อให้ประชาชนตื่นตัวมากขึ้น โดยต้องการให้ประชาชนได้รับข่าวสารมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วิธีการเผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้เผยแพร่ทางโทรทัศน์ (ร้อยละ 82.5) รองลงมาคือเผยแพร่ทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 44.4 และ 40.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 19 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่อมวลชนของกลุ่มตัวอย่าง

การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
เผยแพร่มาก	141	20.7
เผยแพร่ปานกลาง	268	39.4
เผยแพร่น้อย	270	39.7
ไม่ระบุ	1	0.1
รวม	680	100.0

ตารางที่ 20 แสดงความต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

ความต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	39	5.7
ต้องการ	636	93.5
ไม่ระบุ	5	0.7
รวม	680	100.0

ตารางที่ 21 แสดงประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

ประเภทของสื่อที่ต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
จัดการอบรม	203	29.9
ทางสื่อวิทยุ	302	44.4
ทางโทรทัศน์	661	82.5
ทางหนังสือพิมพ์	273	40.1
ทางวารสาร/นิตยสาร	108	5.9
เอกสารต่าง ๆ	133	9.6
อื่น ๆ	42	6.2

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 3 การรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

จากการสอบถามถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของผู้ถูกสัมภาษณ์นั้น ผลการวิจัยโดยภาพรวมของทุก ๆ พื้นที่จากภาคต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ของตนค่อนข้างน้อย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะระบุว่าไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยในทุก ๆ เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมยกเว้นปัญหามลพิษทางอากาศและมลพิษทางเสียงที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่ามีความมาก อย่างไรก็ตามเมื่อจัดลำดับของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้ว พบว่าปัญหามลพิษทางอากาศเป็นปัญหาที่มีการรับรู้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.1) รองลงมาคือ ปัญหามลพิษทางเสียงและปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล (ค่าเฉลี่ย 1.9 เท่า ๆ กัน) ปัญหาน้ำเสีย (ค่าเฉลี่ย 1.8)

3.1.1 การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของประชาชนในภาคต่าง ๆ เมื่อจำแนกการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของประชาชนในแต่ละภาค ผลการวิจัยพบว่า

กรุงเทพฯและปริมณฑล ประชาชนรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน จัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาการจราจรติดขัด

อันดับที่ 2 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคกลาง ประชาชนรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน จัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 2 ปัญหามลพิษทางเสียง

อันดับที่ 3 ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล

ภาคตะวันออก ประชาชนมีการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 2 ปัญหาหน้าเสีย

อันดับที่ 3 ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนมีการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ในพื้นที่ของตน จัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 2 ปัญหาน้ำเสีย

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคเหนือ ประชาชนรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนจัด

ลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาตัดไม้ทำลายป่า

อันดับที่ 2 ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางอากาศ

ภาคใต้ ประชาชนรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนจัดลำดับที่

สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาน้ำเสีย

อันดับที่ 2 ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางอากาศและปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคตะวันตก ประชาชนมีการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของ

ตนจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

อันดับที่ 2 ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

อันดับที่ 3 ปัญหาการบุกรุกที่ดิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างทุกภูมิภาค

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า	64 (9.4)	58 (8.5)	65 (9.6)	103 (15.1)	390 (57.4)	0.9
การขาดแคลนน้ำ	54 (7.9)	87 (12.8)	132 (19.4)	173 (25.4)	234 (34.4)	1.3
ปัญหาการบุกรุก ที่ดิน	24 (3.5)	62 (7.6)	86 (12.6)	133 (19.6)	385 (56.6)	0.8
ปัญหาคุณภาพดิน	20 (2.9)	60 (8.8)	123 (18.1)	127 (18.7)	350 (51.5)	0.9
มลพิษทางอากาศ	133 (19.6)	179 (26.3)	140 (20.6)	112 (16.5)	116 (17.1)	2.1
มลพิษทางเสียง	85 (12.5)	163 (24.0)	155 (22.8)	138 (20.3)	139 (20.4)	1.9
ปัญหาน้ำเสีย	101 (14.9)	138 (20.3)	133 (19.6)	152 (22.4)	156 (22.9)	1.8
การจราจรติดขัด	103 (15.1)	110 (16.2)	132 (19.4)	126 (18.5)	209 (30.7)	1.7
ปัญหาน้ำท่วม	14 (2.1)	49 (7.2)	124 (18.2)	183 (26.9)	310 (45.6)	0.9
ปัญหาแผ่นดิน ไหว	5 (0.7)	15 (2.2)	33 (4.9)	111 (16.3)	516 (75.9)	0.4
ปัญหาขยะมูล ฝอยสิ่งปฏิกูล	98 (14.4)	148 (21.8)	132 (19.4)	169 (24.9)	133 (19.6)	1.9
ปัญหาชุมชน แออัด	26 (4.3)	57 (8.4)	120 (17.6)	132 (19.4)	342 (50.3)	0.9

ตารางที่ 23 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างทุกภูมิภาค
(ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาสารพิษ อุตสาหกรรม	63 (9.3)	83 (12.2)	94 (13.8)	127 (18.7)	313 (46.0)	1.2
ปัญหาสารพิษจาก การเกษตร	10 (1.5)	34 (5.0)	76 (11.0)	138 (20.3)	423 (62.2)	0.6
แหล่งท่องเที่ยว เสื่อมโทรม	29 (4.3)	80 (11.8)	103 (15.1)	133 (19.6)	335 (49.3)	1.0
สิ่งแวดล้อมศิลป กรรมถูกทำลาย	17 (2.5)	57 (8.4)	77 (11.3)	133 (19.6)	396 (58.2)	0.8
วัฒนธรรมท้องถิ่น ถูกทำลาย	30 (4.4)	63 (7.8)	87 (12.8)	119 (17.5)	391 (57.5)	0.8

คู่มือการประเมินมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง ใน
กรุงเทพฯ และปริมณฑล

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า	3 (1.7)	2 (1.1)	7 (3.9)	17(9.4)	151 (83.9)	0.3
การขาดแคลนน้ำ	10 (5.6)	22 (12.2)	39 (21.7)	50 (27.8)	59 (32.8)	1.3
ปัญหาการบุกรุก ที่ดิน	1 (0.6)	7 (3.9)	11 (6.1)	25 (13.9)	136 (75.6)	0.4
ปัญหาคุณภาพดิน	3 (1.7)	10(5.6)	26 (14.4)	23 (12.8)	118 (65.6)	0.7
มลพิษทางอากาศ	41 (22.8)	54 (30.0)	49 (27.2)	26 (14.4)	10 (5.6)	2.5
มลพิษทางเสียง	33 (18.3)	56 (31.1)	51 (28.3)	30 (16.7)	10 (5.6)	2.4
ปัญหาน้ำเสีย	27 (15.0)	49 (27.2)	43 (23.9)	42 (23.3)	19 (10.6)	2.1
การจราจรติดขัด	68 (37.8)	55 (30.6)	40 (22.2)	10 (5.6)	7 (3.9)	2.9
ปัญหาน้ำท่วม	7 (3.9)	23 (12.8)	62 (34.4)	48 (26.7)	40 (22.2)	1.5
ปัญหาแผ่นดิน ทรุด	2 (1.1)	7 (3.9)	18 (10.0)	28 (15.6)	125 (69.4)	0.5

ตารางที่ 25 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง ใน
กรุงเทพฯ และปริมณฑล (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูล ฝอยสิ่งปฏิกูล	34 (18.9)	55 (30.6)	38 (21.1)	37 (20.6)	16 (8.9)	2.3
ปัญหาชุมชน แออัด	13 (7.2)	20 (11.1)	42 (23.3)	41 (22.8)	64 (35.6)	1.3
ปัญหาสารพิษ อุตสาหกรรม	13 (7.2)	26 (14.4)	23 (12.8)	39 (21.7)	79 (43.9)	1.2
ปัญหาสารพิษจาก การเกษตร		5 (2.8)	13 (7.2)	41 (22.8)	121 (67.2)	0.5
แหล่งท่องเที่ยว เสื่อมโทรม	5 (2.8)	13 (7.2)	22 (12.2)	31 (17.2)	109 (60.6)	0.7
สิ่งแวดล้อมศิลป กรรมถูกทำลาย	5 (2.8)	9 (5.0)	23 (12.8)	31 (17.2)	112 (62.2)	0.7
วัฒนธรรมท้องถิ่น ถูกทำลาย	8 (4.4)	10 (5.6)	27 (15.0)	26 (14.4)	109 (60.6)	0.8

ตารางที่ 26 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค
กลาง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า	1 (1.1)	6 (6.6)	7 (7.7)	9 (9.9)	68 (74.7)	0.5
การขาดแคลนน้ำ	1 (1.1)	2 (2.2)	12 (13.2)	25 (27.5)	51 (56.0)	0.5
ปัญหาการบุกรุก ที่ดิน		1 (1.1)	13 (14.3)	17 (18.7)	60 (65.9)	0.5
ปัญหาคุณภาพดิน	3 (3.3)	3 (3.3)	11 (12.1)	24 (26.4)	50 (54.9)	0.7
มลพิษทางอากาศ	30 (33.0)	20 (22.0)	10 (11.0)	22 (24.2)	9 (9.9)	2.4
มลพิษทางเสียง	15 (16.5)	16 (17.6)	22 (24.2)	22 (24.2)	16 (17.6)	1.9
ปัญหาน้ำเสีย	3 (3.3)	6 (6.6)	20 (22.0)	24 (26.4)	38 (41.8)	1.0
การจราจรติดขัด	2 (2.2)	4 (4.4)	10 (11.0)	29 (31.9)	46 (50.5)	0.8
ปัญหาน้ำท่วม			5 (5.5)	24 (26.4)	62 (68.1)	0.4
ปัญหาแผ่นดิน ทรุด	1 (1.1)		3 (3.3)	11 (12.1)	76 (83.5)	0.2

ตารางที่ 27 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค
กลาง (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูล ฝอยสิ่งปฏิกูล	5 (5.5)	12 (13.2)	20 (22.0)	34 (37.4)	20 (22.0)	1.4
ปัญหาชุมชน แออัด	1 (1.1)	7 (7.7)	12 (13.2)	21 (23.1)	50 (54.9)	0.8
ปัญหาสารพิษ อุตสาหกรรม	12 (13.2)	7 (7.7)	10 (11.0)	18 (19.8)	44 (48.4)	1.2
ปัญหาสารพิษ จากการเกษตร	2 (2.2)	2 (2.2)	9 (9.9)	20 (22.0)	58 (63.7)	0.6
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยว เสื่อมโทรม	3 (3.3)	8 (8.8)	12 (13.2)	21 (23.1)	47 (51.6)	0.9
สิ่งแวดล้อมศิลป กรรมถูกทำลาย	1 (1.1)	11 (12.1)	9 (9.9)	15 (16.5)	55 (60.4)	0.8
วัฒนธรรมท้องถิ่น ถูกทำลาย	2 (2.2)	6 (6.6)	7 (7.7)	22 (24.2)	54 (59.3)	0.7

ตารางที่ 28 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค
ตะวันออก

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า	4 (4.4)	2 (2.2)	4 (4.4)	9 (9.9)	72 (79.1)	0.4
การขาดแคลนน้ำ	5 (5.5)	11 (12.1)	17 (18.7)	23 (25.3)	35 (38.5)	1.2
ปัญหาการบุกรุก ที่ดิน	6 (6.6)	9 (9.9)	7 (7.7)	12 (13.2)	57 (62.6)	0.8
ปัญหาคุณภาพดิน		8 (8.8)	12 (13.2)	12 (13.2)	59 (64.8)	0.7
มลพิษทางอากาศ	15 (16.5)	30 (33.0)	13 (14.3)	14 (15.4)	19 (20.9)	2.1
มลพิษทางเสียง	10 (11.0)	25 (27.5)	22 (24.2)	9 (9.9)	25 (27.5)	1.8
ปัญหาน้ำเสีย	19 (20.9)	20 (22.0)	19 (20.9)	15 (16.5)	18 (19.8)	2.1
การจราจรติดขัด	4 (4.4)	16 (17.6)	22 (24.2)	25 (27.5)	24 (26.4)	1.5
ปัญหาน้ำท่วม	1 (1.1)	5 (5.5)	7 (7.7)	26 (28.6)	52 (57.1)	0.6
ปัญหาแผ่นดิน ทรุด	1 (1.1)		2 (2.2)	8 (8.8)	80 (87.9)	0.2

ตารางที่ 29 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูล ฝอยสิ่งปฏิกูล	16 (17.6)	23 (25.3)	18 (19.8)	20 (22.0)	14 (15.4)	2.0
ปัญหาชุมชน แออัด	4 (4.4)	7 (7.7)	9 (9.9)	14 (15.4)	57 (62.6)	0.8
ปัญหาสารพิษ อุตสาหกรรม	12 (13.2)	7 (7.7)	10 (11.0)	18 (19.8)	44 (48.4)	1.2
ปัญหาสารพิษ จากการเกษตร	2 (2.2)	2 (2.2)	9 (9.9)	20 (22.0)	58 (63.7)	0.6
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยว เสื่อมโทรม	3 (3.3)	8 (8.8)	12 (13.2)	21 (23.1)	47 (51.6)	0.9
สิ่งแวดล้อมศิลป กรรมถูกทำลาย	1 (1.1)	11 (12.1)	9 (9.9)	15 (16.5)	55 (60.4)	0.8
วัฒนธรรมท้องถิ่น ถูกทำลาย	2 (2.2)	6 (6.6)	7 (7.7)	22 (24.2)	54 (59.3)	0.7

ตารางที่ 30 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	6 (6.7)	8 (8.9)	9 (10.0)	20 (22.2)	47 (52.2)	1.0
การขาดแคลนน้ำ	7 (7.8)	12 (13.2)	14 (15.6)	32 (36.6)	25 (27.8)	1.3
ปัญหาการบุกรุกที่ดิน	4 (4.4)	6 (6.7)	6 (6.7)	23 (25.6)	51 (56.7)	0.7
ปัญหาคุณภาพดิน	4 (4.4)	3 (3.3)	20 (22.2)	20 (22.2)	43 (47.8)	0.9
มลพิษทางอากาศ	23 (25.6)	19 (21.1)	21 (23.3)	11 (12.2)	16 (17.8)	2.2
มลพิษทางเสียง	12 (13.3)	16 (17.8)	20 (22.2)	28 (31.1)	14 (15.6)	1.8
ปัญหาน้ำเสีย	21 (23.3)	24 (26.7)	14 (15.6)	18 (20.0)	13 (14.4)	2.2
การจราจรติดขัด	6 (6.7)	9 (10.0)	16 (17.8)	23 (25.6)	36 (40.0)	1.2
ปัญหาน้ำท่วม		2 (2.2)	6 (6.7)	16 (17.8)	66 (73.3)	0.4
ปัญหาแผ่นดินไหว		2 (2.2)	2 (2.2)	12 (13.3)	74 (82.2)	0.2

ตารางที่ 31 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	6 (6.7)	11 (12.2)	14 (15.6)	31 (34.4)	28 (31.1)	1.3
ปัญหาชุมชนแออัด	1 (1.1)	2 (2.2)	10 (11.1)	12 (13.3)	65 (72.2)	0.5
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	16 (17.8)	7 (7.8)	12 (13.3)	8 (8.9)	47 (52.2)	1.3
ปัญหาสารพิษจากการเกษตร	3 (3.3)	4 (4.4)	5 (5.6)	12 (13.3)	66 (73.3)	0.5
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม	2 (2.2)	6 (6.7)	8 (8.9)	13 (14.4)	61 (67.8)	0.6
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย	1 (1.1)	4 (4.4)	5 (5.6)	10 (11.1)	70 (77.8)	0.4
วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย	3 (3.3)	6 (6.7)	2 (2.2)	8 (8.9)	71 (78.9)	0.5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	32 (35.6)	15 (16.7)	11 (12.2)	15 (16.7)	17 (18.9)	2.3
การขาดแคลนน้ำ	14 (15.6)	16 (17.8)	30 (33.3)	10 (11.1)	20 (22.2)	1.9
ปัญหาการบุกรุกที่ดิน	4 (4.4)	12 (13.3)	20 (22.2)	22 (24.4)	32 (35.6)	1.3
ปัญหาคุณภาพดิน	5 (5.6)	15 (16.7)	21 (23.3)	16 (17.8)	33 (36.7)	1.4
มลพิษทางอากาศ	16 (17.8)	21 (23.3)	17 (18.9)	9 (10.0)	27 (30.0)	1.9
มลพิษทางเสียง	5 (5.6)	16 (17.8)	13 (14.4)	14 (15.6)	42 (46.7)	1.2
ปัญหาน้ำเสีย	10 (11.1)	8 (8.9)	16 (17.8)	16 (17.8)	40 (44.4)	1.2
การจางจืดซืด	13 (14.4)	10 (11.1)	7 (7.8)	7 (7.8)	53 (58.9)	1.1
ปัญหาน้ำท่วม	3 (3.3)	7 (7.8)	17 (18.9)	24 (26.7)	39 (43.3)	1.0
ปัญหาแผ่นดินไหว	1 (1.1)	1 (1.1)	6 (6.7)	8 (8.9)	74 (82.2)	0.3

ตารางที่ 33 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	16 (17.8)	13 (14.4)	11 (12.2)	20 (22.2)	30 (33.3)	1.6
ปัญหาชุมชนแออัด	5 (5.6)	6 (6.7)	6 (6.7)	11 (12.2)	62 (68.9)	0.7
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	6 (6.7)	9 (10.0)	8 (8.9)	12 (13.3)	55 (61.1)	0.9
ปัญหาสารพิษจากการเกษตร		4 (4.4)	9 (10.0)	12 (13.3)	65 (72.2)	0.5
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม	5 (5.6)	11 (12.2)	11 (12.2)	7 (7.8)	56 (62.2)	0.9
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย	4 (4.4)	10 (11.1)	9 (10.0)	13 (14.4)	54 (60.0)	0.9
วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย	7 (7.8)	11 (12.2)	15 (16.7)	10 (11.1)	47 (52.2)	1.1

จุฬาลง

ตารางที่ 34 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	5 (6.5)	13 (14.1)	20 (21.7)	24 (26.1)	29 (31.5)	1.3
การขาดแคลนน้ำ	14 (15.2)	17 (18.5)	15 (16.3)	22 (23.9)	24 (26.1)	1.7
ปัญหาการบุกรุกที่ดิน	4 (4.3)	10 (10.9)	19 (20.7)	23 (25.0)	36 (39.1)	1.2
ปัญหาคุณภาพดิน	2 (2.2)	18 (19.6)	25 (27.2)	19 (20.7)	28 (30.4)	1.4
มลพิษทางอากาศ	7 (7.6)	31 (33.7)	27 (29.3)	18 (19.6)	9 (9.8)	2.1
มลพิษทางเสียง	9 (9.8)	30 (32.6)	22 (23.9)	23 (25.0)	8 (8.7)	2.1
ปัญหาน้ำเสีย	19 (20.7)	25 (27.2)	19 (20.7)	24 (26.1)	5 (5.4)	2.3
การจราจรติดขัด	10 (10.9)	12 (13.0)	34 (37.0)	24 (26.1)	12 (13.0)	1.8
ปัญหาน้ำท่วม	2 (2.2)	9 (9.8)	25 (27.2)	36 (29.1)	20 (21.7)	1.3
ปัญหาแผ่นดินไหว		2 (2.2)	1 (1.1)	32 (34.8)	57 (62.0)	0.4

ตารางที่ 35 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	17 (18.5)	28 (30.4)	21 (22.8)	17 (18.5)	9 (9.8)	2.3
ปัญหาชุมชนแออัด	5 (5.4)	13 (14.1)	36 (39.1)	22 (23.9)	16 (17.4)	1.7
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	4 (4.3)	12 (13.0)	20 (21.7)	31 (33.7)	25 (27.2)	1.3
ปัญหาสารพิษจากการเกษตร	2 (2.2)	10 (10.9)	24 (26.1)	25 (27.2)	31 (33.7)	1.2
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม	4 (4.3)	16 (17.4)	22 (23.9)	37 (40.2)	13 (14.1)	1.6
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย	3 (3.3)	13 (14.1)	16 (17.4)	32 (34.8)	28 (30.4)	1.3
วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย	4 (4.3)	13 (14.1)	18 (19.6)	27 (29.3)	30 (32.6)	1.3

ตารางที่ 36 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค
ตะวันตก

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า	12 (26.1)	12 (26.1)	7 (15.2)	9 (19.6)	6 (13.0)	2.3
การขาดแคลนน้ำ	3 (6.5)	7 (15.2)	5 (10.9)	11 (23.9)	20 (43.5)	1.1
ปัญหาการบุกรุก ที่ดิน	5 (10.9)	7 (15.2)	10 (21.7)	11 (23.9)	13 (28.3)	1.6
ปัญหาคุณภาพดิน	3 (6.5)	3 (6.5)	8 (17.4)	13 (28.3)	19 (41.3)	1.0
มลพิษทางอากาศ	1 (2.2)	4 (8.7)	3 (6.5)	12 (26.1)	26 (56.5)	0.7
มลพิษทางเสียง	1 (2.2)	4 (8.7)	5 (10.9)	12 (26.1)	24 (52.2)	0.8
ปัญหาน้ำเสีย	2 (4.3)	6 (13.0)	2 (4.3)	13 (28.3)	23 (50.0)	0.9
การจราจรติดขัด		4 (8.7)	3 (6.5)	9 (17.4)	31 (67.4)	0.5
ปัญหาน้ำท่วม	1 (2.2)	3 (6.5)	2 (4.3)	9 (19.6)	31 (67.4)	0.6
ปัญหาแผ่นดิน ทรุด		3 (6.5)	1 (2.2)	12 (26.1)	30 (65.2)	0.5

ตารางที่ 37 แสดงการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในภาค ตะวันตก (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	4 (8.7)	6 (13.0)	10 (21.7)	10 (21.7)	16 (34.8)	1.4
ปัญหาชุมชนแออัด		2 (4.3)	5 (10.9)	11 (23.9)	28 (60.9)	0.6
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	1 (2.2)	5 (10.9)	6 (13.0)	7 (15.2)	27 (58.7)	0.8
ปัญหาสารพิษจากกาบเกษตร	2 (4.3)	5 (10.9)	7 (15.2)	11 (23.9)	21 (45.7)	1.0
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม	6 (13.0)	8 (17.4)	11 (23.9)	8 (17.4)	13 (28.3)	1.7
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย	2 (4.3)	6 (13.0)	6 (13.0)	16 (34.8)	16 (34.8)	1.2
วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย	4 (8.7)	3 (6.5)	9 (19.6)	12 (26.1)	18 (39.1)	1.2

3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลางคือร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ มีความรู้มาก ร้อยละ 39.9 ส่วนผู้ที่มีความรู้น้อยมีเพียงร้อยละ 5.1 ดังตาราง

ตารางที่ 38 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้น้อย	35	5.1
ความรู้ปานกลาง	374	55.0
ความรู้มาก	271	39.9
รวม	680	100.0

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปของประชาชนในภาคต่าง ๆ

เมื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนในแต่ละภาค พบว่า ประชาชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลส่วนใหญ่คือร้อยละ 50.6 มีความรู้มาก รองลงมาคือร้อยละ 44.4 มีความรู้ปานกลาง ประชาชนในภาคอื่น ๆ ได้แก่ ภาคกลาง, ภาคตะวันออก, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคเหนือ, ภาคใต้ และภาคตะวันตก ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลางคือร้อยละ 51.6, 61.6, 68.9, 65.6, 50.0 และ 50.0 ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 39 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างใน
ภาคต่าง ๆ

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	ประชาชนในแต่ละภาค						
	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันตก
ความรู้น้อย	9	6	5	5	5	4	1
	5.0	6.6	5.5	5.6	5.6	4.3	2.2
ความรู้ปานกลาง	80	47	57	62	59	46	23
	44.4	51.6	62.6	68.9	65.6	50.0	50.0
ความรู้มาก	91	38	29	23	26	42	22
	50.6	41.8	31.9	25.6	28.9	45.7	47.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 การรับรู้เกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 85.0 เคยรับทราบเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 40 แสดงการรับทราบเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

การรับทราบเกี่ยวกับโครงการรณรงค์สิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	102	15.0
เคย	578	85.0
รวม	680	100.0

เมื่อให้มีการระบุถึงเรื่องที่เคยรับทราบหรือชื่อโครงการรณรงค์สิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างจะระบุถึงโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติและโครงการรักเจ้าพระยากับตาวีเศษมากที่สุด นอกนั้นคือโครงการอีสานเขียว และโครงการรณรงค์ในท้องถิ่น ดังตาราง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 แสดงชื่อโครงการ/เรื่องที่เคยรับทราบเกี่ยวกับการรณรงค์สิ่งแวดล้อม

ชื่อโครงการ/เรื่องที่เคยรับทราบเกี่ยวกับการรณรงค์สิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
โครงการอีสานเขียว	13	1.9
รักเจ้าพระยากับตาวีเศษ	273	40.8
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	6	0.7
อนุรักษ์เขาใหญ่	1	0.1
ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ	345	51.6
โครงการน้ำพระทัยจากในหลวง	3	0.4
การใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว	1	0.1
โครงการถนนสีเขียว	3	0.4
ปลูกป่ากับ ปตท.	4	0.6
ปลูกป่าชายเลน	1	0.1
ป่ารักษ์น้ำ	7	1.0
คนรักช้าง	2	0.3
อนุรักษ์ปลาไทย	2	0.3
รักษ์ป่า	2	0.3
ปลูกต้นไม้ของธนาคารกรุงเทพ	2	0.3
เยาวชนพิทักษ์ป่า	2	0.3
โครงการพระราชดำริ กลุ่มแม่น้ำปากพ่อง	1	0.1
โครงการ THINK EARTH	1	0.1
โครงการปลูกป่าของ กฟผ.	1	0.1
รวม	669*	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โครงการรณรงค์ที่ผ่านมามีส่วนช่วยแก้ปัญหาในระดับที่ทำให้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ร้อยละ 45.6 ดังตาราง

ตารางที่ 42 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการรณรงค์สิ่งแวดล้อมกับการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

การแก้ปัญหของโครงการรณรงค์	จำนวน	ร้อยละ
มีส่วนทำให้การรับรู้ปัญหาหรือวิธีแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	190	27.9
ทำให้มองเห็นความจำเป็นของการแก้ปัญหสิ่งแวดล้อม	310	45.6
มีส่วนทำให้เข้าร่วมโครงการหรือปฏิบัติตามคำแนะนำ	144	21.2
ไม่ระบุ	36	5.3
รวม	680	100.0

ข้อเสนอแนะในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องและจริงจังมากที่สุด และรัฐต้องให้ความสำคัญด้านการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่านี้ และปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน หากจะใช้สื่อในการรณรงค์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ควรใช้วิธีการจัดอบรมตามหมู่บ้านหรือชุมชน ดังตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 แสดงข้อเสนอแนะในการรณรงค์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะในการรณรงค์สิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
จัดอบรมตามหมู่บ้านหรือชุมชน	37	5.4
รัฐต้องให้ความสำคัญมากกว่านี้และปลูกจิตสำนึกกับประชาชน	72	10.5
เสนอรายการทางโทรทัศน์โดยเฉพาะหลังข่าว	13	1.9
ให้มีการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นระยะ	13	1.9
ใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด	19	2.8
มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องจริงจัง	74	10.9
รณรงค์ผ่านสื่อหรือรายการที่เข้าถึงคนมาก ๆ (เช่น จส.100 ป้ายโฆษณาตามรถ ขสมก.)	2	0.3
กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรับผิดชอบ	17	2.5
ควรใช้สื่อให้มาก ๆ หลายประเภท	14	2.0
บรรจุเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าในการเรียนการสอนทุกระดับ	6	0.9
จัดกิจกรรมให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณปัญหาได้มีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา	4	0.6
ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน	5	0.7
ไม่ระบุ	404	59.4
รวม	680	100.0

ตอนที่ 4 ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

4.1 ความตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการสอบถามถึงความรุนแรงของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมของทุก ๆ พื้นที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงมีความเห็นว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ยังไม่เป็นปัญหาสำหรับพื้นที่ของตนยกเว้นปัญหาคุณภาพน้ำ ปัญหามลพิษทางเสียง ปัญหาขยะ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า มีความรุนแรงปานกลาง ปัญหามลพิษทางอากาศที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นปัญหาที่จัดว่าค่อนข้างรุนแรง เมื่อจัดลำดับความรุนแรงของปัญหาโดยรวมทุก ๆ ปัญหา จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศมีความรุนแรงมากที่สุด รองลงมาคือมลพิษทางเสียง และ ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล ดังตาราง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของ
กลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มี ปัญหา เลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	126 (18.5)	69 (10.1)	86 (12.6)	98 (14.4)	301 (54.3)	2.4
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	80 (11.9)	89 (13.1)	151 (22.2)	155 (22.8)	205 (30.1)	2.5
ปัญหาคุณภาพน้ำ	68 (10.0)	117 (17.2)	190 (27.9)	144 (21.2)	161 (23.7)	2.7
ปัญหาการบุกรุกป่าสงวน	43 (6.3)	58 (8.5)	89 (13.1)	115 (16.9)	376 (56.2)	1.9
ปัญหาคุณภาพดิน	24 (3.5)	40 (5.9)	145 (21.3)	126 (18.5)	345 (50.7)	1.9
ปัญหามลพิษทางอากาศ	155 (22.8)	158 (23.2)	155 (22.8)	115 (16.9)	97 (14.2)	3.2
ปัญหามลพิษทางเสียง	74 (10.9)	157 (23.1)	187 (27.5)	140 (20.6)	122 (17.9)	2.9
ปัญหาการจราจร	124 (18.2)	106 (15.6)	143 (21.0)	127 (18.7)	180 (26.4)	2.8
ปัญหาน้ำท่วม	19 (2.8)	56 (8.2)	130 (19.1)	180 (26.5)	295 (43.4)	2.0
ปัญหาแผ่นดินไหว	10 (1.5)	20 (2.9)	48 (7.1)	120 (17.6)	482 (70.9)	1.5

ตารางที่ 45 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของ
กลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มี ปัญหา เลย	
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	90 (13.2)	143 (21.0)	173 (25.4)	168 (24.7)	106 (15.6)	2.9
ปัญหาชุมชนแออัด	26 (3.8)	53 (7.8)	141 (20.7)	149 (21.9)	311 (45.8)	2.0
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	71 (10.4)	85 (12.5)	120 (17.6)	141 (20.7)	263 (38.7)	2.3
ปัญหาสารพิษจากการเกษตร	18 (2.6)	29 (4.3)	80 (11.8)	152 (22.4)	401 (59.0)	1.7
ปัญหาผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว	34 (5.0)	60 (8.8)	108 (15.9)	161 (23.7)	317 (46.6)	2.0
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	8 (1.2)	37 (5.4)	78 (11.5)	143 (21.0)	414 (60.9)	1.6
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	22 (3.2)	38 (5.6)	83 (12.2)	136 (20.0)	401 (59.0)	1.7

4.1.1 ความตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม ของประชาชน

ในภาคต่าง ๆ

เมื่อจำแนกความตระหนักของปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนใน
แต่ละภาค ผลการวิจัยพบว่า

กรุงเทพฯและปริมณฑล ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้คือ

อันดับที่ 1 ปัญหาการจราจร

อันดับที่ 2 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคกลาง ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้คือ

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 2 ปัญหามลพิษทางเสียง

อันดับที่ 3 ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล

ภาคตะวันออก ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้คือ

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศและปัญหาขยะมูลฝอยสิ่ง

ปฏิกูล เท่าๆกัน

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้ คือ

อันดับที่ 1 ปัญหามลพิษทางอากาศ

อันดับที่ 2 ปัญหาคุณภาพน้ำ

อันดับที่ 3 ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ภาคเหนือ ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

อันดับที่ 2 ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางอากาศ

ภาคใต้ ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัด

ลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้ คือ

อันดับที่ 1 ปัญหาคุณภาพน้ำและปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลต่างๆกัน

อันดับที่ 3 ปัญหามลพิษทางอากาศและปัญหามลพิษทางเสียง

ภาคตะวันตก ประชาชนมีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดย

จัดลำดับที่สำคัญ 3 อันดับดังนี้คือ

อันดับที่ 1 ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

อันดับที่ 2 ปัญหาการบุกรุกป่าสงวน

อันดับที่ 3 ปัญหาคุณภาพน้ำ และปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46 แสดงความถี่ที่ต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯและปริมณฑล

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรงมาก	ค่อนข้างรุนแรง	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	30 (16.7)	11 (6.1)	6 (3.3)	18 (10.0)	115 (63.9)	2.0
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	18 (10.0)	32 (17.8)	43 (23.9)	48 (26.7)	39 (21.7)	2.7
ปัญหาคุณภาพน้ำ	11 (6.1)	35 (19.4)	72 (40.0)	43 (23.9)	19 (10.6)	2.7
ปัญหาการบุกรุกป่าสงวน	7 (3.9)	13 (7.2)	17 (9.4)	20 (11.1)	123 (68.4)	1.7
ปัญหาคุณภาพดิน	3 (1.7)	13 (7.2)	31 (17.2)	32 (17.8)	101 (56.1)	1.8
ปัญหามลพิษทางอากาศ	53 (29.4)	51 (28.3)	46 (25.6)	27 (15.0)	3 (1.7)	3.7
ปัญหามลพิษทางเสียง	33 (18.3)	60 (33.3)	57 (31.7)	26 (14.4)	4 (2.2)	3.5
ปัญหาการจราจร	81 (45.0)	50 (27.8)	33 (18.3)	11 (6.1)	5 (2.8)	4.1
ปัญหาน้ำท่วม	6 (3.3)	27 (15.0)	56 (31.1)	64 (35.6)	27 (15.0)	2.6
ปัญหาแผ่นดินไหว	6 (3.3)	9 (5.0)	21 (11.7)	39 (21.7)	105 (68.9)	1.7
ปัญหาขยะมูลฝอย	31 (17.2)	60 (33.3)	47 (26.1)	32 (17.8)	10 (5.6)	3.4

ตารางที่ 47 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม ของกลุ่ม
ตัวอย่างในกรุงเทพฯและปริมณฑล (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด	8 (4.4)	27 (15.0)	55 (30.6)	40 (22.2)	50 (27.8)	2.5
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	17 (9.4)	27 (15.0)	32 (17.8)	38 (21.1)	66 (36.7)	2.4
ปัญหาสารพิษจากกา รเกษตร		8 (4.4)	19 (10.6)	48 (26.7)	105 (58.3)	1.6
ปัญหาผลกระทบต่อกา รท่องเที่ยว	5 (2.8)	13 (7.2)	21 (11.7)	51 (28.3)	90 (50.0)	1.8
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลป กรรม	1 (0.6)	12 (6.7)	23 (12.8)	38 (21.1)	106 (58.9)	1.7
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	6 (3.3)	13 (7.2)	22 (12.2)	37 (20.6)	102 (56.7)	1.8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 48 แสดงความถี่ที่ต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในภาคกลาง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรงมาก	ค่อนข้างรุนแรง	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า	4 (4.4)	8 (8.8)	5 (5.5)	9 (9.9)	65 (71.4)	1.6
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ		2 (2.2)	16 (17.6)	18 (19.8)	55 (60.4)	1.6
ปัญหาคุณภาพน้ำ	1 (1.1)	7 (7.7)	17 (18.7)	22 (24.2)	44 (48.4)	1.9
ปัญหาการบุกรุกป่าสงวน		5 (5.5)	6 (6.6)	11 (12.1)	69 (75.8)	1.4
ปัญหาคุณภาพดิน	2 (2.2)		11 (12.1)	17 (18.7)	61 (67.0)	1.5
ปัญหามลพิษทางอากาศ	34 (37.4)	19 (20.9)	7 (7.7)	19 (20.9)	12 (13.2)	3.5
ปัญหามลพิษทางเสียง	11 (12.1)	17 (18.7)	29 (31.9)	20 (22.0)	14 (15.4)	2.9
ปัญหาการจราจร	5 (5.5)	2 (2.2)	16 (17.6)	28 (30.8)	40 (44.0)	1.9
ปัญหาน้ำท่วม	1 (1.1)	1 (1.1)	3 (3.3)	22 (24.2)	64 (70.3)	1.4
ปัญหาแผ่นดินไหว		1 (1.1)	3 (3.3)	7 (7.7)	80 (87.9)	1.2
ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	3 (3.3)	17 (18.7)	18 (19.8)	36 (39.6)	17 (18.7)	2.5

ตารางที่ 49 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคกลาง (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด	2 (2.2)	3 (3.3)	12 (13.2)	23 (25.3)	51 (56.0)	1.7
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	12 (13.2)	11 (12.1)	16 (17.6)	15 (16.5)	37 (40.7)	2.4
ปัญหาสารพิษจากการ เกษตร	3 (3.3)	2 (2.2)	8 (8.8)	16 (17.6)	62 (68.1)	1.5
ปัญหาผลกระทบต่อการ ท่องเที่ยว	3 (3.3)	6 (6.6)	11 (12.1)	20 (22.0)	51 (56.0)	1.8
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลปะ กรรม		8 (8.8)	8 (8.8)	12 (13.2)	63 (69.2)	1.6
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	2 (2.2)	6 (6.6)	5 (5.5)	15 (16.5)	63 (69.2)	1.6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 50 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันออก

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลาย ป่า	4 (4.4)	5 (5.5)	2 (2.2)	11 (12.1)	69 (75.8)	1.5
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	7 (7.7)	12 (13.2)	13 (14.3)	19 (20.9)	40 (44.0)	2.2
ปัญหาคุณภาพน้ำ	9 (9.9)	20 (22.0)	17 (18.7)	14 (15.4)	31 (34.1)	2.6
ปัญหาการบุกรุกป่า สงวน	6 (6.6)	6 (6.6)	4 (4.4)	9 (9.9)	66 (72.5)	1.6
ปัญหาคุณภาพดิน	1 (1.1)	4 (4.4)	8 (8.8)	12 (13.2)	66 (72.5)	1.5
ปัญหามลพิษทางอากาศ	9 (9.9)	33 (36.3)	22 (24.2)	14 (15.4)	13 (14.3)	3.1
ปัญหามลพิษทางเสียง	6 (6.6)	22 (24.2)	28 (30.8)	18 (19.8)	17 (18.7)	2.8
ปัญหาการจราจร	3 (3.3)	14 (15.4)	29 (31.9)	28 (30.8)	17 (18.7)	2.5
ปัญหาน้ำท่วม	1 (1.1)	5 (5.5)	11 (12.1)	20 (22.0)	64 (69.3)	1.7
ปัญหาแผ่นดินทรุด		2 (2.2)	1 (1.1)	4 (4.4)	84 (92.3)	1.1
ปัญหาขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	16 (17.6)	20 (22.0)	27 (29.7)	14 (15.4)	14 (15.4)	3.1

ตารางที่ 51 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันออก (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหามลพิษแออัด	1 (1.1)	1 (1.1)	12 (13.2)	16 (17.6)	61 (67.0)	1.5
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	8 (8.8)	20 (22.0)	12 (13.2)	12 (13.2)	39 (42.9)	2.4
ปัญหาสารพิษจากการ เกษตร	2 (2.2)	2 (2.2)	8 (8.8)	10 (11.0)	69 (75.8)	1.4
ปัญหาผลกระทบต่อการ ท่องเที่ยว	7 (7.7)	16 (17.6)	13 (14.3)	18 (19.8)	37 (40.7)	2.3
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลป กรรม	1 (1.1)	2 (2.2)	5 (5.5)	16 (17.6)	67 (73.6)	1.4
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	2 (2.2)	3 (3.3)	11 (12.1)	10 (11.0)	65 (71.4)	1.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 52 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลาย ป่า	19 (21.1)	10 (11.1)	21 (23.3)	18 (20.0)	22 (24.4)	2.8
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	16 (17.9)	13 (14.4)	26 (28.9)	21 (23.3)	14 (15.6)	2.9
ปัญหาคุณภาพน้ำ	18 (20.0)	21 (23.3)	34 (37.8)	12 (13.3)	5 (5.6)	3.4
ปัญหาการบุกรุกป่า สงวน	7 (7.8)	4 (4.4)	22 (24.4)	20 (22.2)	37 (41.1)	2.1
ปัญหาคุณภาพดิน	3 (0.4)	6 (6.7)	30 (33.3)	20 (22.2)	31 (34.4)	2.2
ปัญหามลพิษทางอากาศ	25 (27.8)	25 (27.8)	19 (21.1)	12 (13.3)	9 (10.0)	3.5
ปัญหามลพิษทางเสียง	9 (10.0)	23 (25.6)	18 (20.0)	26 (28.9)	14 (15.6)	2.8
ปัญหาการจราจร	11 (12.2)	14 (15.6)	13 (14.4)	25 (27.8)	27 (30.0)	2.5
ปัญหาน้ำท่วม		4 (4.4)	14 (15.6)	22 (24.4)	50 (55.6)	1.7
ปัญหาแผ่นดินไหว		3 (3.3)	5 (5.6)	20 (22.2)	62 (68.9)	1.4
ปัญหาขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	9 (10.0)	10 (11.1)	28 (31.1)	31 (34.4)	12 (13.3)	2.7

ตารางที่ 53 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด	4 (4.4)	4 (4.4)	16 (17.8)	23 (25.6)	43 (47.8)	1.9
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	21 (23.3)	9 (10.0)	16 (17.8)	20 (22.2)	24 (26.7)	2.8
ปัญหาสารพิษจากการ เกษตร	4 (4.4)	2 (2.2)	9 (10.0)	21 (23.3)	54 (60.0)	1.7
ปัญหาผลกระทบต่อการใช้ ท่องเที่ยว	3 (3.3)	4 (4.4)	10 (11.1)	29 (32.2)	44 (48.9)	1.8
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	1 (1.1)	1 (1.1)	6 (6.7)	18 (20.0)	64 (71.1)	1.4
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	1 (1.1)	2 (2.2)	9 (10.0)	15 (16.7)	63 (70.0)	1.4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 54 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลาย ป่า	37 (41.1)	15 (16.7)	22 (24.4)	7 (7.8)	9 (10.0)	3.7
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	15 (16.7)	12 (13.3)	32 (35.6)	18 (20.0)	13 (14.4)	2.9
ปัญหาคุณภาพน้ำ	6 (6.7)	13 (14.4)	19 (21.1)	26 (28.9)	26 (28.9)	2.4
ปัญหาการบุกรุกป่า สงวน	9 (10.0)	11 (12.2)	16 (17.8)	17 (18.9)	37 (41.1)	2.3
ปัญหาคุณภาพดิน	9 (10.0)	3 (3.3)	29 (32.2)	15 (16.7)	34 (37.8)	2.3
ปัญหามลพิษทางอากาศ	19 (21.1)	13 (14.4)	17 (18.9)	14 (15.6)	27 (30.0)	2.8
ปัญหามลพิษทางเสียง	5 (5.6)	12 (13.3)	15 (16.7)	18 (20.0)	40 (44.4)	2.1
ปัญหาการจราจร	13 (14.4)	9 (10.0)	11 (12.2)	7 (7.8)	50 (55.5)	2.2
ปัญหาน้ำท่วม	4 (4.4)	6 (6.7)	15 (16.7)	16 (17.8)	49 (54.4)	1.9
ปัญหาแผ่นดินไหว			9 (10.0)	8 (8.9)	73 (81.1)	1.2
ปัญหาขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	15 (16.7)	11 (12.2)	16 (17.8)	19 (21.1)	29 (32.2)	2.6

ตารางที่ 55 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคเหนือ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด	6 (6.7)	5 (5.6)	7 (7.8)	8 (8.9)	64 (71.1)	1.7
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	7 (7.8)	7 (7.8)	8 (8.9)	22 (24.4)	46 (51.1)	1.9
ปัญหาสารพิษจากการเกษตร	3 (3.3)	3 (3.3)	7 (7.8)	20 (22.2)	57 (63.3)	1.6
ปัญหาผลกระทบต่อการท่องเที่ยว	4 (4.4)	10 (11.1)	14 (15.6)	10 (11.1)	52 (57.8)	1.9
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	1 (1.1)	7 (7.8)	15 (16.7)	6 (6.7)	61 (67.8)	1.6
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	3 (3.3)	8 (8.9)	12 (13.3)	11 (12.2)	56 (62.2)	1.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 56 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคใต้

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลาย ป่า	20 (21.7)	13 (14.1)	18 (19.6)	24 (26.1)	17 (18.5)	2.9
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	20 (21.7)	13 (14.1)	18 (19.6)	22 (23.9)	19 (20.7)	2.9
ปัญหาคุณภาพน้ำ	20 (21.7)	17 (18.5)	24 (26.1)	16 (17.4)	15 (16.3)	3.1
ปัญหาการบุกรุกป่า สงวน	7 (7.6)	14 (15.2)	12 (13.0)	27 (29.3)	32 (34.8)	2.3
ปัญหาคุณภาพดิน	4 (4.3)	12 (13.0)	30 (32.6)	19 (20.7)	27 (29.3)	2.4
ปัญหาหมอกพิษทางอากาศ	13 (14.1)	14 (15.2)	35 (38.0)	23 (25.0)	7 (7.6)	3.0
ปัญหาหมอกพิษทางเสียง	9 (9.8)	19 (20.4)	35 (38.0)	22 (23.9)	7 (7.6)	3.0
ปัญหาการจราจร	10 (10.9)	12 (13.0)	38 (41.3)	23 (25.0)	9 (9.8)	2.9
ปัญหาน้ำท่วม	6 (6.5)	12 (13.0)	24 (26.1)	27 (29.3)	23 (25.0)	2.5
ปัญหาแผ่นดินทรุด	4 (4.3)	2 (2.2)	4 (4.3)	33 (35.9)	49 (53.3)	1.7
ปัญหาขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	13 (14.1)	21 (22.8)	29 (31.5)	24 (26.1)	5 (5.4)	3.1

ตารางที่ 57 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคใต้ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด	5 (5.4)	12 (13.0)	32 (34.8)	30 (32.6)	13 (14.1)	2.6
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม	6 (6.5)	8 (8.7)	24 (26.1)	29 (31.5)	25 (27.2)	2.3
ปัญหาสารพิษจากการ เกษตร	5 (5.4)	8 (8.7)	24 (26.1)	25 (27.2)	30 (32.6)	2.3
ปัญหาผลกระทบต่อการ ท่องเที่ยว	7 (7.6)	8 (8.7)	28 (30.4)	22 (23.9)	27 (29.4)	2.4
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลป กรรม	2 (2.2)	5 (5.4)	16 (17.4)	39 (42.4)	30 (32.6)	2.0
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	5 (5.4)	5 (5.4)	20 (21.7)	35 (38.0)	27 (29.4)	2.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 58 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันตก

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาการตัดไม้ทำลาย ป่า	12 (26.1)	7 (15.2)	12 (26.1)	11 (23.9)	4 (8.6)	3.3
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	4 (8.7)	5 (10.9)	3 (6.5)	9 (19.6)	25 (54.4)	2.0
ปัญหาคุณภาพน้ำ	3 (6.5)	4 (8.7)	7 (15.2)	11 (23.9)	21 (45.7)	2.1
ปัญหาการบุกรุกป่า สงวน	7 (15.2)	5 (10.9)	12 (26.1)	11 (23.9)	11 (23.9)	2.7
ปัญหาคุณภาพดิน	2 (4.3)	2 (4.3)	6 (13.0)	11 (23.9)	25 (54.4)	1.8
ปัญหามลพิษทางอากาศ	2 (4.3)	3 (6.5)	9 (19.6)	6 (13.0)	26 (56.5)	1.9
ปัญหามลพิษทางเสียง	1 (2.2)	4 (8.7)	5 (10.9)	10 (21.7)	26 (56.6)	1.8
ปัญหาการจราจร	1 (2.2)	5 (10.9)	3 (6.5)	5 (10.9)	32 (69.6)	1.6
ปัญหาน้ำท่วม	1 (2.2)	1 (2.2)	7 (15.2)	9 (19.6)	28 (60.9)	1.7
ปัญหาแผ่นดินไหว		3 (6.5)	5 (10.9)	9 (19.6)	29 (63.0)	1.6
ปัญหาขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	3 (6.5)	4 (8.7)	8 (17.4)	12 (26.1)	19 (41.3)	2.1

ตารางที่ 59 แสดงความตระหนักต่อความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม
ตัวอย่างในภาคตะวันตก (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของปัญหา					ค่าเฉลี่ย
	รุนแรง มาก	ค่อนข้าง รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มีเลย	
ปัญหาชุมชนแออัด		1 (2.2)	7 (15.2)	9 (19.6)	29 (63.1)	1.6
ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม		3 (6.5)	12 (26.1)	5 (10.9)	26 (56.5)	1.8
ปัญหาสารพิษจากการ เกษตร	1 (1.1)	4 (8.7)	5 (10.9)	12 (26.1)	24 (52.2)	1.8
ปัญหาผลกระทบต่อการ ท่องเที่ยว	5 (10.9)	3 (6.5)	11 (23.9)	11 (23.9)	16 (34.8)	2.3
ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลป กรรม	2 (4.3)	2 (4.3)	5 (10.9)	14 (30.4)	23 (50.0)	1.8
ปัญหาด้านวัฒนธรรม	3 (6.5)	1 (2.2)	4 (8.7)	13 (28.3)	25 (54.3)	1.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

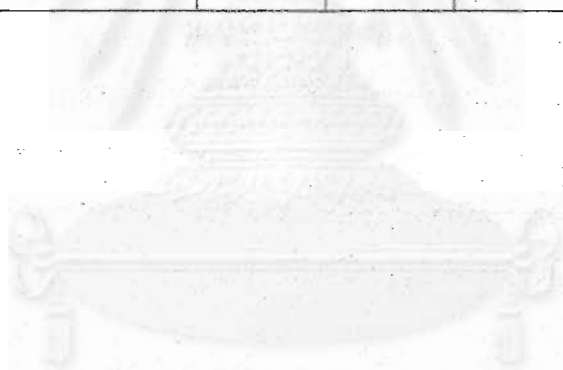
จากการสำรวจถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในด้านต่าง ๆ นั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หลายด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับที่เป็นผู้นำหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมแก้ปัญหาเช่นการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม การเป็นกรรมการ การร่วมสัมมนา การเป็นผู้นำในการรณรงค์หรือการร่วมลงทุนหรือจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่จะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการให้ความสนใจข่าวสารสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สิ่งแวดล้อมแก่บุคคลอื่น และการปฏิบัติตามคำชักชวนของสื่อในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้าน เมื่อจัดลำดับของวิธีการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้ว พบว่า ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ดังตาราง

ตารางที่ 60 แสดงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของการมีส่วนร่วม				ค่าเฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย	
ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	240 (35.3)	282 (41.5)	121 (17.8)	37 (5.4)	2.1
เคยให้ความรู้หรือแนะนำข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมแก่บุคคลอื่น	84 (12.4)	215 (31.6)	212 (31.2)	169 (24.9)	1.3
ปฏิบัติตามคำชักชวนจากสื่อต่าง ๆ ในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้าน	161 (23.7)	258 (37.9)	166 (22.9)	106 (15.4)	1.7
เคยร่วมกิจกรรมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือระดับประเทศ	40 (5.9)	135 (19.9)	145 (21.3)	360 (52.9)	0.8
เป็นหรือเคยร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	15 (2.2)	65 (9.6)	75 (11.0)	525 (77.2)	0.4

ตารางที่ 61 แสดงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม	ระดับของการมีส่วนร่วม				ค่าเฉลี่ย
	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่เคย เลย	
เคยร่วมเป็นกรรมการหรือผู้นำกลุ่ม/ชมรม /สมาคมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	5 (0.7)	37 (5.4)	64 (9.4)	574 (84.4)	0.2
เคยร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับการ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	14 (2.1)	55 (8.1)	112 (16.5)	499 (73.4)	0.4
เป็นผู้นำในการรณรงค์แก้ไขปัญห สิ่งแวดล้อมในชุมชน	5 (0.7)	37 (5.4)	61 (9.0)	577 (84.9)	0.2
มีส่วนในการลงทุนเพื่อการจัดการด้านสิ งแวดล้อม	36 (5.3)	91 (13.4)	153 (22.5)	400 (58.8)	0.7

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม องค์การพัฒนาเอกชน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มองเห็น

ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกกลุ่มมองเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในลักษณะใกล้เคียงกัน โดยอาจแบ่งปัญหาที่มองเห็นออกเป็น 2 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

1.1 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายหรือทำให้หมดไป

ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายมากคือป่าไม้ ซึ่งมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำต่าง ๆ เป็นต้นเหตุของความขาดแคลนน้ำ ทรัพยากรที่ถูกทำลายอีกอย่างหนึ่งคือ ชั้นโอโซนของบรรยากาศ ซึ่งทำให้เกิดสภาวะเรือนกระจก ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น มีผลกระทบต่อโลกและผู้คนมากมาย

1.2 ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

คนใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุให้ ทรัพยากรรอบ ๆ ตัวเราเสื่อมโทรม เช่น น้ำเน่าเสีย มลภาวะของอากาศจากฝุ่นละอองและสารพิษ มลภาวะทางเสียง การใช้และทิ้งสารเคมีของโรงงานอุตสาหกรรม และการเกษตร ชยะ ชุมชนแออัด การจราจร แหล่งท่องเที่ยวถูกทำลาย ปัญหาดินเสื่อมโทรม ทруд

กลุ่มนักวิชาการสิ่งแวดล้อมพยายามมองปัญหานี้โดยแบ่งตามลักษณะของพื้นที่ คือ

ปัญหาเมือง - เป็นปัญหาความเสื่อมโทรมในทุกด้าน

ปัญหาชนบท - เป็นปัญหาการทำลายทรัพยากรให้หมดไป และการขาดระบบโครง

สร้างพื้นฐาน เพื่อช่วยให้ชาวชนบทมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

ประเด็นของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มอื่น ๆ พูดถึงเพิ่มเติมอีก เช่น

สื่อมวลชน - ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อทำนากุ้ง

ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรของพื้นที่ต่าง ๆ

องค์กรระหว่างประเทศ - ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพ

- ความไม่เข้มแข็งของกฎหมายบังคับ

- การขาดการประสานงานระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบด้าน
สิ่งแวดล้อม

2. ผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.1 ผลกระทบทางกายภาพ ทุกกลุ่มมีความเห็นเป็นเช่นเดียวกันคือ การทำลาย
ทรัพยากรให้หมดไป และทำลายให้เสื่อมโทรม ทั้งในเขตเมืองและในชนบทเป็นการบีบให้ทุกคน
ต้องอยู่ภายใต้สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่มีคุณภาพ โดยเฉพาะเมืองใหญ่ และชุมชนที่ต้องถูกสภาพ
อากาศเป็นพิษ ชยะ และชุมชนแออัด หรือบริเวณอาหารที่ไม่ปลอดภัยเพียงพอ คนที่อยู่ในชนบท
เองก็ประสบปัญหาถูกแย่งชิงทรัพยากร ขาดการดูแลให้คุณภาพชีวิตดีเพียงพอ

2.2 ผลกระทบด้านสังคม

สภาพแวดล้อมที่ไม่มีคุณภาพทำให้สุขภาพอนามัยของประชาชนเสียไป เกิด
โรคต่าง ๆ มากมาย บั่นทอนสุขภาพคนโดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่กำลังเจริญเติบโต การทำลาย
ทรัพยากรในชนบท ทำให้เกิดปัญหาความยากจน ผู้คนต้องหลั่งไหลเข้าเมืองใหญ่ ต้องเปลี่ยน
อาชีพ เขามาอยู่ในชุมชนแออัด เกิดปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด

2.3 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

เมื่อสภาพแวดล้อมเสียหายสิ่งที่ตามมาคือค่าใช้จ่ายในการบำบัดมลพิษ
ต่าง ๆ เมื่อคนเจ็บป่วยจากสิ่งแวดล้อม ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย
ต้องจัดสรรงบประมาณแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่เสียไปทำให้ผลผลิต
การเกษตรตกต่ำ เพราะทรัพยากรเสื่อมโทรมหรือขาดแคลน การทำลายทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
ทำให้การท่องเที่ยวชบเซา รายได้ของประเทศลดลง ในขณะที่รายจ่ายเพื่อการฟื้นฟูจะมีมากขึ้น
คนจนจนมากขึ้น เกิดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ ยังมีอีกเช่น

กลุ่มนักธุรกิจ - บางคนมีความเห็นว่า กระแสสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีผลทางบวกด้าน
เศรษฐกิจเนื่องจากเป็นแรงผลักดันให้พัฒนาการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานใหม่
ขึ้น และมีการกระจายรายได้มากขึ้น

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน - ให้ความสำคัญต่อผลกระทบด้านวัฒนธรรมด้วย คือการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนไป และทำให้ชุมชนล่มสลาย

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์และขอบเขตการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์จากหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม มีความสนใจและขอบเขตการทำงานที่ครอบคลุมปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกเรื่องคือ ปัญหาเมืองใหญ่ ความเสื่อมโทรม และมลพิษในด้านต่าง ๆ และปัญหาชนบทคือ ปัญหาการทำลายทรัพยากรให้หมดไป สำหรับกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนมากเป็นพิเศษ ตัวอย่างเช่น องค์กรพัฒนาเอกชนในภาคใต้ ให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ของทะเลสาบสงขลา อพช.ที่ตรัง ให้ความสำคัญเรื่องการประมงประมงประมงและการอนุรักษ์สัตว์หายากคือ พะยูน เต่าทะเล และปัญหาป่าพรุ อพช.ในพื้นที่อื่น ๆ ให้ความสำคัญกับปัญหาโรคที่เกิดจากพิษของสิ่งแวดล้อม ปัญหาการเกษตร และสิ่งแวดล้อมโบราณสถานในพื้นที่ สำหรับสื่อมวลชน ให้ความสำคัญให้ปัญหาโลกร้อน โรคเอดส์ ปัญหาสิทธิมนุษยชน ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งด้วย

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.1 ควรแก้ปัญหาเป็นระบบรวม มองภาพรวมของปัญหาสิ่งแวดล้อม และหามาตรการจัดการที่เป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาป่าไม้ สัตว์ แหล่งน้ำ เกษตร ประมง เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปโดยไม่ขัดแย้งกัน ควรมีหน่วยงานกลางดูแลเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกัน มีการบอข้อมูลจากทุกฝ่ายเข้ามายังหน่วยงานกลาง เพื่อให้การพัฒนาและการอนุรักษ์ดำเนินควบคู่กันไป

4.2 ควรให้มาตรการทางกฎหมายซึ่งจะต้องเน้น

4.2.1 ความเข้มงวดของการบังคับใช้ กฎหมายหลายฉบับต้องมีการทบทวนและนำมาใช้ปฏิบัติจริงจัง เช่น พระราชบัญญัติโรงงานอุตสาหกรรม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย กฎหมายผังเมือง กฎหมายก่อสร้าง กฎหมายโบราณสถาน กฎหมายห้ามการจับสัตว์น้ำ ฯลฯ

4.2.2 การกำหนดค่ามาตรฐานของระดับสารอันตรายต่าง ๆ เช่น ในน้ำ ในอากาศ ฯลฯ

4.3 ควรมีมาตรการส่งเสริม เช่น พัฒนาเทคโนโลยีที่สะอาด มาทดแทนวิธีการที่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการตั้งกองทุนด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการกระจายอำนาจตัดสินใจท้องถิ่น ให้การศึกษาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่คนทั่วไป และประชาสัมพันธ์ให้ร่วมมือกันแก้ปัญหา

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ คือ

- กลุ่มรัฐวิสาหกิจให้ความเห็นว่า ก่อนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ต้องให้ความเข้าใจที่ถูกต้องก่อนว่า การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีการจัดการอย่างเหมาะสม

- กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ให้แนวคิดใหม่ที่เราควรเลิกคิดเรื่อง “กาย”หันมาคิดเรื่องจิต “อยู่อย่างมีความสุข” และเรื่องวิญญาณ “อยู่รอดปลอดภัย” รัฐควรส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้าน แนะนำวิชาการที่เหมาะสม และทำอย่างต่อเนื่อง ควรทำความเข้าใจกับความรู้วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน

- กลุ่มนักวิชาการสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการทบทวนจุดมุ่งหมายก่อนว่าจะพัฒนาอะไรก่อน คุณภาพชีวิตหรือเศรษฐกิจ แล้วจึงวางแผนตามนั้น และเสนอให้รัฐฯ เพิ่มบุคลากรด้านการตรวจติดตามให้มากขึ้น

- กลุ่มสื่อมวลชน เสนอให้มีการรับฟังเสียงสะท้อนจากชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้น ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือ รัฐฯ ต้องเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหา เช่น ที่กองทัพบก ทำการย้ายโรงเรียนนายร้อยฯไปที่เขาชะงอก

- องค์กรระหว่างประเทศเห็นว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเดิมมีสื่อมวลชนอยู่ ทำให้ประสานงานได้ดี แต่ปัจจุบันโครงสร้างเปลี่ยนไป การแก้ปัญหาต้องเน้นที่การอบรมให้ข้อมูล จัดสรรเงินทุนให้โครงการขององค์กรพัฒนาเอกชนที่สามารถดึงให้คนในพื้นที่เกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง

5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจัดลำดับความสำคัญ

เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ถูกขอให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย แต่ละกลุ่มให้ความสำคัญ ดังนี้

- กลุ่มหน่วยงานราชการ กล่าวว่า ปัญหาน้ำเป็นปัญหาสำคัญที่สุดเพราะมีผลกระทบไปถึงเรื่องอื่น ๆ อีกหลายด้าน ปัญหารองลงมาคือ อากาศ ชยะ ป่าไม้ การใช้ที่ดิน อุตสาหกรรม และความยากจนในชนบท

- กลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจมองเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาอากาศเป็นพิษ รองลงมาคือ ปัญหาน้ำ ชยะ ชุมชนแออัด และประชาชนขาดระเบียบวินัย

- กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนมองความสำคัญของป่าไม้ เป็นปัญหาอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ปัญหาอากาศ น้ำ ชยะ ความแห้งแล้ง สิ่งปลูกสร้างทำลายภูมิทัศน์ การใช้พลังงาน ฟุ่มเฟือย และประชาชนขาดระเบียบวินัย

- กลุ่มนักวิชาการ ให้ความสำคัญกับปัญหาเมืองมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาอากาศ เป็นพิษ และปัญหาน้ำ รองลงมาคือ ปัญหาชนบท ขาดแคลนน้ำและปัญหาป่าไม้

- กลุ่มสื่อมวลชน ให้ความสำคัญกับปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหานโยบายรัฐ ปัญหาการตัดไม้ ชยะ การท่องเที่ยว การจัดสรรทรัพยากร การจราจร เสี่ยง น้ำ และปัญหาบุกรุก ที่ชายฝั่งทำนากุ้ง

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาของสิ่งแวดล้อมในอนาคต

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม มีความเห็นคล้ายคลึงกันคือ

6.1 มีความคิดเห็นว่าในอนาคตปัญหาทุกอย่างจะค่อย ๆ ทุเลาและมีสภาพดีขึ้น หากทุกคนร่วมมือกันและมีการแก้ปัญหอย่างจริงจังและเป็นระบบมากขึ้น

6.2 บางความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่แล้วปัญหาต่าง ๆ คงจะไม่ได้รับการแก้ไข ยิ่งรัฐมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม ปัญหาหลายด้านจะรุนแรงยิ่งขึ้น การทำลายทรัพยากรทำลายป่า จะมีมากขึ้น คุณภาพชีวิตของประชาชนจะแย่งลง โรคภัยจากสารพิษจะเพิ่ม เศรษฐกิจก็จะกระทบกระเทือนเนื่องจากต้องนำรายได้ไปแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาสังคม

6.3 เราทุกคนเป็นผู้กำหนดได้เองว่าปัญหาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ต้องตั้งใจแก้ ปัญหา หากแก้ปัญหที่คนได้ ทุกอย่างจะดีขึ้น นักวิชาการสิ่งแวดล้อมมีความเห็นว่า จะให้ทุกอย่างดีขึ้นในสภาพเรียบร้อยหมดคงเป็นไปได้ เพราะเมื่อมีการแก้ไขปัญหาหนึ่งได้ ปัญหาใหม่ก็มักตามมา เราเพียงสามารถทำให้ปัญหาทุเลาลง และอยู่ในสภาวะที่จัดการได้ก็เพียงพอแล้ว

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่าทั่วโลกตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม และตระหนักในปัญหานี้ตลอดจนมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึก เพื่อแก้ปัญหาสีงแวดล้อมให้

อยู่ในสภาวะสมดุล ความคิดนี้ก็กระจายออกสู่สากล มีการจัดการประชุมสิ่งแวดล้อมโลก (Earth Summit) ขึ้น เพื่อพูดจากันถึงทางออกของปัญหา นอกเหนือจากภาครัฐแล้ว องค์กรพัฒนาเอกชนระดับนานาชาติ เช่น Green Peace และ Green House เกิดขึ้นโดยให้ความสนใจปัญหาาร่วมกันคือการทำลายโอโซนในชั้นบรรยากาศ (Greenhouse effect) สำหรับธุรกิจเอกชนมีความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น มีการใช้แนวคิดสิ่งแวดล้อมในเชิงการค้า ใช้เป็นจุดขาย มีการกำหนดค่ามาตรฐานเช่น ISO 9000 ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม นำมาสร้างเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศยังขาดความสำนึก เห็นแก่ผลประโยชน์เข้ามาดักตวงทรัพยากรจากประเทศด้อยพัฒนา หรือผลกระทบอันตรายไปให้ประเทศอื่น เช่น นำกากสารพิษนิวเคลียร์ไปทิ้งในประเทศอื่น

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น

- รัฐวิสาหกิจและธุรกิจ - แนวโน้มการนำเทคโนโลยีที่สะอาด เช่น พลังงานที่ไม่ก่อมลพิษมาใช้มีมากขึ้น ข้อมูลข่าวสารที่ติดต่อถึงกันรวดเร็ว ทำให้มีการเตรียมตัวรับปัญหาได้ดีขึ้น
- องค์กรพัฒนาเอกชน - ปัญหาของสิ่งแวดล้อมในโลก ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ได้ รับผลกระทบทั่วถึง เช่น Greenhouse effect ประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นคนให้ข้อมูล ทั้ง ๆ ที่อาจไม่รู้จัดประเทศด้อยพัฒนาเพียงพอ เราจึงต้องเร่งสร้างความรู้ให้กับคนในประเทศเพื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับธุรกิจข้ามชาติทำให้เกิดนโยบายผิดพลาดด้านสิ่งแวดล้อม สภาวะของโลกจึงเสื่อมโทรมลง เพราะคนไม่เคารพธรรมชาติ เน้นวัตถุนิยม
- นักวิชาการสิ่งแวดล้อม - หนักใจแนวโน้มการเพิ่มจำนวนของประชากร การทำลายทรัพยากรและการเอารัดเอาเปรียบของประเทศใหญ่ และการแข่งขันสร้างอาวุธ
- สื่อมวลชน - แนวโน้มที่น่าห่วงใยต่อไปคือการขัดแย้ง ด้านผลประโยชน์ทางทะเลที่ยังไม่มีการสำรวจอีกมาก อาณาเขตน่านน้ำก็ยังไม่แน่นอน

8. นโยบายและแนวทางประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มมองเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ที่ทำอยู่ในปัจจุบันมีมากอยู่แล้ว บางกลุ่มเห็นว่าทำได้ดีแล้ว และบางกลุ่มคิดว่าพอได้แล้ว เพราะมีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ประสานไม่ต่อเนื่องหรือไม่ก็ขัดแย้งกัน นอกจากนี้งานประชาสัมพันธ์ทำไปมากแต่ไม่มีคนปฏิบัติตาม หรือไม่ก็ไม่มีการบอกแนวทางปฏิบัติให้กับผู้รับสาร

สำหรับแนวทางการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ นั้น แต่ละกลุ่มมี

ความคิดเห็นในแนวทางคล้ายคลึงกันคือ

- การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและเด็ก ทั้งในส่วนของกิจกรรม และการศึกษาภาคบังคับ

- สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ บางกลุ่มคิดว่าควรเริ่มจากเด็ก แต่บางกลุ่มคิดว่าควรเริ่มจากผู้ใหญ่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่เด็ก

- ให้ท้องถิ่นได้มีบทบาทในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการรณรงค์ในระดับท้องถิ่น กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการนำข้อมูลจากท้องถิ่นป้อนขึ้นไปยังระดับนโยบายเพื่อการวางนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมควรแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับท้องถิ่น

- ระดับกลางกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ

- รัฐ

- หน่วยงานของรัฐควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมสนับสนุนการทำความดีด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการให้กำลังใจผู้

ทำดี

- ผลผลิตประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

- ใช้มาตรการกฎหมายบังคับที่เข้มงวด ในขณะเดียวกัน ให้ผู้ปฏิบัติตามมีทางเลือก

ในการแก้ปัญหาด้วย คือต้องมีการปฏิบัติในเชิงรูปธรรม ให้เห็นว่าสามารถจะหลีกเลี่ยงการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร กฎหมายที่สนับสนุนในเชิงรูปธรรม เช่น การลดภาษีสินค้าไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้คนหันมาร่วมมือได้ดีขึ้น

9. บทบาทของรัฐในการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นที่เกือบทุกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มองตรงกันคือ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลจัดการด้านสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายมีอยู่หลายหน่วยงาน แต่ขาดการประสานงานเพื่อแก้

ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม บางหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบซ้ำซ้อนกันหรือขัดแย้งกัน จึงควรมีการปรับบทบาทของรัฐ เพื่อให้การทำงานดีขึ้น ควรมีหน่วยงานดูแลสิ่งแวดล้อมหน่วยงานเดียว จัดการดูแลทั้งระบบ อาจตั้งเป็นกระทรวงสิ่งแวดล้อม มีบทบาทชัดเจน มีแผนงานสิ่งแวดล้อมรวมเป็นแผนเดียวกัน เพื่อปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชน รัฐไม่ควรคุม

อำนาจการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เพียงฝ่ายเดียว ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้วย รัฐควรให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการเพิ่มงบประมาณ อัตรากำลังคน เพื่อดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการออกกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเข้มงวด มีบทลงโทษรุนแรง มีการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ประชาชนทุกระดับ สร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยดึงภาคเอกชนเข้ามาร่วมงาน

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ คือ

กลุ่มรัฐวิสาหกิจและนักธุรกิจ - มองเห็นปัญหาโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ รัฐจึงควรมีนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนให้โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่เป็นไปด้วยดี ไม่มีปัญหาการเมืองเข้ามาแทรกแซง

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน - รัฐควรเป็นผู้เชื่อมประสานงานเบญจภาคีคือ รัฐ นักวิชาการ ธุรกิจ สื่อมวลชน/NGO และประชาชน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมโดยเท่าเทียมกัน เพื่อเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ รัฐต้องใจกว้างสนับสนุนการทำงานของ NGO และควรมีนโยบายที่ถูกต้อง การศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) และการอนุมัติโครงการต่าง ๆ ควรทำอย่างรอบคอบและเปิดเผย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน เขาความรู้เข้าไปประยุกต์กับท้องถิ่น ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐาน ต้องสร้างความร่วมมือในสังคมไทย โดยก่อตั้งองค์กรร่วมระหว่างภาคต่าง ๆ ผลักกำลังตรวจสอบสอดส่องดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม

นักวิชาการ - รัฐควรสนับสนุน NGO และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องสิ่งแวดล้อม

สื่อมวลชน - รัฐควรเปิดเผยข้อมูลขั้นตอนการทำงานให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วม

องค์กรระหว่างประเทศ - การรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพราะมีคนมากมายไม่รู้กฎหมายนี้

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่คิดว่า กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นศูนย์กลางศึกษาค้นคว้า พัฒนาคำแนะนำด้านวิชาการ สำหรับการปฏิบัติงานนั้น กรมฯ ควรมีการประสานกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ในการวางนโยบายแผนปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามประเมินผล กรมฯ ควรต้องมีบทบาทในการดูแลกฎหมายสิ่งแวดล้อม และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย งานหลักของกรมฯ คือการเผยแพร่ รณรงค์ ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และกระจายหน้าที่รับผิดชอบออกสู่ท้องถิ่น

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ คือ

กลุ่มหน่วยงานราชการ - หลายหน่วยงานไม่ทราบว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร เพราะภาพที่มองเห็นไม่ชัดเจน

กลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจ - กรมฯ ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ให้คนทั่วไปเข้าใจว่าอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ถ้ามีการดูแลที่เหมาะสม

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน - กรมฯ ควรแยกบทบาทของตนจากหน่วยงานอื่น ๆ ให้ชัดเจน โดยพิจารณาด้วยว่า หน้าที่บางอย่างองค์กรอื่น ๆ เช่น NGO อาจทำได้เหมาะสมกว่า ควรส่งเสริมให้ทำ และกรมฯ เป็นผู้ประสาน ศูนย์ข้อมูลของกรมฯ ควรเป็นศูนย์รับข่าวสารความรู้จากท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้กรมฯ ยังควรมีบทบาทที่ยังแสดงความไม่เห็นด้วยต่อสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแทนประชาชนร้องเรียนเมื่อเกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม กรมฯ ควรทำงาน ประชาสัมพันธ์ที่มีเอกภาพไม่ใช่เป็นแค่แหล่งเงินทุน ควรมีการจัดตั้งตัวแทนของกรมฯ ในภูมิภาคต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นข้าราชการ อาจเป็น NGO หรืออาสาสมัครก็ได้

กลุ่มนักวิชาการ - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก่อน เริ่มจาก สถานที่ตั้งองค์การความสะอาดเรียบร้อย กรมฯ ต้องมีวิสัยทัศน์ สร้างมุมมองใหม่ หากบุคลากรมารับการปฏิบัติงานตามแผนฯ 8 ควรมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรม บุคลากรและสนับสนุนภาคเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

กลุ่มสื่อมวลชน - มีความเห็นว่าสาธารณชนยังไม่รู้จักกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ว่าทำอะไร ช่วยสังคมอย่างไร ติดต่อได้ที่ไหน

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า องค์กรธุรกิจควรหันมาเอาใจใส่ด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ทั้งในส่วนของ การดำเนินงานของตนเองและในส่วนของ การสนับสนุน การรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึกด้านนี้ในสังคม องค์กรธุรกิจควรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างรวดเร็ว เพื่อไม่สร้างผลกระทบ จะต้องสร้างความเข้าใจในอุตสาหกรรมอย่างถ่องแท้ว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม และการผลิตเป็นเรื่องเดียวกัน การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการลงทุนระยะยาวไม่ควรคิดว่า เป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ควรมีความรับผิดชอบต่อ การช่วยแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมด้วยการสนับสนุนการรณรงค์ขององค์กรอื่น ๆ ด้วย กำลังคนและกำลังทรัพย์ ควรทำเป็น

แผนระยะยาว ไม่ใช่รณรงค์เป็นพัก ๆ ถือเป็นภารกิจสำคัญให้สังคม

ความคิดเห็นจากกลุ่มต่าง ๆ เพิ่มเติม

กลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจ - ปัจจุบันหน่วยงานธุรกิจที่หันมาสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อม จะทำการสร้างภาพพจน์มากกว่าทำด้วยจิตใจที่แท้จริงเพราะเป้าหมายยังคับแคบ ควรคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมมีอยู่มาก ปัจจุบันทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำไม่ประสานกัน จึงควรมีการรวมตัวกันและกำหนดทิศทางร่วมกันให้ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังควรยึดหลักวิชาการ และมองผลประโยชน์ของประเทศชาติไปด้วย องค์กรพัฒนาเอกชนควรทำหน้าที่ นำความคิดเห็นของท้องถิ่นสู่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานอื่น ๆ ควรหาแนวทางเลือกเสนอให้ด้วย ไม่ควรต่อต้านแต่อย่างเดียว

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน - NGO เป็นผู้สะท้อนปัญหาให้รัฐไม่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ต้องผลักดันให้รัฐแก้ปัญหาให้ จึงควรมีการยกระดับความรู้ในกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน นอกจากนี้อีกประการหนึ่ง ยังคงต้องประสานกับรัฐ ในการผลักดันให้ชาวบ้านรู้จักคิดรู้จักแก้ปัญหา และประสานกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ ปรับตัวให้เข้ากับ ความหลากหลายอย่างมีจุดยืนไม่ถูกครอบงำ

กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ - องค์กรพัฒนาเอกชนควรมีบทบาทร่วมในการจัดให้มีการไต่สวนสาธารณะ (public hearing) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่แท้จริง

12. รายการของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารายการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน มีความน่าสนใจในเนื้อหา แต่การนำเสนอเนื้อหาค่อนข้างกระจัดกระจาย เป็นภาพกว้าง บางครั้งเป็นเรื่องไกลตัว เช่น กรณีของต่างประเทศ จึงควรปรับให้เนื้อหาเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เป็นตัวอย่างในประเทศของเราจะเป็นเรื่องที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ ควรมีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของรายการให้ชัดเจนขึ้น โดย

กรมฯ เป็นผู้กำหนดเองไม่ควรให้ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ ควรมีน้ำหนักเน้นการปลูกจิตสำนึก ที่สำคัญต้องให้คนดูรู้ด้วยว่าจะต้องทำอะไรต่อไป มีแนวทางปฏิบัติให้ด้วย แต่ละรายการควรแบ่งกลุ่มเป้าหมายของตนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของรายการ ข้อเสนอแนะสำหรับรายการในด้านอื่น ๆ คือ เพิ่มรูปแบบของรายการให้หลากหลายขึ้น เลือกเวลาออกอากาศที่มีผู้ชมมาก เพิ่มความถี่ในการออกอากาศ และมองหารูปแบบใหม่ ๆ ในการนำเสนอ เช่น อาจเป็น Case study การปฏิบัติงานของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม มีการชมเชยกรณีที่ทำดี รูปแบบรายการเป็น two - way communication เช่น เปิดโอกาสให้ผู้โทรศัพท์เข้ามาซักถาม รายการต่าง ๆ เหล่านี้อาจเก็บไว้ใช้เพื่อการศึกษาด้วย เช่น ให้โรงเรียนต่าง ๆ ยืมวิดีโอทัศน์ไปฉายให้นักเรียนดู หรือมีการผลิตสื่อวิดีโอทัศน์เรื่องสั้น ๆ ส่งไปให้โรงเรียนต่าง ๆ เปิดให้นักเรียนชมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และควรมีการผลิตสื่อพื้นเมืองเข้ามาช่วยเสริมในการเผยแพร่ด้วย

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มหน่วยงานราชการ - ไม่ทราบว่าการฯ มีรายการอะไรบ้าง ดูแล้วไม่รู้ว่ารายการของกรมฯ เป็นรายการไหน กลุ่มรัฐวิสาหกิจและธุรกิจ ควรมีรายการที่นำเสนอในแง่ positive ด้วย เช่น การแก้ไขหรือลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมต่าง ๆ

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน - การนำเสนอรายการยังไม่ลึกพอ ควรมีการให้ความรู้ มีการวิเคราะห์ และชี้ทางแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมกับการ และเนื้อหาของราชการต้องเข้าถึงชาวบ้าน ทำโปสเตอร์ควรให้น้อยลง เพราะดูเป็นการสร้างขยะ

กลุ่มนักวิชาการ - ควรดูแลรายการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ของกรมฯ ให้มีการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องด้วย

กลุ่มสื่อมวลชน - ควรพัฒนาเนื้อหารายการให้นำไปสู่การแก้ปัญหา ที่ผ่านมามีเครดิตของรายการไปตกที่ผู้ผลิต กรมฯ ไม่ได้รับเลย

กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ - ควรมีการเสนอเนื้อหาที่เตือนให้ประชาชนทราบในกรณีที่เป็นเรื่องอันตราย และต้องการให้ประชาชนระมัดระวัง รายการต่าง ๆ ถ้าใช้ดาราคาเป็นพิธีกร จะช่วยให้เกิดความสนใจติดตามมากขึ้น

สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่ว ๆ ไป และข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม
 - 1.1 การรับข่าวสารทั่ว ๆ ไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ โดยส่วนใหญ่รับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวทุกวัน
 - 1.2 การรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์มากที่สุด สำหรับรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางวิทยุและโทรทัศน์ ที่มีการนำเสนอในปัจจุบันนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยรับฟังหรือชม เนื่องจากอยู่ในช่วงเวลาที่ไม่สะดวกต่อการรับชมรับฟัง ส่วนการแลกเปลี่ยนข่าวสารสิ่งแวดล้อมในระหว่างบุคคล (สื่อบุคคล) มีค่อนข้างน้อย
 - 1.3 ความสนใจข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก แต่เห็นว่าการเผยแพร่ข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่อมวลชนปัจจุบัน ยังมีการเผยแพร่เพียงเล็กน้อย
2. การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ของตนค่อนข้างน้อย ยกเว้นปัญหามลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียง ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่ามียุทธศาสตร์มาก เมื่อจัดลำดับของปัญหาสิ่งแวดล้อมตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วพบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ มลพิษทางเสียง และปัญหาขยะมูลฝอย
 - เมื่อจำแนกการรับรู้ปัญหาตามภาคต่าง ๆ พบว่า
 - กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชาชนรับรู้ปัญหาด้านการจราจรติดขัดมากที่สุด รองลงมาคือ มลพิษทางอากาศและมลพิษทางเสียง
 - ภาคกลาง ปัญหามลพิษทางอากาศมากที่สุด รองลงมาคือมลพิษทางเสียงและขยะมูลฝอย
 - ภาคตะวันออก มีการรับรู้ปัญหาทางอากาศมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาน้ำเสีย และขยะมูลฝอย
 - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรับรู้ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาน้ำเสีย และมลพิษทางเสียง ตามลำดับ
 - ภาคเหนือ มีการรับรู้ปัญหาตัดไม้ทำลายป่ามากที่สุด รองลงมาคือ การขาดแคลนน้ำ และมลพิษทางอากาศ ตามลำดับ

- ภาคใต้ มีการรับรู้ปัญหา น้ำเสียมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาขยะมูลฝอย และ
ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง

- ภาคตะวันตก มีการรับรู้ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่ามากที่สุด รองลงมาคือ
ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและปัญหาการบุกรุกที่ดิน ตามลำดับ

3. ความตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อจัดลำดับความรุนแรง
ของปัญหาโดยรวมทุก ๆ ปัญหาจากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า ปัญหามลพิษทาง
อากาศมีความรุนแรงมากที่สุด รองลงมาคือ มลพิษทางเสียง และปัญหาขยะมูลฝอย

เมื่อจำแนกตามภาคต่าง ๆ พบว่า

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชาชนตระหนักถึงปัญหาการจราจรมากที่สุด
รองลงมาคือ ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง

- ภาคกลาง ตระหนักถึงปัญหามลพิษทางอากาศมากที่สุด รองลงมาคือมลพิษ
ทางเสียง และขยะมูลฝอย

- ภาคตะวันออก ประชาชนตระหนักถึงปัญหามลพิษทางอากาศ และขยะมูล
ฝอยมากที่สุดเท่า ๆ กัน

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนตระหนักถึงปัญหามลพิษทางอากาศมากที่สุด
รองลงมาคือ ปัญหาคุณภาพน้ำ และการขาดแคลนน้ำ

- ภาคเหนือ ประชาชนตระหนักถึงปัญหาการตัดไม้ทำลายป่ามากที่สุด

- ภาคใต้ ประชาชนตระหนักถึงปัญหาคุณภาพน้ำและขยะมูลฝอยมากที่สุด

เท่า ๆ กัน

- ภาคตะวันตก ประชาชนตระหนักถึงปัญหาการตัดไม้ทำลายป่ามากที่สุด

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ใน
ระดับปานกลางค่อนข้างมาก โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครจะมีความรู้มากเป็นส่วน
ใหญ่

5. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีส่วนร่วมในการ
แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนอยู่บ้างคือ การให้ความสนใจข่าวสารสิ่ง
แวดล้อม และการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สิ่งแวดล้อมกับบุคคลอื่น

แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อม

นโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมไว้เป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านทรัพยากร ให้มีการอนุรักษ์และใช้อย่างเหมาะสม
2. ด้านมลพิษ ให้ป้องกันและแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
3. สิ่งแวดล้อมชุมชน กำหนดพื้นที่สีเขียวและการใช้พื้นที่ในเมืองเหมาะสม รวมทั้งให้มีสาธารณูปโภค
4. อนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ ให้มีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและแหล่งศิลป วัฒนธรรม
5. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ให้กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีจิตสำนึก
6. เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากกรอบแนวคิดข้างต้นจึงรณำเสนอนโยบายและทิศทางของรัฐต่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสนุนนโยบายที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดไว้ดังนี้

นโยบายและทิศทางของรัฐต่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นโยบายและทิศทางของรัฐต่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจึงต้องยึดแนวทางที่สนับสนุนนโยบายหลักโดยกำหนดให้มีนโยบาย 6 ด้านเช่นเดียวกันคือ

1. นโยบายด้านทรัพยากร ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม
มาตรการ สนับสนุนนโยบายนี้คือ
 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด
 2. จัดกิจกรรมสนับสนุนการใช้ทรัพยากรทดแทนทรัพยากรที่หมดไปอย่างรวดเร็ว

จากมาตรการดังกล่าว สามารถกำหนดโครงการประชาสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. โครงการสัมมนา สรุปปัญหาทรัพยากร
2. โครงการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
3. โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์ประหยักรพลังงาน ประหยัดน้ำและสิ่งประดิษฐ์ทดแทนไม้
4. โครงการงานแสดงผลภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม CLEAN PRODUCT FAIR

2. นโยบายด้านมลพิษ ส่งเสริมแนวทางการลดปริมาณของมลพิษและการป้องกัน

ตนเองจากมลพิษในสภาพแวดล้อม

มาตรการสนับสนุนนโยบายนี้คือ

1. สร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับมลพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในสภาพแวดล้อมโดยให้ผ่านกิจกรรมต่างๆในชุมชน

2. จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยจากการปนเปื้อน

ของสารพิษ

สำหรับโครงการประชาสัมพันธ์ที่จะใช้เพื่อเผยแพร่ในเรื่องนี้คือ

1. โครงการสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ
2. โครงการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
3. โครงการอาชีพเวชศาสตร์
4. โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร
5. โครงการติดตั้งป้ายบอกปริมาณสารพิษในถนนกรุงเทพมหานคร
6. โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะในอากาศ
7. โครงการเผยแพร่ความรู้ เรื่องการเติมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล
8. โครงการตลาดนัดอาหารปลอดสารพิษ

3. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนและแหล่งที่อยู่อาศัยมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดตาเพื่อสุขภาพกายและจิตใจที่ดีของผู้อยู่อาศัย

มาตรการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนคือ

สร้างกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของชุมชนและที่อยู่อาศัย

กิจกรรมที่กำหนดให้มีเพื่อการสนับสนุนนโยบายและมาตรการดังกล่าวคือ

1. โครงการสัมมนาสรุปปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน
2. โครงการอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
3. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย
4. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี
5. โครงการทอดกฐินผ้าป่าพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด

4. นโยบายด้านอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติของประเทศ

มาตรการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติคือ

จัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและให้ประสบการณ์

โดยตรงในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

กิจกรรมที่กำหนดให้มีเพื่อสนับสนุนมาตรการดังกล่าวคือ

1. โครงการสัมมนาสรุปการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ
2. โครงการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
3. โครงการอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
4. โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. นโยบายการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีเครือข่ายข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

มาตรการสำหรับการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจึงควรเป็นดังนี้

1. จัดการวางแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ทุกฝ่าย

ร่วมสนับสนุนอันจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. สร้างเครือข่ายข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีมาตรฐานเดียวกันอันเป็นพื้นฐานของการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

โดยมาตรการดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยผ่านโครงการเหล่านี้

1. โครงการสัมมนาประสานแผนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม
2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม
3. โครงการให้รางวัลองค์กรราชการที่มีบทบาทดีเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
4. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อม

6. นโยบายส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ให้มีการขอคำปรึกษาทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ และให้มีการสนับสนุนการค้นคว้าเพื่อแสวงหาเทคโนโลยีที่สะอาดลดการทำลายสิ่งแวดล้อม

มาตรการสำหรับนโยบายนี้คือ

1. กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในเชิงวิชาการ
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ช่วยการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม

สำหรับโครงการที่ได้กำหนดไว้เพื่อตอบสนองมาตรการดังกล่าวคือ

1. โครงการจัดตั้ง Environmental Advisory Committee
2. โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์ประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ และสิ่งประดิษฐ์ทดแทนไม้
3. โครงการจัดการสัมมนาทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้นำเสนอข้างต้น

ได้จัดทำขึ้นโดยยึดบนหลักการต่อไปนี้

1. เป็นแผนการประชาสัมพันธ์ที่มีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

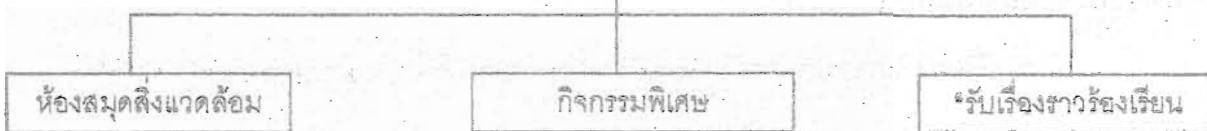
2. มีการนำผลจากการศึกษาที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 และบทที่ 5 มาใช้ประกอบการวางแผน อาทิเช่น ผลของการศึกษาสำรวจซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมเฉพาะที่ตนประสบหรือให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นปัญหาที่ใกล้ตัวเช่น คนกรุงเทพฯ ให้คะแนนปัญหาด้านการจราจรว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงในขณะที่ชาวกาญจนบุรีให้คะแนนปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการและองค์กรอื่นๆ ได้ข้อมูลชัดเจนว่า งานประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำได้ไปแล้วมีมาก แต่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนได้ริเริ่มงานประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมเอาไว้มากมาย ทำให้มีประเด็นปัญหามากมายที่เข้ามาอยู่ในความสนใจของประชาชน การมีประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจมากเกินไปนั้นเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายสับสน ขาดความคิดที่ชัดเจนในการมองแนวทางแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวางแผนการประชาสัมพันธ์จึงต้องเริ่มด้วยการวางรากฐานโครงสร้างทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เพื่อที่จะให้กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ทุกระดับมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมด้วยข้อมูลที่ถูกต้องที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน การเริ่มงานประชาสัมพันธ์จึงควรเริ่มจาก

ให้การศึกษาออกกระบวน (public education) หรือสร้างการรับรู้และความตื่นตัวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยใช้สื่อต่างๆ ทั้งสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ

การสร้างเครือข่าย (net work) ทั้งในแง่ข้อมูลและเครือข่ายเพื่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วม จะเป็นการวางพื้นฐานของระบบการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต และศูนย์ข้อมูลยังจะเป็นศูนย์กลางค้นคว้าความรู้ด้านวิชาการ ความคิดนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของตัวแทนกลุ่มที่ได้ให้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นของโครงการจัดทำแผนแม่บทฯ นี้

สถาบันวิจัยบริหาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อม

*วารสารสิ่งแวดล้อม

ในและต่างประเทศ

*หนังสือสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ

*เอกสารประกอบการสัมมนา ด้านสิ่งแวดล้อม

*รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการต่างๆ

*หนังสือความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป

*วิดิทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

*แถบบันทึกเสียงสิ่งแวดล้อม

*เก็บข้อมูลรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ

*นิทรรศการสัมมนา

ประกวดการรณรงค์ต่างๆ

*ให้คำปรึกษาการกำหนดกิจกรรมรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อม

*เผยแพร่ให้คนในภูมิภาคมาใช้ศูนย์ข้อมูลมากขึ้น

*ออกตรวจดูสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหา

*ประสานส่งต่อเรื่องราวที่ร้องเรียนและติดตามผล

3. ในการที่จะสร้างให้ทุกกลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงการพัฒนาระบบยั่งยืน จำเป็นจะต้อง

ให้ข่าวสารที่ให้ภาพรวมของสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการพัฒนา ซึ่งเป็นการยากเพราะสังคมจะแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีผลประโยชน์และความสนใจต่างกันและมักจะให้ความสนใจ จำเป็นต้องมีกิจกรรมประสานแผน เพื่อจัดการให้แต่ละหน่วยงานที่มีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมได้มีเวทีในการตกลงร่วมกันว่าแผนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละหน่วยงานจะสามารถนำมาจัดให้มีความสอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ ในลักษณะใด เพื่อเป็นการป้องกันมิให้การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมซ้ำซ้อน หรือขัดแย้งกัน นอกจากนี้ในกิจกรรมประสานแผนยังได้มีการกำหนดแนวคิดหลักในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละปี ซึ่งจะเป็แนวคิดเดียว ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการรับรู้ การจดจำ และการนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

การกำหนดแผนรณรงค์ประจำปี

เพื่อให้แผนรณรงค์ของทั้งประเทศให้มีลักษณะเป็นเอกภาพ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะนำเสนอดคณะกรรมาธิการประชาสัมพันธ์ นำเสนอดคณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศเป็นนโยบายทางการประชาสัมพันธ์

การดำเนินงาน ให้กองส่งเสริมและเผยแพร่วางแผนการประชาสัมพันธ์ โดยอาศัยข้อมูลจากการประสานแผนและคณะกรรมาธิการที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมประกอบการวางแผน

คณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่จัดลำดับความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในประเทศที่ต้องมีการแก้ไขเร่งด่วนและเสนอแนะให้เรื่องที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วนเป็นแนวคิดหลักของการประชาสัมพันธ์ประจำปีนั้น ๆ

หลักการและเหตุผลของการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environment Advisory Committee)

เหตุผลในการทำการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมก็คือ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น และโดยที่สิ่งแวดล้อมจะดีขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการระบุปัญหาที่ถูกต้อง และแนวทางการแก้ไขปัญหาคือหลักวิชาการ กับทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยด้านต่างๆมากมาย และโดยที่ทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาจำกัด ไม่อาจทุ่มเทพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาทุกด้านพร้อมๆกัน การกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา และวิธีการแก้ไขที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็น จึงควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยผู้มีคุณวุฒิทางด้านวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆมาให้ข้อมูลทางวิชาการที่ทันสมัย พร้อมทั้งเสนอแนะและวิธีการที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา รวมทั้งเสนอจัดอันดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ควรพิจารณาว่าในปีนั้นๆ ควรจัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาอย่างไร

คณะกรรมการประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ เช่น น้ำ ที่ดิน อากาศ ฯลฯ จำนวน 10 - 15 คน โดยมีผู้แทนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการโดยมีอำนาจหน้าที่

1. ระบุปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข
2. จัดลำดับความสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องแก้ไข
3. ให้ข้อมูลหรือเสนอแนะแนวทางการหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง

สำหรับแผนการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นจะกำหนดให้มีกลุ่มเป้าหมายทางการประชาสัมพันธ์ 7 กลุ่มด้วยกันคือ

หน่วยราชการ

- กลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมเจ้าท่า และการนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่ทั้งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และควบคุมทรัพยากรของประเทศ

- หน่วยราชการที่เป็นสถาบันการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ผลิตบุคลากรเพื่อรับใช้สังคม

หน่วยงานที่ให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

ที่ดำเนินธุรกิจให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้จดทะเบียนไว้กับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานเหล่านี้สามารถดำเนินการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment :EIA) ของโครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อจะดูว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างไร และควรมีมาตรการแก้ไขอย่างไร โดยที่โครงการพัฒนาต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ที่จะ

เข้าไปพัฒนาการเผยแพร่ การทำงานต้องเน้นที่มีข้อมูลถูกต้อง มีจริยธรรม เพื่อแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ

องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ

เป็นกลุ่มที่มีความห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีเป็นจำนวนมาก กระจายตามสถาบันการศึกษา และพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นกลุ่มที่จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นกลุ่มที่จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเสมอ จึงเป็นหน่วยงานที่เผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมไปสู่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชน

สื่อมวลชน

คือช่องทางสื่อสารไปยังกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมทุกกลุ่มอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ทันทีและประหยัด

องค์กรธุรกิจเอกชน

ปัจจุบันหน่วยงานธุรกิจเอกชนมากมาย เริ่มมีความสนใจในปัญหาของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากความตระหนักในพิษภัย ซึ่งจะเกิดขึ้นกับสังคม ทั้งนี้เพราะตระหนักในผลกระทบที่ธุรกิจของตนทำให้เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม หรือธุรกิจเอกชนบางแห่งทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์องค์กร

กลุ่มผู้นำความคิดในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู พระสงฆ์

ประชาชนทั่วไป

แม้ว่าประชาชนทั่วไปจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างท่วมท้น แต่เป็นข่าวสารในลักษณะที่เป็นเบี่ยงหวัดตก มาจากหลายแหล่งข่าวสารในแง่มุมต่างกัน บ้างก็สอดคล้องกัน บ้างก็ขัดแย้งกัน ทำให้รู้สึกสับสน และไม่มีภาพรวมสำหรับการตัดสินใจ

4. เป็นการกำหนดพฤติกรรมด้วยกิจกรรมมิใช่ด้วยการให้ความรู้อย่างเดียว ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้แทนหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนยังแสดงให้เห็นอีกว่า การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำการให้ข้อมูลมากแต่ไม่มีการเสนอแนวทางปฏิบัติที่กลุ่มเป้าหมายสามารถทำตามได้ ทำให้มีการรับข้อมูลมากมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันไม่มีแนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง ดังนั้นแนวทางการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องทำนั้นจึงควรเป็นแผนที่จะเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างสภาวะที่ผูกมัดให้เกิดพฤติกรรมมากกว่าเป็นเพียงแค่การให้ข้อมูลเฉย ๆ ซึ่งทำไปมากจนประชาชนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมากแล้ว (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างในทุกภูมิภาคของประเทศ) ตัวอย่างเช่น การดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านเรือนและสำนักงานซึ่งทุกฝ่ายต่างก็รู้ดีว่าเป็นเรื่องที่ต้องทำ หากไม่มีการจัดกิจกรรมให้รู้ว่าจะเริ่มลงมือทำด้วยตนเองทุกฝ่ายก็จะละเลย ขาดความสนใจ แต่หากได้มีการกำหนดให้วันตรุษ สงกรานต์ หรือวันปีใหม่ไทยเป็นวันทำความสะอาดบ้านเรือนต้อนรับปีใหม่ และสนับสนุนกิจกรรมนี้ในทุกบ้านเรือน และชุมชนกิจกรรมก็จะเกิดขึ้น และฝังอยู่ในระบบความคิด และค่านิยมของสังคมไทยได้ในที่สุด หรือการกำหนดให้วันข้าราชการพลเรือนเป็นวันทำความสะอาดสำนักงานประจำปี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานก็จะเกิดความรู้สึกว่า ทุกคนมี

หน้าที่ร่วมกันในการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารและบริเวณสำนักงาน มีใช้หน้าที่ของนักการภารโรงเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้คือ การกำหนดพฤติกรรมด้วยกิจกรรม แทนที่จะกำหนดพฤติกรรมด้วยการให้ความรู้ ซึ่งไม่ค่อยได้ผลนักในสังคมไทย เนื่องจากความไม่ตื่นตัว ไม่สนใจ หรือไม่รู้สึกถึงความจำเป็น

5. ปัญหาที่ถูกจัดว่าเป็นประเด็นสำคัญ และได้มีการณรงค์มาเป็นเวลานานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการตัดไม้ ปัญหาอากาศเป็นพิษ และปัญหาขยะมูลฝอย ยังคงถูกจัดเป็นปัญหาสำคัญทางสิ่งแวดล้อมอยู่ แต่เนื่องจากการแก้ไขปัญหานั้นขึ้นอยู่กับการใช้มาตรการของหน่วยงานของรัฐในการจัดการปัญหา เช่น มาตรการทางกฎหมาย และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจะแก้ไขได้ โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป ประเด็นปัญหาเหล่านี้จึงมิได้ถูกบรรจุไว้ในประเด็นหลักของแผนปฏิบัติการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

6. การประชาสัมพันธ์เชิงรับในกรณีฉุกเฉิน

ในกรณีฉุกเฉิน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพย์สินและคุณภาพชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์มาตรการแก้ไขแก่ประชาชนเป้าหมายทราบ เพื่อสร้างภาพพจน์ของกรมฯ

การดำเนินงาน ในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกองประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้มีการดำเนินการจัดการ วิกฤติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ร่วมประชุมวางแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและวางแผนบังคับบัญชา
- วางแผนว่าหน่วยงานไหนจะทำอะไร
- กำหนดวิธีการดำเนินการ
- จัดหาเครื่องมือสนับสนุนเฉพาะกิจ
- พิจารณาจัดหางบประมาณแก้ไขและประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายทราบทุกขั้นตอน จน

กว่าการแก้ไขปัญหาจะประสบความสำเร็จ

7. ให้คำปรึกษาทางด้านการประชาสัมพันธ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อให้หน่วยงานที่สนใจจะทำการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

การดำเนินงาน ให้กองส่งเสริมและเผยแพร่รับผิดชอบ และให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์และทางด้านสิ่งแวดล้อม

8. จัดให้มีโครงสร้างการจัดองค์กรด้านประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมของรัฐ และบทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากจะทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังควรจะเป็นผู้กำหนดทิศทาง การประชาสัมพันธ์แต่ละปี และประสานการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น โครงสร้างของกรมจึงควรมีการพิจารณาให้ปรับขยายเพื่อเพิ่มงานในระดับกองอีก 2 งาน คือ

กองประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เป็นงานที่แยกออกมาจากกองส่งเสริมและเผยแพร่ โดยกองประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ จะทำหน้าที่รับผิดชอบประสานแผนเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ในขณะที่กองส่งเสริมและเผยแพร่ดำเนินงานที่มีลักษณะที่เป็นการเผยแพร่งานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ

กองพัฒนาบุคลากร ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านความรู้ทางสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บุคลากร

1. สร้างภาพพจน์ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. ภาพพจน์ขององค์กร คือภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อองค์กร ภาพพจน์องค์กรจะหมายรวมถึงภาพพจน์ด้านการจัดการ (Management) และบริการ (Service) ด้วยภาพลักษณ์ที่ดีจะช่วยให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและยอมรับ เต็มใจศรัทธาและให้ความสนับสนุนแก่องค์กร อันจะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการบริหารงานและดำเนินการขององค์กร ภาพลักษณ์นี้ได้มาจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร จึงเห็นดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพพจน์โดยผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

- ผ่านสื่อมวลชน

- ดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อมวลชนและรายการต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นผู้อุปถัมภ์รายการ

- รายการของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรสร้างภาพว่ากรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าของรายการ โดยให้ผู้บริหารกรมได้เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ และควรเน้นสัญลักษณ์ของกรม (Logo) ให้เป็นที่รู้จัก

- ผ่านสื่อบุคคล เพื่อเป็นภาพพจน์ขององค์กรในโอกาสต่าง ๆ โดยการให้การฝึกอบรมเพื่อเจ้าหน้าที่เป็นภาพพจน์ขององค์กรดังนี้

- ความรู้เชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติในวิชาชีพการประชาสัมพันธ์

- การนำเสนอตนเองในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่องค์กร

แผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม 3 ปี

แผนปฏิบัติการสำหรับการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมได้จัดทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 ปี ซึ่งแต่ละปีจะมีการเลือกประเด็นหลักของการรณรงค์ เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประเด็นหลักของการรณรงค์ในแต่ละปี คือ

1. เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยรวม (หรืออาจเป็นปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ตระหนักอยู่)

2. ยังไม่เคยมีการรณรงค์ในเรื่องเหล่านี้มาก่อนหรือหากมีการรณรงค์มาก่อนปัญหาก็ยังคงมีอยู่ต้องรณรงค์ต่อไปเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

3. ปัญหาที่ถูกจัดว่าเป็นประเด็นสำคัญ และได้มีการรณรงค์มาเป็นเวลานานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการตัดไม้ ปัญหาอากาศเป็นพิษ และปัญหาขยะมูลฝอย ยังคงถูกจัดเป็นปัญหาสำคัญทางสิ่งแวดล้อมอยู่ แต่เนื่องจากการแก้ปัญหานั้นขึ้นอยู่กับการใช้มาตรการของหน่วยงานของรัฐในการจัดการปัญหา เช่น มาตรการทางกฎหมาย และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจะแก้ได้ โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป ประเด็นปัญหาเหล่านี้จึงมิได้ถูกบรรจุได้เป็นประเด็นหลักของแผนปฏิบัติการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นหลักที่เป็นหัวข้อของการรณรงค์ มีดังนี้

ปีที่ 1 การรณรงค์ปัญหาความเสื่อมโทรมของบ้านเมือง

ปีที่ 2 การรณรงค์เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ปีที่ 3 การรณรงค์เพื่อการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน

แผนปฏิบัติการสำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในแต่ละปีประกอบไปด้วยโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกันหลายประเภทคือ

1. โครงการจัดประชุมสัมมนา หรืออบรม ประกอบด้วยการขยายการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฝึกปฏิบัติและการทำกิจกรรมร่วมกัน

2. การจัดทัศนศึกษา นำชมพื้นที่ที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

3. การจัดประกวดต่าง ๆ เช่น การประกวดองค์กรดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม การประกวดสิ่งประดิษฐ์ช่วยลดการใช้ทรัพยากรและการจัดงานเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4. การผลิตสื่อ หรือการส่งเสริมการผลิตสื่อ เพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

5. การจัดกิจกรรมทั่วไป เช่น การแสดงสินค้าส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลาดนัด ฯลฯ

6. การจัดกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การทำความสะอาดหน่วยงาน บ้านเรือน และชุมชน ฯลฯ

โครงการนำร่องก่อนการเริ่มแผนปฏิบัติการทางประชาสัมพันธ์

โครงการประชาสัมพันธ์ที่ควรนำมาใช้เป็นโครงการนำร่อง คือ

1. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

2. การให้รางวัลองค์กร,หน่วยงานที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม (รายละเอียดโครงการ อยู่ในแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์)

3. การรณรงค์หน่วยงานทำความสะอาดประจำปี (รายละเอียดโครงการอยู่ในแผนปฏิบัติการ ประชาสัมพันธ์

โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อม (Environmental Information Centre) หลักการและเหตุผล

ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใหญ่ที่สังคมไทยกำลังเผชิญ อยู่ สาเหตุของปัญหานี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย เมื่อความเข้าใจในข้อมูลแตกต่างกัน ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นง่าย ซึ่งอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ขัดแย้งกัน ดังนั้นการจะสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดีได้ และขณะเดียวกันการพัฒนาก็สามารถดำเนินไปได้ด้วยนั้น ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง นำไปสู่การเรียนรู้ ที่ถูกต้องตลอดจนความคิดและการกระทำที่ถูกต้องจึงจะเกิดขึ้นได้

หน้าที่หลักของศูนย์ข้อมูล

ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวจะประกอบด้วย ศูนย์ข้อมูลส่วนกลางที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและศูนย์ข้อมูลระดับภาค ซึ่งในขั้นต้นอาจจะร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่มีความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏ จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น ศูนย์ข้อมูลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จะเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารด้วยกัน และอาจเชื่อมโยงกับระบบ Internet ด้วยในอนาคต ศูนย์ข้อมูล ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. บริการข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งระดับภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ โดยจัดเป็นหมวดหมู่ สิ่งพิมพ์ที่ควรบริการ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมอื่นๆ สรุปผลการวิจัย สรุปผลการสัมมนา รายงานผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ระหว่างดำเนินการและรายงานฉบับสมบูรณ์

2. จัดทำกิจกรรมพิเศษทางด้านเผยแพร่ ในระดับท้องถิ่นหรือเป็นเครือข่ายจากส่วนกลาง ควรจะจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ และเหมาะสมกับโอกาส โดยประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำทางด้านนี้ เช่น ช่วงที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำการรณรงค์ประหยัดไฟฟ้า ก็ควรช่วยจัดนิทรรศการ เรื่องนี้ที่ศูนย์ฯ เป็นต้น

นอกจากนี้อาจจัดทำกิจกรรมประเภทอื่นๆ เช่น เผยแพร่การจัดสัมมนาหรือการจัดการประกวดต่างๆ เป็นต้น

3. รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งติดตามปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการระบุปัญหาได้ถูกต้อง เพื่อจะนำไปสู่แนวทางการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้อง

นโยบาย	มาตรการ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณต่อโครงการ
1. ด้านทรัพยากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม 2. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทดแทนทรัพยากรที่หมดไปอย่างรวดเร็ว 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการสัมมนาสรุปปัญหาทรัพยากร 2. โครงการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. ประกวดสิ่งประดิษฐ์ประหยัดพลังงานและประหยัดน้ำและสิ่งประดิษฐ์ทดแทนไม้ 4. โครงการงานแสดงผลภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Clean Product Fair 	<p>ส.ส.</p> <p>ส.ส. และสมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม</p> <p>ส.ส. และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม</p>	<p>100,000.-</p> <p>1,475,000.-</p> <p>345,000.-</p> <p>120,000.-</p>
2. ด้านมลพิษ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับมลพิษที่ปะปนอยู่ในสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ 2. ผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. โครงการอาชีพวิทยาศาสตร์ 4. โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร 5. ติดตั้งป้ายบอกปริมาณสารพิษในถนนกรุงเทพมหานคร 6. ป้องกันตนเองจากมลภาวะในอากาศ 7. โครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องการเติมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล 8. โครงการตลาดนัดอาหารปลอดสารพิษ 	<p>ส.ส.</p> <p>ส.ส.และทบวงฯ</p> <p>ส.ส.และกรมอนามัย</p> <p>ส.ส. และกรมควบคุมมลพิษ</p> <p>ส.ส. กรมควบคุมมลพิษและกทพ.</p> <p>ส.ส.และกรมควบคุมมลพิษ</p> <p>ส.ส.และ อย.</p> <p>ส.ส. และ อตก.</p>	<p>100,000.-</p> <p>ราชการ น.1 ค.1</p> <p>1,475,000.-</p> <p>130,000.-</p> <p>60,000.-</p> <p>240,000.-</p> <p>231,000.-</p> <p>40,000.-</p>

นโยบาย	มาตรการ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณต่อโครงการ
3. ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน	1. สร้างกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของชุมชนและที่อยู่อาศัย	1. โครงการสัมมนาสรุปปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน 2. โครงการอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 3. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย 4. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี 5. โครงการทอดกรฐินผ้าป่าพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด	ส.ส. ส.ส. ส.ส. และกรมประชาสัมพันธ์ ส.ส. และกพ. กระทรวงกลาโหม ส.ส. และกรมศิลปากร	100,000.- 835,000.- 50,000.- 400,000.- 30,000.-
4. ด้านอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ	1. ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติของประเทศ	1. โครงการสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ 2. โครงการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ส.ส. ส.ส.และทบวงฯ ส.ส. และ ท.ท.ท.	100,000.- 1,475,000.- 1,070,000.-

นโยบาย	มาตรการ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณต่อโครงการ
5. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีการวางแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนของงานเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2. สร้างเครือข่ายข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ความรู้ ข้อมูลที่มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นพื้นฐานของการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการสัมมนาประสานแผนฯ 2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล 3. การให้รางวัลองค์กรราชการที่มีบทบาทดีเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม 4. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อม 	<p>ส.ส.</p> <p>ส.ส.</p> <p>ส.ส.</p> <p>ส.ส. และหน่วยงานระดับท้องถิ่น</p>	<p>45,000.-</p> <p>100,000.-</p> <p>690,000.-</p> <p>-</p>
6. ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาคือถูกต้องตามหลักวิชาการ 2. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้ง Environment Advisory Committee 2. การประกวดสิ่งประดิษฐ์ ประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ และสิ่งประดิษฐ์ทดแทนไม้ 3. โครงการจัดการสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม 	<p>ส.ส.</p> <p>ส.ส. และสมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม</p> <p>ส.ส.</p>	<p>-</p> <p>345,000.-</p> <p>100,000.-</p>

แผนปฏิบัติการทางการประชาสัมพันธ์
(แบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย)

1. หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ

โครงการ:-

1. การสัมมนาประสานแผน (ปี 1 2 3)
2. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)
3. โครงการอาชีพวิทยาศาสตร์ (ปี 2)
4. โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ(ปี 2)
5. การรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี Clean office day(ปี 3)
6. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ปี 3)

2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน

โครงการ:-

1. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร (ปี 1 2 3)
2. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ(ปี 1 2 3)
3. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน(ปี 1 2 3)
4. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ(ปี 1 2 3)
5. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)

3. หน่วยงานที่ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการ:-

1. การสัมมนาประสานแผน (ปี 1 2 3)
2. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)

4. องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ

โครงการ:-

1. การสัมมนาประสานแผน (ปี 1 2 3)
2. การจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี(ปี 1 2 3)
3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร (ปี 1 2 3)

4. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ (ปี 1 2 3)
5. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน(ปี 1 2 3)
6. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ(ปี 1 2 3)
7. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)
8. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)
9. โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ(ปี 2)
10. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ปี 3)

5. สื่อมวลชน

โครงการ:-

1. การจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี(ปี 1 2 3)
2. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร (ปี 1 2 3)
3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ(ปี 1 2 3)
4. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน(ปี 1 2 3)
5. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ(ปี 1 2 3)
6. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)
7. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)
8. โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ(ปี 2)
9. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ปี 3)

6. องค์กรธุรกิจเอกชน (ทั่วไป)

โครงการ:-

1. การสัมมนาประสานแผน (ปี 1 2 3)
2. การจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)
- 3 การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)

7. องค์การธุรกิจเอกชน (เฉพาะด้าน)

โครงการ:-

1. โครงการอาชีพเวชศาสตร์(ปี 2)
- 2.โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ (ปี 2)
3. โครงการเผยแพร่ความรู้ทางเรื่องการเติมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล (ปี 2)
- 4.การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ปี 3)

8. กลุ่มผู้นำความคิดในชุมชน

โครงการ:-

- 1.การจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)
2. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)
- 3.โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ (ปี 2)

9. ประชาชนทั่วไป ผู้สนใจ

โครงการ:-

1. การจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี(ปี 1 2 3)
2. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร (ปี 1 2 3)
3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ(ปี 1 2 3)
4. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน(ปี 1 2 3)
5. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ(ปี 1 2 3)
6. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม(ปี 1 2 3)
7. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี (ปี 1 2)
- 8.การจัดงานผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Clean Product Fair (ปี1 2 3)
- 9.โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย(ปี1 2 3)
10. โครงการทอดกฐินผ้าป่าพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด
11. โครงการอาชีพเวชศาสตร์(ปี 2)
12. โครงการติดตั้งป้ายบอกปริมาณมลพิษในท้องถนนของกรุงเทพมหานคร(ปี 2 3)
- 13.โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ (ปี 2)
14. โครงการเผยแพร่ความรู้ทางเรื่องการเติมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล (ปี 2)
- 15.การประกวดสิ่งประดิษฐ์ประหยัดทรัพยากร พลังงาน ทดแทนไม้ (ปี 3)
- 16.การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ปี 3)

10.ประชาชน เฉพาะกลุ่ม

โครงการ:-

1. โครงการอาชีพเกษตรศาสตร์(ปี 2)
- 2.โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ (ปี 2)
3. โครงการเผยแพร่ความรู้ทางเรื่องการเค็มสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล (ปี 2)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์

ปีที่ 1 เรื่อง ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม

หลักการและเหตุผล

การประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมานับเป็นเวลาพอสมควรแล้วในประเทศไทย ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยกัน ละเว้นการปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม และหลายปัญหาต้องมีการแก้ไขในระดับของบ้านเมือง เริ่มต้นด้วยการออกกฎหมายบังคับ และการตรวจติดตามที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมาตรการด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมในหลาย ๆ เรื่องได้มีการเผยแพร่ข้อมูลตลอดจน การออกกฎหมายบังคับและใช้มาตรการที่ชัดเจนในการจัดการ เช่น ปัญหาการติดได้ทำลายป่า ปัญหาอากาศเสียในเมืองใหญ่ ปัญหาน้ำเสีย และปัญหาขยะ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องเหล่านั้น จึงเป็นเพียงการเสริมให้ประชาชนมองเห็นการจัดการดูแลที่ถูกต้อง และช่วยส่งเสริมการจัดการดูแลเหล่านั้น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจึงควรหันไปสู่แนวทางที่เน้นการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การประชาสัมพันธ์พฤติกรรมของประชาชนในเรื่องใกล้ตัวมากที่สุด นั่นคือทำให้เห็นความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวกันว่าตลอดจนสร้างกิจกรรมที่จะดึงให้ทุก ๆ คน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เริ่มจากตัวเองครอบครัว ชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับกว้างได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้ให้สังคมไทยมองเห็นความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ทั่วไป
2. เพื่อสร้างความตระหนักว่าความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมเป็นภาวะที่แสดงถึงความขาดคุณ-ภาพชีวิตที่ดี จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมแก้ไขความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และสถานที่ทั่วไป

กิจกรรม

1. การสัมมนาประสานแผน

ก่อนเริ่มปฏิบัติตามแผนประจำปี 1

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนประชาสัมพันธ์และแนวคิดหลัก "ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม" เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการรณรงค์ในปีต่อไป
2. เพื่อสร้างแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละองค์กรให้เป็นภาพรวมเดียวกัน
3. เพื่อประสานและปรับให้แผน PR ขององค์กรต่าง ๆ มีลักษณะสอดคล้องไม่ซ้ำซ้อนเสียเปล่า หรือสร้างความสับสนแก่กลุ่มเป้าหมาย แต่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ก่อนเริ่มปีงบประมาณใหม่ประมาณ 3 เดือน

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา
สื่อเอกสารและสื่อโซเชียลมีเดีย	10,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมสัมมนา 50 คน)	20,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม 1 วัน	5,000 บาท
4. ค่าเบ็ดเตล็ด	5,000 บาท
5. ค่าสมนาคุณวิทยากร (หากมี)	5,000 บาท
	<u>45,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา
2. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
3. ประเมินจากการนำผลการสัมมนาไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
4. ประเมินจากการขอทุนขององค์กรพัฒนาเอกชน

2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี (จัด 2 กลุ่ม)

กลุ่มเป้าหมาย

1. สื่อมวลชน ผู้จัดรายการที่กรมฯ ส่งเสริมฯ สนับสนุน

2. องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนงานประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับหัวข้อการรณรงค์ของปีต่อกลุ่มสื่อมวลชน นักจัดรายการ และองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาของกิจกรรม

1. ภายในเดือนแรกของปีงบประมาณ
2. ภายในเดือนที่สองของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนากิจกรรมละ 10,000 บาท	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกิจกรรมละ 50 คน) ครั้งละ 20,000 บาท	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุมกิจกรรมละ 1 วัน ๆ ละ 50,000	10,000 บาท
4. ค่าเบ็ดเตล็ด กิจกรรมละ 5,000	10,000 บาท
5. ค่าสมนาคุณวิทยากร (ถ้ามี) ครั้งละ 10,000 บาท	20,000 บาท
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ

5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหา

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

4. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหา

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

5. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

6. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

7. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

8. การจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักธุรกิจเจ้าของกิจการ และพนักงานระดับผู้บริหารของธุรกิจเอกชน (1 ครั้ง)
2. ผู้แทนเยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (3 ครั้ง)
3. บุคลากรทางศาสนา (1 ครั้ง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม และการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม เพื่อปรับภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจ เพื่อจูงใจให้นักธุรกิจเจ้าของกิจการมองเห็นบทบาทที่ชัดเจนของตนเองในฐานะผู้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม มองเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม จะมีส่วนช่วยส่งเสริม ภาพลักษณ์ของคนในฐานะ ผู้สนับสนุนสิ่งแวดล้อมและนำมาตรการกับปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมมาใช้ในกิจการของตนเอง

2. เพื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน โดยวิธีให้เยาวชนเห็นปัญหาแนวทางแก้ไข และบทบาทของตนในฐานะผู้นำในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำมาตรการแก้ไขความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ในครอบครัวและชุมชน

3. เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรทางศาสนาที่มีหน้าที่ในการดูแลสถานที่ทางศาสนาทั่วประเทศ (วันและปูชนียสถานต่าง ๆ) ให้เข้าใจถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมของสถานที่ทางศาสนาแก้ไขความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ไปใช้ในการดูแล สถานที่ทางศาสนาด้วย

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

การจัดอบรม 3 กลุ่ม (กลุ่มเยาวชนจัด 3 ครั้ง)

ดำเนินการในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อสำหรับการอบรม 3 กลุ่ม

กลุ่มละ 10,000 บาท 30,000 บาท

2. ค่าจัดเลี้ยง 2 ครั้ง ๆ ละ 20,000 40,000 บาท

ค่าจัดเลี้ยง 3 ครั้ง ๆ ละ 100,000 300,000 บาท

3. ค่าเช่าสถานที่ 2 วัน ๆ ละ 50,000 10,000 บาท

ค่าเช่าสถานที่ 6 วัน ๆ ละ 50,000 30,000 บาท

4. ค่าที่พัก 25,000 x 3 75,000 บาท

5. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 5 ครั้ง 50,000 บาท

6. ค่านำทัศนศึกษาในกลุ่มเยาวชน 3 กลุ่ม 300,000 บาท

835,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม
2. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
3. ประเมินจากการนำโครงการไปปฏิบัติจริงในหน่วยงาน
4. ประเมินจากสภาพแวดล้อมของวัดที่มีพระภิกษุเข้าร่วมการอบรม

9. การให้รางวัลองค์กรราชการ ธุรกิจเอกชนตลอดจนบุคคลทั่วไป ที่มีบทบาท เด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี

กลุ่มเป้าหมาย

สาธารณชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการจูงใจและการส่งเสริมให้หน่วยงานหรือบุคคลเกิดความกระตือรือร้นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และภาคภูมิใจ ในบทบาทและผลงานของตนเอง
2. เพื่อเป็นแรงจูงใจให้หน่วยงานหรือบุคลากร ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีของกลุ่มสังคม สำหรับในปีงบประมาณนี้การตั้งมาตรฐาน ควรเน้นที่กิจกรรมแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของการรณรงค์ของปีนี้

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อโซเชียลมีเดีย และการถ่ายทอดสดพิธีมอบรางวัล โดยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

ช่วงเวลาของกิจกรรม

เดือนที่ 1-4 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เป็นช่วงดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณา

เดือนที่ 4 เป็นช่วงมอบรางวัล และเผยแพร่งาน

งบประมาณ

1. ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ

1.1 คณะกรรมการสร้างมาตรฐานให้คะแนนและแบ่งประเภทรางวัล 10,000 บาท

1.2 คณะกรรมการติดตามข้อมูลการดำเนินงานขององค์กร 50,000 บาท

(อาจเชิญตัวแทนหน่วยงานนำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการได้)

1.3 คณะกรรมการพิจารณาตัดสินรางวัล 50,000 บาท

2. ค่าตรวจเยี่ยมสถานที่เพื่อประเมินในการให้รางวัล 100,000 บาท

3. ค่าออกแบบและจัดทำต้นแบบโลโก้รางวัล 100,000 บาท

4. ค่าจัดเลี้ยงพิธีมอบรางวัล 100,000 บาท

5. ค่าสถานที่พิธีมอบรางวัล 100,000 บาท

6. ค่าจัดทำสไลด์แสดงผลงานของหน่วยงานได้รับรางวัล 30,000 บาท

7. ค่าจัดทำเอกสารสำหรับการประชุมและข่าวแจกเพื่อเผยแพร่ 10,000 บาท

8. ค่าจัดทำรางวัล 100,000 บาท

650,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
2. ประเมินจากการเข้าร่วมงานของหน่วยงานที่ได้รับรางวัล
3. ใช้ผลการประเมินทั้ง 2 ข้อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป

10. การผลิตสื่อ เพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนไทยและประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ และข้อมูล เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ผลกระทบและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ สำหรับแนวคิดหลังของปีงบประมาณคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม อาจจัดทำเป็นเล่มพิเศษเน้นเนื้อหาเรื่องนี้โดยเฉพาะ

2. เพื่อสร้างความตระหนัก ในพิสัยที่มนุษย์กระทำต่อสิ่งแวดล้อมและพิสัยที่จะย้อนกลับมาสู่มนุษย์เองในการดำรงชีวิต ตระหนักในคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง

สื่อที่ใช้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อการเผยแพร่

2. สื่อวีดิทัศน์

3. ข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการผลิตสื่อพื้นบ้าน

ข้อมูลในสื่อเหล่านี้ ควรให้ถ่ายทอดความเข้าใจของเยาวชนและบุคคลทั่วไป การนำเสนอควรให้ง่ายและน่าสนใจ

ระยะเวลาการดำเนินงาน

เดือนที่ 1-6 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการผลิต

เดือนที่ 4-6 ผลิตสื่อ

งบประมาณ

1. ค่าจัดจ้างหน่วยงานเอกชนผลิตสื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ 5,000

800,000 บาท

สื่อวีดิทัศน์ 4 เรื่อง ๆ ละ 5 นาที

800,000 บาท

2. ค่าเบี้ยประชุมกรรมการประเมินผลการผลิตสื่อ

ประเมินผลขั้นต้น - เนื้อหาของสื่อ

10,000 บาท

ประเมินผลก่อนการผลิต - การนำเสนอ

10,000 บาท

ประเมินผลก่อนการเผยแพร่

5,000 บาท

3. ค่าจัดส่งเอกสารให้โรงเรียนทั่วประเทศ

ให้พื้นบ้านทั่วประเทศ

50,000 บาท

1,475,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินก่อนกระบวนการผลิต ระหว่างกระบวนการผลิต และก่อนการเผยแพร่
2. ประเมินหลังการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนแล้ว

11. การจัดงาน ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Clean product Fair

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแนะนำผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนที่สนใจ
2. ส่งเสริมการขายและการใช้ผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้หมู่ประชาชน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่การจัดงาน การจัดแถลงข่าว เอกสารสิ่งพิมพ์เช่น โบรชัวร์ แผ่นพับ
เชิญชวนเข้าร่วมงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีโดยหมุนเวียนการจัดงานในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เช่น ที่กรุงเทพฯ เชียงใหม่
ขอนแก่น หาดใหญ่ ภูเก็ต ระยอง

งบประมาณ (ต่อการจัดงานแต่ละครั้ง)

1. ค่าจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เชิญชวนเข้าร่วมแสดงผลภัณฑ์
และร่วมชมการแสดงผลิตภัณฑ์	30,000 บาท
2. ค่าจัดประชุมแถลงข่าวสื่อมวลชน	20,000 บาท
3. ค่าจัดสถานที่และบูธได้จากการเข้าร่วมแสดงผลภัณฑ์ของ
เจ้าของและผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์	
4. ค่าจัดที่มีเปิดงาน	20,000 บาท
5. ค่าเดินทางติดต่อประสานงาน	50,000 บาท
	<u>120,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้ร่วมงาน
2. ประเมินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงาน

12. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบสวยงามในบ้านเรือนและบริเวณ

2. ในช่วงปีใหม่ไทยหรือตรุษสงกรานต์ มีวันหยุดต่อเนื่องกันหลายวันเป็นโอกาสที่ทุกคนในครอบครัวได้อยู่กันพร้อมหน้า และวันที่ 14 เมษายน ยังเป็นวันครอบครัวด้วย ทุกคนจึงน่าจะเตรียมตัวทำความสะอาดต้อนรับเทศกาลนี้ เพื่อให้ประชาชนคือธรรมเนียม ทำความสะอาดครั้งใหญ่ประจำปีก่อนวันปีใหม่ไทยหรือวันตรุษสงกรานต์

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ (รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)

งบประมาณ

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสารข่าวแจกและโปสเตอร์เชิญชวน 30,000 บาท
2. ขอความร่วมมือเผยแพร่ข่าวจากหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์ อสมท. กองทัพบกและนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์

3. ค่าจัดงานแถลงข่าว 20,000 บาท
50,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากข่าวที่นำเสนอในสื่อมวลชน

13. การรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี Clean Coffice Day

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจตระหนักถึงความไม่น่าดู และขาดบรรยากาศ การทำงานที่ดีของหน่วยงานที่ปล่อยให้สกปรก และบริเวณสกปรกรกรุงรัง โดยการส่งเสริม

ขออนุมัติการจัดทำความสะดวกสถานหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจประจำปี จากรัฐบาลโดยให้ถือเป็นการปฏิบัติราชการด้วย งบประมาณสามารถทำงานปฏิบัติการเพื่อความสะดวก และจัดระบบเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบแจกจ่ายไปยังหน่วยงานทุกแห่ง กิจกรรมทำความสะอาดประจำปีประกอบด้วย

- การแจกเสื้อทีม ทำความสะดวก
- การหิ้วเอกสารและอุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องกับไว้
- การเก็บเอกสารที่จำเป็นใช้ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ
- การนำอุปกรณ์ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้มาซ่อมแซม
- การทำความสะอาดสถานที่และบริเวณ

สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวการร่วมกิจกรรม

สื่อสิ่งพิมพ์ ไปสเตอร์ และข้อในวารสารภายในเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

งบประมาณ

- ค่าพิมพ์ไปสเตอร์ 100,000 บาท
- ค่าจัดทำเสื้อทีม (ขอความร่วมมือจากธุรกิจเอกชนได้)
- ค่าอาหารและเครื่องดื่มบริการผู้ร่วมพิจารณา (ขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐเอง)
- ค่าจัดแถลงข่าว 200,000 บาท
- ค่าเปิดเตล็ด 100,000 บาท
- 400,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
2. ประเมินจากการปรับปรุงสถานที่และบริเวณของหน่วยงาน (กายภาพ)
3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรม เช่น ต้องใช้งบประมาณในการซ่อมแซม ห้องน้ำ ประตู หน้าต่าง ฯลฯ ควรบันทึกไว้เพื่อขอเป็นงบประมาณสำหรับปีต่อไป

14. การทอดกฐินผ้าป่า พัฒนาสิ่งแวดลอมในวัด

กลุ่มเป้าหมาย พุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาทุนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของวัด
2. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในวัด

สื่อที่ใช้

1. ใบประกาศของกฐิน ผ้าป่า
2. สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว

งบประมาณ (ต่อโครงการ)

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสาร	10,000 บาท
2. ค่าเดินทางติดต่อ	20,000 บาท
	<u>30,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากเงินทำบุญ บริจาคของผู้มีจิตกุศล

รวมงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับแผนประชาสัมพันธ์ปีที่ 1 4,205,000 บาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์

ปีที่ 2 การรณรงค์เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

หลักการและเหตุผล

จากแผนการประชาสัมพันธ์ในช่วงปีแรก โครงการต่าง ๆ จะมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนของประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมในด้านที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน และชุมชนใกล้เคียง ซึ่งเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว และมีความจำเป็นเพื่อปูพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป ฉะนั้นในช่วงปีที่ 2 แผนการประชาสัมพันธ์จะมุ่งเน้นเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นทั้งในเรื่องอาหารการกินและการรักษาความปลอดภัยในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี และปลอดภัยจากมลพิษต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีจากการที่ได้รับโอกาสมากขึ้น ในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ ได้รับความรู้ความเข้าใจที่จะใช้ชีวิตและประกอบอาชีพอยู่อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ รวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะช่วยกันพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการที่จะได้บริโภคหรือใช้ชีวิตอยู่ในมาตรฐานที่ดีด้วย ดังนั้น โครงการต่าง ๆ ในช่วงปีนี้ จึงเป็นโครงการที่ส่งเสริมโอกาส การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และเมื่อเตรียมความพร้อมในการจะปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในช่วงปีต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อใช้ชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพและปลอดภัยจากมลพิษต่าง ๆ
2. เพื่อสร้างความตระหนักให้ประชาชนเล็งเห็นความจำเป็นในการยกระดับชีวิตให้ได้มาตรฐานที่ดีในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยที่เหมาะสมและปลอดภัย
3. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

กิจกรรม

1. การสัมมนาประสานแผน

ดำเนินการก่อนเริ่มปฏิบัติตามแผนประชาสัมพันธ์ปีที่ 2

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนประชาสัมพันธ์และแนวคิดหลัก "การรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน"
2. เพื่อสร้างแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละองค์กรให้เป็นแนวทางที่สอดคล้องกัน
3. เพื่อประสานและปรับแผนประชาสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ไม่ให้ซ้ำซ้อนและทับซ้อน แต่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสาร สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ก่อนเริ่มปีงบประมาณใหม่ประมาณ 3 เดือน

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา	10,000 บาท
สื่อเอกสาร+สื่อโซเชียลมีเดีย	
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมสัมมนา 50 คน)	20,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม 1 วัน	5,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร (ถ้ามี)	5,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	5,000 บาท
	<u>45,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา
2. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
3. ประเมินการนำผลของการสัมมนาไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
4. ประเมินจากการขอทุนขององค์กรพัฒนาเอกชน

2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี

กลุ่มเป้าหมาย

1. สื่อมวลชน ผู้จัดรายการ พิธีกรรมส่งเสริมสนับสนุน
2. องค์กรพัฒนาเอกชน-นักวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนงานประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แก่กลุ่มสื่อมวลชน นักจัดรายการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาของกิจกรรม

กลุ่มที่ 1 ภายในเดือนแรกของปีงบประมาณ

กลุ่มที่ 2 ภายในเดือนที่สองของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000</u> บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหา

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมาชิกรายเดือนวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

4. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	100,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

5. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาพร้อมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

6. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

7. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

8. การจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักธุรกิจเจ้าของกิจการและพนักงานระดับผู้บริหารของธุรกิจเอกชน (1 ครั้ง)
2. ผู้แทนเยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (3 ครั้ง)
3. บุคลากรทางศาสนา (1 ครั้ง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์ สิ่งแวดล้อมเพื่อปรับภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจ เพื่อมุ่งใจให้นักธุรกิจเจ้าของกิจการมองเห็นบทบาทที่ชัดเจนของตนเองในฐานะผู้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม มองเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะมีส่วนช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของตน ในฐานะผู้สนับสนุนสิ่งแวดล้อมและนำมาตราการการรักษาสีงแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตมาใช้ในกิจกรรมของตนเอง
2. เพื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน โดยชี้ให้เยาวชนเห็นปัญหา แนวทางแก้ไข และบทบาทของตนในฐานะผู้นำในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมตลอดจนนำมาตราการรักษาสีงแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตมาเผยแพร่ในครอบครัวและชุมชน
3. เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรทางศาสนาที่มีหน้าที่ในการดูแลสถานที่ทางศาสนาทั้งประเทศ (วัดและปูชนียสถานต่าง ๆ) ให้เข้าใจถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่ทางศาสนาตลอดจนมีแนวทางจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง รวมทั้งมีแนวทางในการรณรงค์มาตรการการรักษาสีงแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตไปใช้ในการดูแลสถานที่ทางศาสนาด้วย

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียล

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

การจัดอบรม 3 กลุ่ม (กลุ่มเยาวชนจัด 3 ครั้ง)

ดำเนินการในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อสำหรับการอบรม 3 กลุ่ม ๆ ละ 10,000 บาท รวม	30,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง 2 ครั้ง ๆ ละ 20,000 บาท รวม	40,000 บาท
ค่าจัดเลี้ยง 3 ครั้ง (กลุ่มเยาวชน) ครั้งละ 10,000 บาท รวม	300,000 บาท
3. ค่าเช่าสถานที่ 2 วัน ๆ ละ 5,000 บาท รวม	10,000 บาท
ค่าเช่าสถานที่ 6 วัน ๆ ละ 5,000 บาท รวม	30,000 บาท
4. ค่าที่พักสำหรับเยาวชน 25,000x3 รวม	75,000 บาท
5. ค่าสมมนาคุณวิทยากรครั้งละ 10,000x5 ครั้ง รวม	50,000 บาท
6. ค่านำทัศนศึกษาจากกลุ่มเยาวชน 3 กลุ่ม	300,000 บาท
	835,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม
2. ประเมินจากการนำโครงการไปปฏิบัติจริงในหน่วยงาน
3. ประเมินจากสภาพแวดล้อมของวัดที่มีพระภิกษุเข้าร่วมการอบรม

9. การให้รางวัลองค์กร ราชการ และธุรกิจเอกชนตลอดจน บุคคลทั่วไป ที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมประจำปี

กลุ่มเป้าหมาย

สาธารณชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการจูงใจและการส่งเสริมให้หน่วยงาน หรือบุคคลเกิดความกระตือรือร้นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและภาคภูมิใจในบทบาทและผลงานของตนเอง...
2. เพื่อเป็นแรงจูงใจให้หน่วยงานหรือบุคคลทั่วไป ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีของกลุ่มสังคม

สำหรับในงบประมาณนี้ การตั้งมาตรการควรเน้นที่กิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการรณรงค์ของปี

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว, เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อโซเชียลมีเดีย และถ่ายทอดสองพิธีมอบรางวัล (ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์)

ช่วงเวลาของกิจกรรม

เดือนที่ 1-4 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เป็นช่วงดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณา

เดือนที่ 4 เป็นช่วงมอบรางวัลและเผยแพร่ข่าว

งบประมาณ

1. ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ

1.1 คณะกรรมการสร้างมาตรการให้คะแนนและแบ่งประเภทรางวัล 10,000 บาท

1.2 คณะกรรมการติดตามข้อมูลการดำเนินงานขององค์กร 50,000 บาท

(อาจเชิญตัวแทนหน่วยงานนำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการได้)

1.3 คณะกรรมการพิจารณาตัดสินรางวัล 50,000 บาท

2. ค่าตรวจเยี่ยมสถานที่ เพื่อประเมินในการให้รางวัล 100,000 บาท

3. ค่าจัดเลี้ยงพิธีมอบรางวัล 100,000 บาท

4. ค่าสถานที่พิธีมอบรางวัล 100,000 บาท

5. ค่าจัดทำสไลด์แสดงผลงานของหน่วยงานที่ได้รับรางวัล 30,000 บาท

6. ค่าจัดทำเอกสารสำหรับการประชุมและข่าวแจกเพื่อเผยแพร่ 10,000 บาท

7. ค่าจัดทำรางวัล 100,000 บาท

550,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน

2. ประเมินจากการเข้าร่วมงานของหน่วยงานที่ได้รับรางวัล

3. ใช้ผลการประเมินทั้ง 2 ข้อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป

10. การผลิตสื่อ เพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย เยาวชนไทยและประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ผลกระทบและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ สำหรับแนวคิดหลักของปีคือ การรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต อาจจัดทำเป็นเล่มพิเศษเน้นเนื้อหาเรื่องนี้โดยเฉพาะ

2. เพื่อสร้างความตระหนักในประกัยที่มนุษย์กระทำต่อสิ่งแวดล้อมและประกัยที่จะย้อนกลับมาสู่มนุษย์เองในการดำรงชีวิต ตระหนักในคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ในมาตรฐานของสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพ เพื่อที่จะนำไปสู่พฤติกรรมกรแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

สื่อที่ใช้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อการเผยแพร่
2. สื่อวีดิทัศน์
3. ข้อมูลสำหรับสื่อพื้นบ้าน

ข้อมูลในสื่อเหล่านี้ควรให้ถ่ายทอดความเข้าใจของเยาวชนและบุคคลทั่วไป การนำเสนอควรให้ง่ายและน่าสนใจ

ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนที่ 1-6 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เตรียมข้อมูล เพื่อใช้ในการผลิต

เดือนที่ 4-6 ผลิตสื่อ

งบประมาณ

1. ค่าจัดจ้างหน่วยงานเอกชนผลิตสื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ 5,000 600,000 บาท

สื่อวีดิทัศน์ 4 เรื่อง ๆ ละ 5 นาที 800,000 บาท

2. ค่าเบี้ยประชุมกรรมการประเมินผลการผลิตสื่อ

ประเมินผลขั้นต้น-เนื้อหาของสื่อ 10,000 บาท

ประเมินผลก่อนการผลิตการนำเสนอ 10,000 บาท

ประเมินก่อนการเผยแพร่ 5,000 บาท

3. ค่าจัดส่งเอกสารให้โรงเรียนทั่วประเทศ

ให้คิดเป็นสื่อพื้นที่ทั่วประเทศ 50,000 บาท

1,475,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินก่อนกระบวนการผลิต ระหว่างกระบวนการผลิต และก่อนการเผยแพร่
2. ประเมินหลังการออกเผยแพร่สู่สาธารณชนแล้ว

11. การจัดงานผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Clean Product Fair

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สถานแนะนำผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้แก่ประชาชนที่สนใจ
2. ส่งเสริมการขายและวางใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในหมู่ประชาชน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่การจัดการงาน การจัดแถลงข่าว

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีโดยหมุนเวียนการจัดการงานในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เช่นที่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่
ขอนแก่น หาดใหญ่ ภูเก็ต, ระยอง

งบประมาณ (ต่อการจัดงานแต่ละครั้ง)

1. ค่าจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เชิญชวนเข้าร่วมแสดงผลิตภัณฑ์ และร่วมชมการแสดงผลิตภัณฑ์	30,000	บาท
2. ค่าจัดประชุมแถลงข่าวสื่อมวลชน	20,000	บาท
3. ค่าจัดสถานที่และผู้ได้จากการเข้าร่วมแสดงผลิตภัณฑ์ ของเจ้าของและผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์		
4. ค่าจัดพิธีเปิดงาน	20,000	บาท
5. ค่าเดินทางติดต่อประสานงาน	50,000	บาท
	<u>120,000</u>	บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้มาร่วมชมงาน
2. ประเมินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงาน

12. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบสวยงามในบ้านเรือนและบริเวณ
2. ในช่วงปีใหม่ไทยหรือตรุษสงกรานต์ มีวันหยุดต่อเนื่องกันหลายวันเป็นโอกาสที่ทุกคนในครอบครัวได้อยู่กันพร้อมหน้า และวันที่ 14 เมษายน ยังเป็นวันครอบครัวด้วย ทุกคนจึงน่าจะมีการเตรียมตัวทำความสะอาดต้อนรับเทศกาลนี้ เพื่อให้ประชาชนคือธรรมเนียม ทำความสะอาดครั้งใหญ่ประจำปีก่อนวันปีใหม่ไทยหรือวันตรุษสงกรานต์

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ (รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)

งบประมาณ

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสารข่าวแจกและโปสเตอร์เชิญชวน 30,000 บาท
2. ขอความร่วมมือเผยแพร่ข่าวจากหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์ อสมท. กองทัพบก และนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์
3. ค่าจัดงานแถลงข่าว 20,000 บาท
50,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากข่าวที่นำเสนอในสื่อมวลชน

13. การรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี Clean Coffice Day

กลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจตระหนักถึงความไม่สะอาด และขาดบรรยากาศ การทำงานที่ดีของหน่วยงานที่ปล่อยให้สถานที่ และบริเวณสกปรกรกรุงรัง โดยการส่งเสริมฯ ขออนุมัติการจัดทำความสะอาดหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจประจำปี จากรัฐบาลโดยให้คือเป็นการ

ปฏิบัติราชการด้วย งบประมาณฯ สามารถทำงานปฏิบัติการเพื่อทำความสะอาด และจัดระบบเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบแจกจ่ายไปยังหน่วยงานทุกแห่ง กิจกรรมทำความสะอาดประจำปีประกอบด้วย

- การแจกเสื้อทีม ทำความสะอาด
- การทิ้งเอกสารและอุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องเก็บไว้
- การเก็บเอกสารที่จำเป็นไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ
- การนำอุปกรณ์ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้มาซ่อมแซม
- การทำความสะอาดสถานที่และบริเวณ

สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวการร่วมกิจกรรม

สื่อสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ และข้อในวารสารภายในเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

งบประมาณ

- ค่าพิมพ์โปสเตอร์ 100,000 บาท
- ค่าจัดทำเสื้อทีม (ขอความร่วมมือจากธุรกิจเอกชนได้)
- ค่าอาหารและเครื่องดื่มบริการผู้ร่วมพิจารณา (ขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐเอง)
- ค่าจัดแถลงข่าว 200,000 บาท
- ค่าเบ็ดเตล็ด 100,000 บาท
- 400,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอบทสัมภาษณ์ในสื่อมวลชน
2. ประเมินจากการปรับปรุงสถานที่และบริเวณของหน่วยงาน (ภาพถ่าย)
3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรม เช่น ต้องใช้งบประมาณในการซ่อมแซม ห้องน้ำ ประตู หน้าต่าง ฯลฯ ควรบันทึกไว้เพื่อขอเป็นงบประมาณสำหรับปีต่อไป

14. การทอดกฐินผ้าป่า พัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด

กลุ่มเป้าหมาย พุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาทุนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของวัด
2. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในวัด

สื่อที่ใช้

1. ใบประกาศของกฐิน ผ้าป่า
2. สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว

งบประมาณ (ต่อโครงการ)

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสาร	10,000 บาท
2. ค่าเดินทางติดต่อ	20,000 บาท
	<u>30,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากเงินทำบุญ บริจาคของผู้มีจิตกุศล

15. โครงการอาชีพเวชศาสตร์

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. กรรมการและผู้ใช้แรงงานทั่วไป
3. เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม เจ้าของสถานประกอบการที่มีการจ้างงานกรรมการ
4. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดูแลโรงงานอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและกรรมการทั่วไป ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายที่จะได้รับในขณะที่ทำงานและวิธีป้องกันรักษาความปลอดภัยให้กับตนเองอย่างง่าย ๆ
2. เพื่อรณรงค์ให้เจ้าของโรงงานและเจ้าของสถานประกอบการที่มีการจ้างงานกรรมการ ได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดสภาพโรงงานหรือสถานประกอบการของตนให้เหมาะสม รวมทั้งมีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้แรงงานหรือกรรมการของตน
3. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้เห็นความจำเป็นและผลักดันมาตรการรักษาความปลอดภัยในการทำงานให้กับผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และกรรมการทั่วไป

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสาร สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบการอบรม

ช่วงเวลาดำเนินงาน

เดือนที่ 1-6 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เผยแพร่ผลผลิตสื่อจัดอบรม

เดือนที่ 4-5 ช่วงดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณามอบรางวัลโรงงานที่มีมาตรการดูแล

ความปลอดภัยที่ดี

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อที่ใช้ในการอบรม	20,000 บาท
2. ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ	10,000 บาท
3. ค่าตรวจเยี่ยมสถานที่เพื่อประเมินในการให้รางวัล	50,000 บาท
4. ค่าจัดเลี้ยงพิธีมอบรางวัล	50,000 บาท
5. ค่าจัดทำรางวัล	100,000 บาท
6. ค่าจัดทำเอกสารข่าวแจกเพื่อเผยแพร่	10,000 บาท
	<u>240,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

สำรวจจากโรงงานโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมในโรงงาน วิธีการและมาตรฐานความปลอดภัยที่โรงงานใช้

16. โครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องการใช้สารเคมี และการเกษตรแบบยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจผลการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและมองเห็นทางเลือกอื่นในการ

เกษตร

ช่วงเวลาการดำเนินงาน

เป็นช่วง ๆ ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาก่อนการใส่สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกร

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่	20,000 บาท
2. ค่าเดินทางติดต่อประสานงาน	50,000 บาท
3. ค่าจัดอบรมเกษตรกร	40,000 บาท
4. ค่าสมมนาคุณวิทยากร (ถ้ามี)	10,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	130,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการลดปริมาณการใช้สารเคมี
2. ประเมินจากการยอมรับวิธีการเกษตรแบบยั่งยืน

17. โครงการติดตั้งป้ายบอกปริมาณสารพิษในท้องถนนของกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณสารพิษต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ที่ต้องสัญจรผ่านไปมาทุกวัน เพื่อนำไปสู่ความพยายามป้องกันตนเอง
2. เพื่อกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นผลของความพยายามลดมลพิษในอากาศในลักษณะที่เป็นรูปธรรม นั่นคือ เพื่อให้เห็นว่าความพยายามลดสารพิษในอากาศตัวใดประสบผลสำเร็จที่สุด ตัวใดที่ยังมีปัญหาต้องเร่งแก้ไข

สื่อที่ใช้ ป้ายถาวรติดตามท้องถนน

ช่วงเวลาดำเนินงาน ตลอดปี โดยเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัย

งบประมาณที่ใช้

1. ค่าใช้จ่ายสำหรับป้ายต่าง ๆ	30,000 บาท
2. ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ดูแลและเปลี่ยนแปลงข้อมูล	20,000 บาท
3. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	60,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากพฤติกรรมของผู้ประกอบกิจการและผู้สัญจรไปมาในพื้นที่ว่าได้มีการป้องกันตัวเองและผู้เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

18. โครงการป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะทางอากาศ
2. บริษัทและเจ้าของกิจการที่มีส่วนในการสร้างมลภาวะทางอากาศ เช่น โรงโมหิน ผู้รับเหมาก่อ-สร้าง บริษัทที่ได้รับสัมปทานระเบิดภูเขา
3. นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และสถาบันการศึกษา
4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่
5. ผู้นำชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจการป้องกันและวิธีการดูแลรักษาตัวเองให้ปลอดภัยจากอันตรายของอากาศเสีย
2. เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักเกี่ยวกับอันตรายของฝุ่นละอองหรือมลภาวะทางอากาศ
3. เพื่อให้เจ้าของกิจการได้เห็นความสำคัญด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตและสุขภาพอนามัยของลูกจ้างพนักงานและของชุมชนและแนะนำแนวทางในการลดปัญหามลภาวะทางอากาศ
4. ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันลดปริมาณฝุ่นที่เกิดขึ้นและสร้างความเขีวสตรวมทั้งช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปวัตถุในชุมชนมิให้สูญเสียมรดกอันเนื่องมาจากฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศ

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์

ช่วงเวลาดำเนินงาน

ช่วงเดือนที่ 6-12 ของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อสิ่งพิมพ์และโสตทัศน์	100,000 บาท
2. ค่าจัดสัมมนา	30,000 บาท
3. ค่าจัดรางวัล	100,000 บาท
4. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	240,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินหรือสังเกตจากอัตราผู้ป่วยระบบทางเดินหายใจว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงในกลุ่มอาชีพต่างๆ
2. ประเมินจากสภาพทางกายภาพของชุมชน

19. โครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องการเดิมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเล

กลุ่มเป้าหมาย

1. ชาวประมง
2. ผู้ประกอบธุรกิจอาหารทะเล
3. ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ เรื่องการเดิมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเลให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค และเข้าใจวิธีการเดิมสารป้องกันเน่าเสียในอาหารทะเลอย่างถูกต้อง สื่อที่ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และโคตทัศน์ เพื่อใช้ในการอบรม

ช่วงเวลาการดำเนินงาน ปีละครั้ง

เริ่มช่วงเดือนที่ 6-12 ของปีงบประมาณ

งบประมาณที่ใช้

1. ค่าผลิตสื่อเพื่อใช้ในการอบรมและเผยแพร่	50,000 บาท
2. ค่าจัดอบรมชาวประมงและผู้ประกอบกิจการอาหารทะเล	60,000 บาท
3. ค่าเดินทางเจ้าหน้าที่และวิทยากร 10 คน	60,000 บาท
4. ค่าที่พัก 10 คน/3 คืน	45,000 บาท
5. ค่าเดินทางในพื้นที่ 3 วัน	6,000 บาท
6. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	231,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ศึกษาสำรวจเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจากผู้ประกอบธุรกิจอาหารทะเลชาวประมง และประชาชนทั่วไป

20. โครงการตลาดนัดอาหารปลอดภัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ผลิตหรือเกษตรกร
2. ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งที่ผู้ผลิตหรือเกษตรกรได้นำอาหารปลอดภัยมาวางจำหน่าย
2. เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคมีแหล่งซื้ออาหารปลอดภัย
3. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการบริโภคอาหาร

ปลอดภัย

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่

ช่วงเวลาดำเนินงาน

ตลอดปี เริ่มจากเดือนแรกของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าใช้จ่ายสำหรับเผยแพร่สื่อมวลชน (กรณีที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย)	30,000 บาท
2. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	<u>40,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ตรวจตัดข่าว (clipping) จากสื่อมวลชน
2. จำนวนประชาชนที่มาซื้อสินค้าและรายได้ของผู้จำหน่าย

รวมงบประมาณรายจ่ายของแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ปีที่2

5,046,000 บาท

แผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ ปีที่ 3 เรื่อง การประหยัดทรัพยากรและพลังงาน

หลักการและเหตุผล

โครงการรณรงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เน้นเรื่องการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและการแก้ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการประกอบอาชีพอาชีพอะนามัยของประชาชน เน้นที่ปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ปัญหาที่เหมาะสมจะเป็นประเด็นหลักสำหรับการปลูกฝังพฤติกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปคือ การประหยัดทรัพยากรและพลังงานซึ่งนับเป็นการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการทำลายป่า การขาดแคลนน้ำ และการใช้พลังงานต่าง ๆ อย่างสิ้นเปลือง ล้วนมีสาเหตุมาจากอุปนิสัยของคนไทยที่มักฟุ่มเฟือยไม่คำนึงถึงทรัพยากรที่อาจหมดสิ้นไป โดยคนรุ่นลูกหลานไม่มีโอกาสได้ใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดให้กลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่าง ๆ ได้รับทราบและเข้าใจ
2. เพื่อสร้างความรู้สึกรังเกียจและเสียดายทรัพยากรอันมีค่าที่อาจหมดสิ้นไปจากโลกด้วยการใช้อย่างไม่คำนึงถึงคนรุ่นหลัง
3. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการใช้ทรัพยากร และพลังงานอย่างประหยัดในกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรม

1. การสัมมนาประสานแผน

(ดำเนินการก่อนเริ่มปฏิบัติตามแผนประชาสัมพันธ์ ปีที่ 3 คือ ช่วงกลางหรือท้ายแผนปีที่ 2)

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานราชการ ธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่เป็นเจ้าของโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนประชาสัมพันธ์และแนวคิดหลักกิจกรรมฯ เลือกสำหรับการรณรงค์ในปีต่อไป

เดียวกัน

2. เพื่อสร้างแนวโน้มการทำประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมของแต่ละองค์กรให้เป็นภาพรวม

และสร้าง

3. เพื่อประสานและปรับให้แผน PR ขององค์กรต่าง ๆ มีลักษณะไม่ซ้ำซ้อนเสียแล้ว
ความสับสนแก่กลุ่มเป้าหมาย แต่มีลักษณะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาของกิจกรรม

ก่อนเริ่มปีงบประมาณใหม่ 3 เดือน

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนาเอกสาร โสตทัศน	10,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมสัมมนา 50 คน)	20,000 บาท
3. ค่าสถานที่ประชุม 1 วัน	5,000 บาท
4. ค่าเบ็ดเตล็ด	5,000 บาท
5. ค่าสมมนาคุณวิทยากร (หากมี)	5,000 บาท
	<u>45,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา
2. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
3. ประเมินจากการนำผลการสัมมนาไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. สื่อมวลชน ผู้จัดรายการที่กรมส่งเสริมฯ สนับสนุน
2. องค์กรพัฒนาเอกชน-นักวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอแผนประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมและข้อมูลใหม่ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มสื่อมวลชน นักจัดรายการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในข้อมูลและแนวคิดหลักของการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี

2. เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมประจำปี

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาของกิจกรรม

1. ภายในเดือนแรกของปีงบประมาณ (กลุ่มที่ 1)
2. ภายในเดือนที่สองของปีงบประมาณ (กลุ่มที่ 2)

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนากิจกรรมละ 10,000 บาทจัด 2 ครั้ง	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกิจกรรมละ 50 คน) ครั้งละ 20,000 บาท	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กิจกรรมละ 1 วัน ๆ ละ 5,000 บาท	10,000 บาท
4. ค่าเบ็ดเตล็ดครั้งละ 5,000 บาท 2 ครั้ง	10,000 บาท
5. ค่าสมมนาคุณวิทยากร ถ้ามี ครั้งละ 10,000 บาท	20,000 บาท
	100,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

3. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านทรัพยากร

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

4. การสัมมนาสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

5. การสัมมนาสรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาพร้อมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

6. การสัมมนาสรุปปัญหาการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	<u>10,000 บาท</u>
	<u>100,000บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

7. การสัมมนาทางวิชาการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักวิชาการ
2. องค์กรปฏิบัติงานดูแลเฉพาะด้าน
3. องค์กรพัฒนาเอกชน
4. ผู้สนใจ
5. สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ช่วยในการแสวงหาและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระหว่างเดือน 7-8-9 ของทุกปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าผลิตสื่อประกอบการสัมมนา กลุ่มละ 10,000 รวมเป็น	20,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง (ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 50 คน) 2 ครั้ง	40,000 บาท
3. ค่าสถานที่จัดประชุม กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	10,000 บาท
4. ค่าสมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท รวมเป็น	20,000 บาท
5. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด กลุ่มละ 5,000 บาท รวมเป็น	<u>10,000 บาท</u>
	<u>100,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมจากองค์กรต่างๆ
2. ประเมินจากข้อมูลที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม

8. การอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักธุรกิจเจ้าของกิจการพนักงานระดับบริหารของธุรกิจเอกชน (1 ครั้ง)
2. ผู้แทนเยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (3 ครั้ง)
3. บุคลากรทางศาสนา (1 ครั้ง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม และการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม เพื่อปรับภาพ-ลักษณะขององค์กรธุรกิจ เพื่อจูงใจให้นักธุรกิจ เจ้าของกิจการ มองเห็นบทบาทที่ชัดเจนของตนเองในฐานะผู้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม และมองเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะมีส่วนช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของตนในฐานะผู้สนับสนุนสิ่งแวดล้อมและนำมาตราการประหยัดทรัพยากรและพลังงานไปใช้ในกิจการของตนเอง
2. เพื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของเยาวชน โดยชี้ให้เยาวชนเห็นปัญหา แนวทางแก้ไข และบทบาทของคนในฐานะผู้นำในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และนำมาตราการประหยัดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ในครอบครัวและชุมชน
3. เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรทางศาสนาที่มีหน้าที่ในการดูแลสถานที่ทางศาสนาทั่วประเทศ (วัดและปูชนียสถานต่าง ๆ) ให้เข้าใจถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่ทางศาสนา ตลอดจนแนวทางจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง รวมทั้งรับมาตราการด้านการประหยัดทรัพยากรและพลังงานของสถานที่ทางศาสนาด้วย

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

การจัดอบรม 3 กลุ่ม (กลุ่มเยาวชนจัด 3 ครั้ง)

ดำเนินการในช่วง 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ

งบประมาณ

1. ค่าหนังสือสำหรับใช้ในการอบรม 3 กลุ่ม ครั้งละ 10,000 บาท	30,000 บาท
2. ค่าจัดเลี้ยง 2 ครั้ง ๆ ละ 20,000 บาท	40,000 บาท
3 ครั้ง ๆ ละ 100,000 บาท	300,000 บาท
3. ค่าเช่าสถานที่ 2 วัน ๆ ละ 5,000 บาท	10,000 บาท
6 วัน ๆ ละ 5,000 บาท	30,000 บาท
4. ค่าที่พัก (ถ้ามี 25,000x3)	75,000 บาท
5. ค่าสมมนาคุณวิทยากร ครั้งละ 10,000 บาท 5 ครั้ง	50,000 บาท
6. ค่านำทัศนศึกษาจากกลุ่มเยาวชน 3 กลุ่ม	300,000 บาท
	835,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม
2. ประเมินจากการนำโครงการไปปฏิบัติจริงในหน่วยงาน
3. ประเมินจากสภาพแวดล้อมของวัดที่มีพระภิกษุเข้าร่วมในการอบรม
4. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน

9. การให้รางวัลองค์กรราชการและธุรกิจเอกชนตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มีบทบาทเด่นในการส่งเสริมสิ่ง-แวดล้อมประจำปี

กลุ่มเป้าหมาย

สาธารณชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการจูงใจและการส่งเสริมให้หน่วยงานหรือบุคคลเกิดความกระตือรือร้นในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และภาคภูมิใจในบทบาทและผลงานของตนเอง
2. เพื่อเป็นแรงจูงใจให้หน่วยงานหรือบุคคลทั่วไป ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีของกลุ่มสังคม สำหรับในปีงบประมาณนี้ การตั้งมาตรการควรเน้นที่กิจกรรมประหยัดทรัพยากรและพลังงาน ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการรณรงค์ของปีนี้

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน และถ่ายทอดสดพิธีมอบรางวัล

(ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์)

ช่วงเวลาของกิจกรรม

เดือนที่ 1-4 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เป็นช่วงดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณา

เดือนที่ 4 เป็นช่วงมอบรางวัลและเผยแพร่ข่าว

งบประมาณ

1. ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ	
1.1 คณะกรรมการสร้างมาตรการให้คะแนนและแบ่งประเภทรางวัล	10,000 บาท
1.2 คณะกรรมการติดตามข้อมูลการดำเนินงานขององค์กร	50,000 บาท
(อาจเชิญตัวแทนหน่วยงานนำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการได้)	
1.3 คณะกรรมการพิจารณาตัดสินรางวัล	50,000 บาท
2. ค่าตรวจเยี่ยมสถานที่เพื่อประเมินในการให้รางวัล	100,000 บาท
3. ค่าจัดเลี้ยงพิธีมอบรางวัล	100,000 บาท
4. ค่าสถานที่พิธีมอบรางวัล	10,000 บาท
5. ค่าจัดสไลด์แสดงผลงานของหน่วยงานที่ได้รับรางวัล	30,000 บาท
6. ค่าจัดทำเอกสารสำหรับการประชุมและข่าวแจกเพื่อเผยแพร่	10,000 บาท
7. ค่าจัดทำรางวัล	100,000 บาท
	460,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
2. ประเมินจากการเข้าร่วมงานของหน่วยงานที่ได้รับรางวัล
3. ใช้ผลการประเมินทั้ง 2 ข้อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป

10. การผลิตสื่อ เพื่อการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนไทยและประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ผลกระทบและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ สำหรับแนวคิดหลักของปีคือ การประหยัดทรัพยากรและพลังงาน อาจจัดทำเป็นเล่มพิเศษเน้นเนื้อหาด้านนี้โดยเฉพาะ

2. เพื่อสร้างความตระหนักในพิษภัยที่มนุษย์กระทำต่อสิ่งแวดล้อมและพิษภัยที่จะย้อนกลับมาสู่มนุษย์เองในการดำรงชีวิต ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากร เพื่อที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่แก้ปัญหาที่ถูกต้อง

สื่อที่ใช้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อการเผยแพร่
2. สื่อวิทยุทัศน์
3. ข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการผลิตสื่อพื้นบ้าน

ข้อมูลในสื่อเหล่านี้ควรให้สอดคล้องต่อความเข้าใจของเยาวชนและบุคคลทั่วไปการนำเสนอควรให้
ง่ายและน่าสนใจ

ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนที่ 1-6 ของปีงบประมาณ

เดือนที่ 1-3 เตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการผลิต

เดือนที่ 4-6 ผลิตสื่อ

งบประมาณ

1. ค่าจัดจ้างหน่วยงานเอกชนผลิตสื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ 5,000 600,000 บาท

สื่อวิทยุทัศน์ 4 เรื่อง ๆ ละ 5 นาที 800,000 บาท

2. ค่าเบี้ยประชุมกรรมการประเมินผลการผลิตสื่อ

ประเมินผลขั้นต้น-เนื้อหาของสื่อ 10,000 บาท

ประเมินผลก่อนการผลิต-การนำเสนอ 10,000 บาท

ประเมินก่อนการเผยแพร่ 5,000 บาท

3. ค่าจัดส่งเอกสารให้โรงเรียนทั่วประเทศ

ให้คิดเป็นสื่อพื้นบ้านทั่วประเทศ 50,000 บาท

1,475,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินก่อนกระบวนการผลิต ระหว่างกระบวนการผลิต และก่อนการเผยแพร่
2. ประเมินหลังการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนแล้ว

11. การจัดงานผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม Clean Product Fair

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแนะนำผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนที่สนใจ
2. ส่งเสริมการขายและการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในหมู่ประชาชน

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่การจัดงาน การจัดแถลงข่าว เอกสารสิ่งพิมพ์เช่น ไปสเตอร์ แผ่นพับ

เชิญชวนเข้าร่วมงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีโดยหมุนเวียนการจัดงานในทุกภูมิภาคทั่วประเทศเช่นที่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่
ขอนแก่น หนองใหญ่ ภูเก็ต ระยอง

งบประมาณ (ต่อการจัดงานแต่ละครั้ง)

1. ค่าจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เชิญชวนเข้าร่วมแสดงผลภัณฑ์
และร่วมชมการแสดงผลิตภัณฑ์ 30,000 บาท
 2. ค่าจัดประชุมแถลงข่าวสื่อมวลชน 20,000 บาท
 3. ค่าจัดสถานที่และบูชได้จาก การเข้าร่วมแสดงผลภัณฑ์
ของเจ้าของและผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์
 4. ค่าจัดพิธีเปิดงาน 20,000 บาท
 5. ค่าเดินทางติดต่อประสานงาน 50,000 บาท
- 120,000บาท**

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้ามาชมงาน
2. ประเมินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงาน

12. โครงการรณรงค์ทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบปีใหม่ไทย

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบสวยงามในบ้านเรือนและบริเวณ

2. ในช่วงปีใหม่ไทยหรือตรุษสงกรานต์ มีวันหยุดต่อเนื่องกันหลายวันเป็นโอกาสที่ทุกคนในครอบครัวได้อยู่กันพร้อมหน้า และวันที่ 14 เมษายน ยังเป็นวันครอบครัวด้วย ทุกคนจึงน่าจะมีการเตรียมตัวทำความสะอาดต้อนรับเทศกาลนี้ เพื่อให้ประชาชนคือธรรมเนียม ทำความสะอาดครั้งใหญ่ประจำปีก่อนวันปีใหม่ไทยหรือวันตรุษสงกรานต์

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ (รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)

งบประมาณ

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสารข่าวแจกและโปสเตอร์เชิญชวน 30,000 บาท
2. ขอความร่วมมือเผยแพร่ข่าวจากหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์ อสมท. กงทท. บกและนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์
3. ค่าจัดงานแถลงข่าว 20,000 บาท
50,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากข่าวที่นำเสนอในสื่อมวลชน

13. การรณรงค์ทำความสะอาดหน่วยงานประจำปี Clean Coffice Day

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจตระหนักถึงความไม่สะอาดและขาดบรรยากาศ การทำงานที่ดีของหน่วยงานที่ปล่อยให้สถานที่ และบริเวณสกปรกจริงจัง โดยการส่งเสริมของอนุมัติกรจัดทำความสะอาดหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจประจำปี จากรัฐบาลโดยให้ถือเป็นการ

ปฏิบัติราชการด้วย กรมฯ สามารถทำงานปฏิบัติการเพื่อทำความสะอาด และจัดระบบเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบแจกจ่ายไปยังหน่วยงานทุกแห่ง กิจกรรมทำความสะอาดประจำปีประกอบด้วย

- การแจกเสื้อทีม ทำความสะอาด
- การทิ้งเอกสารและอุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องเก็บไว้
- การเก็บเอกสารที่จำเป็นใช้ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ
- การนำอุปกรณ์ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้มาซ่อมแซม
- การทำความสะอาดสถานที่และบริเวณ

สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวการร่วมกิจกรรม

สื่อสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ และข้อในวารสารภายในเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

งบประมาณ

- ค่าพิมพ์โปสเตอร์ 100,000 บาท
- ค่าจัดทำเสื้อทีม (ขอความร่วมมือจากธุรกิจเอกชนได้)
- ค่าอาหารและเครื่องดื่มบริการผู้ร่วมพิจารณา (ขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐเอง)
- ค่าจัดแถลงข่าว 200,000 บาท
- ค่าเบ็ดเตล็ด 100,000 บาท
- 400,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากการนำเสนอข่าวในสื่อมวลชน
2. ประเมินจากการปรับปรุงสถานที่และบริเวณของหน่วยงาน (ภาพถ่าย)
3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรม เช่น ต้องใช้งบประมาณในการซ่อมแซม ห้องน้ำ ประตู หน้าต่าง ฯลฯ ควรบันทึกไว้เพื่อขอเป็นงบประมาณสำหรับปีต่อไป

14. การทอดกรฐินผ้าป่า พัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด

กลุ่มเป้าหมาย

พุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาทุนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของวัด
2. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในวัด

สื่อที่ใช้

1. ใบประกาศของกฐิน ผ้าป่า
2. สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว

งบประมาณ (ต่อโครงการ)

1. ค่าจัดพิมพ์เอกสาร	10,000 บาท
2. ค่าเดินทางติดต่อ	20,000 บาท
	<u>30,000 บาท</u>

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากเงินทำบุญ บริจาคของผู้มีจิตกุศล

15. โครงการติดตั้งป้ายบอกปริมาณสารพิษในท้องถนนของกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณสารพิษต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ที่ต้องสัญจรผ่านไปมาทุกวัน เพื่อนำไปสู่ความพยายามป้องกันตนเอง
2. เพื่อกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นผลของความพยายามลดมลพิษในอากาศในลักษณะที่เป็นรูปธรรม นั่นคือ เพื่อให้เห็นว่าความพยายามลดสารพิษในอากาศตัวใดประสบความสำเร็จที่สุด ตัวใดที่ยังมีปัญหาต้องเร่งแก้ไข

สื่อที่ใช้

ป้ายถาวรติดตามท้องถนน

ช่วงเวลาดำเนินงาน

ตลอดปี โดยเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัย

งบประมาณที่ใช้

1. ค่าใช้จ่ายสำหรับป้ายต่าง ๆ	30,000 บาท
2. ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ดูแลและเปลี่ยนแปลงข้อมูล	20,000 บาท
3. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	10,000 บาท
	60,000 บาท

วิธีการประเมินผล

ประเมินจากพฤติกรรมของผู้ประกอบกิจการและผู้สัญจรไปมาในพื้นที่ว่าได้มีการป้องกันตัวเองและผู้เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

16. การประกวดสิ่งประดิษฐ์ประหยัต์ทรัพยากร พลังงานและทดแทนไม้ (องค์กรร่วมจัด : สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย)

กลุ่มเป้าหมาย

นักประดิษฐ์ นักวิชาการ และผู้ผลิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการวิจัยและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการประหยัต์ทรัพยากรพลังงานและทดแทนไม้
2. เพื่อนำผลงานประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์เสนอต่อกลุ่มผู้ผลิตที่สนใจที่จะซื้อลิขสิทธิ์และนำไปผลิตจำหน่าย
3. เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัต์น้ำและพลังงานและส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่สุด

สื่อที่ใช้

สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าว

สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโซเชียล

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ระยะเวลาทั้งหมด 10 เดือน นับจากประกาศเชิญชวน

ให้นักประดิษฐ์ส่งผลงานเดือนที่ 1

กำหนดส่งผลงานเข้าประกวด เดือนที่ 8

พิจารณาผลงานและตัดสิน เดือนที่ 10

พิธีมอบรางวัล เดือนที่ 10

เผยแพร่ผลงานที่ได้รับรางวัล เดือนที่ 10

งบประมาณ

1. ค่าเบี้ยประชุม

คณะกรรมการสร้างเกณฑ์ในการตัดสิน 10,000 บาท

คณะกรรมการพิจารณาตัดสินผลงาน 10,000 บาท

2. ค่าผลิตสื่อเชิญชวนร่วมเข้าประกวด 5,000 บาท

3. ค่าจัดเลี้ยงพิธีมอบรางวัล 20,000 บาท

4. ค่ารางวัล 300,000 บาท

345,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมส่งผลงาน

2. ประเมินจากการส่งเสริมการนำสิ่งประดิษฐ์ไปผลิตเพื่อจำหน่าย

17. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยราชการ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน ผู้นำเยาวชน ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลของแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการจัดการท่องเที่ยว เพื่อสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้

สื่อที่ใช้

1. เอกสาร

2. โสติดทัศน์

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม ตลอดปีงบประมาณ ประมาณ 6 ครั้ง

งบประมาณ

1. ค่าผลิตเอกสาร 10,000 บาท

2. ค่าผลิตสื่อโสดทัศน์ 30,000 บาท

3. ค่าสมมนาคุณวิทยากร (6 ครั้ง) 30,000 บาท

4. ค่าอาหาร ที่พัก (6 ครั้ง) 800,000 บาท

5. ค่าพำนักนักศึกษา (6 ครั้ง) 200,000 บาท

1,070,000 บาท

วิธีการประเมินผล

1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินจากสภาพทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

รวมงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับแผนประชาสัมพันธ์ปี 3 5,490,000 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

บทสรุป

แผนแม่บทของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดทำแผนแม่บทของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จัดขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการด้านสิ่งแวดล้อม หรือมีบทบาทด้านอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถนำแผนแม่บทนี้ไปใช้พัฒนาหรือจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานหรือองค์กรของตน ซึ่งจะทำให้การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ โดยมีความสอดคล้องกับหลักของ

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7
2. กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม
3. แผนปฏิบัติ 21 (Agenda 21) ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยให้มนุษย์ทุกคนมีมาตรฐานการดำรงชีวิตพื้นฐานและมีพละนามัยอุดมสมบูรณ์
4. แผนหรือนโยบายต่าง ๆ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว ได้กำหนดให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม มีความถูกต้อง ชัดเจน สามารถสร้างความเข้าใจ ตลอดจนความตระหนักในการรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังนี้คือ

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานทั่วไป
2. หน่วยงานให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
3. องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ
4. สื่อมวลชน
5. องค์กรธุรกิจเอกชน ผู้ประกอบการ เกษตรกร
6. ผู้นำเยาวชน ผู้นำชุมชน พระสงฆ์
7. ประชาชนทั่วไป

แผนแม่บทของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจึงมีสาระสำคัญ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายคือ การส่งเสริม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวบรวมจัดทำและให้บริการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ด้วย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 7 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

นโยบายการประชาสัมพันธ์ ตามแผนแม่บทมีแนวทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 กฎหมายสิ่งแวดล้อมและแผนปฏิบัติการ 21 ซึ่งเป็นข้อตกลงจากการประชุม UNCED โดยที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ศึกษา นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไว้เป็น 6 ด้าน แผนแม่บทด้านการประชาสัมพันธ์ซึ่งสาเหตุขึ้นไว้เป็น 6 ด้าน เช่นกัน คือ

1. ด้านทรัพยากร ให้มีการอนุรักษ์และใช้อย่างเหมาะสม
2. ด้านมลพิษ ให้มีการป้องกันและแก้ไขมลพิษปัจจุบัน
3. ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน กำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวและการใช้พื้นที่ในเมือง อย่างเหมาะสม รวมทั้งสาธารณสุขโรค
4. ด้านอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ ให้มีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและแหล่งศิลปวัฒนธรรม
5. ด้านการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อม กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีจิตสำนึก
6. ด้านเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทฉบับนี้เน้นให้ทุกกลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนา แต่ขณะเดียวกัน ก็ให้เป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน เน้นการให้ข่าวสารไปพร้อม ๆ กัน การพัฒนา โดยสร้างกลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์ คือ

1. ให้การศึกษานอกระบบเพื่อให้เกิดความตื่นตัวรับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
2. สร้างเครือข่ายข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐและกลุ่มอื่น ๆ
3. กระตุ้นให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม
4. จัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรม

ของกลุ่มเป้าหมาย

5. จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
6. ประสานแผนการเผยแพร่ระหว่างองค์กรต่าง ๆ

แผนปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของแผนปฏิบัติการสำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย โครงการต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดขึ้นเพื่อจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความกระตือรือร้น และร่วมมือของทุกกลุ่มเป้าหมายในสังคม

องค์ประกอบของโครงการแต่ละโครงการประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล
3. กลุ่มเป้าหมาย
4. วัตถุประสงค์
5. กิจกรรม
6. สื่อ
7. งบประมาณ
8. วิธีการประเมินผล

โครงการต่าง ๆ ที่นำเสนอในแผนปฏิบัติการส่วนใหญ่สามารถนำไปดำเนินการได้ทั้งใน ส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค หรืออาจทำพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ แต่อาจมีบางโครงการที่มุ่งให้ ดำเนินการในเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น

ลักษณะของโครงการ แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดประชุมสัมมนาหรืออบรมประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และกิจกรรมร่วมกัน
2. การจัดทัศนศึกษานำชมพื้นที่ที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
3. การจัดประกวดต่าง ๆ เช่น องค์กรดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งประดิษฐ์ที่ช่วยลดการใช้ทรัพยากร และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. การผลิตสื่อหรือส่งเสริมการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
5. การจัดกิจกรรมทั่วไป เช่น การแสดงสินค้า ตลาดนัด ฯลฯ
6. การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ทำความสะอาดหน่วยงาน บ้านเรือน ชุมชน ฯลฯ

ประเด็นปัญหาที่เป็นหัวข้อการรณรงค์

สำหรับเนื้อหาของโครงการต่าง ๆ นี้จะครอบคลุมประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่

1. ครอบคลุมปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยรวม หรือ
2. ประชาชนในพื้นที่ตระหนักในปัญหา หรือ
3. ยังไม่เคยมีการเผยแพร่ความรู้ หรือรณรงค์ในเรื่องเหล่านั้นมาก่อน หรือ

4. มีการเผยแพร่ความรู้หรือรณรงค์มาก่อน แต่ปัญหายังคงมีอยู่ ต้องรณรงค์ต่อไปเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

ประเด็นปัญหาที่นำมาเป็นหัวข้อของการรณรงค์ในโครงการต่างๆนั้นบางประเด็นได้มีการรณรงค์มาเป็นเวลานาน โดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาอากาศเป็นพิษ และปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งหากจะพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่า มาตรการในการแก้ปัญหาอาจกระทำได้โดย การใช้มาตรการทางกฎหมายและการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจะแก้ได้โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป ประเด็นปัญหาเหล่านี้จึงมิได้ถูกบรรจุไว้เป็นโครงการในแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปัญหาของแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม 3 ปี คือ

ปีที่ 1 การรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม

ปีที่ 2 การรณรงค์เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ปีที่ 3 การรณรงค์เพื่อการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน

การดำเนินกิจกรรมของแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์

การดำเนินกิจกรรมของโครงการต่างๆนั้นอาจพิจารณาดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมดำเนินกิจกรรมเองโดยลำพัง เช่น การจัดสัมมนา การจัดทัศนศึกษา การฝึกอบรม
2. ร่วมมือกับองค์กรอื่นที่มีศักยภาพในด้านความรู้ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเงินทุน เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรธุรกิจต่างๆ องค์กรพัฒนาเอกชน
3. สนับสนุนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหาโดยตรงให้ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง และสร้างมาตรการที่เข้มงวดในการบังคับใช้ข้อกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก ก รายชื่อหน่วยงานที่ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

หน่วยงานราชการ

- 1) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม คุณสุวัญน์ สงวนวงศ์
อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) กรมควบคุมมลพิษ คุณศิริชัยญ์ ไพโรจน์บริบูรณ์
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
- 3) สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม คุณสมศักดิ์ สมชีวิดา
อธิบดีสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
- 4) กรมป่าไม้ คุณเสรี เวชชุนกร
เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 สำนักอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) กรมประมง คุณปลอดประสพ สุรัสวดี
อธิบดีกรมประมง
- 6) กรมทรัพยากรธรณี คุณปรักมาส สุวรรณสิงห์
ผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อม
- 7) กรมชลประทาน ดร. ศิริพงษ์ หังสพฤกษ์
หัวหน้าฝ่าย กองวางแผนโครงการ
- 8) กรมเจ้าท่า คุณกรรณิการ์ บุญตานนท์
ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสวางแผนการขนส่งทางน้ำในประเทศ
- 9) กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ดร. ประเสริฐ ตปนีขางกุล
ผู้อำนวยการพิเศษงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 10) กรมประชาสัมพันธ์ คุณวิจิตร วุฒิอำพล
รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

23) กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ดร.ประเทศ สุตะบุตร
อธิบดีกรมพัฒนาและส่งเสริม พลังงาน

24) ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ดร. ชูวัฒน์ วุฒิเมธี

25) ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ คุณวีระ รอดเรือง

รัฐวิสาหกิจและธุรกิจ

1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คุณเกรกซ พัยมวิเชียร
รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา

2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย คุณณรงค์ศักดิ์
ผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งแวดล้อม กฟผ.

3) การท่าเรือแห่งประเทศไทย เรือโท สัญญา หาญทมิฬ
ผู้อำนวยการฝ่ายสินค้า

4) การนิคมอุตสาหกรรม ดร.สมเจตน์ ชีระพงศ์
ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรม

5) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย คุณแสวง บุญญาสุวัฒน์
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา

6) ธุรกิจปิโตรเคมี บริษัท TPC OXY จำกัด คุณธงชัย เม็ญจรงค์กิจ
กรรมการผู้จัดการ

7) บริษัทชินวัตรคอมพิวเตอรส์ คุณบุญมา ภิระท่า
Vice President Corporate Affairs

8) บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด คุณไพฑูรย์ กนกวิวัฒนาพร
ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายการค้าและทรัพยากร
บุคคล

องค์กรพัฒนาเอกชน

- 1) คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาชนบทอีสาน คุณเสนาห์ วิชัยวงศ์
- 2) คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กปอพช) คุณเสนาห์ จามริก
- 3) โครงการป่าชุมชน จังหวัดสุรินทร์ คุณภาคภูมิ วิชาดิตรวัฒน์
- 4) สมาพันธ์ฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา คุณชาญชัย ถิ่นสาคร
- 5) ชมรมอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานและสิ่งแวดล้อม คุณภูธร ภูมะธน
- 6) มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย คุณสุรพล ดวงแข
- 7) มูลนิธิโลกสีเขียว คุณสมชัย อากาศิกรม
- 8) ศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา คุณคมสัน หุตะแพทย์
- 9) สมาคมซิงค์เอิร์ท คุณบุญพีร์ พันธุ์วร
- 10) สมาคมแพทย์อาชีวเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย พญ. อรพรรณ เมษาคิลกกุล
- 11) มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน (จ.เชียงใหม่) คุณประสงค์ อยู่สุขสำราญ
- 12) สมาคมหยาดฝน คุณพิศิษฐ์ ชาญเสนาะ
- 13) สวนสร้างสรรค์นาคกร-บวรรัตน์ นายแพทย์ปัญญา พงษ์พานิช
- 14) องค์กรแคร์นานาชาติ ประเทศไทย คุณกานณี สัจจ์เดวี

นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ดร.ธงชัย พรรณสวัสดิ์ - การจัดการน้ำเสีย
- 2) ดร.ปริญญา นุตาลัย - ชรณีวิทยา
- 3) ดร.สุรพล สุดารา - วิทยาศาสตร์ทางทะเล
- 4) ดร.จิรพล สิ้นฐานาวา - พลังงาน
- 5) ดร.บุญส่ง ไข่เกษ - ระบบนิเวศ
- 6) ดร.ชเรศ ศรีสถิตย์ - การจัดการขยะ , บันไดปลา
- 7) ผศ. ดร. สมศักดิ์ ภูขวงค์, ป่าไม้

6. แนวโน้มและผลกระทบปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต (3 ปีข้างหน้า)

7. ปัญหาและกระแสสิ่งแวดล้อมโลกในปัจจุบันและอนาคต

8. การประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทยควรมีนโยบายอย่างไร

9. บทบาทของรัฐในแง่การประสานงานระหว่างองค์กร และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรทำอย่างไร

10. บทบาทของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

11. บทบาทขององค์กรธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

12. รายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมพัฒนาอย่างไรบ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวด ก แบบสอบถามการวิจัยเชิงสำรวจ

พื้นที่สัมภาษณ์ อำเภอ _____ จังหวัด _____

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ

- () ชาย () หญิง

๒. อายุ _____ ปี

๓. สถานภาพสมรส

- () โสด () สมรสแล้ว () หม้าย, หย่า () แยกกันอยู่

๔. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา
() ปวส./ปวท./อนุปริญญา ()ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี () อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

๕. ท่านอาศัยอยู่ที่นี้มาเป็นเวลา _____ ปี

๖. อาชีพหลัก

- () รับราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() พนักงานบริษัท () เกษตรกร
() ประมง () ค้าขาย
() รับจ้างแรงงาน () นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
() แม่บ้าน/พ่อบ้าน () ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() อื่นๆ (ระบุ _____)

๗. อาชีพรอง

- () ไม่มีอาชีพรอง () รับจ้างแรงงาน
() ประมง () เกษตรกร
() ประกอบธุรกิจส่วนตัว () ค้าขาย
() อื่นๆ (ระบุ _____)

๘. รายได้รวม (จากอาชีพหลักและอาชีพรอง) _____ บาท/เดือน

๙. ภูมิลำเนาของท่าน

- () อยู่ที่นี่มาตั้งแต่เกิด () ย้ายมาจากที่อื่น
ภูมิลำเนาเดิมคือ _____

() อยู่ที่นี่ชั่วคราวเป็นระยะเวลา _____ ปี _____ เดือน ภูมิลำเนาจริง _____

๑๐. สาเหตุที่ย้ายมาอยู่ที่นี่

- () อพยพมาเพื่อหาที่ทำกิน () อพยพเนื่องจากปัญหาครอบครัว
() อพยพเนื่องจากปัญหาอื่นๆ(ระบุ _____)

๑๑. ท่านเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกชมรมที่มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่

- () ไม่ () เป็นหรือเคยเป็น
(โปรดระบุ _____)

๑๒. ท่านเคยมีประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่

- () ไม่เคย
() เคย (ระบุ) ๑. _____
๒. _____
๓. _____

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อข่าวสารทั่วไปและข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

๑. โดยปกติท่านรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อที่เปิดรับ	ความบ่อยครั้ง				
	ทุกวัน	๓/๔ครั้ง/สป.	๑/๒ครั้ง/สป.	เดือนละ๑/๒	นานๆครั้ง
หนังสือพิมพ์					
วิทยุโทรทัศน์					
นิตยสาร/วารสาร					
สื่ออื่นๆ(ระบุ)					

๒. ท่านได้รับความรู้หรือข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด

- () วิทยุ () โทรทัศน์
 () หนังสือพิมพ์ () วารสาร/นิตยสาร
 () เอกสารอื่นๆ () บุคคลในครอบครัว
 () เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน () เจ้าหน้าที่ของรัฐ
 () ผู้นำชุมชน () ผู้บังคับบัญชา
 () อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

๓. โดยปกติท่านรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อที่เปิดรับ	ความบ่อยครั้ง				
	ทุกวัน	๓/๔ครั้ง/สป.	๑/๒ครั้ง/สป.	เดือนละ๑/๒	นานๆครั้ง
หนังสือพิมพ์					
วิทยุโทรทัศน์					
นิตยสาร/วารสาร					
สื่ออื่นๆ(ระบุ)					

๔. ท่านเคยรับชมหรือรับฟังรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อไปนี้หรือไม่

ข้อ	รายการ	ประจำ	บ่อยมาก	บางครั้ง	นานๆที	ไม่เคย	ข้อเสนอนแนะ
๔.๑	เผชิญหน้าสภาวะแวดล้อม ช่อง ๕ อาทิตย์ ๑๘.๓๐						
๔.๒	พิทักษ์สิ่งแวดล้อม.พิทักษ์ชีวิต ช่อง ๓ จันทร์-ศุกร์ ๑๑.๕๐						
๔.๓	พิทักษ์สิ่งแวดล้อม.พิทักษ์ชีวิต ช่อง ๗ จันทร์-ศุกร์ ๑๘.๐๐						
๔.๔	พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ช่อง ๙ จันทร์-ศุกร์ ๑๘.๔๐						
๔.๕	เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของเรา ช่อง ๕ พุธ ๑๘.๓๐-๑๙.๐๐						
๔.๖	สารคดีโทรทัศน์เพื่อสิ่งแวดล้อม. ช่อง ๙ ศุกร์ ๗.๐๐-๗.๓๐						
๔.๗	เยาวชนกับสิ่งแวดล้อม ช่อง ๙ พฤหัส ๑๘.๕๐						
๔.๘	พิทักษ์แผ่นดิน วิทย์FM102 จันทร์-เสาร์ ๑๕.๓๐-๑๖.๐๐						
๔.๙	หนึ่งนาทีกับความรู้อาสา. กรีนเวฟ ทุกวันๆละ ๓ เวลา						

๙. ท่านต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหรือไม่

() ไม่ต้องการ เพราะ

() ต้องการ เพราะ

๑๐. ถ้าต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นท่านคิดว่าควรจะ

เผยแพร่โดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

() จัดการอบรม () ทางสื่อวิทยุ

() ทางโทรทัศน์ () ทางหนังสือพิมพ์

() ทางวารสาร/นิตยสาร () เอกสารต่างๆ

() อื่นๆ (ระบุ))

ตอนที่ ๓ การรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของผู้ถูกสัมภาษณ์

๑. ในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องใดบ้างและมากน้อยเพียงใด

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
๑. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า					
๒. การขาดแคลนน้ำ					
๓. ปัญหาการบุกรุกที่ดิน					
๔. ปัญหาคุณภาพดิน					
๕. มลพิษทางอากาศ					
๖. มลพิษทางเสียง					
๗. ปัญหาน้ำเสีย					
๘. การจราจรติดขัด					
๙. ปัญหาน้ำท่วม					
๑๐. ปัญหาแผ่นดินไหว					
๑๑. ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล					
๑๒. ปัญหาชุมชนแออัด					
๑๓. ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม					
๑๔. ปัญหาสารพิษจากการเกษตร					

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
๑๕. แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม					
๑๖. สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย					
๑๗. วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย					
๑๘. ปัญหาอื่นๆโปรดระบุ					

๒. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป
ตอบข้อที่ท่านเห็นว่าถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

๒.๑ สิ่งแวดล้อมหมายถึงอะไร

- () สภาพธรรมชาติต่างๆ เช่นป่าไม้ แม่น้ำ
- () สภาพบ้านเมืองที่อยู่อาศัยของมนุษย์
- () ศิลปวัฒนธรรมประเพณี
- () สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่เป็นสภาพธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

๒.๒ สิ่งแวดล้อมที่ดีคืออะไร

- () การกินคือยุติ
- () มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม
- () สภาพชุมชนที่อยู่อาศัยสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
- () มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
- () ถูกทุกข้อ

๒.๓ ปัญหาป่าไม้ถูกทำลายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันท่านคิดว่ามีสาเหตุสำคัญจากอะไร

- () การตัดไม้อย่างผิดกฎหมาย
- () การบุกรุกเพื่อบุกเบิกที่ทำกินของประชาชน
- () โครงการการพัฒนาของรัฐ เช่น การสร้างเขื่อน การตัดถนน
- () อื่นๆ

๒.๔ ป่าไม้ถูกทำลายทำให้เกิดผลเสียที่สำคัญ คือ

- () ฝนแล้งและน้ำท่วม
- () ทำลายระบบนิเวศ
- () สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย
- () อื่นๆ

๒.๕ ปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบันท่านคิดว่ามีสาเหตุสำคัญจากกิจกรรมใด

- () โรงงานอุตสาหกรรม
- () บ้านเรือน ชุมชน
- () เกษตรกรรม
- () อื่นๆ

๒.๖ ปัญหาน้ำเสียทำให้เกิดผลเสียที่สำคัญคือ

- () ทำลายพันธุ์สัตว์น้ำหรือแหล่งประมง
- () ทำลายคุณภาพของแหล่งน้ำให้อุปโภคบริโภค
- () ทำให้เกิดโรคระบาด
- () อื่นๆ

๒.๗ ท่านคิดว่าปัญหาอากาศเสียที่เกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ในปัจจุบันมีสาเหตุที่สำคัญจาก

- () โรงงานอุตสาหกรรม
- () การจราจร
- () การก่อสร้าง
- () อื่นๆ

๒.๘ อากาศเสียทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ

- () ทำให้เกิดการเจ็บป่วย
- () ทำลายทรัพย์สิน อาหาร พืชผลทางการเกษตร
- () ลดทัศนวิสัย (ระยะการมองเห็น)
- () อื่นๆ

๒.๙ ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีสาเหตุที่สำคัญคือ

- () ขาดวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม
- () ทางราชการไม่มีงบประมาณและอุปกรณ์เพียงพอ
- () การเพิ่มขึ้นของประชาชนอย่างรวดเร็ว
- () อื่นๆ

๒.๑๐ ขยะมูลฝอยทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ

() โรคระบาด

() กลิ่นเหม็นรบกวน

() น้ำเสีย

() ทำลายทัศนียภาพ

๒.๑๑ ท่านคิดว่าปัญหาการจราจรที่เกิดขึ้นตามเมืองใหญ่มีสาเหตุสำคัญจากอะไร

() รถยนต์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

() ขาดระบบขนส่งมวลชนที่ดี

() ประชาชนขาดวินัยในการจราจร

() อื่นๆ

๒.๑๒ การจราจรติดขัดทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ

() อากาศเป็นพิษ

() การสูญเสียทางเศรษฐกิจ

() สิ้นเปลืองเชื้อเพลิง

() อื่นๆ

๓. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ท่านหรือชุมชนของท่านประสบอยู่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในลักษณะใด

ปัญหาด้าน ๑.

ผลกระทบต่อส่วนรวม

ปัญหาด้าน ๒.

.....

ปัญหาด้าน ๓.

.....

๔. ท่านเคยได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการรักเจ้าพระยากับตาวีเศษ โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ฯลฯ บ้างหรือไม่

() ไม่เคย

() เคย (กรุณาระบุเรื่องที่เคยได้ทราบ)

๑.

๒.

๓.

๕. หากเคยได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมมาแล้วท่านคิดว่าโครงการเหล่านั้นจะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด

() มีส่วนทำให้รับรู้ปัญหาหรือวิธีการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

() มีส่วนทำให้มองเห็นความสำคัญและจำเป็นของการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

() มีส่วนทำให้เข้าร่วมในโครงการหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

๖. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเพื่อช่วยให้การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถนำมาช่วยป้องกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

๑. จากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พื้นที่ของท่านประสบอยู่นั้น กรุณาระบุความรุนแรงของปัญหาคะแนน ๕ หมายถึง ปัญหารุนแรงมาก คะแนน ๔ หมายถึง ปัญหาค่อนข้างรุนแรง คะแนน ๓ หมายถึง มีปัญหาปานกลาง คะแนน ๒ หมายถึง มีปัญหาน้อย คะแนน ๑ หมายถึง ไม่มีปัญหาเลย

	๕	๔	๓	๒	๑
() ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า					
() ปัญหาการขาดแคลนน้ำ					
() ปัญหาคุณภาพน้ำ					
() ปัญหาการบุกรุกป่าสงวน					
() ปัญหาคุณภาพดิน					
() ปัญหามลพิษทางอากาศ					
() ปัญหามลพิษทางเสียง					

	๕	๔	๓	๒	๑
() ปัญหาการจราจร					
() ปัญหาน้ำท่วม					
() ปัญหาแผ่นดินไหว					
() ปัญหาขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล					
() ปัญหาชุมชนแออัด					
() ปัญหาสารพิษอุตสาหกรรม					
() ปัญหาสารพิษจากการเกษตร					
() ปัญหาผลกระทบต่อการท่องเที่ยว					
() ปัญหาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม					
() ปัญหาด้านวัฒนธรรม					
() อื่นๆ โปรดระบุ					

๒. ท่านคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของท่านจะมีวิธีการแก้ได้อย่างไรบ้าง

ปัญหาด้าน ๑. วิธีการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

ปัญหาด้าน ๒. วิธีการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

ปัญหาด้าน ๓. วิธีการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ท่านเคยเข้าร่วมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับใด

การมีส่วนร่วม	ระดับของการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
๑. ท่านสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
๒. ท่านเคยให้ความรู้/ข้อเสนอแนะ/ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมแก่บุคคลอื่น				
๓. ท่านปฏิบัติตามคำชักชวนจากสื่อต่างๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านของท่าน				
๔. ท่านเคยร่วมกิจกรรมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือระดับประเทศ				
๕. ท่านเป็นหรือเคยร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม/สมาคมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
๖. ท่านเคยร่วมเป็นกรรมการหรือผู้นำกลุ่ม/ชมรม /สมาคมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
๗. ท่านเคยร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม				
๘. ท่านเป็นผู้นำในการรณรงค์แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชน				
๙. ท่านมีส่วนในการลงทุนเพื่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม				

หมวด ก รายชื่องานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่นำมาศึกษา

- กาญจนา ธรรมประทานกุล. แนวทางการกำหนดนโยบายและการวางแผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำของกรมชลประทาน. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- จงรักษ์ นิมพงษ์ศักดิ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองอุดรธานี. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- จิตติมา นิยมสราญ. ความตระหนักของบรรณารักษ์และผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการเสนอข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- ชฎา ณรงค์ฤทธิ์. ผลกระทบจากการทำนาถ้างในพื้นที่ป่าชายเลนต่อคุณสมบัติของดิน บริเวณอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.
- ณรงค์ ชำเพชร. ความรู้และความคิดเห็นของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในการใช้วิธีการคุมประพฤติต่อผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, 2534.
- ณรงค์ ขำวิจิตร. หนังสือพิมพ์รายวันกับการเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความคิดเห็นของครูใน กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ณัฐวิภา วายุกาพ. การศึกษาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการทิ้งมูลฝอยจากชุมชนในเขต กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ, วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม, 2536.

ดำรง เทพบุญ. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเก็บ - ขนมูลฝอยในเขตกรุงเทพฯ.
กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

เต็มศักดิ์ สุขวิบูลย์. ผลของการพัฒนาเมืองที่มีต่อการย้ายถิ่นในภาคตะวันออกของ
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

นฤมล โรหิตจันทร์. ประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีต่อความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ
โครงการ "รักเจ้าพระยากับตาวีเศษ" ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

นิรมล กลัดขุม. ความรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อม -
ล้อม. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

นิมมวล เชื้อมชัยตระกูล. การเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการ
ปกครองที่สืบเนื่องจากโครงการอาสาสมัครและป้องกันตนเอง (โครงการ
อพป.) กรณีศึกษา : อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์
วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

บุษบา กฤษณะโยธิน. ประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อความหมายการอนุรักษ์สภาพ
แวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว บริเวณอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี.
กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2534.

บุษบา ภูตกุล. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมใน
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร -
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

- บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- ประมวล พูนสังข์. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย อันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท : กรณีศึกษา จังหวัดสุโขทัย. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- ประสพสุข ดีอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
- ปิ่นหทัย ศุกเมธาพร. การศึกษาพัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อม การบริโภควัตถุ และการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ เรื่องขยะในชุมชนกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยาประยุกต์, 2536.
- ผกาอรรณ จุฬามณี. ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำต่อศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำ บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการลุ่มน้ำ (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.
- พจนา วาสิกรัตน์. ประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์โครงการธิด์เอิร์ธในการให้ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, 2536.
- พันสุรย์ ลดาวัลย์และคณะ. ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองหลักที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ : กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่, ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, 2530. (งานวิจัย)

พิศศิณี จิตนาวสาร. การศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัด จันทบุรี. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535.

ไพโรจน์ สิทธิณิกานต์. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลกระทบต่อ การกระทำ ความผิด ของเยาวชน. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย- เกษตรศาสตร์, 2529.

ไพลิน ศศิณานกรแก้ว. การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

มงคล วุฒินานกุล. การใช้หลักการผู้สร้างปัญหามลพิษเป็นผู้รับภาระในการแก้ปัญหา มลพิษทางน้ำจากภาคอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

มนัส สุวรรณ. การให้ความรู้ ความเข้าใจระดับตำบลในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน. เชียงใหม่, ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531. (งานวิจัย)

ยุทธพร แก้ววิเชียร. เจตคติของประชากรในบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัด นครราชสีมาต่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, 2528.

ฤดีมาส ปางพุดพิงศ์. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการประสานประโยชน์ระหว่าง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีการสร้างเขื่อน ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

ลดาวลัย พอใจ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

- วรรณิ พฤทธิภาว. การปรับตัวของชุมชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมศึกษากรณีโรงงาน
อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2535.
- วรรณิ จงศักดิ์สวัสดิ์. การศึกษาผลของสื่อมวลชนในการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนต่อ
ปัญหามลพิษทางน้ำ. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปกรรมศาสตร์, 2536.
- วรรณิ เจียรตันศิริกุล. อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2531.
- วไลลักษณ์ ไทรฐาน. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการเก็บขนมูลฝอยทางน้ำ
ศึกษาเปรียบเทียบบริเวณริมคลองบางกอกน้อย เขตบางกอกน้อยและบริเวณ
ริมคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, สังคมศาสตร์มหา
บัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535
- วิชัย เย็นสุดใจ, พ.ต.ต. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดี
อุกฉกรรจ์ในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2529.
- วิฑูรย์ กรุณา. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของ
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- วิภาเพ็ญ เจียสกุล. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลาง
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- วิรัช ชมชื่น. พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม.
กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2537.

- วิริยา ตุลยสุข. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสถานที่พักตากอากาศในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, 2535.
- วิลาสินี พิพิธกุล. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารเรื่องความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมกรณีมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วีระวัฒน์ นิยมสุวรรณ. เจตคติของนักศึกษาเกษตรจากวิทยาลัยเกษตรกรรมที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.
- ศรีธรรม โจรนสุพจน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อมวลชนกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของประชาชนในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สัทธา มีอ่อง. ผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อคุณภาพน้ำทางกายภาพบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.
- สมชัย สุชาติเจริญยิ่ง. การประสานงานในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี กองสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- สมชาย พงศ์สุเสนีย์. ความรู้และเจตคติของนายอำเภอเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- สมพงษ์ สุศุภอรรถ. การบริหารงานรักษาความสะอาดเกี่ยวกับมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- สมศักดิ์ สุริยะเจริญ. ความตระหนักของปลัดอำเภอเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

สุทธิพงษ์ ทองสุข. การเปรียบเทียบการเก็บขนขยะของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุธี ควนสุวรรณ. ผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อธาตุอาหารในน้ำบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

สุนารี ประสานเสริมสง. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารและทัศนคติที่มีต่อน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วของผู้เลือกใช้น้ำมันเบนซินสำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

สุนิตย์ จีระพิชญกุล. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นตามฤดูกาลของประชากรในเขตดินเค็ม อำเภอโนนไทย และอำเภอยามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

สุภารักษ์ จุตระกุล. การศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สุมาลี ตั้งจิตต์ศิลป์. พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกามีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535.

สุวิมล ภักดีพิบูลย์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

เสาวนิตย์ ตั้งตระกูล. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณ
ชายหาดหัวหิน. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยพณิชยการมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.

อรวรรณ เย็นใจ. ความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยบริเวณริมคลองกรุงเทพ -
มหานครเกี่ยวกับการจำกัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน : ศึกษา
เฉพาะกรณีคลองโหล่งอ่าง. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

อักษร แจ่มศรี. ความรู้และทัศนคติของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับโครงการการ
ณรงค์ "สะอาด เขียวสด ลดมลพิษ". กรุงเทพฯ, วิทยาลัยวารสารศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

อัจฉรา กลิ่นสุคนธ์. ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยริมทางด่วนต่อผลกระทบบางประการจาก
ทางด่วนสายดาวคะนอง ท่าเรือ. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยพณิชยการมหาบัณฑิต
สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

อารยา ศุภุทธมงคล. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทร
ทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหา
บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

อาคม จันมะโน. พฤติกรรมการป้องกันและการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนต่อปัญหามล
พิษอากาศในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

อิสระ ชาญศรี. ประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่
และนันทนาการแก่นักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย.
กรุงเทพฯ, วิทยาลัยพณิชยการมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2533.

อุดม เกิดพิบูลย์. บทบาทและหน้าที่ขององค์กรประชาชนในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
ในจังหวัดลำปาง. เชียงใหม่, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.

อุบลวรรณ มิ่งแก้ว. ความรู้และทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยนพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, 2528.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2521.
- เกษม จันทรแก้ว. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2530.
- จิราพร จักรไพวงศ์. ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษรการพิมพ์, 2523.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์, 2527.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล. จดหมายสำหรับการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร : แนวความคิดและการปฏิบัติ. (อัดสำเนา)
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527 หน้า 183 อ้างถึงใน บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. ศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, 2535 หน้า 82.
- นิวัติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: เฉลิมชายุการพิมพ์, 2528.
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, 2533.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ประสาท อิศรปริดา 2535 หน้า 177 อ้างถึงใน สุวารี วังศ์วัฒนา. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปริญญา นุตาลัย ธงชัย พรรณสวัสดิ์ และวันชัย โสภณสกุลรัตน์. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาสิ่งแวดล้อม' 35. กรุงเทพมหานคร, 2535, หน้า 1.
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, กรมป่าไม้. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2537.
- มูลนิธิโลกสีเขียว. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย แนวโน้มสู่วิกฤติรอบด้าน. กรุงเทพมหานคร, 2537, หน้า 3.

- ยวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526.
- เยาวลักษณ์ เขียรเชาว์, อัดสำเนา : 1 อ้างถึงใน บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์ ปริญญาพนธ์วิทยาศาสตร์,
มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2535. หน้า 8.
- วรรณภา เจียรตันศิริกุล. อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรือง, 2523.
- ศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์. แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของ
ประเทศไทย. วารสารประชากรศาสตร์ 2 (มีนาคม 2523) หน้า 1-10.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. สิ่งแวดล้อม 36 ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ,
2536. หน้า 49.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- อดิณ ทรัพย์พัฒนา. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.
ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, หน้า 107-111. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์,
บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- อุทุมพร ทองอุไทย. สาระระบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาการจัดจำพวกวัตถุประสงค์ทาง
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- เอนก นาคะบุตร. สัมมนาวิชาการเรื่องโครงการศึกษาทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (30 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม 2533) สนับสนุนโดย
SEAFDA, 2533.
- Barnett, 1963 P.7 อ้างถึงใน นักรูปร่างท์ เจลิมวงศาเวช. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการอยู่อาศัยใน
คอนโดมิเนียมของชาวกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- Department of International Economic and Social Affairs รายงานการประชุม "The Ad Hoc
Group of Experts". เรื่อง Popular Participation as a Strategy for Promoting
Community Level Action and National Development 1981. อ้างถึงใน บุญชัย
เกิดปัญญาวัฒน์. 2535 : 79.
- United Nations, 1978 P.4 อ้างถึงใน บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์ ปริญญาพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535. หน้า 81.

- Atkin, Charles K. New Model for Mass Communication Research. New York : The Free Press, 1973
- Bettinghaus, Erwin P. Persuasive Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1968.
- Bloom, Benjamin S., Thomas J. Hastings and George F. Madaus Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York : Mc Graw-Hill Book Company, 1971.
- Daniel Sitarz. Agenda 21 : The Earth Summit Strategy to Save Our Planet. Boulder Colorado Earthpress, 1993 : 19.
- De Fleur, Melvin L. Theories of Mass Communication. New York : David McKay Company, 1970.
- Eysenck, H.J. and W. Arnold Encyclopedia of Psychology. London : Search Press, 1972.
- Friedson, Eliot. Communication Research and the Concept of the Mass. In America Sociologist Review Vol. 18, 1950.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New Your : McGraw Hill Book Company, 1973.
- Katz, Elihu and Paul F. Lazarsfeld Personal Influence : The Part Played by People in the Flow of Communication. New York : The Free Press, A decision of Macmillian Publishing, 1955.
- Lazarsfeld, Paul F. and Herbert Menzel Mass Media and Personal Influence. The Science of Human Communication. New York : The Basic Books. 1968.
- Riley and Flowerman. Group Relations as a variable in Communication Research. American Sociologist Review. Vol. 16, 1951.
- Rogers, Everette M. Communication Channels. Handbook of Communication. Chicago : Rand Mc Nelly, 1978.
- Rogers, Everette M. and Lynne Svenning. Modernization Among Peasant : The Impact of Communication. New York : Holt. Rianehart and Winston, 1969.
- Rogers, E.M. and F.F Shoemaker Communication of Innovation. New Youk : The Free Press, 1971.
- Wilbur Schramm. Man and Media : A Look at Human-Communication. New York : Harpe: & Row, 1973.
- Wolman, Benjamin B. Dictionary of Behavioral Science. London: Litton Educational Publishing Inc., 1973

หมวด จ ประวัติคณะผู้ศึกษา

ชื่อ-นามสกุล กรรณิการ์ อัสวครเดชา

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

2509 อักษรศาสตรบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
SHND in Communication Studies, U.K.

ประวัติการทำงาน

2510-2512 วิทยากร กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม
2512-2520 เจ้าหน้าที่เผยแพร่ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม
2523-2525 หัวหน้าภาควิชาการประชาสัมพันธ์
2520-ปัจจุบัน อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานด้านการสอน

วิชาที่สอนและมีประสบการณ์ทางด้านการสอนมีดังนี้

- การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น
- การโฆษณาเบื้องต้น
- การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์
- การใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์
- การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ
- การเขียนขั้นสูงเพื่อการประชาสัมพันธ์

งานทางด้านวิจัยทางการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาและการตลาด

2530 - การสำรวจทัศนคติเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับงานโฆษณา-ประชาสัมพันธ์
สำนักตลาดกินแบ่งรัฐบาล

2531

- การวิจัยด้านการตลาดของ UNIAIRE เพื่อสำรวจขั้นตอนการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค
- การสำรวจภาพพจน์ของบริษัท FE Zuellic
- การสำรวจบทโฆษณา "XD-3 Ready" เพื่อการประเมินผลของโฆษณาทางโทรทัศน์ของน้ำมันหล่อลื่นเอสโซ่ "XD-3" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย
- การสำรวจด้านการตลาดของตลาดสามย่าน เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด
- การสำรวจบทโฆษณาผลิตภัณฑ์เอสโซ่ ชุด "Wind-up" ทำการประเมินผลการโฆษณาทางโทรทัศน์ผลิตภัณฑ์เอสโซ่ชุด "Wind-up"

2532

- การสำรวจบทโฆษณาผลิตภัณฑ์เอสโซ่ ชุด "Superfol XT" เพื่อทำการประเมินผลโฆษณาทางโทรทัศน์ของน้ำมันหล่อลื่นเอสโซ่ "Superfol XT" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย

2533

- การสำรวจภาพพจน์สมาคมอุตสาหกรรมไทย เพื่อประเมินผลประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์ ทัศนคติของประชาชน เพื่อจัดตั้งเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนประชาสัมพันธ์
- การสำรวจด้านการตลาดของเอสโซ่ "Super ML" น้ำมันหล่อลื่นสำหรับเรือประมง สำรวจภาพตลาดและค้นหาโอกาสและเทคนิคสำหรับใช้ประโยชน์ในการวางแผนการตลาดให้มีประสิทธิผล
- การสำรวจบทโฆษณา และทัศนคติต่อโฆษณาน้ำมัน และน้ำมันหล่อลื่น ESSO ชุด "เสือ" เพื่อประเมินผลของโฆษณาการโทรทัศน์ของน้ำมันและน้ำมันหล่อลื่นชุด "เสือ"

2534

- การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อน้ำมันรถยนต์ ESSO อีคอเทน 87 การยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่และความเป็นไปได้เพื่อหาข้อดีและข้อเสียของสินค้าก่อนที่จะมีการวางจำหน่าย
- การสำรวจทัศนคติของการไฟฟ้านครหลวง ของผู้ใช้ไฟฟ้า องค์การที่เกี่ยวข้องและพนักงานการไฟฟ้านครหลวง

2535-2536

- การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำ แม่ น้ำป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- 2526-2537 - การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่จะดำเนินการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำชุมชนในพื้นที่ของโครงการ ดันกันน้ำเค็มทะเลสาบสงขลา
- 2537 - การสำรวจทัศนคติต่อภาพพจน์ขององค์กรและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มบริษัท พรีเมียร์
- 2537 - การสำรวจทัศนคติต่อการเคหะแห่งชาติของประชาชนทั่วไป ลูกค้าและพนักงานการเคหะแห่งชาติ

การรณรงค์ด้านประชาสัมพันธ์

- 2527 - การวางแผนประชาสัมพันธ์ 748 การรณรงค์ด้านประชาสัมพันธ์ สำหรับ British Aerospace
- โครงการการแข่งขันในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องปัญหาสภาพแวดล้อม เป็นโครงการร่วมระหว่าง UNEP และคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2530 - โครงการรณรงค์ทางการประชาสัมพันธ์ สำหรับการประชุมระหว่างประเทศ SEAPOL ซึ่งสามารถสรุปงานได้เป็นสี่ระยะ คือ New Releases, Feature, Pix News และ Press Conference
- 2533-2537 - ประชาสัมพันธ์การสัมมนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2533, 2534, 2535, 2536 และ 2537 (การสัมมนา ประจำปี จัดโดยองค์การพัฒนาเอกชน ทั่วประเทศ)
- 2537-2538 - จัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ สำหรับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (เพื่อเป็นหลักในการกำหนดแนวนโยบาย และทิศทางการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ)

ที่ปรึกษาด้านประชาสัมพันธ์

- 2527-2529 - ที่ปรึกษา The Image Media ซึ่งเป็นบริษัททำงานการประชาสัมพันธ์
- 2534-2535 - ที่ปรึกษาทางด้านการประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ที่ปรึกษาของ UNEP ด้านการประชาสัมพันธ์ในโครงการ "Plant a Tree for Peace"

- 2535-2536 - ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ 'โครงการศึกษาความเป็นไปได้ของเขื่อน
แม่ น้ำป่าสัก และประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม'
- 2536-2537 - ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์งานศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม โครงการ คั้นกั้นน้ำเค็มทะเลสาบสงขลา
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์งานศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
- 2536-ปัจจุบัน - ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ บริษัท บ้านปู มหาชน (จำกัด)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติ

รองศาสตราจารย์ จิตราภรณ์ สุทธิวารเศรษฐ์

ชื่อ	จิตราภรณ์ สุทธิวารเศรษฐ์ (Jitraporn Sudhivoraseth)
ตำแหน่งทางวิชาการ	รองศาสตราจารย์ (Associate Professor)
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (The Department of Public Relations, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University)
การศึกษา	M.A (Public Relations) Syracuse University, สหรัฐอเมริกา (พ.ศ.2516) ครุศาสตร์บัณฑิต (สาขามัธยมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ.2509)
ประสบการณ์	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน กองเผยแพร่และบริการ คณะกรรมการส่งเสริมการ ลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2512-2521 โอนมารับราชการเป็นอาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 หัวหน้าภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2525-2527) รักษาการหัวหน้าภาควิชาการประชาสัมพันธ์ (พ.ศ. 2527-2528) 2535-2536 ดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันรับราชการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ ในตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ และเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษา 2536-ปัจจุบัน ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์บริษัทบ้านปู (มหาชน) จำกัด 2537-2538 จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การรณรงค์และการประชาสัมพันธ์ (2533 ถึงปัจจุบัน)

กรรมการที่ปรึกษาการประกวดการรณรงค์และวางแผนการประชาสัมพันธ์
ระดับมหาวิทยาลัยจัดโดย บริษัท ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย จำกัด

- โครงการส่งเสริมประกันชีวิต 2533
- โครงการส่งเสริมใช้รถใช้ถนนให้ถูกกฎจราจร 2534
- โครงการภาษีเพื่อคุณ 2535
- โครงการรักเมืองไทยท่องเที่ยวให้ทั่วไทย 2536
- โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้คงอยู่คู่ไทย 2537
- โครงการ "วัยรุ่นไทยต้านภัยเสพติด" 2538

กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และหารายได้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ
2530-2533

วิชาที่สอน

การวางแผนการประชาสัมพันธ์
การประชาสัมพันธ์ธุรกิจ
การประชาสัมพันธ์หน่วยงานบำเพ็ญประโยชน์
การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น

ผลงานทางวิชาการ

ผลงานวิจัย

1. สถานภาพของบุคลากรและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย 2524
(ร่วมกับ ดร.ปรมะ สดะเวทิน และ ผศ.กรรณิการ์ อัครเดชา)
2. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลไทย
(ร่วมกับ ผศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ และ ผศ. พัทธ์ณี เขยจรรยา) 2521
3. การสำรวจทัศนคติระดับผู้นำท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
(ร่วมกับ รศ.พัทธ์ณี เขยจรรยา)
4. การละเล่นเด็กกับวิถีชีวิตของคนไทย ตั้งแต่สมัยล้นสงครามโลกครั้งที่ 2
จนถึงปัจจุบัน (2488-2533)
(ร่วมกับ รศ.อวยพร พานิช และ รศ.อุบลวรรณ ปิติพัฒนาเมษิต)
5. บทบาทของผู้นำสตรีระดับท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
(หัวหน้าโครงการ) (2535-2536)
(ร่วมกับ รศ.พัทธ์ณี เขยจรรยา)

6. "Communication Strategy for Forest Conservation" a paper presented at the International Centre for Research in Agroforestry Workshop held at the Regional Centre for Research in Agroforestry Workshop, held at Regional Community Forestry Training Center (RECOFT) Bangkok, Thailand. August 22-26 1994
7. "The Impact of Communication Technologies Upon Local Cultural Identity and the Needs for Communication Database in the Age of Globalization" รายงานวิจัยเสนอที่ Pacific Telecommunications Conference จัดโดย The Pacific Telecommunications Council ที่เมืองฮอโนลูลู มลรัฐฮาวาย สหรัฐอเมริกา, 22-26 มกราคม 2537 (1995)

ผลงานการแต่งตำรา

ยุทธวิธีการประชาสัมพันธ์ (2534, 2537)

บทความทางวิชาการ

1. พัฒนาการความมั่นใจที่มีต่อเครื่องหมายการค้า นิเทศสาร ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2522
2. ธุรกิจขนาดใหญ่กับการวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์ นิเทศสาร ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 กันยายน 2522
3. ความจำเป็นของการประชาสัมพันธ์บริการชุมชน นิเทศสาร ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2522
4. การประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาเบื้องต้น นิเทศสาร ปีที่ 9 พฤศจิกายน 2529
5. การพัฒนาการทองเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ : จากอดีตจนถึงปัจจุบัน วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับภาคการศึกษาปลาย 2529
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกับนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ : ความจำเป็นและความต้องการ, วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับภาคการศึกษาด้าน 2529
7. ชุมชนสัมพันธ์ : หลักประกันของธุรกิจและการได้มาซึ่งประชาคมดี, วารสารเสียงสังข์ ฉบับเดือนเมษายน-มิถุนายน 2533 ISSN 0857-8907
8. ชุมชนสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับการศึกษาภาคปลาย ปีการศึกษา 2533

ประวัติ

ชื่อ : พัทณี เทยจรรยา

ตำแหน่งปัจจุบัน : รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณวุฒิ : นิเทศศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประชาสัมพันธ์) ปี 2519
: นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ) ปี 2525

ผลงานวิจัยทางวิชาการ

1. โครงการสร้างระบบสื่อมวลชนในประเทศไทย ร่วมกับศาสตราจารย์ บำรุงสุข สิทธำไท, รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ ตตะเวทิน, รองศาสตราจารย์ อรรถนพ เขียวถาวร (เป็นหัวหน้าโครงการ)
2. การประเมินผลสื่อเพื่อสันติภาพ ร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ เมตตา กฤตวิทย์ (เป็นหัวหน้าโครงการ)
3. Family Communication Patterns and Exposure of Bangkok Juveniles to Mass Media ร่วมกับ อาจารย์ปัทม ฤกษ์กลาง (เป็นหัวหน้าโครงการ)
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว และแนวคิดด้านสันติภาพของเด็กไทย ร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ เมตตา กฤตวิทย์, รองศาสตราจารย์ ธีรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ (เป็นผู้วิจัยร่วม)
5. ภาพพจน์นักการเมืองสตรี : การรับรู้ของตนเอง ของประชาชน และการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ ร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ เมตตา, กฤตวิทย์ รองศาสตราจารย์ธีรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, อาจารย์ ปัทม ฤกษ์กลาง (เป็นหัวหน้าโครงการ)
6. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบญจรงค์กิจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ อาจารย์สมบูรณ สุชะวนิช (เป็นผู้วิจัยร่วม)
7. สถานภาพและความก้าวหน้าของผู้หญิงในงานประชาสัมพันธ์ ร่วมกับรองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโมเชิด (เป็นหัวหน้าโครงการ)
8. การรับข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการมีส่วนร่วมในการชักจูงใจประชาชนให้อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของผู้นำสตรีในภาคเหนือ ร่วมกับ รองศาสตราจารย์ จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ (เป็นผู้วิจัยร่วม)

ผลงานวิจัยอื่น

งานวิจัยด้านการตลาด

1. การใช้ป้ายทำความสะดวก (สินค้าใหม่) ของกลุ่มธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร
2. ความต้องการและความนิยมอาหารทะเลแช่แข็ง (สุรพลซีฟู้ด)
3. การใช้ครีมกำจัดขน (โอทีลดา)
4. แนวทางการตลาดอนุสาร อ.ส.ท.

งานวิจัยด้านทัศนคติและวิจัยการประชาสัมพันธ์

1. ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์และภาพพจน์ต่อโรงงานผลิตเยื่อกระดาษ ในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี
2. การประเมินผลการประชาสัมพันธ์โครงการอีสานเขียว
3. การปรับปรุงคุณภาพ และประเมินผลการประชาสัมพันธ์ของอนุสาร อ.ส.ท.
4. ภาพลักษณ์ของระบบราชการในสายตาของคนรุ่นใหม่
5. การศึกษาสื่อที่เหมาะสมในการรณรงค์วินัยจราจร
6. การประเมินผลรายการโทรทัศน์ ซึ่งเผยแพร่ข่าวสารเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และภาพพจน์ขององค์การสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

งานอื่น ๆ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ โครงการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ โครงการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองระบม จังหวัดยะเชิงเทรา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติ

ชื่อ - นามสกุล	ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ
ตำแหน่ง	รองศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	
2519	อักษรศาสตรบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2522	M.A. in Communication Theory, Michigan State University, East Lansing, Michigan. USA.
2528	Ph.D. in Mass Communication, The Ohio State University, Columbus, Ohio. USA.
ประวัติการทำงาน	
2519-2529	อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2529-2535	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2535-ปัจจุบัน	รองศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
งานวิจัย	
2529	พฤติกรรมผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สายพานยาง เสนอ บริษัท Siam Rubber Industry จำกัด
2530	ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคข้าวถุงสำเร็จรูป ตราข้าวรักไทย เสนอ บริษัท ข้าวรักไทย จำกัด
2531	ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคนมสด UHT ตรามะลิ เสนอ บริษัท DMS & B จำกัด
2531	ทดสอบแนวคิดโฆษณาอะหะหมีไวไว เสนอ บริษัท DMB & B จำกัด
2532	พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อครีมเนยกล้านเนื้อและขี้ผึ้ง เสนอ บริษัท Pfizer International Corporation จำกัด
2533	การทดสอบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต เสนอ บริษัท Foremost Dairy (Bangkok) จำกัด
2534	พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อน้ำมันหล่อลื่น Low Smoke 2-T ของ ปตท. เสนอ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
2535	ทัศนคติของผู้บริโภคต่อน้ำมันโร้สารตะกั่วของ ปตท. เสนอ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

- 2536 ทักษะคติของผู้บริโภคต่อร้านอาหารและเบเกอรี่ S & P
เสนอ บริษัท S & P ซินดิเคท จำกัด
- 2536 ทักษะคติของผู้บริโภคต่อแป้งเย็น Freshy
เสนอ บริษัท เอเซียสุพริมามาร์เก็ตติ้ง จำกัด
- 2537 การสำรวจทักษะคติต่อภาพพจน์ขององค์กรและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มบริษัท
ฟรีเมียร์ เสนอ บริษัท ฟรีเมียร์โกลเบิลคอร์ปอเรชั่น
- 2537 การสำรวจทักษะคติต่อการเคหะแห่งชาติของประชาชนทั่วไป ลูกค้ำและ
พนักงานการเคหะแห่งชาติ เสนอ การเคหะแห่งชาติ
- 2537 การศึกษาภาพลักษณ์ของกรมสรรพากรและความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงาน
ประชาสัมพันธ์ของกรมสรรพากร เสนอ กรมสรรพากร
- 2537 ทักษะคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคโยเกิร์ตแช่แข็ง ชื่อ Yogen Fruz
เสนอ บริษัท เฟมัส ฟูดส์ จำกัด

งานวิจัยด้านวิชาการ

- 2530 เอกสารประกอบคำสอนการบริหารงานตัวแทนโฆษณา ในวิชาการบริหาร-
งานโฆษณา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 125-163
- 2530 เอกสารประกอบคำสอนการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ในวิชาการสร้างสรรค์และ
ผลิตสื่อโฆษณา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 85-121
- 2530 เอกสารประกอบคำสอนการวิเคราะห์ผู้บริโภค ในวิชาการสร้างสรรค์และ
ผลิตสื่อโฆษณา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 85-121
- 2531 งานวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยทุน
วิจัยของรัฐบาลไทย
- 2533 งานวิจัยเรื่อง ทักษะคติของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นสินค้าไทย (ภาษาอังกฤษ) โดยทุนวิจัย
ของ สถาบันศึกษาอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิญี่ปุ่น
- 2534 ตำราเรื่อง การวิเคราะห์ผู้รับสาร : ตำรา. 100 หน้า
- 2535 การวางแผนประชาสัมพันธ์ของการศึกษาความเป็นไปได้และการประเมิน
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการเขื่อนป่าสัก
- 2536 การวางแผนประชาสัมพันธ์ของการศึกษาความเป็นไปได้และการประเมิน
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการทะเลสาบสงขลา
- 2536 การวางแผนประชาสัมพันธ์ของการศึกษาความเป็นไปได้และการประเมิน
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาแม่น้ำปากพนัง
- 2537 การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำ แม่น้ำป่าสัก

ประวัติ

รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไมซิด

ชื่อ	อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไมซิด Associate Professor Ubolwan Pitipatanaczit
ตำแหน่งทางวิชาการ	รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไมซิด
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	89/280 ม. ซัยพุกษ์-ปิ่นเกล้า บางไผ่ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
คุณวุฒิ	อ.บ., อ.ม. และ น.ศ.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
ผลงานวิจัย	1. การสำรวจและจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์ทางนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2500-2526 ร่วมกับ อุบลรัตน์ ศิวิยาศักดิ์, 2526 2. วิวัฒนาการภาษาโฆษณาในหนังสือพิมพ์ไทย (พ.ศ.2387-2527) ร่วมกับ อวยพร พานิช, 2530. 3. 100 ปีของนิตยสารสตรีไทย ทำร่วมกับ อวยพร พานิช, 2531 4. การสำรวจและจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์ทางนิเทศศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2526-2532, 2533 5. สถานภาพและความก้าวหน้าของผู้หญิงในงานประชาสัมพันธ์ ร่วมกับ พัทณี เขยจรยา, 2536 6. ภาพลักษณ์ของระบบราชการในสายตาของคนรุ่นใหม่ ร่วมกับ พัทณี เขยจรยา, 2537

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติ

ชื่อ-นามสกุล : ออมสิน อภิจิต

ประวัติการศึกษา :

- 2524 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขา วิทยาศาสตร์ทางทะเล) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2529 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- 2523 - ผู้ช่วยวิจัยโครงการศึกษาความสามารถในการทนต่อการเปลี่ยนแปลงความเค็มของหอยนางรม (*Crassostrea Commercialis*) จัดพิมพ์ในรายงานการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ฉบับที่ 5 ปี 2523 ของคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2524 - ออกแบบการทดลอง การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากการใช้สารละลายล้างท่อส่งแก๊ส ของโรงงานไฟฟ้าพลังความร้อน บางปะกง โครงการของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- 2524-2526 - การสำรวจโครงการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ อ่าวไทยตอนบน โครงการของสภาวิจัยแห่งชาติ
- 2528 - ผู้ช่วยวิจัยการศึกษาเบื้องต้น การประเมินผลกระทบโรงงานถลุงแร่สังกะสี บริษัท ผาแดงอินดรัสทรี โดยมี ดร.ธงชัย พรรณสวัสดิ์ จากภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหัวหน้าโครงการดำเนินการศึกษา
- 2528-2530 - เจ้าหน้าที่เทคนิค ของบริษัท แอลทีพี กรุ๊ป จำกัด (ด้านผลิตภัณฑ์เคมี)
- 2530 - การสำรวจผลกระทบด้านคุณภาพอากาศและเสียง โครงการทางด่วนเอกมัย-รามอินทรา
- การศึกษารายละเอียดโครงการ การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมนิคมอุตสาหกรรม และพื้นที่อยู่อาศัย ของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- ผู้ช่วยวิจัยการศึกษาโครงการ การจัดการทรัพยากร ชายฝั่งทะเลของอ่าวไทยตอนบน ภายใต้การประสานงานของสำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- 2530-2531 - นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และบรรณธิการ จัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมหลังจากการดำเนินงาน ของโครงการเขื่อนศรีนครินทร์ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

- ผู้จัดการดำเนินการศึกษา ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของท่าเทียบเรือหมายเลข 12 และคลังเคมีภัณฑ์ ของบริษัท มิตซูบิชิ (ประเทศไทย) จำกัด
 - การศึกษานิเวศวิทยา ของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรือที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของบริษัท ยูนิคแก๊ส และปิโตรเคมีคอลล
 - ผู้ช่วยผู้จัดการดำเนินการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงงานพลาสติกและเคมีภัณฑ์ ที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ของบริษัท Thai Plastic & Chemical Co.,Ltd.
 - ผู้ประสานงานโครงการและนักวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โรงงานแปรรูปภาพแร่โมนาไซด์ ที่ตำบลคลอง 5 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของสำนักงานหลังปรมณูเพื่อสันติ
 - ผู้ช่วยประสานงานโครงการนิคมอุตสาหกรรม ของบริษัท Thai Industrial Estate จำกัด ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดอยุธยา
 - ผู้ช่วยการดำเนินการศึกษาโครงการ คุณภาพดิน และน้ำโครงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของ บริษัท สยามซีโอดี
 - ผู้จัดการดำเนินการศึกษา ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงงานหลอมเหล็ก โรงรีดเหล็กเส้น และเหล็กรูปพรรณ ของบริษัท สยามสตีล ซินดีเกต จำกัด
 - ผู้จัดการดำเนินการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของท่าเทียบเรือหมายเลข 16A, 16B, 16C และคลังสินค้า ของบริษัท ไทยยูการ์เทอร์มิเนล จำกัด
- 2531-2533
- ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมการก่อสร้างโรงแรมต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ เช่น ไวิลการเด็น
 - ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมท่าเทียบเรือเคมีภัณฑ์ท่าหมายเลข 21 C พระประแดง
 - ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม สนามกอล์ฟ สปริงฟิวส์ ไวิล คันทรี คลับ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
 - ศึกษาผลกระทบด้านการจราจรของตึกสาธิตไต้บิซิเนส คอมเพล็กซ์ ถนนสาทร เขตยานนาวา กรุงเทพฯ
 - ศึกษาผลกระทบด้านการจราจรโรงแรมบริดจ์วิว ถนนพระราม 3 บางคอแหลม กรุงเทพฯ
 - นักนิเวศวิทยาศึกษาโครงการโรงงาน Solvent Plant ที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง
 - ผู้จัดการโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โรงแรม เซอราดิน หาดพาลา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง